MOJ MISAL

Jure Radić

RIJEKA 1957-1958

žanske gozbe" (Molitva).

16. V. "DEVOTAM GERERE VOLUN-
NEDJELJA POSLIJE SPASOVA TATEM - ODANOST POSLU-
ŠNE VOLJE"(Molitva). -

Današnja je nedjelja po vremenu i po stvarnosti prelaz od Spasova prema Duhovima. Spasitelj je povezivao svoj odlazak s ovoga svijeta s dolaskom Duha Svetoga. Svojim je apostolima govorio:"Bolje je za vas, da ja otidem; jer ako ne otidem, Tješitelj ne će doći k vama, ako li otidem, poslat ću ga k vama" (Iv. 16, 7). Čekajući se na ovo Spasiteljevo obećanje apostoli su se s bl. Djevicom Marijom u molitvi i pobožnom očekivanju pripravljali za dolazak Duha Svetoga. Slično se i Crkva pripravlja za duhovski blagdan UZDIŽUĆI SVOJE SRCE PREMA NEBU.

U časovima iza Spasiteljeva Uzašašća dvostruki je osjećaj ispunjao dušu njegovih učenika: radosti zbog njegove slave i žalosti zbog svoje osamljenosti. Današnje nas misno bogoslužje prenosi u zajednicu apostola poslije nego što su se povratili s Maslinske gore. Spasitelj je SLAVNO UZVIŠEN i sjedi na Božjem prijestolju: "Uzađe Bog uz radosno klicanje: Gospodin uz glas trublje (Prik.). Gospodin vlada nad svim narodima: Bog sjedi na svetom prijestolju svojem" (Redak iza Aleluja). Ali apostoli su na zemlji OSTALI BEZ NJEGA. Dobro se sjećaju njegova proročanstva: "Izgnat će vas iz sinagoga, pače dolazi čas, kada će svaki, koji vas ubije, misliti, da služi Bogu. A to će vam činiti, jer ne poznaju Oca ni mene" (Iv.).

I naš je cijeli život u znatnom sličan razdo-

blju života svetih apostola u vrijeme iza Kristova Uzašašća. Krist je na nebu proslavljen, a mi se na zemlji mučimo. Poput apostolskoga i naše srce čezne za njim. Izraz naše ČEZNJE je današnja Ulazna pjesma: "Čuj, Gospodine, glas moj, kojim vapijem k tebi. Tebi govori srce moje: Tražim lice tvoje, lice tvoje, Gospodine, tražim; ne odvrati lica svoja od mene". U zemaljskoj osamljenosti,potištenosti i napastima, posebna je utjeha našoj duši,da možemo svoj um i srce podići Spasitelju u MOLITVI. Danas slušamo opomenu apostolskog prvaka: "Budite mudri i bdijte u molitvama" (Poul.). Psalam današnjeg Ulaza izražuje našu radost, što se smijemo uteći k Spasitelju u svakoj nevolji: "Gospodin je svijetlo moje i spas moj, koga da se bojim? Gospodin je obrana života mojega, pred kim da strepim? Kad navale na me zlikovci, da unište tijelo moje, protivnici zbiljski i neprijatelji moji spoticu se i padaju. Ako se protiv mene utaborі vojska, ne će se bojati srce moje. Ako se ostave otac moj i majka moja, Gospodin će me ipak primiti". (Ps. 26).Po sebnu snagu crpe kršćani za vrijeme zemaljskog progonstva iz SVETE MISNE ŽRTVE. Za tu snagu moli danas Crkva: "Neka nas očisti, Gospodine,neokrvnjene žrtve i neka dadu našim dušama snagu višnje milosti" (Prik. molitva). ČAROVI IZA SVETE MISE I SVETE PRIČESTI su dragocjeni časovi Spasiteljeve posebne blizine, kako još sv. O. Pijo XII.: "Božanski Otkupitelj neprestano ponavlja svoj vrući poziv: ostanite u meni! (Iv. 15, 4). A po ostvarenju Euharistije Krist prebiva u nama i mi u Kristu: i kao što Krist, ostajući u nama, živi i radi, tako treba da i mi, ostajući u Kristu po njemu živimo i

Predgovor 2. popravljenom izdanju:

Moj misal tiskan je u obliku sveščića koji svi zajedno čine tri sveska.
Fra Jure Radić služio se starim izdanjem Biblije. Zbog toga se njegovi biblijski citati i brojevi psalama ne poklapaju uvijek sa suvremenim prijevodima.

Na archive.org ima Katančićev prijevod Biblije s Vulgate i na strani 27 u pdf pregledniku je popis biblijskih knjiga (starinski nazivi).

Radićev "Moj misal" tiskan ciklostilom "Umnoženo ciklostilom Biskupske kancelarije u Rijeci za isključivu upotrebu svećenstva. Odgovorni urednik: Dr. Ljubomir Kučan, župnik. Vrazov prijelaz br. 1 - Sušak - Rijeka" je loše otisnut. Na mnogo mjesta tekst je nečitak, teško ili se uopće ne može pročitati jer su slova blijedo otisnuta.
Ima pogrešaka koje su naknadno olovkom ispravljane ili je ispušteni tekst dodan na završetku poglavlja.
Pokušao sam ručno podebljati nečitki tekst i zatim skenirati ali sam se odlučio za prijepis u programu OpenOffice.

U ovom izdanju misala ispravljeno je slijedeće:

-posuvremenjene su biblijske kratice: npr. Crkv 24,31 je Sir 24,31., psalmi su poredani po trenutno dostupnim Biblijama.
-očite tiskarske pogreške, ispuštene i pomiješane riječi
-svetopisamske kratice su iz suvremenih Biblija kao i redosljed psalama
-kratice su po trenutnom pravopisu (na pr. je ispravljen u npr; t.j. u tj.)
-pretjerana upotreba zareza i velikog početnog slova svedena je na razumnu mjeru i donekle po pravopisu. (Veliku muku kod prijepisa činio mi je neujednačeni pravopis crkvenih naziva, npr. sv. Misa, sv. misa, sv. Pismo, Sv. Pismo, Sv. pismo)
-neke stilske pogreške
-neke riječi su posuvremenjene (so je pisana kao sol; nazivlje, pozivlje, sazivlje kao naziva, poziva, saziva; grješnik kao grešnik; svijetlo kao svjetlo; pripustiti kao pustiti)
-sadržaj svakog sveska je premješten na završetak misala
-u uglatim zagradama dodana je moja opaska [op. M. K]
-(sic) piše tamo gdje se upozorava na grešku u tekstu ili na nejasan tekst.
-(Enc. "Mediator Dei") je skraćeno u (Enc. "M. D.")

NIJE mijenjano:
Svetopisamski citati pod navodnicima. (osim nekih zastarjelih riječi, npr. 'so' je pisana kao sol)

Molim čitaoce da preostale pogreške u tekstu progledaju kroz prste.

Na svetkovinu Bezgrešnog Začeća Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 2020.

Milan Kušnjačić

Razmatranja nadahnuta na Rimskom misalu za crkvenu godinu 1957-58.

1. XII. PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA "ČAS JE, DA SE OD SNA PROBUDIMO!" (Posl.)

- Misal je knjiga iz koje svakog dana čita oko 400.000 svećenika. Danas je misal preveden gotovo na sve svjetske jezike. Oko 40 milijuna vjernika već ga ima u ruci.

Nažalost ima svećenika i vjernika koji misal samo površno čitaju, pa to čitanje ostaje bez znatnijeg upliva na njihov dnevni život. Za mene je važno pitanje: Da li sam i ja među takvima?... Bez ozbiljnog studija, pažljivog čitanja i pobožnog promišljanja misal će mi biti zapečaćena knjiga koju ne razumijem. - Moram ozbiljno uznastojati, da misal shvatim i usvojim. A kako ću to postići? Potrebno mi je MISAL RAZMATRATI. Misal je i za svećenike i za vjernike NAJBOLJA KNJIGA RAZMATRANJA. - U zadnje vrijeme postavilo se pitanje: "Što je važnije liturgijska molitva ili razmatranje?" Važno je jedno i drugo, i to jedno povezano s drugim, jer razmatranje odvojeno od liturgijske molitve vodi u individualizam, a površno obavljanje liturgijske molitve bez razmatranja vodi u formalizam. Dakle, neophodno je važno da razmatranje bude što više liturgijsko, a liturgijska molitva što više razmatrana. Stoga treba da se oduševim za liturgijsko razmatranje, a prije svega za razmatranje misala.

Misal je preveden i na hrvatski jezik i štampan u pet izdanja (1921 - 1944). Dr. Ivan Merz ocjenio je izdanje prijevoda Rimskog misala kao "epohalnu pojavu u našem književnom životu", kao "NAJVRIJEDNIJU KNJIGU, ŠTO JE MI UOPĆE IMAMO NA HRVATSKOM JEZIKU" i kao "najpedagoškije djelo uopće".

Na Prvu nedjelju došašća svećenici i vjernici počinju čitati prve stranice misala. To mi mora biti prigoda da se osvijestim, da se probudim, da živo uznastojim kako bih sv. misu razmatrao, shvatio, doživio. Ovdje je na mjestu vatreni poticaj apostola liturgijske obnove dr. Ivana Merza: "Uzmite i čitajte dnevno - u zoru po mogućnosti - Rimski misal i doskora ćete se uvjeriti da je to knjiga i s čisto literarnog stanovišta ljepša od svih djela sveukupne svjetske književnosti! Želimo našem puku, a osobito našem đaštvu da prigrli ovu knjigu sa svim žarom svoje duše. Neka je nosi u crkvu i školu, na igralište i na put. Neka uči napamet slavopjeve i posljednice i tako nagomila blago vjerskog znanja i prave poezije koja će ga sve više približavati Gospodinu našem Isusu Kristu!"

"Čas je, da se od sna probudimo! Noć je prošla, a dan se približio!" (Posl.) "Podignite glave svoje jer se približilo vaše otkupljenje". (Ev.)

2. XII. DOŠAŠĆE "ZNAJTE, DA JE BLIZU KRALJEVSTVO BOŽJE!" (Ev.).

Sv. Crkva označuje riječju ADVENAT - DOŠAŠĆE Spasiteljev vidljivi dolazak na zemlju. Tom riječju označuje također i razdoblje liturgijske godine koje je posvećeno pripravi na Kristov dolazak. Za razumijevanje misnih obrazaca u došašću treba imati pred očima da nas Crkva podsjeća kako su se ljudi nekoć pripravljali na Kristov prvi dolazak, a nas osobno hoće da pripravi za njegov sadašnji milosni dolazak i za njegov budući dolazak na našoj smrti i na koncu svijeta.

Adventsko misno bogoslužje temelji se na vjeri u istočni grijeh sa svim njegovim posljedicama, a još više na vjeri da je čovjek pozvan na posjedovanje Boga u vječnom blaženstvu. Da oslobodi ljude od istočnoga grijeha i da ih dovede k Bogu, Sin je Božji došao na svijet pred blizu 2.000 godina. To je bio Njegov PRVI DOLAZAK. Ali otkupljenje koje je Spasitelj izvršio za svoga zemaljskoga života nije još u potpunosti dovršeno jer Bog hoće da u tome osobno sudjeluje svaki pojedinac. Otkupljenje pojedinih ljudi počinje sakramentom sv. krsta, nastavlja se kroz cijeli život, a dovršava se ulaskom u nebesko blaženstvo. Kad Krist dođe na sudnji dan "s velikom slavom i veličanstvom" (Ev.), da svoju zaručnicu Crkvu, tj. sve

svoje odabranike odvede u raj, tek tada će biti otkupljenje potpuno dovršeno. To će biti Kristov KONAČNI DOLAZAK - PARUZIJA.

Misno bogoslužje u došašću prenosi nas duhom u razdoblje starozavjetnih patrijarha i proroka. Oni su živo čeznuli za Mesijom koji im je imao donijeti otkupljenje: "Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje i daj nam spasenje svoje!" To je za nas uzor kako i mi moramo očekivati milosni i konačni Spasiteljev dolazak. Ako potpuno shvaćamo adventsko bogoslužje, naš pogled mora biti više upravljen prema budućnosti nego prema prošlosti. Zato mi sa sv. liturgijom ne očekujemo Otkupitelja kao malo dijete - kako nam ga predočuju božićne pučke pobožnosti, pučke pjesme i jaslice - nego kao Kralja i Gospodara kako nam prikazuje Evanđelje današnje mise.

Da lakše razumijemo liturgiju misa u došašću, trebamo imati na pameti da nam se Krist svojom otkupiteljskom milošću javlja upravo po svetoj misi. To je po svetoj pretvorbi među nama stvarno prisutan onaj koji se nekoć pojavio u smrtnom tijelu u Betlehemskoj štalici, koji je svojom smrću izvršio naše otkupljenje. To je među nama doista prisutan onaj Krist koji će na koncu svijeta doći da povede svoje odabranike k vječnom otkupljenju. Tako se na našim oltarima obnavlja Kristov prvi dolazak, a ujedno započinje njegov drugi dolazak.

Sveta misa čini da nam je Kristov dolazak zbiljska sadašnjost: "Znajte, da je blizu kraljevstvo Božje!" (Ev.).

3. XII. SV. FRANJO KSAVER

"O KAKO SU KRASNE NOGE ONIH KOJI NAVJEŠTAJU EVANĐELJE MIRA!" (Posl.)

-Sveta vremena sačinjavaju bit crkvene godine, a svetkovine svetaca su neke vrste nadopuna. Za pojedina sveta vremena svetačke su mise nešto preudešene. Tako se npr. izmedju sedamdesetnice i Uskrsa pjeva zavlaka, a kroz uskrsno vrijeme se dodaje Aleluja svim promjenjljivim pjevanim dijelovima. No i u ostalim svetim vremenima treba svetačke mise tumačiti u vezi s dotičnim razdobljem crkvene godine.

Krist je došao na svijet. Apostoli, propovijednici, misionari raširili su po svijetu vijest o njegovu dolasku. Krist će ponovno doći na svijet. Apostoli, propovjednici, misionari PRIPRAVLJAJU LJUDE NA NJEGOV DOLAZAK. To je glavna misao, ideja vodilja današnje svete mise.

Sv. Franjo Ksaver (1506-1552) bio je jedan od prvih članova Družbe Isusove, jedan od najagilnijih misionara. Sv. Pijo X. ga je proglasio zaštitnikom širenja vjere.

U današnjem Evanđelju čitamo kako je Spasitelj rekao svojim učenicima: "Idite po svemu svijetu i propovijedajte Evanđelje svakom stvoru", a Poslanica primjenjuje na propovjednike riječi psalma: "Po svoj zemlji razišao se glas njihov i riječi njihove sve do kraja kruga zemaljskoga." To je bio program čitavog života današnjeg sveca koji je svojim "propovijedanjem i čudesima pridružio Crkvi narode Indije" (Molitva).

Ivan Krstitelj pripravljao je ljude za prvi Kristov dolazak - Franjo Ksaverski ih je pripravljao na njegov milosni dolazak. Ivan Krstitelj je krštavao ljude krštenjem pokore koje je označavalo blizinu Kristovog dolaska - Franjo Ksaver je krstio nebrojene tisuće krštenjem po kojem se Krist nastanjuje u ljudskim srcima. Radosna vijest da je "Bog pohodio narod svoj" bila je za Franju toliko velika i važna da se on nije plašio nikakvih poteškoća s kojima je bilo povezano to razglašavanje sve do najudaljenijih zemalja: "Pred kraljevima sam govorio o tvojim svjedočanstvima i nisam se plašio" (Ulaz).

Poput adventskog propovjednika Ivana Krstitelja, poput velikog misionara Franje Ksaverskog, kod svih kršćanskih naroda mnogi sveti muževi javljali su Kristovo Evanđelje. Za slavenske narode to su učinili sveta braća Ćiril i Metod. Svaki je svećenik pozvan da pripravlja ljude za milosni dolazak Gospodnji u sv. misi i za konačni njegov dolazak. Vjernici su dužni da rado primaju pouku svojih duhovnih pastira, te da sebe i druge pripremaju za

Kristov dolazak slušanjem riječi Božje, kreposnim životom, molitvom i dobrim primjerom. Ovakvim apostolatom i svećenici i vjernici će ispuniti svakodnevnu opomenu adventskog bogoslužja: "PRIPRAVITE PUT GOSPODNJI, PORAVNAJTE STAZE NJEGOVE!"

4. XII. SV. PETAR HRIZOLOG
"USRED CRKVE OTVORIO JE USTA NJEGOVA" (Ulaz).

- I danas nam je pred očima adventski propovjednik. To je sv. Petar jedan od najvećih biskupa V. stoljeća koji je zbog svoje rječitosti i divnog propovijedanja prozvan Hrizolog, tj. koji zlatno govori. Sačuvalo nam se preko 180 njegovih (propovijedi) homilija, na temelju kojih je proglašen naučiteljem Crkve. Rječitost i nauka sv. Petra jest kao "sol zemlje" i "svjetlo svijeta" o kojima govori današnje Evanđelje. On je svojim propovijedanjem divno ispunio opomenu sv. Pavla: "Propovijedaj riječ, nastoj u zgodno vrijeme i u nevrijeme, kori, zaklinji, potiči sa svom strpljivošću i naukom, vrši službu vjesnika istine" (Posl.).

Za života, "Gospodin je usred Crkve otvorio usta njegova, a na nebesima ga je zaodjenuo haljinom slave" (Ulaz). Dok je na zemlji živio, njegove su riječi bile jeka riječi što ih je Krist govorio i prema tome jeka prvog Kristovog dolaska. Sjaj njegove nebeske slave jest kao SVJETIONIK NA ULAZU U LUKU RAJSKE DOMOVINE za sve nas koji putujemo burnim morem zemaljskog života. Sv. Petar kao govornik i crkveni naučitelj jest kao "svijeća koja se ne stavlja pod posudu nego na svijećnjak da svijetli svima koji su u kući" (Ev.), jer su njegove homilije još i danas svima nama putokaz do Mesije. U nebeskoj slavi on je "kao grad sagrađen na gori" koji nas svojom ljepotom privlači da se prema njemu žurimo.

Pričesna je pjesma uzeta iz Matejeva Evanđelja: "Gospodine, dao si mi pet talenata; evo sam još drugih pet dobio. Dobro, slugo dobri i vjerni, budući da si bio u malome vjeran nad mnogo ću te postaviti, uđi u veselje Gospodara svoga!" Za sv. Petra su talenti bili njegova nebeska mudrost i izvanredna rječitost. Za nas su talenti sve osobite milosti i rasvjetljenja, koja od Boga primismo, a posebno dar Tijela i Krvi Kristove što ga u ovom času primamo. Za sve Božje darove ćemo jednom odgovarati kako ih iskorištavamo. Ne smijemo talente zakopati u sebi, jer svi mi svećenici i vjernici, osim što smo pojedinci koji odgovaraju sami za sebe, mi smo također članovi otajstvenog tijela Kristova, pa prema tome odgovaramo i za druge. Naša svetost, koju povećava svakodnevno primanje sv. pričesti bit će dobar primjer za druge - "svijetlit će svima koji su u kući." Na taj način shvačajući adventski poticaj sv. Petra po snazi sv. pričesti i sami postajemo za druge živ poticaj da traže i nađu Krista.

Pripravljamo put Gospodnji u malom djelokrugu u kojem se nalazimo, pa će nas Gospodin, kad dođe postaviti "nad mnogo." Što naporniji bude advenat našeg zemaljskog života, to sigurnija će biti nagrada o vječnom Božiću: "UĐI U VESELJE GOSPODARA SVOGA!" (Prič.)

5. XII. DOŠAŠĆE
MI BOGU, A BOG K NAMA.

- To je sadržaj svake molitve, svake svete mise, a možemo kazati i čitave religije uopće. U današnjoj svetoj misi dolazi ovaj odnos do izražaja na poseban način. Crkvene misne molitve i pjesme izražavaju uzdizanje naše duše k Bogu i našu čežnju za njim: "K tebi uzdižem dušu svoju, Bože moj u tebe se uzdam... tko tebe čeka neće se postidjeti" (Molitva). Ova čežnja za Bogom proizlazi iz čovjekove tjelesne i duševne bijede, a prije svega iz toga što čovjek ne može naći sreću u sebi ni u stvorenjima, nego samo u Bogu.

Adventsko bogoslužje prožeto je radosnom nadom, pače i uvjerenjem, da ćemo naći Boga, da ćemo se susresti s njim. Crkva hoće da ojača u nama ovo uvjerenje, kad nam danas kod dijeljenja svete pričesti stavlja u usta riječ 85 psalma: "Gospodin će dati blagoslov i

zemlja će naša dati rod svoj." Naš kršćanski život nije ništa manje nego sudjelovanje u božanskom životu. To je sudjelovanje počelo u času svetoga krštenja. Pozvani smo da svakim danom usavršujemo ovo sudjelovanje. Božanski život u nama se usavršava upravo time što svake godine iznova nastojimo da pšenično zrno, koje je u sv. krštenju usađeno u našu dušu, proklija, uzraste i donese rod. Naša je osobna zadaća, pa pšenično zrno božanskoga života čuvamo, hranimo i usavršavamo, a Bog će dati obilati blagoslov, te će na zemlji, tj. na onom što je ljudsko u nama, dozriti božanski plod milosti i svetosti, dok smo na zemlji, a nebeskog blaženstva na smrti. Tako je eto svetost plod Kristova sadašnjeg milosnog dolaska, a nebeska slava njegova konačnog dolaska.

Što življa bude naša čežnja za Bogom i što stvarnije bude naše predanje, to će biti potpuniji njegov blagoslov i prema tome obilniji plodovi prigodom njegova dolaska. Prikazna i pričesna pjesma o našem uzdizanju prema Bogu i Božjem silasku k nama: "K tebi, Gospodine, dižem dušu svoju..." Gospodin će dati blagoslov. Naša odanost Bogu koju izražavamo kod prikazanja sv. mise, treba da bude samo početak naše odanosti koju ćemo pokazati u dnevnom životu, pa će i Božji blagoslov što silazi u našu dušu kod primanja sv. pričesti, biti početak još većeg blagoslova kod konačnog Kristova dolaska. Dajmo Bogu sve svoje: vrijeme, umijeće, zdravlje, čast, mišljenje, htijenje, budućnost, pa će nas Bog pohoditi obilatim blagoslovom, jer "tko malo sije, malo će i žeti, a tko sije obilno, obilno će i žeti" (2 Kor 9,6).

"Blago čovjeku... kojemu je zakon Gospodnji naslada i koji razmišlja o njegovu zakonu danju i noću. On je kao kraj potoka zasađeno stablo koje će donijeti plod u svoje vrijeme" (Ps 1, 1-3).

6. XII. SV. NIKOLA
GDJE ĆE BITI ZADNJA STANICA NAŠEG PUTOVANJA?

- Svetac, kojega na osobit način štuje kršćanski Istok i Zapad, sveti Nikola biskup pretrpio je mnogo za vjeru i odlikovao se nebrojenim čudesima (Molitva). Sudjelovao je na ekumenskom koncilu u Niceji 325. god. Za razumijevanje sv. mise treba imati pred očima posebno dvije zgode iz njegova života: pomogao je siromašnom ocu da može pošteno udati svoje tri kćeri, pa ga stoga obično prikazuju s tri zlatne jabuke. Kad je jednom hodočastio u Svetu zemlju, nastalo je na moru silno nevrijeme i svi su putnici mislili da će se potopiti, ali se na njegovu molitvu more odmah umirilo. Tako je više puta za života i poslije smrti pomagao mornarima na uzburkanom moru, pa ga mornari i svi putnici štuju kao svoga zaštitnika. Po našem Primorju ima mnogo kapela i brodova što su njemu posvećeni.

Ideja vodilja današnje sv. mise izražena je riječima Poslanice: "Ovdje nemamo stalnoga grada, nego čekamo onaj koji će doći." Svakome je jasno da smo na zemlji putnici. U našem putovanju najsudbonosnija je stvar što postoji mogućnost da zadnja stanica ne bude u gradu Boga živoga, nego u vječnom paklenom ognju. Kad su jednom učenici pitali Spasitelja, da li ima mnogo onih koji se neće spasiti, odgovorio im je indirektno, da su tijesna vrata i uzak put koji vodi u život i da ih je malo koji tim putem hode. Sv. Nikola, koji je zaštitnik zemaljskih putnika, zagovornik je svih nas koji putujemo u vječnost da se "po njegovim zaslugama i molitvama izbavimo od paklenog ognja" (Molitva). Crkva nam njegov zemaljski život stavlja za uzor i putokaz kako se trebamo vladati na putu, da sretno prispijemo k cilju: "Sjećajte se svojih starješina koji su vam naviještali riječ Božju; ugledajte se u svršetak njihova života i nasljedujte vjeru njihovu" (Posl.). Po uzoru sv. Nikole morali bismo prezirati zemaljsko bogatstvo i vršeći djela milosrđa njima zaslužiti vječnu nagradu prema riječi Spasitelja: "Pribavite sebi prijatelje zemaljskim bogatstvom, da vas, kad umrete, prime u vječne stanove" (Lk 16,9). U istom smislu govorio je sv. Leon papa: "Smrt oduzimlje čovjeku dobra koja na zemlji posjeduje, a dobra koja je na zemlji učinio, povratit će mu se na nebu.

Tko dijeli drugima zemaljske stvari, dobit će za baštinu nebeska dobra".

Slava, koju je postigao sv. Nikola za nas je jasno obilježen cilj kamo treba da stignemo. O toj slavi govori nam Crkva dok primamo sv. pričest: "Prijestolje je njegovo kao sunce pred licem mojim i kao pun mjesec dovijeka" (Pričesna). Sveta pričest je za sve nas zalog slične slave: "Daje nam se zalog buduće slave". Sudjelovanje kod sv. euharistijske žrtve i pričesti najbolje je jamstvo da smo na putu koji vodi u život. S ponosom ističe današnja Poslanica: "Nos altare habemus! Mi imamo oltar!" To je najsigurnije sredstvo da na putovanju izmaknemo svim Scilama i Karibdama: "da naše životno putovanje u svakoj sreći i nesreći bude upravljeno prema cilju" (Prikazna molitva).

O da bi naš svršetak bio poput Nikolina, koji je kao i Krist molio: "U ruke tvoje predajem duh svoj" (Ps 31,6). Naša smrt će biti konac našeg očekivanja, našega adventa. Naša je nada u Kristu. "Po dubokom milosrđu Boga našega pohodit će nas Sunce s visine, da prosvijetli one koji sjede u tminama i u sjeni smrtnoj, da upravi noge naše na PUT MIRA!" (Lk 1,78-79).

7. XII. SV. AMBROZIJE

"AD TE, DOMINE! K TEBI GOSPODINE" (Ulaz 1. N. D.)

Prvi od četiri velika zapadna naučitelja Crkve posebno je poznat što je obratio sv. Augustina (krstio ga je u Uskrsnoj noći 387.), proveo je pučko pjevanje psalama u dva kora, sam sastavio mnoge himne. Po njemu se liturgijski obred, koji se do danas sačuvao u milanskoj nadbiskupiji, zove ambrozijanski. Umro je za Uskrsnog bdjenja, 4. travnja 397. pošto je primio sv. pričest.

Svete pjesme koje je puk pod njegovim vodstvom pjevao, njegova nauka i svetost poticaj su i nama danas, kao što su bili njegovim suvremenicima, da uzdižemo dušu i srce k Bogu. Heretici su mu prigovarali da pjesmama obmanjuje mnoštvo vjernika. Sv. Augustin svjedoči da je to pjevanje na njega izvanredno djelovalo: "Koliko sam plakao slušajući himne i popijevke živo ganut glasovima tvoje slatko raspjevane Crkve. Oni su glasovi ulazili u moje uši, a istina je kapala u moje srce: time se uspaljivalo čuvstva pobožnosti i tekle su mi suze. Kako sam blažen bio tada!" (Ispovj. IX, 6).

Svaka krršćanska opomena, svaka pouka, svaka propovijed trebala bit duše voditi Kristu, trebala bi ih pripravljati na njegov dolazak prema opomeni sv. Pavla: "Zaklinjem te pred Bogom i Kristom Isusom koji će doći suditi žive i mrtve, zaklinjem te njegovim dolaskom i njegovim kraljevstvom: propovijedalj riječ, nastoj u zgodno vrijeme i u nevrijeme" (Posl.). Ambrozijeva je propovijed bila svima poticaj da idu Kristu, da traže Krista: "Krist nam mora svima sve biti. Možda tražiš lijek svojim ranama? On ti je liječnik. Ili možda izgaraš od vrućice? On je svježi izvor. Ili te možda tišti grižnja savjesti? On je svetost i pravda. Možda tražiš pomoć u svojoj slabosti? On će ti biti snaga i obrana. Plašiš li se smrti? On je život. Čezneš li za nebeskim blaženstvom? On je put koji gore vodi. Možda se bojiš da zastraniš u tami? On je svjetlo. Je li ti duša gladna? On je kruh. Dođite i vidite, kako je sladak Gospodin; blago čovjeku koji se uzda u njega. - Najveće neznanje, veće od svakog drugog neznanja jest nepoznavati Krista. Malen je svatko, tko nije velik u Kristu. U najdubljoj tami hoda tko živi bez Krista. Duša je mrtva bez Kristove spoznaje. Poznavanje Krista jest vječni život već ovdje, dok živimo u tamnoj sjeni smrti, ali potpuno tek u slavnom gledanju licem u lice" (Sv. Ambrozije).

Sve nastojanje i djelovanje sv. Ambrozija bilo je poticaj ljudima da traže Krista. Svojom im je naukom svijetlio (Ev.), da vide put koji vodi Kristu, a svojom ih je ljubavlju osvajao za Krista. Njemu nije mogao odoljeti ni barbar Maksim, ni heretik Valentinijan, ni ubojica Teodozij, niti Augustin, kojega je oduševio za Krista, za vrijeme Uskrsnog bdjenja u Kristu krstio, a deset godina iza toga pretekao na putu u vječnu domovinu. Prispio je Kristu

koji mu je na zemlji bio očekivanje, a iza smrti nagrada. To je za njega bio svršetak Adventa, slično kao i za sv. Pavla, koji je pisao: "Pripravljena mi je kruna pravde koju će mi dati u onaj dan Gospodin pravedni sudac; ali ne samo meni, nego i svima, KOJI LJUBE NJEGOV DOLAZAK" (Posl.).

8. XII. DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA
"NAROD ĆE SE TVOJ VESELITI TEBI" (Prik.)

- Riječi Sion i Jeruzalem, koje nekoliko puta dolaze u današnjoj sv. misi, metafora su za Izraelski narod, ali još više za novi Izrael - Crkvu, koju slikovito označuje današnja rimska zborna crkva "sv. Križa u Jeruzolimu." Stari židovski Jeruzolim nije primio Spasitelja kod njegova prvog dolaska: "K svojima dođe, a njegovi ga ne primiše" (Iv 1,11). Stoga Gospodin pohađa novozavjetnu Crkvu kojoj je upravljen poziv: "Jeruzaleme, ustani i stoj na visini, da vidiš veselje, koje će ti doći od Boga tvoga!" (Prič.).

Svrha misnog bogoštovlja prve nedjelje došašća bila je da nam stavi pred oči stvarnost sadašnjeg Gospodnjeg dolaska po milosti i budućeg u slavi. Današnja misa je poticaj da pripravimo putove i očistimo duše za taj dolazak (Molitva). U adventskom vremenu treba da osjetimo kako je teško naše stanje bez Boga i da pobudimo čežnju za njim. Mi smo kao slijepi, hromi, gubavi i gluhi iz današnjeg Evanđelja. Mi smo u mnogo čemu još slijepi, ne uočujemo potpuno istinu o zemlji, o nebu, o ljudima, o prolaznim stvarima. Mi smo u mnogočemu hromi, privezani svojim strastima, ljudskim obzirom, prigodama i navikama. Naša je nutrina često gubava jer su naša dobra djela okaljana sebeljubljem i taštinom. Naše uši nisu uvijek otvorene glasu Krista i njegove Crkve. Mi ne čujemo Božjeg glasa koji nam govori preko naše savjesti. Druga nedjelja došašća javlja nam radosnu vijest, dolazi liječnik koji će nas izliječiti. On će otvoriti naše oči da vidimo njegovu slavu ovdje na zemlji u slici i zagonetci, a u domovini licem u lice: "Na Sionu će pokazati sjaj ljepote svoje. Bog će se očito pojaviti" (Na step.). "Jeruzaleme, ustani... da vidiš veselje, koje će ti doći od Boga tvoga" (Prič.). Spasitelj će ojačati naša koljena i upraviti naše noge na put vječnog spasenja: "Idemo u dom Gospodnji." (Na step.). Očistit će nas od gube grijeha i nesavršenosti, da mu možemo "služiti očišćenim dušama" (Molitva). Posebna radost će biti za nas što ćemo čuti njegov glas: "Gospodin će učiniti da odjekne njegov slavni glas u vašim ušima na radost vašega srca" (Ulaz). Naše će veselje biti kao veselje zaručnice koja je govorila: "Neka odjekne glas tvoj u ušima mojim, jer je glas tvoj sladak" (Pj 2,14).

Što ozbiljnija bude naša adventska priprava, to će veća biti naša radost o dolasku Gospodnjem. Neka Bog potakne naša srca da pripravimo puteve njegovu Sinu, pa ćemo sigurno sudjelovati u radosti novoga Jeruzalema koju je Bog obećao po proroku: "Nad tobom će se pojaviti Gospodin i slava njegova će se u tebi vidjeti. U zemlji se tvojoj neće više čuti za nasilje, ni u krajevima tvoji za opustošenje i rušenje. Na zidovima tvojim prebivat će mir, a na vratima tvojim pjevat će se pohvale. Tebi više neće trebati po danu sunce i mjesečeva svjetlost neće se u tebi ni vidjeti. Gospodin će biti vječna svjetlost tvoja i dovršit će se dani žalovanja tvojega" (Iz 60).

9. XII. BZEGREŠNO ZAČEĆE
"PARATA SEDES TUA, DEUS! PRIPRAVNO JE PRIJESTOLJE TVOJE, BOŽE!" (Prik. božićne zornice).

- Općom odredbom Sv. Zbora Obreda od 23. III. 1955. ubrojene su sve nedjelje došašća među najvažnije dane crkvene godine. Stoga se ni blagdan Bezgrešnog Začeća Bl. Dj. Marije nije mogao jučer svetkovati, pa je prenesen za danas.

Predmet i sadržaj ove svetkovine nije toliko onaj sretni čas, kad je presveta Djevica

počela opstojati, nego više izvanredna povlastica kojom ju je Bog radi predviđene Spasiteljeve smrti očuvao od istočnog grijeha i ukrasio izvanrednim milostima i darovima. Današnje misno bogoslužje posebno ističe svrhu radi koje je Bog sačuvao od grijeha i uresio dušu Blažene Djevice: "Po Bezgrešnom Začeću Djevice pripravio si dostojno prebivalište svome Sinu" (Molitva). Upravo radi toga što je imala postati prebivalište Sina Božjega Marija je bila "milosti puna" (Ev.). Radi toga je Ona "blagoslovljena od Gospodina višnjega više nego sve žene na zemlji... slava Jeruzalema, veselje Izraela, dika puka našega" (Na step.). Ljepotu najmilijeg Božjeg prebivališta proslavio je sv. German prekrasnim govorom: "Zdravo Marijo, milosti puna, svetija od svetaca, uzvišenija od nebesa, dičnija od Kerubina, časnija od Serafina i slavnija od svih stvorenja. Zdravo golubice, što nam nosiš maslinovu grančicu javljajući dolazak Krista, oslobodiltelja od duhovnog potopa. Zdravo mili i razumni Božji raju, zasađen danas svemogućnom desnicom Božjom, u kojem niknu Krist neumrli ljiljan i mirisna ruža. Zdravo sveto Božje prijestolje, božanska riznico, slavna kućo i nebo što propovijedaš slavu Božju. Zdravo posudo skovana od čistoga zlata, što sadržiš manu, to jest Krista, preugodnu slast naših duša."

Vrlo je važno da zapazimo vezu između dva izraza današnjeg Evanđelja, što ih ponavlja također i Prikazna pjesma: "Milosti puna - Gospodin s tobom!" Marijina bezgrešnost bila je preduvjet da postane "dostojno prebivalište" Sina Božjega. Čistoća srca u kojoj trebamo prikazivati sv. Žrtvu, najbolji je preduvjet, da budemo dostojan stan Kristu koji dolazi u sv. pričesti. Život bez grijeha najbolja je priprava za Kristov dolazak na smrti.

Marijina bezgrešnost je najsavršeniji uzor kako treba da bude pripravljen stan u koji ima Gospodin doći. Ako on hoće da nas pohodi o Božiću, trebamo se ugledati u Mariju. Ako on obećaje da će nas pohoditi o vječnome Božiću, onda treba da Advenat našega zemaljskog života bude sličan Marijinu. Marija je bila utjelovljeno došašće, utjelovljena priprava za dolazak Gospodnji. Po njoj i s njom treba da čitavi naš zemaljski život bude trajni advenat, trajna priprava kako ćemo što dostojnije primiti Krista na času smrti.

Kao što je Marija bila vjesnica prvog Gospodnjeg dolaska, jednako je tako vjesnica sadašnjeg i budućeg njegovog pohođenja. Marija je zora božićne sreće. Dolazak Kristov u pripravljen Marijin stan simbol je njegova dolaska u stan naše očišćene duše. Krist nas pohađa u sv. pričesti; pohađa nas na smrti. Na sve one koji bez grijeha primaju sv. pričest i bez grijeha dočekaju Krista na smrti primijenjuje Crkva riječi današnje pričesne pjesme: "Veličanstveno je, što je rečeno o tebi, Marijo, jer ti je Svevišnji učinio velike stvari."

10. XII. DOŠAŠĆE

"PROBUDI MOĆ SVOJU I DOĐI, DA NAS SPASIŠ" (iz psalma ulazne pjesme).

- U prvim kršćanskim vremenima bilo je očekivanje konačnog dolaska Kristova vrlo živo. To se najbolje može vidjeti iz Poslanica sv. Pavla. S velikim čeznućem su očekivali čas konačnog otkupljenja i vapili: "Dođi, Gospodine Isuse." (Otk 22,20). To je duh očekivanja budućega vijeka kojim odišu sve adventske mise. I naš bi zemaljski život trebao biti neprekidna sveta vigilija - bdjenje. To bi bdjenje trebalo biti slično bdjenju djevica o kojima govori Evanđelje, da su čekale zaručnika; slično bdjenju slugu koji opasanih bokova i svijećama u ruci čekaju gospodara svoga. To bi bdjenje trebalo biti čekanje kad će svršiti zemaljska noć a započeti nebeski dan, kad će završiti zemaljska smrt, a započeti nebeski život.

Patrijarsi i Proroci Staroga zavjeta živo su čeznuli za dolaskom Mesije. Njihov vapaj ponavlja Crkva u došašću svake večeri: "Rosite, nebesa odozgor i oblaci neka daždе Pravednika; neka se otvori zemlja i porodi Spasitelja." Neodoljiva čežnja starozavjetnih pravednika za Mesijom izražena je u mnogim psalmima: "Kao što jelen čezne za izvor-vodom, tako moja duša čezne za tobom, Bože. Žeđa duša moja Boga živoga: kad ću doći i pokazati se pred licem Božjim. Suze su mi kruh danju i noću, dok mi govore svaki dan: gdje

je Bog tvoj? (Ps 42,1-3). Bože, ti si Bog moj, tražim te željno. Tebe žeđa moja duša, tijelo moje teži za tobom, kao suha i žedna zemlja bez vode (Ps 63,1-2). Duša moja očekuje Gospodina više nego stražari zoru. Više nego stražari zoru neka očekuje Izrael Gospodina" (Ps 130,6-7). Cijeli psalam današnjeg Ulaza (80) "Ti, koji paseš Izraela, čuj, koji vodiš Josipovo pleme kao stado." Tjeskobni je vapaj za Gospodnjim dolaskom. U Novom je zavjetu ovu čežnju za paruzijom (konačnim Kristovim dolaskom) veličanstveno izrazio sv. Pavao: "Znamo, da ako se naš zemaljski šator raskine, imamo zgradu od Boga, kuću nerukotvorenu, vječnu na nebesima. Zato u ovome šatoru uzdišemo i čeznemo, da se na to obučemo u svoj nebeski stan. A koji nas upravo za to pripravi, Bog je, koji nam dade kaparu duha. Čvrsto se dakle uzdamo uvijek i znamo, dok stanujemo u tijelu, da smo putnici, daleko od Gospodina, jer putujemo u području vjere, a ne u području vida. Ali se čvrsto uzdamo i radije volimo putovati od tijela, i stanovati kod kuće kod Gospodina." (2 Kor 5, 1-3.5-8).

Radosna nada da će nas Gospodin pohoditi i povesti sa sobom daju jedini pravi smisao zemaljskom životu. Bez ove sjajne zvijezde boravak na zemlji bio bi najdublja tama: "Ako se samo u ovom životu uzdamo u Krista, bjedniji smo od svih ljudi" (1 Kor 15,19). Smisao je današnje mise, da nam dočara buduću sreću, koja će biti u tom da ćemo smjeti slušati Kristov glas i gledati ga licem u lice: "Gospodin će učiniti da odjekne njegov slavni glas u vašim ušima na radost vašega srca (Ulaz). Na Sionu će pokazati sjaj ljepote svoje" (Na step.). - Kad se bude približavao taj čas, čas naše smrti, čas svršetka našeg Adventa, svećenik će moliti uz naš krevet: "Mitis atque festivus tibi Jesu Christi aspectus appareat! BLAGO I SVEČANO POKAZALO TI SE LICE KRISTA ISUSA!" (molitva za umiruće).

11. XII. DOŠAŠĆE
"OČIŠĆENIM SRCEM SLUŽITI" (molitva).

- Adventsko bogoslužje stavlja nam pred oči velikog pokornika, Kristova preteču sv. Ivana. On je propovjednik i uzor priprave za Kristov dolazak. Već od rane mladosti živio je u pustinji bez ikakve udobnosti. Nosio je odijelo devine dlake i kožnati pojas. Hrana su mu bila skakavci i divlji med, a stan neka pećina. Krštavao je ljude "krštenjem pokore." Oni koji su se krstili priznavali su svoje grijehe i pokazivali spremnost da čine pokoru. Ivanova je propovijed bila: "Rodite rodove dostojne pokore! Već je sjekira položena na korijen drveću. Svako drvo koje ne rodi dobra roda, siječe se i u oganj baca." (Lk 3,8-10). Sve Ivanovo nastojanje i djelovanje išlo je za tim, da ispuni proročku riječ svoga oca Zakarije: "I ti, dijete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega, jer ćeš ići pred licem Gospodnjim da mu pripraviš putove, da poučiš narod njegov, da je spasenje njegovo u oproštenju grijeha njegovih" (Lk 1,76-77). Još prije toga kazao je anđeo Zakariji, da će Ivan obratiti "nepokorne k mišljenju pravednika, da pripravi Gospodinu puk savršen" (Lk 1,17).

Gospodin dolazi ponovo. Dolazi svagdano u euharistijskom slavlju, dolazi o Božiću u svetom svetkovanju njegova rođenja, dolazi na koncu života. Crkva u današnjoj misi moli za milost dostojne priprave: "Probudi, Gospodine, srca naša, da pripravimo putove Jedinorođenome Sinu tvome" (Molitva). Ivanov život i riječi bili su svima poticaj na najveću ozbiljnost. I nas Crkva potiče da najozbiljnije shvatimo vrijeme adventske priprave. Za dolazak Kristov kod svete mise i pričesti srce nam mora biti čisto: "Zato neka čovjek ispita sam sebe, pa tada od kruha onoga da blaguje i od čaše da pije, jer tko nedostojno jede i pije, osudu sebi blaguje i pije" (1 Kor 11,28-29). Krista o Božiću trebamo dočekati "očišćenim srcem" (Molitva). Kad on dođe na koncu života, da nas povede u nebeski grad, moramo se naći čisti, jer "neće ući u njega ništa nečisto i nijedan koji čini što je gadno" (Otk 21-27). Na mnogo načina potiče nas Crkva da u duhu pokore i ozbiljnosti očistimo i pripravimo svoje srce: crkveni službenici nose u ovo vrijeme pokorničko ljubičasto ruho; ne pjeva se radosna pjesma "Gloria in excelsis"; "Alleluja" se pjeva samo u nedjelje, a ne na sedmične dane;

mjesto "Ite, Missa est" pjeva se "Benedicamus Domino"; orgulje šute; oltari se ne smiju kititi cvijećem (osim na treću nedjelju i Badnji dan); leviti kod svečane svete mise ne nose odjeću radosti tunicelu i dalmatiku, nego sprijeda podvijene kazule. Nekada je u došašću bio naređen post, a još i danas su zabranjene bučne zabave i svečane svadbe. Sve je to simboličan poticaj da se osvijestimo, prihvatimo ozbiljno posla, marljivo ispitamo savjest, u skrušenoj ispovijedi očistimo svoje srce i djelima pokore dademo Bogu zadovoljštinu za svoje grijehe. I najsavršeniji još uvijek imaju što raditi: "Tko je pravedan, nak bude još pravedniji, a tko je svet neka bude još svetiji" (Otk 22,11).

Što sve nisu poduzimali sveci da očiste svoju savjest od grijeha koje su možda učinili! Što sve nisu poduzimali da sačuvaju neokaljanu čistoću srca! U misnoj molitvi za čistoću uči nas Crkva moliti: "Užezi ognjem Duha Svetoga tijelo naše i srce naše, Gospodine, da ti čistim tijelom služimo i neokaljanim srcem omilimo." Na gledanje Boga očima vjere i očima slave odnose se Kristove riječi: "BLAŽENI ČISTA SRCA, JER ĆE ONI BOGA VIDJETI" (Mt 5,8)

12. XII. DOŠAŠĆE
"PREZIRATI ZEMALJSKO, A LJUBITI NEBESKO" (Popričesna).

- U babilonskom progonstvu Židovi su bili izloženi dvostrukoj napasti: da zavole život neznabožaca i zaborave svoju domovinu. No, mnogi su od njih ipak sačuvali ljubav prema svetom gradu Jeruzalemu i prezir prema Babilonu. Njihove osjećaje veličanstveno izrazuje 137. psalam: "Na rijekama smo babilonskim sjedili i plakali, kad smo se sjećali Siona. Na vrbama zemlje one objesismo citare svoje. Kako ćemo pjevati pjesmu Gospodnju u zemlji tuđoj? Ako zaboravim tebe, Jeruzaleme, neka me zaboravi desnica moja! Neka prione jezik moj za nepce moje, ako se ne budem spominjao tebe, ako ne pretpostavim Jeruzalem svakom veselju svome... Nesretna kćeri babilonska, blažen bio, koji će ti naplatiti zla što si nam ih nanijela! Blažen bio, koji će pohvatiti i lupiti o kamen djecom tvojom!"

Dok smo na zemlji, živimo u svijetu dvostrukih vrednota: prolaznih zemaljskih i vječnih nebeskih. Po svojoj naravi tijelo traži ono što mu ugađa, ali to se često protivi onom za čim teži duh. Zato smo prisiljeni da preziremo zemaljske radosti koje se protive našem očekivanju budućeg vijeka. Upravo je u tom stvarnost svetkovanja došašća, da svoje srce odcjepljujemo od zemlje i dižemo ga prema onome koji ima doći da nam dade za nagradu nebesko blaženstvo. Upravo je u tom razlika između kršćana koji očekuju život budućega vijeka i ljudi koji sve svoje mišljenje i nastojanje okreću prema zemaljskom životu. Nažalost ima i među kršćanima onih kojima je više do zemlje i do onoga što je zemaljsko, nego do neba i onoga što je nebesko: "Mnogi žive, za koje sam vam mnogo puta govorio, a sad i plačući govorim, kao neprijatelji križa Kristova. Njima je svršetak propast, njima je bog trbuh, oni se hvale sramotom svojom, oni zemaljski misle" (Fil 3,18-19). Kristov sljedbenik proživljuje neprestani Advenat, tim što gleda prema gore: "Naša je domovina na nebesima, otkuda i Spasitelja očekujemo Gospodina Isusa Krista" (Fil 3,20).

Ako na zemlji ima nešto što je nebesko, to je zacijelo sveta misna žrtva i sveta euharistijska gozba. Sudjelujući u euharistijskim tajnama naš se um, naša volja i naše srce sjedinjuje s Bogom, pa je stoga sudjelovanje kod sv. mise najbolja škola prezira zemlje i čežnje za nebom. Zato u Popričesnoj molitvi i ističe Crkva "HUIUS PARTECIPATIONE MYSTERII": "da nas po sudjelovanju u ovoj tajni naučiš prezirati zemaljsko, a ljubiti nebesko." Kod sv. mise mi se s Kristom žrtvujemo, to jest kidamo naše veze sa zemljom, a kod svete pričesti mi se s Kristom združujemo, to jest učvršćujemo našu povezanost s nebom. Sudjelovanje kod svete mise s razumijevanjem i pobožnošću mora učiniti da i mi svaki dan sve više osjećamo poput sv. Pavla: "Ono što mi je bilo dobitak, to sam smatrao za štetu radi Krista. Nego dapače i sve držim za štetu prema preznamenitoj spoznaji Krista Isusa

Gospodina mojega, radi kojega sve odbacih i smatram za blato, da Krista stečem i da se nađem u njemu" (Fil 3,7-8).

13. XII. SV. LUCIJA
DJEVIČANSKI DUH - ADVENTSKI DUH

- Uzor adventskog očekivanja i adventske priprave, djevica i mučenica sv. Lucija rodom je iz Sirakuze na Siciliji. Dok je s majkom zajedno molila na grobu sv. Agate za njezino zdravlje, stekla je osobitu ljubav prema djevičanstvu. Stoga se odrekla mladića kojemu ju je majka bila obećala. To je bio povod za mučeničku smrt. Ime sv. Lucije spominje se svakoga dana u misnom kanonu nakon pretvorbe. Tako mnogobrojne tisuće kršćana slave povezanost njezina života sa životom Kristovim i povezanost njezine žrtve sa žrtvom Kristovom.

U Lucijinoj duši zasjao je uzvišeni Kristov lik. Spoznaja Krista je kao blago zakopano u njivi (Ev.), koje je za druge sakriveno, ona ga je otkrila. Dala je sve zemaljsko samo da što potpunije bude Kristova. Smisao cijelog njezina života bio je da se što bolje UKRASI ZA DOLAZAK KRISTOV. Kako je svoju dušu za dolazak Zaručnika kitila sveta Lucija i mnoge druge djevice, odlično je opisao sveti Augustin: "Djevice nisu htjele ono što im je bilo dozvoljeno, samo da što više omile onom komu su se predale. Mnogo im je bilo do toga da što ljepše okite svoj duh. Zaljubljene Kristove djevice koje nije privlačila zemaljska ženidba, sve su uložile da se što raskošnije okite kako bi se što više svidjele Zaručniku. Što se više kiti tijelo, to više se nagrđuje duh, a što se manje mari za nakit tijela, to se više lijepim vladanjem urešuje unutarnji čovjek. Tražeći ovakav nakit Božje djevice nisu željele ono što im je bilo dozvoljeno, niti su pristale na ono što su drugi tražili. Mnoge su od njih vatrom nebeske ljubavi nadvladale i protivne namjere svojih roditelja. Srdio se otac, plakala je majka, ali nije na to ništa pazila ona kojoj je pred očima zasjao Ljepši od svih sinova ljudskih. Radi njega se ukrasila, da samo na njega misli, jer žena udata misli na ono što je svjetsko, kako će ugoditi mužu, a neudata misli na ono što je Božje, kako će ugoditi Bogu unutarnjom ljepotom, krasotom čovjeka, koji se ne vidi, krasotom srca."

Lucija je za sve nas uzor kako da mislimo na Krista više nego na išta drugo. Crkva danas moli da "uzgojimo u srcu osjećaj pobožne odanosti prema Bogu" (Molitva). Poput Lucije morao bi svaki kršćanin s djevičanskim osjećajima čekati Krista i pripremati se za njegov dolazak: "Zaručih vas jednom čovjeku Kristu, da vas preda nj izvedem kao čistu djevicu" (Posl.). Naše odricanje svega što je zemaljsko i čežnja za Kristom mora biti prožeta sv. radošću: "In laetitia et exultatione" (Prik.). Mi se radosno pripravljamo za njegov dolazak u sv. žrtvi i za njegov dolazak na svršetku svijeta. Mi ga s ljubavlju primamo u sv. pričesti, a primit ćemo ga s ljubavlju također i na smrti. Sveta je žrtva najbolje sredstvo naše priprave, a sveta je pričest zalog vječnog zagrljaja. Milost posvećujuća i kreposti naša su svadbena haljina za nebeski pir. Kao što je Lucija čeznula za Kristom, kao što čezne Crkva, tako moramo i mi. Za vrijeme našeg cijelog zemaljskog Adventa, tj. cijeloga života - kao Luciji, kao Crkvi - mora nam biti pred očima onaj koji je rekao svome ljubimcu sv. Ivanu: "Ja sam Alfa i Omega, prvi i posljednji, početak i svršetak. Ja sam korijen i rod Davidov, sjajna zvijezda Danica" (Otk 22,13.16). Prema Kristu, koji je jedini dostojan potpune ljubavi, moramo osjećati ono što je iza tih riječi Kristovih napisao sv. Ivan: "I Duh i Zaručnica govore: Dođi! I tko čuje neka govori: Dođi! Dođi, Gospodine Isuse!" (Otk 22,17.20).

14. XII. SUBOTA SVETE MARIJE
MARIJIN I NAŠ ADVENAT.

- Pobožni običaj da se svaka subota posveti na čast bl. Djevice Marije potječe iz 9. stoljeća. Iz srednjeg vijeka, koji je gajio veliku i žarku pobožnost prema sv. Djevici potječe

odredba da se svake subote, kad ne padne koji važniji blagdan, vrši služba Božja njoj na čast. Premda je na adventske subote bogoslužje od svetog adventskog vremena, glavna sveta misa treba da bude od Subote sv. Marije. Za adventske ima u misalu posebna misa, koja počinje riječima "Rorate caeli - Rosite nebesa."

Čitava sveta povijest Staroga zavjeta usmjerena je prema dolasku budućeg Mesije. Preko proroka Bog je malo pomalo otkrivao ljudima pojedinosti o vremenu, mjestu i drugim okolnostima toga dolaska. Tako kod današnje mise slušamo da će se roditi od Djevice: "Evo će Djevica začeti i poroditi Sina" (Posl.). Sve židovske žene od pokoljenja do pokoljenja smatrale su da je najsretnija od svih žena ona koja će biti Mesijina majka. Iza dugih vjekova očekivanja došla je na svijet ta presretna žena, koju je od Boga poslani anđeo pozdravio: "Blagoslovljena ti među ženama" (Ev.). To je bila Marija, Majka Kristova. Ona je sama najbolje rauzmjela i osjetila sreću, što se preko nje zbiva najznačajniji događaj za cijelo čovječanstvo, pa je u zanostu duše uskliknula: "Blaženom će me zvati svi naraštaji, jer mi je Svevišnji učinio velike stvari" (Lk 1,48-49). Pravednici su Starog zavjeta željno očekivali, da se otvore "vječna vrata" (Na step.), te da se pojavi onaj što ima ljudskom rodu donijeti vječno spasenje. Samo Marijin Sin je imao spasiti puk svoj od njihovih grijeha, samo on je imao osnovati vječno kraljevstvo, jer je jedina Marija između svih žena bila sretna da čuje o svojem Sinu: "Dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida oca njegova i kraljevat će u domu Jakovljevu uvijeke i kraljevstvu njegovu neće biti svršetka (Ev.). Ljudi koji su živjeli u tami neznanja čekali su kad će isteći "Sunce" pravde - Krist, vječna istina. Prije nego što je došao na svijet pred njim se pojavila Marija, koju Crkva zaziva "Zvijezdo jutarnja."

Između svih ljudi Marija je najbolje shvaćala što znači Kristov dolazak na svijet, između svih ljudi ona je Krista najviše ljubila, pa je sigurno da ga je S NAJVEĆOM ČEŽNJOM OČEKIVALA. Možemo li i iz daleka zamisliti, kakva je bila njezina priprava za Kristov dolazak, kakav je bio njezin Advenat. Dok se danas kod prikazanja spremamo da stupimo u svetinju nad svetinjama; gdje ćemo se susresti s Kristom, Crkva nas potiče da se zagledamo u utjelovljeni Advenat - nazaretsku Djevicu, koju u tom času pozdravljamo anđeoskim riječima: "Zdravo, Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje." Kod sv. mise i sv. pričesti NAŠ JE SUSRET S KRISTOM SLIČAN MARIJINU SUSRETU. Trebamo se stoga u nju ugledati kako ćemo se pripraviti za taj susret. Naša priprava za sv. misu (razmatranje i molitve prije mise, pače i cijeli poučni dio mise) to je naš advenat - priprava za Kristov dolazak. Samo po sebi razumije se, da naš Advenat - priprava za sv. misu i pričest, priprava za smrt - mora biti SLIČAN MARIJINU ADVENTU. Krista smijemo čekati, samo ako smo bez teškog grijeha: "Tko će uzići na goru Gospodnju i tko će stati na svetom mjestu njegovu? Onaj u koga su ruke nevine i srce čisto" (Na step.).

15. XII. NEDJELJA "RADUJTE SE"
"MIR BOŽJI, KOJI NADILAZI SVAKI UM" (Posl.).

- Po početnim riječima Ulaza obično se današnja nedjelja zove nedjelja "Radujte se". Crkva danas kod mise ponešto prekida adventsku ozbiljnost. Predbožićno je veselje izraženo na mnogo načina u misnom bogoslužju: Oltar se kiti cvijećem, orgulje sviraju, boja crvenog ruha je ružičasta, mjesto posvrnutih kazula - kako je običaj na druge dane došašća - leviti kod svečane mise nose odijela radosti tunicelu i dalmatiku. Nekoliko puta čujemo poticaj: "Radujte se u Gospodinu vazda, opet kažem: Radujte se!" (Ulaz, Posl.).

Da shvatimo značenje službe Božje nedjelje "Radujte se", trebamo se uživiti u osjećaje onih osoba koje su sigurno znale da Krist dolazi na svijet još prije nego što se on javno pokazao. Crkva nam te osobe (Bl. Djevica Marija, Zaharija, Elizabeta, Ivan) stavlja pred oči u današnjoj misi i misama kvaternih dana kroz ovu sedmicu. Blažena Djevica je izrazila svoju

radost u pjesmi "Veliča duša moja Gospodina", starac Zaharija u pjesmi "Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov", Elizabeta riječima "Otkud meni ovo, da majka Gospodina dolazi k meni?" (Lk 1,43), Ivan je pokazao radost već u majčinoj utrobi, a u današnjem Evanđelju čitamo da je rekao židovskim poslanicima: "Među vama stoji onaj koga vi ne poznajete."

Raspoloženje, koje u nama treba da stvori sveta misa nedjelje "Radujte se" jest raspoloženje pobožne radosti i svetog mira radi SIGURNE BLIZINE BOŽJE: "Gospodin je blizu!" (Posl.). Sveti Pavao temelji kršćansku radost na sigurnosti spasenja koje nam je Krist donio. On hoće da Božji mir zavlada potpuno našom dušom, da nas više ne bude mogla ražalostiti ili uznemiriti nikakva zemaljska nezgoda: "Mir Božji, koji nadilazi svaki um, čuvao srca vaša i misli vaše" (Posl.). U misli sv. Pavla, dok je pisao Filipljanima riječi današnje Poslanice, nije bila blizina Kristova dolaska u Betlehemu, nego blizina njegova konačnog dolaska. Najveću radost u srcu svakog kršćanina trebala bi probuđivati misao, da se približuje dan u koji će Spasitelj doći sa slavom da nas uvede u svoje kraljevstvo. Radi toga što se mi radujemo Kristovu konačnom dolasku, naši svakodnevni adventski vapaji "Dođi" nisu toliko odjek starozavjetnih vapaja, koliko su odjek zadnje riječi novozavjetne objave: "Dođi, Gospodine Isuse!" (Otk 22,20). Tko očekuje Krista ne brine se tjeskobno za prolazne zemaljske stvari, ne mari mnogo za zemaljsku radost i za zemaljsku žalost, kako opominje sv. Pavao: "Ni za što se ne uznemirujte!" (Posl.).

Rimski martirologij na Badnji dan ističe da je u vrijeme prvog dolaska Kristova na svijet vladao posvuda mir: "Toto orbe in pace composito." Prije njegova euharistijskog dolaska treba da se međusobno izmirimo. Kod svake sv. mise svećenik kliče vjernicima: "Mir Gospodnji bio uvijek s vama!" Već od najstarijih vremena kršćani su se kod svete mise međusobno grlili. Njegovo kraljevstvo u koje ćemo ući prigodom njegova konačnog dolaska označeno je kao "Kraljevstvo mira." Sveti Pavao opominje vjernike da čeznu za što skorijim ulaskom u to kraljevstvo: "Požurimo da uniđemo u onaj pokoj!" (Heb 4,11). Na grobovima onih koji su ušli u pokoj Kristova kraljevstva, prvi su kršćani obično stavljali natpis: "In pace. U miru." Kršćanski je mir nepomućen, kršćanska je radost sigurna jer se temelji na sigurnoj Kristovoj riječi: "Opet ću vas vidjeti i radovat će se srce vaše i RADOSTI VAŠE NEĆE NITKO UZETI OD VAS" (Iv 16,22).

16. XII. DOŠAŠĆE
"TIMINE NAŠE DUŠE RASVIJETLI SVJETLOŠĆU SVOGA POHOĐENJA" (Molitva).

- Liturgijski propisi određuju da kod službene crkvene molitve, kod dijeljenja sakramenata i kod sv. mise gore svijeće. Svjetlo kod službe Božje simbolično označuje blizinu i prisutnost Božju, te radost radi darova koje nam on donosi svojim dolaskom, posebno radost radi svjetla vjere i žara ljubavi. Kao što je svjetlost simbol Boga i svih posljedica njegove prisutnosti, tako je tama simbol Božje odsutnosti i svega onoga što tu odsutnost prati.

Izraelskom narodu Bog je dao obećanje, da će mu u tami, koja će obuhvatiti cijeli svijet, zasjati svjetlo Gospodnjeg dolaska: "Tmine će pokriti zemlju i magla narode, a nad tobom će se pojaviti Gospodin i slava njegova u tebi će se vidjeti" (Iz 60,2). U zoru Kristova dolaska na svijet, videći da će naskoro izaći Svjetlo svijeta, uskliknuo je starac Zaharija: "Po dubokom milosrđu Boga našega pohodit će nas Sunce s visine da prosvijetli one koji sjede u tami i sjeni smrti" (Lk 1,78-79). Starac Šimun nazvao je Spasitelja "svjetlo na prosvjetljenje naroda" (Lk 2,32). Početak njegova javnog djelovanja opisao je sv. Matej riječima proroka Izaije: "Zemlja Zabulonova, i zemlja Neftalijeva, primorski kraj, preko Jordana, Galileja poganska: Narod koji sjedi u tmini, vidje svjetlost veliku, i onima, što sjede u kraju smrtne sjene, zasja svjetlo" (Iz 9,1-2; Mt 4,15-16).

Život bez Krista tamna je noć, a život s njim svijetli je dan. Naše očekivanje Krista - naš Advenat - obilježen je mnogostrukom tamom: "Gusta tama našeg Adventa jesu zablude,

praznovjerja, nastrana mišljenja učenjaka, krivi pojmovi o životu i društvu. U neprohodnu tamu senzualnosti omotao je istočni grijeh naša srca, a najgušćom tamom smrti ovio je svršetak našega zemaljskog života" (Biskup Prohaszka). No uza sve to ne smijemo se pomiriti s tamom nego se moramo protiv nje boriti: "Odbacimo djela tame, a obucimo se u oružju svjetla" (Rim 13,12). Tamu naše zemaljske noći Krist rasvjetljuje sve više i više svojim svjetlom. Zato ga molimo kod današnje mise: "Tmine naše duše rasvijetli svjetlošću svoga pohođenja" (Molitva). Krist nas je već počeo obasjavati kad smo ga upoznali: "Bog, koji je rekao: Iz tame neka zasvijetli svjetlo, on je zasvijetlio u srcima našim da nam svijetli poznajom slave Božje u osobi Isusa Krista" (2 Kor 4,6). Kod svakog našeg dodira s Kristom, posebno kod sv. mise i pričesti, naša duša postaje to svjetlija, prema riječi psalma: "Pristupite k njemu i rasvijetlit će vas" (Ps 33,6). (sic) Potpuno svjetlo vedrog dana granut će nam tek kad se nađemo u onom gradu koga sunce neće trebati obasjavati, jer "noći više neće biti i neće trebati svjetla od svjetiljke ni od svjetla sunčanoga, jer će ih OBASJAVATI BOG" (Otk 22,5).

Dok smo u zemaljskoj noći moramo se pomagati svjetiljkom svete vjere koju hranimo uljem milosti. Veliki je oprez potreban da se ta svjetiljka ne ugasi, već da nam svijetli do konca života: "Ad noctis huius caliginem destinendam indeficiens perseveret! Da ustraje neoslabljena na uništenja mraka ove noći!" (Uskrsne pohvale). Kad nam svane svijetli Kristov dan, bit će suvišna svjetiljka vjere. Za svanućem toga dana vapijemo zajedno s Crkvom u ovim predbožićnim danima: " O Istoče sunčani, odsjeve svjetlosti vječne i sunce pravde, dođi i rasvijetli one, što čekaju u tami i u sjeni smrtnoj!" (O - ant.).

17. XII. DOŠAŠĆE
"TEBE SU ČEKALI SVI SVETI OD POSTANKA SVIJETA."

- Još je sedmica dana do Božića. Stoga današnjim danom počinje bliža priprava za ovaj veliki blagdan. Da što više obraćamo pozornost na pripravu za dolazak Gospodnji, Crkva zabranjuje kroz ove dane mrtvačke i druge zavjetne mise. U današnjoj misi kod Ulaza i u Poslanici slušamo upozorenje: "GOSPODIN JE BLIZU!"

Već je u zemaljskom raju Bog obećao našim praroditeljima da će im poslati Otkupitelja. To je obećanje Bog mnogo puta ponovio. Proroci su potanko opisali vrijeme, mjesto i druge okolnosti njegova dolaska. Kako se vrijeme približavalo, tako je kod pobožnih ljudi sve više rasla čežnja za Kristom. Prorok je Jeremija nazvao Otkupitelja "očekivanje Izraelovo" (Jer 17,13). Sasvim je razumljivo da je morala biti beskrajno velika radost onih koji su dočekali dolazak Gospodnji. U tri su novozavjetna kantika, koja nam je zapisao sveti Luka u svom Evanđelju, tri osobe što su imale sreću vidjeti Boga u ljudskom tijelu, izrazile svoju veliku radost da su bile tako blizu Spasitelju. Naravno je da se između svih najviše radovala Spasiteljeva Majka jer se upravo preko nje ispunilo obećanje što ga je Bog dao Abrahamu i njegovu potomstvu. Zaharija je u svojoj veličanstvenoj pjesmi izrazio veselje što je njegov sin preteča onoga na kojemu su se ispunila obećanja dana patrijarsima. Starac je Šimun, "koji je čekao utjehu Izraelovu" (Lk 25) kad je Krista primio na ruke, osjetio, da nema više što na zemlji doživjeti te da može slobodno umrijeti. Sami možemo zamisliti što je sve značio Kristov dolazak za sv. Josipa koga je Bog izabrao da mu bude mjesto oca. Osim Marije i Josipa i dvanaestorica apostola su za vrijeme Isusova javnog djelovanja stalno bili uza nj i živjeli s njim u najintimnijem društvu, kao da su bili članovi jedne obitelji. Spasitelj ih je sam upozorio na njihovu veliku sreću: "Blago očima koje vide što vi vidite! Jer vam kažem, da mnogi proroci i kraljevi htjedoše vidjeti što vi vidite, i ne vidješe, i čuti, što vi čujete, i ne čuše (Lk 10,23-24). Ovdje se moram još sjetiti koliko je Spasitelj obradovao svojim dolaskom svoga preteču, betlehemske pastire, istočne mudrace, Nikodema, Zaheja, Lazara, Martu, Mariju Magdalenu i sve one koji su bili sretni da vide njegova čudesa i čuju njegove riječi.

Blizina Božića - svetkovine Kristova dolaska na svijet - pobuđuje u nama osjećaje pobožne radosti. Uzrok još veće radosti morala bi nam biti Kristova blizina na oltaru, a posebno blizina njegova konačnog dolaska. Sudjelovanje u sv. euharistijskoj žrtvi i veselje koje pri tom osjećamo sve više prenosi naš duh u onakvo raspoloženje kakvim trebamo dočekati Krista na koncu života. Odricanje samih sebe u sv. žrtvi i sjedinjenje s Kristom u svetoj pričesti pripravlja nas na susret s Kristom licem u lice. Izraz "festa ventura - skori blagdani" - odnosi se doduše na blizi Božić, ali još više na blagdan našega konačnog susreta s Bogom.

U duhu se sjećamo očekivanja patrijarha i proroka da se naučimo OČEKIVATI KRISTA KAKO SU GA ONI ČEKALI. Radosno mislimo na susret Krista s njegovim suvremenicima da se naučimo DOČEKATI GA KAO ŠTO SU GA ONI DOČEKALI. Poput Abrahama što je "iščekivao grad na čvrstom temelju, kojemu je graditelj i utemeljitelj Bog" (Heb 11, 10), poput svih pravednika Staroga i Novoga zavjeta, moramo svu pozornost svoje duše obratiti prema budućem vijeku "čekajući blaženo ufanje i DOLAZAK SLAVE VELIKOGA BOGA" (Tit 2,13).

18. XII. KVATRENA SRIJEDA
"RIJEČ JE TIJELOM POSTALA" (Iv 1,14).

Već od najstarijih vremena, na prekretnici godišnjih doba, Rimska liturgija posvećuje tri dana - srijedu, petak i subotu - kao kvatrene dane. Ti su dani određeni kao zahvala Bogu za plodove zemlje i duhovne milosti, a ujedno su dani pokore i zadovoljštine. U adventskim kvatrenim misama dolazi do izražaja misao očekivanja i priprave za Božić više nego misao na zahvalu i pokoru. U misi kvatrene adventske srijede gotovo se svi tekstovi odnose na bl. Djevicu Mariju. Nekoć se na današnji dan za sve vjernike grada Rima vršila služba Božja u glavnoj Gospinoj crkve Svete Marije Velike. U srednjem vijeku današnja se misa nazivala "Missa aurea - Zlatna misa." Mogli bismo kazati da je to najstarija Gospina svetkovina.

Kod sv. mise spominjemo najuzvišenije otajstvo - UTJELOVLJENJE SINA BOŽJEGA (Ev.). Svakog dana tri puta u molitvi "Anđeo Gospodnji" promatramo veliki događaj kad je Sin Božji postao čovjek, a Marija Majka Božja. Kod sv. mise svakog dana o tom čitamo u zadnjem Evanđelju. Vrlo često izgovarajući riječi apostolskoga i nicejsko-carigradskog vjerovanja ispovijedamo svoju vjeru u neshvatljivo združenje božanstva i čovječanstva. No danas je dan kad se u ovo otajstvo moramo izbliza zagledati. Posebno moramo promotriti ono što je doživjela Sv. Djevica. Ona je postala stan Božji o kojem govori Čitanje: "Domus Dei Jacob - Kuća Boga Jakovljeva." Bog se u njoj nastanio i po njoj došao k nama. Ispunilo se Izaijino proroštvo: "Evo Djevica će začeti i poroditi Sina, i ime će mu biti Emanuel, tj. Bog s nama" (Posl.).

U času Utjelovljena Sina Božjega doživjela je sveta Djevica svoju PRVU SVETU PRIČEST. S kakvim ju je osjećajima primila? S kolikom ljubavlju i odanošću prema Bogu? Sigurno se nijedan svetac poslije nje nije pričestio tako pobožno. Eto za sve nas uzora! Dok pristupamo Božjem žrtveniku da se predamo Bogu, trebamo gledati na Mariju. Dok otvaramo Bogu svoje srce da se u njemu nastani, trebamo obraćati svoj pogled na Mariju. Još više trebamo gledati na Mariju - zrcalo bez ljage - da se na njem ogledamo, te da svoju dušu očistimo i uredimo kad mislimo poći na konačno združenje s Bogom na nebu.

Bog se utjelovio u Nazaretu uz sudjelovanje Marije. Bog se utjelovljuje na oltaru uz sudjelovanje ljudi, najprije svećenika, koji vrše euharistijsko posvećenje, a onda svih ostalih, koji sudjeluju u sv. žrtvi. Kakvo je bilo Marijino sudjelovanje, a kakvo naše? Vrlo malo mislimo, da sudjelujemo u dolasku istoga Boga! "Introibit Rex gloriae! Ulazi Kralj slave!" (1. Na step.).

Kad je Krist imao doći na svijet u ljudskom tijelu, pojavila se prije njega zora spasenja

Marija, koju Crkva pozdravlja: "Praeclara salutis aurora! Presjajna zoro spasenja!" (Ant. za Blagosl. na 11. II.). I danas je blizina Marijina znak blizine Božje, zora njegova dolaska. Štovanje Marije - najsigurniji znak preodabranja: "Qui elucidant me vitam aeternam habebunt - Koji mene slave imat će život vječni" (Sir 24,31). [po Vulgati, Katančićeva Biblija str. 736. Knjiga Cerkvenika (2419 str. u pdf pregledniku) op. M. K.] Njoj su se uvijek utjecali vjernici kao najmoćnijoj zaštitnici voga vječnog spasenja: "Daj nam, dveri nebeska, bolnog svijeta zdravlje, - Vidjet kralja višnjega i svih svetih slavlje. Sretno putem vodi nas, - a u smrtnoj grozi, - mila majko Marijo, - grešne nas pomozi" (Nekadašnja mala Služba bl. Djevice Marije).

19. XII. DOŠAŠĆE
BLAGOSLOVLJENA GOSPODNJA ZEMLJA.

- Mnogo puta u došašću, a posebno u današnjoj misi ponavljamo pojedine odlomke 85. psalma: "Blagoslovio si, Gospodine, zemlju svoju". Ovaj nas psalam prenosi u doba Starog zavjeta kad su ljudi koji su živjeli u tami neznanja i grijeha, počeli osjećati prve znakove Božje blizine i njegova dolaska. Kao što je kiša blagoslov za žednu zemlju i znak da će se brzo pojaviti zelenilo, kao što je zora znak da će brzo započeti dan, tako su riječi i čudesa proroka bili očiti znak da se približio dolazak Gospodnji. Bog je mnogo puta pokazao svoje vedro lice izabranom narodu. Dosta je dozvati u pamet obećanje što ga je Bog dao preko proroka Izaije (iz tog je odlomka uzeta današnja Pričesna pjesma) "Neka se raduje pustinja i pustoš! Neka procvjeta kao livade šafrana! Neka cvate punim cvatom, neka se veseli, raduje i pjeva! Krasota Libana dat će joj se, sjaj Karmela i ravnice Sarona. Oni će gledati krasotu Gospodnju, sjaj Boga našega. Zato ojačajte klonule ruke i utvrdite iznemogla koljena. Recite onima koji su duhom klonuli: Budite jaki! Ne bojte se! Evo, Bog vaš! On će sam doći da vas otkupi. Tada će u pustinji provreti vode i u pustoši potoci. Žedno će tlo postati jezerom, a suha zemlja vodenim izvorima. Otkupljeni od Gospodina doći će na Sion pjevajući. Glavu će njihovu obasjavati radost vječna. Veselje i radost prate ih. Briga i uzdisanje bježe" (Iz 35).

Dani prije Božića sliče onim danima kad su ljudi počeli življe osjećati Božju blizinu. Dani našega kršćanskog života su blagoslovljeni dani pred svetim blagdanom Božića. CRKVA NOVOG ZAVJETA JE BLAGOSLOVLJENA GOSPODNJA ZEMLJA, jer u njoj zapažamo sigurne znakove Kristova dolaska. Sakramenat sv. krštenja je milosna rosa koja označuje blagoslovljeni Božji silazak u našu dušu. Milost što nam je donosi sakramenatn svete euharistije, svjetla je zora nebeskog dana u kojem ćemo gledati Boga licem u lice. Blizina Božja što je doživljujemo kod sudjelovanja u svetoj žrtvi, kod primanja svetih sakramenata, kod javne i privatne molitve, jasni je predznak Božjeg dolaska na koncu našeg života. Plodonosnom kišom nebrojenih milosti blagoslivlja Gospodin tlo naše duše. I NAŠA DUŠA - koja je Crkva u malom - je BLAGOSLOVLJENA GOSPODNJA ZEMLJA. Klica blažene besmrtnosti što je u njoj zasađena, pod uplivom svjetla Božje istine, topline Božje ljubavi i rose Božje milosti razvit će se u veličanstveno stablo nebeske slave.

Blagoslov kojim Bog obasiplje zemlju naše duše danas kod svetog euharistijskog slavlja i za vrijeme cijelog našeg zemaljskog Adventa, obilniji je i potpuniji od onog blagoslova o kojem pjeva psalam što ga Crkva propisuje kod Ulaza, prikazanja i pričesti današnje sv. mise: "Sigurno je blizu spasenje njegovo onima koji ga se boje, da se nastani slava u zemlji našoj. Sresti će se milosrđe i vjernost, poljubit će se pravda i mir. Vjernost će niknuti iz zemlje, a pravda će pogledati s neba. Gospodin će dati dobro, a zemlja naša dat će plod svoj. Pravda će ići pred njima i spasenje putem njegovih koraka" (Ps 85,10-14).

20. XII. KVATRENI PETAK
"ADVENTU SUO PIISSIMO CONSECRARE - POSVETITI SVOJIM PRESVETIM DOLASKOM" (Martirologij na Badnji dan).

- U svrhu neposredne priprave na blagdan Rođenja Kristova čitamo danas u Evanđelju opis događaja što se zbio malo vremena ranije: Pohod bl. Djevice Marije rođakinji sv. Elizabeti. Kod tog susreta Elizabeta se napunila Duha Svetoga (Ev.), a Ivan, koga je Spasitelj posvetio svojim dolaskom "zaigrao je u njezinoj utrobi" (Ev.). Kako li je pun milosti i blagoslova bio ovaj prvi u svetom Pismu opisani posjet Kristov ljudima: Jednako je tako bio milostan i blagoslovljen Kristov dodir s ljudima za vrijeme cijelog njegovog života. Sveti Marko ističe: "Koji god su ga se doticali, ozdravljali su" (Mk 6,56); a sveti Luka: "Iz njega je izlazila sila i sve je ozdravljao" (Lk 6,19).

Za mene je vrlo važno da se upitam: kakav će biti moj osobni susret s Kristom kad me pohodi o Božiću u svetom svetkovanju njegova Porođenja? Kakav će biti moj susret s Kristom kad me danas posjeti svojim dolaskom na moj oltar i u moje srce? Kakav će biti moj susret s Kristom kad dođe po mene u času moje smrti? Da li će me posvetiti i usrećiti i u kolikoj mjeri, ovisi o mojoj pripravi za susret s njim. Ako ga ne očekujem, ako za njim ne čeznem, ako ga ne ljubim, jasno je da ne treba računati da će me taj susret posvetiti, kao što nije posvetio ni Kristove suvremenike o kojima je pisano: "K svojima dođe i njegovi ga ne primiše" (Iv 1,11). I Juda je bio stalno u dodiru s njim, ali mu to nije bilo na posvećenje nego na osudu. Svaki dan dolazim u dodir s Bogom na mnogo načina, a najstvarnije po otajstvu sv. euharistije. Strašno je i pomisliti da mi omalovažavanje tog dodira može biti uzrok vječne osude. Crkva moli Krista da nas toga oslobodi radi svoga dolaska na svijet: "Per adventum tuum, libera nos Domine!".

Spasitelj je svojim dolaskom posvetio svoju majku, svoga preteču, svoje apostole, sve one koji su ga tražili i ljubili. On sam je neizmjerno svet. Isus kao čovjek ukrašen je najsavršenijim krepostima, ispunjen darovima Duha Svetoga. Na njemu je počivao Duh Gospodnji: "duh mudrosti i razuma, duh savjeta i jakosti, duh znanja i pobožnosti, duh straha Gospodnjega" (Posl.). Od njega - Glave - razlijeva se svjetlo, kreposti i duhovni darovi na sve njegove udove: "Od njegove punine svi mi primismo" (Iv 1,16). Od Marije i svih Kristovih svetaca trebam naučiti s kakvim osjećajima, s kakvom ljubavlju i pobožnošću dolikuje da ga primim. Pobožni dodir s Kristom kod svete mise donosi život našoj duši. Crkva to izrazuje u današnjoj Prikaznoj pjesmi: "Deus, tu conversus vivificabis nos - Bože susret s Tobom će nas oživjeti". Zajednica s Kristom i njegovim svetima izvor je radosti i svjetla za našu dušu: "Evo će Gospodin doći i svi sveti njegovi s njim: i bit će u onaj dan svjetlo veliko" (Prič.). Naš duhovni život u svom početku i razvoju nužno je povezan uz dodir s Kristom. No duhovni život u svom početku ne može se zamisliti bez sudjelovanja u Kristovim otajstvima. Stoga i molimo danas: "Tui nos, Domine, sacramenti libatio sancta restauret - Neka nas obnovi, Gospodine, sudjelovanje u tvojem otajstvu" (Poprič.).

Sveta Majka Božja, koja je donijela Krista u Zaharijinu kuću, koja ga je porodila svijetu u svetoj božićnoj noći, koja kroza svu povijest kršćanstva pripravlja put za njegov milosni dolazak, učinit će da iza zemaljskoga progonstva ugledamo njegovo vedro lice: "Et Jesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende! - Poslije ovoga progona pokaži nam Isusa blagoslovljeni plod utrobe svoje!"

21. XII. KVATRENA SUBOTA SVETI TOMA AP.
"GOSPODIN MOJ I BOG MOJ"

- S liturgijskog gledišta danas je dvostruko važan dan: Kvatrena Subota i blagdan apostola sv. Tome. Glavna sv. misa je od blagdana sv. Tome, a ako se drže dvije zborne mise, onda je druga od Subote. Kad biskup dijeli svete redove onda treba da bude sveta misa od

Subote. Po crkvenim propisima redovito se sakramenat svetog reda dijeli na kvatrene subote u vezi sa sv. misom. U Rimu je u najstarije doba kršćanstva bio običaj da se sv. red dijeli samo jedamput godišnje - na kvatrenu adventsku subotu. O mnogim svetim papama prvih stoljeća piše Rimski brevijar: "Fecit ordinationes mense Decembri". I u onim crkvama gdje su se dijelili i sveti redovi i u drugima gdje nisu, u noći između kvatrene subote i slijedeće nedjelje držalo se noćno bdjenje. Kod tog bdjenja čitalo se sv. Pismo, pjevale pjesme i molile molitve. Bdjenje bi završilo u zoru sa sv. Misom.

Vrlo lako nam je spojiti u jednu cjelinu ideju vodilju kvatrene subote - OČEKIVANJE GOSPODNJEG DOLASKA s idejom vodiljom blagdana sv. Tome - SUSRET S GOSPODINOM. Zemaljski je život prikazan u misnom bogoslužju kvatrene subote kao tamna noć, robovanje, bolest i žalost. Čovječanstvo je tražilo oslobođenje tih zala ali ga nije moglo naći. Krist je svojim dolaskom donio ljudima već na ovom svijetu najpotpunije svjetlo, slobodu, život i radost. I mi sami osjećamo težinu zemaljskog života. Jedino blizina Kristova može nam tu težinu ublažiti, jedino dodir s njim nas može potpuno usrećiti. U misnim molitvama te su misli sasvim jezgrovito izražene: "Radi naše zloće smo žalosni - daj da se utješimo po tvojem pohodu (1. Molitva). Staro ropstvo nas drži pod jarmom grijeha - daj da nas oslobodi očekivano novo rođenje jedinorođenoga Sina tvoga (2. Molitva). S pravom smo radi naših grijeha ožalošćeni - neka nas utješi pohod tvoje dobrote" (5. Molitva). - Apostol Toma doživio je nezgode radi toga što nije bio s ostalim učenicima kad im se prvi put javio Spasitelj iza uskrsnuća. Nekoliko dana je u njegovoj duši vladala tama sumnje. Tvrdokorno je govorio ostalima: "Dok ne vidim na rukama njegovim znaka od čavala i ne metnem prsta u mjesto od čavala i ne metnem ruke svoje u rebra njegova, neću vjerovati" (Ev.). No poslije noći sumnje u Tominoj duši naskoro je svanuo svijetli dan susreta s Gospodinom. Pri tom susretu je Toma uskliknuo: "Gospodin moj i Bog moj!" (Ev.). Kad se pred nama na oltaru pokaže Spasitelj, budući da doživljujemo sličan doživljaj kao i sveti Toma, potiče nas Crkva, da poput njega i mi uskliknemo: "Gospodin moj i Bog moj!" Kad danas u milosnom času svete pričesti dođemo s njim u najintimniji dodir otvorimo uši svoje duše da zajedno s Tomom čujemo Kristov prijekor: "Ne budi nevjeran, nego vjeran" (Prič.). Kad nas o Božiću pohodi svojom nevidljivom milošću treba da njegove darove primimo vjerom i pobožnošću apostola koji je uskliknuo: "Gospodin moj i Bog moj!" Od današnjeg dvostrukoga misnog slavlja trebamo naučiti da se za konačni Kristov dolazak trebamo pripremati BDJENJEM (Kv. subota) i VJERNOŠĆU (Blagdan sv. Tome). Tko budno čeka Krista, usrećit će ga svojim dolaskom: "Blago onome, koji bdi" (Otk 16,15). Tko je vjeran Kristu na zemlji, može radosno gledati u oči smrti: "Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života" (Otk 2,10).

22. XII. ČETVRTA NEDJELJA DOŠAŠĆA
"PRIPRAVITE PUT GOSPODNJI" (Ev.).

- U doba kad se obavljalo noćno bdjenje između kvatrene subote i današnje nedjelje, na današnji dan nije bilo mise jer je bdjenje završavalo u zoru s misom sadanje kvatrene subote. No kad se prestalo držati bdjenje po noći i misa se bdjenja premjestila na subotnje jutro, propisana je današnja nedjeljna misa koja izrazuje općenitu adventsku ideju priprave za dolazak Gospodnji. Uz tu osnovnu ideju ponešto dolazi do izražaja misao na dostojanstvo i službu onih koji su preko bogoslužja kvatrene subote primili sveti red: "Tako neka nas smatraju kao sluge Kristove i djelitelje tajna Božjih" (Posl.).

Kao uzore naše adventske priprave stavlja nam današnje misno bogoslužje proroke i pravednike Staroga zavjeta (Ulaz, Na step.), Kristova Preteču (Ev.) i bl. Djevicu Mariju (Prik. Prič.). Od starozavjetnih proroka trebamo usvojiti ČEŽNJU ZA BOGOM, od Kristova Preteče POKORU, a od presvete Djevice ZDRUŽENJE S BOGOM umom i vjerom po volji i ljubavi. Čežnju proroka Izaije karakterizira najpoznatiji starozavjetni vapaj: "Rosite,

nebesa, odozgor i oblaci neka daždе pravednika: Neka se otvori zemlja i porodi Spasitelja" (Ulaz). - Prorok Izaija je opisao Mesijina Preteču kao pokornika koji je živa personifikacija nastojanja da se iz ljudskih srdaca uklone sve zapreke Kristovu dolasku. Sveti Luka u današnjem Evanđelju donosi o Ivanu riječi: "Glas onoga što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnajte staze njegove! Sve doline neka se ispune, i svaka gora i brežuljak neka se slegne; i što je krivo neka bude ravno, i hrapavi putovi neka budu glatki. I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje" (Iz 40,3-5). - Kao savršeni uzor priprave za sadašnji Kristov milosni dolazak i za njegov slavni budući dolazak stavlja nam misno bogoslužje pred oči sv. majku Kristovu. Dok spremamo darove potrebne za sv. žrtvu, a s njima ujedno i svoja srca, Crkva s nekoliko značajnih poteza riše pred našim očima njezin sveti lik: Puna milosti, s njom je Gospodin, blagoslovljena među ženama (Prik.). Sveta je Djevica bila najprije umom i voljom potpuno združena s Kristom pa je bila dostojna da ga primi osobno: "Prius concepit mente quam corpore" - "Prije ga je začela duhom, a zatim tijelom" (Sv. Leon). Eto putokaza za nas što da činimo pred naše euharistijsko združenje s Kristom, pred naše božićno združenje i združenje na času smrti. Najbolje je pripravljen za Kristov dolazak onaj čovjek čije su misli kod Boga, čija je volja sjedinjena s voljom Božjom, čije je srce po srcu Kristovu.
Svrha je svetog misnog bogoslužja da probudi našu ćežnju za Bogom, da nas nauči žrtvovati se s Kristom za Boga, da s Bogom ujedini naš um, volju i srce. Tako je sv. misa trajna priprava za dolazak Gospodnji, prema riječi sv. Pavla o sv. Euharistiji "DONEC VENIAT - DOK NE DOĐE" (1 Kor 11,26). Posebno u došašću možemo sami iskusiti da je pobožno sudjelovanje kod bogoslužja najbolji poticaj i sredstvo da uklonimo sve što ne dolikuje stanu Božjemu i da taj stan što doličnije ukrasimo. Radost Kristova dolaska bit će dragocjeni plod sudjelovanja u adventskom bogoslužju prema riječi sv. oca Pija XII. "Adventska je liturgija dragocijeni i vječni izvor svjetla i radosti" (Govor od 8. XII. 1952).

23. XII. DOŠAŠĆE
"REVELABITUR GLORIA DOMINI! OTKRIT ĆE SE SLAVA GOSPODNJA!" (Iz 40,5).

- U prikaznoj pjesmi današnje sv. mise treba posebno zapaziti riječi "GOSPODIN S TOBOM." Doista je Gospodin bio s Marijom sve od časa njezina postanka. Na osobit način je bio s njom otkako se u njezinom krilu utjelovio Spasitelj. No bez sumnje je čas porođenja Spasiteljeva za nju bio novo otkrivenje slave Gospodnje. Sigurno je još radosnije otkrivenje doživjela kad je bila s dušom i tijelom uznesena na nebo. - S riječima prikazne pjesme "Gospodin s tobom" treba usporediti zadnju riječ pričesne pjesme "EMANUEL - BOG S NAMA". Doista je Bog s nama i u nama već od časa našeg krštenja kad smo postali njegova djeca i njegov hram. Po sv. pričesti Bog se u nama osobno nastanjuje, slično kao što se nastanio u Mariji kad ga je po Duhu Svetom začela. Posebnu blizinu Božju doživljujemo i osjećamo svake godine o Božiću u svetkovanju misterija Kristova porođenja. No sva blizina Gospodnja koju doživljujemo ovdje na zemlji, zastrta je velom, tako da ne možemo jasno vidjeti sjaj slave Gospodnje. Kad se poslije našega zemaljskoga života digne veo koji nas odijeli od Gospodina gledat ćemo ga "Licem u lice" (1 Kor 13,12). Tada ćemo doživjeti svečano objavljenje slave Gospodnje o kojoj pjeva pričesna pjesma Badnjeg dana: "Otkrit će se slava Gospodnja, i vidjet će svako tijelo spasenje Boga našega".

Premda nam Bog pokazuje već ovdje na zemlji na mnogo načina odsjev svoga lica, ipak je sve to samo sjena kad se usporedi s objavljenjem na nebu. Svecima je živa vjera pokazivala mnogo jasnije sjaj slave Gospodnje, pa su stoga mnogo življe čeznuli za časom objavljenja. Evo što je u svetom zanosu osjećala duša pisca knjižice "Nasljeduj Krista": "O preblažena stanovanja u nebeskom gradu! O sjajni dane vječnosti, što ga noć ne mrači već ga sunce istine uvijek obasjava! O uvijek veseli, uvijek sigurni dane što se nikad ne mijenjaš u protivno! Da mi je kojom srećom već svanuo onaj dan i sve se ovo prolazno svršilo! Svijetli taj

dan svecima vječnom svjetlošću, ali putnicima na zemlji svijetli samo iz daleka i kao kroz zrcalo. Znadu građani nebeski kako je veseo onaj dan. Uzdišu prognani sinovi Evini jer je njihov dan gorak i mrzak. O kad će biti konac ovim nevoljama? Kad ću misliti samo na tebe o Gospodine? Kad ću se potpuno radovati u tebi? Dobri Isuse, kad ću stajati pred tobom da te gledam? Kad ću promatrati slavu kraljevstva tvojega? Kad ću te ljubiti nada sve? Kad ću biti s Tobom u tvom kraljevstvu što si ga pripravio svojim izabranicima od vijeka?" (Knj. III, 1-3).

U svetoj euharistijskoj žrtvi i gozbi doživljujemo bitno ono isto što ćemo doživjeti u raju: najintimniji dodir s Bogom. Jedina razlika doživljaja u raju bit će u tom što će se dignuti veo koji pred našim mrtvim očima skriva njegovu slavu. "Revelabitur gloria Domini!" Ispunit će se samo ono za čim čeznemo pjevajući euharistijski himan: "Isuse, kog sad mi KRIJE VEO TAJ... Daj da OTKRITO TI LICE ugledam."

24. XII. BADNJI DAN

"MANE VIDEBITIS GLORIAM EIUS! SUTRA ĆETE VIDJETI SLAVU NJEGOVU!" (Ulaz, Na step.).

- Današnji dan, a napose današnja sv. misa, je neposredna priprava za dostojno svetkovanje svetog porođenja Sina Božjega (Prik. molitva). Uza svu adventsku ozbiljnost (ljubičasto ruho, nema "Gloria in excelsis") srce sv. Crkve igra od veselja radi Božje blizine (orgulje sviraju, oltar se kiti cvijećem, za misnih molitava se ne kleči kao što je to propisano za ostale sedmične adventske dane). Molitve, tekstovi i melodije misnog obrasca tvore veličanstvenu umjetninu koja uzvišenom jednostavnošću djeluje na ljudsko srce kao gotovo ni jednog drugog dana u godini.

Bogoslužje Badnjega dana prenosi nas u raspoloženje bl. Djevice Marije i sv. Josipa neposredno prije rođenja Spasiteljeva (Ev.), da bismo i mi u sličnom raspoloženju dočekali milosni Spasiteljev dolazak. No priprava za božićni blagdan treba nam biti slika druge mnogo važnije priprave - priprave za čas kad će se Krist pokazati pred našim očima u svoj svojoj slavi. U tom smislu bogoslužje Badnjega dana crta naš zemaljski život potpunije i jasnije nego bogoslužje ma kojega drugoga dana u cijeloj godini. Dan očekivanja Gospodnjeg dolaska, BADNJI DAN to je zapravo CIJELI NAŠ ŽIVOT NA ZEMLJI. Osnovno je obilježje našega kršćanskog života spoznaja da Bog jest i da će doći po nas: "DANAS (tj. dok smo na zemlji) znate da će doći Gospodin" (Ulaz). Crkva širi tu vijest cijelo vrijeme svoga opstanka, a svrha je zemaljskog života nas pojedinaca, "da Boga upoznamo" (Katekizam). Kao što Badnji dan ne bi imao smisla sam za sebe, nego dobiva značenje od sutrašnjeg dana, tako ni naš zemaljski život nema smisla sam za sebe, nego jedino ako ga shvatimo kao pripravu za život u raju. Radi toga je cijelo bogoslužje Badnjeg dana usmjereno prema "sutra", prema vječnom Božiću: "SUTRA (tj. kad svane dan vječnosti) vidjet ćete slavu njegovu" (Ulaz, Na step.); "SUTRAŠNJI DAN bit će uništena nepravda zemlje i vladat će nad nama Spasitelj svijeta" (Redak uz Aleluja); "Unići će Kralj slave" (Prik.), "Otkrit će se slava Gospodnja, i vidjet će svako tijelo spasenje Boga našega" (Prič.). Badnji dan upravlja naš pogled u budućnost prema slavi novog Jeruzalema. Ta je slava opisana u zadnjim poglavljima knjige proroka Izaije: "Recite kćeri Sionskoj: Evo Spasitelj tvoj dolazi! Evo plaća njegova s njim! Ja ću pretvoriti Jeruzalem u veselje i narod njegov u radost. Neće se više u njemu čuti glas plača niti glas jauka. Bit ćete nošeni na rukama, milovani na koljenima. Kao dječaka kojega tješi njegova majka, tako ću ja vas utješiti. Kad to vidite obradovat će se srce vaše, tijelo će vaše procvasti kao mlada stabljika" (Iz 62; 65; 66).

Božićno je slavlje ovisno o pripravi Badnjega dana. Tako je i naše nebesko slavlje ovisno o zemaljskoj pripravi. Našu zemaljsku pripravu za "dan dolaska Gospodina našega Isusa Krista" sažeto je opisao sv. Pavao: "Što god je istinito, što je ugledno, što je pravedno,

što je čisto, što je milo, što je slavno, što je god kreposno, što je god hvale vrijedno, to mislite i to činite" (Fil 4,7-8). Kako ćemo dočekati Spasitelja kad dođe kao Sudac, ovisi o tom kako ga primamo kao Otkupitelja (Molitva). Što dostojnije proživimo Badnji dan našega zemaljskog života, to ćemo u većem obilju "RADOSNO PRIMITI NJEGOVE VJEČNE DAROVE" (Prik. molitva).

25. XII. BOŽIĆ

"EIUS DULCIS PRAESENTIA - NJEGOVA SLATKA PRISUTNOST".

- S najvećom radošću i svećanošću svetkuje Crkva blagdan Kristova porođenja. Već od doba sv. Grgura Velikog (+ 604) služe se u rimskom obredu tri svete mise: u ponoći, u zoru i prije podne.

Dominantna misao božićnog bogoslužja jest: BOG MEĐU NAMA. "Riječ je tijelom postala i prebivala među nama" (Ev. 3. mise). Božićna radost je radost zbog sreće što imamo Spasitelja. Poslije uskrsne radosti Crkva ne poznaje veće radosti nego što je radost ovoga svetog dana u koji svake godine svetkujemo ispunjenje proročanstva Starog Zavjeta, koja su naviještala dolazak Emanuela - Boga u ljudskom tijelu. Božićnu prisutnost Kristovu uz Josipa i Mariju opisuje sv. Luka: "Uziđe tada Josip iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju, u grad Davidov, koji se zove Betlehem. A kad su bili ondje, dođe vrijeme da ona rodi. I rodi Sina svoga prvenca i povi ga u pelenice i postavi u jasle" (Ev. 1. mise). I Betlehemski pastiri su vidjeli Boga u ljudskom tijelu, poklonili mu se i povratili se slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli (Ev. 2. mise). U liturgijskom slavlju svete mise doživljujemo i mi slično što i bl. Djevica, sv. Josip i betlehemski pastiri. Kao što se nekoć Krist pojavio u Betlehemu u ljudskom tijelu, tako se sad pred nama pokazuje zaogrnut euharistijskim prilikama. Naš OLTAR JE NAŠ BETLEHEM, jer je Krist u sv. misi na njemu prisutan. Naša DUŠA JE NAŠ BETLEHEM, jer se u njoj nastanjuje Krist po sv. pričesti. Prigodom međunarodnog pastoralno-liturgijskog kongresa u Asizu istaknuo je Sv. Otac Pijo XII., kako bi morala biti velika naša radost što Bog među nama trajno prebiva u tabernakulu. TABERNAKUL JE doista NAŠ BETLEHEM - "kuća kruha". Tu se na veličanstven način ispunjuju riječi današnjega Evanđelja: "I prebiva među nama" (3. misa). Jednako se također i riječi Otkrivenja, što se odnose na nebesko prebivanje Božje s ljudima, mogu primijeniti i na Kristovo prebivanje među nama u euharistiji: "Postavit će šator (= tabernaculum) kod njih (Otk 7,16). Evo šator Božji među ljudima, jer će stanovati među njima, i oni će biti narod njegov i sam Bog bit će s njima" (Otk 21,3). Kristova prisutnost među nama razlog je našeg osobitog veselja. Na to nas potiče misno bogoslužje: "Kliči od radosti, kćeri Sionska, pjevaj hvalu, kćeri Jeruzalemska: Eto Kralj tvoj ide Sveti i Spasitelj svijeta"(Prič. 2. mise).

Kristova prisutnost među nama simbolično je označena svjetlom. Tako je bilo prve božićne noći "Bijahu pastiri u onom kraju... i Anđeo Gospodnji pristupi k njima i svjetlost ih Božja obasja" (Ev. 1. mise). Crkva simbolično rasvjetljuje božićnu noć da nam dočara pojam pravoga svjetla - Krista. Misni tekstovi govore o tom svjetlu, posebno molitva ponoćke: "Bože, koji si ovu presvetu noć rasvijetlio sjajem pravoga Svjetla..." Dok je Krist bio na zemlji, a i kroz cijelu povijest kršćanstva, njegova je nauka obasjavala tamu zemaljske noći: "Bijaše svjetlo istinito, koje obasjava svakoga čovjeka, što dolazi na ovaj svijet" (Ev. 3. mise).

Promislit ću, da li za mene na svijetu ima išta tako veliko, išta tako važno, tako privlačno kao moj današnji susret s Bogom. Može li se i o mojem božićnom doživljaju reći riječ sv. Pavla: "Pokazala se dobrota i čovjekoljublje Spasitelja našega Boga? (Posl. 2. mise).

26. XII. SV. STJEPAN
"GOSPODINE ISUSE, PRIMI DUH MOJ" (Prik.).

- Blagdani svetaca što se svetkuju kroz božićnu osminu, uglavnom su stariji od samog božićnog blagdana. Prema svjedočanstvu sv. Grgura Niškog (+ 394) već u 4. stoljeću su se svetkovali blagdani sv. Stjepana i sv. Ivana. Prema tome nisu ovi dani prvotno bili u vezi s božićnim blagdanom, ali su danas povezani. Ovi blagdani pokazuju kako je milost prvog Kristovog dolaska djelovala na duše onih koji su ga primili, i kako ih je putem mučeništva, mrtvenja, djevičanstva i ljubavi vodila u susret njegovu drugom dolasku. Sveci božićne sedmice su svjedoci za istinitost i plodnost prvoga Kristova dolaska. Njihov život nam tumači povezanost između Kristova dolaska u Betlehem i njegova dolaska na koncu svijeta. Njihova slava za nas je svjetiljka i putokaz na našem putovanju u susret Kristu.

Misni obrazac današnjeg dana pokazuje nam lik sv. Stjepana, prvog mučenika, koga su Židovi u Jeruzalemu kamenovali dvije godine poslije Kristove smrti. Kod polaska s ovoga svijeta Stjepan je vjerno nasljedovao Krista. Uzrok smrtne osude bio je isti kao i kod Krista: da je pogrdio hram Jeruzalemski. Za vrijeme kamenovanja molio je poput Krista: "Gospodine, ne primi im ovo za grijeh" (Posl.). Posebno značenje za nas imaju njegove riječi koje Crkva ponavlja kod prikazanja i pričesti današnje mise: "Gospodine Isuse, primi duh moj" (Prik., Prič. pj.). Sa svoje strana ne možemo ni čim bolje i potpunije sudjelovati u Kristovoj žrtvi, nego potpunim PREDANJEM, LJUBAVLJU I ODANOŠĆU PREMA BOGU. Sv. Stjepan je bio jedan od sedmorice prvih đakona. Njegova je služba bila da poslužuje i izbliza sudjeluje u žrtvi sv. mise. On je tu službu dostojno vršio jer je bio pun Duha Svetoga: "Izabraše apostoli Stjepana Levitu, puna vjere i Duha Svetoga" (Prik.) S Kristovom Žrtvom, on je spojio i žrtvu svoga života: "Njega su kamenovali Židovi, dok je molio i govorio: Gospodine Isuse, primi duh moj" (Prik.). Kad nam se Krist predaje u sv. pričesti, dolikuje da i mi same sebe njemu potpuno predamo, pa stoga i u tom času gledamo duhom na Stjepana - uzor potpunog predanja Kristu i slušamo ponovo njegove riječi: "Gospodine Isuse, primi duh moj" (Prič.). Sv. otac Pijo XII. upozorio je da svi oni koji sudjeluju kod sv. mise - i svećenici i vjernici - trebaju sami sebe Bogu predati: "Treba da i mi zajedno s neokaljanom Žrtvom budemo žrtva ugodna nebeskom Ocu. Svi sastavni dijelovi liturgije teže za tim da naša duša u sebi odrazi po tajni Križa sliku Božanskog Otkupitelja po onoj apostola naroda: S Kristom sam pribijen na križ, ja živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist (Gal 2,19-20). Ne može se zamisliti ništa pravilnije, ništa pravednije, nego da i mi svi zajedno s našom Glavom, koja je za nas trpjela, sami sebe žrtvujemo nebeskom Ocu" ("Mediator Dei").

Malo prije smrti zavapio je Spasitelj: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj" (Lk 23,46). Za njegovu smrt Evanđelje upotrebljava izraz: "Prignuvši glavu predade duh" (Iv 19,30). Sličan izraz upotrebljava Crkva i za smrt svojih svetaca. Stjepan je malo prije smrti uskliknuo: "Gospodine Isuse, primi duh moj" (Prič.). Gospodin je uslišao njegovu molitvu. Sam je Stjepan priznao: "Evo vidim nebesa otvorena i Isusa gdje stoji s desne strane Božje" (Prič.). Predanje Bogu svakog dana u žrtvi sv. mise najbolja je škola u kojoj ćemo naučiti da na koncu života, poput Stjepana, rado predamo Gospodinu svoj duh. On će nas doista primiti i uslišati molitvu koju će čas iza našeg izdahnuća moliti svećenik: "Suscipiat te Christum, qui vocavit te! - Primio te Krist, koji te je pozvao!" (Molitva za umiruće).

27. XII. SV. IVAN AP.
"KOJI JE ZA VEČEROM POČIVAO NA NJEGOVIM GRUDIMA" (EV.).

- Sv. Ivan apostol napisao je Evanđelje, tri poslanice i jednu proročku knjigu Novoga zavjeta "Otkrivenje". U ikonografiji je njegov simbol orao radi toga jer je vidio, shvatio i napisao najuzvišenije tajne Božje objave. Među svim apostolima on je bio KRISTOV LJUBIMAC. Sam sebe redovito naziva: "Učenik, koga je ljubio Isus" (Ev.). Zajedno sa sv.

Petrom i bratom sv. Jakovom bio je svjedok Kristova preobraženja, uskrsnuća kćeri Jairove i Spasiteljeve smrtne borbe u Getsemaniju. Jedini od apostola stajao je podno križa dok je Krist umirao. Tu mu je spasitelj ostavio svoju majku. Dok su svi ostali apostoli umrli kao mučenici, sveti je Ivan umro kao starac u Efezu.

U misnom slavlju današnjega dana promatramo kako je sv. Ivan doživio božićni doživljaj Kristove blizine i prisutnosti. Od onog časa kad je njegov učitelj sv. Ivan Krstitelj njega i sv. Andriju upoznao s Kristom i rekao riječi: "Evo Janje Božje" on je bio u neposrednoj njegovoj blizini. Slušao je njegove božanske riječi i gledao njegova divna djela. Smrtnim očima na otoku Patmosu doživio je objavljenje slave Gospodnje i zapisao ga u knjizi Otkrivenja. Ako je, po Ivanovoj riječi, blažen svaki koji čita i sluša riječi te proročke knjige, kudikamo je više bio blažen onaj koji je to vidio i napisao. Za sv. Ivana je bio doživljaj naročite blizine Gospodnje, kad je "za večere počivao na njegovim grudima" (Ev.). Vrlo je važno zapaziti da je doživio tako intimnu blizinu Kristovu upravo za vrijeme blagovanja vazmene večere. - Naš današnji doživljaj Kristove blizine u svetoj euharistijskoj gozbi vrlo je sličan doživljaj sv. Ivana na Posljednjoj večeri. Ono što je bitno, isto je u njegovu i našem doživljaju: NAJINTIMNIJE ZDRUŽENJE S KRISTOM. Ovo intimno združenje s Kristom u sv. pričesti trebalo bi biti početak našeg združenja s Kristom preko cijelog dana. Svaki svećenik i vjernik trebao bi u svojim mislima odraziti misli Kristove, u svojim riječima riječi Kristove, u svojim djelima djela Kristova, da o cijelom svom životu može reći ono što je o svojem životu rekao sv. Pavao: "Ja više ne živim, nego živi u meni Krist" (Gal 2,20). Veliko je zlo i izvor mnogih pogrešaka, što tako malo mislimo na Krista koga držimo u rukama, koga nosimo u srcu. Intimna blizina Kristova morala bi nam biti činjenica, na koju računamo više nego na išta drugo. Sveta radost što se iz srca Kristova prelijevala u srce ljubljenog učenika, ispunjala bi i naše srce. Naš svagdanji susret s Kristom na oltaru ne bi nam smio nikada biti toliko "svagdašnji", a da ga ne bismo smatrali NAJVAŽNIJIM DOŽIVLJAJEM U DANU.

Riječi Evanđelja koje ponavlja pričesna pjesma: "Hoću da on ostane dok ne dođem" izrazuju posebnu pozornost Kristovu prema sv. Ivanu. Tim riječima, ponovljenim kod primanja sv. pričesti, izražena je također posebna Kristova pozornost prema nama. Ljubav nam je Kristova ostavila Euharistiju kao najizvrsnije sredstvo da mi budemo u Bogu, a Bog u nama: "Bog je ljubav, i koji ostaje u ljubavi u Bogu ostaje i Bog u njemu" (1 Iv 4,16).

28. XII. SV. MLADENCI
"NOVA PJESMA PRED PRIJESTOLJEM BOŽJIM" (Posl.).

- Već od 5. stoljeća svetkuje se blagdan Nevine dječice u vezi s božićnim blagdanom. Kralj Herod, oslanjajući se na ono što je doznao od mudraca i poglavara svećeničkih, dao je poubijati djecu u Betlehemu i okolici (Ev.). Prema onome, što pripovijeda Evanđelje, uzrok smrti ove djece bila je Herodova mržnja na Isusa. Crkva danas ponešto ublažuje božićno veselje. Znak njezine ozbiljnosti je ljubičasta boja crvenog ruha, izostavljanje "Gloria" i "Alelluia".

Misno bogoslužje naglasuje da su Nevina dječica na današnji dan ISPJEVALI HVALOSPJEV KRISTU NE RIJEČIMA NEGO SMRĆU (Molitva). Ulazna pjesma ističe kako se Bog pobrinuo da mu i mala djeca pjevaju hvalu: "Iz usta djece i dojenčadi pripravio si hvalu sebi", a čitava Poslanica govori o pjesmi koju sveti na nebu pjevaju pred prijestoljem Božjim. - Spasiteljev dolazak na svijet bio je popraćen pjesmom. U vezi s njegovim dolaskom ispjevana su sva tri novozavjetna kantika, a u noći njegova porođenja mnoštvo vojske nebeske pjevalo je pjesmu hvale Bogu. Jednako tako i njegov milosni dolazak u sadašnjosti Crkva prati pjevanjem. Svoju radost radi trajne Božje blizine Crkva izrazuje pjevanjem Časoslova. Euharistijska prisutnost Spasiteljeva među nama nadahnula je misne pjesme. "Tiha" misa bila je kroz nekoliko stoljeća nepoznata. I sami naziv koji se upotrebljava za najsvetije tajne

Novoga zavjeta, "Euharistia" znači "Pjesma hvale". Današnje misno bogoslužje treba me potaknuti da uočim nekoliko crkvenih odredaba i direktiva u vezi s misnim pjesmama. Misna pjesma treba da proizlazi iz čista srca i potpune odanosti Bogu. Najidealnije je da tu pjesmu pjevaju DJEVIČANSKE DUŠE za koje je Crkva propisala celibat, ili djeca (naravno osim onoga što je propisano da pjeva čitav puk). U tom su pogledu vrlo značajne crkvene odredbe: "Što se pjeva u liturgiji, vlastito je koru levita. Stoga crkveni pjevači, pa bili oni i svjetovnjaci, zamjenjuju uvijek kor klerika. Iz tog načela slijedi da pjevači obavljaju u crkvi pravu liturgijsku funkciju, pa stoga ženske osobe jer su nesposobne za takvu službu, ne mogu imati pristupa da sudjeluju u pjevačkom koru. Sudjelovati u pjevačkom koru u crkvi smiju samo pjevači koji su poznati s pobožnosti, čistoće života i čednosti, kako to traži sveta služba koju vrše. Bit će stoga prikladno da pjevači, dok pjevaju u crkvi, budu odjeveni crkvenim haljinama i superpelicejem (Motu proprio sv. Pija X.). Neka se podignu dječački zborovi ne samo u većim crkvama i katedralama nego i u manjim i župskim crkvama. Dječake neka u pravilnom pjevanju poučavaju učitelji tako da se njihovi glasovi, po starom običaju Crkve, "sjedine sa zborovima muškaraca" (Apost. konst. Pija XI.). Sve te odredbe kao da su nadahnute na riječima Otkrivenja: "Pjevali su novu pjesmu... I nitko nije mogao pjevati pjesmu, osim onih sto i četrdeset i četiri tisuće koji su otkupljeni sa zemlje. Ovo su, koji se ne okaljaše s ženama, jer su djevci. Ovi prate Janje, kud god pođe" (Posl.).

Kod nas se vrlo malo učinilo na obnovi misnog pjevanja. Jedan od glavnih uzroka tome jest, što se zaboravlja, da je pjesma kod mise izraz naše ljubavi i odanosti Bogu i da ljudi koji nisu posebno pobožni, nisu uopće sposobni da vode i izvađaju pjevanje kod mise. Crkva danas moli da naš cijeli život bude pjesma hvale Bogu: "MORIBUS VITA FATEATUR" (Molitva). Obnova našeg misnog pjevanja, a još više obnova našeg života, bit će najljepši odjek na poziv psalmiste: "Pjevajte Gospodinu novu pjesmu" (Ps 98,1).

29. XII. NEDJELJA U BOŽIĆNOJ OSMINI
"UZMI DIJETE I NJEGOVU MAJKU" (Prič.).

- U smislu opće odredbe Sv. Zbora Obreda od 23. III. 1955. svetkuju se odsada samo osmine triju najvažnijih blagdana u godini: Božića, Uskrsa i Duhova. Premda se kroz božićnu osminu svetkuju ostali blagdani koji su se i dosada svetkovali, ova osmina ima povlasticu kao uskrsna i duhovska. Svaki dan je kod mise spomen božićnog blagdana, a svetkovine svetaca kroz ovu osminu treba svetkovati u vezi s Božićem. Današnja nedjelja je odjek božićnog blagdana. Bogoslužje nas potiče da povežemo naš život s Kristovim dolaskom na svijet.

Krist je došao na svijet da rasvijetli one što su bili u tami, da oslobodi one koji su bili zarobljeni, da izvede na pravi put one koji su zalutali. O tom njegovu dolasku pjeva ulazna pjesma: "Dok je sve obuhvatala gusta tama i noć bila u sredini svoga tijeka, siđe svemoguća Riječ tvoja, Gospodine, s nebeskoga kraljevskog prijestolja." Misno bogoslužje današnje nedjelje daje nam spasonosne upute da se i mi osobno oslobodimo zemaljske tame i robovanja, te da sretno prispijemo u obećanu zemlju nebeske domovine. U času sv. pričesti, dok primamo Krista doziva nam Crkva u pamet poziv Anđelov sv. Josipu, da se povrati u svoju zemlju: "Uzmi dijete i majku njegovu, pa idi u zemlju Izraelsku." Što je Anđeo rekao sv. Josipu kod izlaska iz Egipta, to Crkva govori meni danas. Najbolji savjet što mi ga može dati u svrhu oslobođenja od tame, neznanja i robovanja grijehu jest: "Uzmi dijete i majku njegovu, pa idi u zemlju Izraelsku (tj. u nebesku domovinu)". Po krštenju primio sam Kristov duh (Posl.), Kristovu istinu i milost i prozvao se njegovim imenom (kršćanin), a kod stupanja u crkveni stalež izjavio sam: "Dominus pars haereditas meae! Gospodin je moja baština!" No sva je moja sreća na putu u nebesku domovinu što je Krist osobno uza me. Kao svećenik primam ga na ruke, a već od vremena prve svete pričesti primam ga česti u srce. Moja božićna radost trebala bi da se temelji na tom što mogu primiti Krista u svetoj pričesti.

Za mene je vrlo važno da često PRIMAM TIJELO KRISTOVO, ali je još mnogo važnije da primim duh Kristov. S Kristovim Tijelom mogu biti sjedinjen samo nekoliko časaka, a s njegovim duhom bez prestanka. Neće mi mnogo koristiti što svaki dan primam Tijelo Kristovo, ako ne primim njegov Duh, jer "ako tko nema duha Kristova, on nije njegov" (Rim 8,9). Stoga, budući da je po krštenju, krizmi i ređenju Bog poslao Duha Sina svoga u moje srce (Posl.), nastojat ću da mi euharistija bude sredstvo kako bi se utvrdio "duhom njegovim u unutarnjem čovjeku", da "Krist prebiva po vjeri" u mojem srcu (Usp. Ef 3,16), pa da tako malo po malo postanem jedan duh s Kristom prema riječi sv. Pavla: "Tko se združi s Gospodinom, jedan je duh" (1 Kor 6,17).

U središtu crkvene pobožnosti nalazi se Krist u svetoj Euharistiji i njegova sveta Majka. U središtu moje osobne pobožnosti treba također da bude Krist i Marija. Neka me Marijina ljubav ogrije!

30. XII. PONEDJELJAK U BOŽIĆNOJ OSMINI
"DOĐITE, NARODI I POKLONITE SE GOSPODINU" (Redak uz Aleluja).

- Današnji misni obrazac sastavljen je od obrazaca druge i treće božićne mise. Iz tog je očito da danas trebamo doživjeti sličan doživljaj kao i na Božić: Krist se porodio, poklonila mu se njegova Majka, sv. Josip, Anđeli i pastiri - i mi smo pozvani da se poput njih poklonimo Kristu koji je među nama.

Kako je velik kontrast između rodne kuće Spasiteljeve i njegova neizmjernog bogatstva, između skromnog izgleda slabog djetešca i božanskih naslova koji mu pripadaju: "Dijete nam se rodilo i sin nam je darovan: znak vlasti mu je na ramenu, a ime mu je Anđeo velikog savjeta" (Ulaz). Kod proroka Izaije, odakle je uzeta Ulazna pjesma, ima još nekoliko naslova novorođenog djeteta: "Divni, Savjetnik, Bog, Jaki, Otac budućeg vijeka, Knez mira" (Iz 9,6). Rađa se od Djevice u vremenu, a od vječnog Oca je rođen prije svih vjekova. Umotan je u siromašne pelenice, no on je Kralj Izraelov, Spasitelj svijeta, njegovo kraljevsko prijestolje je vječno i Bog će postaviti neprijatelje za podnožje njegovih nogu. Crkva o Božiću slavi njegovo siromašno porođenje u Betlehemu, ali u isti mah ističe njegovo božansko veličanstvo i upozoruje nas na njegovo otkupiteljsko poslanje.

U božićnoj noći anđeo je rekao pastirima: "Ne bojte se! Jer gle, javljam vam veliku radost koja će biti svemu narodu, jer vam se danas rodi Spasitelj, koji je Krist Gospodin, u gradu Davidovu. I eto vam znaka: Naći ćete djetešce povito u pelenice, gdje leži u jaslama" (Mt 2,10-12). U Evanđeju današnje mise čitamo što su nato učinili pastiri, kako su žurno pošli do Betlehema da se Kristu poklone. Pastiri su se vratili hvaleći i slaveći Boga, a ljudi koji su novu vijest čuli od pastira, slušali su udivljenjem. Kako su se Djetetu Bogu klanjali sv. Josip i Marija i što su kod toga osjećali, nije bilo moguće opisati. Evanđelist naglašuje samo: "A Marija je čuvala sve ove događaje i razmišljala o njima u svom srcu" (Ev.).

Čast i poklon što ga Spasitelju iskazaše anđeli, pastiri, bl. Djevica i sv. Josip, za nas je UZOR I POTICAJ da iskažemo čast i poklon Kristu koji nam je o Božiću posebno blizu. Crkva na to potiče u današnjoj misi: "Zasjao nam je posvećeni dan: Dođite, narodi, i poklonite se Gospodinu jer je danas velika svjetlost sašla na zemlju" (Redak iza Aleluja). Kad Isus u času posvećenja dođe na oltar, crkveni propisi određuju da mu se svećenik pokloni jednim koljenom, a službenici oltara i svi vjernici kleče na dva koljena i iskazuju najviše štovanje Kristu živom i pravom svome Bogu. Dužan sam se često upitati: S kakvom vjerom i ljubavlju to obavljam? Kad Krist dođe u Betlehem moga srca u času svete pričesti, crkveni propisi određuju: "Quiescit aliquantulum in meditatione Sanctissimi Sacramenti - Neko vrijeme razmišlja o Presvetom Otajstvu" (Rubrika misala iza pričesti). Dužan sam se često upitati: Koliko sam naučio od anđela, betlehemskih pastira, Marije i Josipa, da iskazujem Kristu najveće štovanje. Beskrajna sreća i beskrajna ljubav treba da ispuni moje srce radi

neshvatljive blizine beskrajnog Boga - radost i ljubav veća od one na koju je Izraelski narod pozivao starozavjetni prorok: "Pjevajte hvalu Gospodinu, jer je učinio velike stvari! Neka se to objavi cijeloj zemlji! Kličite od radosti i slavlje slavite, stanovnici sionski jer je velik u sredini našoj Svetac Izraelov" (Iz 12,5-6).

31. XII. SV. SILVESTAR
"MIR NA ZEMLJI" I "PORAST SLOBODE" (Božićno Ev. i današnja Poprič.).

- Tek što je rođen, Krist je bio progonjen od Heroda te je morao bježati u Egipat. Na povratku iz egipatskog progonstva proveo je mirno razdoblje svoga života u Nazaretu gdje je "napredovao u mudrosti i dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi" (Lk 2,52). I mlada je Crkva imala istu sudbinu kao i Krist. Dok je još bila u kolijevci, poslala je u nebo prvomučenika Stjepana. Istim su putem pošli apostoli, dvadeset i petorica prvih papa i nebrojeni drugi mučenici. Poslije tri stoljeća progonstva Crkva je za cara Konstantina počela uživati razdobje mira i slobode. Na toj prekretnici upravljao je Crkvom sv. Silvestar (314-355). Značajke su njegova papinstva: SNALAŽENJE CRKVE U RAZDOBLJU MIRA I SLOBODE I UREĐENJE SVETOG BOGOSLUŽJA. Za njegova vladanja držao se prvi ekumenski koncil u Niceji (325), na kojemu je razjašnjena nauka o božanstvu Kristovu. Po Silvestrovu nagovoru podigao je car Konstantin mnoge veličanstvene bazilike: Sv. Spasitelja u Lateranu, sv. Petra u Vatikanu, sv. Pavla na Ostijskoj cesti, sv. Lovre, sv. Križa, sv. Petra i Marcelina i dvije sv. Janje. Silvestar je odredio da svećenik kod sv. krštenja pomaže krizmom tjeme novokrštenika, da đakoni kod svečane mise nose dalmatiku, da se kod posvećenja euharistije upotrebljava samo laneni tjelesnik, da klerici koji prime bilo koji crkveni red moraju neko vrijeme vršiti crkvenu službu u tom redu prije nego budu promaknuti u viši red, da se klerici ne smiju brinuti za svjetovne poslove, već svakog dana vršiti ono što se odnosi na službu Božju.

Kod misnog bogoslužja današnjeg dana u vesi s božićnim vremenom treba posebno zapaziti dvije pojedinosti: anđeoski slavopjev "Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima dobre volje" i popričesnu molitvu u kojoj molimo da Crkva dobije "porast slobode." Doista je to morala biti izvanredna radost kad je poslije dugogodišnjeg teškog progonstva car Konstantin dao Crvki potpunu slobodu (313). To je odjek svetog mira što ga je Krist donio na svijet svojim porođenjem. Propadljiva zemaljska sloboda slika je prave slobode djece Božje koju je Krist navijestio u svom prvom nastupu u Nazaretu: "Duh je Gospodnji na meni, zato me posla da propovijedam zarobljenima otkup, da oslobodim potlačene" (Lk 11,18-19). I meni je osobno Krist zaslužio slobodu od neprijatelja moje duše: svijeta, tijela i đavla. O meni ovisi koliko ću tu slobodu prihvatiti. Svakog dana trebam promišljati koliko sam svezan i zapleten svjetovnim nazorima, tjelesnim požudama i đavolskim napastima. Krist, koji mi dolazi u sv. misi, pomoći će mi da steknem duhovnu slobodu i nadvladam sve spletke neprijatelja moga spasenja; no i ja sam moram sve učiniti da skršim sve sotonske okove i nesmetano Bogu služim. Crkva me na to potiče kod bogoslužja božićne Jutarnje: "Ustani, ustani, obuci se u snagu svoju, Sione! Obuci svečane haljine svoje, Jeruzaleme, grade sveti! Stresi prah sa sebe, digni se Jeruzaleme, skrši okove s vrata svojega, robinjo kćeri sionska" (Iz 52,1-2).

Tko misli prispjeti u slobodu nebesku Božjega grada, mora već na zemlji biti duhom slobodan od svake grešne veze. Ni za što se na svijetu ne smijemo privezati, pa ćemo sve lakše ostaviti: "Nijesmo djeca ropkinje, nego slobodne! Za slobodu nas je Krist oslobodio!" (Gal 4,31; 5,1).

1. I. OBREZANJE GOSPODNJE
"ISUS KRIST JUČER I DANAS" (Heb 13,8).

- Današnji je misni obrazac sažet od obrazaca triju misa koje su se nekoć držale na današnji dan: Prva od božićne osmine, druga na čast majčinstva bl. Djevice Marije i treća je bila blagdana Obrezanja Gospodnjeg. U najstarijim liturgijskim knjigama spominje se samo OSMINA BOŽIĆA. Najveći dio tekstova današnje mise uzet je od Božića. - Misne molitve, a i veliki dio Časoslova odnose se na blaženu Djevicu Mariju. Danas je i Marijin blagdan i to NAJSTARIJI MARIJIN BLAGDAN koji nas sjeća da Kristov dolazak na svijet moramo poslije Boga zahvaliti Mariji. Svi su Kristovi blagdani usko povezani s Marijom, a Marijini blagdani s Kristom. S Marijom smo u došašću očekivali Krista, pa se zato sada s njom radujemo njegovu dolasku. Crkva danas želi da se poklonimo Mariji koja nam je porodila Isusa. - Zapravo se samo današnje Evanđelje odnosi na svetkovinu što je danas glavna - OBREZANJE KRISTOVO. Svetkovina je nastala u Galiji u šestom stoljeću. Rim ju je prihvatio u devetom stoljeću. - Mojsijev je zakon određivao da se židovski dječaci moraju osmi dan poslije rođenja obrezati. Spasitelj je htio biti član židovskog naroda, kako je Bog u Starom zavjetu obećao. Zato se podvrgao ovom obredu po kojem je postao član izabranog naroda.

No, današnji je dan i najrevnijim kršćanima pače i onima koji su usko povezani s liturgijom, više poznat kao POČETAK NOVE GRAĐANSKE GODINE. Vrlo je vjerojatno da je upravo to bio motiv što Crkva današnji dan slavi kao zapovjedni blagdan, premda je dokinula mnoge blagdane koji su s liturgijskog stanovišta važniji. Treba dakle da današnju misu tumačimo i promatramo u vezi s Novom godinom.

Osnovna misao koja nam se u tom pogledu nameće jest: Vrijeme prolazi i SVE SE MIJENJA, a Krist je i njegova nauka vječan i nepromjenjiv. Kristova pojava na svijetu jest osovina oko koje se vrti kolo ljudske povijesti. Od njegova rođenja broje se godine unaprijed i unazad. Dok su svi ljudi ograničeni i nesavršeni, on je jedini beskrajno savršen. On je "alfa i omega, koji jest, koji bijaše i koji će doći" (Otk 1,8). "On je prije svega i sve po njemu postoji. On je početak, prvorođeni od mrtvih, da bude on u svemu prvi" (Kol 1,17-18). Dok se vrlo brzo mijenjaju naučni i filozofski sistemi, Kristova nauka ostaje vječno nepromjenjiva. Njegove riječi su riječi samoga Boga, pa su stoga dostojne naše pažnje i poštovanja mnogo više negoli riječi ne samo bilo kojeg filozofa, nego također bilo kojeg proroka i Božjeg poslanika: "Bog koji je nekada mnogo puta govorio ocima po prorocima, najposlije nam je u ovim danima progovorio po Sinu" (Redak iza Aleluja). Njegovo rođenje i njegov život na zemlji, njegova čudesa i riječi bile su odraz dobrote Božje, kako to ističe apostol Pavao: "Pokazala se milost Spasitelja našega Boga svim ljudima" (Posl.).

Sva crkvena nauka, nastojanje, povijest, pobožnost i molitva je Kristocentrična. Jednako bi tako morala biti sva moja aktivnost u crkvi i izvan nje. Da li je štovanje Kristovo, napose štovanje presvete euharistije središte sve moje pobožnosti? Da li je štovanje svetaca u mojoj osobnoj pobožnosti, napose u javnoj pobožnosti, podređeno štovanju Krista? Koliko za mene znači riječ bilo kojeg čovjeka pa makar i učenjaka i sveca u usporedbi prema riječi Kristovoj? Koliko za mene znači ljubav bilo kojeg stvorenja u usporedbi s ljubavlju Kristovom?

Zub vremena sve ništi. Sve se na zemlji mijenja i sve brzo prolazi. U toj promjenjivosti samo je jedan nepromjenljiv: "KRIST JUČER I DANAS, POČETAK I SVRŠETAK, ALFA I OMEGA, NJEGOVA SU VREMENA I VJEKOVI, NJEMU SLAVA I VLAST PO SVE VJEKOVE VJEČNOSTI!" (Usklik kod blagoslova uskrsne svijeće).

2. I. BOŽIĆNO VRIJEME

"VISIBILITER DEUM COGNOSCIMUS - VIDLJIVO BOGA POZNAJEMO" (Predsl.).

- Blagdansko božićno vrijeme u širem značenju traje od 24 prosinca do 13 siječnja. Dijeli se na dva dijela: Božićno vrijeme u užem značenju riječi i Bogojavljensko vrijeme. Srž Božićnog vremena sačinjava Božić sa osminom. Božićna je svetkovina okružena spomendanima iz Kristova djetinjstva. Posebnim blagdanima svetkuje se pokolj Nevine dječice, Obrezanje i Ime Isusovo. Neki su dani posvećeni općenito radosnom doživljavanju Kristova dolaska na svijet. Među takve dane spadaju ovi dani između Obrezanja i Bogojavljenja.

Svim ljudima svih vremena Bog je omogućio da ga upoznaju svjetlom razuma. Odraz svoga lica vidljivo pokazuje svima "u divnom plavetilu nebeskog svoda po danu i u svjetlu zvijezda po noći" (Mudr 10,17). Svaka travka svjedoči o njegovoj blizini. U cijeloj prirodi nalazimo njegove znakove i tragove. - Odabranom Izraelskom narodu Bog je bio bliz na poseban način. Na podnožju gore Sinajske cijeli je narod čuo njegov glas, a Mojsiju, koji je boravio na brdu četrdeset dana, pokazao je odraz svoje slave tako da je njegovo lice otada postalo svjetlo da Izraelci nisu mogli u njega gledati pa je morao nositi pokrivalo. - No sve je to bio samo odraz Božji, jer u Starom zavjetu Boga osobno nije nitko nikada vidio. (Usp. Iv 1,18).

Proroci su mnogo puta navijestili dolazak Mesije koji će biti sam Bog u ljudskom tijelu. Tako je Izaija prorokovao: "Gledat će krasotu Gospodnju, sjaj Boga našega. On će sam doći da vas otkupi" (Iz 35,2.4). I Bog je doista došao na svijet. Pojavio se u ljudskom tijelu, rođen je u Betlehemu u svetoj božićnoj noći. Blaženim očima gledala ga je sveta Majka Marija. Blaženim očima gledali su ga njegovi učenici i suvremenici o kojima je sam rekao: "Blažene oči koje vide što vi vidite" (Lk 10,23). Sveti Ivan s pravom ističe: "Riječ je tijelom postala i prebivala među nama i vidjeli smo slavu njegovu kao jedinorođenoga od Oca puna milosti i istine" (Iv 1,14). On nam je također napisao značenje riječi Kristove: "Svaki koji vidi Sina i vjeruje u njega ima život vječni" (Iv 6,40) i "tko vidi mene, vidi i onoga koji me je poslao" (Iv 12,45).

Nema sumnje da je i euharistija vidljiva Božja pojava. Bog je pred nama na oltaru. Na nama koji gledamo Krista u euharistiji ispunja se bez prestanka proroštvo: "Oči će tvoje gledati Učitelja svoga" (Iz 30,20). Upravo radi toga što pod euharistijskim Prilikama "VIDLJIVO BOGA POZNAJEMO" (Predsl.), sve do nedavno se na Tijelovo upotrebljavalo božićno predslovlje. Nije bez razloga Crkva propisala da svećenik kod mise pažljivo gleda u euharistijske prilike za vrijeme podizanja i dok ih god drži u rukama za vrijeme Spomena mrtvih, dok moli Oče naš i tri molitve prije pričesti. Također je obdarila oprostom pobožni pogled službenika oltara i vjernika u svete prilike za Podizanja uz riječi "Gospodine moj i Bože moj!" Moram ozbiljno promisliti kakvo je to moje gledanje u Krista. Možda to ne predstavlja za mene neki osobiti doživljaj. Možda se i o meni mogu reći riječi sv. Pisma: "Dade im Bog duha ukočenosti: oči da ne vide i uši da ne čuju, sve do dana današnjega" (Rim 11,8). Nebrojeno je mnoštvo ljudi doživjelo i danas doživljuje radost radi činjenice koju ističe današnja pričesna pjesma: "Vidješe svi krajevi zemlje spasenje Boga našega." Potrebno je da se svi koji pripadamo Kristu pridružimo tom mnoštvu pa da "DOK VIDLJIVO BOGA POZNAJEMO, BUDEMO UZDIGNUTI DO LJUBAVI ONOGA ŠTO JE NEVIDLJIVO" (Predsl.).

3. I. BOŽIĆNO VRIJEME

"RIJEČ JE POSTALA TIJELO DA ČOVJEK POSTANE BOG" (Sv. Ambrozije).

- Pred našim očima je danas dijete što se rodilo u siromašnoj betlehemskoj štalici: "Puer natus est nobis - Dijete nam se rodilo" (Ulaz). U duhu pobožno promatramo taj jedinstveni događaj: Neizmjerni se Bog rodio kao siromašno dijete. Njegova Majka Marija ga je povila, položila u jasle, hranila ga, njegovala i za nj se brinula kao što se svaka druga majka brine za svoje dijete. To je prizor što nam ga rado prikazuju pučke božićne pobožnosti i jaslice po našim crkvama.

No liturgija ide korak dalje. Ona posebno naglašuje da je Bog uzeo ljudsko tijelo radi toga da čovjeka učini dionikom svojega božanstva. Promatrajući to veliko otajstvo kliče Crkva s pobožnim zanosom: "O divne li zamjene! Stvoritelj ljudskog roda uzevši tijelo i dušu udostojao se roditi od Djevice! Postao je čovjekom bez oca, a za uzvrat nam je darovao svoje Božanstvo!" (Ant. na Večernji Božićne osmine).

Sin Božji je postao čovjekom. Od čovječanstva je uzeo ljudsku narav, a čovječanstvu je DAO ZA UZVRAT SVOJE BOŽANSTVO. Svojim dolaskom na svijet omogućio je svim ljudima da postanu dionici njegove božanske naravi: "Koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja" (Iv 1,12). Kako li je nerazmjerna ta zamjena! Što je Krist primio od čovječanstva? Tijelo podložno svakovrsnim potrebama i slabećama, gladi, žeđi, boli, trpljenju. Uzeo je dušu kao što je i naša, osjetljivu za sve što je lijepo i plemenito, ali isto tako i za sve što je bolno i neugodno. "Uzeo je oblik sluge i postao sličan ljudima" (Fil 2,6). Ljudska narav u Krista bila je potpuno jednaka kao kod svakog od nas, osim što nije mogao sagriješiti: "U svemu je bio sličan braći osim grijeha" (Heb 2,17). A što je on nama dao za uzvrat? Mnogostruko sudioništvo u njegovu božanstvu: posinjenje Božje, milost posvećujuću, obećao nam je baštinu Božje djece koja se sastoji u uskrsnuću tijela, vječnom posjedovanju Boga i vječnom sudjelovanju u blaženom Božjem životu. O našem sudioništvu u Božjem životu za vrijeme zemaljskog i vječnog života pisao je sv. Ivan apostol: "Vidite, koliku nam je ljubav dao Otac, da se djeca Božja zovemo i jesmo. Zato svijet ne poznaje nas jer ne poznaje njega. Ljubezni, sad smo djeca Božja i još se ne pokaza što ćemo biti. Znamo da kad se pokaže, bit ćemo mu slični jer ćemo ga vidjeti kao što jest" (1 Iv 1-2).

I mi osobno dajemo Bogu ono što je ljudsko, zemaljsko u zamjenu za ono što je božansko. U žrvi sv. mise, kod prikazanja darivamo Bogu kruh i vino, a za uzvrat primamo kod pričesti njegovo Tijelo i Krv. Kod svake svete mise ispunja se crkvena molitva: "Nobis haec terrena substantia conferat, quod divinum est. Neka nam ovo, što je zemaljsko donese ono što je božansko "(Prikazna molitva božićne zornice). Na ovu nerazmjernu zamjenu moram obratiti pozornost kad god sudjelujem kod sv. mise, a jednako i u svakodnevnom životu moram Bogu na raspolaganje dati sve svoje zemaljske sposobnosti, a on će me za uzvrat obasuti božanskom rosom svojih milosti. Što više za Božju službu žrtvujem sve zemaljske vrednote vlastitog tijela, duha, imanja, časti, vremena i svega ostalog, to više će moj zemaljski život biti uzvišen, na neki način pozlaćen, pobožanstvenjen. Sve će se više na meni odrazivati božanski lik Krista kome sam posvetio sve ono što je ljudsko u meni. Da što potpunije postignemo ovu uzvišenu zamjenu naših darova kruha i vina s Tijelom i Krvlju Kristovom, naše čisto ljudske naravi s životom nadnanravnog reda, moli Crkva na Božić: "Daj da tvojom milošću po ovoj SVETOTAJSTVENOJ IZMJENI postanemo slični onome u kojem je NAŠA NARAV S TOBOM ZDRUŽENA" (Prikazna molitva božićne ponoćke).

4. I. SUBOTA SV. MARIJE
"MARIJA JE ČUVALA SVE OVE DOGAĐAJE I RAZMIŠLJALA O NJIMA U SVOM SRCU" (Ev.).

- Za slobodne subote između Božića i Svijećnice određen je posebni misni obrazac na čast sretne Kristove majke "po kojoj smo zavrijedili primiti početnika života Gospodina našega Isusa Krista" (Molitva). Bogoslužje nas potiče da obratimo pozornost kako je sveta Djevica proživjela u Srcu najranije dane Kristova djetinjstva.

Evanđelje pripovijeda kako su se betlehemski pastiri na poticaj anđela došli pokloniti Spasitelju. Oni su i drugima kazivali što su čuli i vidjeli, i tko god je čuo, divio se njihovim riječima, a Marija je čuvala sve ove događaje i razmišljala o njima u svom srcu. Ona je promatrala dijete koje je u isti mah bilo dijete vječnog Oca i njezino. Veselila se njegovu dolasku, veselila se ispunjenju Božjih obećanja, veselila se anđeoskoj pjesmi i poklonu siromašnih pastira. Sve je to promišljala i njezino je srce sigurno plivalo u moru sreće. Tako je Marija u rajskom veselju i zanosu duše provodila prve satove i dane poslije Isusova rođenja.

I mi, koji poput Marije svakog dana doživljujemo Kristovu blizinu na mnogo načina, a posebno sudjelujući kod žrtve sv. mise, primajući ga u svetoj pričesti i klanjajući mu se u tabernakulu, trebali bismo poput Marije sve te događaje čuvati i RAZMIŠLJATI O NJIMA. Bez toga i najveća Božja blizina kao što je to euharistijska blizina, neće za nas mnogo značiti. Crkva to dobro zna pa klericima naređuje, a običnim vjernicima preporučuje da sudjelovanju u svetim tajnama pridruže razmatranje nebeskih istina pa će im tek tada svete Tajne preobraziti duh. Značajna je u tom pogledu opomena svetog oca Pija XII.: "Crkva nas osobito potiče na razmatranje koje uzdiže dušu promatranjem nebeskih stvari, vodi je prema Bogu, te je uživljava u onu vrhunaravnu atmosferu misli i čuvstava koja predstavlja najbolju pripravu i najplodonosniju zahvalu za sv. misu. Razmatranje osim toga priprema dušu da okusi i shvati ljepote liturgije, zatim potiče da promatramo vječne istine i divne primjere i pouke Evanđelja. A ove anđeoske uzore i kreposti božanskog Spasitelja bezuvjetno je potrebno da svećenici najzdušnije na sebi ostvare. No kako tjelesna hrana naš život ne hrani, ne podržaje niti produljuje ako nije probavljena, provarena i pretvorena u našu substanciju, tako ni svećenik ne može postati gospodarom svojih čuvstava, niti može očistiti svoju dušu, niti težiti prema krepostima kako bi morao, niti konačno vjerno i plodonosno izvršiti dužnosti svoje svete službe ako nije revnim i stalnim razmatranjem produbio otajstva božanskog Spasitelja, najvišeg uzora svećeničkog života i neiscrpivog vrela svetosti" ("Menti nostrae" od 23. IX. 1950.).

Marija je nosila Krista u svome tijelu jer mu je bila majka, Marija ga je nosila u svojem duhu jer je o njemu razmišljala, Marija ga je nosila u svom srcu jer ga je ljubila. I mi ga nosimo u svom tijelu po sv. pričesti, u duhu po razmišljanju, u srcu po ljubavi. Marija nam je uzor, Marija nam je zagovornica. Crkva danas moli da nam Bog dade "OSJETITI ZAGOVOR ONE PO KOJOJ SMO ZAVRIJEDILI PRIMITI POČETNIKA ŽIVOTA" (Molitva).

5. I. IME ISUSOVO
"USTIMA MED, UHU PJESMA, SRCU RADOSNO KLICANJE" (Sv. Bernardo).

- Isusovo je ime već od najstarijih kršćanskih vremena bilo u najvećoj cijeni kod vjernika. Starokršćanska arheologija pruža nam za to nebrojeno dokaza. U XV. stoljeću širio je posebnu pobožnost prema imenu Isusovu franjevac sv. Bernardin Sijenski. Blagdan Imena Isusova bio je najprije propisan samo za franjevački red (1530), a za cijelu ga je Crkvu naredio papa Inocent XIII. god. 1721. na molbu cara Karla VI. Ovaj je blagdan nastavak blagdana Obrezanja. U bogoslužju ne dolazi do izražaja neka posebna ideja, nego više izražaj osjećaja radosne pobožnosti, odanosti i ljubavi prema nosiocu najsvetijeg imena, Spasitelju

Isusu.

Ime Isus znači Spasitelj. Bog je to ime objavio svetom Josipu i Mariji. Današnje Evanđelje spominje tu objavu: "Nadjenuše mu ime Isus, kao što bi nazvano od anđela prije nego što se u utrobi zače". Sa strahopočitanjem klanja se danas Crkva ovom najsvetijem imenu ponavljajući riječ sv. Pavla: "U Ime Isusovo neka se pokloni svako koljeno onih koji su na nebu, na zemlji i pod zemljom i svaki jezik neka prizna da je Gospodin Isus Krist u slavi Boga Oca" (Ulaz).

Naše današnje žrtvovanje novozavjetne žrtve i primanje sv. pričesti stoji pod dojmom riječi prikazne pjesme: "Tu, Domine, suavis et mitis es - Ti si, Gospodine, sladak i blag". U Isusovoj blizini osjećali su sveci predokus rajske sreće. Evo što je o toj blizini mislio i osjećao pisac knjižice "Nasljeduj Krista": "Kad je Isus uz nas, sve nam je lako i ništa nam se ne čini teško, a kad njega nema sve nam je dosadno. Biti bez Isusa nepodnosivi je pakao, a biti s Isusom raj je svake utjehe" (II, 7 i 8). Uspoređujući ime Isusovo s uljem, kaže sv. Bernardo, da je ono našoj duši svjetlo, hrana i lijek: "Što misliš, odakle je nastala takva i tako nenadana svjetlost vjere, ako ne po propovijedanju imena Isusova? Nije li nas Bog svjetlošću ovoga imena pozvao u divno svjetlo svoje? A ime Isusovo nije samo svjetlost, ono je i hrana. Zar te ne okrepljuje svaki put kad ga se sjetiš? Zar što drugo tako obnavlja izmorena osjetila, utvrđuje kreposti, podržava dobro i pošteno vladanje, budi čiste osjećaje? Neukusna je svaka duševna hrana ako nije začinjena uljem Isusove prisutnosti. Pišeš li nešto, ne mili mi se ako tu ne čitam o Isusu. Raspravljaš li nešto, ili propovijedaš, nije mi ugodno ako ne slušam o Isusu. Isus je ustima med, uhu pjesma, srcu radosno klicanje".

Danas nas bogoslužje potiče ne samo na ljubav i odanost prema Isusu, nego također i na poštovanje prema njegovu presvetom imenu. I svećenik i obični kršćanin morao bi sve sile uložiti da se iskorijeni pogrđivanje Isusova imena, a unapređuje njegovo čašćenje. U našem narodu je s jedne strane ukorijenjena psovka, a s druge strane i mnogi lijepi običaji poštovanja imena Isusova. Lijep je naš pozdrav "Hvaljen Isus". Također je lijep zaziv na početku svakog važnijeg posla "U ime Isusovo". Naš puk općenito s velikim poštovanjem prigne glavu na spomen Isusova imena. Taj je naklon Crkva obdarila oprostom kao i zaziv imena Isusova. Potpuni oprost mogu dobiti umirući ako ustima ili srcem zazovu ime Isusovo.

Za mene je važno da promislim s kolikom ljubavlju i poštovanjem izgovaram ovo sveto ime kod bogoštovlja i izvan njega. S kolikom ga radošću slušam? S kolikim marom vršim naklon na spomen ovoga imena u crkvi i da li ga uopće vršim? Isusovo ime na mojim ustima, misao na njega u mojoj pameti, njegova ljubav u mojem srcu, njegov život odražen u mojem životu neka bude trajni izvor moje radosti što izrazuje divna starokršćanska molitva prije jela: "TE SINE DULCE NIHIL, DOMINE! - BEZ TEBE, GOSPODINE, NIŠTA NIJE SLATKO!"

6. I. BOGOJAVLJENJE
"SLAVA TE GOSPODNJA OBASJA" (Posl.).

- Rimska Crkva od IV. stoljeća svetkuje Božić kao blagdan Kristova dolaska na svijet. U to isto doba u mnogim predjelima Istoka i Zapada svetkovala se mjesto Božića današnja svetkovina. Božić se uglavnom svetkovao kao blagdan Kristova rođenja, a Bogojavljenje kao svetkovina objavljenja njegova božanstva. Malo pomalo su sve kršćanske Crkve poprimile svetkovanje Božića, a Rim je primio blagdan Bogojavljenja. Tako danas cijelo kršćanstvo ima dvije glavne svetkovine božićnog razdoblja: Božić i Bogojavljenje.

Crkva danas svetkuje objavljenje Kristova božanstva: "Evo došao je vladalac Gospodin: U ruci mu je kraljevska čast, vlast i gospodstvo" (Ulaz). Nekoć se u bogoslužju spominjalo mnogo više događaja iz Kristova života u kojima se posebno objavilo njegovo božanstvo, a danas se navode samo tri najznačajnija: poklon Mudraca, krštenje na Jordanu i

svadba u Kani. Na sva ova tri događaja gleda bogoslužje pod vidom objavljenja slave Gospodnje: "Danas se s nebeskim Zaručnikom Crkva združila jer je na Jordanu Krist oprao njezine krivice, hite mudraci s darovima na kraljevsku svadbu i vinom što posta od vode, vesele se gosti" (Ant. kod blagoslova vode).

Krist koga je Zaharija nazvao "Sunce s visine, da prosvijetli one što sjede u tami i sjeni smrtnoj", a starac Šimun "svjetlo na prosvjetljenje naroda", ukazao se svojoj Crkvi i obasjao ju je sjajem svoga božanstva. On je svojim učenicima pokazao svoju slavu tvoreći čudesa, propovijedajući nebesku nauku, a na Taboru je odabranoj trojici pokazao svu svoju ljepotu. Sveti Ivan je potvrdio: "Vidjesmo slavu njegovu" (Iv 1,14). Kroz dugu povijest Crkve ljudi su uvijek mogli zapaziti da je Bog vodi. Crkva je novi Jeruzalem kojega je obasjalo sunce Božje svjetlosti. Obasjana nebeskim sjajem ona svojom naukom svijetli čovječanstvu u zemaljskoj noći. Svud naokolo je tama, a samo se Crkva veseli u svjetlu Kristove istine i milosti. Na njoj se ispunja Izaijino proroštvo: "Ustani, rasvijetli se, Jeruzaleme, jer dođe svjetlo tvoje i slava te Gospodnja obasja. Gle tmine će pokriti zemlju i magla narode, a nad tobom će se pojaviti Gospodin i slava njegova u tebi će se vidjeti. I narodi će hoditi k svjetlu tvojem i kraljevi k sjajnosti koja iz tebe ističe" (Posl.). U neshvatljivoj radosti i svetom zanosu promatra Crkva slavu Gospodnju i tim promatranjem postaje rasvijetljena, postaje TRAJNO BOGOJAVLJENJE. Kao što mjesec noću baca na zemlju odraz sunčanog svjetla, tako Crkva baca svijetli odraz božanstva prema čovječanstvu koje se nalazi u tami.

Svaki pojedinac koji doživljuje Bogojavljenje, koji je "upoznao Boga po vjeri" (Molitvi) i sam postaje vidljivo objavljenje slave Gospodnje: Ljudi na njegovu životu mogu vidjeti odraz Božjega života. Njegove kreposti mirišu mirisom Božje svetosti prema onom što je pisao sv. Pavao: "Mi smo Kristov ugodan miris Bogu i među onima koji se spasavaju i među onima koji propadaju. Jednima miris smrti za smrt, drugima miris života za život" (2 Kor 2,15-16).

Bog me je odlikovao kad me je učinio sredstvom preko kojega svijet upoznaje njegovu slavu. Kako ću izvršiti ovu ulogu, ovisi mnogo o mojem osobnom nastojanju. Ako doista budem sjao svjetlom kreposnog života, ljudi će se nužno diviti Božjem djelovanju na meni, jer se "ne može sakriti grad sagrađen na gori" (Mt 5,14). Trebam dakle ozbiljno shvatiti opomenu: USTANI, RASVIJETLI SE, JERUZALEME!" (Posl.).

7. I. BOGOJAVLJENSKO VRIJEME
"DOMINATOR DOMINUS - VLADALAC GOSPODIN" (Ulaz).

- Blagdan Bogojavljenja imao je do nedavno povlaštenu osminu. Premda je god. 1955 ta osmina dokinuta, ipak je u dane iza Bogojavljenja, kad ne dođe koja svetkovina, sveta misa kao na blagdane.

Kad su istočni Mudraci došli u Jeruzalem, propitkivali su za novorođenog židovskog kralja: "Gdje je KRALJ ŽIDOVSKI što se rodio?" Možda u Starom zavjetu nije ništa bilo tako jasno proročeno o Mesiji kao njegovo vladarsko dostojanstvo. Izaija je prorokovao: "Vlast počiva na ramenima njegovim. Ime mu je Divni, Savjetnik, Jaki, Bog, Otac budućega vijeka, Knez mira. Njegova je punina vlasti i miru neće biti kraja. Vladat će na prijestolju Davidovu i nad kraljevstvom njegovim. Učvrstit će ga i poduprijeti pravicom i pravednošću odsada i dovijeka" (Iz 9,5-6). U psalmu 72. čitamo: "On će vladati od mora do mora i od rijeke do krajeva zemlje. Pred njim će padati njegovi neprijatelji i protivnici će se njegovi do praha prignuti. Kraljevi Tarsa i otoka donosit će prinose, kraljevi Arabije i Sabe davat će mu darove. Klanjat će mu se svi kraljevi zemlje, svi će mu narodi služiti." (Ps 72,8-11). Jedno takvo proročanstvo donosi i današnje Evanđelje: "I ti, Betleheme, zemljo Judina, ni po čemu nijesi najmanji među gradovima Judinim, jer će iz tebe izići vođa koji će vladati pukom mojim Izraelskim" (Mih 5,2). Mudraci s Istoka "prvenci su poganskih naroda", kaže sv. Leon

papa. Oni su priznali Krista za kralja, poklonili mu se, prikazali mu darove i tako ušli u njegovo kraljevstvo. Njihovo priznanje Kristove kraljevske vlasti opisuje današnje Evanđelje sasvim ukratko: "Padoše ničice, te mu se pokloniše, otvoriše blago svoje i priniješe mu darove: zlato, tamjan i miru."

Bogojavljenje je Kristova kraljevska svetkovina. Božić nam stavlja pred oči poniženje velikog Boga, a Bogojavljenje nam otkriva Božju slavu što je sakrivena u Kristu kao čovjeku i u njegovoj Crkvi. Mudraci su nam uzor kako ćemo priznati Kristovu vlast nad nama. "Onomu, kojemu su se mudraci poklonili kao malom djetetu u kolijevci, poklonimo se i mi kao svemoćnom Kralju na nebu, i kao što mu oni od svoga blaga prikazaše darove, dajmo mu i mi iz svoga srca ono što je Boga dostojno" (Sv. Leon papa). Dok u Evanđelju čitamo riječi: "Padoše ničice, te mu se pokloniše", određuje Crkva da i mi na izvanjski način priznamo Kristovo kraljevsko dostojanstvo, da prignemo koljeno i da mu se poklonimo. POKLON (ADORATIO) JE SRŽ CIJELOG BOGOŠTOVLJA jer je to izražaj priznanja naše potpune ovisnosti o Bogu i našeg potpunog predanja i podvrgavanja njegovoj vlasti. Dok se Bogu klanjam na izvanjski način, trebao bih uložiti pozornost da to učinim onako kao što bih učinio da nazočnog Boga vidim tjelesnim očima. Posebno, dok se klanjam Kristu u Euharistiji, trebao bi mi biti pred očima prizor kako mu se klanja nebeska vojska: "Na uzvišenom prijestolju vidjeh, da sjedi čovjek kojemu se klanja mnoštvo anđela pjevajući složno: Evo onoga, čije je kraljevstvo vječno" (Ulaz 1. nedjelje iza Bogoj.). Više nego na vanjsko iskazivanje časti Bogu morao bih paziti na unutarnji poklon srcem, umom i voljom i uznastojati da svojim životom potvrdim ono što gotovo svakog dana kod mise molim: "Ti si jedini svet, ti si jedini Gospodin, ti si jedini Višnji, Isuse Kriste!"

8. I. BOGOJAVLJENSKO VRIJIEME
"PRINIJEŠE MU DAROVE" (Ev.).

- O prikazivanju darova govore mnogi tekstovi današnje mise: Poslanica, Na step., Redak uz Aleluja, Evanđelje, Prik. pjesma, Prik. molitva i Prič. pjesma. Izaija je prorokovao, da će u doba kad Gospodin svojim sjajem obasja novi Jeruzalem - Crkvu, mnogobrojni narodi dolaziti da se u Crkvi poklone Gospodinu i prikažu mu svoje darove: "Tada ćeš vidjeti i uzradovat ćeš se, srce će ti se diviti i širiti, kad se k tebi obrati mnoštvo s mora, sila naroda dođe k tebi. Mnoštvo deva prekrilit će te, dromedari iz Madijana i Efe. Sve će iz Sabe doći, zlato će i tamjan prinositi i pjevati hvalu Gospodnju" (Posl.). Sveti Matej u današnjem Evanđelju spominje da su Mudraci s Istoka prinijeli Gospodinu za dar zlato, tamjan i miru. Ne samo sveti oci nego i liturgija pripisuje tim darovima otajstveno značenje. Kod blagoslova kuća o Bogojavljenju moli se antifona: "S istoka dođoše mudraci u Betlehem da se poklone Gospodinu, otvoriše blago svoje i priniješe mu dragocijene darove: Zlato velikomu Kralju, tamjan pravomu Bogu, miru ukopu njegovu". Da prineseni darovi OZNAČUJU SPASITELJA ISUSA, jasno se vidi i iz današnje prikazne molitve: "Milostivo pogledaj, molimo, Gospodine, darove Crkve svoje, u kojima se više ne prikazuje zlato, tamjan i mira, nego se žrtvuje i blaguje onaj koji se tim darovima otajstveno označuje, Isus Krist, Sin tvoj, Gospodin naš".

Neopisiva bi morala biti naša sreća što možemo prikazati Bogu svakog dana NAJDRAGOCJENIJI DAR ŠTO SE UOPĆE MOŽE ZAMISLITI - njegova Sina Isusa. Nikada, dok smo god na zemlji, nećemo biti dovoljno svjesni koliko je dragocjen dar što u času Posvećenja postaje naše vlasništvo i koji prikazujemo Bogu kao svoje vlasništvo. To zlato, kraljevski dar, Kristovo je Srce, njegova ljubav, njegovo božanstvo i čovječanstvo. Taj tamjan, božanski dar, Kristov je Boga dostojan poklon, čast i zahvala. Mira, čovječanski dar, Kristova je muka i smrt koja se obnavlja u žrtvi svete mise, te njegov ukop i slavna pobjeda nad smrću. To je doista neizmjerno dragocjeniji dar od svih darova o kojima govori prikazna

pjesma, da će ih Gospodinu prikazati kraljevi Tarsa, otoka, Arabije i Sabe.

No otajstveni darovi označuju ne samo Krista, nego i NAS SAME. Prikazani žrtveni dar je zamjena za onoga koji ga prikazuje. Naše zlato koje trebamo danas Bogu prikazati, jest ono što imamo najdragocjenije: naša osobnost, naše srce, naš um i volja. Naš tamjan jest naše bogoštovlje, bilo javno u crkvi, bilo privatno na svakom mjestu. Naša mira jest naše mrtvenje, odricanje zemaljskih dobara i naslada, kidanje zemaljskih veza, nasljedovanje siromašnog i propetog Krista. Ovakvim potpunim predanjem Bogu ispunili bismo želju sv. Pavla: "Zaklinjem vas milosrđem Božjim, da prikažete tjelesa svoja za žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu, da to bude vaše duhovno bogoslužje. I nemojte se izjednačiti s ovim svijetom, nego se promijenite obnovom uma svojega, da kušate što je volja Božja: što je dobro i ugodno i savršeno (Rim 12,1-2).

O da bismo s velikom pobožnošću prikazivali Bogu najdragocjeniji dar: Kristovo Tijelo i Krv! O da bismo s velikom odanošću svakog dana same sebe Bogu darivali! O da bismo s velikom ljubavlju molili svakog dana Prikaznu molitvu: "Primi nas, Gospodine, duhom ponizne i srcem skrušene, i takva neka bude žrtva pred tobom danas, da ti bude mila, Gospodine Bože!"

9. I. BOGOJAVLJENSKO VRIJEME
"VIDJESMO NJEGOVU ZVIJEZDU" (Prič.).

- Bogojavljenje je blagdan svjetla, a bogojavljensko vrijeme je vrijeme radosti zbog svjetla vjere. O svjetlu i rasvjetljenju govore nam Molitva, Poslanica, Pjesma iza Poslanice, Evanđelje, Pričesna pjesma i Popričesna molitva današnje mise.

Kad su mudraci ugledali neobičnu zvijezdu, bio je to za njih izvanredan događaj i neodoljiv poticaj da se odmah dadu na daleki put. Kod dolaska u Jeruzalem kao glavni motiv koji ih je potakao da traže novorođenog Kralja, naveli su: "Jer smo vidjeli zvijezdu njegovu na istoku." Na putu iz Jeruzalema u Betlehem ponovno su ugledali zvijezdu. I ovaj put je to na njih učinilo izvanredan utisak: "I gle, zvijezda, koju bijahu vidjeli na istoku, iđaše pred njima, dok ne dođe i stade odozgo gdje bijaše dijete. A kad vidješe zvijezdu, obradovaše se veoma velikom radošću" (Ev.).

Što je za mudrace bila ZVIJEZDA, to je za nas VJERA. Današnje bogoslužje uspoređuje vjeru sa zvijezdom: "Narodima si objavio Jedinorođenca svoga po zvijezdi prethodnici - daj da mi, koji smo te već upoznali po vjeri..." (Molitva). Crkva katolička je jedina zemlja u kojoj se sasvim jasno vidi ova sjajna zvijezda što pred nama ide dok ne prispijemo do svetog Božjeg grada, gdje ćemo se navijeke klanjati Kristu. Sveti Ambrozije opisujući kako je tama nevjere zahvatila svijet, pače i zemaljski Jeruzalem, ističe da se Kristovo svjetlo vidi samo u novom Jeruzalemu: "A onaj Jeruzalem za koga se bori naša vjera, koji je sazidan na najvišem brdu, to jest Kristu, ne može biti zasjenjen tamom i zabludama ovoga svijeta, već se blista u Kristovu svjetlu i obasjava nas sjajem milosti." Te riječi sv. Ambrozija kao da su nadahnute na riječima današnje Poslanice: "Tama će pokriti zemlju i magla narode, a nad tobom će se pojaviti Gospodin i slava njegova u tebi će se vidjeti."

Riječi "zvijezdu njegovu" primjenjuje Pričesna pjesma na PRESV. EUHARISTIJU. Kao što je zapravo isto svjetlo što dolazi do naših očiju direktno od sunca ili indirektno od zvijezde Danice, koja prima svjetlo od sunca i odrazuje ga našim očima, tako i Krista možemo nazvati Suncem i zvijezdom Danicom. Dok smo u zemaljskoj noći, on nam je zvijezda Danica, a kad svane nebeski dan, on će biti naše Sunce. Već je u Starom zavjetu dolazak Mesijin slikovito izražen izlaskom zvijezde: "Izići će zvijezda od Jakova" (Br 24,17). Prema Otkrivenju sv. Ivana, Spasitelj sam sebe naziva zvijezdom: "Ja sam korijen i rod Davidov, sjajna zvijezda Danica" (Otk 22,16). Crkva također u Uskrsnoj noći pjevajući pohvale

uskrsne svijeće, naziva Spasitelja Danicom: "Plamen njezin jutarnja Danica zatekla. Ona, velim, Danica, koja ne zna zapada. Ona što ustavši iz groba, ljudskome rodu blistavo zasinu."

U tom se sastojala najveća radost Mudraca s Istoka, što su ugledali zvijezdu i hodali u njenom sjaju. Pred nama je Krist na oltaru i u tabernakulu. On je zvijezda koja obasjava zemaljsku noć. No lako se može dogoditi da brige, strasti i mnoge druge okolnosti zamagle obzorje našeg duha i mi ne vidimo svjetla ove zvijezde. Ako bilo što drugo privlači moju pozornost više nego sjaj ove zvijezde, nije s očima moga uma sve u redu. Zvijezda je istekla, svijetli divnim sjajem. Na meni je krivnja ako je jasno ne vidim. Današnje me bogoslužje potiče da se probudim, da se rasvijetlim: "Ustani, rasvijetli se, Jeruzaleme, jer dođe svjetlo tvoje i slava te Gospodnja obasja!" (Posl.).

10. I. BOGOJAVLJENSKO VRIJEME
"CONTEMPLANDAM SPECIEM TUAE CELSITUDINIS - PROMATRATI TVOJU UZVIŠENU KRASOTU" (Molitva).

- Kako li su željno čeznuli pravednici Starog zavjeta da dočekaju dan Mesijina dolaska i da vide njegovu slavu! Kako li su bili sretni Kristovi suvremenici koji su smrtnim očima mogli promatrati Boga u ljudskom tijelu! No, osim one trojice apostola na gori Taboru, oni zapravo nisu gledali ljepotu Kristova božanstva jer je bila skrivena. Samo im je vjera ono otkrivala što oči nisu vidjele.

Bog je i nama omogućio da u svjetlu vjere promatramo njegovu slavu. Vjera nam otkriva božanski elemenat koji je u Crkvi pomiješan zajedno s ljudskim. Vjera nam otkriva slavu euharistijskog Krista koji je sakriven pod prilikama kruha i vina. Vjera nas visoko uzdiže, jer po njoj, dok smo još u tijelu, promatramo slavu Božju. Uzvišeno promatranje, ali je samo u slici i zagonetki!

Stoga nas Bogojavljenje jasno upućuje na potpuno otkrivenje Božjeg veličanstva u budućem vijeku. Na koncu zemaljskog vremena doći će Spasitelj "sa slavom velikom i veličanstvom" (Mt 24,30), da uskrisi naše u prah pretvoreno tijelo i učini ga sličnim slavnom tijelu svome, da nas povede u svoju kuću gdje ćemo ga gledati licem u lice. Sve što se god zbiva prije toga svečanog Kristova dolaska samo je sredstvo i put, a nipošto cilj, samo je priprava za život, a ne stvarni život. Blažena je Djevica već proslavljena, te duhom i tijelom uživa u svetom promatranju Božjeg lica. - Bogojavljensko vrijeme nas potiče da se duhom i srcem uživimo u sreću blaženog gledanja Boga koja nas čeka u budućnosti. Zapravo bi naš cijeli kršćanski život morao biti neprekidno očekivanje nebeskog Bogojavljenja, "neprekidna čežnja za gledanjem njegove uzvišene krasote" (Molitva). Nikakva nam žrtva ne bi smjela biti odviše teška, nikakav napor odviše velik, samo da što sigurnije prispijemo do blaženog gledanja Boga zajedno sa svetima, o kojima je pisao sv. Ivan apostol: "I gledat će lice njegovo, i ime njegovo bit će na čelima njihovim" (Otk 22,4).

U povučenosti, molitvi, sabranosti, potpunom odricanju svega što nam ovaj svijet može dati treba da očekujemo otkrivenje slave Gospodnje koju ćemo ugledati iza zemaljskog života. Naše su oči stvorene da promatraju slavu nebeskog Jeruzalema, naš je um stvoren za uživanje i promatranje Boga. Ništa ne smije ući u moje oko što bi mi moglo pomutiti pogled prema slavi rajske domovine, ničim se ne smije zanimati moj razum što bi me moglo udaljiti od promatranja Božje ljepote.

Samo oni koji su čista srca mogu Boga gledati (Usp. Mt 5,8). Zato Crkva i moli danas, da "naša očišćena duša shvati svete tajne što ih svečano slavimo" (Poprič. molitva). Čistoća srca i čežnja za Bogom dva su krila na kojem pjeva starokršćanska pjesma iz apostolskih vremena: "Zaista je veliko otajstvo Božje dobrote, koje se objavi u tijelu, opravda u duhu, pokaza anđelima, propovijeda poganima, vjerova u svijetu, uznese u slavi!" (1 Tim 3,16).

11. I. SUBOTA SV. MARIJE
MARIJINO BOGOJAVLJENJE

- Kao što je sudjelovala kod svih važnijih otajstava Kristova života, tako je sv. Djevica sudjelovala i u njegovu Objavljenju. Još iste noći rođenja Isusova Anđeli su ga objavili betlehemskim pastirima. Oni su žurno došli, našli dijete s Marijom i Josipom. "I povratili su se slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli, kako im je bilo objavljeno" (Ev.). Čudnovata zvijezda je objavila Kristov dolazak na svijet istočnim mudracima. Slijedeći zvijezdu došli su u Betlehem. "I ušavši u kuću našli su dijete, s Marijom, njegovom majkom i padoše ničice te mu se pokloniše" (Ev. Bogojavljenja). I kod trećeg događaja što ga slavimo o Bogojavljenju, sudjelovala je Isusova Majka. Kod objavljenja Kristovog božanstva u Kani Galilejskog izvršila je ona važnu ulogu. "Treći dan (nakon Bogojavljenja na rijeci Jordanu) bila je svadba u Kani Galilejskog, i ondje bijaše mati Isusova. A pozvan bi i Isus i učenici njegovi na svadbu. I kad je nestalo vina, reče mati Isusova njemu: Nemaju vina. Odgovori joj Isus: Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas. Kaže mati njegova slugama: Što god vam reče učinite!" Nato je Isus učinio svoje prvo čudo koje je opisao sv. Ivan u svom Evanđelju (2,1-11) završavajući ovako: "Ovo učini Isus početak čudesima u Kani Galilejskoj i objavi slavu svoju i vjerovaše u njega učenici njegovi."

Kod današnjeg misnog bogoslužja, dok iskazujemo štovanje Kristu "koga smo upoznali po vjeri", iskazujemo također i svoju odanost presvetoj Djevici koja je sudjelovala u Kristovu Bogojavljenju kao i u cjelokupnom djelu našega spasenja. Dok danas započinjemo prikazanje sv. žrtve, priznajemo "EX TE ORTUS EST SOL IUSTITIAE - IZ TEBE JE ISTEKLO SUNCE PRAVDE" (Prik.). Po njoj je Spasitelj došao na svijet, ona ga je mudracima pokazala, ona je od njega izmolila prvo čudo - najočitiji znak božanske vlasti - ona je uz njega dok nam danas dolazi na oltar i u srce. Očito je, da nam upravo to hoće staviti pred oči Crkva riječima današnje prikazne pjesme: "Iz tebe je isteklo Sunce pravde, Krist Bog naš!"

Od osoba koje su sudjelovale zajedno s Marijom kod Kristova objavljenja, trebamo naučiti kako trebamo primiti Kristovo objavljenje. Betlehemski su pastiri SLAVILI I HVALILI BOGA za sve što su čuli i vidjeli, mudraci su pred njim pali, te mu se POKLONILI i PRIKAZALI mu dragocjene darove, učesnici svadbe u Kani UČVRSTILI SU VJERU kad su vidjeli njegovo prvo čudo, a Marija je sve to ČUVALA U SVOM SRCU. To je za nas pouka kako da prihvatimo Božju objavu koja je došla do nas u sv. Pismu i usmenoj predaji.

Bogojavljenje je svetkovina otajstvenih zaruka Krista i Crkve: "Hodie coelesti Sponso juncta est Ecclesia - Danas se s nebeskim Zaručnikom Crkva združila" (Ant. kod blagoslova vode). Marija koja je s Kristom bila uže združena nego itko drugi, uzor je Crkvi i cijelom čovječanstvu kako se treba Bogu potpuno predati. Ona je prva među mnogobrojnim djevičanskim dušama koje su se kroz povijest Crkve posvetile Kristu, o kojima pjeva današnja Ulazna pjesma: "Za njom neka se dovedu Kralju djevice, drugarice njezine neka se dovedu k tebi u veselju i radosnom klicanju!" Mnogo toga imam što me zanima i što me privlači, ali mi ništa ne smije biti toliko drago, toliko privlačno, toliko veliko i sveto kao "SPECIOSUS FORMA PRAE FILIIS HOMINUM - NAJLJEPŠI MEĐU SINOVIMA LJUDSKIM" (Ps 45,3).

12. I. SVETA OBITELJ
"U KUĆI TVOJOJ, GOSPODINE" (Na step.).

- Pobožnost prema sv. Obitelji jako se proširila u najnovije vrijeme. Odobrio ju je i preporučio Benedikt XV. 1921 g. Misni nas obrazac potiče, da promotrimo skromni život u nazaretskoj kućici i da se ugledamo na nasavršeniji uzor obiteljskog života. Crkva moli da usvojimo kreposti koje nabraja Poslanica: dobrota, ljubeznost, srdačnost, milosrdnost,

poniznost, krotkost, strpljivost, sloga, zahvalnost, veselim "krepostima posvetio domaći život" (Molitva). Na najveće naše čuđenje bio je podložan i poslušan Josipu i Mariji. Čitav njegov skromni život sv. Luka opisuje sasvim kratko: "I siđe s njima i dođe u Nazaret i bio im je poslušan. Napredovao je u mudrosti i dobi i milosti pred Bogom i pred ljudima" (Ev.).

Dva su momenta kod današnje mise koji zaslužuju našu osobitu pozornost: Prikazna i pričesna pjesma. Možda nijedan misni obrazac kroz cijelu crkvenu godinu nije uspio tako skladno povezati žrtvu i pričest međusobno i svagdašnji život, te pružiti nam savršene uzore kako treba žrtvovati i kako se treba pričešćivati.

"Doniješe Isusa roditelji njegovi u Jeruzalem da ga PRIKAŽU GOSPODINU" (Prik.). Ako je tko ikada osjećao potrebu štovati Boga, ako je itko nalazio radost u tom štovanju, to su zacijelo bili Josip i Marija. Ljudi svih vjekova prinosili su Bogu darove od onoga što su imali najvrjednije i najmilije, ali mu nitko nikada nije prinio tako ugodan dar kao Josip i Marija. I uopće nitko mu nije prikazao dar s tolikom ljubavlju i pobožnošću kao oni. Nikada nećemo dovoljno obratiti pozornost na činjenicu da i mi prikazujemo Gospodinu ISTI DAR kao i oni. Pitanje je samo u tome da li to činimo S ISTOM LJUBAVLJU I POBOŽNOŠĆU. Sigurno nismo. Riječi Prikazne pjesme potiču nas, da, kadgod u sv. misi prinosimo Bogu isti dar kao Josip i Marija, ugledamo se u njihovu ljubav i pobožnost, pa da i mi slično činimo.

"SIĐE ISUS S NJIMA i dođe u Nazaret i bio im je podložan" (Prič.). Može li se zamisliti na zemlji išta ljepšega, slađeg i svetijeg nego što je bila skromna nazaretska kućica u kojoj su živjeli Josip i Marija u društvu s Isusom. Isus je bio sunce nazaretske Obitelji. Bez njega ta Obitelj ne bi bila obitelj na koju s udivljenjem gledaju svi vijekovi. Ne bi smjelo za nas na svijetu biti tako neobičnog događaja koji bi odvratio našu pozornost od najvažnije stvarnosti u našem životu: KRISTOVE BLIZINE. Po milosti prebiva on u našem srcu. Po euharistiji imamo sreću da živimo u njegovu društvu kao Josip i Marija. Od Marije i Josipa trebamo naučiti koliko moramo misliti na Isusa (Ev.) i koliko ga ljubiti i štovati.

O blaženog li života zajedno s Kristom! Ja svakog dana dolazim k njemu u njegov stan. On dolazi svakog dana k meni u moj stan. Zajednički život s Bogom bit će srž moje sreće u raju. Radi ove zajednice života s Bogom ja ljubim Božji stan na zemlji i na nebu i pjevam o njemu današnji ulazni psalam: "Kako je mio stan tvoj, Gospodine vojska! Duša moja čezne i gine od želje za dvorovima Gospodnjim. Srce moje i tijelo moje kliče Bogu živomu. Blaženi, koji stanuju u domu tvome, Gospodine! Vječno te hvale!"

13. I. KRISTOVO KRŠTENJE

KRŠĆANIN - TRAJNO BOGOJAVLJENJE

- Na Istoku je središnja misao na blagdan Bogojavljenja otajstvo Kristova krštenja. Na zapadu, gdje na Bogojavljenje više obraćamo pozornost dolaska Mudraca, Crkva je danas odredila spomendan Kristova krštenja. Od Misnog obrasca koji je u staro doba bio propisan za današnji dan, ostalo je samo Evanđelje o Kristovu krštenju i molitve, a ostalo je kao na blagdan Bogojavljenja. Tako je ovaj dan još više povezan s Bogojavljenjem, a s njim završava svečano blagdansko vrijeme Bogojavljenja.

U času kad je Spasitelj započimao svoj javni život, njegovo je Božanstvo objavio Očev glas, silazak Duha Svetoga u obliku golubice i svjedočanstvo sv. Ivana Krstitelja. Spasitelj je htio biti predstavnik grešnog čovječanstva, pa se zato krstio krštenjem pokore poput grešnih ljudi koji su tim činom priznavali svoju krivnju. Ulaskom u vodu rijeke Jordan, prema mišljenju jednoga dijela kršćanske Predaje, on je posvetio sve vode dodirom svoga Bogočovječjeg tijela i dao im moć da peru ljudske duše i učlanjuju ih među izabrani Božji narod. Kad je Spasitelj bio kršten na Jordanu, otvorilo se nad njim nebo i čuo se glas nebeskog Oca: "Ovo je moj ljubljeni Sin" (Mt 3,17). To je bilo svečano Bogojavljenje - proslava Kristova Božanstva. Slično se Bogojavljenje zbilo i u času NAŠEGA KRŠTENJA.

Tada se i nad nama otvorilo nebo i nebeski je Otac izrekao riječi: "Ovo je moje ljubljeno dijete". Tjelesne oči toga nisu vidjele, i tjelesne uši nisu čule, ali se to doista dogodilo, jer smo mi upravo svetim krštenjem postali DJECA BOŽJA. Kad smo u blizini euharistijskog Krista, osobito kad je on u našm srcu, nebeski Otac gleda u nama dionike njegova sinovstva. Stoga je vrlo zgodno učinio sv. Grgur papa kad je odredio da se molitva Božje djece "Oče naš!" moli dok je Krist uz nas na oltaru. Po otajstvu svoga Bogojavljenja, u kojem sudjelujemo po sakramentima krštenja i euharistije, Krist nas "obnavlja novim svjetlom svoje besmrtnosti" (Predsl.).

Sudjelovanje u Kristovu Bogojavljenju zahtijeva od nas da i NAŠ ŽIVOT bude trajno Bogojavljenje. Prije svega potrebno je shvatiti uzvišenost ovoga sudjelovanja prema onome što molimo u današnjoj pričesnoj molitvi: "Nebeskom nas svjetlošću, molimo, Gospodine, vazda i posvuda pretjeci, da otajstvo, u kojem si htio da sudjelujemo, gledamo čistim pogledom i primamo dostojnom pobožnošću". Zatim je potrebno da naš život upriličimo Kristovu životu, da se iznutra obnovimo po njemu koga smo spoznali izvana kao sebi slična (Molitva). Na taj bi način ljudi koji dolaze s nama u dodir, na našem životu nazrijevali Kristov život. Krepostan život Božjih sljedbenika najbolji je poticaj svima da upoznaju i proslave Boga, kao što je rekao Spasitelj: "Neka vide vaša dobra djela i slave Oca vašega, koji je na nebesima" (Mt 5,16).

Usredotočit ću svoje misli na veliko otajstvo Bogojavljenja na Jordanu, posvetit ću se osjećajima studenca (sic) krštenja i oltara da bih što bolje shvatio opomenu sv. Leona pape: "Upoznaj, o kršćanine, svoje dostojanstvo; i budući da si postao dionik božanske naravi, nemoj se grešnim življenjem vraćati na staru podlost! Sjeti se, koje si Glave i kojeg si Tijela ud! Sjeti se, da si izbavljen od vlasti tmina i PREMJEŠTEN U BOŽJU SVJETLOST I KRALJEVSTVO!"

14. I. SV. HILARIJE
BOGOJAVLJENSKI BORAC.

- Ako je svaki kršćanin trajno i živo Bogojavljenje, sveci su to na osobit način. Posebno svetačke svetkovine bogojavljenskog razdoblja crkvene godine treba promatrati u svjetlu Bogojavljenja. Kao što planeti odrazuju sunčani sjaj, tako nam i svetački blagdani odrazuju sjaj Sunca pravde, Isusa Krista.

Jedna tako sjajna zvijezda što je zasjala na tmurnom nebu burnog IV. stoljeća, bio je biskup i crkveni naučitelj sv. Hilarije (Rade) iz Poitiersa. Više nego ikoji drugi biskup ovoga razdoblja u Galiji, istaknuo se on neslomljivom revnošću za vjeru, nepokolebljivom odvažnošću i jezgrovitom rječitošću. Dok je jednom slučajno čitao sv. Pismo, riječi na koje se namjerio "Ja sam onaj, koji jesam; nebo je meni prijestolje, a zemlja je podnožje nogama mojim" učinile su na njega izvanredno veliki utisak. On je u tom času doživio milosno Bogojavljenje. Prihvatio je Kristovu objavu, zagrijao se za njegovo Evanđelje, pokrstio se, odrekao se žene i živio cijeli život u potpunoj uzdržljivosti. Kad je izabran za biskupa, pokazao je bezgraničnu revnost za čistoću Kristove nauke i spasenje duša. Umro je oko godine 347. Pijo IX. ga je 1851. godine proglasio naučiteljem Crkve.

Iz cijeloga današnjeg misnog obrasca svečev život i rad najpotpunije ocrtavaju riječi Poslanice: "DOBAR SAM BOJ BIO... VJERU SAM SAČUVAO". Sv. Hilarije je živio u doba arijanskog krivovjerja. Protiv krivovjeraca dokazivao je istinitost Kristova Božanstva. Odvažno se opro namjerama cara Konstancija, sklonog arijancima. Stoga je 356. god. bio odveden u progonstvo u Malu Aziju. Tu je napisao djelo: dvanaest knjiga o Presvetom Trojstvu. U progonstvu je bio 4 godine. Da se je pokorio i pristao uz arijanstvo, mogao je biti jedan od prvih ljudi u carstvu. No, on je radije na se srdžbu carevu nego Božju. Bio je preziran i progonjen radi toga što je propovijedao istinu da je Krist pravi Sin Božji, Bog od

Boga. Na njemu se je ispunila Kristova riječ: "Mrzit će na vas svi radi imena moga" (Mt 10,22). Međutim, on je hrabro ustrajao na braniku Kristova Božanstva sve do konca svoga života snažan i nepokolebljiv poput proroka Ilije.

Što je davalu Hilariju srčanost da se tako ustrajno borio za Boga? On je uočio i shvatio veličinu Božanstva i nije mogao o tome šutjeti. Apostoli, kojima se Krist objavio, odvažno su rekli Židovima: "Ne možemo ne govoriti o onome što smo vidjeli" (Dj 4,20). Odvažnost i ustrajnost u propovijedanju i priznavanju Kristove istine ovisi o jakosti utisaka koje je u našem srcu ostavilo prihvaćanje Božje objave.

Da možemo nadvladati neprijatelje našega spasenja: svijet, tijelo i đavla - potrebna nam je silna energija. Odakle ćemo je dobiti? Promatrajući Kristovu slavu i združujući se s Kristom. Sudjelovanju u sv. tajnama moramo pridružiti i razmatranje, prema biskupovoj opomeni kod dijeljenja sv. reda: "Agnoscite, quid agitis, imitamini, quod tractatis! - Upoznajte ono što radite, nasljedujte ono što vršite!" Po združenju s Kristom u svetoj žrtvi i pričesti postajemo dionici snage Krista Pobjednika. No, da uzmognemo ustrajati u borbi protiv zla, mora nam neprekidno biti pred očima Kralj - Zaručnik koji je ocrtan u 45. psalmu: "Opaši o bok mač svoj, o Premogući, ljepotu svoju i ukras svoj! Izvezi se u dobar čas za vjernost i pravdu, i slavnim djelima neka te uči desnica tvoja. Strijele su tvoje oštre, narodi se podlažu tebi, malakšu srcem neprijatelji kraljevi. O Bože, prijestolje je tvoje u vijeke vjekova, žezlo je pravde žezlo kraljevstva tvoga."

15. I. SV. PAVAO PUSTINJAK
POZNAVANJE KRISTA DOBITAK, A SVE OSTALO GUBITAK.

- Naš sveti zemljak Jeronim, koji u jednom spisu spominje da su u njegovo doba svi naši dalmatinski otoci bili puni pustinjaka, upoznao je kršćanski Zapad sa životom glasovitog pustinjaka sv. Pavla. Pustinjaka je bilo već od početka kršćanstva, ali nijedan se nije tako odlikovao svetošću kao sv. Pavao, pa ga Crkva štuje kao prvog pustinjaka, premda je umro tek 347. Da se ukloni Decijevu i Valerijanovu progonstvu, i da Bogu što slobodnije služi, skloni se u pustinju i nastani se u nekoj spilji na vrhu litice koja je imala otvor prema nebu. Palma uz spilju davala mu je hranu, odijelo i hlad. Tako je punih 60 godina proživio do svoje 113. godine, kad ga je po Božjem nadahnuću pohodio devedesetgodišnji starac sv. Antun. Pošto su se porazgovorili i proveli cijelu noć u božanskim hvalama, kazao je Pavao Antunu da će brzo umrijeti, pa zato neka ide i uzme plašt što ga je dobio od sv. Ambrozija, te njim obavije njegovo tijelo. Kad se sv. Antun vraćao s tog puta, ugleda kako Pavlova duša leti prema nebu. Njegovo mrtvo tijelo omota plaštem i ispjevavši pjesme i psalme pokopa ga po kršćanskom običaju. Sveti je Antun uzeo sa sobom Pavlovu košulju koju je on bio spleo od palmova lišća i dokle god je živio odijevao se njom samo na svečane dane Uskrsa i Duhova. Sveti Jeronim je napisao, da bi "radije odabrao Pavlovu košulju s njegovim zaslugama, nego skrlet kraljeva s njihovom kaznom".

U misnom bogoslužju je Pavlova velika svetost uspoređena s palmom što je cvala uz njegovu spilju (Ulaz i Pj. iza Posl.). Najznačajnija crta njegove svetosti je prezir svega zemaljskoga samo da može što mirnije promatrati slavu Božju. Što je u srcu osjećao Pavao apostol, to je kroz 60 dugih godina provodio u djelo drugi Pavao - Pavao pustinjak: "Što mi je bilo dobitak, to sam smatrao za štetu radi Krista. Nego dapače i sve držim za štetu prema preznamenitoj spoznaji Krista Isusa, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i smatram za blato, da Krista stečem, i da se nađem u njemu, da poznam njega i silu uskrsnuća njegova i zajednicu muka njegovih, da mu budem sličan u smrti; ne bih li kako dostigao uskrsnuće od mrtvih" (Posl.). Za Pavla nije vrijedilo NIŠTA ŠTO JE BILO ZEMALJSKO. On je računao JEDINO NA BOGA I ONO ŠTO JE BOŽJE. Od svega što mu je zemlja mogla dati, njemu je bila dovoljna visoka pećina s otvorom prema nebu, voda s izvora, nešto palminih plodova,

povrća i korjenja. Zaboravljen od ljudi, nepoznat, dragovoljno siromašan, bez ikakvih zemaljskih veza, slobodno je letio prema Bogu koji ga je obilno obogatio svojom mudrošću. Zatvorio je osjetila za utiske ovoga svijeta, pa je promatrajući Boga već na zemlji sudjelovao u radosti blaženih.

Često se varamo da ćemo u svjetskoj vrevi i rastresenosti naći utjehu i olakšanje u poteškoćama. Međutim što je zemaljsko i bez Boga, nama može donijeti samo žalost i nemir. Makar da živimo posred svijeta koji privlači našu pozornost, trebamo se, koliko je više moguće, ograditi od vanjskih utisaka. Na to nas simbolično potiče crkveni propis koji određuje da svećenik drži oborene oči dok ide k oltaru i dok se vraća od oltara, te svaki put kad se okrene puku. Utjehu i radost na nebu i na zemlji možemo naći jedino kod Boga koji nas po Kristu poziva: "Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti... i naći ćete pokoj dušama vašim" (Ev.).

16. I. SV. MARCEL
"OBLATIS MUNERIBUS BENIGNUS ILLUMINA! - RASVIJETLI NAS RADI PRIKAZANIH DAROVA!" (Prik. molitva).

- Nakon smrti sv. Marcelina pape kroz nekoliko godina bila je ispražnjena papinska rimska stolica, dok nije godine 307. izabran današnji svetac sv. Marcel. On je reorganizirao crkvenu hijerarhiju koja je bila mnogo stradala za Dioklecijanova progonstva. Car ga je Maksencije god. 309. lišio slobode. Morao je raditi kao konjušar poštanske službe. Mnogo je podnio, pa je naskoro umro. Pokopan je u Kalistovim katakombama. Štuje se kao mučenik. Nadgrobni natpis, što mu ga je postavio papa sv. Damaz, slavi njegovu blagost u primanju u krilo Crkve onih koji su otpali. Jedna od starih rimskih zbornih crkava nosi njegovo ime. U njoj je zbor na srijedu iza Prve nedjelje Muke.

Glavna misao današnjeg misnog bogoslužja jest, da se PO STRMOM PUTU ide K ZVIJEZDAMA. Put do brda na kojem ćemo doživjeti konačno objavljenje slave Gospodnje trnovit je i teško prohodan. Svi pravednici od početka svijeta, prije nego su prispjeli u radost nebeske domovine, morali su mnogo trpjeti, pače i od svojih najbližih, pa je s pravom sv. Stjepan predbacio Židovima: "Kojega od proroka nisu progonili oci vaši?" (Dj 7,52).

Od crkvenih poglavara i dušobrižnika Bog traži jaku i odvažnu ljubav, kao što je tražio i od svetog Petra kad ga je pitao: "Šimune Petre, ljubiš li me?" (Ulaz). Svaki duhovni pastir mora po uzoru dobrog pastira Krista biti spreman dati život svoj za ovce svoje. No i svi vjernici moraju se radi Boga žrtvovati za braću, jer za sve bez iznimke govori sv. Ivan: "I mi smo dužni dati život za braću" (1 Iv 3,16).

Mučenici su se pripremili za mučeništvo svagdanjim mrtvenjem i združenjem sa Žrtvom Kristovom. Sveta misa, u kojoj se Krist žrtvuje i mi s njim zajedno se prikazujemo Bogu Ocu sa spremnošću da prigrlimo sve žrtve, najbolja je ŠKOLA TRPLJENJA. U toj školi promatramo kako je Krist trpio i dragovoljno se predao na smrt, tu dobivamo jasnu spoznaju da ne možemo drugim putem k nebeskom životu. Tu se naš duh jača da sve poteškoće rado prigrli. Zato Crkva danas moli da po svetoj žrtvi i vjernici i duhovni pastiri uvide kojim se putem ide k Bogu i da osiguraju svoj duhovni napredak idući tim putem: "Rasvijetli, molimo, Gospodine, Crkvu svoju radi prikazanih darova, da i stado tvoje na cijelom svijetu napreduje, i da ti ugode pastiri koji ga u ime tvoje vode" (Prik. molitva).

Po široku i lagodnu putu ide se u propast. Zemaljsko uživanje redovito vodi u propast: "Smijeh će se pomiješati s bolom i konac veselja bit će plač" (Izr 14,13). Sveti je Ivan vidio žalosni svršetak grešnih zemaljskih užitaka: "Peti (Anđeo) izli svoju čašu na prijestolje zvijeri. Tada potamni kraljevstvo njezino, i grizli su jezike svoje od bola. I psovaše Boga nebeskoga od bolova svojih. (Otk 16,10-11). Naprotiv, strmi nas i teško prohodni put vodi do Božje visine. Majka Makabejka sa svojih sedam sinova podnijela je radi Božje objave

najstrašnije muke. Poslije smrti svoje braće, a čas prije svoje vlastite smrti, rekao je najmlađi brat kralju Antiohu značajne riječi: "Moja braća, koja su sad podnijela kratku bol, postadoše baštinici vječnoga života, a tebe će Bog osuditi da podnosiš kazne za svoju oholost" (2 Mak 7,36).

I svećenici i vjernici vršili bi vrlo značajan apostolat kad bi nasljedovali nastojanje Pavla i Barnabe: "Kad su propovijedali Evanđelje u onom gradu (Derbi) i predobili mnoge učenike, vratiše se u Listru i u Ikoniju i u Antiohiju, utvrđujući duše učenika i opominjući ih da ustraju u vjeri, jer nam valja KROZ MNOGE NEVOLJE UĆI U KRALJEVSTVO BOŽJE" (Dj 14,21-22).

17. I. SV. ANTUN OPAT
"MAGNIFICAVIT EUM IN TIMORE INIMICORUM - UZVELIČAO GA JE ZA STRAH NEPRIJATELJIMA" (Posl.).

- Dva dana iza svetkovine oca pustinjaka sv. Pavla slavi Crkva blagdan OCA SVIH REDOVNIKA sv. Antuna. I on je po rodu egipćanin. Roditelji su mu ostavili veliku baštinu, pa je mogao vrlo udobno živjeti u svijetu. No kad je jedamput u osamnaestoj godini života čuo u crkvi riječi što ih je Isus rekao bogatom mladiću: "Ako hoćeš da budeš savršen, idi, prodaj sve što imaš i podaj siromasima i imat ćeš blago na nebu, pa dođi i slijedi me" (Mt 19,21), shvatio je kao da su te riječi upravo njemu rečene, pa je razdijelio sav imetak siromasima, pošao u pustinju i dao se na strog pokornički život. Spavao je na zemlji. Jeo je samo kruh i sol, a pio vodu. Prije zalaza sunca nije nikada ni jeo ni pio, a često je čitava dva dana izdržao bez jela. Mnogo je puta cijele noći sproveo u molitvi. Primjer njegova života privukao je k njemu u zajednicu mnogobrojne učenike. To je bio početak redovničkog života koji će zauvijek ostati uzor zajedničkog života među kršćanima. Sveti je Antun učio svoje monahe ozbiljnu, zrelu i duboku nauku koja je temelj kršćanske askeze. Glas o njegovoj svetosti raširio se po svemu svijetu, pa su mu se pismenim molbama preporučivali u molitve sam car Konstantin Veliki i njegovi sinovi. Kad su se tome čudili njegovi učenici, Antun im reče: "Što se čudite, da smrtni čovjek piše smrtnom čovjeku? Čudite se radije što je Bog pisao ljudima i s njima govorio preko svog Jedinorođenog Sina." Rimski brevijar govori o Antunu, da je strpljivošću, blagošću, milostivošću, zaposlenošću i proučavanjem sv. Pisma nadvisio sve druge pustinjake. Umro je god. 356. u 105. godini života. Životopis mu je napisao prijatelj sv. Atanazije. Malo je koja knjiga bila tako omiljena kroz stoljeća na Istoku i Zapadu kao taj životopis.

Svetoga je Antuna ĐAVAO STRAŠNO MUČIO I NAPASTOVAO kroz čitav život. Predočivao mu je bogatstvo što ga je razdijelio, svjetska uživanja koja je ostavio. Osobito ga je mučio nečistim napastima. No on je sve napasti znao svladati postom, pokorom i molitvom. Svojim je učenicima govorio: "Vjerujte mi, braćo, da se sotona boji bdjenja, molitve, posta, svojevoljnog siromaštva, milosrđa, poniznosti bogoljubnih ljudi, a osobito se boji žarke ljubavi prema Kristu Gospodinu i na sam znak sv. križa svladan bježi". S vremenom je sotona postao toliko NEMOĆAN u borbi sa svetim Antunom, da je bježao i na sami spomen njegova imena. Bogoslužje veliča njegovu pobjedu nad sotonom: "Uzveličao ga je (Gospodin) za strah neprijateljima i na njegovu riječ ukrotio je nemani" (Posl.). Tu je pobjedu izvojštio živom vjerom, mrtvljenjem, bdjenjem (Ev.).

U našoj svakodnevnoj borbi s vragom često se moramo ugledati u sveca pobjednika i promišljati koja je sredstva on upotrebljavao. Bit će također dobro da se sjećamo što je o borbi sv vragom pisao sv. Pavao: "Ojačajte se u Gospodinu po njegovoj silnoj moći. Obucite se u sve oružje Božje, da se uzmognete održati protiv zasjeda vražjih. Jer naša borba nije protiv tijela i krvi nego protiv poglavarstva, protiv vlasti, protiv ovih tamnih svjetskih ravnatelja, protiv zlih duhova u zračnim visinama. Zato uzmite sve oružje Božje da se

uzmognete oduprijeti u zli dan i sve izvršivši održati se. Stojte dakle, opasavši bokove svoje istinom i obukavši se u oklop pravde i obuvši noge, da budete spremni za Evanđelje mira. A vrhu svega uzmite štit vjere kojim ćete moći pogasiti sve ognjene strijele đavlove. Uzmite i kacigu spasenja i mač Duha, a to je riječ Božja" (Ef 6,10-17). Upotrebljavanje svih tih sredstava bilo bi najsigurnije jamstvo da će se i na nama ispuniti ono što Crkva moli zapovijedajući vragu: "Prestani rešetati Božje odabranike kao pšenicu!" (Egzorcizam mjesta).

18. I. KATEDRA SV. PETRA U RIMU
BOGOJAVLJENJE KOD CEZAREJE - BOGOJAVLJENJE U RIMU.

- Vjerojatno već oko god. 300., a sigurno oko 450. svetkovala se u Rimu 22. veljače uspomena na povijesnu činjenicu da je sv. Petar bio rimski biskup. U Galiji se u 6. stoljeću na današnji dan počeo svetkovati blagdan na uspomenu kad je sv. Petar primio vrhovnu vlast u Crkvi. U isto vrijeme počela se svetkovati uspomena da je sv. Petar bio biskup u Antiohiji. Papa Pavao IV. godine 1558. propisao je obadvije svetkovine "Katedra (Stolica) sv. Petra". Biskupska katedra je znak biskupske vlasti. Kad uđemo u koju katedralu, uz veliki oltar vidimo katedru, biskupsku stolicu ili tron, pa se po toj katedri ta crkva i zove katedrala, ili stolna crkva po riječi stolica. Budući da je stolica znak biskupske vlasti, biskup započinje vršenje svoje vlasti svečanim ustoličenjem. Eto u tom smislu slavimo danas uspomenu na ustoličenje sv. Petra u Rimu.

Zahvalnim srcem sjećamo se mi, djeca svete, rimske, na Petru utemeljene Crkve, velikog dostojanstva apostolskog prvaka: "Sklopio je s njim Gospodin zavjet mira i učinio ga knezom da on bude u svećeničkom dostojanstvu dovijeka" (Ulaz). Radosno mislimo na uzvišenu Petrovu vlast koju mu je Krist predao, kad je rekao: "Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. I što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima, a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno i na nebesima" (Ev.).

Ideja vodilja današnje sv. mise koja zaslužuje našu osobitu pozornost, jest: PETAR JE DOŽIVIO BOGOJAVLJENJE kad je kod Cezareje Filipove u ljudskom liku Kristovu upoznao Boga; MI DOŽIVLJUJEMO BOGOJAVLJENJE kad u Petrovu nasljedniku, rimskom biskupu, upoznajemo Kristova namjesnika. Betlehemski su pastiri priznali Boga svojim poklonom, istočni mudraci svojim darovima, a Petar izjavom: "Ti si Krist Sin Boga živoga" (Ev.). Petar to nije mogao spoznati kao čovjek, već je to spoznao po Božjoj objavi. Sam je Spasitelj ustvrdio da je to bilo Bogojavljenje: "Blago tebi, Šimune, Sine Jonin, jer ti to nisu objavili tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima" (Ev.).

Krist je ostavio sv. Petra i svakog njegova nasljednika za svoga vidljivog namjesnika na zemlji. Sadašnji je sv. Otac razjasnio tu istinu: "Božanski Spasitelj ravna svojim mističnim Tijelom na vidljiv i redoviti način po svojem Zamjeniku na zemlji. Nakon što je Krist Gospodin za svoga smrtnog života sam osobno na vidljiv način ravnao malenim stadom kad se spremao da ostavi ovaj svijet i vrati se k Ocu, vidljivu je upravu čitave zajednice koju je osnovao, povjerio Prvaku apostola... Crkva se poslije uzašašća Kristova na nebo ne sazidava više samo na Kristu, nego i na Petru, kao vidljivom temelju" (Enciklika o Mističnom Tijelu). Na Petru, kao temelju, nadograđuje se živo kamenje: biskupi, svećenici i vjernici. Jedan od prvih kamenova je i svetica što je danas kod mise spominjemo: sv. Priska, djevica i mučenica. Krštena od sv. Petra podnijela je mučeništvo oko god. 45. u dobi od 13 godina.

Blažen Petar, koji je, prosvijetljen nebeskim svjetlom, u ljudskom tijelu Kristovu vidio Boga! Blažen svaki, koji potaknut Božjom milošću, u ljudskoj osobi Petrova nasljednika upozna čovjeka preko kojega Bog govori!

Svaku riječ Kristova namjesnika, koju nam govori u ime Kristovo, morali bismo primiti ne samo s najvećim poštovanjem i pobožnošću, nego također i s osobitom zahvalnošću

o kojoj pjeva današnja Pjesma iza Poslanice: "Neka hvale Gospodina radi milosrđa njegova i radi divnih djela njegovih sinovima ljudskim!"

19. I. DRUGA NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU
"AQUA ERAMUS, VINUM NOS FECIT - BILI SMO VODA, PA NAS JE PRETVORIO U VINO".

- Događaj što ga pripovijeda današnje Evanđelje, jedan je od ona tri značajna događaja iz Isusova života koje smo svetkovali na blagdan Bogojavljenja. No kako toga dana u misnom bogoslužju dolazi prije svega poklon mudraca, promatranje otajstva Kristova krštenja ostavila je Crkva za 13. ovoga mjeseca, a svadbu u Kani za današnji dan.

PRVO KRISTOVO ČUDO bilo je doista veličanstveno BOGOJAVLJENJE. Evanđelje to naglašuje: "Objavio je slavu svoju i vjerovali su u njega učenici njegovi." No Krist se ne samo objavio čovječanstvu, nego se najuže s njim združio. Čitavi život Crkve i nije ništa drugo nego združenje nebeskoga sa zemaljskim, božanskoga s ljudskim. "Terrenis caelestia, humanis divina iuguntur!" (Pohvale uskrsne svijeće). Crkva neprestano proživljuje pirnu gozbu s Kristom. "Caelesti Sponso iuncta est Ecclesia!" (Blagoslov vode na Bogojavljenje).

BOGOSLUŽJE SVETE MISE JE SVADBENA GOZBA na poseban način. Već po svom vanjskom obliku sv. misa ima izgled gozbe. U Židova je bio običaj da kod dolaska u svadbenu dvoranu domaćin OPERE UZVANICIMA NOGE. Današnje Evanđelje spominje šest sudova za pranje. Prije nedjeljne svečane mise svećenik poškropi prisutne blagoslovljenom vodom. To je sakramental koji njihove duše pere od lakih grijeha. Za gozbu treba obući PIRNO RUHO. Svećenik i službenici oltara kod sv. mise nose posebne haljine. To je vidljiva opomena da oni i svi prisutni trebaju biti odjeveni u svadbeno ruho milosti i kreposti. Na pirnoj gozbi vlada VEDRO I VESELO RASPOLOŽENJE koje se izrazuje pjesmom. Kod svete mise pjeva i svećenik i vjernici. Današnje su misne pjesme posebno lijepe. Obično se na gozbi drži koja nazdravica ili svečani govor. Kod svečane svete mise slušamo poddakona, đakona i svećenike kako nam navješćuju riječ Božju u Poslanici, Evanđelju i propovijedi. Posebno je lijepa današnja Poslanica u kojoj nam sv. Pavao opisuje od kojih kreposti treba biti satkano naše svadbeno ruho. Kad smo pozvani na gozbu, uljudnost traži da donesemo koji dar. U prvim su stoljećima vjernici kod sv. mise prikazivali Bogu darove kruha i vina. Danas te darove prikazuje svećenik mjesto vjernika, ali zajedno s tim darovima moraju i svećenik i vjernici same sebe Bogu prikazati. Jedna od glavnih stvari na svakoj gozbi jest blagovanje. Prema željama svete Crkve trebalo bi da se kod sv. mise zajedno sa svećenikom pričeste i svi prisutni vjernici. Molitve prije i poslije pričesti moli svećenik u ime svih vjernika.

Ima nešto što se ne događa na običnim gozbama, nego se samo dogodilo na svadbi u Kani i događa se kod svake sv. mise, a to je ČUDO PRETVORBE. Krist je u Kani pretvorio vodu u vino, a kod svete mise pretvara kruh u svoje Tijelo, a vino u svoju Krv. No žrtva svete mise otajstveno označuje i stvarno proizvodi u nama jednu drugu pretvorbu: staroga čovjeka u novoga. U času svete pričesti ponavlja Crkva ukratko opis prvog Kristova čuda i tim hoće da nas upozori da se i na nama nešto slično događa. Sudjelujući u svetoj Euharistiji mi se malo pomalo pretvaramo od čovjeka opterećena grijesima, strastima, nesavršenostima, svjetovnim duhom u čovjeka sveta, kreposna, pobožna i Bogu odana. Ova otajstvena pretvorba je zalog da će se jednom na koncu svijeta naše raspadljivo i umrlo tijelo pretvoriti u neraspadljivo i neumrlo prema onomu što je pisao sv. Pavao: "OVO RASPADLJIVO TREBA DA SE OBUČE U NERASPADLJVOST I OVO UMRLO, DA SE OBUČE U NEUMRLOST" (1 Kor 15, 53). Pretvorba u Kani, na oltaru, u našem životu, kod uskrsnuća tijela djelo je Kristove svemoći za koju molimo poslije sv. pričesti da u nama djeluje: "Neka se umnoži u nama, Gospodine, djelovanje tvoje svemoći!" (Popričesna molitva).

20. I. SV. FABIJAN I SEBASTIJAN
"SILA JE IZ NJEGA IZLAZILA I SVE JE OZDRAVLJAO" (Prič. pjesma).

- Od velikoga broja svetih mučenika Crkva ih je samo nekoliko stavila u svečane zazive Velikih litanija. Među njima su dva današnja mučenika: Fabijan i Sebastijan. Njihovo je štovanje bilo od početka povezano; i u najstarijim martirologijima dolaze skupa. - Sveti Fabijan papa upravljao je Crkvom u relativno mirnom razdoblju od god. 236-250. Obnovio je hijerarhiju. Grad Rim je razdijelio na sedam područja i povjerio ih sedmorici đakona. Oni su se imali brinuti za siromahe, a sedam poddakona su imali sakupljati podatke o svetim mučenicima. Posebno se brinuo za uređenje katakomba. Kad je car Decije stao progoniti Crkvu, on je među prvima pao kao mučenik. - Sveti je Sebastijan bio časnik Dioklecijanove tjelesne straže. Budući da je kršćane sokolio na mučeničku smrt, predade ga car vojnicima da ga vežu o stablo i usmrte strelicama, kako se obično vidi na slikama. Misleći da je mrtav vojnici su ga tako ostavili. Noću je došla udovica Irena da ga pokopa, ali kad je vidjela da je živ, liječila ga je dok nije ozdravio. Kad je jednom susreo Dioklecijana, koji ga je držao za mrtva, prikorio ga je za postupak prema kršćanima. Zemaljski je život dovršio mučeničkom smrću bičevanjem. Sveti je Sebastijan uzor kršćanskog vojnika: bio je vjeran svojoj vjeri i vojničkoj službi. Kršćani su mu podigli veličanstvenu crkvu na Apijskoj cesti, koja spada među sedam glavnih rimskih crkava.

Evanđelje i pričesna pjesma pripovijedaju nam o velikom mnoštvu bolesnika i opsjednutih koji su tražili zdravlje u dodiru s Isusom: "Veliko mnoštvo bolesnika i onih koje su mučili nečisti dusi, dolazilo je k njemu, jer je sila iz njega izlazila i sve je ozdravljao." To ozdravljivanje i oslobađanje od sotone bilo je za Izraelski puk radosno BOGOJAVLJENJE. Kako li su bili sretni i veseli videći da je veliki prorok došao na svijet i da je Bog pohodio narod svoj! (Usp. Lk 7,16). Isti Spasitelj oko kojega se kupilo veliko mnoštvo bolesnika na gori blaženstva živi i djeluje na novozavjetnoj gori sv. Crkve. Oko njega se skupljaju svi koji osjećaju poteškoće bilo koje vrste u duši i tijelu. On je SREDIŠTE PAŽNJE SVIH VJERNIKA. S njim dolazimo u dodir na mnogo načina, a posebno u svetoj euharistiji. Upravo stoga i ponavlja Crkva kod sv. pričesti riječi Evanđelja, da nas napomne da i mi spadamo u veliko mnoštvo koje dolazi Spasitelju da pita pomoć. Mnoštvo s gore blaženstva treba nam biti uzor s kakvim oduševljenjem i pobožnošću imamo pristupiti Spasitelju: "Sve je mnoštvo tražilo da ga se dotakne" (Ev.).

Sveti je Sebastijan zaštitnik kužnih bolesnika. Kao što je mnoštvo bolesnika hrlilo Spasitelju, tako kroz vjekove ide pobožno u hram svetog Sebastijana da se dotakne njegova oltara i zemaljskih ostataka i primi nebesku pomoć za dušu i tijelo. Spasitelj je mnogim svecima dao čudesni dar da ozdravljaju bolesnike. On je ostavio svoju Crkvu da do konca bude Liječnica duša i tjelesa. Liječničku službu vrši ona preko svojih svećenika koji liječe duše u sakramentu svete ispovijedi, po žrtvi sv. mise i na mnogo drugih načina, a i za tijelo bolesnika brine se Crkva posebnim blagoslovom. I svećenici i vjernici trebali bi gajiti veliko poštivanje prema tom sakramentalu. Duhovni i tjelesni bolesnik može doći u otajstveni dodir s Kristom, koga predstavlja svećenik, kako to izrazuje crkvena molitva: "Gospodin Isus bio kod tebe da te brani; bio u tebi da te uzdrži; bio pred tobom da te vodi; bio iza tebe da te čuva; bio nad tobom da te blagoslovi" (Blagoslov odrasla bolesnika).

21. I. SV. JANJA
"UKRAŠENA KAO ZARUČNICA JANJETOVA".

- Odličnu trinaestogodišnju Janjetovu zaručnicu Janju tražio je sebi za zaručnicu poganski mladić, sin rimskog prefekta Simfronija. No budući da je uporno čuvala vjernost nebeskom Zaručniku, bila je mučena na razne načine i na koncu posječena mačem oko 304. godine. Na molbu svoje kćeri svete Konstancije sagradio je car Konstantin nad njezinim

grobom krasnu baziliku. U toj se bazilici svake godine na današnji dan kod "Jaganjče Božji" za vrijeme svete mise blagoslivlju dva janjeta od čije se vune prave paliji što ih sv. otac papa šalje nadbiskupima. Povod je tom obredu predaja koja kaže da se roditelji svetice iza njezine smrti nisu mogli utješiti, a kad su osmi dan bili na grobu ukaže im se ona u društvu s božanskim Janjetom i nebrojenim djevicama. Ime sv. Janje zazivamo u Velikim litanijama i spominjemo ga svakog dana u misnom kanonu iza posvećenja. Sveta je Janja zajedno sa svetom Cecilijom štovana više nego ikoja druga rimska djevica.

Čudnovato je djelovanje Božje milosti! Trinaestgodišnja Janja toliko je uronila u nadnaravni svijet, da je ništa zemaljsko nije zanimalo. Toliko ju je zagrijala spoznaja i ljubav nebeskog Zaručnika da je radosno podnosila sve muke samo da ostane njegova. Kao na svetoj Crkvi i na njoj su se ispunile riječi proroka Izaije: "Nad tobom će se pojaviti Gospodin i slava će se njegova u tebi vidjeti" (Posl. na Bogojavljenje). Jedna sama misao davala je smisao čitavom njezinu životu: "USUSRET KRISTU GOSPODINU!" (Redak iza Aleluja, Ev. i Prič.). Kako je ona OČEKIVALA taj susret, kako se za nj PRIPRAVLJALA može se zaključiti iz njezinih riječi koje nam je predaja sačuvala. Pošto je odlučila da će odbiti svakog, pa i kršćanskog mladića, odvratila je ovako bogatom poganinu koji ju je tražio za zaručnicu: "Odstupi od mene, hrano smrti, izvore grijeha. Već me ljubi netko čiji su biseri drukčije lijepi nego li tvoji. Svoj je znak postavio na moje čelo i neću drugoga ljubimca nego njega. Njegova je majka djevica, njegov otac ne pozna žene. Služe mu anđeli, a njegovoj se ljepoti divi sunce i mjesec. Njegov dah oživljuje mrtve, a bolesni ustaju netom ih se dotakne. Njemu čuvam vjernost, njemu sam se predala svom ljubavlju. Kada ga ljubim, čista sam, kad ga se dotaknem, neokaljana sam; kad ga primim, djevica sam". Čežnja za nebeskim Zaručnikom dosegla je vrhunac dok je bila na lomači, koje je plamen nije nimalo ozlijedio. U tom je času govorila: "Evo dolazim k tebi, koga sam ljubila, koga sam tražila, koga sam uvijek željela. Evo već vidim onoga u koga sam vjerovala, posjedujem onoga u koga sam se ufala, držim onoga koga sam ljubila." O njezinoj čežnji za Kristom napisao je sveti Ambrozije značajne riječi: "Nijedna zaručnica ne hrli tako k svadbenom veselju kao što je ova djevica hrlila k mjestu smaknuća."

Janja je kroz vjekove uzor djevičanske odanosti Kristu. Kod posvećenja djevica Rimski pontifikal stavlja u usta onima koje se poput Janje posvećuju Kristu njezine riječi. Tko god stvarno sudjeluje kod svete mise, potpuno se predaje Kristu. To Crkva svakog dana, a napose danas traži od mene, koji prikazujem sv. žrtvu ili kod nje sudjelujem: "Afferentur Regi Virgines post eam! Neka se prikažu Kralju djevice u društvu njezinu!" (Prik.). Bez odanosti Bogu neće za nas mnogo značiti bilo kakvo vanjsko sudjelovanje! Primjer svete Janje treba me potaknuti da povećam svoju odanost Bogu, da povećam svoju čežnju za njim, za susretom s njim u hramu na zemlji, a još više, za susretom na nebu: "In templum Regi Domino! U hram Kralju Gospodinu!" (Prik.).

22. I. SV. VINKO I ANASTAZIJE
"BEZUMNIMA SE ČINILO DA SU UMRLI, NO ONI SU U MIRU" (Posl.).

- Crkva iskazuje zajedničko štovanje dvojici svetih mučenika, sv. Vinku, đakonu grada Saragose u Španiji, koji je bio mučen u Valenciji god. 30., i svetom Anastaziju, perzijskom monahu, kome je odsječena glava 628. godine. U Rimu su im posvećene dvije crkve. Jedna se od njih nalazi na mjestu zvanom "Tri izvora", gdje je po predaji bio mučen sveti Pavao. Sveti je Vinko kao đakon vršio službu propovijedanja Evanđelja mjesto biskupa kojemu to nije bilo moguće. Radi toga je uhvaćen, doveden u Valenciju i mučen na razne načine. Nakon što je napola ispečen na željeznoj rešetki, vraćen je u tamnicu da se tu muči. Kad je noćnu tamu zatvora obasjalo neobično svjetlo, svi su se izvanredno iznenadili. Mučitelji, koji dosada nisu uspjeli, da Vinka mukama odvrate od vjere, nastojali su ga predobiti lastima, ali je njegov

duh ostao nepokolebljiv uz Boga. Nadvladavši oganj, mač i sve najstrašnije muke pošao je kao pobjednik iz progonstva u domovinu ovjenčan mučeničkom palmom. Crkva ga štuje od najstarijih vremena. Njegovo je štovanje bilo nekoć gotovo isto toliko kao i štovanje dvaju najslavnijih mučenika sv. Stjepana i sv. Lovre. Njihova tri imena nalaze se i danas zajedno u Velikim litanijama. - Sveti je Anastazije došao iz svoje domovine Perzije, da hodočasti u sveti grad Jeruzalem. Kod Cezareje Palestinske uhvatiše ga radi Kristove vjere, okovaše i bičevaše. Poslije su ga Perzijanci mučili s istog razloga i napokon mu zajedno s drugom sedamdesetoricom sjekirom odsjekli glavu. Ostaci njegova tijela štuju se u Rimu kod "Salvijske vode".

Svjetlost što je obasjala tamnicu u kojoj se nalazio sveti Vinko bila je simbol unutarnjeg svjetla, radosti i mira zbog Božje blizine. Bogojavljensko bogoslužje često ponavlja riječi: "Gloria Domini super te orta est! Slava te Gospodnja obasja!" Svijest da je Bog blizu bila je izvor snage svetih mučenika. Boga su gledali duhom vjere, pa je stoga i u najstrašnijim mukama u njihovoj duši vladao nepomućeni mir. Današnja Poslanica i Redak iza Aleluja posebno naglašuju riječi "IN PACE - U MIRU". Osjećaj unutarnjeg mira i sreće bio je kod svetih mučenika intenzivniji nego osjećaj boli što ga je izazivalo tjelesno mučenje. Apostoli su se radovali što ih je veliko vijeće zlostavljalo. Sveti Luka piše o njima: "Oni otiđoše ispred velikog vijeća radujući se što su bili dostojni, da trpe sramotu za ime Isusovo" (Dj 5,41). Sveti Pavao također hvali kršćane da su rado podnosili kušnje radi Krista: "Prosvijetljeni mnogu borbu patnja podnesoste... podnijeli ste s radošću otimačinu vaših dobara znajući da vi imate bolje i trajno imanje" (Heb 10,32.34). Izvanredna strpljivost svetih očit je znak Božjeg djelovanja u njima. Bog, koji je njih prosvjetljivao i jačao, i nama daje svjetlo i snagu po svetoj euharistiji. To je misao koju izrazuje današnja Prikazna pjesma: "Divan je Bog u svojim Svetima, Bog Izraelov će dati krepost i snagu svome narodu: blagoslovljen Bog, aleluja!"

Od Kristovih mučenika moram mnogo naučiti, a prije svega moram naučiti da u zemaljskim nevoljama ne tražim utjehu kod ljudi nego kod Boga. Dnevne novosti i zanimljivosti, udobnosti suvremenog života mogu mi donijeti osvježenje i utjehu, ali ta je utjeha samo časovita. Stoga trebam svoje osjećaje, um i srce podizati Bogu "Izvoru svake utjehe", a zemaljsku utjehu svesti na nužni minimum. Ako me je Bog uzdigao da mu izbliza služim kao svećenik, onda moram u ovome biti primjer vjernicima. Zato ću sebi utisnuti u srce riječi svetog Oca iz njegove najnovije enciklike o kinu, radiju i televiziji: "Ako svećenik za svoju korist upotrebljava ta iznašašća, njegova razboritost, umjerenost i prava svijest dužnosti mora da služi za primjer vjernicima" (Enc. "Miranda prorsus" od 8. IX. 1957).

23. I. SV. RAJMUND

"LEX DEI EIUS IN CORDE IPSIUS - ZAKON MU JE BOŽJI U SRCU" (Ulaz.).

- Rođen je u Penafortu kod Barcelone od plemenite obitelji. Izučio je pravne nauke i postao profesorom prava na glasovitom sveučilištu u Bolonji. U dobi od 45 godina uđe u red sv. Dominika koji je malo prije osnovan. Svojom svetošću i znanjem bio je na diku svojem redu. Zajedno sa sv. Petrom Nolaskom, kojemu je bio ispovjednik, osnovao je red za otkupljenje kršćanskih robova. Papa Grgur IX. pozvao ga je u Rim i imenovao ga je kapelanom i ispovjednikom papinskog dvora. Tu se i dalje bavio pravnim naukama, pa je po odredbi Grura IX. sakupio poznati zbornik crkvenih zakona nazvan Dekretali. Pripovijedaju se mnoga čudesa koja je Bog na njegov zagovor učinio. Današnja molitva spominje da "ga je Bog preko mora na čudesan način preveo". To je bio slučaj kad se s Balcarskih otoka vratio u Barcelonu prostrijevši na more plašt i prevalivši na njemu 60 milja u 6 sati. Odbijao je uporno sve časti, a odrekao se i vrhovne uprave dominikanskog reda pošto je njim kao general upravljao kroz dvije godine. Umro je god. 1275. u 95. godini života.

Osobita značajka života sv. Rajmunda je izvanredna REVNOST ZA BOŽJI ZAKON. On je poznat kao pravnik, moralist i neumoran ispovjednik. Ta tri područja njegova rada su usko međusobno povezana. Zapravo je njemu proučavanje prava i moralke služilo samo za to da bude dobar ispovjednik. Stoga današnje misno bogoslužje posebno ističe da je bio izvrstan ispovjednik: "Bože, ti si izabrao blaženog Rajmunda, da bude uzoran službenik sakramenta pokore" (Molitva). Da može uspješno druge upućivati u Božjem zakonu, najprije je svoj život udesio prema onom što je znao da Bog od njega traži. Božji je zakon usvojio svakom žilicom svoga bića. Usvojio ga je srcem: "Zakon mu je Božji u srcu" (Ulaz). Usvojio ga je u djelovanju: "Učinio je divne stvari u svom životu. On je mogao sagriješiti, a nije sagriješio; mogao je zlo učiniti, a nije učinio. Zato su stalna njegova dobra djela u Gospodinu" (Posl.). Od punine njegova srca govorila su njegova usta: "Na pravednikovim je ustima mudrost i njegov jezik govori o pravdi" (Ulaz).

Na početku sv. mise svećenik se duboko sagne pred oltarom, priznaje svoje grijehe, a s njim to isto čine i vjernici govoreći "Ispovijedam se". To je sakramental koji nam, ako ga skrušeno obavimo, daje oproštenje lakih grijeha. No sakramentalna sveta ispovijed je mnogo izvrsnije sredstvo za oproštenje ne samo teških nego i lakih grijeha. Stoga svećenik mora biti uvijek spreman da ispovijeda ne samo teške grešnike, nego i one koji se često ispovijedaju. Budući da ni najveći svetac nije dovoljno čist za sudjelovanje kod sv. Euharistije, i svećenici i vjernici moraju često svoju dušu prati na izvoru božanskog milosrđa, u sakramentu sv. ispovijedi kako to preporučuje sv. otac Pijo XII.: "Istina je, da se može to oproštenje lakih grijeha postići na više načina koje doista treba pohvaliti, ali da biste svaki dan živo napredovali na putu kreposti, veoma želimo preporučiti onaj pobožni običaj česte ispovijedi, što ga Crkva nije uvela bez poticaja Duha Svetoga. Česta ispovijed omogućuje pravo poznavanje samoga sebe, povećava porast kršćanske poniznosti, ništi moralnu zloću, ustuk je proti duhovnoj lijenosti i mlakosti, čisti savjest, jača volju, omogućuje spasonosno vodstvo duša i snagom se samog sakramenta povećav milost" (Enc. "Mystici Corporis").

Uzor i zagovor svetog Rajmunda neka nam pomogne da "rodimo rodove dostojne pokore i zavrijedimo prispjeti u luku vječnoga spasenja".

24. I. SV. TIMOTEJ

"SOLI DEO HONOR ET GLORIA! JEDINOMU BOGU ČAST I SLAVA!" (1 Tim 1,17).

- Dan prije svetkovine Obraćenja sv. Pavla svetkujemo svetkovinu njegova najmilijeg učenika Timoteja. Sveti ga je Pavao upoznao na svom drugom apostolskom putovanju i uzeo ga za pomagača. Čitavi život bio mu je nerazdruživi suradnik. Zajedno su išli i propovijedali Evanđelje od grada do grada. Kasnije ga je postavio za biskupa u Efezu i upravio mu dvije posanice u kojima je opisao kakav mora biti duhovni pastir Kristove Crkve. Druga je od tih Poslanica zadnje pismo što ga je sveti Pavao napisao, pa je možemo smatrati Pavlovom oporukom. Kad su Efežani god. 97. svetkovali svetkovinu svoje božice Dijane i nosili njezin kip javno po ulicama, htio ih je sveti Timotej odvratiti od tog praznovjerja. No razljućeni pogani pograbili su kamenje i stali se nabacivati na nj. Kršćani su ga silom istrgli iz njihovih ruku i odveli na skrovito mjesto gdje je naskoro izdahnuo.

Kad se Bog objavio na zemlji preko svetih apostola, došlo je svjetlo njegove slave i na svetog Timoteja. Njemu su direktno upravljena dva spisa Božje objave. On je doživio Bogojavljenje po propovijedanju svetog Pavla. SLAVA GOSPODNJA, koju je ugledao, ispunila je cijeli njegov duh. Za slavu je Gospodnju živio, borio se, bio kamenovan. Kao najodaniji učenik Pavlov sigurno je najbolje shvatio i u djelo provodio ono što mu je Pavao u Poslanicama pisao. Na početku svakog dana kod Prvog časa ponavlja Crkva riječi sv. Pavla Timoteju: "Kralju vjekova, besmrtnomu, nevidljivomu, jedinom Bogu čast i slava u vijeke vjekova" (1 Tim 1,17). Tim usklikom čini Crkva svakog jutra na neki način DOBRU

NAKANU, da će sve svoje nastojanje i djelovanje preko dana upraviti na čast i slavu Božju. Prema onom što je sveti Pavao pisao Timoteju, da Boga slavimo umom kad nastojimo da ga UPOZNAMO, a djelima ako ŽIVIMO PO NJEGOVU ZAKONU. Spoznaja Božja dolazi do nas po sv. Pismu i usmenoj predaji. U tom je pogledu vrlo značajna Pavlova pohvala i opomena Timoteju: "Stoj u onom što si naučio, i o čemu si se uvjerio, znajući od kojih si naučio, i jer iz djetinjstva znaš Sveta pisma koja te mogu učiniti mudrim na spasenje po vjeri, koja je u Kristu Isusu. Sve je Pismo Bogom nadahnuto i korisno za učenje, za dokazivanje, za popravljanje, za odgoj u pravdi, da bude savršen čovjek Božji, spreman za svako dobro djelo" (2 Tim 3,14-17). Obadvije Pavlove Poslanice Timoteju pune su prekrasnih opomena kako se pojedini staleži moraju vladati da njihov život bude Bogu ugodan. Kućni starješine treba da se skrbe za cijelu obitelj, žene treba da budu čedne, da se kite stidom i poštenjem, a ne zlatom i skupocjenim haljinama. Najveći dio opomena odnosi se na vladanje biskupa i svećenika. Kod svećeničkog ređenja spominje biskup ukratko sve te opomene moleći za nove svećenike, da "ozbiljnim djelima budu kao starješine živeći po propisima koje je Pavao dao Titu i Timoteju; da danju i noću razmatrajući tvoj zakon, što su čitali vjeruju, što su uzvjerovali naučavaju, što su naučavali slijede, i neka pokazuju pravednost, milosrđe, jakost i ostale kreposti; da naučavaju svojim primjerom, utvrđuju opominjanjem, da sačuvaju čist i neokaljan dar svoje službe."

Kako je Timotej Božju slavu upoznao, svojim životom i smrću na izvanjski način povećao, morao bih i ja tako činiti. Svojom pobožnošću i kreposnim životom moram u tišini dnevnog života slaviti Boga koji prebiva u meni, kako me opominje Timotejev Učitelj: "Slavite i nosite Boga u tijelu svojemu" (1 Kor 6,20). U crkvi trebam dostojno častiti Boga sudjelujući u zajedničkom, javnom bogoštovlju, posebno sudjelujući u svetoj Žrtvi, kako me opominje Psalmist: "Prinesite Gospodinu slavu i čast, prinesite Gospodinu slavu imena njegova, poklonite se Gospodinu u svetom dvoru njegovu" (Ps 29,2). Samo je Bog dostojan svake časti, hvale, slave i štovanja, jer je on "jedini vladar, kralj nad kraljevima i gospodar nad gospodarima. On jedini ima besmrtnost i prebiva u svjetlu kojemu se ne može pristupiti. Njega nitko od ljudi nije vidio niti može vidjeti. Njemu čast i jakost vječna!" (Posl.).

25. I. OBRAĆENJE SV. PAVLA
BOGOJAVLJENJE KOD DAMASKA.

- Ova svetkovina, što se najprije svetkovala u Galiji jest dan radosnog slavlja radi snage Božje milosti koja je odjednom najvećeg progonitelja kršćanstva pretvorila u najrevnijeg apostola. Pavao, koji se isprva zvao Savao, bio je sin židovskih roditelja što su stanovali u Tarsu, glavnom gradu pokrajine Cilicije u Maloj Aziji. U Jeruzalemu je učio školu kod glasovitog učitelja Gamalijela, gdje je pretekao sve svoje drugove u nauci i revnovao više nego svi ostali za Mojsijev zakon. Upravo to znanje bez poniznosti i revnost bez razboritosti učiniše od njega ogorčenog neprijatelja mlade Crkve. Kad su Židovi kamenovali sv. Stjepana, stavili su svoje haljine kod Savlovih nogu. To je bio znak da pristaje na Stjepanovu smrt. Crkvena predaja vjeruje da je Stjepanova molitva za progonitelje isprosila od Boga Pavlovo obraćenje.

Odlomak iz Djela apostolskih, što se čita kod svete mise, sasvim potanko opisuje veličanstveni događaj koji se zbio u blizini Damaska: časovito OBRAĆENJE PROGONITELJA U APOSTOLA. Pavlovo je obraćenje doista pravo čudo Božje milosti. U Damask je pošao pun mržnje na kršćane, a ujedamput je postao najoduševljeniji i najodlučniji Kristov apostol. Ovo je čudo najsjajniji dokaz da Krist bdi nad Crkvom i da njegov Sveti Duh djeluje slobodno, gdje hoće i kako hoće. Od časa obraćenja Pavao, koji je prije progonio Krista, nalazi jedino u njemu svu svoju jakost, bogatstvo, slast, nadu i ljubav. Božje svjetlo kod Damaska promijenilo je tjesnogrudnog farizeja u čovjeka najširih pogleda,

"propovjednika istine po čitavom svijetu".

Da shvatimo smisao današnje svetkovine, moramo misno bogoslužje promatrati u vezi s bogojavljenskim vremenom, a posebno s čudom pretvorbe u Kani Galilejskoj što smo ga promatrali prošle nedjelje. Svjetlo slave Božje obasjalo je novozavjetni Jeruzalem - Crkvu: "Dođe svjetlo tvoje i slava te Gospodnja obasja" (Posl. na Bogoj.). To Božje svjetlo zasjalo je osobitim sjajem u Pavlovoj duši: "I kad bijaše na putu te dođe blizu Damaska, najedamput obasja ga svjetlost s neba" (Posl.). To je za Pavla bilo svjetlo BOGOJAVLJENJE. U tom se času zbilo mnogo veličanstvenije čudo nego u Kani. Izvršena je mnogo veća promjena, promjena Pavlove duše. Pavao je postao u pravom smislu "drugi Krist", tako da se sveti Ivan Zlatousti usuđuje usporediti njegovo srce sa Srcem Kristovim: "Cor Pauli, cor Christi! srce Pavlovo, Srce Kristovo!" On je postao nosioc svjetla što je na zemlji zasjalo, razglasitelj glasa što se na zemlji čuo, raspirač plamena ljubavi što je s neba na zemlju pao. "On je bio poslan, da po njemu svi narodi upoznaju Isusa, Božjeg Sina i Spasitelja svijeta" (Sv. Ambrozije). Njegov je glas bio jači od glasa drugih apostola: "Glas je svetog Pavla najjači, što ga je ikada naša zemlja čula" (E. Braumann).

Promjena što se zbila na Pavlu, mora se ODRAZITI I NA MOJEM ŽIVOTU. Crkva danas moli za nas od Boga milost da ono što je zlo u našem vladanju promijenimo u dobro: "Per eius ad te exempla gradiamur! Da slijedimo njegov primjer!" Dodir s Kristom u svetoj euharistiji najbolje je sredstvo da se na nama što potpunije izvrši ova promjena. Preobrazba zemaljskog čovjeka u Božje dijete je priprava za veličanstvenu preobrazbu što će biti o uskrsnuću mrtvih. Kakva će ona biti opisao je sv. Pavao u 15. poglavlju prve Poslanice Korinćanima. Tada će Kristovi odabranici dobiti nagradu o kojoj govori Evanđelje i pričesna pjesma. Što je Bog proizveo na Pavlu, što po svetim otajstvima djeluje na nama kad nas pretvara od starog u novog čovjeka, to je jamstvo budućeg slavnog Bogojavljenja. Bogoslužje nas potiče, da, kao što je Pavao gledao, i mi gledamo prema tom danu: "IN ILLUM DIEM - ZA ONAJ DAN" (Ulaz).

26. I. TREĆA NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU
"CORPORA MENTES QUE SANCTIFICET - DA POSVETI TJELESA I DUŠE". (Prik. molitva).

- Danas je zadnja nedjelja po Bogojavljenju. S ovom sedmicom završava božićni krug blagdana. Poslije promatranja mnogovrsnog objavljenja slave Gospodnje danas promatramo kako se njegova moć pokazala na bolesnicima. Na Kristovu zapovijed: "Hoću, očisti se" gubavac se oslobodio gube. Na sličnu njegovu izjavu: "Idi i kako si vjerovao, neka ti bude" nadodaje današnje Evanđelje: "I ozdravi mladić u onaj čas".

I jedno i drugo čudo nije samo dokaz božanske Kristove moći, nego je prije svega dokaz njegove ljubavi prema nama. Za nas je to poticaj da upoznamo veliku Kristovu ljubav, pa da i mi njega svim srcem uzljubimo. Na to je također upozorenje da i danas na svijetu ima mnogo gubavih i uzetih, zapravo da je SVAKI OD NAS U MNOGOČEMU GUBAV I UZET. Svaki čovjek koji je u teškom grijehu, ogubao se strašnom gubom, uzet je i nemoćan za dobra djela. Misleći na svoje tjelesne teškoće, a još više na stanje svoje duše, mogao bih možda i ja ponoviti s psalmistom: "Nema zdrava mjesta na tijelu mojem od gnjeva tvojega, nema mira u kostima mojim radi grijeha mojih. Jer su bezakonja moja izišla vrh glave moje i kao teško breme leže na meni. Gnjiju i trunu rane moje od bezumlja mojega. Jadnik sam i poguren posve, cio dan idem žalostan. Jer su bokovi moji puni obsjene, i nema zdrava mjesta na tijelu mojem. Srce mi jako udara, ostavila me je snaga moja, ni očinjega mi vida nema više u mene" (Ps 38). Ne bi bilo dobro kad bih se zaustavio samo na promatranju svoje duševne i tjelesne bijede, a ne bih podigao oči k onome koji je za svoga zemaljskog života "liječio svaku bolest i svaku nemoć" (Mt 9,35). Njegova je Crkva uvijek vjerovala i osjećala da je on "naše utočište i

krepost, pomoćnik u tjeskobama koja nas ljuto stiskaju" (Ps 46,1). Zar i ja nisam mnogo puta u nevolji osjetio kako me je "spasila desnica njegova i pomogla ruka sveta njegova?" (Ps 98,2).

Poput gubavca i satnika dolazimo Gospodinu s molbom neka "pruži desnicu svoga veličanstva da nas spasi" (Molitva). Riječi odrešenja što ih Krist izgovara na nama preko svećenika, sasvim su slične riječima što ih je rekao gubavcu: "Hoću, očisti se!" (Ev.). Njegov milosni dolazak k nama u sv. misi i sv. pričesti sličan je pohodu što ga je Spasitelj namjeravao učiniti satnikovoj kući kad je rekao: "Ja ću doći i izliječit ću ga" (Ev.). Danas kod euharistijskog slavlja mi se približavamo Kristu vjerom gubavca koji je govorio: "Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti", vjerom rimskog satnika koji je rekao Spasitelju riječi što zaslužuju divljenje: "Gospodine, nisam dostojan, da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će sluga moj" (Ev.).

Neshvatljiva je to milost da po svetim tajnama možemo doći u neposredni DODIR S KRISTOM. Često moram promisliti kako ja taj dodir proživljujem. S kakvom vjerom, pouzdanjem, ljubavlju i pobožnošću? Od mojeg osobnog vladanja prema blizom Spasitelju ovisi u mnogočemu djelovanje njegove milosti u mojoj duši. Crkva danas moli Boga da nas on sam potakne na dostojnu pripravu za sudjelovanje u svetim otajstvima: "Ut effectibus nos eorum veraciter aptare digneris - Dostoj se osposobiti nas, da pravo primimo njihove učinke" (Popr. molitva). Dostojno sudjelovanje u svetim tajnama "prvo je i nenadoknadivo vrelo pravog kršćanskog života" (Sv. Pijo X.). A nagrada za kršćanski život bit će pridruženje onim mnogima, koji će "doći od istoka i zapada i sjesti za stol s Abrahamom i s Izakom i s Jakovom u kraljevstvu nebeskom" (Ev.). Tek ćemo tada potpuno shvatiti kako je bilo veliko djelovanje Božje milosti na nama i priznati ono što danas priznaje Crkva: "Desnica Gospodnja pokaza moć, desnica me Gospodnja uzvisi; neću umrijeti, nego ću živjeti i pripovijedati djela Gospodnja" (Prik.).

27. I. SV. IVAN ZLATOUSTI
"ILLUSTRARE VOLUTISTI GLORIOSIS MERITIS ET DOCTRINIS - OBASJAO SI SLAVNIM ZASLUGAMA I POUKAMA" (Molitva).

- Jedan od četvorice velikih istočnih naučitelja sv. Ivan, zbog izvanrednoga govorničkog dara nazvan Zlatousti, rođen je u Antiohiji Sirijskoj oko god. 354. Majka ga je Antusa veoma brižljivo odgajala, a na osobit mu je način usadila ljubav prema riječi Božjoj. Govorništvo je učio u školi tada najglasovitijeg govornika Libanija. Kad je svršio nauke, postao je odvjetnik i time mu je bio otvoren put do najvećih časti u rimskoj državi. Uvidjevši pogibli odvjetničkog zvanja, odrekao ga se i stao marljivo proučavati sv. Pismo, te se sav zadubio u duh Kristove nauke. Krstio ga je patrijarh sveti Melencije godine 372. Kad mu je dvije godine iza toga umrla majka, pošao je da živi kao pustinjak, te je proveo nekoliko godina u razmišljanju vječnih istina u strogoj pokori. Kroz to je vrijeme napisao knjigu o skrušenosti i redovničkom životu. Zbog slaba zdravlja vratio se u Antiohiju. Tu je ređen za đakona 381, a za svećenika 386. Punih dvanaest godina propovijedao je svake nedjelje i blagdana u patrijarhalnoj antiohijskoj crkvi. Crkva je uvijek bila prepuna jer su se i nekršćani tiskali da ga čuju. Kad je 397. g. izabran za carigradskog patrijarhu, ubrzo je došao u sukob s caricom Eudoksijom. Osuđen na progonstvo podnio je vrlo mnogo. Njegova djelatnost u progonstvu razljutila je neprijatelje u Carigradu, pa su nagovorili cara da ga progna u Kolhis, na krajnu granicu carstva. Nakon tri mjeseca mučnog i napornog putovanja umro je u gradu Komani u crkvici sv. Baziliska mučenika ne prispjevši k cilju zemaljskog progonstva, već k cilju nebeske domovine. Bilo je to 14. rujna 407. godine. Na njegovom trpljenju i nagradi ispunila se riječ sv. Jakova: "Blago čovjeku, koji podnosi kušnju, jer kad bude iskušan, primit će vijenac života" (Redak iza Aleluja). Na današnji dan god. 438. bile su

njegove kosti prenesene u Carigrad. Jedna od dvije liturgije što ih upotrebljava grčka crkva, nosi njegovo ime. Kršćanstvo mu je dalo naslov "NAUČITELJ EUHARISTIJE", a sveti Pijo X. proglasio ga je zaštitnikom crkvenih govornika.

U očima je Crkve Ivan Zlatousti savršeni UZOR BISKUPA: "Evo veliki svećenik, koji je za života svoga omilio Bogu. Nije se našao nitko koji bi bio sličan njemu u vršenju zakona Svevišnjega" (Na step.). Njegova je svećenička služba imala dva sastavna elementa: ŽRTVOVANJE I OBJAVLJIVANJE BOŽJE VOLJE. Svetoj euharistijskoj žrtvi pridružio je žrtvu svoga vlastitog života: zlostavljan od vojnika koji su ga pratili u progonstvo, podnosio je glad, žegu, zimu; umro je skršen naporom predugog putovanja. Propovijedi su mu bile predivne, glas zvučan, oči sjajne, izražene misli odraz Božje objave. Po njemu su ljudi dolazili do spoznaje Boga. Po njegovim divnim djelima i nebeskoj nauci Bog je obasjao svoju Crkvu (Molitva). Njegova svetost, strpljivost, nauka bila je živo i trajno Bogojavljenje. On je bio svjetlo svijeta, grad sagrađen na gori (Ev.). Njegovi spisi odrazuju to svjetlo sve do danas. U taj grad obasjan svjetlom Božje istine i danas svi s udivljenjem gledamo.

Na ovom uzvišenom uzoru trebam naučiti kako mi je potrebno ono što drugima govorim prije toga izvršivati i tako bližnje poticati djelima i riječima, nasljedujući Spasitelja koji je kao Božji poslanik na zemlji "činio i učio" (Dj 1,2). Ivan je Zlatousti naučavao ono što je sam proživio. Na to je pozvan svaki duhovni pastir. A i svaki kršćanin mora biti apostol djelom i riječju. Put kojim je išao Zlatousti i postao velik, put koji će i nas dovesti do prave veličine pred Bogom, zacrtao je Spasitelj: "TKO IZVRŠI I NAUČI, TAJ ĆE SE VELIK ZVATI U KRALJEVSTVU NEBESKOM" (Ev.).

28. I. SV. PETAR NOLASKO
"OSLOBODITI SE OD ROPSTVA GRIJEHA I RADOVATI SE VJEČNOJ SLOBODI U NEBESKOJ DOMOVINI" (Molitva).

- Bio je rodom iz južne Francuske. Kao mladić prodao je sve svoje i pred Albigezima prebjegao u Španjolsku. Po nagovoru bl. Djevice koja mu se javila, osnovao je zajedno sa svetim Rajmundom i Jakovom, Aragonskim kraljem, Red bl. Djevice Marije za otkup robova. Članovi su se toga Reda obvezivali četvrtim zavjetom, da će, ako to bude potrebno, sami sebe dati u ropstvo, samo da izbave kojeg kršćanina iz vlasti pogana. Sveti se Petar odlikovao svim krepostima, posebno strpljivošću, poniznošću i trpljenjem. Često mu se ukazivala bl. Djevica i anđeo čuvar. Napokon je on, koji je cio svoj život utrošio za veliki cilj, da se po tjelesnom otkupu robova što uspješnije postigne otkupljenje duša, dovršio zemaljsko robovanje i prispio k nebeskoj slobodi upravo na Božić o ponoći god. 1256. moleći psalam 111: "Hvalim te, Gospodine, svim srcem svojim". Izdahnuo je upravo, kad je izgovorio riječi "OTKUPLJENJE posla Gospodin puku svome".

Djelo što ga je izveo sveti Petar doista je "prizor čuđenja za svijet, za anđele i ljude" (Posl.). Mnogi su ljudi vršili raznorazna djela ljubavi prema bližnjemu; dijelili su milostinju, pomagali bolesnicima i utamničenicima, ali "od ove ljubavi nitko veće nema, kad tko DADE ŽIVOT SVOJ za svoje prijatelje" (Iv 15,13). Prodati sama sebe za oslobođenje drugoga je najsavršeniji način na koji se može ispuniti Kristov savjet "Prodajte što imate i dajte milostinju. Načinite sebi torbe koje neće ostarjeti, blago koje neće ponestati na nebesima, kojemu se lupež ne približava niti moljac izgriza" (Ev.). U očima svijeta bila je to skrajna ludost: "Mi smo ludi radi Krista" (Posl.). Petar i njegovi redovnici su gledali budućnost, prema nagradi koju je obećao Spasitelj: "Zaista vam kažem, da ćete vi, koji ste ostavili sve (ostavili su i svoj vlastiti život u ropstvu) i pošli za mnom, primiti stoput toliko i baštiniti život vječni" (Prič.).

Promatranje života i djelovanja osloboditelja kršćanskih robova sada pri koncu božićnog razdoblja crkvene godine ima za nas osobito značenje. Krist je došao na svijet da

nas otkupi od ropstva sotonina. U svom prvom govoru u Nazaretu primijenio je na sebe riječi proroka Izaije: "(Došao sam), da PROPOVIJEDAM ZAROBLJENIMA OTKUP, da oslobodim potlačene" (Lk 4,19). One, koji su se oslobodili zemaljskog robovanja i prispjeli u nebesku slobodu, čuo je sv. Ivan kako pjevaju pjesmu oslobođenja: "Otkupio si nas, Gospodine Bože, krvlju svojom od svakoga plemena i jezika i puka i naroda i učinio si nas Bogu našemu kraljevstvo" (Otk 5,9-10). Mnoge ljude zarobi sotona i podjarmi ih u svoju službu, mnogi su robovi svijeta i njegovih krivih nazora, a svi smo na neki način zarobljeni u tijelu koje je sklono na zlo. Htjeli bismo ga se osloboditi poput sv. Pavla, koji je govorio: "Ja nesretan čovjek! Tko će me izbaviti iz ovoga smrtnog tijela?" (Rim 7,24). Krist je Otkupitelj dao za nas dragocjenu otkupninu - svoju vlastitu Krv. No može se dogoditi da ta Krv bude za nas uzalud prolivena. Stoga i mi sa svoje strane moramo uložiti sve nastojanje da se oslobodimo robovanja, kako nas opominje sveto Pismo: "Otkupljeni ste velikom cijenom, nemojte više robovati!" (1 Kor 7,23).

Promislit ću dakle, koliko je moj duh zarobljen i prikovan uza zemlju. Rastrgat ću svaku grešnu vezu da ispunim Božji poticaj: "Skrši okove vrata svojega, zarobljena kćeri Sionska!" (Iz 52,2). Utjecat ću se za pomoć svetoj Otkupiteljevoj majci koja je nadahnula i vodila svetog Petra u spasonosnom pothvatu otkupljenja robova, s čvrstim uvjerenjem da ću se po njezinom slavnom zagovoru OSLOBODITI SADAŠNJE ŽALOSTI I NAUŽIVATI VJEČNE RADOSTI."

29. I. SV. FRANJO SALEŠKI
BOGOJAVLJENJE LJUBAVI.

- Svetac koji se odlikovao izvanrednom ljubavlju prema Bogu i bližnjemu, ljubeznom dobrotom i neobičnim znanjem, bio je poslan od Boga da bude jedan od najomiljenijih duhovnih vođa i učitelja. Rođen je 1567. u dvorcu Sales u Savoji od plemičke obitelji. Poslije svršenih pravnih nauka u Padovi učio je bogosloviju i god. 1593. zaređen je za svećenika. Kao svećenik sav se posveti propovijedanju i obraćenju Kalvinaca. U tu je svrhu mnogo putovao bez obzira na zimu, kišu, snijeg i led. Vratio je oko 72.000 zalutale braće u krilo katoličke Crkve. Ovako požrtvovna svećenika uze ženevski biskup za pomoćnika i nasljednika. Skupa sa svetom Frankom Chantal osnovao je Red pohođenja bl. Djevice g. 1610. Uza svu svoju žestoku i borbenu ćud postao je uzor dobrote i blagosti. Za to se morao mnogo svladavati. Radi njegova izvanredno ljubeznog postupka svi su hrlili k njemu kao ocu, vođi i učitelju. Kamo nisu doprle njegove riječi, doprli su njegovi spisi koji su danas prevedeni na mnoge jezike i izdani u milijunima primjeraka. Za pobožne osobe je napisao knjigu "Rasprava o Božjoj ljubavi" (Teotimo), a za duše u svijetu "Uvod u pobožni život" (Filoteja). Osim toga sačuvalo nam se oko 2.000 njegovih pisama. Umro je u Lyonu 28. prosinca 1622. Današnji je dan godišnjica prijenosa njegova tijela u Annecy. Sveti je Franjo crkveni naučitelj i zaštitnik kršćanskih pisaca. Život i nauka sv. Franje Saleškoga odraz su Božje dobrote i ljubavi. Čitavo Božje djelovanje na svijetu je OBJAVLJENJE NJEGOVE DOBROTE. O Božiću smo promatrali kako je Bog radi velike ljubavi svoje kojom nas ljubi, poslao svoga Sina u obliku ljudskoga tijela (Rim 8,3). Vrlo je malo svetaca koji su tako nasljedovali i u svom životu odrazili "dobrotu i čovjekoljublje Spasitelja našega Boga" (Tit 3,4). Misno bogoslužje ističe, da je poput Pavla apostola "POSTAO SVIMA SVE" (Molitva). Samo svetom Vinku Paulskom, njegovu suvremeniku, bila je dobrota sv. Franje dokaz za veličinu Božje dobrote: "Kako je uistinu Bog dobar, kad je ženevski biskup, njegov sluga, tako dobar!" - Za vrijeme njegova djelovanja iskrslo je pitanje: Kako uskladiti zemaljsku kulturu s unutrašnjim životom kršćanstva, potpuno predanje zemaljskim poslovima s potpunom odanošću Bogu? Franjo je sasvim bistro rješavao te probleme. Zvijezda vodilja čitavoga njegova razlaganja je LJUBAV. Ljubav je po njegovoj nauci središnja točka oko koje se okreće čitav život

kršćanstva. U Crkvi sve ovisi o ljubavi, sve se zbiva po ljubavi, za ljubav i iz ljubavi. Ljubav je jezgra i bit savršenosti, cilj za kojim težimo, a u isti mah i put kojim idemo k cilju.

Kod sv. mise promatramo divna djela ljubavi što ih je Bog na Franji proizveo. Od nas se traži da i mi poput njega postanemo živo Bogojavljenje ljubavi. Spasitelj nam je u svetoj misi ostavio najsavršenije sredstvo da to postignemo. O tom je pisao u Filoteji: "Sveta je misa sunce svih duhovnih vježba, središte kršćanske vjere, srce i duša pobožnosti, bezdan Božje ljubavi i neiscrpivo more svih Božjih milosti." Pobožno sudjelovanje kod sv. mise dat će nam milost da po uzoru sv. Franje "uronimo u slast Božje ljubavi", te sve više i više ispunjamo program sv. Pavla o kršćanskoj ljubavi i slozi: "Ljubav neka bude bez pretvaranja. Mrzite na zlo, a prianjajte uz dobro. Bratskom ljubavlju jedan drugoga ljubite. S poštovanjem jedan drugoga pretječite. U potrebama sa svetima dijelite. Gajite gostoljubivost. Blagoslivljajte one koji vas progone, blagoslivljajte, a nemojte proklinjati. Radujte se s onima koji se raduju, i plačite s onima koji plaču. Budite jedne misli među sobom. Nikome ne vraćajte zlo za zlo. Ako je moguće, koliko je do vas, imajte mir sa svim ljudima" (Rim 12,9-17).

30. I. SV. MARTINA

"ORNAVERUNT LAMPADES SUAS - UKRASIŠE SVIJEĆE SVOJE" (Ev.).

- Rimska djevica i mučenica sv. Martina živjela je za vladanja rimskog cara Aleksandra Severa (god. 222-235). Već u ranoj mladosti bila je vrlo štovana radi svoga plemenita roda, velikog bogatstva i sveta života. Crkvena joj je vlast povjerila službu da poučava u vjeri mlade kršćanke, da se skrbi za siromahe i bolesne. Progonitelj, čuveni pravnik Domicije Ulpijan, računao jeda će se ostali kršćani pokolebati ako skrši njezin otpor. Pozvali su je da ide žrtvovati tamjan u hram Apolonov. Kad to nije htjela učiniti, zlostavljali su je na razne načine. Ona je međutim molila za svoje progonitelje. Njezina je molitva isprosila od Boga obraćenje osmorici krvnika koji su malo poslije svi postali mučenici. Poslije bičevanja, rezanja tijela, izlaganja lavovima, posječena je mačem oko god. 226. U VI. st. podignuta je na njezinu čast crkva na rimskom Forumu. Ta crkva, u kojoj se čuva njezino tijelo, obnovljena je za pape Urbana VII. godine 1633. i otada je u Rimu poraslo njezino štovanje.

Kod sv. mise stavlja nam Crkva za uzor njezinu ODVAŽNOST i NEUSTRAŠIVOST u ispovijedanju vjere: "Govorila sam o odredbama tvojim pred kraljevima i nisam se stidjela" (Ulaz). S udivljenjem promatramo Božje čudo, koje i "slabom ženskom spolu udijelio mučeničku POBJEDU" (Molitva). Doista je običnim ljudima neprotumačiv onakav prezir svega zemaljskoga, pa i samog života. Sveti Grgur papa tumačeći tu pojavu kaže da je LJUBAV koja je buktjela u njezinu srcu, davala svetoj djevici snagu da je rado podnijela i najstrašnije muke: "S pravom je o ljubavi rekao Salamon: Ljubav je jaka kao smrt, jer kao što smrt ubija tijelo, tako ljubav u nama ubija sklonost prema svemu što je zemaljsko. Jer, koga je ljubav potpuno osvojila, čini ga na neki način neosjetljivim na zemaljske ugodnosti. Ni ova koje rođendan za nebo danas svetkujemo, ne bi mogla tijelom umrijeti za Boga da nije prije toga duhom umrla zemaljskim željama. Duh, koji se visoko digao, prezreo je muke i pogazio nagrade. Dok je stajala pred oružanim upraviteljima, bila je jača od mučitelja, nadmoćnija od suca". Svjetiljke, što prema prispodobi iz današnjeg Evanđelja gore u rukama mudrih djevica, po tumačenju sv. Augustina, označuju ljubav: "Nešto veliko, vrlo veliko označuje ulje: ljubav. Zašto mislim da ulje označuje ljubav? Jer apostol govori: Pokazat ću vam još mnogo izvrsniji put: Kad bih govorio ljudske i anđeoske jezike, a ljubavi ne bih imao, bio bih kao mjed koja ječi ili praporac koji zveči." Taj mnogo izvrsniji put jest ljubav. Ulje je vrednije od svih tekućina - ljubav nikada ne prestaje!" Svijeća ljubavi sv. Martine bila je ukrašena cvijećem svih ostalih kreposti poput svijeća djevica o kojima je rekao Spasitelj: "Tada ustaše sve one djevice i ukrasiše svijeće svoje" (Ev.). Pravu ljubav uvijek prate kao

nakit sve druge kreposti. Sav taj nakit služio je Martini da bude dolično pripravna za susret s Kristom na dan njezina mučeništva. Taj je čas za nju bio sličan onom što ga opisuje današnje Evanđelje: "O ponoći začu se vika: Eto Zaručnik ide! Iziđite mu ususret!"

Kad Crkva dolazi ususret Kristu u sv. misi, kiti se zaslugama svojih apostola, mučenika, ispovjedalaca i djevica. I svi mi pojedinci kad idemo Kristu, trebamo se obući u osjećaje i misli svetaca, da budemo dionici njihovih kreposti i zasluga. Na novozavjetni Sion - Crkvu i svu njezinu djecu odnose se riječi proroka: "Tako ja bio živ, govori Gospodin, svi će ovi biti kao nakit tvoj i zaodjenut ćeš se njima kao zaručnica" (Iz 49,18).

31. I. SV. IVAN BOSKO

"TKO PRIMI JEDNO OVAKOVO DIJETE U MOJE IME, MENE PRIMA" (Ev.).

- Crkva danas svetkuje blagdan jednostavna, vesela, vatrena i u Božju providnost predana sveca Ivana Boska. On je rođen u blizini Torina 1815. godine. U najranijoj dobi ostao je bez oca. Vrijedna i pobožna majka uzorno ga je odgojila. Njegovo je školovanje bilo spojeno s velikim teškoćama. Kad je god. 1835. stupio u sjemenište, rekla mu je majka: "Sinko, ti si obukao crkveno odijelo. Za ljubav Božju nemoj nikada osramotiti svoje haljine. Volim da budeš siromašni seljak, nego svećenik koji zanemaruje svoje dužnosti. Posvetila sam te blaženoj Djevici i ako budeš svećenik, uvijek širi pobožnost prema Mariji". Kad je 1840. zaređen za svećenika, posvetio je sav svoj život siromasima, bijednima, utamničenima, a na osobit način zapuštenoj djeci i mladićima. Godine 1841. ode u crkveni konvikt u Torinu. Uočivši zapuštenost u kojoj je živjela mladost toga grada, dao se svim žarom na posao. Obilazeći po Torinu pohađao je mladiće po dućanima i tvornicama. Dobro se izvježbao u raznim igrama i počo zabavljati ljude. Zabavu bi isprepletao molitvom i djelima pobožnosti. Mladež je upravo hrlila za njim. Čitavo njegovo biće ulijevalo je u svakoga radost i želju za savršenstvom. Svladavši mnoge zapreke osnovao je 1854. salezijansku družbu. God. 1862. Oratorij sv. Franje Saleškog, maticu salezijanske družbe, imao je kuću i školu za 1200 mladića. Odatle se salezijanska djelatnost proširila po svim stranama svijeta. Don Bosko je također osnovao družbu "Kćeri Marije Pomoćnice", a za ljude u svijetu udruženje salezijanskih suradnika. Umro je u Torinu 1888. Svetim je proglašen na Uskrs 1934.

Glavna karakteristika sv. Ivana Boska je apostolski rad na ODGOJU OMLADINE. Crkva priznaje njegove velike zasluge na tom području: "Bože, ti si svetoga Ivana, ispovjedaoca svoga uzdigao kao oca i učitelja omladine" (Molitva). U mladim je dušama on gledao odraz božanstva. Njih je primao, odgajao, za njih se brinuo i uopće PREMA NJIMA SE VLADAO KAO ŠTO BI SE VLADAO PREMA BOGU. On je dobro znao riječ Kristove: "Tko primi jedno ovakvo dijete u moje ime, MENE PRIMA" (Ev.). U tom je smislu on u dodiru s djecom doživljavao neprekidno Bogojavljenje. Don Bosko je bio neusporedivi odgojitelj. Imao je izvanrednu moć nad srcima. Kako to protumačiti? Bio je svetac. Kao što svjetlo po svojoj prirodi rasvjetljuje, tako i svetost samo po sebi posvećuje. Ako je on u djeci gledao Krista, sasvim je naravno da ih je ljubio kao Krista. A ako ih je ljubio kao Krista, jasno je da je činio za njih sve što bi činio za Krista. Njegova je odgojna metoda, metoda ljubavi o kojoj je pisao apostol: "Ljubav je ustrpljiva, dobrostiva, ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se, ne čini što je nepristojno, ne traži svoje, ne razdražuje se, ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi" (1 Kor 13,4-7). Ovakovo shvaćanje odgoja davalo mu je odvažnosti da je neumorno radio i govorio: "Radimo, radimo, gore ćemo se vječno odmarati! Ne znam kako bih mogao počivati dok đavao toliko radi!" Nije ništa čudnovato da su gojenci od ovakvog odgojitelja primili uzoran odgoj, kao i Filipljani od sv. Pavla: "Što god je istinito, što god je ugledno, što je pravedno, što je čisto, što je slavno, što je god kreposno, i što je god hvale vrijedno, to mislite. Što i naučiste i primiste i čuste i vidjeste na nama, ono činite, i Bog mira bit će s vama" (Posl.).

Sa žrtvenim darovima kod sv. mise trebamo prikazati Bogu svoju ljubav i odanost: Na to nas potiče Crkva dok s njom zajedno molimo prikaznu molitvu: "Primi, Gospodine, čisti prinos spasonosne Žrtve i podaj, da te u SVEMU I NADA SVE LJUBEĆI, zavrijedimo živjeti na hvalu slave tvoje". Štovanje Boga je izvor poštovanja prema ljudima; ljubav prema Bogu je izvor ljubavi prema ljudima. Tko se zna žrtvovati za Boga i tko zna ljubiti Boga, taj lako i savjesno ispunja sve obaveze prema ljudima. U svemu tome je Božja milost posebno obdarila sv. Ivana da nam može svima biti savršeni uzor: "Dao mi je Bog vrlo veliku mudrost i razboritost, i širokogrudnost kao pijesak, što je na obali morskoj" (Ulaz). Kad bismo u bližnjima gledali Boga, vladali bismo se uzorno prema svakome, kako nas opominje apostol: "Blagost vaša neka bude poznata svima ljudima: Gospodin je blizu" (Posl).

1. II. SV. IGNACIJE
ZAŠTO JE SPASITELJ DOŠAO NA SVIJET?

- Ignacije Antiohijski, jedan od najprivlačnijih likova biskupa i mučenika iz prvih vremena kršćanstva, po predaji grčke crkve, je ono dijete koje je Krist postavio među apostole i rekao: "Tko se ponizi kao ovo dijete, taj je najveći u kraljevstvu nebeskom" (Mt 18,4). Kao i njegov prijatelj sv. Polikarp bio je učenik sv. Ivana. Sv. Petar i Pavao posvetiše ga za biskupa u Antiohiji, glavnom gradu Sirije. Četrdeset je godina upravljao tom Crkvom. Progonstvo za cara Trajana, koji je vladao od god. 98. do 117., bilo je upereno prije svega protiv biskupa. Progonitelj je računao da vjernici neće imati snage za otpor kad ostanu bez pastira. Zbog ustrajnosti u vjeri bio je sv. Ignacije osuđen da ga okovana odvedu u Rim, da tu bude rastrgan od lavova. Bilo je to oko 107. Kršćani su u rimskom amfiteatru sakupili nekoliko najtvrđih kostiju što su preostale lavovima, zavili ih u dragocjeno platno i odnijeli u Antiohiju da ih čuvaju kao najdragocjeniju svetinju. Ime je svetog Ignacija u misnom kanonu iza Posvećenja.

Dok su sv. Ignacija vodili okovana u Rim, vojnici su ga putem svakojako zlostavljali, ali su mu mnogo utjehe pribavili kršćani u onim mjestima gdje bi se lađa zaustavila. Kad bi koji grad ostavio, onda bi im pisao pismo da im zahvali na dočeku. Sačuvalo nam se njegovih sedam pisama upravljenih kršćanskim zajednicama u Efezu, Magneziji, Tralesu, Smirni i Rimu. U tim je pismima opominjao kršćane da se čvrsto drže uz biskupa, neka budu složni u vjeri i ljubavi. Posebno je dirljiva njegova neustrašivost i živa želja da se što prije sjedini s Kristom: "O blagoslovljene zvijeri koje me čekaju u Rimu! Kad će doći? Kada će ih pustiti na mene? Sad počinjem biti Kristov učenik! Neka dođe na mene vatra, križ, divlje zvijeri, trganje udova, mučenje tijela i sve muke koje može izmisliti paklena zloba, samo da Krista steknem!" (Iz njegove Poslanice Rimljanima).

Crkva daje posebno značenje riječima iz njegove Poslanice Rimljanima, koje je on u zanosu izgovorio kad je čuo riku lavova: "Pšenica sam Kristova, neka me samelju zubi zvijeri da postanem čisti kruh". Te riječi ponavljamo u misnom bogoslužju kod dijeljenja sv. pričesti. To nije slučaj s riječima gotovo ni kojeg drugog sveca, koje nisu uzete iz sv. Pisma. Što znače te riječi u ovom času? Ignacijevu i našu NAJUŽU POVEZANOST S KRISTOM. Ta se povezanost ostvaruje po zajednici TRPLJENJA I LJUBAVI. Kruh koji služi za sv. euharistiju pripravljen je od pšenice. Pšenica se mora samljeti, a zatim ispeči na vatri. Što su za euharistijsko Kristovo Tijelo zrna pšenice, to su za njegovo otajstveno tijelo - Crkvu - pojedini vjernici. Što je za euharistijski kruh mrvljenje, to je za otajstveno Kristovo tijelo trpljenje. Kruh je zgotovljen na vatri, a Crkva je združena u Kristovoj ljubavi. Zanimljivo se sjetiti, da ime Ignacije dolazi od lat. riječi "ignis", što znači "vatra", pa to ime obično na hrvatskom glasi Vatroslav. Osim toga, radi žarke ljubavi prema Bogu, sv. je Ignacije imao nadimak Teofor, što znači Bogonosac. Ono što Crkva izrazuje ovom pričesnom pjesmom najprikladnije nam tumače riječi sv. Augustina o euharistijskom i otajstvenom tijelu Kristovu: "I mi smo po

milosrđu Božjem postali Tijelo Kristovo: ono što primamo to smo i sami. Sjetite se, da su ti žrtveni darovi bili u jednom polju, da su iz zemlje iznikli, da ih je kiša zalijevala. Ljudi su žito poželi, samljeli, umijesili, ispekli i tako je od njih postao kruh. Jednako tako i mi nekoć nismo bili na životu, stvoreni smo od Boga, trudom žetelaca Božjih - svećenika - sabrani smo u Božju žitnicu - Crkvu. Mnogim pokorama, postom i molitvom bili smo samljeveni, po vodi krštenja umijesila je od nas Crkva tijesto Kristovo, u žaru ognja Duha Svetoga postali smo ugodni kruh Gospodnji."

Božićno razdoblje crkvene godine što je na kraju, bilo je vrijeme u kojem smo promatrali kako je Krist došao na svijet da nas sa sobom najuže poveže, da nas UČINI DIONICIMA SVOGA BOŽANSTVA. Njegova je Crkva trajna povezanost čovječanstva s njim. Ljubav povezuje sve udove Crkve međusobno i s Kristom. O da i mene zahvati vatra Božje ljubavi što je buktjela u Ignacijevu srcu! On je imenom i životom bio živi oganj zapaljen na Božjem ognju, "jer je naš oganj, koji spaljuje!" (Heb 12,29).

2. II. SEDAMDESETNICA
"HAJDETE I VI U MOJ VINOGRAD!" (Ev.).

- Crkvena se godina sastoji od dva velika razdoblja: božićnog koje traje oko dva mjeseca, i uskrsnog koje traje oko deset mjeseci. Nedjeljom sedamdesetnicom počinje uskrsno razdoblje. Povijesna pozadina božićnog razdoblja je Kristov dolazak na svijet, a uskrsnog njegova muka i uskrsnuće. Jedno i drugo razdoblje potiče nas da promatramo i doživimo jedno isto: TEMELJITU PROMJENU NAŠEGA ŽIVOTA PO KRISTU. U jednom i drugom razdoblju pred očima nam je velika istina da mi grešnici po Kristu postajemo Božja djeca i baštinici nebeskoga kraljevstva. Ali, dok smo u božićnom razdoblju promatrali kako je naše spasenje došlo odozgo, kako smo pobožanstvenjeni po Kristovu utjelovljenju, u uskrsnom razdoblju gledamo kako smo to spasenje i pobožanstvenje dobili po Kristovoj muci i smrti, a uz svoje vlastito sudjelovanje. U božićnom smo razdoblju prije svega mislili na Božje djelo u nama, a sad trebamo više misliti kako ćemo sudjelovati u borbi zajedno s Kristom.

Današnja je nedjelja ozbiljan POZIV NA RAD. Da nas što više oduševi za sudjelovanje u djelu spasenja svoga i bližnjih, Crkva nam u misnom bogoslužju stavlja tri značajne slike: SPORTSKO NATJECANJE NA STADIONU, PROLAZ IZRAELSKOG NARODA KROZ PUSTINJU I RAD U VINOGRADU. - Trkači na stadionu ulažu sve sile da pobijede. Odriču se mnogih stvari koje bi im mogle biti ugodne, samo da dobiju časovito priznanje: "raspadljivi vijenac". Za našu pouku najznačajnija je napomena: "Svi doista trče, a JEDAN DOBIVA NAGRADU. Tako trčite, da dobijete" (Posl.). - Izraelci su na čudesan način bili oslobođeni iz egipatskog ropstva, svi su prešli po suhom dnu Crvenog mora, pred njima je išao svijetli oblak danju, a noću ognjeni stup, svi su jeli manu - hranu što je padala s neba, svi su pili vodu što je iz stijene provrela; ali zbog njihove nevjere i tvrdokornosti većina ih je poginula u pustinji. Jednako i svi kršćani primaju izvanredna Božja dobročinstva, za sve je Spasitelj donio Božansku objavu, svima je dao na raspolaganje sakramente i ostala sredstva milosti. Crkva me danas zove da usporedim svoje sudjelovanje u Božjim dobročinstvima sa sudjelovanjem Izraelaca. Ona želi da se zamislim nad strašnom činjenicom: "VEĆINA OD NJIH NIJE BILA PO VOLJI BOGU!" (Posl.). - Domaćin je najmio radnike u svoj vinograd: jedne u rano jutro, druge o podne, a neke opet pred veče. Svima je dao jednaku nagradu. Može se dogoditi da netko kroz kratko vrijeme zasluži isto toliko kao drugi kroz dugo. Može netko obnašati najnižu službu u Crkvi, a zaslužiti kao i onaj koji obnaša najvišu. Može se također dogoditi da netko, tko je dugo vremena bio kršćanin, ili je u Crkvi obnašao važnu službu, ne zasluži nikakvu nagradu nego kaznu. U tom pogledu moram se ozbiljno zamisliti nad Spasiteljevim riječima: "Tako će biti posljednji prvi, a prvi posljednji, jer je MNOGO ZVANIH, A MALO ODABRANIH" (Ev.).

Nikad ne smijem skinuti s uma za me sudbonosnu mogućnost: dok na zemlji živim, mogu postati svetac, a mogu postati i proklet; mogu prispjeti k vječnoj nagradi ili k vječnoj kazni. Potrebno mi je da vidim što trebam činiti da se oduševim za ono što je potrebno za postignuće spasenja. Danas Crkva blagoslivlja svijeće koje označuju sjaj Kristove istine i žar Kristove ljubavi. Jedino nam Krist može dati SVJETLO i SNAGU u ozbiljnom radu na ostvarenju vječnog spasenja. Zato ga danas s Crkvom molimo: "Gospodine Isuse Kriste, svjetlosti prava što prosvjetljuješ svakoga čovjeka koji dolazi na ovaj svijet... daj da naša srca rasvijetljena nevidljivim ognjem, tj. sjajem Duha Svetoga, budu slobodna od zaslijepljenosti svake mane, te možemo očišćenim okom pameti gledati ono što je tebi ugodno, a našem spasenju korisno, pa da tako poslije mračnih pogibli ovoga svijeta zaslužimo doprijeti do neugasive svjetlosti" (Molitva kod blagoslova svijeća).

3. II. SVIJEĆNICA

"KAKO SMO ČULI, TAKO SMO I VIDJELI U GRADU BOGA NAŠEGA!" (Na step.).

- Kad blagdan Svijećnice padne na koju od triju predkorizmenih nedjelja, kao što je to ove godine, onda se prenosi na slijedeći dan, a ophod sa svijećama, koji se u rimskom obredu držao još prije nego se svetkovao ovaj blagdan, obavlja se uvijek 2. veljače. Već pod konac IV. st. svetkovao se vrlo svečano u Jeruzalemu, 40 dana iza Bogojavljenja, blagdan Kristova dolaska u hram i susret sa starcem Šimunom. Rim je usvojio ovaj blagdan u VI. st. i dao mu obilježje svetkovine bl. Djevice Marije. Prema tome ovo je jedna od najstarijih Gospinih svetkovina. Prvotno su se otajstva života bl. Djevice svetkovala zajedno s otajstvima Kristova života. Najznačajniji dani takva svetkovanja jesu: Blagovijest, Božić, Božićna osmina sa spomenom Marijina majčinstva i Svijećnica. Dnevno je bogoslužje pretežno posvećeno spomenu Marijina Očišćenja, a sv. misa uspomeni Kristova prikazanja u hramu. Mojsijev je zakon određivao da žena iza porođaja ne smije 40 dana dolaziti u hram, a nakon toga vremena trebala je u hramu prinijeti žrtvu, jagnje i goluba, ili; ako je bila siromašna dva goluba. Zakon je također određivao da se prvorođenci imaju posvetiti Gospodinu u hramu ili ih je trebalo otkupiti novcem. Isusa, koji je bio ne samo Bogu posvećen, nego pravi Bog, i njegovu majku, koja je bila prečista Djevica, nije vezao ovaj zakon. Ipak su oboje htjeli da ispune sve "kako je pisano u zakonu Gospodnjem" (Ev.).

Pobožni Izraelci Starog zavjeta željno su očekivali da vide obećanog Mesiju. Jednom čovjeku Bog je ispunio tu želju. Bio je to starac Šimun, čovjek pobožan, bogobojazan i pun Duha Svetoga. Njemu je Duh Sveti kazao da "neće umrijeti, dok ne vidi Krista Gospodnjega" (Ev.). Kad su bl. Djevica Marija i sv. Josip donijeli dijete Isusa u hram, on je doživio NAJRADOSNIJI ČAS SVOGA ŽIVOTA: primio je Spasitelja na svoje ruke i u pjesmi zahvalnici izrazio da nema više što na zemlji doživjeti: "Sad otpusti slugu svoga, Gospode, po riječi svojoj u miru, jer vidješe oči moje spasenje tvoje" (Ev., Zavlaka).

Divna je sličnost NAŠEG DANAŠNJEG DOŽIVLJAJA kod sv. mise s doživljajem što ga je na današnji dan starac Šimun doživio, a također i sv. Josip i bl. Djevica. Mi zapravo doživljujemo ujedno sve što su doživjeli Josip, Marija i Šimun. Mi prikazujemo u Božjem hramu Spasitelja na oltaru svi zajedno sa svećenikom, a na oltaru srca svaki napose. Nekoć su kršćani primali svetu euharistiju na ruku pa bi se sami pričestili. Kad Krist dođe u naše srce mi doživljujemo još intimniji susret s njim, još veću blizinu nego starac Šimun.

Krist dolazi u naš hram. To je neshvatljivo velik događaj. SVAGDAŠNJE PONAVLJANJE tog dolaska NE BI SMJELO UMANJITI NJEGOVU VAŽNOST u mojim očima. Prorok Malahija nije mogao zamisliti da bi tko od velikog strahopočitanja mogao i pogledati Gospodina kad dođe u hram: "Doći će u svoj hram Gospodar, koga vi tražite i Anđeo zavjeta, koga vi želite. Evo dolazi, govori Gospodin vojska: i tko može zamisliti dan dolaska njegova, ili tko će se uzdržati, da ga vidi, kad se pokaže?" (Posl.). Kako bi velika

morala biti moja pobožnost, moja vjera i ljubav, kad Krista u hramu susrećem, kad ga u svetoj žrtvi prikazujem, kad ga u sv. pričesti primam! Što je osjećala sveta Djevica, što je osjećao sveti Josip, što je osjećao starac Šimun, trebao bih u tim nebeskim časovima i ja osjećati. To ne mogu postići sam po sebi. Treba mi pomoć s nebesa. Svagdanje sudjelovanje u svetim tajnama i zagovor bl. Djevice učinit će me dostojnim. Krist zato i dolazi da posveti moje osjećaje, misli i djela. Na njegovu današnjem i svagdašnjem dolasku ispunja se Malahijino proročanstvo: "On je kao oganj, koji tali... i očistit će sinove Levijeve i pretopit će ih kao zlato i kao srebro, te će oni prinositi Gospodinu žrtve u pravdi. I ugodna će biti Gospodinu žrtva Judina i Jeruzalemska kao u stare dane i kao u davne godine" (Posl.).

4. II. SV. ANDRIJA KORSINI
"SEQUI VESTIGIA, UT ASSEQUAMUR PRAEMIA - SLIJEDITI STOPE, DA POSTIGNEMO NAGRADU" (Molitva).

- Legenda pripovijeda da mu je majka u noći prije nego što ga je rodila (30. XI. 1302) u snu vidjela da je rodila vuka koji je ušao u crkvu i pretvorio se u janje. I doista je Andrija Korsini bio na žalost svojim roditeljima zbog svoga nedoličnog vladanja. Prkosio je starijima, nije mario za vjeru i crkvu, volio je samo društvo, igre i oružje. Jednom je u 15. godini teško uvrijedio svoju majku koja mu dobaci: "Sad vidim da si ti doista onaj vuk što sam ga u snu vidjela". Tim majčinim riječima poslužila se milost Božja da izvede na njemu temeljitu promjenu. Od grešnika je postao svetac koji se odlikovao izvanrednim krepostima. Ušavši u karmelski red naskoro je postao prior samostana u Firenci, a zatim provincijal toskanske provincije. Postavši, poslije dugog opiranja, biskup u Fiesole, provodio je i nadalje život u najstrožoj pokori. Spavao je na lozovu pruću, često se bičevao i postio. Mnogo je radio, molio, razmatrao i čitao sv. Pismo. Bio je posebno pobožan prema bl. Djevici. Brinuo se za siromahe, a osobito za one koji su se sramili prositi. Po primjeru Spasiteljevu svakog je četvrtka prao noge prosjacima. Obnovio je život klera i vjernika svoje biskupije. Preko svečane mise na Božić g. 1372. osjeti da je bolestan. Blažena mu Djevica objavi da će umrijeti na blagdan Bogojavljenja. Sveto se pripravi na taj čas. Na dan svoje smrti izmoli sav psaltir, apostolsko, nicejsko i Atanazijevo vjerovanje i pođe da primi od Boga nagradu izgovarajući riječi pjesme starca Šimuna: "Sad otpusti slugu svojega, Gospodine".

Svece, kojih svetkovine slavimo u vrijeme sedamdesetnice, trebamo promatrati sa stanovišta njihove BORBE S NEPRIJATELJIMA NAŠEGA SPASENJA: svijetom, tijelom i đavlom. Ojačan Božjom milošću sveti se Andrija hrabro borio i izvojštio sjajnu pobjedu. U istinu je trebala nadčovječja sila da izvede onakvu promjenu u životu. To je još svjetliji primjer za našu pouku nego primjer natjecanja na stadionu, o kojima govori Poslanica sedamdesetnice. Dva puta u današnjoj misnoj molitvi Crkva spominje taj primjer koji nam stavlja za uzor: "Bože, koji u Crkvi svojoj podižeš uvijek nove PRIMJERE KREPOSTI... daj da SLIJEDIMO NJEGOVE STOPE". Glavna svrha svetkovanja svetačkih blagdana jest poticaj da NASLJEDUJEMO NJIHOV ŽIVOT. Što bi za nas trebale značiti svetkovine svetaca lijepo je razjasnio sv. Augustin u svom jednom govoru: "Nemojmo misliti da ćemo im što doprinijeti dok svečano slavimo njihove svetkovine. Njima nije potrebno naše slavlje jer se vesele na nebu skupa s anđelima, a i s nama se raduju, ne ako ih častimo, nego ako ih nasljedujemo. Častiti ih, a ne nasljedovati značilo bi samo lažljivo laskati. Zato su i ustanovljene ove svetkovine svetih u Crkvi Kristovoj, da sve njegove udove potaknu na nasljedovanje. Ovo je jedina korist ovih svetkovina, druge nema".

Naša borba, natjecanje, rad, traže od nas silne napore. Kad bismo bili sami, sigurno bismo podlegli. Mi smo sretni što smo povezani sa svim udovima otajstvenog tijela Kristova. S nama je nebrojena vojska svetaca. No s nama je u borbi protiv zla sam sveti nad svetima: Krist Spasitelj. On se borio protiv sotone i pobijedio ga po svojoj smrti i uskrsnuću. Po žrtvi

sv. mise svoju borbu protiv kraljevstva sotonina stavlja uz našu borbu protiv zla. Njegova euharistijska blizina sigurno je jamstvo da će on biti uz nas u svim poteškoćama preko dana. U tom smislu treba shvatiti njegovo obećanje upravljeno današnjem svecu i svakome od nas: "Ruka će ga moja pomagati i desnica će ga moja jačati" (Prik.). Bez Krista nema pobjede nad zlom! Samo onaj koji se uz Krista bude borio, bit će konačno okrunjen! Borba je kratka, a kruna nagrade nepropadljiva! Blago onom koji iza zemaljske borbe zavrijedi čuti riječi: "Uđi u veselje gospodara svoga!" (Ev.).

5. II. SV. AGATA

"VICTORIAM MARTYRII CONTULISTI - DAO SI MUČENIČKU POBJEDU" (Molitva).

- Agata (Dobrila) je posljednja od četiri djevica i mučenica koje rimska Crkva časti na poseban način, po jednu u četiri zimska mjeseca (Cecilija, Lucija, Janja, Agata). Rodom je iz Katanije na otoku Siciliji. Bila je na daleko glasovita zbog svoje ljepote, a još više zbog svoje vjere i svetosti. Za progonstva rimskog cara Decija (g. 249-251) zaljubi se u nju poglavar Sicilije Kvincijan. Kušao ju je predobiti najprije laskavim riječima, a onda strašnim mukama. No ona osta vjerna Isusu. Na to joj Kvincijan odreže prsi i baci je u tamnicu. Noću joj se ukaza sv. Petar apostol i izliječi joj rane. Sutradan su je zdravu izveli iz tamnice i mučili na oštrim crijepovima i žeravi. Boječi se potresa što je pritom nastao, i pobune naroda, dao ju je Kvincijan opet odvesti u tamnicu gdje je naskoro umrla. Jednom su relikvije njezina vela čudom zaustavile bujicu lave iz vulkana Etne pred gradom Katanijom, pa je kršćani posebno zazivaju kao zaštitnicu protiv požara. Njezino ime zazivamo u Velikim litanijama Uskrsnog bdjenja i svakog dana u misnom kanonu. Ulazna pjesma "Radujmo se svi", koja je sastavljena za njezin blagdan, danas se upotrebljava na neke blagdane bl. Djevice Marije i drugih svetaca.

Proživljujući kod sv. mise Kristovu žrtvu i pobjedu promatramo danas također i Agatinu borbu i pobjedu. Promatramo snagu Božje milosti i veselimo se nad pobjedom djevičanstva i vjere: "Radujmo se svi u Gospodinu svetkujući blagdan na čast blažene Agate djevice i mučenice, jer se radi njezina mučeništva vesele anđeli i hvale Sina Božjega." (Ulaz). S Crkvom zajedno slavimo Spasitelja jer je on Pobjednik koji je svojim križem nadvladao sotonino kraljevstvo. On se borio i pobijedio u Agati. Dok u vrijeme sedamdesetnice mislimo kako nam se treba hrabro boriti da postignemo "vijenac" nebeske slave i "dinar" nebeske nagrade (Posl. i Ev. na sedamdesetnicu), evo nam svjetlog primjera u koji se moramo ugledati. U čemu je tajna njezine pobjede? U trajnoj POVEZANOSTI S KRISTOM. Već u tjelesnom pogledu sve je očekivala samo od Krista. Bogoslužje ističe da je sama od Krista tražila lijek za svoje tijelo, te joj stavlja u usta riječi: "Zemaljski lijek za svoje tijelo nisam nikada upotrebljavala jer imam Gospodina Isusa Krista koji samom riječju sve ozdravlja" (Ant. na Večernji). Radi Krista se odrekla udaje i njemu posvetila svoje djevičanstvo (Ev.). Gledajući sa zemaljskog stanovišta Agata se nije imala ni na što osloniti: ni na zdravlje, ni na tijelo, ni na ljepotu, ni na zemaljskog zaručnika, jer se svega toga odrekla. Razlog njezina ponosa, radosti, snage i pobjede bio je SAMO KRIST. Njezino je djelovanje bilo potpuno nerazmjerno s njezinom slabom slabom ženskom snagom, kao što je uopće djelovanje kršćanstva nerazmjerno sa snagom i sposobnošću pojedinaca koji ga predstavljaju, kako je to o vjernicima starog Korinta pisao sv. Pavao: "Gledajte, braćo, koji su od vas pozvani, da nema mnogo mudrih po tijelu, ni mnogo silnih, ni mnogo plemenitih. Nego što je ludo pred svijetom izabra Bog da posrami jako, i što je neplemenito pred svijetom i prezreno, izabra Bog, i ono što je ništa, da uništi ono što jest, da se ne hvali nijedan čovjek pred njim... kao što je pisano: TKO SE HVALI, NEKA SE HVALI U GOSPODINU" (Posl.).

Kod današnje sv. mise trebali bismo shvatiti u čemu je naša prava veličina: Kristu se predati i s njim biti povezan. Kod prikazanja potiče nas Crkva: "Neka se prinesu Kralju

djevice u društvu njezinu" (Prik.). Posebno su pred Bogom veliki oni kojima je dano, da poput Agate slijede Krista u potpunoj čistoći. Taj je put doista težak ali vodi do vrhunca Božje ljubavi. Ponositi se možemo samo svojom povezanošću s Kristom, a ničim drugim. Jedino dok smo kao žive grane povezani s Kristom - otajstvenim trsom, značimo nešto pred Bogom. Pred Bogom je ništa i plemeniti rod, i socijalni položaj, i učenost, i sposobnost. Važno je da je BOG U NAMA kao što je bio u Agati: "Gospodin je obasjava licem svojim: Bog je usred nje, neće se pokolebati. Udaranje rijeke veseli grad Božji u kojem je posvetio stan svoj Višnji" (Na step.).

6. II. SV. TITO
"PLACUIT DEO - UGODIO JE BOGU" (Posl.).

- Oko tridesetak svojih učenika spominje sv. Pavao poimenice u svojim Poslanicama, ali Tito mu je bio jedan od najmilijih. Vjerojatno ga je sv. Pavao upoznao s kršćanskom vjerom, jer mu piše "Titu, pravom sinu po zajedničkoj vjeri" (Tit 1,4). Pratio je sv. Pavla na njegovim putovanjima. Apostol mu je povjeravao mnoge teške i važne zadatke. On je odnio drugu Pavlovu poslanicu Korinćanima. Svom je učitelju bio tako odan u širenju vjere i tako revan, da se sv. Pavao jednom u Troji nije mogao smiriti što tamo nije našao Tita, a drugi put opet piše kako ga je Bog razveselio što mu je poslao Tita u Macedoniju. Kasnije ga je sv. Pavao postavio za biskupa na otoku Kreti. Za drugog Pavlova sužanjstva Tito je pošao na apostolski pohod u Dalmaciju (2 Tim 4,10), a poslije se opet vratio na Kretu. Sv. je Pavao napisao Titu poslanicu (oko 65. god.), u kojoj mu tumači njegove dužnosti kao biskupa. Predaja kaže da je bio neoženjen i da je umro naravnom smrću u 94. g. života. Njegove se kosti nalaze u crkvi sv. Marka u Veneciji.

Tito je uzor neumornog borca za Božje kraljevstvo i revnog apostolskog radnika. Prema opomenama što ih je Spasitelj dao sedamdeset i dvojici učenika, djelovao je kao biskup na Kreti i na apostolskim putovanjima "bez torbe i bez obuće" (Ev.). Misno bogoslužje ističe, da ga je Bog "UKRASIO APOSTOLSKIM KREPOSTIMA" (Molitva). Na osobit se način ističe Titova apostolska revnost. Pavao ga je oduševio za širenje Božjeg kraljevstva, i Apostol je bio Bogu zahvalan što je jednaku revnost, kakvu je on imao, stavio u srce Titovo (2 Kor 8,14). On je na Kreti bio doista "među vukovima" (Ev.). Sveti ih je Pavao ovako opisao: "Krećani su svagda lažljivi, zle životinje, besposleni trbusi. Okaljan je njihov um i savjest. Tvrde da poznaju Boga, a djelima ga niječu, jer su uski i neposlušni i nesposobni za kakvo dobro djelo" (Tit 1,12.16). Tito je kao Pavlov "pravi sin po zajedničkoj vjeri" sigurno ispunio sve one napomene koje mu je upravio njegov učitelj: "Biskup treba da je bez mane, kao Božji upravitelj, ne tvrdoglav, ne svadljiv, ne pijanac, ne surov, ne lakom na niski dobitak; nego gostoljubiv, dobrostiv, umjeren, pravedan, svet, uzdržljiv. Treba da se drži pouzdane riječi koja se slaže s naukom, da bude kadar i opominjati sa zdravom naukom i pobijati one koji se protive" (Tit 1,7-9).

Nastojeći da druge privede Kristu osigurao je sebi nagradu na nebu. Boreći se protiv zla zaslužio je "neraspadljivi vijenac". Radeći za Krista omilio mu je u svakoj kreposti. Sveta je misa divno sredstvo da i ja OMILIM BOGU. Samo treba da svoj ŽIVOT POVEŽEM S OLTAROM. Moje žrtvovanje s Kristom što započinje u Crkvi, moralo bi se nastaviti cijeli dan. Dobrota koju mi Krist pokazuje kad mi se daje za žrtvu i hranu, trebala bi me potaknuti da se oduševim za rad na širenju njegova kraljevstva, prema riječima koje je sv. Pavao upravio Titu: "Pokazala se milost Boga Spasitelja našega svima ljudima, učeći nas da odričući se bezbožnosti i svjetovnih želja, trijezno, pravedno i pobožno živimo na ovome svijetu, čekajući blaženu nadu i slavni dolazak velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista, koji je dao sama sebe za nas, da nas otkupi od svakoga bezakonja i očisti sebi narod izabrani, koji revnuje za dobra djela" (Tit 2,11-14).

Moj će život biti to miliji Bogu, kako to Poslanica lijepo ističe, da mu je bio Titov život,

što više kod sv. mise izmolim milost da "živim pravedno i pobožno na ovome svijetu" (Molitva).

7. II. SV. ROMUALD
"OSTAVILI SMO SVE I POŠLI ZA TOBOM" (Ev.).

- Do svoje dvadesete godine živio je Romuald, sin kneza Setgija iz Ravene, sasvim rastreseno. Glavna su mu zabava bili psi, konji, lav, svakojake igre i djevojačka sijela. No, jedan je događaj dvadesetgodišnjeg mladića sasvim preokrenuo. Otac mu je zbog neke uvrede pozvao svog rođaka na dvoboj i ubio ga. Romuald, koji je prisustvovao dvoboju, bio je tim događajem vrlo potresen. Ode u neki benediktinski samostan da tu čini četrdeset dana strogu pokoru. Tu mu je u duši nikla odluka da potpuno ostavi svijet i da se posveti Bogu. I doista 972. god. uđe u samostan sv. Apolinara i za kratko vrijeme postade uzor kreposna života za dobre, a kamen spoticanja za mlake i nemarne. Radi toga je nakon tri godine napustio taj samostan i pridružio se pustinjaku Marinu, koga je izabrao za učitelja. Marin je bio čovjek pobožan i vrlo strog. Po tri dana u sedmici uzimao bi samo komadić kruha i nešto graha, a u ostale dane malo vina i juhe. Romuald je morao s njim svaki dan izmoliti cijeli psaltir. Zajedno su proživjeli neko vrijeme u španjolskoj pokrajini Kataloniji. Na povratku u Italiju izabraše Romualda za opata. Tu je službu primio preko volje na nagovor cara Otona II., ali se ipak nakon dvije godine odrekao i posvetio se svim žarom obnovi benediktinskih samostana u Italiji. U tom nije bio sretne ruke jer ga zbog njegove strogosti ljudi nisu voljeli. Stoga je zadnji dio života utrošio više u organiziranje skupina pustinjaka. Jedan je samostan sagradio u blizini Poreča. Sam je neko vrijeme proživio u nedalekoj pećini. Osobit je uspjeh postigao spajajući život pustinjaka (eremita) sa životom samostanaca (cenobita). Samostan Kamaldoli u Toskani, u kojemu je uredio takav život, postao je matica novoga reda Kamaldoleza. To je jedan od najstrožih redova u Crkvi. Oni uvijek šute, strogo poste i sprovode život u maloj kućici s vrtom, gdje se bave molitvom i ručnim radom. Sveti je Romuald umro 1027. god. kao starac od 120 godina. Preko stotinu godina proveo je u najstrožoj pokori.

Malo je koji svetac tako potpuno ostavio sve što je imao i svim srcem tražio Boga na zemlji kao sv. Romuald. On je tako potpuno prekinuo s prijašnjim životom da je radi svoje revnosti i ostalih kreposti postao težak i samostancima. No, to ga nije zaustavilo na putu savršenosti. Živio je samo za Boga. Nije se obazrirao na ljudsku hvalu i ukore. Odricanje svijeta samo je sredstvo da lakše dođemo do Boga. Romuald se dao potpuno na PROMATRANJE BOŽANSKIH STVARI, i do tog je promatranja vodio i druge ljude. Jedamput je kao i patrijarh Jakov vidio ljestve koje su dopirale do neba i svoje redovnike kako se penju po njima. Poput Mojsija, koji je na Sinaju četrdeset dana promatrao Gospodnju slavu, i on je daleko od svijeta bio u neposrednom dodiru s Bogom. Stoga bogoslužje primjenjuje na njega riječi koje su napisane o Mojsiju: "POKAZAO MU JE SLAVU SVOJU" (Posl.).

Žrtva sv. mise morala bi za mene biti doživljaj ostavljanja svega zemaljskog i združivanja s Bogom. Žrtvovanje, odricanje, prikazanje najbolja je priprava za euharistijsko združenje. Već se u času sv. pričesti ispunja Kristova riječ koja će se potpuno ostvariti na dan nebeske nagrade: "Svaki, koji ostavi kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja radi imena mojega, primit će stostruko i baštinit će život vječni."

8. II. SV. IVAN OD MATHA
"DA SE OSLOBODIMO ROBOVANJA DUŠE I TIJELA" (Molitva).

- Obitelj Matha postala je slavna za vrijeme bojeva između kršćana i Maura početkom 12. stoljeća. Na obiteljskom grbu bio je urezan zarobljenik s natpisom: "Gospodine, oslobodi me ovih okova". Jedan član te obitelji ispunio je to geslo osnovavši red trinitaraca za otkup robova. Kod svoje prve sv. mise preko podizanja vidio je anđela u svjetloj, bijeloj haljini, a na prsima mu križ crvene i modre boje. Prekriženim rukama pokazivao je na dva zarobljenika. To je bio znak da ga Bog poziva na rad oko otkupljenja robova. Da jasnije upozna Božju volju povukao se u samoću. Tu mu se pridruži sv. Feliks Valois. Nakon tri godine skromnog života u razmatranju i molitvi zapute se pješice u Rim da ispripovijede sv. Ocu svoja viđenja i nadahnuća. Da isprosi od Boga rasvjetljenje u tako važnoj stvari, papa Inocent III. držao je u lateranskoj bazilici svečanu misu kojoj je prisustvovao sav kardinalski zbor i mnoštvo naroda. Preko mise vidio je papa isto viđenje kao i sv. Ivan kod svoje prve mise. Nato odobri novi red, sam mu nadjene ime Red presvetog Trojstva za otkup robova i odredi da novi redovnici nose onakovo odijelo, kakvo je imao anđeo u spomenutom viđenju. Sredstvima što su ih redovnici proseći sakupljali, plaćali bi Saracenima velike svote novaca i tako su otkupili nebrojeno mnoštvo kršćanskih robova. Najsretniji su bili oni redovnici koji su mogli izvršiti četvrti zavjet, da pođu sami u ropstvo umjesto zarobjenika. I sam je sveti Ivan išao u Afriku, želeći da tamo umre kao mučenik. Ta mu se želja nije ispunila, nego se vratio iz Afrike sa 110 oslobođenih robova. Zadnje četiri godine proveo je posve povučeno pripravljajući se na smrt, koju je dočekao 17. XII. 1213.

Djelo što ga je izveo sv. Ivan nastojanjem oko otkupa robova imalo je za ono doba izvanredno veliko značenje. Njegov je red izvršio svoju ulogu i danas nije potreban. Misleći na otkup od tjelesnog robovanja Crkva još više misli na OSLOBOĐENJE OD "ROBOVANJA DUŠE" (Molitva). Teško je robovati ljudima, ali je još mnogo teže btit rob đavla i grijeha. Jasno je u sv. Pismu izražena istina da je "svaki koji griješi, rob grijeha" (1 Iv 8,34). Sv. Pavao u svojim Poslanicama nabraja razne vrsti grijeha kojima ljudi robuju. To je prije svega BLUDNOST: "Dali ste svoja tjelesa da robuju nečistoći" (Rim 6,19). Zatim PROŽDRLJIVOST: "Ne služe Gospodinu našemu Kristu, nego svojemu trbuhu" (Rim 16,18). Osim toga, sve što je zemaljsko može zarobiti ljudski duh: "Robovali su stvorovima" (Rim 1,25).

Krist je Spasitelj uzeo "oblik roba" (Fil 2,7), da nas otkupi od robovanja đavlu i grijehu. Vrijeme sedamdesetnice je vrijeme odvažne borbe s neprijateljima naše duše. Ako mi je duh slobodan, moram uložiti sve nastojanje da me neprijatelj ne zarobi. Ako sam upao u ropstvo grijeha, moram uznastojati da se oslobodim. Združujem li kod sv. mise s Kristovom žrtvom i svoju vlastitu žrtvu, združujem li kod sv. pričesti s Kristom ne samo svoje tijelo, nego i svoj um, volju i srce, najbolje osiguravam slobodu svoje duše.

Otkupitelju svijeta, oslobodi moj duh od okova grijeha! Spasitelju svijieta, sačuvaj moju slobodu! "Izbavi me, Gospodine, i postavi me uza se, pa neka se bilo tko bori protiv mene!" (Job, 17,3).

9. II. ŠEZDESETNICA
"IN LABORIBUS PLURIMIS - MNOGO SAM SE TRUDIO" (Posl.).

- Tri predkorizmene sabranosti, što je izgrađeno za papinstva sv. Grgura Velikoga, u doba strašnih provala istočnih naroda. To su za Rim bili teški dani. Uspomena na njih ostala je u ozbiljnim molitvama i pjesmama ovih nedjelja koje su u to doba uvrštene u misal. Sveta misa prošle nedjelje počinje tužnom pjesmom: "Opkoliše me smrtni vapaji, obuzeše me paklene boli". Još ozbiljnije počinje današnja sveta misa: "Ustani, što spavaš, Gospodine? Ustani i nemoj nas odbaciti zauvijek! Zašto odvraćaš lice svoje? Zar zaboravljaš nevolje naše?

Tijelo se naše valja po zemlji. Ustani, Gospodine, pomozi nas i izbavi nas!" (Ulaz).

Nedjelja sedamdesetnica bila je poziv na borbu, na natjecanje, na rad. Na današnji dan Crkva ODREĐUJE ŠTO IMAMO RADITI. Kao što u ovo doba godine počinju ozbiljni radovi na polju, tako hoće Crkva, da nas potakne da se upravo u ovo doba priprave za Uskrs ozbiljno prihvatimo rada na njivi svoje duše.

Njiva naše duše je Božja i naša. Da bi donijela plod brine se za to Bog, ali moramo i mi. Važno je djelo Božje, ali je važno i naše sudjelovanje. "Sijač čistog sjemena" Spasitelj sijao je za svoga zemaljskoga života "zrnje riječi Božjih". On je u času krštenja posijao u našu dušu sjeme milosti posvečujuće, vjere, ufanja i ljubavi. On trajno sije nebesko sjeme po propovijedanju Evanđelja, po svetim sakramentima i na mnogo drugih načina. Sjeme, što ga Spasitelj sije samo je dobro sjeme, a ono ipak ne donese uvijek očekivani rod.Koji je tome uzrok? To ovisi o vrsti zemljišta na koje sjeme padne. Lako se dogodi da sjeme padne kraj puta, to jest u srce ljudi koji se nisu oslobodili đavolskog upliva, te on dođe i pokupi posijano sjeme. Ni kamenito tlo, ni tlo puno drača ne može donijeti rod. Jedino DOBRA ZEMLJA, zemlja što je PREORANA POTEŠKOĆAMA, nevoljama i bolima donosi obilan rod. Upravo stoga i šalje Bog svojoj Crkvi mnoge poteškoće i neugodnosti. Crkva je uvijek mnogo trpjela i kao zajednica, a uvijek su trpjeli i svi njezini udovi. Iz srca Crkve napunjenog pogrdama i bolima izviru ganutljive današnje misne pjesme i molitve: "Ustani, što spavaš, Gospodine! (Ulaz). Neka upoznadu neznabožački narodi, da ti je ime Bog, da si ti jedini Višnji nad svom zemljom. Bože moj, neka budu kao slamka na silnome vjetru" (Na step.).

Moje nastojanje oko uzgoja božanskog sjemena na njivi moje duše povezano je s mnogim teškoćama. Pavao je shvatio, da se za sijanje Božje riječi traži mnogo truda i muke (Posl.). I ja moram shvatiti, da sjeme najbolje uspijeva u preoranoj zemlji o kojoj pjeva zavlaka: "Potresao si, Gospodine, zemlju i uzdrmao je". Radost žetve na koncu života ovisit će o trudu što ga uložim za sjetve: "Koji siju u suzama, u radosti će žeti. Odlazeći na posao idu i plaču, noseći sjeme za sjetvu. Ali će se povratiti s radosnim klicanjem, noseći snopove svoje" (Ps 126).

10. II SV. SKOLASTIKA
"LJUBAV I ZAKON".

- Sveta je Skolastika bila rođena sestra sv. Benedikta. Posvetila je Bogu svoje djevičanstvo i živjela nedaleko samostana Monte Cassino što ga je osnovao njezin brat. U vezi s njezinim životom i smrću zabilježio je sv. Grgur papa (i sam član benediktinske obitelji) dva značajna čuda koja pokazuju kako je bila velika njezina intimnost s Bogom, njezina djevičanska ljubav i čistoća. Pošto je Skolastika mnogo godina služila Bogu i bila mnogim djevicama duhovna majka, osjetila je da će brzo poći s ovoga svijeta, pa je zaželjela da se prije smrti sastane s bratom. Benedikt je udovoljio njezinoj molbi i došao, te su proboravili čitav dan zajedno slaveći Boga i razgovarajući o svetim stvarima. Kad se već spustila noć, Skolastika zamoli brata da ostanu do jutra da mogu zajedno razgovarati o radostima nebeskog života. Benedikt odgovori da nikako ne može ostati izvan samostana jer to zabranjuju redovnička pravila. Uto Skolastika sklopi ruke i pomoli se Bogu. Kad je svršila molitvu, nastade silno nevrijeme s kišom, a prije nego što je počela moliti bilo je potpuno vedro. Tako je Benedikt morao ostati cijelu noć sa sestrom u svetom razgovoru i molitvi. - Malo dana iza ovog događaja stojeći sv. Benedikt u svojoj sobi vidio je gdje se duša njegove sestre diže prema nebu poput golubice. Misno bogoslužje gleda u tom znak njezine nevinosti: "Bože, ti si, da pokažeš put nevinosti, učinio da duša blažene djevice tvoje Skolastike pođe u nebo u liku golubice." (Molitva). Iza smrti sv. Skolastike poslao je sveti Benedikt braću da donesu njezino tijelo u samostan i polože u grob koji je za se priredio i kasnije u njemu bio sahranjen. Kako su za života bili u mislima zajedno kod Boga, tako im tjelesa poslije smrti

zajedno počivaju. Sveti je Benedikt umro oko g. 547., a sv. Skolastika iste godine malo vremena prije.

Skolastika je u broju mudrih djevica. Njezina je svijeća ispunjena uljem ljubavi (Ev.). Ona je upravo stoga i mogla dobiti sve što je u molitvi tražila od Zaručnika, jer je s njim bila usko povezana po djevičanskoj ljubavi. Njezin nam život pokazuje kako je LJUBAV VEĆA NEGO ZAKON. Mogli bi smo reći da je sv. Benedikt na neki način utjelovljeni zakon, a sv. Skolastika utjelovljena ljubav. Kod zadnjeg njihova susreta na zemlji Benedikt je gledao više na samostanska pravila, zapt, zakon, dok je Skolastika izgarala od ljubavi prema Bogu i nije htjela prekinuti razgovor o njemu, makar da je izgledalo da se to kosi s redovničkom stegom. Bog je čudesnom kišom posvjedočio, da je ljubav iznad zakona, zapravo, da je ljubav najviši zakon. Ljubav ne prezire zakon i pravila, nego ih ispunja na mnogo savršeniji način: "Plenitudo legis caritas - Ljubav je ispunjenje zakona" (Rim 13,10).

Uza sve to primjer nas Skolastike uči da se DO LJUBAVI DOLAZI UPRAVO PREKO ZAKONA, pravila i pravde. Njezino ime "Scholastica" znači učenica. Ona je ljubav Božju naučila od Benedikta rado prihvačajući i marljivo obdržavajući sve propise koje je on dao. Benedikt, predstavnik stroge pravde i zakona i Skolastika predstavnica djevičanske ljubavi ne mogu se odijeliti jedno od drugoga. Oni su brat i sestra tijelom i duhom. Ako je Skolastika postala velika, postala je to po Benediktu. Vršenje zakona unapređuje ljubav, a ljubav daje smisao i život svakom zakonu. Zakon bez ljubavi kostur je bez života. Skolastika je znala pravdu oživiti ljubavlju, a ljubav jačati pravdom. U tom je danas Crkva hvali i stavlja nama za uzor: "DILEXISTI IUSTITIAM - LJUBILA SI PRAVDU" (Ulaz).

11. II. UKAZANJE B.D. MARIJE U LURDU
"ZMIJINU SI GLAVU ZGAZILA DJEVIČANSKOM NOGOM" (Zavlaka).

- Upravo pred 100 godina, tj. 11. II. 1858., četiri godine poslije nego je papa Pijo IX. proglasio dogmu Bezgrešnog Začeća, ukazala se sv. Djevica priprostoj mlinarovoj kćeri četrnaestgodišnjoj Bernardici: "Ja sam Bezgrešno Začeće". Poslije tih ukazanja dogodilo se u Lurdu toliko čudesa i obraćenja, da je Crkva dozvolila g. 1891. provinciji Aix, u koju spada Lurd, svetkovinu ukazanja bl. Djevice Marije. Pred pedeset godišnjicu lurdskih ukazanja, 13. studenog 1907 sv. Pijo X. propisao je tu svetkovinu za cijelu Crkvu. Pijo XI. izričito je priznao istinitost lurdskih ukazanja. Te iste godine proglasio je Bernardicu blaženom, a g. 1933. svetom. Nad lurdskom špiljom izgrađena je veličanstvena crkva koju je u ime pape Pija IX. posvetio pariški nadbiskup. Lurd je danas središte hodočašća nebrojenih tisuća vjernika sa svih strana svijeta.

Crkva nas poziva da u duhu promatramo nebeski lik "blagoslovljene među ženama" (Ev.), koju je Bernardica tjelesnim očima gledala. U misnom je bogoslužju taj lik prikazan s nekoliko simbola uzetih iz sv. Pisma. Marija se na zemlji pokazala kao "sveti grad, novi Jeruzalem koji silazi s neba od Boga" (Ulaz), kao "zaručnica ukrašena za svoga muža" (Ulaz), kao "kovčeg zavjetni u nebeskom hramu" (Posl.), kao "žena obučena u sunce, mjesec pod njezinim nogama, a na glavi joj kruna od dvanaest zvijezda" (Posl.), kao "cvijeće, što je procvalo na našim poljima" (Na step.), kao "grlica, koje se glas čuje u našoj zemlji" (Na step.), kao "golubica što se pokazala na kamenitoj pećini" (Na step.). Sad u predkorizmenom vremenu posebno nas zanima slika što nam je opisuje zavlaka. Tu je Marija prikazana kao NOVOZAVJETNA JUDITA. Nakon pobjede nad Holofernom Izraelski je narod pozdravio Juditu: "Blagoslovljen Gospodin, što je stvorio nebo i zemlju, koji te je poslao da odrubiš glavu vođi neprijatelja naših. Ti si slava Jeruzalema, ti si radost Izraela, ti si dika puka našega" (Jdt 13,24; 15,10). Marija je pobjednica vođe paklene vojske. Njezino su oružje čudesni lurdski događaji, svetost i čistoća, pobožnost i molitva, pokora i samozataja. ČUDESA što se u Lurdu događaju jaka su obrana vjere. KRUNICA što je sveta Djevica drži u ruci,

znak je novog PROCVATA POBOŽNOSTI I BOGOŠTOVLJA poslije njezina ukazanja. BIJELA HALJINA kojom je zaogrnuta, označuje ČISTOĆU I SVETOST koja kod velikog broja vjernika svaki dan raste sve više, kao što raste njihova pobožnost prema blaženoj Djevici. Dok se spremamo na korizmenu pokoru, posebno se moramo sjetiti da je POKORA oružje majke Božje protiv grijeha. Za vrijeme osmog ukazanja ona je rekla Bernardici: "Pokora, pokora, pokora!" Crkva radosno gleda na pobjedu nad zlom; na pobjedu vjernika pod Marijinim vodstvom, pa je stoga pozdravlja kod današnje mise onako kako su Izraelci pozdravljali Juditu nadodajući još usklik: "Sretna si, sveta Djevo Marijo, i svake hvale predostojna, jer si zmijinu glavu zgazila djevičanskom nogom!" (Zavlaka).

Marijin dolazak na svijet pred dvije tisuće godina bio je očiti znak Kristove blizine. Pobožnost prema njoj preduvjet je da primimo obilatije milosti Kristova euharistijskog pohoda (Prič.). Crkva je uvjerena da su Marijina ukazanja na zemlji u našim danima znak i preduvjet osobite Kristove blizine u sadašnjem razdoblju povijesti. Stoga je i pozdravlja u zoru današnjeg dana kao VJESNICU KRISTOVE BLIZINE: "O presjajna zoro spasenja, iz tebe, Djevo Marijo, isteklo nam je Sunce pravde, koje nas je pohodilo, granuvši s visine!" (Ant. za Blagoslovljen).

12. II. SEDAM SV. UTEMELJITELJA
"CONSOCIARI FLETIBUS, UT PERFRUAMUR ET GAUDIIS - PRIDRUŽITI SE PLAČU, DA UŽIVAMO RADOST" (Molitva).

- Na blagdan Uznesenja Marijina god. 1233. kod proslave bratovštine bl. Djevice našlo se u crkvi među ostalim pobožnim svijetom sedam firentinskih plemića: Bonfilije Monaldi, Bonajuncta Manetto, Manetto Antellese, Amideo Amidei, Uguccio Uguccioni, Sosten Sostenei i Aleksije Falconieri. Kad je svijet izišao iz crkve, oni su ostali da se dalje mole i u isto vrijeme dobiše svi nadahnuće da počnu živjeti životom kršćanske savršenosti. Na slijedeću Gospinu svetkovinu, 8. rujna sva sedmorica ostaviše svoje obitelji, svoje imanje i raskoš svoga plemstva i nastaniše se u siromašnoj kućici blizu gradskih vrata. Da mogu lakše u sabranosti služiti Bogu ukloniše se na brdo Senarij, gdje su oko siromašne kapele napravili sedam skromnih kolibica u kojima su provodili pustinjački život. Kad su jednom na Veliki petak razmatrali Muku Spasiteljevu i žalost njegove majke, nadahne ih ona da osnuju red kojemu će biti svrha razmatranje njezinih žalosti i pokaže im kakvo će odijelo nositi. Tako je nastao red servita ili Slugu Marijinih. To je ime red dobio po jednom čudesnom događaju. Dok su sveti utemeljitelji jednom u Firenci prosili milostinju, grupa dječaka (među kojima je bio i sveti Filip Benicij, kasniji general reda, tada u petom mjesecu života) nazva ih "servi Mariae! Sluge Marijine! Na taj nas događaj podsjećaju riječi današnje Ulazne pjesme: "Mudrost je otvorila usta nijema i naučila je govoriti dojenčad". Danas red servita ima oko 1.500 članova koji žive u 85 samostana. Svete utemeljitelje ovog reda, koje je za života prožimao jedan duh, a po smrti združio jedan grob i jedno štovanje vjernika, proglasio je zajedno svecima papa Leon XIII.

Danas smo s presvetom Djevicom, sa svetim utemeljiteljima, s njihovim redovnicima i sa svim vjernicima okupljeni oko križa Kristova. U žrtvi sv. mise promatramo i obnavljamo njegovu muku i smrt koja je pobijedila našu smrt. Sveti su utemeljitelji shvatili značenje te pobjede: "Pravednici su opjevali, Gospodine, sveto ime tvoje i pobjednicu ruku tvoju složno su hvalili" (Ulaz). Blažena je Djevica sudjelovala u Muci Kristovoj. Današnji su sveci na njenom primjeru učili kako da i sami postanu dionici Kristove muke. Bog je podigao u svojoj Crkvi jedan posebni red za razmatranje boli Kristove majke (Molitva) i to bi nam svima morao biti poticaj da se U TOM RAZMATRANJU PRIDRUŽIMO. Svrha je ovog razmatranja da se naše srce oduševi za radosno trpljenje zajedno s Kristom i njegovom majkom. Crkva neprestano promatra boli Krista i Marije, Crkva te boli u svom životu

odrazuje. Bogu je ugodna žrtva našega života koju mu prikazujemo zajedno s bolima Krista i Marije: "Odabranici moji neće se truditi uzalud (Na step.). Dovest ću ih na svetu goru moju i razveselit ću ih u mome domu molitve; paljenice njihove i žrtve njihove bit će mi ugodne na žrtveniku mome" (Prik.).

Predkorizmena borba protiv zla nije sama sebi svrha, nego pobjeda koju treba izvojštiti. Ni muka nije samo po sebi svrha, nego RADOST KOJA DOLAZI IZA NJE. Iza mučnog sijanja dolazi radosna žetva (Zavlaka). Žalost je na zemlji kratka, a na nebu je veselje vječno. Tko se na zemlji odriče nedokristenih (sic) naslada, na nebu će biti nagrađen (Ev.). "Kao što se zajednički podnosili patnju, tako će vam biti i zajednička utjeha" (2 Kor 1,7).

13. II. VRIJEME SEDAMDESETNICE
ROD OVISI O VRSTI TLA.

- Da nas potakne na ozbiljnu pripravu za Uskrs, a još više za dan konačnog obračuna, Crkva nam u bogoslužju donosi na promatranje mnogo slika i prispodoba. U Evanđelju danas promatramo prispodobu o SJETVI. Lako nam je uočiti da je vrijeme sjetve vrijeme našeg zemaljskog života, a vrijeme žetve vrijeme prijelaza u vječnost. Bog je sijač dobrog sjemena. On prolazi u vrijeme duhovnog proljeća, a i za cijelog našeg života njivama naših duša. On sije svoje sjeme neposredno dajući nam svoje milosti i nadahnuća, ali sije također i preko svojih službenika koji raznose zrnje Božjih riječi. No Bog nam ne daje samo svoje istine, nego i samoga sebe. On dakle nije samo riječ, nego i sjeme. Na sv. krštenju je u našu dušu usadio klicu svoga božanskog života. U svetoj pričesti daje nam na osobit način samoga sebe. Na zemlji naše duše treba da uzraste i donese rod božansko stablo.

Božje je sjeme uvijek dobro, no dogodi se da ipak ne donese rod. Ako tlo naše duše nije podesno, neće uroditi plodom ni najbolje sjeme. Spasitelj je u Evanđelju opisao TRI VRSTE LOŠEG TLA: "Kraj puta", "Na kamenju", "Među dračama". Zemljište KRAJ PUTA je rastresena, nesabrana duša koja se predaje beskorisnim mislima koja želi da sazna svaku novost, koja nema vremena za unutarnje općenje s Bogom. KAMENITO zemljište je duša bez jačeg poleta i revnosti, koja se plaši svake žrtve i napora, koja doduše rado sluša riječ Božju i rado moli, ali odmah klone čim se treba usprotiviti napasti, svladati koju poteškoću, ili prinijeti koju žrtvu. Zemljište OBRASLO TRNJEM je duša koja je primila sjeme Božje riječi i milosti i nastoji da to sjeme donese rod, ali uz ovu dobru volju puna je sklonosti koje mogu ugušiti dobro sjeme. U takvoj je duši ukorijenjena sklonost prema zemaljskom uživanju, udobnostima i nasladama tjelesnog života; čežnja za novcem, hvalom i ugledom pred ljudima; privezanost uz svoje poslove, nauke, zanimanje, poznanstva i prijateljstva; prekomjerna briga oko očuvanja zdravlja i oko njege tijela. Sve su to različite vrste trnja koje će pomalo zagušiti klicu što iznikne iz dobrog sjemena. Tako dakle na tri načina može tlo naše duše biti zapreka da božansko sjeme ne donese rod: RASTRESENOŠĆU, MLAKOŠĆU I PRIVRŽENOŠĆU ONOM ŠTO JE ZEMALJSKO.

Samo DOBRA ZEMLJA donosi rod: "I drugo pade na dobru zemlju i donese stostruki rod" (Ev.). Dobra je zemlja duša koja misli samo na Boga i ono što je Božje; koja misli samo kako će Boga posjedovati, njemu omiljeti i za njega živjeti; koja revnuje za spasenje duša i sve ostavlja što ne vodi k Bogu. Uzor takve dobre zemlje je SVETI APOSTOL PAVAO. Današnje je misno bogoslužje s njim najviše povezano. Nastalo je u vezi s njegovom zbornom crkvom na Ostijskoj cesti. U Molitvi molimo njegov zagovor. On nam u Poslanici pripovijeda o nevoljama koje su uzorale zemlju njegove duše i o plodovima koji su na toj zemlji već za njegova zemaljskog života dozreli: "Mnogo sam se trudio, mnogo sam bio po tamnicama, preko mjere rana zadobio, mnogo sam puta bio u pogibli smrtnoj. Od Židova primio sam pet puta četrdeset manje jedan udarac. Tri puta sam bio šiban, jedamput kamenovan, triput sam

doživio brodolom, noć i dan sam proveo na pučini morskoj. Često sam putovao, bio sam u pogiblima od rijeka, u pogiblima od razbojnika, u pogiblima od zemljaka, u pogiblima od pogana, u pogiblima u gradu, u pogiblima u pustinji, u pogiblima na moru, u pogiblima od lažne braće; u trudu i muci, u mnogom nespavanju, u gladi i žeđi, u mnogom poslu, u zimi i golotinji"; Na tako preoranoj zemlji nikao je dragocjeni plod: Bio je uznesen u raj i čuo neiskazane riječi "koje čovjeku nije slobodno govoriti" (Posl.).

U ovim ozbiljnim danima Crkva me poziva da se ozbiljno prihvatim posla. Moja vječna sreća ili nesreća ovisi o mojem radu i nastojanju na njivi moje duše "jer zemlja koja pije kišu što često na nju pada i rodi korisno povrće onima koji je rade, prima blagoslov od Boga. A koja iznosi trnje i bodljike neplodna je i blizu prokletstvu. Ona se najposlije sažeže" (Heb 6,7-8). Moram dakle ići za ciljem radi kojega sam stupio u službu Kristovu: "Ja sam vas izabrao od svijeta, da idete i rod donesete, i da rod vaš trajno ostane" (Jučerašnja Prič.).

14. II. VRIJEME SEDAMDESETNICE
"AD ALTARE DEI - K BOŽJEM ŽRTVENIKU" (Prič.).

- Na vrhuncu uskrsnog razdoblja crkvene godine nalazi se svetkovanje Spasiteljeve muke i smrti. Crkva nas malo pomalo pripravlja na to svetkovanje i upozorava nas da ćemo svetkujući Kristovu smrt i sami morati umrijeti grijehu, svijetu i tijelu. Budući da se u sv. misi obnavlja Kristova žrtva, to onda SUDJELOVATI KOD sv. mise ZNAČI IĆI U ŠKOLU TRPLJENJA I UMIRANJA. Vidljivo pristupanje k oltaru trebalo bi da prati naše nevidljivo prianjanje uz Krista koji je naš oltar. (Jutarnja na 9. XI.), da se s njim zajedno žrtvujemo. Nekoć su službenici oltara i vjernici išli u ophodu k žrtveniku na prikazanje da prinesu svoje darove, i kod pričesti da prime Božji dar. Današnja prikazna i pričesna pjesma pjeva o tom pristupanju vjernika k oltaru: "UPRAVI KORAKE MOJE na stazama svojim (Prik.). PRISTUPAM k oltaru Božjem" (Prič.). Ovo pristupanje k oltaru i sudjelovanje u prikazivanju darova još i ni danas nije potpuno iščezlo. Kod tihe mise ministrant donosi k oltaru posudice s vinom i vodom, a u nekim prigodama i ciborij s hostijama; kod svečane sv. mise nosi podđakon hostiju za posvećenje; novoređenici donose biskupu svijeće, a kod proglašenja svetaca prikazuju se simbolični darovi. O prikazivanju darova sa strane vjernika piše sv. Otac u enciklici o sv. liturgiji: "Katkada donose vjernici - kako je to u prijašnjim vremenima češće bilo - službenicima oltara kruh i vino što će se pretvoriti u Tijelo i Krv Kristovu".

Ići prema oltaru za Crkvu znači - a tako isto mora značiti i za mene - ići putem Krista, ići uskim i strmim putem koji će me dovesti na goru Gospodnju gdje se umire svijetu, a živi Bogu. Ako to imam na pameti, onda ću lakše shvatiti zašto danas mnogi po svijetu daju veliku važnost obnovi PRIKAZNOG OPHODA. Evo što je na primjer bolonjski nadbiskup kardinal G. Lercaro odredio za svoju nadbiskupiju: "Neka se darovi za svetu žrtvu redovito donose na sam oltar: male hostije u ciboriju i posudice s vodom i vinom. Prigodno se mogu donijeti dvije ili više svijeća koje će gorjeti od posvećenja do pričesti. Bilo bi prikladno da se upravo sada donesu na oltar posude s cvijećem. Mala procesija nosioca uredno ide k oltaru. Prema staroj tradiciji dolikuje da onaj koji nosi piksidu bude zaogrnut velom liturgijske boje toga dana. Kad dođu pred oltar kleknu i predadu darove celebrantu. Dobro je da se ova procesija obavlja s prikladnom svečanošću. U međuvremenu za to određene osobe kupe prinos vjernika. Zbor pjeva prikaznu pjesmu, a cijela zajednica iza svakog retka ponavlja antifonu. - I u prikazivanju kruha mogu svi prisutni osobno sudjelovati: U malim i jednostavnim zajednicama mogu dva ministranta, jedan s kutijom hostija, a drugi s ciborijem obići redove vjernika; tko se želi pričestiti stavi hostiju u ciborij. U većim zajednicama može se na prikladnom mjestu kod crkvenog ulaza postaviti kutija s hostijama i ciborij, tako da vjernici, koji se žele pričestiti mogu kod ulaza staviti hostiju u ciborij. Preporučljivo je o oba slučaja iz

higijenskih razloga služiti se malim plosnatim kliještima. Samo u izvanrednim prigodama preporučujem da se sudjelovanje vjernika kod prikazanja još više proširiti (sic) npr. kod mise za siromahe, za sjemenište, za misije, kod zahvale za žetvu i berbu. U tim slučajevima treba osobito paziti na red da to doista bude prikazni ophod. Ako i žene prinose darove, treba da ih predadu kod pričesne klupe".

Što se god u bogoslužju čini na vidljiv izvanjski način treba da bude popraćeno nutarnjim duševnim doživljajem; ako toga nema, onda vanjski čin i nije čin pobožnosti. Bez nutarnjeg shvaćanja i ljubavi ne može se dolično obavljati ni izvanji čin. No opet dolično i vanjsko štovanje Boga povećava našu pobožnost, vjeru i ljubav. I tijelom, i duhom, i umom, i voljom i srcem treba da vršimo ono što danas pjevamo: "Pristupam k Božjem Žrtveniku: k Bogu, koji razveseljuje mladost moju" (Prič.).

15. II. SUBOTA SV. MARIJE
"INVIOLATA PERMANSISTI - OSTALA SI NEOKALJANA" (Zavlaka).

- Dok nastojimo pripraviti svoju dušu da bude prikladno tlo za sijanje Božje riječi, danas nam je u bogoslužju pred očima najsavršeniji UZOR DOBRE ZEMLJE, još savršeniji od apostola Pavla o kojem smo slušali prošlih dana, a to je sveta Majka Kristova. Evanđelje svjedoči da je zrnje Božjih riječi čuvala u svom Srcu i o njima razmišljala (Lk 2,19.51). Na nju se u najosobitijem značenju odnose riječi današnjeg Evanđelja: "Blaženi, koji slušaju riječ Božju i drže je". Ona je kroz povijest kršćanstva brižljivo čistila drače krivovjerja s njive sv. Crkve: "Raduj se, Djevo Marijo, koja si vjerovala Gabrijelovim riječima: ti si sama uništila sve zablude kad si kao Djevica rodila Boga i čovjeka i poslije porođaja ostala neokaljana" (Zavlaka).

U razdoblju predkorizmene i korizmene priprave za Uskrs za nas imadu osobito značenje riječi "OSTALA SI NEOKALJANA" (Zavlaka). Marija je uzor čistoće koja se od nas traži za sudjelovanje u svetim otajstvima Muke, Smrti i Uskrsnuća Kristova. Ona je uzor čistoće što nam je potrebna za sudjelovanje u euharistijskom otajstvu. Jedina je ona bila potpuno dostojna da izbliza sudjeluje u Kristovim otajstvima, jer je po osobitoj povlastici bila sačuvana od istočnog grijeha i primila od Boga obilje svih milosti i kreposti. Ona je tako bila utvrđena u milosti, da se u svom životu nije nikada ni u najmanjoj stvari Bogu iznevjerila, da nije nikakda ni pomislila ili rekla nešto nesavršeno ili nedolično. Bila je potpuno čista u svojim mislima i željama. Svoj je stan Bog brižno pripravio i čuvao.

Po svetim otajstvima i ja dolazim u dodir s Bogom slično kao i sveta Djevica. Stoga bi trebalo da i čistoća moga srca bude slična njezinoj. A da li je stvarno tako? Moram priznati, da nisu posve čiste moje misli, želje i osjećaji. Moram priznati da je malo istinskih kreposti koje bi resile moju dušu, a da je mnogo mana koje ju nagrđuju.

Pobožnost prema presvetoj Djevici izvrsno je sredstvo za sačuvanje potpune čistoće. O tom piše sv. otac Pijo XII. u enciklici o svetom djevičanstvu: "Jedan važan i ponovno tokom vjekova prokušani način kojim se čuva i njeguje neokaljana i savršena čistoća jest postojana i žarka pobožnost prema bl. Djevici Mariji. U toj se pobožnosti na neki način nalaze i sva ostala pomagala. Jer onaj koji je zaista i iskreno prožet tom pobožnošću, toga ona bez sumnje potiče na opreznu budnost, na žarku molitvu, da pristupa svetoj ispovijedi i da spasonosno dolazi svetom Stolu".

Dok promatram svoju grešnost i nedostojnost i dok nastojim postati čist i dostojan Božje blizine moram promatrati Marijinu čistoću i njoj se za pomoć utjecati. Tako me uči Crkva koja određuje da se dok priznajem svoje grijehe, molim Mariji: "Moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu... da me zagovara kod Gospodina Boga našega" (Opća ispovijed).

16. II. PEDESETNICA

"RAZRIJEŠIVŠI OKOVE GRIJEHA" (Molitva) "UČI ME ZAPOVIJEDI SVOJE (Prik.).

- U teškim tjelesnim i dušenvim nevoljama, za vrijeme seobe naroda hodočastio je rimski puk k trojici svojih nebeskih zaštitnika: sv. Lovri (Sedamdesetnica), sv. Pavlu (Šezdesetnica) i sv. Petru (današnja nedjelja). U njihovim crkvama vjernici su priznavali da su krivi jer su sagriješili i molili su Boga da ih po zagovoru svetih oslobodi: "Daj da se mi, koji trpimo radi naših grijeha, milostivo oslobodimo radi slave imena tvojega (Sedamdesetnica). Ne možemo se pouzdati ni u jedno naše djelo: Daj milostivo, da nas od svih protivština obrani zaštita Učitelja naroda (Šezdesetnica). Razriješivši okove grijeha čuvaj nas od svake protivštine" (Današnja molitva). Okosnica cijele naše priprave za Uskrs jest spoznaja i priznanje vlastitih grijeha, te pokora za njih. Za sve one koji nastoje da se oslobode grijeha, apostol je Petar, svetac današnje zborne crkve, UZOR POKORNIKA. Svoj grijeh što je Spasitelja zatajio, dostojno je oplakao i okajao. Njemu je Spasitelj dao vlast da veže i razvezuje okove grijeha: "Što god svežeš na zemlji, bit če svezano i na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima" (Mt 16,19).

U današnjem misnom bogoslužju promatramo nekoliko slika koje razjašnjuju naš odnos prema grijehu i prema Bogu. Čovjek koji je u grijehu, OKOVAN je u teške okove. On je potpuno u vlasti sotone. S Crkvom molimo danas da nam Bog "razriješi okove grijeha" (Molitva). Čovjek koji je u grijehu, SLIJEP JE. Tama noći i sljepoća blijeda je slika najdublje tame grijeha. Poput slijepca iz današnjeg Evanđelja i mi tražimo u Spasitelja istu milost: "Gospodine, da progledam!" Za grešni ljudski rod što ga je sotona okovao u okove i bacio u tamu tamnice, moli Crkva: "Dođi i izvedi okovanog roba iz kuće tamnice, koji sjedi u tami i u sjeni smrtnoj". Svjesni Božje dobrote radosno danas priznajemo: "Desnicom si svojim oslobodio puk svoj!" (Na step.). - Za one koji nisu u grijehu, nego se s njim odvažno bore ima također u današnjem bogoslužju nekoliko slika. Kao što je Spasitelj uzlazio sa svojim učenicima u Jeruzalem (Ev.), tako se i mi MUČNO PENJEMO uz strmo brdo kreposnog života nastojeći da se što više udaljimo iz doline grijeha. Da nas neprijatelj ne rani, moramo se ZAKLONITI. Kamo? K Bogu kojega na početku mise zazivamo: "Budi mi Bog zaštitnik i mjesto utočišta, da me spasiš, jer si ti TVRĐAVA moja i UTOČIŠTE moje" (Ulaz). U borbi s jakim i lukavim neprijateljem potreban nam je VOĐA. To je opet sveti i jaki Bog, o kojem pjevamo: "Pokazao si narodima moć svoju" (Na step.) i koga zovemo u pomoć: "Budi mi vođa! (Ulaz). Vojnik u borbi može nastradati ne samo ako ga neprijatelj zarobi, nego također ako mu nestane HRANE. Bog je naš hranitelj, pa ga stoga danas molimo: "Hrani me" (Ulaz). - I u onim okolnostima, kad nismo u neposrednoj opasnosti da sagriješimo, potrebno je da naš život bude osiguran. Mjesto u kojem stanuju vojnici za vrijeme borbe obično je zaštićeno ogradom, bodljikavom žicom ili zidom. Mi smo Božje stado koje on brižno čuva u ogradi: "Mi smo narod njegov i ovce paše njegove" (Zavlaka). ZID koji priječi da se neprijatelj ne približi nama ili mi njemu jesu BOŽJE ZAPOVIJEDI. Prekoračiti taj zid znači prijeći k neprijatelju ili se izložiti opasnosti da nas zarobi. Danas molimo Boga da nas zaštiti: "Contra omnia adversa muniamur - Zaštiti nas od svih protivština" (Poprič.). Molimo ga da nas ogradi ogradom svojih zapovijedi: "Uči me naredbama svojim" (Prik). Najuzvišenija i prva zapovijed je ljubav: "Sad ostaje vjera, ufanje, ljubav, ovo troje, ali najveća je među njima ljubav" (Posl.).

Neću dozvoliti da me neprijatelj zarobi. Borit ću se odvažno protiv zla i čuvat ću se da u toj borbi ne podlegnem. Znam gdje sam siguran. Kod Boga koga svake večeri zovem u Povečerju: "Čuvaj nas, Gospodine, kao zjenicu oka: pod sjenom krila svojih zaštiti nas!"

17. II. VRIJEME PEDESETNICE
PENJANJE UZBRDO

- Vrijeme sedamdesetnice NAJDUBLJA je DEPRESIJA u crkvenoj godini. Pred očima je Crkve velika ćudoredna bijeda čovječanstva: "Tijelo se naše valja po zemlji" (Ulaz na šezdesetnicu). U ovim danima mislimo na svoje vlastite i tuđe grijehe: "Iz dubine vapijem k tebi, Gospode; Gospodine, usliši glas moj. Ako gledaš na bezakonja, Gospodine: Gospodine, tko će opstati?" (Zavlaka na sedamdesetnicu). Na ustima su nam osjećajne i dirljive pjesme: "Okružiše me smrtni vapaji, obuzeše me paklene boli: i u nevolji svojoj vapijem k Gospodinu (Ulaz na sedamdesetnicu). U tebe se Gospodine, uzdam, neću se zastidjeti dovijeka: Oslobodi me i izbavi me po pravdi svojoj" (Današnji ulaz).

Iz ove nas depresije vodi do vrhunca svetog uskrsnog blagdana najdulji i NAJSTRMIJI USPON u cijeloj crkvenoj godini: vrijeme korizme i muke. U današnjem Evanđelju slušamo riječi Kristove: "Evo se penjemo u Jeruzalem i sve će se izvršiti što su proroci pisali o Sinu čovječanskom. Predat će ga neznabošcima i izrugat će ga i bičevat će ga i popljuvat će ga i kad ga izbičuju, ubit će ga; i treći dan će uskrsnuti". Apostoli su teško shvaćali da će se spasenje svijeta izvršiti po Kristovoj muci i smrti i da će i oni sami morati u tom sudjelovati: "I oni od toga ništa ne razumješe i ovaj im je govor bio sakriven" (Ev.). Tri je godine Spasitelj poučavao apostole u strpljivosti i podnošenju svake nevolje, no ipak oni su očekivali da će On osnovati zemaljsko kraljevstvo u kojem će oni biti na prvim najčasnijim položajima. Ljudi, pa i pobožni, teško shvaćaju govor o trpljenju i poniženju. Mi se divimo mučenicima i slavimo svece koji su ljubili križ i žrtvu, a sami ne mislimo da ih u žrtvovanju nasljedujemo. I oni koji govore o prolaznosti svijeta, traže uživanje gdje mogu. Mnoge Božje istine ljudi lako shvaćaju, ali kad je govor o križu i trpljenju, to je za mnoge sasvim tvrd govor.

Ovo moram sebi duboko utisnuti u srce: USKRS JE NA VISINI i k njemu se može doći SAMO PENJANJEM. K Uskrsu mogu doći samo po putu kojim je išao Krist: "Tko hoće da ide za mnom, neka uzme križ svoj svaki dan i neka me slijedi" (Lk 9,23). Nitko se nije popeo na brdo svetosti nego samo po trpljenju i samozataji: "Svi koji hoće da žive pobožno u Kristu Isusu, trpjet će progonstvo" (2 Tim 3,12). Na goru Gospodnju mogu se popeti samo oni koji su čisti: o kojima pjeva psalmist: "Tko će se popeti na goru Gospodnju, ili tko će stati na svetom mjestu njegovu! Onaj u koga su nevine ruke i čisto srce" (Ps 24,3). Ako nisam čist, to mogu postati samo po POKORI.

Bog me poziva da se popnem na brdo kršćanskog savršenstva. Skupa s velikim mnoštvom vjernika odazvat ću se i ja glasu proroka: "Dođite, popnimo se na goru Gospodnju i u dom Boga Jakovljeva. On će nas naučiti putove svoje i ići ćemo stazama njegovim" (Mih 4,2).

Sveta je misa svagdašnji uspon prema visinama. Žrtvujući se zajedno s Kristom, penjemo se uz strmo brdo i pripravljamo se da budemo dostojni sudjelovati u Kristovu uskrsnuću. U tom teškom penjanju pomoći će mi Bog koga svaki dan molim: "Pošalji svjetlost svoju i istinu svoju: neka me one vode i dovedu na svetu goru tvoju i u šatore tvoje" (Red mise, Ps 43,3).

18. II. VRIJEME SEDAMDESETNICE
"EMINENTIOR VIA - IZVRSNIJI PUT" (1 Kor 12,31). Na Spasiteljevu putu u Jeruzalem susreo ga je neki slijepac i zamolio da mu vrati vid. Spasitelj je učinio čudo što ga pripovijeda današnje Evanđelje. Sveti Grgur papa tumačeći Evanđelje kaže da onaj slijepac slikovito označuje cijeli ljudski rod: "Čudesa našega Gospodina i Spasitelja moramo ovako shvatiti: ponajprije treba da vjerujemo da ih je uistinu učinio, a zatim treba da u njima gledamo i ono drugo što je u njima izraženo. Jer njegova čudesna djela s jedne strane pokazuju nam njegovu

moć, ali su također i simbol neke druge stvari. Mi ne znamo tko je bio onaj slijepac ali znamo čija je on slika i koga predstavlja. Slijepac je ljudski rod koji je po Adamovu grijehu izgubio sjaj vrhunaravnog svjetla i zapao u tamu vječnoga prokletstva." Što je očinji vid za naš tjelesni život to je VJERA za život naše duše. Upravo radi toga što je onaj slijepac imao duševni vid, Spasitelj mu je vratio i tjelesni: "Progledaj! Vjera te je tvoja spasila." (Ev.). Kad je slijepac progledao i on je bio jedan od onih što su s Kristom uzlazili u Jeruzalem: "Išao je za njim hvaleći Boga" (Ev.). Da nas vjera ne prosvjetljuje i ne jača ne bismo mogli podnositi poteškoće strmog penjanja prema svijetlom vrhuncu uskrsnuća. Vjera je vodila Abrahama kad je putovao kamo ga je Bog zvao (Heb 11,8-16). Po vjeri je Mojsije vodio narod Izraelski iz zemlje robovanja u zemlju obećanu: "Vjerom ostavi Egipat ne pobojavši se srdžbe kraljeve jer je ustrajao kao da vidi onoga koji se ne vidi. Vjerom prijeđoše Crveno more kao po suhoj zemlji, dok se Egipćani kad su to pokušali, utopiše" (Heb 11,27.29).

Teško putovanje po vjeri jest kao uspinjanje pješice. No katkada čovjek ima mogućnost da se do velikih visina digne kojim sredstvom pa i zrakoplovom. Na području našeg duhovnog života to sredstvo kojim se lagano penjemo jest LJUBAV. O ova dva načina putovanja pisao je sv. Augustin: "Crkva poznaje dva puta koja joj je Bog pokazao: jedan po vjeri, a drugi po posjedovanju. Jedan bježi od zla i čini dobro, a drugi nema nikakvo zlo koje bi izbjegavao, a ima veliko dobro koje uživa. Jedan se bori s neprijateljem, a drugi slavi slavlje bez neprijatelja. Jedan mora trpjeti zlo da se ne ponese u dobrima, a drugi u preobilju milosti nema nikakva zla i bez ikakve napasti oholosti prianja uz najviše dobro". Neposredno prije hvalospjeva ljubavi što ga čitamo u današnjoj Poslanici sveti je Pavao napisao riječi: "Ja ću vam još mnogo IZVRSNIJI PUT pokazati" (1 Kor 12,31). Taj je put doista nešto najizvrsnije što posjeduje Crkva jer ljubav kao kraljicu prate sve druge kreposti: "Ljubav je strpljiva, dobrostiva je, ljubav ne zaviti, ne hvasta se, ne nadima se, nije častohlepna, ne traži svoje, ne srdi se, ne misli zlo, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi" (Posl.). Ljubav je i stoga izvrsnija od svega drugoga, što po njoj već na zemlji počinjemo živjeti nebeskim životom i što je vječna: "Ljubav nikada ne prestaje, bilo da proroštva prestanu, bilo da jezici umuknu, bilo da znanje nestane, jer djelomično znamo i djelomično prorokujemo, a kad dođe ono što je savršeno, onda će prestati što je djelomično" (Posl.).

Ljubav mi može olakšati mnogo toga. Po njoj ću uspjeti da se popnem onamo kamo bez nje ne bih mogao. Ići ću putem ljubavi i poslušat ću opomenu sv. Pavla: "Sectamini caritatem! NEKA VAS LJUBAV VODI!" (1 Kor 14,1).

19. II. PEPELNICA
"CONTRA SPIRITALES NEQUITIAS PUGNATURI - NA POČETKU BORBE PROTIV ZLA" (Blagoslov pepela).

- Razdoblje crkvene godine koje započinje današnjim danom - korizma, najznačajnije je razdoblje u cijeloj godini. Sveti dani koje Crkva u bogoslužju naziva "sveto otajstvo, presveti i svečani post", određeni su da u njima proživimo najsvetije tajne naše vjere, da proživimo ljepotu kršćanskog života, blizinu Božju, blago koje imamo u Crkvi. U povijesti objave povezan je broj 40 - broj dana korizmene pokore - s pokorom i zadovoljštinom: 40 dana je padala kiša na zemlju za vrijeme općeg potopa da opere zloću ljudi. Izraelci su 40 godina boravili u pustinji prije ulaska u obećanu zemlju, Mojsije je postio 40 dana prije nego što je primio zakon od Gospodina na gori Sinaju, slično je i Ilija postio dok je 40 dana putovao na Božju goru Horeb, također je i Spasitelj 40 dana postio prije nego što je počeo javno naučavati.

Korizmeno je vrijeme VRIJEME DUHOVNE BORBE. Ta nas ideja prati u misnom bogoslužju od danas sve do Uskrsa. Zašto da se borimo? Čovjek se bori za ono što mu je

najdraže. Ljudi su mnogo puta vodili ratove za kolonije, za baštine neke dinastije, za bogate pokrajine i sl. Svakom kršćaninu bi morala najviše na srcu biti MILOST POSVEČUJUĆA na zemlji i VJEČNA SLAVA na nebu. To je naše blago o kojem govori Spasitelj: "Gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje" (Ev.). Crkva osjeća da je to najveće blago kod mnoge njezine djece u pogibli: "Spasi me, Bože, jer dođoše vode sve do duše moje" (Blagoslov pepela). Radi toga svake godine proglašuje zajedničku borbu za zaštitu milosti posvečujuće i istrebljenje grijeha. TRUBLJOM se daje ZNAK ZA POČETAK BORBE. Crkva danas poziva svu svoju djecu: "Zatrubite u trubu na Sionu, posvetite post, sazovite skupštinu. Saberite narod, skupite starce, dovedite djecu i dojenčad! Zaručnik neka iziđe iz odaje svoje i zaručnica iz ložnice svoje. Između trijema i oltara neka plaču svećenici, službenici Gospodnji i neka govore: Prosti, Gospodine, prosti puku svomu i ne daj nasljedstvo svoje na ruglo da njim zavladaju neznabošci" (Posl.). Vojnici nose vojničku UNIFORMU koja je znak njihova jedinstva i solidarnosti. Odjeća koja se nosila kao znak borbe protiv grijeha u Starom i Novom zavjetu bila je kostrijet i pepeo. Tako je za vrijeme pokore bila obučena Judita, Estera, Mardohej, čitav izraelski narod, građani Ninive, pokornici prvih vjekova. Mjesto kostrijeti službenici oltara nose u korizmi pokorničko ljubičasto ruho, a sve svoje vjernike danas Crkva posiplje pepelom. Značenje toga izrazuje antifona što se pjeva za vrijeme pepeljenja: "Promijenimo življenje u pepelu i u kostrijeti, postimo i plačimo pred Gospodinom, jer je vrlo blag, pa će oprostiti grijehe naše Bog naš". ORUŽJE u borbi protiv grijeha je tjelesni i duhovni POST koji se sastoji u uzdržavanju od svega što nas može bilo kako dovesti do grijeha: "Uzdržavajmo se stoga - U jelu, pilu, riječima, - Snu, zabavi i budnije - Na osjetila pazimo" (Himan na Jutarnji u korizmi). Pred nama, s nama i u nama bori se VOJSKOVOĐA Spasitelj Isus. Sva je naša snaga u povezanosti s njim: "S nebesa mi je poslao pomoć i oslobodio me, porazio je one koji su me tlačili" (Na step.).

Smisao prikazanja kod današnje svete mise jest naše svjesno i dobrovoljno javljanje u Kristovu vojsku, izražaj spremnosti da ćemo se boriti za Božju slavu i vlastito spasenje makar morali mnogo trpjeti. Svaki bi od nas trebao osjećati osobitu sreću u tom što ga je Krist primio među svoje vjernike: "Veličam te, Gospodine, jer si me primio i što nisi dao da se raduju neprijatelji moji nada mnom" (Prik.).

20. II. KORIZMA
ORUŽJE MOLITVE.

- Tko hoće da sačuva dušu čistu od grijeha mora se boriti protiv mnogih neprijatelja svoga spasenja. Tu borbu još više zapažamo u ovim korizmenim danima dok ozbiljnije nastojimo da se ostavimo grijeha i započnemo kreposnije živjeti. Stoga nas danas zove Crkva da pođemo duhom k svetom Jurju, vojničkom časniku i mučeniku, koga kršćanska legenda slavi kao borca s ognjenim zmajem. On je uzor naše korizmene borbe za krepost protiv ognjenog zmaja - vraga paklenoga.

Kao što se čovjek ne može boriti goloruk protiv tjelesnih neprijatelja, jednako se tako ne možemo ni mi boriti bez oružja protiv neprijatelja našega spasenja. Duhovna je naša borba pa nam je stoga potrebno i duhovno oružje. Crkva nam danas pruža i preporučuje ponajglavnije oružje naše korizmene borbe - MOLITVU. Židovski kralj Ezekija bio se na smrt razbolio. Bog je poslao k njemu proroka Izaiju da ga opomene: "Uredi svoje kućne stvari jer ćeš umrijeti i nećeš živjeti". Ezekija se tada okrene licem prema zidu i pomoli se Gospodinu: "Molim te, Gospodine, spomeni se da sam živio pred tobom vjerno i čistim srcem i da sam činio ono što je dobro pred tvojim očima". Tada Bog pošalje ponovo k njemu proroka Izaiju da mu reče: "Evo ja ću dodati tvojem vijeku još petnaest godina i izbavit ću iz ruku kralja Asirskoga tebe i ovaj grad" (Posl.). Eto što sve može učiniiti pouzdana molitva. Bog nas poput štita zaklanja i brani od napadaja neprijatelja našega spasenja. Molitvom ga

zazivamo da bude naša zaštita, a on će nam sigurno priteći u pomoć u svemu što se odnosi na naše spasenje. - Još više pouzdanja u dobrotu nebeskog oca ulijeva nam dirljivi prizor iz Evanđelja. Spasitelja je zadivila stotnikova pouzdana molitva pa mu je dao ne samo što je pitao, nego mu je obećao još mnogo više: "Zaista vam kažem da će mnogi od istoka i zapada doći i sjest će za stol s Abrahamom i s Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom" (Ev.).

Crkva nas danas uči i potiče da s njom molimo dirljive molitve: "Bože, koga grijeh vrijeđa a pokora ublažuje, pogledaj na ponizne molitve puka svojega i odvrati bičeve srdžbe svoje što ih za grijehe svoje zaslužujemo (Molitva). Usliši, Bože, molitvu moju i ne prezri prošnju moju: pogledaj na me i čuj me (Ulazni psalam). K tebi, Gospodine, dižem dušu svoju: Bože moj, u tebe se uzdam, neću se zastidjeti (Prik.). Oprosti, Gospodine, oprosti puku svojemu: da od biča zasluženih kazna odahne u tvojem milosrđu" (Nad pukom).

Molitva je divno sredstvo, a u nekom pogledu i neophodno nužno sredstvo da sačuvamo milost posvećujuću dok smo na svijetu i da postignemo slavu na nebu. U tom smislu pisao je sveti Alfonzo Liguori: "Svi koji su se spasili, spasili su se jer su molili, a koji su se izgubili, izgubili su se jer nisu molili". Molitva će nas dovesti u nebo, a već na ovom svijetu ćemo iskusiti njezinu blagodat i priznati sa sv. Crkvom: "Dok sam vapio k Gospodinu, uslišio je glas moj i zaštitio me od onih koji su mi se kao neprijatelji približavali i ponizio ih je on koji je bio prije vjekova i ostaje dovijeka" (Ulaz, Na step.):

21. II. KORIZMA
"SAVRŠENI KAO I NEBESKI OTAC" (Ev.).

- Izvanjske korizmene vježbe su dobre i nužne, ali ima nešto što je još važnije, a to je NUTARNJI DUH koji će davati smisao i oživljavati sve to. Naša će pokora biti bez vrijednosti ako je ne bude pratila dobrota, ljubav, opraštanje, jer takvo duševno raspoloženje daje pred Božjim očima vrijednost našem djelovanju i nastojanju. Radi toga i molimo danas: "Post koji smo započeli, molimo Gospodine, unapreduj dobrostivom blagonaklonošću, da opsluživanje što ga tjelesno vršimo, uzmognemo iskrenim duhom ispunjati" (Molitva).

Misno bogoslužje današnjeg dana posebno ističe da ćemo po MEĐUSOBNOJ LJUBAVI, a još više po LJUBAVI PREMA NEPRIJATELJIMA pokazati da se znamo odricati samih sebe, da znamo mrtviti duh. Bog nas preko proroka Izaije uči da ćemo se njemu više dopasti vršeći djela ljubavi nego ako postimo: "Zar je to post koji mi je mio, da se čovjek muči čitav dan, da leži u pepelu i kostrijeti? Ne, nego ovo je post koji mi je mio: Skrši okove nepravde, otpusti potlačene na slobodu, olakšaj svakomu koji je opterećen, dijeli kruh svoj s gladnim, siromahe i putnike uvedi u svoju kuću, kad vidiš gola zaodjeni ga i ne preziri svoga bližnjega" (Posl.). Jedna osobita vrsta ljubavi čini naš duh naročito sličnim nebeskom Ocu - ljubav prema neprijateljima jer se tu ne odričemo hrane kao kod posta, niti imanja kao kod milostinje, nego se odričemo samih sebe, svojih osjećaja i poprimamo osjećaje nebeskog Oca "koji čini da sunce njegovo izlazi nad dobrima i zlima i da kiša njegova pada pravednima i nepravednima" (Ev.). Jedna je okolnost vrlo važna za sve naše korizmene vanjske i nutarnje vježbe: da ništa ne činimo iz taštog slavohleplja, da nas ljudi vide i hvale, nego jedino da proslavimo nebeskog Oca nadajući se plaći od njega. Ovakova DOBRA NAKANA uzdiže nas do Božjeg života i daje našim djelima veliku vrijednost u njegovim očima. Spasitelj je o Ocu govorio svojim učenicima: "Budite savršeni kao što je savršen vaš nebeski Otac. Čuvajte se da pravdu svoju ne činite pred ljudima, da vas oni vide, jer nećete imati plaće kod Oca vašega koji je na nebesima. Kad dakle dijeliš milostinu, ne trubi pred sobom kako to čine licemjeri po zbornicama i ulicama da ih ljudi slave. Zaista vam kažem: Primili su plaću svoju. A ti kad dijeliš milostinju, neka ne zna tvoja ljevica što čini tvoja desnica, da bude tvoja milostinja u skrovitu i Otac tvoj, koji vidi u skrovitu, naplatit će ti" (Ev.).

Sveci današnjeg zbornog bogoslužja sv. Ivan i Pavao odlikovali su se posebnom

ljubavlju prema bližnjemu. Na njihov blagdan 26. lipnja hvali ih Crkva: "Ovo su milosrdni ljudi" (Posl. toga dana). Senator Pamahij, graditelj bazilike sv. Ivana i Pavla, upotrebio je sve svoje imanje za pomoć siromaha. Sveci su nam uzor, a sudjelovanje kod sv. euharistijske žrtve je najizvrsnije sredstvo da postignemo međusobno jedinstvo. Za svetog je Pavla ovo sredstvo tako uspješno da ga uzimlje kao dokaz otvorenog jedinstva među kršćanima: "JEDAN JE KRUH, DAKLE SMO I JEDNO TIJELO MNOGI: svi mi koji od jednog kruha blagujemo" (1 Kor 10, 17). Duh Sveti, koji je osobna ljubav Oca i Sina, dolazi k nama po svetoj euharistiji da poveže naša srca s Bogom i međusobno. Da se to jedinstvo odrazi i u našim svakodnevnim odnosima, danas poslije sv. pričesti molimo: "Ulij nam molimo, Gospodine, svoga Duha ljubavi i po svojoj dobroti učini da budu složni oni koje si nahranio jednim nebeskim kruhom" (Poprič.).

22. II. KORIZMA
"LABORANTES IN REMIGANDO - NAPORNO VESLANJE" (Ev.).

- Djelovanje Spasiteljevo na svijetu, rad i nastojanje njegove Crkve, a posebno njezino korizmeno nastojanje pretpostavlja jednu činjenicu što se zbila na početku ljudske povijesti: ISTOČNI GRIJEH. Otada je ljudska narav razdvojena. Tijelo se bori protiv duha, a duh protiv tijela. Upravo radi tog pada ljudskog roda po grijehu, zemaljska dobra nisu više poticaj (čovjeku) da se diže prema Bogu, nego naprotiv odvraćaju ga od Boga. Eto izvora neprekidne borbe: Tko hoće naprijed mora bez prestanka svladavati raznorazne poteškoće i zapreke koje dolaze od vlastitog tijela, od drugih ljudi, od zemaljskih dobara i naslada. Za vrijeme zemaljskog putovanja svaki se čovjek nalazi u sličnom položaju kao i apostoli u današnjem Evanđelju koji "su se trudili vozeći, jer im je bio protivan vjetar." (Ev.).

Na sreću u svim zemaljskim suprotnostima imamo svesilnog Pomoćnika koji je gospodar svih protivnih sila. Evanđelje nam propovijeda da je na dva načina pokazao svoju moć. Najprije nad prirodnim silama: "Oko četvrte noćne straže dođe k njima hodeći po moru. I odmah stade govoriti s njima i reče im: Umirite se, ja sam, nemojte se bojati. I UĐE K NJIMA U LAĐU I VJETAR PRESTADE" (Ev.). Kao što je pritekao u pomoć apostolima, tako pomaže i svojoj Crkvi i nama pojedincima. Pred njim mora uzmaknuti svaka protivnička sila. Još nam veće pouzdanje ulijeva u srce njegova moć nad bolestima: "I dok je prolazio kroz svu onu zemlju, počeše na posteljama donositi bolesnike gdje su čuli da je on. I kud god iđaše u mjesta ili sela ili gradove, stavljahu bolesnike po ulicama i moljahu ga da se dotaknu barem skuta njegove haljine: i koji god ga se doticahu, ozdravljahu" (Ev.). U korizmi nastojimo da popravimo što je nevaljalo, da izliječimo što je ranjeno. Korizma je "svečani post koji je spasonosno ustanovljen za ozdravljanje duše i tijela" (Molitva). Mi se na mnogo načina mučimo da to postignemo i teško uspijevamo, a kad Spasitelj dođe k nama onda sve ide drukčije: "Iz svakog srca u koje dođe Bog po milosti svoje ljubavi, uzmiču i bježe svi napadaji mana, svijeta i zlih duhova" (Sv. Beda).

Kod sv. mise mi smo kao apostoli i bolesnici iz Evanđelja koji željno očekujemo da Spasitelj bude uz nas. Osjećaje naše radosti uz Gospodina izrazujemo sa svetom Crkvom: "Za jedno samo molim Gospodina, samo ovo tražim, da prebivam u domu Gospodnjem, da gledam radost Gospodnju i prebivam pod zaštitom njegova svetišta" (Na step.). Takvi naši osjećaji su ujedno naš današnji žrtveni dar zajedno s Kristovim darom: "Da ti prikažemo iskrenu ljubav našega srca" (Prik. molitva). - Kao što je došao apostolima u lađu, TAKO DOLAZI I U LAĐICU NAŠE DUŠE. Kao što je utišao vjetar i izliječio bolesti, tako smiruje sve protivne sile koje se bore protiv našega spasenja. Blagoslov njegova pohoda opisuje Poslanica: "U mraku će zasjati tvoja svjetlost i tama će tvoja biti kao podne. I Gospodin će ti dati mir zavazda i dušu će tvoju prosvijetliti i kosti će tvoje okrijepiti i bit ćeš kao vrt zaliven, kao vrelo kome ne prestaje vode."

Kristov dolazak k nama neshvatljivo je velik Božji dar. Bogoslužje nas potiče da ga uznastojimo shvatiti, cijeniti i dostojno primati. U tu svrhu i molimo na koncu današnje mise: "Tvoji darovi, Bože, neka ojačaju tvoje vjerne da ih primajući traže i tražeći bez prestanka primaju" (Nad pukom).

23. II. PRVA NEDJELJA KORIZME
"LJUDSKI ŽIVOT NA ZEMLJI JE BORBA" (Job 7,1).

- Crkva sv. Ivana Lateranskog majka je i glavarica svih crkava na svijetu. Na najznačajnije dane crkvene godine u tu su crkvu nekoć išli svi vjernici grada Rima. Među tih nekoliko dana treba ubrojiti i današnji dan. U današnjoj misi dolazi do izražaja BORBA IZMEĐU BOŽJEG I VRAŽJEG KRALJEVSTVA. Danas promatramo kako u toj borbi sudjeluje vojskovođa Krist, svi njegovi vjernici i mnoštvo vojske nebeske.

Početak ljudske povijesti obilježen je borbom s vragom. U toj su borbi naši praroditelji bili nadvladani. Početak javnog djelovanja NOVOG ADAMA - KRISTA također je obilježen borbom s vragom, ali u ovoj borbi vrag nije pobijedio. Krist je postao u svemu sličan nama osim u grijehu. U borbi protiv vražjih napasti pokazao nam je divan primjer. Evanđelje današnje mise velika je utjeha za sve one koji osjećaju poteškoće da nadvladaju požudu tijela, požudu očiju i oholost života. Pobjedom nad sotonom "Krist je nadvladao naše napasti kao što je svojom smrću nadvladao našu smrt" (Sv. Grgur).

Korizmeno vrijeme simbolizira borbu SVIH POJEDINIH UDOVA OTAJSTVENOG TIJELA KRISTOVA protiv vražjih napadaja. U tom je smislu korizma cijeli naš zemaljski život. U tom smislu i kaže sveto Pismo da "će biti okrunjen samo onaj koji se bude hrabro borio" (2 Tim 2,5). U tom je smislu Crkva "vojska Boga živoga", a oni koji su najtežu borbu izdržali - sveti mučenici - nose časni naziv "martyrum candidatus exercitus - svjetla vojska mučenika". Đavao ljude vabi u svoje mreže na mnogo načina, a osobito ugodnostima, častima i bogatstvom. Ne smijemo se samo braniti od njegovih nasrtaja nego moramo prijeći u napad mrtveći se i čineći ono što nam nije ugodno. Sveti Pavao opisuje pojedinosti kršćanske borbe: "U svemu se držimo kao Božje sluge s mnogo strpljivosti u nevoljama, u potrebama, u tjeskobama, u udarcima, u tamnicama, u pobunama, u čistoći, u znanju, u mukotrpnosti, u ljupkosti, u Duhu Svetomu, u nehinjenoj ljubavi, u istinitoj riječi, u sili Božjoj, s oružjem pravde na desno i na lijevo, sa slavom i sramotom, zlim i dobrim glasom, kao zavodnici, a istiniti, kao nepoznati, a poznati, kao oni koji umiru, a evo živimo, kao kažnjeni, a ne ubijeni, kao siromasi, a koji mnoge obogaćuju, kao oni koji nemaju ništa, a imaj sve" (Posl.).

Kao što se protiv nas bori nevidljiva vojska vragova, tako nam u borbi pomaže NEVIDLJIVA VOJSKA ANĐELA. Oni su bili uz Krista u svim najtežim časovima njegove borbe. Oni su uvijek uz nas kao naši čuvari i suborci. U današnjim misnim pjesmama ponavljaju se utješni redci 91. psalma koji pjevaju o našem pouzdanju koje nam u srce ulijeva zaštita Božja i blizina njegovih anđela: "Zasjenjuje te krilima svojim, kao štitom brani te istina njegova. Nećeš se bojati strahote noćne ni strijele koja ide danju, ni kuge koja ide po mraku, ni pomora koji mori u podne. Past će uza te tisuća i deset tisuća s desne tvoje, a k tebi se neće približiti jer je anđelima svojim zapovijedio za tebe da te čuvaju na svim putovima tvojim. Na rukama će te nositi da ne zapneš za kamen nogom svojom" (Na step., Zavlaka, Prik. i Prič.).

Još veću utjehu i snagu ulijeva nam u srce Kristova blizina. On se bori ne samo uz nas nego i u nama. Po svetim tajnama on nam je neshvatljivo blizu. Starozavjetnom pjesniku bila je razlog osobite žalosti činjenica da ih Bog ne pomaže u borbi: "Ne ideš, Bože, s vojskom našom!" (Ps 44,10). Po svetoj euharistiji Bog živi i djeluje u svakoj kršćanskoj zajednici i u svakom pojedinom kršćaninu. Kako li radosno i ponosno moramo priznati: "Goospodin nad vojskama s nama je: branitelj je naš Bog Jakovljev" (Ps 46,4).

24. II. SV. MATIJA AP. KORIZMA

"VOCATI, ELECTI ET FIDELIS - POZVANI, IZABRANI I VJERNI" (Otk 17,14).

- Budući da su blagdani svetih apostola važni datum crkvene godine, danas je sv. misa od blagdana sv. Matije, a gdje su dvije svete mise, druga je od korizme. Čitanja, pjesme i molitve jednog i drugog misnog obrasca poticaj su nam da razmotrimo svoj poziv u Crkvi i u vječno blaženstvo.

Sv. Matija je bio jedan od 72-ce Kristovih učenika, a poslije Kristova uzašašća na nebo bio je izabran za apostola mjesto izdajice Jude (Posl. blagdana). Na početku svoje Poslanice Rimljanima sveti Pavao s ponosom ističe o sebi da je "POZVAN za apostola, IZABRAN za Evanđelje Božje" (Rim 1,1), a u Poslanici Timoteju koju je napisao pri koncu svoga života, piše: "Dobar sam boj bio, trku svršio, VJERU ODRŽAO" (2 Tim 4,7). To bi isto mogao kazati o sebi sv. apostol Matija koji je od Spasitelja bio pozvan među sedamdeset i dvojicu učenika, a poslije izabran za apostola. Trudio se mnogo u širenju Evanđelja i ostao vjeran Božjem pozivu sve do svoje mučeničke smrti.

Nije nam moguće razumjeti korizmeno bogoslužje ako nemamo na pameti što je ono značilo u kršćanskoj starini. Ponajglavniji cilj korizme bio je priprava katekumena za sakramenat sv. krštenja. Nekoć se taj sakramenat svečano dijelio u sv. uskrsnoj noći. Na nedjelju sedamdesetnicu biskup bi između katekumena izabrao one koji su bili dovoljno pripravljeni za krštenje. Od toga dana katekumeni su se zvali "ELECTI - IZABRANI". Svaki su dan u korizmi dolazili da sudjeluju u misnom bogoslužju do prikazanja očekujući željno najsvetiji čas kad će po svetom krštenju biti pribrojeni Božjoj obitelji. Taj im je čas naviještala na današnji dan Crkva čitajući Božje obećanje što ga je Bog dao preko Ezekijela proroka: "Evo ja ću sam potražiti ovce svoje i pohoditi ih. Kao što pastir pohađa svoje stado tako ću i ja pohoditi ovce svoje. Izvest ću ih iz naroda i skupit ću ih iz zemalja i uvest ću ih u zemlju njihovu i past ću ih po gorama Izraelskim kraj potoka" (Posl. korizm. ponedj.). Spasitelj koji je sam o sebi rekao da je dobri pastir, donio je okrepu i utjehu svima jer je sve pozvao k sebi: "Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti" (Ev. blagdana).

Izbor katekumena među kršćane vršili su Božji predstavnici, a KONAČNI IZBOR izvršit će sam Spasitelj. "Kad dođe Sin čovječji u slavi svojoj i svi anđeli s njime, onda će sjesti na prijestolje slave svoje i sabrat će se pred njim svi narodi i razlučit će jedne od drugih kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. I postavit će ovce s desne strane sebi, a jarce s lijeve. Tada će reći kralj onima što će mu biti s desne strane: Hodite blagoslovljeni Oca mojega, nasljedite kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta" (Ev. koriz. ponedj.).

Izbor sv. Matije za apostola, izbor katekumena za kršćane bio je od presudnog značenja za njihov život na zemlji. To je bio veliki Božji dar. Jedino oni koji su bili VJERNI tom Božjem pozivu bit će blaženi kod konačnog izbora, prema Kristovu obećanju: "Vi, koji ste pošli za mnom, sjedit ćete na prijestoljima i suditi dvanaest plemena Izraelskih" (Prič. blagdana). I za mene je poziv u Crkvu, u svećenički ili redovnički stalež veliki Božji dar. No za konačni izbor traži se da budem vjeran Bogu obdržavajući sve njegove zapovijedi, posebno zapovijed ljubavi. Na temelju će toga Sudac vršiti konačni izbor: "Bio sam gladan i nahranili ste me, bio sam žedan i napojili ste me, bio sam gost i primil ste me, gol i obukli ste me, bolestan i pohodili ste me, u tamnici bijah i pohodili me" (Ev. koriz. ponedj.).

25. II. KORIZMA
"MENS NOSTRA TUO DESIDERIO FULGEAT - NEKA NAŠA DUŠA IZGARA OD ŽELJE ZA TOBOM" (Molitva).

- Na podnožju brda Palatina, u trgovačkoj četvrti grada, bila je sagrađena današnja zborna crkva sv. Anastazija. Procesija što je nekoć išla u tu crkvu, morala je proći pokrajnog trga. Ta je okolnost utjecala na izbor Evanđelja, kako je Spasitelj istjerao trgovce i novčare iz hrama.

Kod Spasiteljeva prikazanja u hramu starac je Šimun rekao njegovoj presvetoj Majci: "Gle, ovaj je postavljen na propast i na uskrsnuće mnogima u Izraelu" (Lk 2,34). U onom što promatramo kod današnje svete mise, kako se to proročanstvo obistinilo i danas trajno obistinjuje, Spasiteljev je dolazak jednima POČETAK PROPASTI, a drugima IZVOR USKRSNUĆA. Ljudi koji su svojim srcem potpuno prionuli na zemlju, ne mogu se veseliti Kristovu pohodu. Dosta se sjetiti samo onoga što nam danas pripovijeda Evanđelje: "Uđe Isus u hram Božji i istjera sve koji su prodavali i kupovali u hramu i ispremeta stolove mijenjačima i klupe prodavačima golubova. I reče im: "Pisano je: Kuća moja neka se zove kuća molitve, a vi načiniste od nje spilju razbojničku". - Naprotiv je Kristov pohod pun blagoslova za one koji njega željno očekuju i kojima srce nije privezano ni uz što drugo. Evanđelje danas spominje slijepe, hrome, djecu i obitelj u Betaniji. Slijepe i hrome je izliječio, dječje pjevanje "Hosana" rado je primio, kod prijatelja u Betaniji rado je boravio puneći njihova srca nebeskom utjehom.

Korizma je za cijelo kršćanstvo VRIJEME OSOBITE BOŽJE MILOSTI. Mogli bismo reći da je to četrdesetdnevni pohod Božji koji je za nas pojedince više ili manje milostiv prema našem osobnom duhovnom raspoloženju. Crkva na ovo vrijeme primjenjuje riječi sv. Pavla: "Evo sad je vrijeme milosti, evo sad je dan spasenja!" (Posl. 1. nedj. korizme). Danas nas Crkva ozbiljno upozorava da to milosno vrijeme dobro iskoristimo: "Tražite Gospodina dok se može naći, zazivajte ga dok je blizu. Neka bezbožnik ostavi svoj put i čovjek nepravedan misli svoje i neka se obrati Gospodinu i smilovat će mu se, i Bogu našemu jer prašta mnogo" (Posl.).

Sve dakle ovisi o tom da li je moje srce priklonjeno Bogu ili k svijetu i njegovoj raskoši. Sve ovisi o tom da li se u hramu moje duše, koji je posvećen samom Bogu, nalazi nešto što tu ne smije biti. Korizma je vrijeme kad se moram vježbati kako da se potpuno odrečem svijeta i prionem uz Boga. To je vrijeme kad hram svoga srca trebam očistiti od svih idola. "Hram i kuća Božja je duša i savjest vjernika", piše sv. Beda. Taj hram treba da bude svet jer je svet onaj koji tu prebiva. Samo u takvom hramu može se dostojno obavljati bogoštovlje potpunog predanja srca i pameti Bogu. Crkva nas uči da danas s njom pjevamo: "Neka se vine, Gospodine, molitva moja pred tobom kao kad tamjana. Dizanje ruku mojih kao žrtva večernja" (Na step.). Ako je moja nutrina čista, urešena samozatajom i dobrim djelima, ako bude kao skromna Betanija, moći ću se tu s pouzdanjem uteći Spasitelju i prikazati mu sve svoje potrebe. Moja odanost njemu - koju mu moram kao dar prikazati danas kod sv. mise - dat će mi pravo da mu mogu i ja s Crkvom govoriti: "Ja se, Gospodine, u tebe uzdam. Rekoh: Ti si Bog moj, u tvojoj su ruci dani moji!" (Prik.).

26. II. KVATRENA SRIJEDA
"ČETRDESET DANA I ČETRDESET NOĆI" (1. i 2. Čitanje).

- Misno bogoslužje kvatrenih proljetnih dana koje se svetkuje kroz prvu korizmenu sedmicu protkano je mislima korizmenog vremena. Kao i svake kvatrene srijede danas je zborna crkva sv. Marije Velike. Sigurno je ta okolnost utjecala na izbor odlomka iz Evanđelja u kojem se čita kako je Spasitelja tražila njegova majka i rodbina. I danas mislimo na našu borbu protiv neprijatelja svoga spasenja. Pred očima nam je Krist koga iskušavaju farizeji

tražeći od njega čudo, a on se poziva na najveće čudo - svoje buduće uskrsnuće. Farizeji su ipak ostali tvrdokorni i neprijateljski raspoloženi prema Spasitelju jer je đavao osvojio njihove misli i srca (Ev.).
Boreći se protiv neprijatelja svoga spasenja utječemo se Spasitelju za pomoć: "Pruži desnicu svoga veličanstva protiv svega što nam je protivno (Molitva). Primanje tvoje tajne, Gospodine, neka nas očisti od naših skrovitih grijeha i oslobodi od neprijateljskih zasjeda" (Poprič.):

No u današnjem je bogoslužju još više naglašena misao o našem ČETRDESETDNEVNOM POSTU I POKORI. Kao što smo prošle nedjelje promatrali uzor našeg posta samog Spasitelja, tako danas promatramo nekoliko drugih primjera posta i pokore. Mojsije je bio s Gospodinom četrdeset dana i četrdeset noći na brdu Sinaju, a kroz to vrijeme nije ništa jeo (1. Čitanje). Nekoć su kršćani za javne grijehe činili strogu pokoru, a još i u prvim desetljećima našega stoljeća postilo se u korizmi dosta strogo. Brzi ritam modernog života zahtijeva od nas da neprekidno budemo spremni za rad. Sve nam je manje i manje moguće dulje vremena postiti pa u našim danima post ima prije svega SIMBOLIČNO ZNAČENJE. Danas tjelesni post treba prije svega biti poticaj za DUHOVNI POST koji je mnogo potrebniji od tjelesnog jer nas mnogo bolje čuva od grijeha. Osim uzdržavanja od jela, pića, zabava, duhana, ima mnogo drugih vrsta posta što su izvrsno sredstvo u našoj borbi protiv zla. Takav je post npr. kad sprečavamo ispoljavanje onih težnja naše duše koje nas mogu dovesti do zla, kao što su npr. težnja da uvijek imamo pravo, težnja da više posjedujemo, težnja da se drugome svidimo, težnja da budemo čašćeni i da nametnemo drugome svoju volju. To je vrlo široko polje za post koji može obdržavati svatko i to ne samo za vrijeme korizme nego kroz cijeli život.

Što manje tjelesno postim to bi moralo biti veće moje nastojanje oko sakrivenog, duhovnog posta. Post koga kao duhovnu žrtvu združujem na oltaru sa žrtvom Kristovom, trebao bi biti zadovoljština za moje grijehe, a ujedno i sredstvo da dođem u što uži dodir s Bogom. U tom smislu molim danas s Crkvom: "Prinosimo ti, Gospodine, žrtve pomirenja, da nam grijehe naše milostivo oprostiš i upraviš naša srca što lutaju" (Prik. molitva). Poput Mojsija uzlazim danas na "svetu goru" za kojom čeznem svaki dan i svoju čežnju izrazujem pred oltarom u 43. psalmu. Bog me hrani mnogo čudnovatijim kruhom nego što je nahranio Iliju. Ojačan tim kruhom mogu odvažno kročiti naprijed prema brdu nebeskog blaženstva. Možda je uza sve to moj duh pokore još daleko ispod onoga kakav bi trebao biti. Možda se i na mene odnose riječi Kristove: "Ljudi Ninivljani ustat će na sudu protiv ovog naraštaja i osudit će ga jer su činili pokoru na propovijedanje Jonino, a evo ovdje je veći od Jone" (Ev.). Pokora mi treba biti sredstvo da dođem do Boga. Svijeta se odričem upravo zato jer Boga tražim. Možda je i to traženje mlohavo i bez oduševljenja. Možda se i tu na mene odnose riječi Kristove: "Kraljica s juga ustat će na sudu protiv ovog naraštaja i osudit će ga jer dođe s krajeva zemlje da čuje mudrost Salomonovu, a evo ovdje je veći od Salomona." (Ev.).

Četrdesetdnevni korizmeni post poticaj mi je da marljivo obdržavam mnogostruki duhovni post. Da dođem k Bogu potrebno mi je svagdanje odricanje i mrtvenje. Sveta će mi Djevica Marija pomoći da rastrgnem okove što me vežu uz zemlju. Crkva me uči da je za to molim: "SOLVE VINCLA REIS! S KRIVCA LANCE SKINI!"

27. II. KORIZMA
"AGE POENITENTIAM, ET PRIMA OPERA FAC! ČINI POKORU I OBRATI SE!" (Otk 2,5).

- Obrasci za mise korizmenih četvrtaka primljeni su u liturgiji pod konac VII. st. za pape Grgura II. U to je doba bila u praksi JAVNA POKORA, pa ovi misni obrasci odišu duhom pokore više nego na druge dane korizme. Tako je Kananejka iz današnjeg Evanđelja dirljiva slika i uzor pokornika. Dok su "vjerna djeca" Crkve blagovali kod svetog stola kruh

sv. euharistije, pokornici su kao "psići" bili isključeni od tog blagovanja. Poput Kananejke mogli su i oni doviknuti Spasitelju: "Da, Gospodine, ali i psići jedu mrvice što padaju sa stola njihovih gospodara" (Ev.). Kananejka je rado primila poniženje kad ju je Spasitelj usporedio s psićima. Primajući rado poniženje i pokoru pokornici su također bili uslišani i uzvišeni kad ih je Crkva ponovo primila među vjerne sinove. Iako u korizmi činimo pokoru ipak nam je dozvoljeno svakog dana blagovati sveti kruh o kojem je Spasitelj rekao: "Kruh koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta" (Prič.).

Svetac nam je današnjeg zbornog bogoslužja sv. LOVRO, ŽIVI POTICAJ ZA POKORU. Misne pjesme Ulaza, Na stepenicama i Prikazna pjevaju i njemu. Ulazna je ista kao i na njegov blagdan (10.VIII.), Na step. je uzeta iz 17. psalma iz kojega je stara Crkva stavljala sv. Lovri u usta riječi: "Iskušao si me vatrom i nisi našao na meni krivice". Predaja kaže da je sv. Lovru za vrijeme mučenja na ognju tješio anđeo. Božji anđeo i nas jača i tješi u našim korizmenim borbama s vragom i zlom, u našoj pokori, u našim žrtvama, a posebno za vrijeme žrtve sv. mise: "Anđeo je Gospodnji uz one koji se boje Gospodina; on ih štiti i on će ih osloboditi" (Prik.). Mučeništvo sv. Lovre koje danas promatramo, sokoli nas u nevoljama, daje nam snagu u pokorničkim vježbama, ulijeva nam radost u zemaljskim žalostima.

Svrha je pokore da zadovoljimo za grijehe dosadašnjeg života. Ali to nije dovoljno nego je također potrebno da PROMIJENIMO ŽIVOT ČINEĆI DOBRA DJELA. Mi smo ljudi redovito takvi da bacamo svoju krivnju na drugoga. Već je Adam okrivio ženu, a ona opet zmiju. Priznanje vlastite krivnje prvi je korak od zla k dobru. Svoje grijehe priznajemo u sakramentu sv. ispovijedi. Po tom priznanju i kajanju dobivamo oproštenje i milost. Bog je prema svim pokornicima jednako dobar kao što je bio prema psalmisti koji je pjevao: "Grijeh svoj priznajem tebi i nepravde svoje ne sakrivam. Rekoh: Priznat ću protiv sebe nepravdu svoju Gospodinu: i ti si oprostio zloću grijeha mojega" (Ps 32,5-6). Kad nam je grijeh oprošten moramo biti još više na oprezu da u nj ponovno ne upadnemo jer će Bog prema nama postupati onako kako zaslužimo svojim životom. Danas nam Crkva doziva u pamet Božju riječ: "Zašto vi među sobom ponavljate ovu poslovicu u zemlji Izraelskoj: Oci zobaše kiselo grožđe, a sinovima trnu zubi? Duša koja sagriješi, ona će umrijeti. A tko je pravedan doista će živjeti" (Posl.).

Sudjelovanje kod sv. žrtve "uzdiže nas nad zemaljska dobra i obnavlja nas" (Poprič. molitva). Na odcjepljenje od svega zemaljskog i uzdizanje prema nebeskom potiče nas život današnjeg sveca sv. Gabrijela od Prežalosne. Njegov je život bio ostvarenje želje sv. Ivana apostola: "Pišem vam mladići jer ste jaki i riječ Božja u vama ostaje i pobijedili ste onoga koji je zao. Ne ljubite svijeta ni što je na svijetu, požuda je tijela, požuda očiju i oholost života: To nije od Oca nego od svijeta. I svijet prolazi i požuda njegova, a tko čini volju Božju ostaje dovijeka" (Posl. mise sv. Gabrijela).

28. II. KVATRENI PETAK
"RENOVABITUR, SICUT AQUILAE, IUVENTUS - POMLADIT ĆEŠ SE KAO ORAO" (Prik.).

- Kvatreni dani, a osobito kvatreni petak su dani DUHOVNE OBNOVE za cijelo kršćanstvo. U današnje vrijeme po cijelom su svijetu u običaju tzv. mjesečne rekolekcije ili dani sabranosti, no Crkva je već od prvih stoljeća imala tromjesečne rekolekcije po tri dana, a to je bilo upravo dvanaest dana godišnje. Zapravo je cijela korizma vrijeme duhovne obnove. Na Pepelnicu kod posipanja pepelom pjeva Crkva: "Popravimo na bolje što u neznanju sagriješimo". To je vrijeme OPĆEG GODIŠNJEG ČIŠĆENJA. Na prvu korizmenu nedjelju molimo: "Bože, koji Crkvu svoju čistiš godišnjim četrdesetdnevnim postom". Korizma je VRIJEME LIJEČENJA rana i bolesti naše duše. U korizmenim čitanjima, pjesmama i molitvama često dolazi ta misao do izražaja.

Današnju ćemo sv. misu najbolje razumjeti ako shvatimo da nam govori o OBNOVI NAŠEG DUŠEVNOG ŽIVOTA po sakramentima sv. krštenja, ispovijedi i euharistije. Gotovo svaki dan u korizmi misni obrasci se odnose na katekumene koji su se nekoć u ovim danima pripravljali za krštenje. Ribnjak Betsaida iz današnjeg Evanđelja slika je krsnog zdenca. Za nas koji smo već kršteni, korizma je vrijeme priprave za dostojnu OBNOVU KRSNOG ZAVJETA koju po novim crkvenim propisima činimo u svetoj uskrsnoj noći. Vrlo često u korizmenim misama pojedini se dijelovi odnose na nekadašnje javne pokornike, a također i na nas koje Crkva svojim korizmenim bogoslužjem potiče na POKORU. Svi su vjernici dužni da se ispovijede koncem korizme. No da bude plodonosna naša duhovna obnova po sv. ispovijedi treba da joj pridružimo spasonosnu dobrovoljnu pokoru. Na to nas danas Crkva potiče preko proroka Ezekijela: "Ako se bezbožnik pokaje za sve grijehe svoje koje je učinio i bude opsluživao sve zapovijedi moje i djelovao po pravu i pravici, živjet će i doista neće umrijeti. Bezakonja njegova što god ih je učinio neće se spominjati. Kad se bezbožnik odvrati od bezbožnosti oživjet će dušu svoju" (Posl.). Najnovije razdoblje crkvene povijesti obilježeno je mnogim vrlo lijepim odlikama, ali je vrlo upadna pojava da sve više opada smisao za pokoru. Evo što o tom piše jedan suvremeni duhovni pisac: "Mi kršćani dvadesetoga stoljeća više ne razumijemo smisao, značenje i nužnost pokore. Za nas su nepoznate veličine: pokornički duh i pokornička djela. Bježimo od mrtvenja i samozataje. Ne znamo se nadvladati i odricati vlastitih želja. Nećemo da priznamo da duši prijeti opasnost što tako dugo spavamo, što tako dobro jedemo, što se tako meko odijevamo, što izbjegavamo svaku tjelesnu neugodnost i svako duševno naprezanje. Mislimo da bi bilo previše da obuzdamo jezik i oči, da svladamo radoznalost i da se katkada odreknemo dobrog zalogaja, da napustimo zabavu i radost koja nas pomalo podjarmljuje" (B. Baur). - Crkveni zakoni određuju da se svi vjernici o Uskrsu pričeste, a vjeroučitelji treba da djecu pripravljaju za prvu sv. pričest "osobito za vrijeme korizme" (Kan. 1330,2). Što je hrana za obnovu tjelesnih sila, to je EUHARISTIJSKA HRANA ZA OBNOVU ŽIVOTA NAŠE DUŠE.

Stari su držali da, orao kad ostari, poleti u veliku visinu. Tu mu srce sprži staro perje i potpuno se pomladi. Današnja nas prikazna pjesma uvjerava da će se i naša duša u blizini euharistijskog Sunca obnoviti i pomladiti. Za nas je vrlo utješna činjenica da - dok tjelesnu mladost ne možemo vratiti - možemo potpuno uspješno vratiti svježinu i mladost svoje duše. Kristova blizina i naše osobno nastojanje može učiniti da "ne malakšemo nego ako se naš izvanji čovjek i raspada, UNUTRAŠNJI SE OBNAVLJA OD DANA U DAN" (2 Kor 4,16).

1. III. KVATRENA SUBOTA
"POKAŽI NAM SVJETLO SVOGA SMILOVANJA" (4. Čitanje).

- Poslije božićne, uskrsne i duhovske vigilije nekoć su na prvom mjestu bile četiri vigilije koje su se držale između svake kvatrene subote i slijedeće nedjelje. Božićna noć se s više ili manje sudjelovanja vjernika održala neprekidno kroz cijelu povijest. Uskrsno je bdjenje nedavno obnovljeno i radosno prihvaćeno po cijelom svijetu, a predloženo je da bi trebalo što prije obnoviti četiri vigilije kvatrenih subota.

Današnje je misno bogoslužje skraćeno negdašnje bogoslužje NOĆNOG BDJENJA koje se sastojalo od čitanja, pjesama, molitava, dijeljenja sv. reda i sv. mise. Da shvatimo ovo bogoslužje moramo se duhom prenijeti u noć. Misni tekstovi to pretpostavljaju: "Gospodine, Bože spasenja mojega, danju i noću vapijem k tebi (Ulaz i Prik.). Smiluj se nama, Bože vasione, pogledaj na nas i pokaži nam svjetlo svoga smilovanja" (4. Čitanje). Kao što su svećenici zajedno s Jonatom (3. Čitanje) molili dirljivu molitvu tako i novozavjetni svećenici s biskupom mole svoju prvu sv. misu.

Za nas je konkretno ovo bogoslužje promatranje našeg KRŠĆANSKOG, REDOVNIČKOG, SVEĆENIČKOG POZIVA. "Zemlja koja teče mlijekom i medom" (1.

Čitanje) je sveta Katolička Crkva, a napose redovnička zajednica. U toj zajednici mi pripadamo Bogu, a Bog pripada nama: "Danas si izabrao Gospodina da ti bude Bog i da hodaš njegovim potovima, da vršiš njegove obrede, zapovijedi i odredbe, da budeš podložan njegovoj vlasti. I Gospodin je tebe izabrao danas, da mu budeš narod izabrani. On će te uzvisiti nad sve narode koje je stvorio na hvalu i slavu imena svoga, da budeš narod sveti Gospoda Boga svoga" (1. Čitanje). Bog koji je s nama i uz nas daje nam snagu u borbi protiv neprijatelja našega spasenja još više nego Izraelcima kojima je dao obećanje: "Budete li vršili zapovijedi što vam ih ja danas dajem, raspršit će Gospodin sve narode pred licem vašim, premda su veći i jači od vas. Svaki će pedalj zemlje na koju stupite nogom svojom biti vaš. Nitko vam se neće moći oduprijeti. Gospodin Bog vaš ulit će svima strah i trepet pred vama" (2. Čitanje).

Još očitije dolazi danas u bogoslužju do izražaja ČEŽNJA ZA OBJAVLJENJEM BOŽJE SLAVE I POTPUNIM OTKUPLJENJEM. Osnovno obilježje bdjenja je čekanje. U tami zemaljske korizme mi očekujemo svjetlu zoru nebeskog Uskrsa. Za vrijeme teške korizmene borbe mi željno očekujemo uskrsnu pobjedu. Naša tjelesna smrtnost bit će jednom zamijenjena slavom blažene besmrtnosti, a naše zemaljsko robovanje grijehu, svijetu, tijelu, vragu bit će jednom zamijenjeno nebeskom slobodom. Gledajući očima svoga uma prema svijetlim vrhunicma Tabora (Ev.), odakle nam svijetli preobraženi lik Spasitelja Isusa, mi zajedno s Crkvom čeznemo da se što prije oslobodimo grešnog tijela i prispijemo k slavnom preobraženju. Stoga i molimo danas: "Milostiv budi, Gospodine, grijesima našim, pomozi nam, Bože, Spasitelju naš: i radi slave imena svoga, Gospodine, izbavi nas (1. Na step.). Pokaži nam svjetlo svoga smilovanja. Obnovi čudesa i opetuj znamenja, proslavi ruku i desnicu svoju. Požuri vrijeme izbavljenja i sjeti se kraja da propovijedaju divna djela tvoja, Gospodine" (4. Čitanje).

U najnovije vrijeme Crkva dozvoljava VEČERNJE MISE ne samo u nedjelju i blagdane, nego na sve dane u godini. Te se mise drže posvuda na porast vjere i pobožnosti vjernika. Posebno bi lijepo bilo da misa današnjeg bdjenja, kad već nije po noći bude barem uvečer da se ispuni pjesma što je danas s Crkvom pjevamo: "Neka se vine, Gospodine, molitva moja kao kad tamjanov pred lice tvoje: DIZANJE RUKU MOJIH KAO ŽRTVA VEČERNJA" (4. Na step.).

2. III. DRUGA NEDJELJA KORIZME
"VOLJA JE BOŽJA VAŠE POSVEĆENJE" (Posl.).

- Današnji misni obrazac potječe iz onog doba kad se prestalo obdržavati noćno bdjenje iza kvatrene subote koje bi obično završilo u nedjeljnu zoru. Ovaj je obrazac sastavjen od promjenjivih dijelova prošle sedmice pa je stoga današnji dan kao sinteza svega onoga što smo u Crkvi doživjeli kroz prošli tjedan. Poslanica je posebno upravljena novozaređenim svećenicima koji svojim uzornim životom moraju biti za primjer vjernicima.

Malo vremena prije svoje muke poveo je Spasitelj tri svoja najvjernija učenika na visoku goru i pokazao im ljepotu svoje slave. To je učinio prije svega da ih ojača, pa da ne klonu u mukama što su čekale njega i njih. Sveti Matej opisuje ukratko taj prizor: "Preobrazio se pred njima. I zasjalo je lice njegovo kao sunce, a haljine si mu postale bijele kao snijeg" (Ev.). Radost što je mogao tjelesnim očima promatrati slavu Kristova božanstva izrazio je sv. Petar značajnim riječima: "Gospodine, dobro nam je ovdje biti" (Ev.). Posred korizmene borbe o kojoj pjevaju današnje misne pjesme, Crkva upire danas pogled prema svijetlim visinama Tabora gdje nas čeka PREOBRAŽENJE ZAJEDNO SA SPASITELJEM. Sigurno ćemo se to hrabrije boriti što bolje uočimo krasni vrhunac što ga moramo korizmenom borbom osvojiti.

Svima nam je dano veliko obećanje: "Krist će preobraziti naše poniženo tijelo da bude

jednako slavnom tijelu njegovu" (Fil 3,21). Starokršćanski pisac Laktancije koga nazivlju "kršćanski Ciceron" obradio je u svojim spisima priču o ptici feniksu: Svakih 1000 godina dolazi ptica s dalekog istoka u Feniciju i tu ugine na palmi (foenix). Tijelo se malo po malo upali i izgori. Iz pepela se razvije crv, a iz njega leptir koji se konačno pretvori u feniksa. Za mnoge duhovne pisce feniks je slika našega trpljenja, smrti, uskrsnuća i preobraženja. Misao na ovo preobraženje ulijeva radost u srce svete Crkve. Izražaj te radosti je današnja zavlaka: Slavite Gospodina, jer je dobar, jer je dovijeka milosrđe njegovo! Tko može ispripovijediti divna djela Gospodnja: tko može opjevati svu slavu njegovu?"

No da se naš kršćanski život doista jednom preobrazi u život sličan Kristovu životu moramo se već na zemlji preobraziti od čisto naravnog čovjeka u čovjeka koji živi sveto i kreposno. U tom smislu kao preduvjet konačnog preobraženja treba shvatiti opomenu današnje Poslanice: "Volja je Božja VAŠE POSVEĆENJE. I sv. Petar piše da je sveti život preduvjet za preobraženje: "Postarajte se, braćo, da svoj poziv i izbor utvrdite dobrim djelima jer će vam se tako obilno osigurati ulaz u vječno kraljevstvo Gospodina našega i Spasitelja Isusa Krista" (2 Pt 1,10-11). Slično i sv. Ivan opominje svoje učenike: "Ljubezni, sad smo djeca Božja i još se ne pokaza što ćemo biti. Znamo da kad se pokaže bit ćemo mu slični jer ćemo ga vidjeti kao što jest. I svaki koji ima ovu nadu u njega čisti se kao što je on čist" (1 Iv 3,2-3).

Dva su dakle preduvjeta za naše preobraženje: promatranje slave Gospodnje i život dostojan buduće slave. Već samo promatranje preobraženog Krista, osobito dok je pred nama na oltaru i u nama po svetoj pričesti, čini naš život malo po malo sličnim životu Kristovu prema onome što je pisao sv. Pavao: "Svi mi koji otvorenim licem promatramo slavu Gospodnju, preobražavamo se u istu sliku" (2 Kor 3,18). To će nas promatranje poticati da svoj život svakim danom sve više i više posvećujemo. Velik je to program koji treba da prožme sve naše nastojanje kroz korizmu našeg zemaljskog života. "Gledajte da nitko ne vraća nikome zlo za zlo! Svagda revno nastojte o dobru. Radujte se svagda. Molite bez prestanka. Na svemu zahvaljujte. Duha ne gasite. Sve kušajte, a što je dobro zadržite. Uklanjajte se od svake sjene zla. Sam Bog mira neka vas čitave posveti da se sav duh vaš i tijelo nađe bez prijekora za dan dolaska Gospodina našega Isusa Krista" (Posl. Kvat. korizmene subote).

3. III. KORIZMA

"MEDIATOR DEI ET HOMINUM - POSREDNIK IZMEĐU BOGA I LJUDI" (1 Tim 2,5).

- Treći nasljednik sv. Petra apostola sv. Klement papa bio je mučen god. 101. na poluotoku Krimu. Odatle su njegovo tijelo prenijeli u Rim slavenski apostoli sv. Ćiril i Metod. Crkva sv. Klementa u kojoj je uz sv. Klementa ukopan i sv. Ćiril, jedna je od najbolje sačuvanih starokršćanskih bazilika. Nekoć su se na današnji dan rimski vjernici sakupljali u tu crkvu. U dnu apside upada prisutnima u oči veličanstveno RASPELO. To je zgodna prigoda da Crkva danas skrene pozornost vjernika na Kristovu muku. Stoga već danas slušamo Kristove uzdahe upravljene nebeskom Ocu slično kao i u vrijeme muke: "Ti si moj pomoćnik i izbavitelj, Gospodine ne kasni! Nek se smetu i postide koji traže dušu moju!" (Na step.). Danijel o kojemu govori Poslanica slika je spasitelja koji trpi. U vrijeme muke čitat ćemo nekoliko puta iz njegove knjige. Za vrijeme teških progonstava u prvo doba kršćanstva slika Danijela među lavovima označavala je progonjenog Spasitelja i njegovu progonjenu Crkvu. U Evanđelju slušamo kako se Spasitelj bori sa Židovima i kako im je govorio o svojoj muci.

Spasitelj je po svojoj žrtvi i uopće po svojoj svećeničkoj službi POSREDNIK IZMEĐU BOGA I LJUDI. Ljudi koji su zarobljeni od vraga vapiju k njemu za otkup: "Otkupi me, Gospodine, i smiluj mi se" (Ulaz). On je novi Danijel koji MOLI za svoj narod: "Usliši, Bože naš, molitvu slugu svojega i molbe njegove: radi sebe samoga pokaži svoje lice nad svojom

svetinjom. Prikloni, Bože moj, svoje uho i čuj, otvori svoje oči i vidi. Usliši, Gospodine, utaži se, Gospodine, pogledaj i učini, jer je ime tvoje prizvano nad gradom i nad pukom tvojim" (Posl.). On UČI ljude nebeskom nauku: "Kako me je Otac naučio, onako govorim" (Ev.). Njegova je ŽRTVA vrhunac njegova posredništva: "Kad podignete Sina čovječjega onda ćete upoznati tko sam ja" (Ev.). Posredničku službu Spasiteljevu opisao je sv. otac papa Pijo XII. u enciklici o svetoj liturgiji: "Posrednik između Boga i ljudi veliki svećenik koji je prošao nebesa, Isus sin Božji, kad je uzeo na se ono djelo milosrđa po kojem je obasuo ljudski rod vrhunaravnim dobročinstvima, išao je bez sumnje za tim da između čovjeka i njegova Stvoritelja uspostavi onaj odnos što ga je grijeh bio poremetio i da bijedno Adamovo potomstvo okaljano baštinjenom ljagom opet povrati k nebeskom Ocu, prvom začetniku i konačnom cilju sviju. Stoga dok je boravio na ovoj zemlji, nije samo navijestio početak otkupljenja i proglasio osnovanim Božje kraljevstvo, nego je nastojao oko spasenja duša neprestanom molitvom i žrtvovanjem samoga sebe, dok se napokon viseći na križu prikazao Bogu kao neokaljana žrtva da očisti našu savjest od mrtvih djela kako bismo služili Bogu živomu. Tako su svi smrtnici sretno pozvani s puta koji ih je bijedno vodio u propast i pogubljenje, opet upravljeni k Bogu da bi mu dali dužnu slavu surađujući svaki oko svoga posvećenja koje izvire iz krvi neokaljanog Jaganjca" (Enc. "Mediator Dei" od 20. XI. 1947.).

Krist je uz nas dok se borimo protiv grijeha. Krist je s nama dok nastojimo oko kreposnog života. Krist je pred nama dok dolazimo nebeskom Ocu, da mu se molimo i da žrtvujemo. To radosno priznajemo kod prikazanja današnje mise: "Blagoslivljam Gospodina koji mi je dao shvaćanje: Gospodin je uza me uvijek, on mi je s desne strane da ne posrnem" (Prik.). - Kod sv. pričesti promatramo kako se Bog po Kristu snizuje do čovjeka, a čovjek uzdiže do Boga. Krist u euharistiji vez je između Boga i čovjeka. Zato u ovom času pjevamo radosni kantik o uzvišenju čovjeka: "Gospodine, Gospodine naš, kako je divno ime tvoje po svoj zemlji!" (Prič.).

4. III. KORIZMA

"COMUNICCNTES (sic) - U ZAJEDNICI" (Kanon mise).

- Većina korizmenih misnih obrazaca računa na prisutne katekumene i javne pokornike. Međutim je današnja sv. misa prije svega posvećena zajednici odabranih vjernika. Zborna crkva sv. Balbine u kojoj se na apsidi nalazi slika Dobrog Pastira okruženog stadom ovaca uplivala je na izbor promjenjivih djelova mise. Sv. Balbina, rimska djevica, posvetila je cijeli svoj život djelima ljubavi prema kršćanskoj zajednici. Svoju je kuću dala da se pretvori u crkvu. Svoj život i svoje imanje žrtvovala je za siromašne i progonjene kršćane. Na taj svijetli primjer nadovezuje sv. Crkva pouku o našem MEĐUSOBNOM JEDINSTVU i našem JEDINSTVU S BOGOM.

Crkva nam danas upravlja pouku koju je Spasitelj upravio svojim učenicima: "JEDAN JE VAŠ UČITELJ. JEDAN JE VAŠ OTAC. JEDAN JE VAŠ VOĐA. VI STE BRAĆA. Najveći između vas neka vam bude sluga" (Ev.). Živi poticaj za međusobnu ljubav i pomaganje je primjer što nam ga stavlja na promatranje današnja Poslanica: Prorok je Ilija došao u fenički grad Sareptu. Tu je vidio neku udovicu gdje sakuplja suho granje pa je zamoli da mu donese malo vode i komadić kruha. Ta je udovica podijelila s nepoznatim čovjekom posljednji zalogaj kruha koji je upravo htjela dogotoviti sebi i svojem sinu. Nekoć je MILOSTINJA bila jedna od glavnih korizmenih dužnosti. I danas Crkva svakog dana ponavlja u korizmi opomenu proroka: "Lomi kruh svoj gladnome, a nevoljnike i beskućnike uvedi u svoj stan. Kad vidiš da tvoj bližnji nema haljine zaodjeni ga" (Iz 58,7.; Pogl. na Devetom času). Sveti naučitelji jednodušno preporučuju milostinju za vrijeme korizme kao nužnu nadopunu posta i molitve. Po njihovoj nauci milostinja obuhvaća sva djela milosrđa prema bližnjemu. Milostinja u korizmi ima posebno značenje što je to sredstvo za oproštenje

grijeha prema riječi sv. Pisma: "Sakrijte milostinju u krilo siromaha i ona će moliti za vas pred Gospodinom. Jer kao što voda gasi oganj tako milostinja gasi grijehe" (Sir 29,15). [po Vulgati op. M. K.] Vjernici prve kršćanske zajednice ne samo da su davali drugima od onoga što su imali, nego im je SVE BILO ZAJEDNIČKO. Takav zajednički život prvih kršćana nastavljaju redovnici kroz cijelu povijest kršćanstva. Sv. Bazilije naglašava da je važniji duh jedinstva i sloge nego samo zajedničko posjedovanje zemaljskih dobara: "Kršćani koji su težeći za istim ciljem prigrlili zajednički život, moraju prije svega nastojati da kod njih bude jedno srce, jedna volja i jedna želja, pa da po zapovijedi apostolovoj sav zbor odabranika bude jedno tijelo sazdano od različitih udova".

Naše srce neodoljivo teži da dođe u što uži DODIR I JEDINSTVO S BOGOM. Izražaj ove težnje je današnja ulazna pjesma: "Tebi govori srce moje: tražim lice tvoje, lice tvoje, Gospodine, tražim; ne odvrati lica svojega od mene!" Najveća bi sreća za nas kršćane morala biti što vjerujemo da po svetim sakramentima postajemo DIONICI BOŽANSKOG ŽIVOTA. Za naš je um neshvatljivo što se tu zbiva. Stoga Crkva za oznaku našeg sakramentalnog dodira s Bogom upotrebljava riječ "mysterium" (tajna, otajstvo). U tom smislu molimo u današnjoj Prikaznoj molitvi: "Sanctificationem tuam nobis, Domine, his mysteriis operare - posveti nas, Gospodine, po ovim otajstvima". Naša bi radost radi ovako neshvatljiva dodira s Bogom trebala biti beskrajna. Crkva nas uči da tu radost izrazimo riječima 9. psalma: "Pripovijedat ću sva divna djela tvoja: veselit ću se i kliktati od radosti u tebi: pjevat ću imenu tvojemu, Višnji!" (Prič.). Pred ulazak u svetinju nad svetinjama gdje ćemo se združiti s Bogom, stavlja nam bogoslužje na usta pokornički psalam "Smiluj mi se, Bože" (Prik.), u kojem molimo za oproštenje grijeha, posebno grijeha protiv ljubavi.

Današnje sudjelovanje kod misnog bogoslužja trebalo bi da u nama ojača duh zajednice i doprinese ostvarenju usklika crkvene pjesme: "Ubi caritas et amor, Deus ibi est! Gdje je ljubav i jedinstvo, Bog je ondje!" (Ant. kod pranja nogu na Veliki četvrtak).

5. III.KORIZMA
"HOSTIA PRO HOSTIA - ŽRTVA ZA ŽRTVU".

- Kao što je Salome, majka svetih apostola Ivana i Jakova dovela Spasitelju svoja dva sina, tako je sv. Cecilija u čiju su se crkvu nekoć na današnji dan sakupljali vjernici, dovela papi sv. Urbanu, a po njemu Kristu svoja dva duhovna sina Valerijana i Tiburcija. Spasitelj je tražio od sve četvorice da piju s njim iz čaše muka. Poput Salome i Cecilije vodi Crkva Spasitelju u korizmi svu svoju djecu da ih nauči kako će DOĆI DO SLAVE USKRSNUĆA, a Spasitelj od sviju traži da SUDJELUJU U NJEGOVOJ ŽRTVI. Na molbu Salome: "Reci da ova moja dva sina sjednu u tvom kraljevstvu jedan s desne, a drugi s lijeve" odgovorio je Spasitelj: "Možete li piti čašu koju ću ja piti?" (Ev). To je putokaz koji se odnosi na sve što se penju na svijetlo uskrsno brdo.

Godine 275. nosio je sv. Tarzicije mučenik sv. pričest utamničenim kršćanima. Putem su ga napali pogani i ubili. Na slikama koje predstavljaju ovog malog akolita mučenika često se nalazi natpis: "Hostia pro hostia". Značenje je toga natpisa: Tarzicije je postao "hostia" radi "Hostije", žrtva radi Žrtve - Krista. Današnje nas bogoslužje potiče da promislimo kako za dobro sudjelovanje kod sv. mise i za dobro primanje sv. pričesti trebaju i dvije žrtve, DVIJE HOSTIJE: KRIST I JA.

Od prvog časa utjelovljenja, pa sve do smrti KRIST JE BIO ŽRTVA vječnom Ocu za naše grijehe. U betlehemskoj štalici trpio je siromaštvo. Kod obrezanja je prolijevao krv. Trudio se u nazaretskoj radionici i po Paelstini za vrijeme javnog naučavanja. Za vrijeme cijelog života pred očima mu je bila njegova žrtva o kojoj je rekao svojim učenicima: "Evo ulazimo u Jeruzalem i Sin čovječji bit će predan poglavicama svećeničkim i književnicima i osudit će ga na smrt i predat će ga neznabošcima da mu se rugaju i da ga bičuju i da ga na

križ propnu" (Ev.). Po svetoj euharistiji Krist je ovjekovječio svoju kalvarijsku žrtvu. Kad ga prikazujemo na oltaru i kad ga primamo u srce on je Hostia - Žrtva.

Na Kalvariji se žrtvovao Krist sam, a kod sv. mise i u svojem svagdašnjem životu treba da se i JA ŽRTVUJEM S NJIM ZAJEDNO. Radi toga mi je potrebno da moji osjećaji kod oltara budu sličniji osjećajima Kristovim. Na oltarnom kamenu urezano je pet malih križeva, a u sredini se nalazi relikvija svetog mučenika. Kamen s pet križeva označuje Krista i njegovu žrtvu, a relikvija predstavlja mene i moju žrtvu. Kod prikazanja ulijeva svećenik u kalež vino i nekoliko kapljica vode. Vino u kaležu simbolično označuje Krista, a mene predstavlja voda koja se zajedno s vinom pretvara u Krv Kristovu. S Kristom dakle moram biti jedna žrtva kako to mnogo puta naglasuju crkvene prikazne molitve: "ove darove, Gospodine, neka ti učini prijatnima posrednik naš Isus Krist, i nas same zajedno sa sobom neka ti prikaže kao ugodnu žrtvu" (Prik. molitva iz mise Krista Velikog Svećenika).

Na Kristov upit: "Možete li piti čašu koju ću ja piti?" trebamo odlučno i pozitivno odgovoriti. Današnje združenje s Kristovom žrtvom i radosno trpljenje svih poteškoća što ih život sa sobom donese, to je naš ogdovor: "MOŽEMO" (Ev.).

Jedan osobit razlog zašto se moramo žrtvovati jest što nismo sačuvali krsnu nevinost nego smo je grijehom okaljali. Naše neprekidno žrtvovanje je neprekidno ostvarivanje onoga što danas moli Crkva: "Bože, ljubitelju i obnovitelju nevinosti, upravi k sebi srca slugu svojih, da primivši žar toga Duha, budu stalni u vjeri i revni na djelu" (Molitva nad pukom).

Krist se žrtvuje za nas, a mi se žrtvujemo za njega. Krist se daje nama, a mi se dajemo njemu. Krist je umro na križu iz ljubavi prema nama, a mi trajno umiremo iz ljubavi prema njemu. To međusobno predavanje Crkva naziva "SANCTA COMMERCIA - SVETE ZAMJENE" (Prik. molitva).

6. III. KORIZMA

"SUHI VRIJESAK U PUSTINJI I BUJNO STABLO KRAJ VODE" (Posl.).

- Zborna crkva sv. Marije preko Tibera, jedna od najstarijih Gospinih crkava, nalazila se u židovskoj četvrti staroga Rima. To je bio povod za izbor današnjeg Evanđelja jer je za kršćane prvih vjekova bogataš bio slika Židova, a siromah slika kršćana. Sv. je Grgur to ovako izrazio: "Koga predstavlja bogataš obučen u grimiz i svilu? To je židovski narod koji se predao brigama zemaljskog života. A koga predstavlja siromašni Lazar sav u ranama? To su poganski narodi (Koje je Bog pozvao u Crkvu)".

Crkva nam danas predočuje DVA PUTA: put koji vodi u život i put koji vodi u smrt. Kao što je činio Spasitelj, tako radi i Crkva, prije svega nastoji da svoju djecu učvrsti u kreposnom životu predočujući im veličinu Božje ljubavi i ljepotu nebeskog kraljevstva. Ipak je katkada potrebno pogledati i na strahote paklenog ponora jer ako ljubav nije dovoljno jaka, njezinu ulogu mora nadomjestiti strah. - I Poslanica i Evanđelja rišu nam vrlo živo čovjeka koji ide putem života i čovjeka koji ide putem smrti. Čovjek koji ide putem Božjim računa na drugi svijet. Njegovo je pouzdanje u Gospodinu. On je kao stablo zasađeno pokraj vode, koje je uvijek bujno i donosi obilan rod (Posl.). On je doduše na zemlji siromah i prezren, ali će na nebu biti obilato nagrađen (Ev.). Naprotiv čovjek koji ide putem što vodi u propast računa samo na ovaj svijet. On se ne uzda u Boga nego u ljude i u svoju vlastitu tjelesnu snagu. On je kao suhi vrijesak na pustoj i slanoj zemlji (Posl.). Premda se, dok živi na zemlji, oblači u grimiz i raskošno gosti, poslije smrti će biti bačen u pakao gdje će željeti kap hladne vode (Ev.).

Sve ljude koji su na zlom putu BOG ČEKA NA POKORU, ali kad čovjek umre prestaje vrijeme pokore. Bogataš o kojem govori Evanđelje ne može više popraviti zlo što je učinio. Crkva nas u korizmi potiče da prijeđemo s krivog puta na pravi dok još imamo vremena, "da ne bismo možda zatečeni nenadnom smrću tražili vrijeme za pokoru i ne našli

ga" (Odg. kod posipanja pepelom na Pepelnicu). No može se dogoditi da radi unutarnje okorjelosti za nekoga PRESTANE VRIJEME POKORE još za zemaljskog života. O Ezavu piše sv. Pavao da "za pokajanje nije našao mjesta, premda ga je suzama tražio" (Heb 12,17). Kralj Antioh Epifan poslije velikih zala koje je počinio, bio je kažnjen od Boga strašnom bolešću. Druga knjiga Makabejaca opisuje njegove muke i njegovo kajanje koje Bog nije primio: "On koji je držao u svojoj nadčovječjoj oholosti, da može zapovijedati valovima morskim i na tezulji izmjeriti visoke gore, sad je bio bačen na tlo i dao se nositi na nosiljci. Crvi su izvirali iz tijela bezbožnikova i meso komad po komad otpadalo od njega živoga uz strahovite boli. Svu je vojsku uznemirio od gnjiloće. Teško izmučen poče ustezati svoj bijes i dolaziti do uviđavnosti jer su pod bičevima Božjim boli bivale sve žešće. I pomoli se opaki Gospodinu, koji mu se više ne htjede smilovati. I zavjetova se da će slobodnim proglasiti sveti grad u koji je bio hrlio da ga sravni sa zemljom i pretvori u groblje i da će s građanima Atene izjednačiti sve Judejce koje je prije držao nevrijednima pogreba. Nadalje se zavjetova da će uresiti sveti hram najsjajnijim darovima. Dapače htjede i on sam postati Judejac i po cijelom svijetu navješćivati Božju moć. Ali taj krvnik i bogohulac svrši prejadnom smrću daleko u gorama u tuđoj zemlji" (2 Mak 9)

Makar da smo ne znam koliko sagriješili, mi imamo čvrstu nadu u oproštenje jer zajedno s Crkvom molimo: "Milostiv budi, Gospodine, grijesima našim" (Na step.). Nas ne zastupa smrtni čovjek Mojsije nego uzvišeni Posrednik između Boga i ljudi Krist Isus koji prinosi nebeskom Ocu svoju pomirnu žrtvu za naše grijehe. Stoga smijemo vjerovati da će se još više nego na grešnim Izraelcima i nad nama ispuniti ono što pripovijeda prikazna pjesma: "Pomolio se Mojsije pred licem Gospodina Boga svojega. I ublažio se Gospodin te nije izvršio kaznu kojom se zaprijetio svojem narodu." Ako se samo iskreno kajemo i činimo pokoru, Spasitelj nas ne samo odvraća s krivog puta na pravi, nego nas sjedinjuje sa samim sobom tjesnije nego što je moguće i zamisliti. Po sv. pričesti on živi u nama, a mi u njemu: "Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu, govori Gospodin" (Prič.).

7. III. KORIZMA
"SINCERIS MENTIBUS AD SACRA VENTURA PERVENIRE - DA ČISTIM SRCEM DOČEKAMO SKORE BLAGDANE" (Molitva).

- Najmlađa od 25 prvotnih titularnih crkava grada Rima je crkva sv. Vitala, oca svetih mučenika Gervazija i Protazija. Sveti je Vital bio mučen oko 70. godi. tako da su ga bacili u neku jamu koju su iza toga nasuli kamenjem i zemljom. U zbornoj crkvi sv. Vitala nalaze se dvije slike koje su značajne za razumijevanje današnjeg misnog bogoslužja: u dnu apside Kristovo razapinjanje i na zidu kod kora mučeništvo sv. Vitala.

Još su upravo četiri sedmice do Velikog petka pa je Crkva danas zabavljena pogledom na doživljaj toga značajnog dana. U Poslanici o pravednom Josipu i u Evanđelju o zlim vinogradarima dolaze karakteristične riječi: "HAJDE, DA GA UBIJEMO!" Kao što su sv. Vitala bacili u jamu tako su nekoć i Josipa njegova braća bacila u stari zdenac. Josip je bio prodan za 20 srebrnika, a Krist za 30. Josipa je krivo optužila Putifarova žena, a Krista lažni svjedoci. Josip je bačen u tamnicu, a Krist zakopan u grob. Josip je bio oslobođen i postavljen za vladara Egipta, a Krist je uskrsnuo i uzašao na nebo gdje je zadobio vlast nad nebom i zemljom. Josip je pozvao svoje u Egipat da ih oslobodi od gladi, a Krist je pozvao svoje u Crkvu da ih oslobodi od grijeha. Josip je nazvan spasitelj svijeta jer je spasio svijet u Egiptu od vremenite nevolje, a Krist je pravi Spasitelj svijeta koji je svojom smrću spasio svijet od vječne propasti. - Evanđelje nam još očitije govori o Kristovoj smrti i uskrsnuću. I Židovi su shvatili da se na Kristovu smrt i uskrsnuće odnose riječi: "Domaćin posla k vinogradarima svoga sina. A kad vinogradari vidješe sina, rekoše među sobom: Ovo je baštinik; hajde da ga ubijemo i imat ćemo njegovu baštinu. I uhvatiše ga i izbaciše iz vinograda i ubiše... Kamen,

koji odbaciše graditelji posta ugaoni kamen" (Ev.). Židovi su već tada htjeli uhvatiti Isusa ali su se bojali naroda koji ga je držao za proroka. Iz usta pravednog Josipa, iz usta sv. Vitala, iz usta Krista i njegove Crkve koja zajedno s njim trpi slušamo danas bolne vapaje korskih pjesama: "U svojoj tjeskobi vapijem Gospodinu i on me sluša. Gospodine, izbavi dušu moju od usana bezbožnih i od jezika lukava (Na step.). Gospodine, pohiti da mi pomogneš! Nek se smetu i zastide svi koji traže dušu moju" (Prik.).

Već ovo razmišljanje kako je Spasitelj po svojoj muci postigao slavu uskrsnuća PRIPRAVLJA NAS ZA DOSTOJNO SVETKOVANJE SKORIH BLAGDANA. Za svetkovanje Kristove muke, smrti i uskrsnuća bit ćemo bolje pripravljeni što potpunije uočimo da ćemo K SLAVI USKRSNUĆA doći jedino PO PONIŽENJU MUKE I KRIŽA. No Crkva traži da svećenici i vjernici za vrijeme korizme uznastoje što bolje shvatiti otajstva što se obnavljaju u bogoslužju najsvetijih dana. Zato je u najnovije vrijeme naredila POSEBNU PRIPRAVU za svetu Sedmicu: "Ordinariji neka nastoje da svećenici, a naročito dušobrižnici budu dobro poučeni ne samo u obrednom svetkovanju obnovljenog obreda sv. Sedmice nego i u njegovu liturgijskom značenju i pastoralnom cilju. Osim toga neka se pobrinu da se za vrijeme korizme vjernici dovoljno pouče kako bi mogli obnovljeni obred sv. Sedmice pravo razumjeti tako da mogu pažljivo i pobožno učestvovati u svetim službama" (Obnovljeni obred svete Sedmice). Kao što su katekumeni kroz korizmu živo čeznuli za časom sv. krštenja u uskrsnoj noći, kao što su pokornici čeznuli za časom pomirenja na Veliki četvrtak, tako i mi ČEZNEMO za skorim blagdanima da nas približe Kristu, a još više čeznemo za blagdanom konačne Pashe - Prijelaza s ovoga svijeta na drugi. Izražaj naših osjećaja čežnje je današnja Ulazna pjesma "U pravdi ću se pokazati pred licem tvojim: nasitit ću se kad se pokaže tvoja slava". Ovakvu čežnju smijemo gajiti samo ako smo ČISTA SRCA. Zato i molimo danas da nas Bog očisti po postu i pokori pa "da čistim srcem dočekamo skore blagdane" (Molitva).

Da se što potpunije pomirimo s Bogom i pripravimo za svete dane neka nam danas u duši odjekne Spasiteljev prijekor: "Odgovori, puče moj, - Reci mi da znadem, - Otkrij što je trebalo, - Da ti jošte dadem? - Ko svoj lijepi vinograd - Zasadih ja Tebe, - A ti rodom urodi, - Od kog srce zebe: - Ocat meni pruži ti, - De mi žeđu gasi, - Kopljem grudi probode - Onom, što te spasi!" (Prijekori na Veliki petak).

8. III. KORIZMA
"RASPADLJIVOST NE MOŽE BAŠTINITI NERASPADLJIVOST" (1 Kor 15,30).

- Car Konstantin kad je dao slobodu kršćanstvu, podigao je nekoliko crkava. Među njima je bila današnja zborna crkva sv. braće Petra i Marcelina. Petar je bio svećenik, a Marcelin zaklinjalac. Umrli su mučeničkom smrću za cara Dioklecijana. Kod današnje mise Poslanica i Evanđelje govore nam o dvojici braće od kojih je MLAĐI PRETPOSTAVLJEN STARIJEMU. Mjesto starijega sina Ezava kojega je trebalo posebno blagosloviti, Izak je blagoslovio na svečan način mlađeg sina Jakova: "Evo miris sina moga kao miris plodnog polja koje blagoslovi Gospodin! Bog ti dao od rose nebeske i od pretiline zemaljske; i žita i vina izobilja! I narodi ti služili i klanjala ti se plemena: budi gospodar svojoj braći i klanjali se pred tobom sinovi matere tvoje! Proklet bio koji bude tebe proklinjao, a blagoslovima obilovao koji bude tebe blagoslivljao!" Slično je i rasipnog sina na povratku otac pogostio više nego starijega koji je uvijek s njim živio. Zagrlio ga je i poljubio i naredio slugama: "Brzo iznesite najljepšu haljinu i obucite ga i podajte mu prsten na ruku i obuću na noge i dovedite i zakoljite ugojeno tele da jedemo i da se veselimo jer je ovaj sin moj bio mrtav i oživio je, bio je izgubljen i našao se" (Ev.). Poslanica se odnosi na nezasluženi milosni IZBOR I POZIV katekumena u svetu Crkvu, a Evanđelje je slikoviti prikaz velike milosti OBRAĆENJA grešnika. Danas zahvaljujemo Bogu za veliku milost što nas je pozvao u Crkvu i što nas je priveo od grešnog života na život milosti. Jedno i drugo je neshvatljivo veliki dar Božje

dobrote. Radi tog dara pjevamo danas pjesmu zahvalnicu: "Dobro je slaviti Gospodina i pjevati imenu tvojemu, Višnji: Naviještati ranim jutrom milosrđe tvoje i istinu tvoju noću" (Na step.).

No za svakoga kršćanina trebala bi KORIZMA SVAKE GODINE biti VRIJEME OBRAĆENJA. Svi smo mi još uvijek previše privezani uz ono što je zemaljsko, a premalo uz ono što je nebesko. Naše bi obraćenje prije svega trebalo biti u tom da upoznamo kako je propadljivo sve zemaljsko, a kako je jedino nebesko trajno. Iz ove spoznaje sasvim naravno proizlazi prezir svega što je zemaljsko, a radost u onom što je nebesko. Korizmeno je bogoslužje živi poticaj svima da upoznamo prolaznost ovoga svijeta i da shvatimo kako vječna nagrada neće biti plod tjelesnih prednosti ne (sic) zemaljskog posjedovanja, prema riječima sv. Pavla: "Tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega, niti može raspadljivost baštiniti neraspadljivost" (1 Kor 15,50). Da shvatimo prolaznost zemaljskih dobara i bezvrijednost u odnosu na vječnost potiče nas Crkva ne samo riječima nego jednako korizmenom ozbiljnošću: ljubičasta boja, orgulje šute, oltar je bez cvijeća, na molitve se kleči, nema radosnih pjesama. Najznačajniji simbol prolaznosti svega zemaljskoga je PEPEO kojim Crkva posiplje glave vjernika na početku korizme. Romano Guardini je ovako opisao značenje pepela: "Sav će se svjetni (sic) život jednom pretvoriti u pepeo. Snažni će se lik pretvoriti u malen kup praha što će ga svaki vjetar lako raznijeti. Život što toplo struji i kipi postat će jadna, mrtva zemlja, još manje nego zemlja: pepeo! Tako je i s nama. Kako nas jeza hvata ako pogledamo otvoren grob, pa uz nekoliko kostiju vidimo koji pregršt siva pepela. Prolaznost, to znači pepeo. Našu prolaznost, ne prolaznost drugih. Moj mi svršetak naviješta svećenik kad mi na početku korizme pepelom nekoć svježe zelenih grana minule Cvjetne nedjelje crta povrh čela križ govoreći: Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah obratiti. Sve će postati pepeo. Moja kuća, moje odijelo, pokućstvo i novac. Ruka kojom pišem, oko kojim čitam i sve moje tijelo. Ljudi koje sam ljubio, ljudi koje sam mrzio, ljudi kojih sam se bojao. Što mi se na zemlji činilo velikim i malenim i odvratnim, sve je pepeo, sve..." (Sveti znakovi).

Kad je rasipni sin uvidio da se ne može pouzdati u zemaljsko uživanje, odlučio je da će poći k ocu. Čim čovjek shvati raspadljivost zemaljskih dobara, počinje sve više težiti za vječnim. Korizmeno svjesno odricanje od zemaljskih užitaka vidno jača život naših duša kako je to izrazila Crkva u današnjem bogoslužju: "Daj, molimo Gospodine, spasonosni učinak našem postu, da snaga koju pokora oduzima našem tijelu prijeđe u puninu života naših duša" (Molitva).

9. III. TREĆA NEDJELJA KORIZME
TAMA ILI SVJETLOST

- Svi djelovi današnje mise odnose se na znameniti doživljaj što su ga katekumeni u kršćanskoj starini ove sedmice doživljavali - prvi čin krsne svečanosti: ZAKLINJANJE ĐAVLA ili egzorcizam. Za razumijevanje današnje mise potrebno nam je uočiti neke pojedinosti toga obreda koji je bio početak svečanog prijelaza iz đavolskog kraljevstva tame u Božje kraljevstvo svjetlosti. U pokorničkoj procesiji što je išla preko Rima u crkvu zaštitnika katekumena sv. Lovre, bili su na čelu katekumeni i pokornici obučeni u kostrijet, a za njima vjernici i kler. Ulazeći u crkvu podizali su svoje poglede prema Kristu, pobjedniku sotone i pjevali: "Oči su moje uvijek upravljene prema Gospodinu jer on izbavlja iz zamke noge moje. Pogledaj na me i smiluj mi se jer sam osamljen i ubog!" (Ulaz). Među katekumenima bilo je sigurno ljudi u poodmakloj dobi, mladića koje su roditelji razbaštinili upravo radi toga jer su se odlučili za Krista, djevojaka koje su se iz ljubavi prema Kristu odrekle udaje. Svi su oni prošli mnoge nutarnje i vanjske borbe ali još nisu izvojštili konačnu pobjedu. Evo sad je upravo došao odlučni čas. Misna čitanja tumače katekumenima što za njih znači prijelaz od vraga k Bogu. To je prije svega djelo Kristovo koji je nadvladao đavla i tjera ga iz kršćanske

duše (Ev.). No i svaki pojedinac treba da u taj posao uloži sve svoje sile. Čovjek zlim djelima potpomaže kraljevstvo sotone. Poslanica nabraja neka od tih djela: bludnost, nečistoća, škrtost, bestidnost, nepristojne šale, ludi govor. Poslanica također nabraja djela koja pokazuju da smo u Božjem kraljevstvu: nasljedovanje Boga, ljubav, zahvaljivanje, dobrota, pravda i istina.

Ljudski je život na zemlji BORBA između dobra i zla. Korizmeno bogoslužje računa na ovu dugotrajnu borbu. U ovoj borbi nitko ne može ostati neutralan jer svakoga koji je prema njemu indiferentan, Krist ubraja među protivnike: "Tko nije sa mnom, protiv mene je i tko sa mnom ne sakuplja, prosiplje" (Ev.). Katekumeni su se svjesno odricali đavla i prianjali uz Krista. Svjesno su ostavljali djela tame i nastojali da hode u svjetlu Božjem. Zato im je Crkva i upravljala na današnji dan riječi: "Nekoć ste bili tama, a sad ste svjetlost u Gospodinu" (Posl.). I za nas je vrlo važno da se svjesno odrečemo đavla i njegovih djela, a potpuno prionemo uz Krista. Ovo svjesno odricanje đavla i prianjanje uz Boga sadržaj je OBNOVE KRSNOG ZAVJETA što ju je Crkva propisala da se obnavlja u svetoj uskrsnoj noći. Svećenik kod tog obreda potiče vjernike: "Obnovimo obećanja dana na svetom krštenju kojima smo se jednoč odrekli sotone i njegovih djela kao i svijeta koji je protivnik Boga, a obećali smo da ćemo vjerno služiti Bogu u svetoj Katoličkoj Crkvi". Zatim na tri svećenikova upita: "Odričete li se sotone? I svih djela njegovih? I svega sjaja njegova?" vjernici odgovaraju: "Odričemo". - No đavao i pošto smo napustili njegova kraljevstva tame ponovno pokušava da nas za sebe predobije. Kad vidi da mu je za to potrebna pomoć, "uzme sa sobom sedam drugih duhova gorih od sebe pa uniđu i nastane se ondje i na koncu tom čovjeku bude gore nego na početku" (Ev.). Radi đavolske lukavosti i upornosti potreban nam je veliki oprez. Stoga nas na koncu svakog dana, dok se spušta noć simbol kraljevstva tmina, Crkva opominje: "Braćo: budite trijezni i bdijte jer protivnik vaš đavao kao ričući lav obilazi tražeći koga da proguta. Oprite mu se s čvrstom vjerom!" (Pogl. na povečerju, 1 Pt 5,8-9).

U svetoj euharistiji nalazimo zaklon protiv đavolskih nasrtaja i snagu da ustrajemo u dugotrajnoj borbi. Kao što se manje ptice zaklanjaju ispred paklenim neprijateljem: "Vrabac nađe sebi kuću i grlica gnijezdo gdje da zakloni svoje ptice, a ja tražim oltare tvoje, Gospodine nad vojskama, Kralju i Bože moj!" (Prič.). Božanska hrana koju blagujemo u svetoj pričesti jača nam dušu za borbu protiv neprijatelja našeg spasenja još više nego što je - kod našeg pjesnika - jačala tjelesna prije odlučne bitke sa zemaljskim neprijateljima u onom divnom prizoru, "gdje slab starac slabe krijepi ljude, DA IM SNAGA BOGU SLIČNA BUDE" (Mažuranić).

10. III. KORIZMA
"LAVACRUM REGENERATIONIS - KUPELJ PREPOROĐENJA" (Tit 3,5).

- Današnji misni obrazac sasvim je usko povezan s jučerašnjim jer je prožet mišlju borbe protiv kraljevstva tmina i priprave za sveto krštenje.

U Evanđelju promatramo prizor iz SPASITELJEVE BORBE protiv sluga đavolskih. Njegovi su ga domorodci kušali tražeći da učini čudo ali kad ih je on prekorio za nevjeru izbacili su ga iz grada i doveli na vrh gore na kojoj je bio sagrađen njihov grad u namjeri da ga strmoglave. No on koji je imao umrijeti onda i onako kako je sam htio, prođe mirno između njih i otiđe. Spasiteljeva božanska snaga i vlast nad paklenim silama utjeha je za sve nas koji se mučno borimo protiv neprijatelja našeg spasenja. Tim pouzdanjem odišu današnje misne pjesm što ih Crkva stavlja u naša usta kao vapaje u teškoj borbi: "U Boga se uzdam i ne bojim se što će mi učiniti čovjek. Smiluj mi se, Gospodine, jer me gaze: cijeli dan me progone neprijatelji! (Ulaz). O Bože, tebi pripovijedamo o svojim nevoljama: ti kupiš suze moje u svoju čašu (Na step.). Usliši, Gospodine, molitvu moju i ne prezri prošnju moju, čuj me i usliši me" (Prik.).

Nekoć su se u drugoj polovini korizme za katekumene vršili t. zv. SKRUTINIJI, tj. ispiti o njihovu vladanju i prirpavljanju za krštenje. Takvih je skrutinija bilo sedam: Držali su se srijedom i subotom od slijedeće srijede do Velike srijede, a najvažniji je bio onaj u srijedu iza četvrte korizmene nedjelje. Na današnji dan upozoravala je Crkva vjernike na važnost tih obreda i pozivala ih da pobožno kod njih sudjeluju: "Predraga braćo, vi znate da je blizu dan skrutinija kada će naši izabranici biti poučeni u božanskom zakonu. Stoga se skupite pobožno u srijedu i dođite oko tri sata popodne da možemo s pomoću Božjom u redu izvršiti misterij po kojem će biti uništen đavao sa svojim sjajem, a vrata će nebeskog kraljevstva biti otvorena". Odlomak sv. Pisma o očišćenju Namana što se čita kod sv. mise, imao je katekumenima predočiti kako će se i oni u kupelji preporođenja očistiti od svake grešne nečistoće. Za nas koji smo se poslije krštenja ponovno okaljali gubom grijeha to je poticaj da svoju DUŠU PEREMO na milosnim rijekama svetih sakramenata i mnogobrojnim potocima ostalih sredstava milosti. Sveto je Pismo puno Božjih poticaja da svoju dušu operemo od grijeha. Tako čitamo Božji poziv u knjizi proroka Izaije: "Operite se, budite čisti, uklonite zlo vaših misli ispred mojih očiju" (Iz 1,16). Slično i u knjizi Jeremijinoj: "Operi, Jeruzaleme, srce svoje od zloće" (Jer 4,14). Za čišćenje teških grijeha Krist nam je ostavio kupelj sv. ispovijedi. U posebnom sjaju blista naša duša kad se opere u najizvrsnijoj kupelji sv. euharistije. Na one koji često i pobožno primaju ta dva sakramenta odnosi se usklik sv. Ivana apostola: "Blago onima koji peru haljine svoje u krvi Janjetovoj!" (Otk 22,14).

Mora nas ozbiljno zamisliti činjenica da bolje iskorištavaju sredstva spasenja oni koji teško do njih dolaze nego oni koji su svagdano u kući Božjoj. Čovjek se tuđinac u Jordanu očistio od gube (Posl.), a Spasiteljevi zemljaci nisu iskoristili milost njegova pohoda (Ev.). Na tu je činjenicu upozorio Spasitelj: "Bilo je mnogo gubavaca u Izraelu u vrijeme proroka Elizeja i nijedan se od njih ne očisti do Namana Sirca" (Ev.).

Korizma je vrijeme milosti za cijelu Crkvu. Iz tog vremena ona o Uskrsu izlazi osvježena i preporođena pa joj možemo upraviti riječi Pjesme nad pjesmama: "Oči su tvoje kao golubice koje su se u mlijeku oprale. Zubi su tvoji (po tumačenju sv. Bonaventure propovjednici) kao stado što se upravo okupalo" (Pj 5,12; 6,5). O meni ovisi da li će i moja duša za Uskrs biti tako čista i sjajna. Dobro znam kako ću je očistiti. Trebam samo htjeti. Crkva me uči da molim s pokornikom kraljem Davidom: "Posve me operi od krivice moje i od grijeha mojega očisti me. Oškropi me hisopom da se očistim, operi me da budem bjelji od snijega" (Ps 51,4.9).

11. III. KORIZMA (UTORAK)
"JA SAM MEĐU NJIMA"(Ev.).

- Kršćanska predaja kaže da je sv. Petar kad je došao u Rim, stanovao u kući senatora Pudensa. Za vrijeme progonstva tu je bilo mjesto kršćanskih sastanaka, a poslije je na tom mjestu podignuta crkva sv. Pudencijane koja se odlikovala mnogobrojnim [krepostima op. M. K.] duhovnog i tjelesnog milosrđa. Slikali su je kao mudru djevicu s posudom ulja u ruci pa je ta okolnost kao i njezina ljubav prema siromasima utjecala na izbor današnje Poslanice o umnoženju ulja. I Evanđelje o zajedničkom duhu i pastirskoj vlasti Petrovoj izabrano je u vezi sa zbornom crkvom gdje je nekoć bila rezidencija sv. Petra.

Današnja misa ima izrazito poučni značaj. Crkva želi da shvatimo kako je veliko OBILJE BOŽJE MILOSTI I DOBROTE. Čudo umnoženja ulja slika je blagoslova i ploda našeg korizmenog nastojanja kao i našeg kršćanskog nastojanja uopće.

Evanđelje je divna pouka o blagodatima našeg zajedničkog života u Kristovoj obitelji sv. Crkvi i o našim međusobnim dužnostima. Kristov duh je duh jedinstva. Na Posljednjoj večeri molio se nebeskom Ocu: "Ne molim samo za njih (apostole) nego i za one koji na riječ njihovu uzvjeruju u mene da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi da i oni u

nama budu jedno da vjeruje svijet da si me ti poslao. I slavu koju si mi dao, dadoh njima da budu jedno kao što smo i mi jedno. Ja u njima i ti u meni da ih veže savršeno jedinstvo, da svijet upozna da si me ti poslao i da si ih ljubio kao što si ti mene ljubio". (Iv 17,20-23). Radi toga što je Spasitelj ljubio slogu i jedinstvo obećao je zajedničkoj molitvi veću uspješnost. Radi toga on posvećuje sve veze kršćanske zajednice: ženidbu, rodbinu, prijateljstvo, redovništvo. No na osobit način Krist posvećuje LITURGIJSKU ZAJEDNICU VJERNIKA što je skupljena oko njegova oltara za sudjelovanje u sv. žrtvi, sv. sakramentima i javnim crkvenim molitvama. Sv. otac Pijo XII. definirao je liturgiju kao zajedničko javno bogoslužje čitavog otajstvenog tijela Kristova, tj. glave i njegovih udova" (Enc. "M. D."). Na zajedničku službu Božju cijele zajednice vjernika odnose se u najpotpunijem značenju Kristove riječi: "Ja sam među njima" (Ev.). Na koji je način Krist u liturgiji prisutan rastumačio je isti današnji sveti otac: "U svakom je liturgijskom činu prisutan zajedno s Crkvom i njezin božanski Utemeljitelj. Prisutan je Krist u uzvišenoj žrtvi oltara i u osobi svoga službenika i osobito pod euharistijskim prilikama, prisutan je u svetim sakramentima svojom krepošću koju u njih ulijeva kao u djelotvorna sredstva posvećenja, prisutan je napokon kod molitava i hvala upravljenih Bogu" (Enc. "M. D."). Kao znak otajstvene Kristove prisutnosti odredila je Crkva da gori svjetlo kod sv. mise, svetih sakramenata i javnih liturgijskih molitava. Radi Kristove osobite prisutnosti i radi veće uspješnosti zajedničke molitve Crkva daje posebno značenje liturgijskoj pobožnosti, a na poseban način obredima Svete sedmice. To se jasno vidi iz Opće odredbe o obnovi obreda svete Sedmice: "Obredi svete Sedmice ne samo da imaju naročito dostojanstvo nego posjeduju i osobitu snagu i sakramentalnu djelotvornost da krijepe kršćanski život i ne mogu naći odgovarajuću naknadu u tzv. vanliturgijskim pobožnostima koje se obavljaju poslije podne u sveta tri dana". U vezi s tim traži Crkva da biskupi i svećenici pouče vjernike o vrijednosti svete liturgije: "Neka pouče vjernike o vrlo velikoj vrijednosti svete liturgije koja daleko NADILAZI po svojem značenju uvijek, a osobito u ovim danima SVE DRUGO, PA I NAJBOLJE OBIČAJE I POBOŽNOSTI bilo kakve vrste" (Naputak SZO za primjenu obreda svete Sedmice).

Što se više približavamo svetim tajnama najvažnijih dana crkvene godine to više bismo sa strahopočitanjem morali u njima gledati divna sredstva da dođemo u najintimniji dodir s Kristom. Duša mi mora biti potpuno čista. Na to me upozoruje Crkva kad danas kod sv. pričesti pjeva: "Gospodine, tko smije prebivati u tvojem šatoru? Ili tko smije stanovati na tvojoj svetoj gori? Onaj koji živi bez ljage i koji čini što je pravo" (Prič.). Iza svjesnog doživljaja Kristove prisutnosti nužno slijedi priznanje blagotvornog učinka njegove milosti: "Desnica Gospodnja pokaza moć, desnica me Gospodnja uzvisi, neću umrijeti nego živjeti i kazivat ću djela Gospodnja" (Prik.).

12. III. KORIZMA. SRIJEDA
"AKO HOĆEŠ DA UĐEŠ U ŽIVOT, VRŠI ZAPOVIJEDI" (Mt 19,17).

- Srijeda iza treće korizmene nedjelje bila je u staro doba vrlo značajan dan jer se uz misno bogoslužje držao PRVI SKRUTINIJ za pripravnike na sveto krštenje. Svi su vjernici imali pravo da iznesu o njima svoje mišljenje. One koje bi pronašli dostojnima upisali bi u knjigu krštenih. Zatim bi im dali deset Božjih zapovijedi da ih nauče napamet. U vezi s tim oba misna čitanja govore o Božjim zapovijedima. S obredom predavanja Božjih zapovijedi usko je bio povezan obred davanja soli uz riječi: "Primi sol mudrosti: bila ti pomirenjem za život vječni". Sol je znak mudrosti, a Sveto pismo ističe da je strah Gospodnji koji nas čuva da ne prekršimo Božje zapovijedi početak mudrosti. I danas se kod obreda krštenja djece i odraslih krštenicima daje sol i govore se riječi što se odnose na vršenja Božjih zapovijedi: "Ako hoćeš da uniđeš u život vrši zapovijedi. Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom mišlju svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe".

Današnje misno bogoslužje i za nas koji smo davno kršteni opomena je da obnovimo POŠTOVANJE PREMA BOŽJIM ZAPOVIJEDIMA. Te su zapovijedi odraz Božje volje, a vršenje Božje volje temelj je ćudoređa. I u Starom i u Novom zavjetu Bog je pokazao kako mu je mnogo do toga da se vrše njegove zapovijedi. Tako je npr. naredio Izraelcima da im njegove zapovijedi uvijek budu na pameti, u srcu i na jeziku: "Utisnite ove zapovijedi moje u svoje srce i u svoju dušu! Učite ih djecu svoju i govorite o njima kad ste u kući i na putu, kad lijegate i kad ustajete" (Pnz 11,18-19). Vršiteljima svoga zakona obećaje blagoslov, a prekršiteljima se grozi strašnim prokletstvom: "Eto iznosim pred vas blagoslov i prokletstvo: "Blagoslov ako budete slušali (Pnz 11,26-27). Ako budete živjeli po mojim uredbama i držali savjesno moje zapovijedi davat ću vam dažd u pravo vrijeme i zemlja će rađati rod svoj i drveće u polju davat će plodove svoje. Kruh ćete svoj jesti do sitosti i prebivat ćete bez straha u zemlji svojoj. Učinit ću da vlada mir u zemlji vašoj, učinit ću vas mnogobrojnima, postavit ću prebivalište svoje među vas, hodit ću s vama i bit ću Bog vaš, a i vi ćete biti narod moj... Ako me ne budete slušali i sve zapovijedi moje ne budete ispunjali nego prezrete uredbe moje i odbacite naredbe moje, onda ću i ja prema tome postupati s vama i oboriti na vas kušnje strahovite. Okrenut ću lice svoje protiv vama. Zaludu ćete sijati sjeme jer će ga pojesti neprijatelj vaš. Protivnici vaši gospodarit će nad vama i bježat ćete kad vas nitko ne bude progonio. Slomit ću drsku oholost vašu. Zemlja vaša postat će pustinja i gradovi vaši ruševine" (Lev 26).

U Novom zavjetu Bog traži od nas da njegove zapovijedi vršimo ne toliko radi nagrade ili straha od kazne nego IZ LJUBAVI. Vršenje Božjih zapovijedi ne bi nam smjelo izgledati kao kakav teret nego radije kao dokaz i izražaj naše ljubavi i odanosti. Zato nije dovoljno izvršiti samo ono što zabranjuje, nego treba ući u duh zakona, a duh je svakog zakona ljubav prema Bogu i bližnjemu. Kod takvog shvaćanja zakona zapravo nije više potrebna poslušnost. Ljubav ju je zamijenila. Ovdje je na mjestu riječ: "Ama et fao, quid ves! LJUBI I ČINI ŠTO HOĆEŠ!" (Sv. Augustin).

Revnitelj za Božji zakon, sol zemlje, sv. Grgur Veliki, papa i naučitelj Crkve čiju svetkovinu danas svetkujemo poučio nas je kako nam i najteže zapovijedi po ljubavi postaju lake: "Ljubav nam rješava pitanje kako mogu uska vrata biti široka i kako jaram može biti lagan. Put je Božji uzak onima koji po njemu tek započinju ići, a širok je onima koji savršeno ljube".

Tako nam po ljubavi koju jača euharistijsko združenje s Kristom Božje zapovijedi postaju blagoslovljeni putovi koji nas vode k radosti vječnog Uskrsa prema onome što nas danas Crkva uči da pjevamo kod dijeljenja sv. pričesti: "Pokazao si mi putove života: napunit ćeš me radošću pred licem tvojim, Gospodine" (Izr).

13. III. KORIZMA
LIJEK U DOMU GOSPODNJEM.

- Iza polovice korizmene pokore i ozbiljnost i Crkva pravi mali odah koji dolazi do izražaja ponešto u današnjem bogoslužju, a još više u bogoslužju slijedeće korizmene nedjelje. U druge korizmene četvrtke sv. misa ima izrazito pokornički značaj, a današnji dan liturgija naziva "beata solemnitas - blažena svetkovina" (Molitva). Nijedna misa svetih vremena crkvene godine nije toliko povezana sa zbornom crkvom kao današnja. Zborna crkva sv. Kuzme i Damjana sagrađena je za pape Feliksa IV. (526-530). Od tada se proširilo štovanje ovih svetaca tako da su njihova imena ušla u Velike litanije i misni kanon. Sveta braća liječnici posvetili su sve svoje umijeće bližnjima liječeći tjelesa, a još više duše. U staro doba zazivali su ih vjernici kao zaštitnike bolesnika. Današnja dnevna, prikazna i pričesna molitva izričito spominje njihova imena. U Evanđelju čitamo kako je spasitelj izliječio Šimunovu punicu i druge bolesnike, a sv. misa počinje značajnim riječima: "Salus populi ego sum, ja

sam zdravlje naroda" (Ulaz).

Sve je to poticaj svima nama da upoznamo kako nam je potreban LIJEK ZA SLABOSTI I BOLESTI NAŠE DUŠE, kako je SPASITELJ BOŽANSKI LIJEČNIK i kako je CRKVA ustanova koju je Spasitelj ostavio da LIJEČI NEDOSTATKE NAŠEG NADNARAVNOG ŽIVOTA. Mnogi ljudi provode život veselo i rastreseno ne misleći na svoje duševno stanje koje je često puta vrlo bijedno. Svi ljudi boluju od naslijeđenih mana koje su baštinili od palog Adama: zamračen razum, oslabljena volja, tijelo neće da se pokorava duhu, samoljublje koje više ili manje prelazi u oholost. Sve su te bolesti sakrivene u našoj nutrini, a u prigodi se pokažu vani. Osim toga svaki pojedinac ima nebrojeno mnogo svojih osobnih zlih sklonosti, nesavršenosti i grijeha. Svako od nas mora priznati sa sv. Pavlom: "Ja sam tjelesan. Prodan sam u ropstvo grijeha. Ne znam što činim, jer ne činim ono što hoću nego na što mrzim ono činim. Znam da dobro ne živi u meni, tj. u tijelu mojemu. Jer dobro, što hoću ne činim, nego zlo, što neću ono činim. Vidim drugi zakon u udovima svojim koji vojuje protiv zakona uma mojega i zarobljava me pod zakon grijeha koji je u udovima mojim: ja nesretni čovjek!" (Rim 7,14 sl.). Isusovo je ime Spasitelj, a to znači gotovo isto što i liječnik. On poznaje točno svu slabost, nesavršenosti i zloću naše duše. On jedini poznaje i posjeduje pravi lijek. Za vrijeme svog zemaljskog života on je izliječio vrlo mnogo bolesnika. I današnje nam Evanđelje govori o tom: "A kad sunce zađe, svi koji su imali bolesnike od različitih bolesti dovedoše ih k njemu. A on stavljajući ruke na svakoga od njih stane ih iscjeljivati". Sve je to on učinio da nam pokaže kako će on u svojoj Crkvi liječiti bolesne duše. Prema raznovrsnim bolestima pruža nam raznovrsne lijekove. Za najveće zlo što je u nama - sebeljublje, ostavio nam je primjer svoje poniznosti. Da odagna tamu našeg razuma donio je svjetlo nebeske mudrosti. Slabost naše volje jača snagom svetih sakramenata. NAŠU SMRTNOST LIJEČI NAJDJELOTVORNIJIM LIJEKOM SVOGA TIJELA I KRVI U SVETOJ EUHARISTIJI. - Kao što se tjelesno ozdravljenje ne zbiva u jedamput nego malo po malo, tako se i duša poslije nego što je dobila oproštenje teških grijeha mora neko vrijeme oporavljati. Spasitelj je ostavio Crkvu da bude LIJEČILIŠTE I OPORAVILIŠTE. Gotovo sve crkvene ustanove i odredbe imadu cilj da duše ojačaju i podižu. I sam sakramenat ispovijedi i korizmena pokora trebaju prije svega da izliječe grešnike, a ne da ih osude i kazne.

Vrijeme svete mise je vrijeme susreta i razgovora s božanskim liječnikom. Sveta je pričest primanje lijeka besmrtnosti. Ako s razumijevanjem i oduševljenjem dolazim k ovim svetim otajstvima morat ću s Crkvom priznati da kod Spasitelja ima lijek za sve što mi dušu može snaći: "Sve da budem hodio pored nevolje ti ćeš me oživjeti, Gospodine: pružit ćeš ruku svoju protiv srdžbe neprijatelja mojih i spasit će me desnica tvoja" (Prik.).

14. III. KORIZMA
"IZVOR ŽIVE VODE" (Posl. i Ev.).

- Zdenac ispred starodnevne crkve zaštitnika katekumena sv. Lovre koju je osnovala rimska matrona Lucina, bio je nekoć poznat po svemu Rimu. Na današnji dan išli su rimski vjernici i katekumeni u tu crkvu. To je bila prigoda da se katekumenima predoči značenje krsnog zdenca i žive vode Božje milosti.

Kad je na putovanju kroz pustinju Izraelcima ponestalo vode, stadoše mrmljati na Mojsija i Arona. Tada se Mojsije pomoli Bogu: "Gospodine Bože, čuj viku ovoga naroda i otvori im blago svoje i izvor žive vode da se napiju i da prestane mrmljanje njihovo". Po Božjoj zapovijedi udario je Mojsije štapom o pećinu iz koje je protekla obilna voda (Posl.). Krist je novi Mojsije koji nam je iz stijene proizveo vodu. Zapravo je po tumačenju sv. Pavla (1 Kor 10,4), stijena sam on koji daje katekumenima živu vodu krštenja, a po vodi vječni život. O toj vodi milosti govorio je Krist Samaritanki: "Da ti znaš dar Božji i tko je tko ti govori: daj mi piti, ti bi zamolila u njega i dao bi ti žive vode!... Svaki koji pije od ove vode

opet će ožednjeti, a koji pije od vode koju ću mu ja dati, neće ožednjeti dovijeka: nego voda što ću mu ja dati bit će mu izvor vode što struji u život vječni" (Ev.).

Voda što je protekla iz stijene slika je žive vode o kojoj je Krist govorio, a ta živa voda je njegova MILOST što do nas dopire po potocima svetih sakramenata i kroz mnoštvo manjih potoka - sakramentala.

U danima priprave za obnovu krsnog zavjeta u svetoj uskrsnoj noći posebno mislimo na KRSNI ZDENAC i na vodu po kojoj ljudima dolazi vječni život. Poslije oltara krstionica je najčasnije mjesto u crkvi. U našim je danima poštovanje prema krstionci dosta nisko palo. Sasvim je drukčije bilo to u ono doba kad se krštenje redovito dijelilo samo u uskrsnoj noći. U to doba bile su za krštenje sagrađene posebne kapele negdje u crkvi, a negdje izvan crkve. Najljepša od svih krstionica je krstionica rimske katedrale crkve sv. Ivana Lateranskog u kojoj su se nekoć krštavali svi vjernici grada Rima i okolice. To je osmerokutna građevina s kupolom. Unutrašnjost joj je ukrašena mozaicima, a sveto kupatilo ove krstionice bilo je obloženo srebrom iznutra i izvana. Sedam srebrenih jelena koje je darovao car Konstantin i zlatni jaganjac služili su kao točila što su u kupelj izlijevala vodu. Na osmerokutnom arhitravu od mramora papa Siksto III. postavio je značajan natpis u osam dvostiha: "Narod koji ima napući nebo rađa se ovdje blagotvornim sjemenom što ga Duh plodnosti daje vodama. Majka Crkva po vodi rađa djecu koju začimlje po Božjem duhu. O vi, što ste preporođeni na ovom izvoru, uzdajte se u nebesko kraljevstvo: blaženi život ne prima one koji su samo jedamput rođeni (tj. samo od roditelja, a ne i od Boga po krštenju). Ovo je izvor života koji pere čitavi svijet, a istječe iz otvorenog boka Kristova. Zaroni grešniče u svetu vodu koja čisti jer ovdje ulazi stari čovjek, a izlazi novi. Ako hoćeš biti nevin, operi se u ovoj kupelji bilo da te tišti očinski, bilo vlastiti grijeh. Nema razlike među preporođenima koje čini jednakima jedan izvor, jedan Duh, jedna vjera. Neka nikoga ne straši broj zločina niti pogreške vladanja: u ovoj vodi rođen, bit ćeš svet."

Kod primanja svete pričesti slušamo ponovno Kristovu riječ: "Tko pije vodu što ću mu ja dati bit će mu izvor vode što struji u život vječni" (Prič.). Ove riječi u tom času imaju euharistijsku želju za srećom. Blago onom koji je otkrio ovaj izvor i na njemu svakodnevno pije! Blago onom koji žeđa za ovom vodom više nego za svjetskim nasladama!

Današnji mi dan ima biti poticaj da uznastojim više cijeniti Božju milost nego sva dobra ovog svijeta. Trebao bih sa Samaritankom pitati: "Gospodine, daj mi te vode da više ne ožednim" (Ev.). Blizu mi je Spasiteljeva voda. Samo što ja ne znam cijeniti tu sreću. Stoga se i na mene odnosi riječ Spasiteljeva: "O da ti znaš dar Božji!" (Ev.). Kad bih taj dar upoznao onda bih i ja ostvarivao proroka: "CRPSTI ĆETE VODU S VESELJEM IZ IZVORA SPASITELJEVIH" (Iz 12,3).

15. III. KORIZMA. SUBOTA
"NEĆU SMRTI GREŠNIKA NEGO DA SE OBRATI I ŽIVI" (Ez 18,32).

- Sve tri žene koje spominje današnje bogoslužje bile su optužene u vezi sa ženidbenim ugovorom. Suzana Joakimova žena krivo je optužena da je prekršila vjernost svome mužu, no Bog ju je na čudesan način izbavio od smrti (Posl). Preljubnicu nije Spasitelj osudio nego je opomenuo da više ne griješi (Ev.). Sveta Suzana djevica i mučenica, nećakinja našeg zemljaka sv. Kaja pape, pogubljena je radi toga što se nije htjela iznevjeriti Zaručniku Kristu kome je posvetila djevičanstvo već je odbila udaju za Galerija Maksima, sina cara Dioklecijana. Danas je zbor u njezinoj crkvi, a svetkovina joj je 11. kolovoza.

Svoju ljubav prema ljudima Bog je mnogo puta usporedio s LJUBAVLJU ZARUČNIKA PREMA ZARUČNICI. O toj ljubavi pjeva 45. psalam i posebna knjiga sv. Pisma Pjesma nad pjesmama. Proročke nam knjige govore također o toj ljubavi. Tako čitamo u Ezekijela: "Evo, došlo je vrijeme ljubavi za te (Izraele). Ja Bog, stavih plašt svoj na tebe i

sklopih s tobom ugovor" (Ez 16,8). Slično također i u Izaije: "Koji te je stvorio, on je tvoj zaručnik. Ljubit ću te vječnom ljubavlju" (Iz 54,5 sl.). Spasitelj je sam usporedio svoju ljubav s ljubavlju zaručnika, a njegovi apostoli u svojim spisima nazivlju Crkvu njegovom Zaručnicom.

Bog je uvijek vjeran u svojoj ljubavi prema ljudima ali se često dogodi da se LJUDI IZNEVJERE BOGU. Ovo iznevjerenje usporedeno je u svetim knjigama s preljubom. Vrlo je dirljivo to kršenje ljubavnog ugovora opisao prorok Jeremija: "Zapanjite se nebesa nad ovim, zgrozite se i zaprepastite jer je dvostruk grijeh učinio narod moj: ostavili su mene, izvor vode žive, a iskopali su sebi zdence raspucane što ne mogu zadržati vode. Upamti i vidi da je zlo i gorko što si ostavio Gospodina Boga svojega i što nema straha mojega kod tebe, veli svemogući Gospodin nad vojskama. Odavna si izlomio jaram moj i rekao si: Neću ti služiti! Promisli što si učino! Ti si brzonoga deva koja trči sad amo, sad tamo, divlja magarica navikla na pustaru koja divljom pohlepom zijeva za zrakom" (Jr 2,12 sl.).

Čitanja kod današnjeg misnog bogoslužja pokazuju kako je Stari zavjet kažnjavao one koji bi se iznevjerili Bogu. Međutim Krist u Novom zavjetu oprašta krivnju i onima koji su zaslužili kaznu samo ako obećaju da će se popraviti.

Ako pogledam na sebe vidjet ću da sam možda i ja u mnogočem sličan opakim sucima iz Babilona koji su svoja zlodjela bacali na drugoga. Ako nisam onakav u velikim i teškim stvarima, sigurno jesam u manjima. Sigurno sam i ja poput preljubnice iz Evanđelja prekršio vjernost Bogu. Sigurno se i na mene mogu primijeniti riječi što ih je Krist rekao anđelu crkve u Efezu: "Imam protiv tebe što si prvu ljubav ostavio" (Otk 2,4). Vidim li da sam doista bio Bogu nevjeran onda trebam poslušati riječ Kristovu: "Opomeni se otkuda si pao, pokaj se i čini prva djela. Ako li ne, doći ću ti i dignut ću svijećnjak tvoj s mjesta njegova ako se ne pokaješ (Otk 2,5).

Poput žene grešnice i ja sam danas kod Krista na oltaru. Misleći što sam učinio mogu se samo stidjeti i očekivati kaznu. Da ljudi znaju sve moje tajne grijehe sigurno bi me osudili. A Spasitelj? On mi velikodušno prašta: "Neću te osuditi. Idi i odsad NE GRIJEŠI VIŠE!" (Prič.).

Tko se iskreno obrati i pokaje, ne samo da mu Spasitelj sve oprašta, nego se s njim najuže združuje. Ne samo pravednima nego i raskajanim grešnicima Bog će uslišati molitvu koju danas mole u zajednici s Crkvom: "Molimo te, svemogući Bože, da nas ubrojiš među udove onoga s čijim se Tijelom i Krvlju združujemo" (Prič.).

16. III. NEDJELJA "VESELI SE"
"ONAJ JERUZALEM ŠTO JE GORE, SLOBODAN JE, A TO JE MAJKA NAŠA" (Posl.).

- Današnja je nedjelja sasvim osobiti dan u crkvenoj godini. Po početnim riječima Ulaza koje izrazuju glavnu misao današnje mise zove se nedjelja "VESELI SE". Misne pjesme, radosne melodije, čitanja, molitve, ružičasta boja, orgulje, proljetno cvijeće na oltaru: sve to na svoj način nadopunja utisak prvog današnjeg misnog usklika: "Veseli se, Jeruzaleme, i okupite se svi koji ga ljubite, radujte se u veselju koji ste bili žalosni da kličete od radosti i nasitite se od obilja utjehe vaše" (Ulaz).

Koji je razlog ovog veselja? Liturgijski doživljaj današnje nedjelje sličan je doživljaju putnika koji iza dugog i napornog putovanja UGLEDA GRAD u koji želi stići. Taj pogled na ljubljeni grad redovito oduševi svakog putnika, pa obično časkom stane da odahne i osjeti veselje što ga čeka na koncu putovanja. U današnjem Evanđelju slušamo riječi: "Bio je blizu Vazam, blagdan židovski", a u ulaznom psalmu pjevamo: "Eto već stoje noge naše pred vratima tvojim, Jeruzaleme". Zato želimo da časak "odahnemo" (Molitva), da se nagledamo slave i ljepote novog Jeruzalema - naše majke Crkve i naše nebeske domovine. Taj je novi Jeruzalem naš ponos. S osobitom radošću slušamo danas njegovu pohvalu: "Onaj Jeruzaelm

što je gore, slobodan je, a to je majka naša" (Posl.). S velikim oduševljenjem pjevamo danas misne pjesme o novom Jeruzalemu: "Radujem se kad mi govore: idemo u dom Gospodnji. Neka vlada mir u utvrdama tvojim i sigurnost u tornjevima tvojim! - Koji se uzdaju u Gospodina oni su kao gora Sionska: neće se pokolebati dovijeka tko prebiva u Jeruzalemu. Bregovi opkoljuju Jeruzalem: tako i Gosodin zakriljuje narod svoj od sada sve dovijeka" (Ulaz, Na step., Zavlaka). Katekumeni su se nekoć veselili što se približio čas kad će stupiti na tlo novog Jeruzalema - Crkve i postati njegovi građani, a mi se danas veselimo što se primiče kraju korizma našeg zemaljskog života i što se približuje čas kad ćemo stupiti na tlo nebeskog Jeruzalema da budemo njegovi građani. Čas našeg prijelaza s ovog svijeta na drugi, čas kad će završiti naše zemaljsko putovanje, to će za nas biti svijetli uskrsni blagdan, a onaj čas kad uočimo da se prijelaz približio, kad doznamo da nam je tijelo oboljelo od bolesti što se ne može izliječiti to će za nas biti nedjelja "Veseli se".

Evanđelje nam pripovijeda kako je Spasitelj nahranio mnoštvo umnoživši kruh i ribe. To je čudo bilo simbol kasnijeg još većeg čuda - svete euharistije po kojoj Spasitelj na čudesan način hrani ljudske duše. Stoga je kršćanima od najstarijih vremena košarica s kruhom i ribama znak sv. euharistije. Kao što je čudo iz današnjeg Evanđelja bilo priprava na čudo sv. euharistije tako nam je sv. euharistija priprava za svetu gozbu u nebeskom Jeruzalemu. Kao što u svetoj euharistiji imamo uza se Krista, ali ne onako kako ćemo ga imati na nebu, tako mi po Božjoj objavi već na zemlji gledamo njegovu slavu ali ne onako kako ćemo je gledati na nebu. Gospodnja blizina i promatranje njegove slave donosi našoj duši radost, slast i utjehu. Stoga pjevamo danas sa sv. Crkvom: "Hvalite Gospodina, jer je blag, pjevajte imenu njegovu jer je sladak. Sve što htjede, učini na nebu i na zemlji" (Prik.).

Danski obraćenik I. Jörgensen poslije nego što se vratio s protestantizma u krilo sv. Crkve, sudjelovao je prvi put kod sv. mise i primio prvu sv. pričest na četvrtu korizmenu nedjelju. Sam je opisao što je tada doživio: "Bilo je to posred korizme na nedjelju Laetare - Veseli se, kad je Herman Ronge (a to je bio on sam) osjetio nebesku sreću te je i njegovo srce pjevalo: Laetare Jerusalem - Veseli se Jeruzaleme... A kada je iza sv. pričesti klečao u svjetlom kutu Crkve kamo su dopirale sunčane zrake osjećao je kako ga obasjava milost Božje utjehe s prvim zrakama proljetnog sunca. Zima i dugo kišovito doba njegova života minuše, a zemljište njegove duše zamirisa proljetnim dahom prema nebu. Njegova je unutrašnjost bila slična šumi za tihog proljetnog pucanja pupova, a u zemlji njegovih sanja čulo se gukanje nebeskog goluba" (Gospa od Danske).

I za mene je bogoslužje nedjelje "Veseli se" živi poticaj da se pridružim osjećajima Crkve i obnovim svoju radost i ponos što sam pozvan da budem stanovnik novog Jeruzalema o kojem je pjevao starac Tobija: "Jeruzaleme, grade Božji, svjetlošću sjajnom zasjat ćeš i klanjat će ti se svi kraljevi zemlje. Narodi će iz daleka dolaziti k tebi noseći darove i klanjat će se u tebi Gospodinu i zemlju će tvoju držati za svetinju. A ti češ se veseliti s djecom svojom jer će se skupiti oko Gospodina. Blaženi svi koji te ljube i koji se raduju nad mirom tvojim!" (Tob 13,11 sl.).

17. III. KORIZMA
DAJTE JOJ DIJETE - OVO MU JE MAJKA" (Posl.).

- U 3. stoljeću korizma je počinjala današnjim danom. Kršćani su se u to doba pripremali za Uskrs tri sedmice obdržavajući najteži post. To je razlog da su i misni obrasci ovog zadnjeg dijela korizme ponešto različiti od dosadašnjih. Misao na KRISTOVU MUKU izražena je svakog dana sasvim jasno. Kroz dvije slijedeće sedmice svaki je dan uzeto Evanđelje od sv. Ivana osim četvrtkom jer su te mise umetnute kasnije. Sveti nam Ivan pripovijeda o Kristovoj borbi sa Židovima i o mukama što ih je podnijela njegova duša prije nego što mu je tijelo bilo predano da se propne. I misne pjesme imaju drukčiji značaj. Do

sada su to bili izražaji osjećaja katekumena, pokornika i vjernika, a kroz ove tri sedmice to su uglavnom vapaji Kristova srca koje trpi.

Osnovna je misao današnje mise vrlo slična jučerašnjoj: CRKVA JE PRAVA MAJKA BOŽJEG NARODA, ne sinagoga. I jučerašnja i današnja Poslanica stavlja nam pred oči dvije žene suparnice. U oba slučaja jedna je slika Starog, a druga Novog zavjeta. Za dvije Abrahamove žene, robinju Agaru i slobodnu Saru to izričito ističe sv. Pavao: "To je u slici rečeno jer su ovo dva zavjeta. Jedan na gori Sinaju koji rađa robovanje, a toga predstavlja Agara. Sinaj je naime gora u Arabiji što odgovara sadašnjem Jeruzalemu koji robuje sa svojom djecom. A onaj Jeruzalem što je gore slobodan je, a to je majka naša" (Jučerašnja Posl.). Salomon je mudrošću koju mu je Bog dao, rasudio raspravu između dvije žene i dao dijete pravoj majci! (Posl.). Novi Salomon, Spasitelj koji je svoje Tijelo usporedio s hramom Salomonovim (Ev.), dosudio je da čovječanstvo ne pripada starozavjetnoj sinagogi nego novozavjetnoj Crkvi. Slikovito nam tu presudu prikazuje i ono što pripovijeda današnje Evanđelje: "Kad bijaše blizu židovski Vazam uziđe Isus u Jeruzalem. I nađe u hramu one što su prodavali volove i ovce i golubove i mjenjače gdje sjede. I načinivši bič od užeta izagna sve iz hrama, i ovce i volove i mjenjačima prosu novac i prevrne stolove i onima što su prodavali golubove reče: "Nosite to odavle i ne činite od kuće moga Oca kuće trgovačke!" Salamonova je presuda povećala njegov ugled u svemu Izraelu, a Spasitelj je upravo radi toga što je došao da čovječanstvo povjeri majci Crkvi morao podnijeti smrt na križu.

U preduskrsnom bogoslužju dolazi do izražaja veselje Crkve koja je u davnim vjekovima OČEKIVALA NOVI POROD u svetoj uskrsnoj noći. I u našim danima Crkva izražava veselje što će se mnogobrojna njezina djeca preporoditi u svetoj ispovijedi, što će se ojačati na gozbi sv. euharistije, što će u obnovi krsnog zavjeta obnoviti odanost nebeskom Ocu i ljubav prema njoj. Svi mi koji se dičimo da Crkvu možemo zvati svojom majkom, trebali bismo prema njoj osjećati kao što dijete osjeća prema svojoj majci jer nas je po krštenju rodila, kako to divno izrazuje bogoslužje: "Neka primivši posvećenje iz neoskvrnjena krila božanskog vrela izađe nebeski naraštaj preporođen za novo stvorenje. I sve koji se razlikuju bilo spolom u tijelu, bilo dobom u vremenu neka milost mati rodi u jedno djetinjstvo" (Blagoslov krsne vode).

18. III. KORIZMA. UTORAK.
MOJSIJE - KRIST.

- U Rimskom brevijaru u čitanjima na Jutarnji četvrte korizmene nedjelje i odgovorima kroz cijelu ovu sedmicu slušamo odlomke sv. Pisma koji govore o zadnjem patrijarhi, velikom Mojsiju. Kod današnje sv. mise čitamo također jednu pojedinost iz njegova posredništva između Boga i ljudi, a Spasitelj ga u današnjem Evanđelju nekoliko puta spominje.

Kad je Bog na Sinaju proglasio svoje zapovijedi, pozvao je Mojsija na goru gdje je boravio četrdeset dana. Međutim je narod podno gore napravio zlatno tele i stao mu se klanjati kao Bogu. Kad je Mojsije sišao s gore i vidio što su učinili, razbije ploče na kojima su bile ispisane zapovijedi. Bog je htio za taj grijeh uništiti nevjerni narod, a Mojsije se stao moliti da to ne učini: "Neka prestane gnjev tvoj i utaži se na opačinu puka svojega. Spomeni se Abrahama, Izaka i Izraela, slugu svojih kojima si se sobom zakleo govoreći: "Umnožit ću vaše potomstvo kao zvijezde na nebu" (Posl.). I MOJSIJEVA JE MOLITVA SPASILA NAROD OD PROPASTI.

Mojsije, najveći čovjek Staroga zavjeta SLIKA JE SPASITELJA ne samo po svojem posredništvu između Boga i ljudi nego po cijelom svom nastojanju i djelovanju. U najranijem djetinjstvu bio je u životnoj pogibli kao i Spasitelj. Iza boravka u pustinji bio je pozvan da bude Božji poslanik koji će osloboditi narod od ropstva Faraonova i privesti ga preko

Crvenoga mora u obećanu zemlju, a Krist je iza boravka u pustinji bio na Jordanu proglašen kao Božji Sin i objavljen narodu kao Božji poslanik koji će iz grešnog robovanja đavlu izvesti čovječanstvo u slobodnu nebesku domovinu.

Pred svečani vazmeni blagdan promatramo likove dvojice vođa i osloboditelja: Mojsija i Krista. Jedan je oslobodio svoj narod žrtvujući po Božjoj naredbi vazmeno janje, a drugi je za oslobođenje cijeloga čovječanstva sam postao "JAGANJAC BOŽJI koji uzima grijehe svijeta" (Iv 1,29). Već u ovim danima dok se pripravljamo na svetkovanje Kristova žrtvovanja s pobožnim osjećajima promatramo njegove duševne muke. Tako danas slušamo njegov bolni upit Židovima: "Zašto tražite da me ubijete?" (Ev.) i ono što pripovijeda sv. Ivan: "Gledali su da ga uhvate ali nitko nije stavio na njega ruke jer još nije bio došao njegov čas" (Ev.).

Krist je spasio čovječanstvo tako da ga je NAUČIO NEBESKU NAUKU i da se za nj ŽRTVOVAO. To svoje spasiteljsko djelo on nastavlja do konca svijeta po svojim zamjenicima biskupima i svećenicima. Svaki bi Kristov namjesnik morao u tom nasljedovati Krista da uči ljude božansku nauku i da za nj žrtvuje ne samo Kristovu žrtvu nego na mnogo načina i sama sebe. Sjajni uzor kakav bi imao biti Kristov namjesni bio je svetac što ga Crkva danas svetkuje: sv. Ćiril Jeruzalemski, biskup i naučitelj Crkve. Do danas su nam se sačuvale 24 njegove kateheze: 19 ih je držao katekumenima za vrijeme korizmene priprave, a pet drugih novokrštenicima kroz uskrsno vrijeme. Nije on samo govorio nego je za vjeru tri puta morao ići u progonstvo, pa nas na njegovu primjeru uči Crkva kako ćemo s Kristom trpjeti (Usp. Ev. blagdana).

Poput sv. Ćirila trebali bi i svećenici i vjernici vjerno usvojiti Kristovu nauku i ustrajno slijediti njegov primjer imajući na pameti riječi sv. Pavla: "Zato, braćo, zajedničari zvanja nebeskoga, promotrite Apostola i Velikog Svećenika vjere naše koju ispovijedamo, Isusa, koji je vjeran onomu što ga postavi kao i Mojsije u svemu domu njegovu. Jer on je zavrijedio veću slavu od Mojsija, koliko veću čast od doma ima onaj koji ga sagradi. Jer svaki dom netko sagradi, ali Bog je koji je sve stvorio. I Mojsije bijaše vjeran u svemu domu njegovu kao sluga da svjedoči za ono što je trebalo da se propovijeda, a Krist je kao sin nad domom svojim. Mi smo njegov dom ako čvrsto držimo do svršetka pouzdanje i slavnu nadu" (Heb 3,1-6).

19. III. SV. JOSIP

"TRACTARE MERUIT ET PORTARE - ZAVRIJEDIO JE DRŽATI I NOSITI" (Molitva kod priprave za misu).

- Danas je s liturgijskog stanovišta dvostruko značajan dan: blagdan sv. Josipa, zaručnika bl. Djevice i zaštitnika sv. Crkve, a također korizmena srijeda kad se vršio glavni skrutinij za katekumene. Misa je od blagdana, a u crkvama gdje ima više misa može jedna biti i od korizmene srijede.

Bitnu oznaku njegova života prikazuje nam današnje Predslovlje: "Ti si (Bože) ovog pravednog muža Djevici dao za zaručnika i postavio ga kao vjernog i mudrog slugu nad svojom obitelji, da kao OTAC čuva Jedinorođenoga tvoga, Gospodina našega Isusa Krista". Kao što je Mojsija u Starom zavjetu Božja providnost odabrala za osloboditelja i posrednika tako je ta ista providnost izabrala sv. Josipa da vrši najvažniju ulogu u životu Otkupitelja i da bude najmoćniji zagovornik i zaštitnik vjernika. Zato bogoslužje primjenjuje na njega riječi koje su bile napisane o Mojsiju: "Pokazao mu je slavu svoju, posvetio ga je, izabrao ga je između svih ljudi" (Posl.). Najteži časovi u njegovu životu bili su bez sumnje onda kad je morao sumnjati u vjernost svoje zaručnice. I upravo se tu pokazala njegova veličina što je bez grijeha prošao u ovom sukobu svojih prava i dužnosti da Mariju prijavi (Ev.). Bog je sve tako dopustio da Josip bude najvjerodostojniji svjedok djevičanskog Kristova dolaska na svijet.

Sveti je Josip proveo i završio život u neposrednoj BLIZINI BOŽJOJ kao nijedan

drugi svetac. Dok se spremamo k oltaru da se približimo Bogu, potiče nas Crkva da pogledamo na sreću sv. Josipa i da uskliknemo: "O sretna li čovjeka, blaženog Josipa, kome je bilo dano Boga, koga su mnogi kraljevi željeli vidjeti i nisu vidjeli, čuti i nisu čuli, ne samo gledati i slušati, nego nositi, ljubiti, zaodjevati i čuvati!" (Ant. kod priprave za Misu). Najveće je blago sv. Josipa bio Spasitelj i sveta Djevica. On se svojom svetošću pokazao dostojan toga blaga. Njegovo veliko blago i njegovu veliku svetost opjevala je Crkva u današnjem bogoslužju: "Slava je i bogatstvo u domu njegovu: i pravednost njegova ostaje u vijeke vjeka" (Zavlaka).

I mi kao svećenici i vjernici nemamo većeg blaga od "ovoga dvostrukog predragog zaloga Isusa i Marije" (Molitva kod zahvale za Misu). Josip nam je savršeni uzor kako da svoje blago cijenimo, kako da Mariju ljubimo, kako da Krista u rukama držimo i u srce primamo. Josip nam je moćni zagovornik za dostojno vršenje svete službe pa nas Crkva potiče da mu se molimo: "Bože, koji si nam dao kraljevsko svećenstvo, daj, molimo kao što je blaženi Josip zavrijedio dostojno držati i nositi Jedinorođenoga Sina tvoga, rođena od Marije Djevice da tako i mi čistim srcem i nevinim životom služimo kod tvoga svetog oltara, pa da ovdje pobožno primamo presveto Tijelo i Krv tvoga Sina, a u budućem životu zavrijedimo dobiti vječnu nagradu" (Molitva kod priprave za Misu).

ISTI DAN
SRIJEDA GLAVNOG SKRUTINIJA
"DAT ĆU VAM NOVO SRCE" (1. čitanje).

- U bazilici sv. Pavla na Ostijskoj cesti vršili su se nekoć na današnji dan NAJVAŽNIJI OBREDI PRIPRAVE ZA SVETO KRŠTENJE. Poslije ulazne pjesme kumovi bi na čelu katekumena utisnuli znak križa, a akoliti bi postavili ruke na njih. U čitanjima su odabranici slušali uzvišenost i dužnosti svoga kršćanskog poziva. Dok je zbor pjevao redak: "Riječju su Gospodnjom učinjena nebesa i dahom usta njegovih sva vojska njihova" (Na step.), nosili su četiri đakona uz pratnju akolita četiri knjige Evanđelja, a biskup bi tumačio značenje Evanđelja u kršćanskom životu. Svećenik bi pri tom dirnuo uši svakog katekumena uz riječi: "Efeta, to jest: Otvori se!" Evanđelje rođenog slijepca što je za tim slijedilo, trebalo ih je uvjeriti da stupanjem u Crkvu mogu gledati svjetlo Božje istine što ga dosada nisu vidjeli. Iza Evanđelja akolit bi postavio ruku na glavu svakog odabranika i ispjevao "Vjerujem" na grčkom i latinskom. Poslije nego što je biskup rastumačio simbol vjere, predali bi im i rastumačili Gospodnju molitvu "Oče naš". Sve je to djelomično ostalo i danas u obredu krštenja.

Za nas koji smo već kršteni, imali bi bogoslužje današnjega dana biti NAJVAŽNIJI DIO PRIPRAVE ZA OBNOVU KRSNOG ZAVJETA. Kao što za katekumene sveto krštenje, tako bi za nas obnova kršćanskog života uz pomoć uskrsnih sakramenata ispovijedi i pričesti trebala biti živo ostvarenje Božjega proročanstva što ga je dao preko proroka Ezekijela: "Izlit ću na vas čistu vodu da se očistite od svih mrlja. I dat ću vam NOVO srce i udahnut ću u vas NOVI duh. I uzet ću srce kameno iz prsiju vaših i dat ću vam srce živo. Udahnut ću u vas moj duh i učinit ću da idete putem mojih zapovijedi. Vi ćete biti moj narod, a ja ću biti vaš Bog. (1. čitanje). Crkva nam je predala tri dragocjena dara: EVANĐELJE, VJEROVANJE I OČE NAŠ. Po crkvenim propisima Evanđelje se kadi kao i Svetotajstvo. U euharistiji je Krist osobno, a u Evanđelju je svjetlo njegove istine. Crkva propisuje da nakon čitanja Evanđelja pobožno poljubim knjigu. Da li je to doista izražaj moje ljubavi i odanosti Spasitelju čije riječi do mene dopiru? Vjerovanje je kratak sadržaj Evanđelja i cijele objave. Svaka je riječ toga simbola bila zapečaćena krvlju mučenika. Oče naš je jedina molitva koju nas je Spasitelj naučio. Crkva smatra da je moljenje očenaša sakramental. Kakvo je moje poštovanje i pozornost kod pjevanja ili recitiranja simbora vjere i Gospodnje molitve?

Krist je po svojoj istini moje svjetlo, a po svetim sakramentima moj život. To svjetlo i

život Krist mi na osobit način daje po sv. euharistiji (Usp. Prič.). Morao bih shvatiti svoju sreću i biti Bogu zato zahvalan. Bogoslužje me potiče da danas pjevam: "Blagoslivljajte, narodi, Gospodina Boga našega i razglasujte slavu njegovu. On je duši mojoj darovao život i nije dopustio da pokliznu noge moje. Blagoslovljen Gospodin koji nije odbio moje molitve ni milosrđa svoga od mene!"(Prik.).

20. III. KORIZMA
SVETO PROLJEĆE.

- Današnji je dan odjek prošle nedjelje "Veseli se". Ulazna je pjesma poziv na radost: "Neka se veseli srce onih koji traže Gospodina", a u dnevnoj molitvi molimo da nas "razveseli sveta pobožnost". U zbornoj crkvi sv. Martina, uskrisitelja mrtvih slušamo danas opis uskrsnuća dvojice mrtvih mladića (Posl. i Ev.). Žena Sunamićanka i udovica iz Naima oplakivale su mrtve jedince sinove. Jednoga je uskrisio prorok Elizej, a drugoga Spasitelj. Ta nas dva čuda potiču da mislimo na BUĐENJE i OBNOVU ŽIVOTA u Crkvi i svakoj pojedinoj kršćanskoj duši.

U prirodi upravo započinje proljeće. Toplinu sunčanih zraka osjeća sve što je živo na zemlji. Budi se zamrli život u biljkama i životinjama. I ljudi su u ovo doba svježiji i vedriji. U isto vrijeme dok je u prirodi proljeće i Crkva doživljuje SVETO DUHOVNO PROLJEĆE. Crkva se veseli novom podmlatku, veseli se Božjem blagoslovu što ga on daje svakom njezinom pothvatu, a napose se veseli svome unutarnjem preporodu. U našim danima Crkva doista doživljuje preporod gotovo na svim područjima svoje djelatnosti. Osobito je značajan preporod što ga od vremena sv. Pija X. doživljuje na području liturgijskog života. Taj preporod danas obično nazivamo LITURGIJSKA OBNOVA. Sv. otac Pijo XII. ovako je ukratko opisao najznačajnije plodove te obnove: "Uzvišeni obredi oltarske žrtve bolje su se upoznali, više se shvaćaju i cijene, na sakramente se brojnije i češće pristupa, u liturgijskim se molitvama više uživa, a štovanje presvete euharistije se smatra središtem i vrelom prave kršćanske pobožnosti što zaista i jest. Osim toga je jače sinula istina da svi kršćani sačinjavaju jedno i jedinstveno tijelo kojemu je Krist glava pa je stoga dužnost kršćanskog puka da na pravilan način sudjeluje kod liturgijskih obreda" (Enc. "M. D."). A prvak nastojanja oko liturgijske obnove u Njemačkoj Romano Guardini videći kako ova obnova pospješuje obnovu cjelokupnog crkvenog života uskliknuo je: "Zbiva se događaj od neprocjenjive važnosti i poput radosne pjesme odjekuje blaga vijest: U DUŠAMA SE BUDI CRKVA!".

Poput žene Sunamićanke i udovice iz Naima pristupa Crkva Spasitelju i moli ga da probudi život koji je zamro u mnogobrojnoj njezinoj djeci. Sunce budi život u prirodi, a jedino božansko Sunce Spasitelj može probuditi zamrli život naše duše. Kod sv. mise i pričesti mi smo u neposrednoj blizini toga Sunca.

Osjećam li da se i moja duša budi na novi život? Da li je sjeme što ga je Crkva sijala u moju dušu sve tamo od sedamdesetnice već počelo nicati? Da li mogu već zapaziti kakav spasonosni učinak svoga korizmenog nastojanja?

Buđenje života u prirodi i Crkvi spojeno je s osjećajima VESELJA I ZADOVOLJSTVA. Jednako i obnovu moga duhovnog života prati osjećaj Božjeg mira, utjehe i veselja. Obnova života u Crkvi, obnova života u mojoj duši i konačna obnova svega stvorenoga o budućem velikom Uskrsu velik je dar i izljev Božje dobrote. Slaba slika te obnove je svakogodišnja obnova u prirodi o kojoj pjeva 65. psalam: "Pohađaš zemlju i napajaš je, puniš je bogatstvom. Rijeka Božja puna je vode, spremaš hranu ljudima kad tako uređuješ zemlju. Brazde njezine napajaš, ravnaš grude njezine, mekšaš je kišnim kapljama, blagoslivljaš klice njezine. Kruniš godinu dobročinstvima svojim i polja su tvoja puna izobilja. Buje pašnjaci po pustinji i humovi se opasuju radošću. Osiplju se livade ovcama i doline se zaodjevaju žitom, vesele se i pjevaju pjesmu" (Ps 65,11-17).

21. III. KORIZMA
"USKRSNUĆE I ŽIVOT" (Ev.).

- Zborna crkva sv. Euzebija nalazi se na starom rimskom groblju. Procesija što je išla u crkvu, prolazila je pokraj mnogobrojnih porušenih poganskih grobova. To je kršćane sjećalo da poganstvo leži u smrtnoj tami i dozivalo im u pamet Kristovo obećanje vječnoga života. Kod mise Crkva moli za katekumene koji će po krštenju uskrsnuti na novi život (Molitva). Uz glavnu misao o USKRSNUĆU I PREPORODU ŽIVOTA dolazi također do izražaja i misao o Kristovoj muci: Tako slušamo da mu učenici govore: "Učitelju, sad su Židovi gledali da te kamenuju pa opet ideš onamo?" (Ev.).

Kao i jučer, donosi nam i Poslanica i Evanđelje opis jednog čudesnog uskrsnuća: Ilija je uskrisio sina žene kod koje se hranio, a Spasitelj je vratio život Lazaru, članu obitelji kod koje je često boravio. Jedno i drugo uskrsnuće je slika milosnog preporoda što se zbiva u duši po svetom krštenju. Slika je milosne obnove božanskog života po svetoj ispovijedi i našeg slavnog uskrsnuća na sudnji dan. Sveto krštenje i sv. ispovijed nazivlju se SAKRAMENTI MRTVIH jer daju nadnaravni život onima koji ga nemaju, a kod uskrsnuća mrtvih Spasitelj će dati slavni život ljudima kojih se i tjelesni život pretvorio u prah. U sva tri slučaja zbiva se čudesan događaj. Vrši ga Spasitelj koji je o sebi rekao: "Ja sam uskrsnuće i život, tko vjeruje u mene, ako i umre, živjet će i nijedan koji živi i vjeruje u mene neće umrijeti dovijeka" (Ev.).

Kod dijeljenja sv. pričesti pjevamo danas odlomak iz Evanđelja: "Videći Gospodin Lazarove sestre kako plaču kod groba zaplaka i on pred Židovima i povika: Lazare iziđi van! I iziđe koji je umro pred četiri dana imajući vezane ruke i noge" (Prič.). To je poticaj da se sjetimo da je uz nas Krist koji je Lazara uskrisio. Makar da smo u milosti posvečujućoj u našoj duši ima još uvijek mnogo toga što je mrtvo i zamrlo. Naš je um zamro jer ne shvaća ono što je nebesko, naša je volja zamrla jer neće da vrši volju Božju, naše je srce mrtvo jer se ne veseli vječnom veselju. Jedini Krist koji je uskrisio Lazara može oživiti moći naše duše. No nije dosta da nam Krist dade život i da nam ga obnovi nego treba da ga trajno uzdrži jer bismo inače ponovno umrli. Kao što se tjelesni život uzdrži hranom tako se i nadnaravni život uzdrži božanskom hranom sv. euharistije. Danas Crkva svetkuje dan sv. Benedikta patrijarhe zapadnog redovništva. On nam je uzor kako da se prezirom zemaljskog života pripravimo na uživanje vječnoga: "Svaki koji ostavi kuću ili braću ili sestre ili oca ili majku ili ženu ili djecu ili polja, primit će stoput više i imat će ŽIVOT VJEČNI" (Ev. blagdana). No tko hoće da na nebu dobije vječni život, mora već na zemlji živjeti KRISTOVIM ŽIVOTOM. I u tom nam je savršeni uzor sv. Benedikt. On je svoje sinove naučio da će Kristov život najpotpunije posjedovati ako ga budu crpli na vrelu sv. liturgije. Po nauci i primjeru svoga patrijarhe benediktinci i danas više nego ijedan drugi red u Crkvi uzgajaju i unapređuju LITURGIJSKI ŽIVOT. Taj život zapravo i nije ništa drugo nego uzoran KRŠĆANSKI ŽIVOT kako je to napisao sv. otac Pijo XII.: "Najbolji oblik i način kršćanskog života stoji u tome da se čovjek što uže i trajnije sjedini s Bogom. Zato je bogoštovlje što ga Crkva iskazuje vječnom Tvorcu i koje se poglavito osniva na euharističkoj žrtvi i primanju sakramenata, uređeno i raspoređeno tako da po božanskom oficiju obuhvata sve satove dana, sedmice i čitavu godinu pa se proteže na sva vremena i na različite prilike ljudskog života" (Enc. "M. D.").

SVEĆENIČKI ŽIVOT je povezan s Kristovim životom prije svega po tom što on obavljajući svete tajne zamjenjuje Krista i dolazi u dodir s Kristom. Ova zamjena i ovaj dodir treba za mene biti izvor života i zalog uskrsnuća. Sve što imam sada i što očekujem u budućnosti dolazi mi od Krista koji je o sebi rekao: "JA SAM USKRSNUĆE I ŽIVOT" (Ev.).

22. III. ŽEDNA SUBOTA
"CONFLUENT AD BONA DOMINI - SABRAT ĆE SE, DA UŽIVAJU DOBRA GOSPODNJA" (Jr 31,12).

- Današnjim danom završava korizma u užem značenju riječi, a sutra počinje posebno liturgijsko razdoblje: Vrijeme muke: Važnost ovog dana može se vidjeti i po tom što spada među onih pet dana u koje se imadu dijeliti sveti redovi. Misno je bogoslužje upozorenje katekumenima da će u Crkvi naći TRAJNU SREĆU i sva DUHOVNA DOBRA. Zajedno s katekumenima moramo se sjetiti i svi mi koji smo kršteni da u Crkvi možemo naći potpuno zadovoljstvo i utjehu i da nepametno radimo kad tražimo sreću u prolaznim zemaljskim dobrima.

Kao što ŽEDNA ZEMLJA očekuje VODU tako i naša duša traži potpunu sreću u Bogu. Psalmist je to izrazio značajnim riječima: "Duša je moja kao žedna zemlja pred tobom" (Ps 143,6). Neodoljiva čežnja čovječanstva za srećom u Bogu ovjekovječena je u svetoj pjesmi: "Kao što čezne jelen za izvor vodom, tako čezne duša moja za tobom, Bože. Žeđa duša moja Boga jakoga, živoga: Kad ću doći i pokazati se pred licem Gospodnjim?" (Ps 42,1-2). U današnjem bogoslužju slušamo Božji odgovor na tu našu duboku težnju: "O vi svi koji ste žedni, dođite na vodu i koji nemate čim platiti dođite i pijte veselo" (Ulaz). Na izvorima nebeskih milosti u svojoj Crkvi Bog utažuje žeđu naše duše. U pustinji zemaljskog života Crkva je kao oaza Elim gdje je bilo dvanaest izvora vode i sedamdeset palama" (Izl 15,27). Dapače nam i gorko piće zemaljskih muka i jada zaslađuje Bog nebeskom utjehom kao što je učinio Izraelcima kad im je "gorke izvore pretvorio u slatke da ih mogu piti" (Jdt 5,15). No tek na nebesima Bog će nas potpuno zadovoljiti i usrećiti. Blaženici u raju "neće više ogladnjeti ni ožednjeti" (Posl.). Dok prokleti u paklu budu željeli kap vode, na odabranima će Bog ispuniti svoje obećanje: "Ja ću žednom dati iz izvora vode života zabadava" (Otk 21, 6).
- Bogoslužje nam danas slika potrebu za Božjim dobrima ne samo slikom pića nego i HRANE. Bog obećaje svojim odabranicima da će "pasti pokraj putova i paša će im biti po svim ravnicma" (Posl.). Krist je dobri pastir koji se brine za nas svoje ovce. On nam pribavlja božansku hranu i piće pa mu stoga danas radosno pjevamo: "Gospodin je pastir moj i ni čim ne oskudijevam, on me odmara na zelenom pašnjaku. On me vodi na tihu vodu, krijepi dušu moju" (Prič.).

Posebna je radost za nast što u Crkvi možemo gledati SVJETLO nebeske istine. U Crkvi smo neprestano uz Krista koji je o sebi rekao: "Ja sam svjetlo svijeta. Tko ide za mnom neće hodati u tami nego će imati svjetlo života" (Ev.). Na njega primjenjuje bogoslužje riječi proroka Izaije: "Reči ćeš onima koji su u okovima: "Izađite, a onima koji su u mraku: prosvijetlite se" (Posl.).

U Crkvi je Gospodin koji je naša obrana i zaklon u svim pogiblima života. To trebamo danas priznati: "Gospodin je moja tvrđava, moje utočište i moj izbavitelj, u njega se uzdam" (Prik.). Prošla je nedjelja bila obilježena pozivom na veselje i na okup svih koji ljube novi Jeruzalem - Crkvu "Veseli se, Jeruzaleme, i OKUPITE SE svi koji ga ljubite" (Ulaz prošle nedjelje). Djeca se Crkve doista okupljaju oko svoje majke da svetkuju otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Kristova. Okupljaju se da se nahrane i napoje na izvorima milosti i rasvijetle na svjetlu Kristove istine. Okupljaju se da u krilu Crkve nađu zaklon od strijela paklenog neprijatelja. Okupljaju se da se priprave na svećani vazmeni prijelaz iz zemaljskog progonstva u nebesku domovinu. Ispunja se Božje obećanje što ga je dao preko proroka: "Evo ovi će izdaleka doći, a ono oni od sjevera i od mora i drugi iz južne zemlje! Pjevajte nebesa, raduj se zemljo, odjeknite gore hvalom jer je Gospodin utješio narod svoj i smilovao se svojim siromasima!" (Posl.).

23. III. PRVA NEDJELJA MUKE
VELIKI SVEĆENIK.

- Premda Crkva i dalje nastavlja četrdesetdnevni post i korizmenu pokoru, kroz ove dvije sedmice potpuno usredotočuje pozornost svojih vjernika na otajstvo našega otkupljenja što ga je izvršio Spasitelj svojom mukom i smrću. U znak najveće ozbiljnosti zastire Crkva raspela. Također zastire slike i kipove da bi svratla naše misli na najvažnije događaje Kristova života. Za razumijevanje misnih tekstova vrlo je važno zapaziti da su gotovo svi lirski misni dijelovi u jednobroju stavljeni u usta Kristu. On govori nama ili nebeskom Ocu o svojim bolima. Mi s pobožnim osjećajima slušamo izraze njegove žalosti i s njime zajedno pjevamo i molimo te ozbiljne pjesme.

Danas je pred našim očima VELIKI SVEĆENIK, posrednik između Boga i ljudi, Isus Krist. On se sprema izvršiti glavno djelo svoje posredničke službe: žrtvu kojom će pomiriti ljude s Bogom. Već je došao u oštri sukob sa Židovima koji su spremni da ga ubiju: "Pograbiše kamenje da bace na njega ali se Isus sakri i iziđe iz hrama" (Ev.). Kao posrednik on zastupa cijelo čovječanstvo. On se bori protiv vraga i njegovih sljedbenika. Kako je dirljiv njegov vapaj nebeskom Ocu da mu bude pravedni sudac protiv nepravednih napadača: "Sudi mi, Bože, i vodi parnicu moju protiv zlog naroda, izbavi me od nepravednih i lukavih ljudi jer si ti Bog moj i jakost moja. Pošalji svjetlost svoju i istinu svoju neka me vode i dovedu na goru svetu tvoju i u šatore tvoje" (Ulaz). Za vrijeme njegova javnog naučavanja protivnici su mu stavljali svakojake zapreke. Mnogo su puta pokušali da ga ubiju. Bolne osjećaje njegove duše izrazuje nam on u današnjem bogoslužju: "Često su me napadali od mladosti moje ali me nisu mogli svladati. Na leđima su mojim orali orači, povlačili su duge brazde svoje" (Zavlaka). U najvećoj ozbiljnosti mi se danas nastojimo uživiti u svete osjećaje Spasiteljeve duše. Njegove nas boli napunjaju strahopočitanjem, a kad mislimo na učinak tih boli srce nam se napunja utjehom. Može li koja istina biti za nas milija od ove, da je Spasitelj po svojoj svećeničkoj službi izbrisao grijehe svijeta i zaslužio nam oproštenje? Za čovječanstvo ne može biti značajnije vijesti od one što nam je danas javlja Crkva: "Krist kao Veliki Svećenik budućih dobara po vlastitoj krvi uđe jedamput u svetište i steče vječni otkup" (Posl.). - Krist je svećeničku službu izvršio prikazavši žrtvu i naučivši ljude nebesku nauku. Ne samo njegova žrtva nego i njegova nauka za nas je izvor života. Sam je on to svečano potvrdio: "Zaista, zaista vam kažem: tko bude držao riječ moju neće umrijeti nikada" (Ev.).

Krist među nama na oltaru OBNAVLJA SVOJU ŽRTVU. Što je nekoć zaslužio, to nam sada primjenjuje. Što su doživjeli apostoli na Posljednjoj večeri, što je doživjela presveta Djevica, sv. Ivan i pobožne žene na Kalvariji, to mi danas doživljujemo. S kolikom li vjerom, ljubavlju i pobožnošću moramo slušati njegove riječi koje ponavlja danas dok nam daje svoje žrtvovano Tijelo: "Ovo je Tijelo koje se za vas predaje. Ovo je kalež Novog zavjeta u mojoj Krvi. Ovo činite kad god budete pili na moj spomen" (Prič.).

Promatranje ove beskrajne ljubavi sili nas da se potpuno predamo Kristu "koji je sama sebe neokaljana prinio Bogu očistivši savjest našu od mrtvih djela da služimo Bogu živomu" (Posl).

S Kristom, dakle, moram POSTATI JEDNO. U svojem životu moram odraziti njegovu muku, u svojim mislima njegove misli, u svojem srcu njegove osjećaje da ono što je on nekoć trpio i što danas trpi u svojim udovima u svojoj Crkvi mogu smatrati svojim trpljenjem i s njim zajedno moliti: "Izbavi me od mojih neprijatelja, Gospodine, nauči me vršiti svoju volju. Oslobodiltelju moj Gospodine od ljutih neprijatelja, uzdigni me nad one što nasrću na me, izbavi me od ljudi nepravednih" (Na step.).

24. III. VRIJEME MUKE
ŠKOLA TRPLJENJA I UMIRANJA.

- U svetištu (sic) [današnjem bogoslužju ili misnom čitanju op. M. K.] svetoga Hrisogona koji je podnosio dugotrajne muke okova, zatvora, te pošto mu je odsječena glava bio bačen u more, slušamo danas kako su "glavari svećenički i farizeji poslali sluge da uhvate Isusa" (Ev.).

U bogoslužju promatramo poniženog i prezrenog Krista. On je za vrijeme svoje muke bio kao čovjek koga je nadvladao netko jači i bacio ga pod noge. Na početku sv. mise slušamo njegov vapaj: "Smiluj mi se, Gospodine, jer me gazi čovjek. Gaze me neprijatelji moji cijeli dan: mnogo ih je koji me napadaju" (Ulaz). On je kao grozd koji je zgnječen u tijesku da iz njega iziđe slatki napitak što ga svima nudi: "Ako je tko žedan neka dođe k meni i pije" (Ev.). PROMATRANJE KRISTOVE MUKE za nas je najbolja škola da se naučimo kršćanski trpjeti i kršćanski umrijeti. U toj školi gledamo savršeni uzor i ujedno dobivamo snagu da možemo strpljivo podnijeti sve poteškoće. To je upravo svrha svakogodišnjeg obnavljanja uspomene na Kristovu muku kako je to razjasnio sv. otac Pijo XII.: "U sveto vrijeme kad nam liturgija predočuje gorku muku Isusa Krista, Crkva nas poziva na Kalvariju da stupamo krvavim stopama božanskog Otkupitelja da zajedno s njim podnesemo svoj križ, da u svojoj duši uzbudimo iste osjećaje naknade i zadovoljštine te da svi umremo zajedno s njim" (Enc. "M. D."). Ako želimo naučiti strpljivo PODNOSITI SVE POTEŠKOĆE s kojima je nužno spojen naš život na zemlji, trebamo poslušati opomenu sv. Pavla: "Odbacimo svako breme i grijeh koji nas privlači i ustrajno trčimo na takmičenju koje nam je određeno gledajući na utemeljitelja i usavršitelja vjere Isusa, koji mjesto radosti što ga ide pretrpi križ prezrevši sramotu i sjede s desne strane prijestolja Božjega. Promotrite njega koji je takvo protivljenje protiv sebe od grešnika podnio da se ne utrudite i da ne klonu duše vaše" (Heb 12,2-3). Ako želimo naučiti kako da prezremo zemaljski život s njegovim nasladama i da rado primimo iz ruke Božje sudbinu SMRTI, trebamo tražiti snagu u promatranju smrti Kristove. On je bio izbačen iz židovskog grada, a mi se moramo odreći onoga što je zemaljsko i svim srcem tražiti nebeske radosti kako to piše isti apostol naroda: "Isus je da posveti narod krvlju svojom trpio muku izvan vrata. Iziđimo, dakle, k njemu izvan tabora noseći njegovu sramotu. Jer ovdje nemamo trajnog grada nego tražimo onaj koji će doći" (Heb 13,12-14).

Krist nam nije dao primjer samo dok je na zemlji živio nego on trajno u ŽRTVI svete mise obnavlja svoju muku i daje nam snage da ga možemo i sami nasljedovati. Kod oltara se ne samo učimo žrtvovati, nego se stvarno s Kristom zajedno žrtvujemo. To od nas traži Crkva na usta sv. oca Pape: "Svi sastavni dijelovi liturgije teže za tim da naša duša u sebi odrazi po tajni križa sliku božanskog Otkupitelja, po onoj apostola naroda: "S Kristom sam pribijen na križ, ja živim ali ne više ja nego živi u meni Krist" (Gal 2,19-20). Time mi postajemo kao žrtva zajedno s Kristom na veću slavu vječnog Oca. Na to eto treba da vjerni kršćani uprave i podignu svoju dušu kad prikazuju božansku žrtvu u euharistijskom obredu. Jer ako je, kako piše Augustin, naše otajstvo položeno na stol Gospodnji to jest sam Krist Gospodin, ukoliko je glava i simbol onog ujedinjenja po kojemu smo mi tijelo Kristovo i udovi njegova Tijela, ako sv. Robert Belarmin u duhu hiponskog naučitelja uči da se u žrtvi oltara označuje ona opća žrtva kojom se čitavo otajstveno tijelo Kristovo, a to je sav okupljeni narod, prikazuje Bogu po Kristu Velikom Svećeniku, onda se ne može zamisliti ništa pravilnije, ništa pravednije nego da i mi svi zajedno s našom glavom koja je za nas trpjela, sami sebe žrtvujemo vječnom Ocu. Jer u oltarskoj tajni, kako kaže isti Augustin, pokazuje se Crkvi da se u stvari koju ona prikazuje i sama prikazuje" (Enc. "M. D.").

Čitavi sadržaj vremena muke mogli bismo ukratko izraziti riječima sv. Petra apostola: "Krist je podnio muku i smrt za vas ostavivši vam primjer da SLIJEDITE STOPE NJEGOVE" (1 Pt 2,21).

25. III. BLAGOVIJEST
"IMMACULATO UTERO TUO CONCEPISTI- U SVOJEM SI BEZGREŠNOM KRILU ZAČELA" (Molitva kod zahvale za Misu).

- Slično kao i na dan sv. Josipa danas je sv. misa od velikog blagdana Navještenja bl. Djevice Marije. Ovaj je blagdan sastavni dio božićnog razdoblja slijedeće crkvene godine. Blagovijest spada među najstarije blagdane kršćanstva. Na Zapadu se počinje svetkovati u VII. st., a na Istoku već u V. kao blagdan Kristova utjelovljenja. Još prije ustanovljenja ovog blagdana otajstvo današnjeg dana slavilo se, i danas se slavi na kvatrenu adventsku srijedu. Ipak ima neka razlika između ova dva dana: u adventu je više spomendan Kristova utjelovljenja, a danas je prije svega radosni blagdan Marijina navještenja.

Otajstvo današnjeg blagdana temelj je svih povlastica i sve slave za blaženu DJEVICU MARIJU. Po ovom je otajstvu ona zapravo postala naša Majka jer je Krist došao na svijet da nam dade svoj život da mi budemo u njemu, a on u nama. Radi ovoga velikog otajstva cijelo kršćanstvo štuje i zaziva Mariju kao majku Kristovu i kao našu majku. - Prekrasni opis prevažnog događaja uzet iz Evanđelja sv. Luke, središnja je točka poučnog dijela mise. Kršćanima neće nikada dosaditi pjevati i razmišljati o ovom razgovoru sv. Djevice i anđela koji označuje početak ljudskog spasenja. Nekoć su kršćanski narodi započinjali građansku godinu današnjim danom, a i danas svi vjernici na svijetu triput na dan na glas zvona spominju Božje sniženje do nas i najveće uzvišenje službenice Gospodnje.

Kod posvećenja u sv. misi ponavlja se svakog dana GOTOVO ISTI DOGAĐAJ: Riječ Božja postaje tijelom - prebiva među nama. Morali bismo doista svakog dana uspoređivati ovo utjelovljenje što ga Krist vrši uz našu suradnju s onim što ga je izvršio uz suradnju presvete Djevice. No morali bismo također uspoređivati našu pobožnost i ljubav s njezinom pobožnošću i ljubavlju!

Spasiteljev dolazak nazaretsko Djevici bio je jedinstven događaj u povijesti. No ipak on DOLAZI K NAMA osobno i stvarno u sv. pričesti. Stoga Crkva i kod naše pričesti ponavlja riječi što se odnose na Kristovo utjelovjenje: "Evo će Djevica začeti i poroditi Sina: i nadjenut će mu ime Emanuel (Bog s nama)" (Prič.). Budući da po sv. euharistiji doživljujemo sličan doživljaj što ga je sveta Djevica doživjela na današnji dan, uči nas Crkva da joj se poslije sv. mise i pričesti molimo: " O Marijo, Djevice i Majko presveta, evo sam primio preslatkoga Sina tvojega kojega si u svojem bezgrešnom krilu začela, rodila, dojila i preslatkim zagrljajem grlila" (Molitva kod zahvale za Misu).

Krist je došao na svijet da nas otkupi. Po svetoj euharistiji postajemo dionici njegova utjelovljenja i otkupljenja. Zato Crkva danas u molitvi iza pričesti povezuje ova oba otajstva i moli da mi koji smo upoznali Kristovo utjelovljenje "po muci i križu njegovu na slavu uskrsnuća privedeni budemo" (Poprič.).

Isti dan VRIJEME MUKE
"DONIS COELESTIBUS PROPINQUARE - PRIBLIŽITI SE NEBESKIM DAROVIMA" (Poprič.).

- Misne pjesme i čitanja potiču nas na promatranje muke Kristove. Danijel u lavljoj jami slika je Krista i njegove Crkve koja je kroz svu svoju povijest morala podnositi mnoge muke. Krist u Crkvi živi. S njom je najuže sjedinjen. Stoga je i čeka ista sudbina kao i Krista. Misao da Krist s njima trpi davala je kršćanima utjehu u najtežem razdoblju prvih stoljeća. Njihovo uvjerenje da je Krist slično trpio i da je još uvijek združen s njima koji trpe izražavala je slika Danijela među lavovima koja se često nađe na zidovima katakomba. U Evanđelju slušamo opis Kristovih duševnih muka. "Isus je išao po Galileji, a nije htio ići u Judeju jer su Židovi nastojali da ga ubiju. Židovi su ga tražili na blagdan i govorili: Gdje je on? Svijet je mnogo žamorio o njemu" (Ev.).

Liturgijski su nam tekstovi poticaj da potražimo put kojim ćemo doći do SHVAĆANJA važnosti otkupiteljskog djela što ga je Krist izvršio svojom mukom. Jednako nas ti tekstovi upućuju na SUDJELOVANJE u Kristovim bolima. Jedan od najvećih Božjih darova što ih na zemlji imamo bez sumnje je ŽRTVA sv. mise koja je ne samo uspomena na Kristovu muku nego i otajstvena obnova. Iz velike ljubavi prema ljudima Krist je na Posljednjoj večeri, one noći kad je bio izdan da bi svojoj miloj zaručnici ostavio vidljivu žrtvu kakvu ljudska narav traži i koja će predstavljati onu krvavu što se imala samo jednom prinijeti na križu te da uspomena na nju ostane do kraja svijeta, prikazao Bogu Ocu svoje tijelo i krv pod prilikama kruha i vina. Pod istim prilikama dade da ih blaguju apostoli. Tada ih je postavio za svećenike Novoga zavjeta i naredio im da ih prikazuju oni i njihovi u svećenstvu nasljednici" (Tridentski sabor). Po ovoj žrtvi nama je Krist i njegova muka neshvatlivo blizu. Na poseban je način blizu svećeniku koji ga kod sv. mise zamjenjuje, koji "Kristu pozajmljuje svoj jezik, daje mu svoju ruku" (Sv. Ivan Zlatousti). Dok smo na zemlji, ne možemo se Kristu na uzvišeniji način približiti nego dostojno "vršeći" neprekidnu službu Božju - quae divina sunt jugiter exsequentes" (Poprič.).

No naše združenje s razapetim Kristom po svetim tajnama treba da prati unutarnji DOŽIVLJAJ NAŠE DUŠE. Trajno bismo morali misliti na ono što je Krist za nas učinio, trajno bismo morali u srcu gajiti pobožne osjećaje prema Kristovoj muci, trajno bismo morali svoje osobno trpljenje združiti s Kristovim trpljenjem.

Bogoslužje nas danas potiče da s na još jedan poseban način približimo Kristu koji trpi. On je sebe poistovjetio s gladnima, beskućnicima, golima, bolesnima i utamničenima (Mt 25,31-46). Radi toga moramo U SVOJOJ BRAĆI KOJA TRPE GLEDATI I POŠTIVATI KRISTOVE BOLI. Poslanica nam pripovijeda o krasnom primjeru suosjećanja i sudjelovanja u mukama onih koji trpe: Habakuk je na čudesan način odnio jelo Danijelu koji je bio među lavovima. I sveti nam Pavao napominje ovu plemenitu krepost: "Sjećajte se onih koji trpe kao da se i sami nalazite u njihovu tijelu" (Heb 13,3).

Sakramentalna i životna blizina svetom daru što ga nazivamo "Hostija" (=žrtva) učinit će da nam Kristova muka bude izvor života i radosti kako to molimo poslije sudjelovanja u sv. žrtvi: "Zaklinjem te, preslatki Gospodine Isuse Kriste, da mi tvoja muka bude snaga koja će me jačati, štititi i braniti, tvoje rane neka mi budu hrana i piće koje će me hraniti, pojiti i veseliti. Škropljenje tvoje krvi neka opere sve moje prekršaje. Tvoja smrt neka mi bude neumrli život,a tvoj križ vječna slava. U tom neka mi je okrepa, veselje, zdravlje i radost moga srca" (Molitva kod zahvale za sv. misu).

26. III. VRIJEME MUKE. SRIJEDA.
KRUH MJESTO MENE.

- Današnji su dan katekumeni morali polagati ispite o Božjim zapovijedima koje su im prije dvije sedmice bile predane da ih nauče. Radi toga u Poslanici slušamo kako je Mojsije naređivao Izraelcima da obdržavaju te zapovijedi. Evanđelje nam prikazuje nastojanje Židova da ubiju Isusa. Kad je Spasitelj na blagdan posvećenja hrama ustvrdio da je jedno s nebeskim Ocem, "Židovi su uzeli kamenje da ga kamenuju" (Ev.). Današnja nam je sv. misa poticaj da obratimo pozornost kako ćemo SUDJELOVATI U MUCI KRISTOVOJ VRŠEĆI BOŽJE ZAPOVIJEDI, opirući se napastima kojima nas đavao navodi da te zapovijedi prekršimo i strpljivo podnoseći sve poteškoće s kojima je skopčano vršenje Božjeg zakona. Slikovito je ovaj poticaj prikazan u naredbi da se podigne žrtvenik Bogu koji je dao Mojsije Izraelcima iza kako je proglasio druge Božje zapovijedi: "Načinite mi žrtvenik od zemlje i na njemu prinosite svoje žrtve paljenice i žrtve pomirbe, ovce svoje i volove, na svakom mjestu gdje se spominje ime moje" (Posl. na srijedu iza III. koriz. nedj.).

Kad donosim Bogu kruh za žrtvu tim mu hoću kazati da je to ZAMJENA ZA MOJ

ŽIVOT. To je smisao svakog prinosa. No kruh je na poseban način prikladan da označi ovu zamjenu: Kruh uzdrži moj život; odričući se svoga kruha svjedočim da sam spreman odreći se svoga života. I ono što je Spasitelj učinio na Posljednjoj večeri nije bilo bez ove simbolike. On je te večeri prikazao Ocu kruh, a sutra svoj život. No za Spasitelja nije kruh bio samo simbog njegova života nego se taj kruh pretvorio u ono što je simbolično označavao. Spasitelj je jasno istaknuo povezanost između prinosa kruha i prinosa njegova života: "Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje" (Lk 22,19). Tko vrši ono što Bog od njega traži u svojim zapovjedima, taj doista prinosi Bogu dragocjenu žrtvu. Takvu žrtvu mora svakoga dana pridružiti Kristovoj žrtvi svaki onaj koji sudjeluje kod sv. mise. Sv. otac Pijo XII. upravlja svim vjernicima riječi koje biskup upravlja levitima kod svećeničkog ređenja: "Nasljedujte ono što radite, da obavljajući otajstvo smrti Gospodnje gledate umrtviti vaše udove od svih mana i požuda" (Enc. "M. D."). Isti sv. Otac traži od svećenika da se oni više nego drugi vjernici upriliče svojim životom sv. žrtvi koju prikazuju: "Svećenik treba da u svojoj duši odrazi sve što se zbiva na oltaru. Kako Isus Krist sebe prikazuje tako i njegov svećenik treba da se s njim prikaže. Kako Isus ispašta za grijehe ljudi, tako i oni treba da napornim putem kršćanske askeze postigne svoje vlastito i tuđe očišćenje" (Poruka "Menti nostrae" od 23. IX. 1950.).

Najbolje ću dakle sudjelovati u Kristovoj muci ako kod oltara svjesno prikažem Bogu kruh kao zamjenu za svoj život, a cijeli život tako posvetim podnoseći teškoće koje sa sobom nosi vršenje Božjeg zakona. Ovdje je na mjestu usklik slovenskog pjesnika S. Gregorčića: "Nek žrtvom bude življenje ti cijelo, a oltar srce svih oltara kras!" U tom je uskliku ukratko sadržano ono što je napisao sv. Petar Hrizolog: "Budi žrtva i svećenik Božji. Nemoj izgubiti ono što ti je dao božanski auktoritet. Obuci se u stolu svetosti, opaši se pojasom čistoće. Krist nek ti bude pokrivalo tvoje glave i križ na čelu nek ti bude zaštita; na svoja prsa stavi otajstvo božanskog znanja i neprestano pali miris molitve; drži mač duha i od svoga srca načini oltar i tako prikaži svoje tijelo Bogu za žrtvu. Prikaži vjeru da tako nevjera bude kažnjena; prikaži post da bi se suzbila lakomost, prikaži čistoću kao žrtvu da bi umrla požuda; stavi na oltar pobožnost da bi nestalo bezboštva; pozovi milosrđe da bi se poništila škrtost, a da bi se uklonila ludost treba vazda prikazivati svetost. Tako će tijelo tvoje biti žrtva ako ne bude ranjeno nikakvom srelicom grijeha".

Neporočan život posvećen vršenju Božjega zakona učinit će da bude prijatan dar što ga mjesto sebe prinosim na oltar. Svojim vladanjem trebam potvrditi ono što izgovaram danas kod primanja pričesti: "Umivam u nevinosti svoje ruke i obilazim tvoj oltar, Gospodine" (Prič.).

Mnogo puta preko godine moli Crkva u Prikaznoj molitvi: "Nosmetipsos tibi perfice munus aeternum - Nas same učini sebi vječnim darom". Što se u većoj mjeri to ostvari, to ćemo radosnije klicati s Crkvom: "Exaltabo te, Domine, quoniam suscepisti me - Veličam te, Gospodine, jer si me primio!" (Na step.).

27. III. VRIJEME MUKE. ČETVRTAK
"MOŽE LI SE PJEVATI GOSPODNJA PJESMA U TUĐOJ ZEMLJI?" (Prik. pjesma).

- Osam dana prije Velikog četvrtka gleda Crkva prema tome značajnom danu. Na Veliki četvrtak bivali su nekoć pokornici primani u crkvenu zajednicu. Radi toga je danas izrazito pokornički dan još više nego drugi korizmeni četvrtci

Danas kod misnog bogoslužja promatramo kako je naše ZEMALJSKO PROGONSTVO SUDJELOVANJE U KRISTOVOJ MUCI. Crkva uspoređuje cijeli naš zemaljski život sa sedamdesetgodišnjim PROGONSTVOM U BABILONU. To je progonstvo opisano u Poslanici: "Umanjeni smo više od svih naroda i poniženi smo danas po svoj zemlji radi grijeha svojih. I nemamo ni kneza, ni vođe, ni proroka, ni žrtava paljenica, ni

posvetilišta, ni prinosa, ni tamjana, ni mjesta gdje bismo ti prinisili prvine da zadobijemo tvoje milosrđe". Grešni je ŽIVOT MARIJE MAGDALENE (Ev.). također slika našega života. I uz najbolje nastojanje svi mi mnogo puta pogriješimo. Ako ljubimo Boga, te svagdanje pogreške zadaju nam veću muku nego sve druge poteškoće. No i slabost naše volje i nestalnost u dobru sastavni je dio našeg zemaljskog progonstva.

Naša današnja žrtva i žrva cijeloga našeg života slična je plaču Izraelaca na babilonskim rijekama. Stoga na početku žrtvovanja kod sv. mise danas izrazujemo svoje osjećaje njihovim riječima: "Na rijekama babilonskim sjedili smo i plakali sjećajući se tebe Sione" (Prik.). Poput njih moramo i mi rado prigrliti poteškoće zemaljskog života i priznati: "Sve što si nam učinio, Gospodine, sasvim si pravedno učinio jer smo ti sagriješili i nismo slušali tvojih zapovijedi" (Ulaz). Jedino se s grijehom ne smijemo nikada pomiriti već poput Marije Magdalene velikom ljubavlju brisati svoje svagdanje nedostatke da budemo dionici obilnog oproštenja koje joj je Spasitelj udijelio kad joj je rekao: "Oprošteni su joj mnogi grijesi jer je mnogo ljubila" (Ev.). Mi pače moramo ići korak naprijed i kad dobijemo oproštenje trebamo velikom požrtvovnošću i strpljivošću nadoknaditi Bogu nanesene uvrede. Naš bi se život trebao - prema riječima sv. Oca - upriličiti patnjama Kalvarije da bi odsjevao sjajem Tabora" (Poruka "Menti nostrae" od 23. IX. 1950.).

Naš je cijeli ZEMALJSKI ŽIVOT neprekidno VIJEME MUKE, a iza njega će doći radosni uskrsni dani na nebu. Raspoloženje Crkve kroz ove dane trebalo bi da se odrazi u cijelom našem životu. Na to nas posebno moraju potaknuti crkveni propisi o jednostavnosti nakita i pjevanja u ovo vrijeme. Kod nekih obreda nije dozvoljen uopće nikakav nakit. Ono mjesto npr., gdje će se čuvati sv. euharistija od Velikog četvrtka do Velikog petka treba "dolično uresiti zavjesama i svjetlima", ali ipak tako da se "čuva ozbiljnost koja odgovara liturgiji tih dana" (Naputak SZO za primjenu obreda sv. Sedmice). Crkvene su pjesme u ovim danima sasvim ozbiljne i jednostavne. Sveti Pijo X. zabranio je da se uopće u Crkvi izvode pjesme koje stilom naliče na veselu kazališnu muziku jer se Crkva cijelo vrijeme svoje povijesti nalazi "u tuđoj zemlji" (Prik. psalam). Nadbiskup seviljski kardinal Segura naredio je pače da se za vrijeme svete Sedmice ne smije u crkvi izvoditi bilo kakvo višeglasno pjevanje.

Doista se ne može pjevati Gospodnja pjesma u tuđoj zemlji, u progonstvu. Jedini razlog za pjevanje, za radosno raspoloženje može biti nada u oslobođenje, POGLED PREMA BUDUĆNOSTI. Kod nas je kršćana to posebno važno jer upravo nevoljama progonstva zaslužujemo buduću slavu. Bog je "spasenje ljudskog roda postavio na drvu križa" i poučio nas da "naša sadašnja i časovita laka nevolja donosi nam prekomjernu, izobilnu, vječnu, od svega pretežniju slavu" (2 Kor 4,17) Naš je pogled uvijek, a posebno u ovim danima upravljen prema budućnosti, prema oslobođenju od zemaljskih muka, prema vječnom Uskrsu. Na to oslobođenje posebno mislimo dok danas s Crkvom molimo molitvu koju je Azarija molio u babilonskom sužanjstvu: "Gospodine Bože naš, ne zapusti nas, molimo, navijeke radi imena svojega i ne razriješi zavjet svoj niti nam uskrati milosrđe svoje. Primi nas srcem skrušene i duhom ponizne. Kao žrtva paljenica ovnova i volova i kao tisuće pretilih jaganjaca, takva neka bude danas žrtva naša pred licem tvojim da ti bude mila jer se neće zastidjeti oni koji se uzdaju u tebe. Eto te štujemo svim srcem i bojimo se tebe i tražimo lice tvoje. Ne daj da se zastidimo nego učini s nama po svojoj dobroti i po velikom milosrđu svome. Izbavi nas svojim čudesima i proslavi ime svoje, Gospodine" (Posl.).

28. III. VRIJEME MUKE. SEDAM ŽALOSTI BLAŽENE DJEVICE MARIJE "JUXTA CRUCEM - UZ KRIŽ" (Iv 19,25).

- Crkva obraća naše poglede prema otajstvu koje ćemo svetkovati do osam dana. U misi današnjeg petka promatramo odluku Velikog vijeća da Isus mora umrijeti, a u misi blagdana Sedam žalosti bl. Djevice Marije nastojimo se uživiti u osjećaje njezine presvete duše dok je bila pod križem Gospodnjim. Ferijalna misa iznosi nam jednostavno pred oči muku Isusovu kad u njegova usta stavlja psalme koji su izraz trpljenja (pjevani dijelovi); kad nam pripovijeda što je podnio prorok Jeremija koji je slika trpećeg Spasitelja (Posl); kad nam opisuje mržnju njegovih neprijatelja koji su ga osudili na smrt (Ev.). Tu nam Crkva stavlja na promatranje potresne događaje, a u misi blagdana pobuđuje naše osjećaje. Ove se dvije mise popunjuju.

Židovsko je vijeće zaključilo SMRT KRISTOVU na prijedlog velikog svećenika Kaife: "Bolje je da jedan čovjek umre za puk nego da sav narod propadne" (Ev.). Spasitelj je pošao u smrt da otkupi cijelo čovječanstvo, "da djecu Božju koja su bila raštrkana sabere u jedno" (Ev.). Uz križ je kao Suotkupiteljica ljudskog roda stala KRISTOVA MAJKA. Mač boli joj je tada probo dušu kako je starac Šimun prorokovao. U misnim molitvama i predslovlju naziva se ova svetkovina "Transfixio - Probod". I bez tjelesne smrti Marija je zaslužila mučeničku palmu i postala Kraljica mučenika. Osim bl. Djevice uz križ je Kristov na Kalvariji bio sv. Ivan, Marija Magdalena i druge žene. I njihov zagovor zazivamo u današnjim misnim molitvama.

I Kristova zaručnica CRKVA neprestano stoji uz križ. Njezina je povijest dugotrajni križni put. Njezina se djeca ponose križem ponavljajući sa sv. Pavlom: "Mi treba da se dičimo križem Gospodina našega Isusa Krista" (Ulaz na Veliki utorak i četvrtak). Danas je zborno bogoslužje u crkvi sv. Stjepana prvog mučenika. Apostoli i nebrojeni mučenici dobro su shvatili riječ Kristovu: "Ako tko hoće da ide za mnom, neka se odreče samoga sebe, uzme križ svoj i neka me slijedi" (Mt 16,24). Svaki dan u korizmi poziva nas Crkva da pođemo duhom u hram kojeg mučenika i da promatrajući ustrajnost Kristovih svjedoka i sami ustrajemo uz križ do konca života. Ne samo mučenici nego i svi ostali sveci su vrlo mnogo pretrpjeli "ispovijedajući slobodnim glasom veliko ime Jedinorođenoga Sina Božjega pred kraljevima i oblastima ovoga svijeta" (Negdašnje predsl. mučenika). Jedan od njih je i svetac što ga danas u misnom bogoslužju spominjemo, sv. Ivan Kapistran koji je boreći se u našim krajevima "protiv neprijatelja križa" (Molitva) podnio nebrojene muke. Kao što Crkva kod svakog svog djela hoće da se po znaku križa stavi u prisutnost Raspetoga, tako su i "svi sveci stali vjerno uz križ" (Molitva blagdana).

Gotovo svi promjenljivi dijelovi mise današnjeg blagdana na svoj način izrazuju ono što pjevamo u Posljednici: "Uz križ s tobom želim stati". Kao kršćani mi smo NEPRESTANO UZ KRIŽ. Mnogo puta na dan učinimo znak križa. Križ nam je na čelu, na srcu i u životu. Na poseban način smo uz križ dok smo KOD SVETE MISE. Liturgijski zakoni određuju da se križ mora isticati veličinom među svijećnjacima: "Inter candelabra superminens", da ga može i svećenik i narod lako vidjeti (Biskupski svetorednik). Taj nas propis mora potaknuti da se svakog dana sjećamo otajstva smrti Isusove. Mi smo doista stvarno prisutni uz Krista koji se žrtvuje jer "uzvišena oltarska žrtva nije puko i jednostavno spominjanje muke i smrti Isusa Krista nego je pravo i potpuno žrtvovanje kojim po nekrvnom prinosu vrhovni svećenik radi ono isto što je već učinio na križu prikazujući sama sebe vječnom Ocu kao preugodnu žrtvu" (Enc. "M. D.").

Sveci su nam uzor kako da stojimo uz križ Kristov svojim životom, svojom pobožnošću, a napose prikazivanjem sv. mise. Pred svima je sv. Djevica koja je odvažno ustrajala uz Krista dok je bio žrtvovan na Kalvariji. Crkva nas uči da je molimo svakog dana prije mise: "Kao što si stala uz preslatkoga Sina svojega dok je visio na križu, tako budi uza me bijednog grešnika i uza sve svećenike koji ovdje i u cijeloj svetoj Crkvi prinose danas

žrtvu" (Molitva kod priprave za misu).

29. III. VRIJEME MUKE
"UT HUJUS SEMPER PARTICIPATIONE VIVAMUS - DA UVIJEK ŽIVIMO OD OVOG SUDJELOVANJA" (Poprič.).

- Današnji dan ima značaj Vigilije, priprave za Cvjetnicu. Kao i na druge dane iza kojih je slijedilo noćno bogoslužje nije ni na današnji dan sve do VIII. st. bilo nikakv službe Božje. Stoga su pjevani dijelovi današnje mise uzeti od juče, a Evanđelje nam OTVARA VIDIKE prema svim najvažnijim otajstvima što ćemo ih slaviti kroz SLIJEDEĆU SEDMICU. Pred našim je očima svečani Kristov ulaz u Jeruzalem: "Sutradan veoma veliko mnoštvo što je došlo na blagdan čuvši da Isus dolazi u Jeruzalem, uzeše grane palama i iziđoše mu ususret i vikali su: Hosana! Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje! Kralj Izraelski" (Ev.). Pred nama je potresni događaj Velikog petka: "Još je za kratko vrijeme svjetlo među vama... sad je moja duša potresena. I što da kažem: Oče, spasi me od ove ure? Ali zato sam i došao u ovu uru. Sad je sud ovome svijetu; sad će vladar ovoga svijeta biti izbačen na polje. A ja, kad budem podignut od zemlje, sve ću k sebi privući. A ovo je govorio da pokaže kakvom će smrću umrijeti" (Ev.). Pred nama su najtužniji časovi cijele crkvene godine - časovi počivanja "pšeničnog zrna" u zemlji. No Krist je umro da mi živimo. Upravo zato najvažnije bogoslužje cijele crkvene godine - bogoslužje uskrsne noći ima za cilj da nam "pokaže i spomene kako je IZ SMRTI GOSPODNJE PROISTEKAO NAŠ ŽIVOT I MILOST (Naputak SZO za primjenu obreda svete Sedmice). U tom ćemo bogoslužju gledati kako se ispunjuju riječi iz današnjeg Evanđelja "ako pšenično zrno ne padne u zemlju i ne umre ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod". U vazmenim blagdanima koji dolaze iza ove sedmice promatrat ćemo ostvarenje Kristove molitve: "Oče, proslavi ime svoje" i obećanja što je došlo s neba: "I proslavio sam i opet ću proslaviti" (Ev.).

Cijela je korizma zapravo priprava za svetu Sedmicu. Na međunarodnom pastoralnom liturgijskom kongresu u Asizu 1956. godine o. Ferdinand Antonelli OFM, generalni relator SZO kazao je da bi opća tema svih korizmenih propovijedi trebala biti PRIPRAVA za svetu Sedmicu. Dosada smo se pripravljali a današnja nas misa UVODI U BOGOSLUŽJE SVETE SEDMICE. To je bogoslužje veličanstvena drama kojom Crkva predstavlja najveći događaj što se dogodio na zemlji: DJELO LJUDSKOGA OTKUPLJENJA, koje je izvršeno mukom, smrću i uskrsnućem Spasiteljevim. Ova "najveća otajstva našega otkupljenja, tj. muku, smrt i uskrsnuće Gospodina našega Isusa Krista sveta je majka Crkva svetkovala svake godine na osobiti način već od apostolskog doba. Od toga je nastala naročita liturgijska sedmica koja se radi važnosti spomenutih otajstava prozvala svetom i obogatila najsjajnijim i najdirljivijim obredima" (Opća odredba o preuređenju liturgijskog obreda svete Sedmice). Obredi svete Sedmice jesu nešto što je kroz vjekove privlačilo osobitu pozornost. No, što nas najviše privlači jest činjenica da naši obredi nisu samo neko spominjanje prošlosti nego ŽIVA STVARNOST. Krist je među nama živ i stoga mi možemo doživjeti ono što slavimo. Mi možemo s Kristom doći u dodir i primijeniti na svoju dušu plodove njegova otkupljenja.

Sveti je Pijo X. naglasio da je "AKTIVNO SUDJELOVANJE vjernika u bogoslužju PRVO I NENADOKNADIVO VRELO PRAVOGA KRŠĆANSKOG ŽIVOTA" (Motu proprio "Inter pastoralis officii"). To isto, drugim riječima, ističe i današnja Popričesna molitva u kojoj od Boga molimo milost "da uvijek živimo od ovog sudjelovanja". Ako to vrijedi za cjelokupno bogoslužje, pogotovo to vrijedi za obrede svete Sedmice koji "ne samo imaju naročito dostojanstvo nego posjeduju i osobitu snagu i sakramentalnu djelotvornost da krijepe kršćanski život" (Opća odredba o preuređenju liturgijskog obreda svete Sedmice). Crkva je zato i obnovila obrede svete Sedmice i propisala što pri tom ima činiti ne samo kler nego i svi vjernici, da kod njih mogu sudjelovati svi, a ne samo pojedinci. Ovu svrhu obnove

dobro je istaknula sv. Stolica: "Budući da obnovljeni obred sv. Sedmice ima svrhu da vjernici mogu lakše, pobožnije i plodonosnije sudjelovati u časnoj liturgiji tih dana koja je vraćena na vlastite i zgodne satove, od velike je važnosti da se ta spasonosna svrha potpuno postigne" (Naputak SZO za primjenu obreda sv. Sedmice).

Što aktivniji i pobožniji budemo u obredima ovih dana to više imamo pravo gajiti nadu da će nas Gospodin "osloboditi od svih pogrešaka i pogibli kad nam dozvoljava da SUDJELUJEMO U TAKO VELIKIM OTAJSTVIMA" (Prik. molitva). Dolikuje da ustrajemo uz našeg posrednika Krista koji mjesto nas stupa pred nebeskog Oca: "Sjeti se da stojim pred licem tvojim da ih zagovaram i da odvratim tvoju srdžbu od njih" (Posl.).

30. III. DRUGA NEDJELJA MUKE
CVJETNICA
"ISTI OSJEĆAJ" (Posl.).

- Malo dana prije svoje muke i smrti unišao je Spasitelj u sveti grad Jeruzalem. Židovski ga je puk radosno dočekao i svečano pozdravio kao svoga kralja i obećanog Mesiju. Djeca i odrasli bacali su predanj svoje haljine, cvijeće, grane palmi, maslina i drugih stabala. U neopisivom zanosu orili su se poklici radosnog oduševljenja. Svake godine u današnjem svečanom bogoslužju obnavlja Crkva uspomenu na taj događaj. Osim toga Cvjetnica je neposredni uvod u svetkovanje otajstva muke, smrti i uskrsnuća Kristova. Danas dolazi jasno do izražaja Kristovo poniženje i pobjeda. U dnevnoj molitvi moli Crkva da nam Kristova "muka bude za pouku, a njegovo uskrsnuće za utjehu." Radi ovog dvostrukog pogleda današnje bogoslužje ima dva doista različita dijela. Prvi je dio radostan i svečan: blagoslov grana i procesija u čast Krista Kralja. Drugi je dio sasvim ozbiljan. SVETA MISA S MUKOM PO MATEJU.

Zajedno s Crkvom PROMATRAMO danas kako je mnoštvo židovskog naroda izrazilo svoju odanost Mesiji: "Djeca židovska noseći maslinove grane pođoše u susret Gospodinu kličući i govoreći: Hosana u visini. U susret ide mnoštvo s cvijećem i palmama Otkupitelju: i pobjednika slavnoga dostojno počašćuje: Sina Božjega ustima slave narodi: i u slavu Kristovu grme kroz oblake glasovi: Hosana. Svi ljudi koji su silazili počeše u sav glas radosno hvaliti Boga za sva čudesa koja su vidjeli govoreći: Blagoslovljen koji dolazi kao kralj u ime Gospodnje; mir na zemlji, a slava u visini" (Ant. iz današnjeg bogoslužja). - Kod ovog promatranja mi nismo samo gledaoci, nego mi ČINIMO ISTO što i oni iskazujući svoju odanost Kristu koji je među nama. Osim što je Crkva propisala što imamo činiti svi, i svećenici i vjernici, na to nas izričito potiče bogoslužje: "S anđelima i djecom budimo vjerni, slavnom dobitniku smrti kličući: Hosana. Uz ljeskanje palama klanjajmo se Gospodinu koji dolazi: Njemu svi pohitimo u susret s pjesmama i popijevkama slaveći ga i govoreći: Blagoslovljen Gospodin" (Ant. kod ophoda). Mi uspoređujemo svoj današnji poklon s poklonom židovskog naroda i molimo Spasitelja da mu bude jednako ugodan: "Milo njih si primio i naš poklon primi tako: Kralju dobar, milostiv, koji ljubiš dobro svako" (Himan kod ophoda). No ne smije nam biti dosta da na izvanjski način nasljedujemo blaženo mnoštvo koje se poklonilo Mesiji. Mi moramo DUHOM I ŽIVOTOM OSTVARITI ono što simbolično činimo: moramo nadvladati grijeh i đavla te se kreposnim životom pridružiti Kristu. Za tu milost molimo danas: "Podaj da ono što danas puk tvoj tebi na čast čini vanjskim načinom, to sa svom pobožnošću duhovno izvrši, pobjeđujući neprijatelja i ljubeći iznad svega djelo milosrđa" (Molitva kod blagoslova grana). Idući u ophodu mi smo duhom uz Krista. Mi svjedočimo da želimo ići Kristovim putom, da želimo u svojem životu odraziti Kristov život, a u svojem srcu gajiti njegove osjećaje. Poslanica izrazuje želju da poprimimo osjećaje Kristove: "Isti osjećaj neka bude u vama kao i u Krista Isusa". Kristove osjećaje donose nam danas pjevani djelovi. Poslanica i Muka: "Bože, Bože moj, pogledaj na me, zašto me

ostavljaš? Uzdišem i daleko je od mene spasenje moje. Ja sam crv, a ne čovjek, ruglo ljudima i izmet narodu (Zavlaka). Mjesto hrane dadoše mi žuč, a u žeđi mojoj napojiše me octom (Prik.). Žalosna je duša moja do smrti" (Muka). Poslanica opisuje kako je Kristova muka i slava srž svih njegovih doživljaja i osjećaja: "Ponizio je sam sebe postavši poslušan sve do smrti i to smrti na križu. Radi toga i Bog njega uzvisi i dade mu ime koje je nad svakim imenom". Sveti otac Pijo XII. razjasnio je u enciklici "Mediator Dei" vjernicima kako treba da u svojoj duši ostvare osjećaje Krista koji se žrtvovao, a svećenicima u poruci "Menti nostrae" potpuno istim riječima: Kada apostol veli: Imajte u sebi iste osjećaje koji bijahu u Kristu Isusu onda on od svih kršćana traži da u sebi proizvedu, koliko je to u ljudskoj vlasti, isto duševno stanje koliko je imao božanski Spasitelj u času svoje žrtve tj. poniznu podložnost duha, klanjanje, čašćenje, štovanje i zahvalu vrhovnom Božjem veličanstvu. Osim toga, da u sebi proizvedu uvjete žrtve i samozataju prema evanđeoskoj zapovijedi, dragovoljno i pripravno izvršivanje pokore, žalost i zadovoljštinu za vlastite grijehe. Jednom riječju, traži od nas MISTIČNU SMRT na križu s Kristom, da bismo mogli sa sv. Pavlom reći: S KRISTOM SAM NA KRIŽ RAZAPET".

Sudjelujući u Kristovoj muci mi na neki način nastavljamo djelo što ga je on započeo. U času euharistijskog združenja s Kristom, dok primamo "SPOMEN NJEGOVE MUKE" zajedno s njim i mi se potpuno predajemo nebeskom Ocu: "Oče, ako me ne može ova čaša mimoići, nego da je pijem: budi volja tvoja" (Prič.). Mi smo pomagači Kristovi u djelu otkupljenja poput sv. Pavla koji je pisao: "Radujem se patnjama koje trpim za vas i NADOPUNJAM NEDOSTATAK MUKA KRISTOVIH u tijelu svojem za tijelo njegovo koje je Crkva" (Kol 1,24).

31. III. VELIKI PONEDJELJAK
KRIST BOŽJI POMAZANIK - KRŠĆANIN BOŽJI POMAZANIK.

- U crkvi sv. Praksede čuva se stup uz koji je Spasitelj bio privezan za vrijeme bičevanja i tri trna iz krune kojom su ga vojnici okrunili. U blizini tih dragocjenih relikvija promatrali su nekoć kršćani grada Rima Spasiteljevu muku, a posebno bičevanje i krunjenje trnjem. U Poslanici slušamo kako nam Spasitelj riječima proroka Izaije govori o svojem bičevanju: "Nisam se protivio niti sam odstupio natrag. Tijelo sam svoje predao onima koji me biju i obraze svoje onima koji me ruže i pljuju na me". U svim pjevanim dijelovima osim prikazne pjesme slušamo 35. psalam koji izražava osjećaje Kristove duše za vrijeme njegove muke.

No glavni je misterij današnjega dana KRISTOVO POMAZANJE u Betaniji što se zbilo "ŠEST DANA PRIJE VAZMA" (Ev.). Zapravo je i ovaj misterij u najužoj vezi s Kristovom mukom jer je Isus kazao svojim učenicima da je to Marija Magdalena učinila mjesto pomazanja kod njegova pokopa. Marija je ovim činom pokazala svoju izvanrednu ljubav prema Kristu. Spasitelj je "milo primio ljubezni dar njezine usluge" (Prik. molitva 22. VII.), pa je to svečano potvrdio: "Ona je dobro djelo učinila na meni. Zaista vam kažem, gdje se god bude propovjedal ovo Evanđelje po svemu svijetu, kazat će se i to za uspomenu njezinu što je ona učinila" (Mt 26,11.13).

Crkva često obraća našu pozornost na činjenicu da je KRIST BOŽJI POMAZANIK. Sv. Pavao i liturgija Velikog četvrtka primjenjuje na Krista riječi 45. psalma "Ljubiš pravdu, a mrziš na bezakonje; zato te pomaza, o Bože, Bog tvoj uljem radosti većma nego drugove tvoje!" Objavljujući prvi put Evanđelje poganima naglasio je prvak apostolski da je "Bog pomazao Isusa iz Nazareta Duhom Svetim i silom" (Dj 10,38); a u nastupnom govoru u Nazaretu sam je o sebi rekao riječi proroka Izaije: "Duh je Gospodnji nada mnom, zato me i pomazao" (Lk 4,18). Židovi su željno očekivanog Spasitelja nazivali imenom MESIJA što znači POMAZANIK kao i grčka riječ KRIST.

Od Kristova imena dolazi naziv krizma za sveto ulje koje služi za mazanje kod nekih sakramenata i sakramentala. Budući da je ulje krizme sredstvo preko kojega pomazanje Duhom Svetim silazi od Krista na kršćane, Crkva tom ulju iskazuje najveću počast. Pred njim se svećenici kod "Misne krizme" na Veliki četvrtak poklone koljenom. I mi smo KRŠĆANI, poput Krista, BOŽJI POMAZANICI. Zato je vrlo prikladno da je i naše kršćansko ime izvedeno od njegova imena Krist. Ime kršćanin označuje čovjeka koji pripada Kristu, koji je sličan Kristu, koji je s Kristom najuže sjedinjen. Krist na otajstven način živi i djeluje u svakom kršćaninu. S pravom je stoga uskliknuo sv. Augustin: "Radujmo se i zahvaljujmo Bogu što je učinio da budemo ne samo kršćani, nego sam Krist!" Sudjelovanjem kod Kristovih tajna mi postajemo dionici Kristova života, postajemo na neki način pomazani božanstvom. To naše uzvišenje opisuje svečana pjesma u kojoj Crkva moli da "oni koji su preporođeni u duhovnoj kupelji krštenja budu pomazani posvećenjem, da, pošto se uništi zloća prvog rođenja, sveti hram svakog pojedinca zamiriše ugodinim mirisom nevina života; pa da se prema tvojoj otajstvenoj odredbi oni koji su pomazani kraljevskom, svećeničkom i proročkom čašću obuku u odjeću službe što ne može ostarjeti" (Predsl. na Misi korizme).

U staro su se doba borci MAZALI PRIJE BORBE. I kršćane po Božjoj odredbi maže Crkva prije odlučne bitke - agonije, da po svetom pomazanju zadobiju božansku snagu. I Spasitelja je u smrtnoj borbi jačao nebeski Otac. U našim svagdanjim borbama daje nam snagu i srčanost presveta euharistija. Crkva danas moli za tu milost: "Napunila nas tvoja svetotajstva, Gospodine, božanskim žarom" (Poprič.).

Za svetkovanje najsvetijih tajna potrebna nam je osobita pobožnost i radosno sudjelovanje kod službe Božje. O toj pobožnosti i sudjelovanju u mnogočem ovisi naš nutarnji preporod. Uljem pobožnosti i radosti trebao bi biti pomazan svaki onaj koji stupa u svetinju nad svetinjama crkvene godine.

Trebali bismo stoga uznastojati da u djelo provedemo ono što u crkvi molimo: "Pomozi nam Bože, Spasitelju naš i podaj da radosno prispijemo na proslavu dobročinstva kojima si nas se dostojao obnoviti" (Molitva nad pukom).

1. IV. VELIKI UTORAK
"DOMINICAE PASSIONIS SACRAMENTA PERAGERE - VRŠENJE TAJNA MUKE GOSPODNJE" (Molitva).

- Kroz cijelo vrijeme muke naše su misli usredotočene na Spasitelja koji trpi. Glavni momenti ovog razmišljanja jesu čitanja opisa Spasiteljeve muke na prošlu nedjelju, danas, sutra i u petak. Budući da se ovo čitanje obavlja preko sv. mise u kojoj se STVARNO OBNAVLJA OTAJSTVO MUKE I SMRTI KRISTOVE, mi se možemo sasvim približiti križu Kristovu. Pred nama je on koji vrši ono što je nekoć vršio na Kalvariji. Svojim ušima slušamo kako je to nekoć bilo. Mogli bismo reći da doživljujemo isto što i bl. Djevica, sv. Ivan i pobožne žene na Kalvariji jer mi STVARNO PRISUSTVUJEMO KRISTOVOJ ŽRTVI.

Kao svakog dana kroz vrijeme Muke slušamo i danas izražaj osjećaja Kristova srca koje trpi: "Sudi, Gospodine, onima koji me napadaju, pokaraj one koji me udaraju: prihvati oružje i štit i pohiti mi u pomoć (Na step.). Čuvaj me, Gospodine, od ruke grešnika: oslobodi me od opakih ljudi" (Prik.). Bogoslužje ovih dana rado povezuje misao na Kristovu muku s blagovanjem presvete euharistije. Tako danas kod primanja sv. pričesti slušamo Spasiteljevu tužbu što je također i žalopoj Crkve koja trpi sa Spasiteljem: "Protiv mene govore oni što sjede na vratima i rugaju se oni što PIJU VINO, ali ja uzdižem molitvu svoju k tebi, Gospodine. Vrijeme je za smilovanje, Bože, po mnoštvu smilovanja tvojega!" (Prič.). Slično također i kod pričesti na sutrašnjoj misi: "PIĆE SVOJE miješam sa suzama jer si me podigao i bacio i ja usahnuh kao sijeno, a ti, Gospodine, ostaješ dovijeka. Ti ćeš ustati i smilovati se Sionu jer je došlo vrijeme da mu se smiluješ (Prič. sutra).

Danas također promatramo Spasiteljevu muku u slici ŽRTVOVANOG JANJETA. Prorok Jeremija, slika Spasitelja koji trpi, napisao je o sebi: "Ja kao krotko janje koje se vodi na klanje, nisam znao da su se protiv mene dogovorili: stavimo mu drvo u kruh, iskorijenimo ga sa zemlje živih tako da mu se ime ne spominje više" (Posl.). Sasvim je jasno o Spasitelju prorokovao Izaija: "Kao janje pred onim koji ga striže, šutjet će i neće otvoriti usta svojih" (Iz 53, 7). I sveti je Ivan apostol vidio u viđenju "janje što je bilo kao zaklano" (Otk 5, 6).

Kako ću dakle ja DOŽIVJETI tajne muke Gospodnje? Od mene se traži da ih najprije pameću promislim, te s pobožnim čuvstvima najvećeg poštovanja utisnem u srce. Svetu Djevicu Mariju koja je uz križ promatrala muku Kristovu zaziva Crkva: "Rane drage, majko sveta, spasa za me razapeta, tisni usred srca mog" (Posljed. na Sedam žalosti bl. Dj. Marije). Za moj svakodnevni život mogu biti izvor najveće utjehe sve pojedinosti Kristove muke: smrtna borba u Getsemaniju i molitva nebeskom Ocu; Judin poljubac i Spasiteljev dostojanstveni mir u času kad su sluge velikih svećenika na nj digli ruke da ga uhvate; bijeg učenika; zlostavljanje kod Ane i Kaife; zataja Petrova, smrtna osuda od strane židovskog velikog vijeća i rimskog upravitelja Pilata; zapostavljanje Barabi; bičevanje i krunjenje trnovom krunom; križni put, razapinjanje, smrt i pokop. Ovakovo promatranje Kristove muke i neposredni dodir s njim propetim u sv. žrtvi i pričesti nepresušivi je izvor snage koja mi je potrebna da i ja mogu podnositi teškoće i križeve što me snalaze u životu. Krist je svojom mukom i smrću na križu zaslužio sebi slavu uskrsnuća, a nama milost, oproštenje i utjehu. Zato se i u ovim danima najveće ozbiljnosti dičimo Kristovim križem: "Mi treba da se dičimo križem Gospodina našega Isusa Krista u kojem je spasenje, život i uskrsnuće naše po kojemu smo spašeni i oslobođeni" (Ulaz). Ali da se i ja mogu ponositi s Kristovom mukom, moram svojim životom u njoj sudjelovati podnoseći rado sve muke s kojima je skopčan moj kršćanski poziv. Sveti Petar apostol stavlja u najužu vezu naše sudjelovanje s Kristovom smrću i s njegovim uskrsnućem: "Radujte se što ste zajedničari patnja Kristovih pa ćete se radovati i veselo klicati kad se objavi njegova slava" (1 Pt 4,13).

Svojom nam je mukom Krist zaslužio obnovu života. Sudjelovanjem u Kristovoj muci mi doista obnavljamo svoj život. Danas s Crkvom molimo Boga da nam pomogne ostvariti ovu obnovu: "Neka nas tvoje milosrđe, Gospodine, očisti od svih ostataka staroga čovjeka i ostvari u nama svetost novoga" (Molitva nad pukom).

2. IV. VELIKA SRIJEDA
"ANNUS REDEMPTIONIS MEAE VENIT- DOŠLA JE GODINA MOJEGA OTKUPLJENJA" (Prvo čitanje).

- Današnji misni obrazac, zacijelo jedan od najljepših u cijeloj kršćanskoj godini, posvećen je promatranju velikog DJELA OTKUPLJENJA LJDUSKOG RODA što ga je izvršio Spasitelj svojom mukom, smrću i uskrsnućem. Danas promatramo kako se ispunilo obećanje: "Recite kćeri Sionskoj: evo Spasitelj tvoj ide" (Prvo čitanje).

Kad su izraelskim narodom mnogo puta kroz njegovu povijest zagospodarili neprijatelji, Bog im je redovito slao osloboditelja. Tako je poslao Mojsija, Jozuu, Samsona, Gedeona, Judu Makabejca. Kad je čitavi ljudski rod zapao po grijehu u vražje ropstvo, poslao je Bog svoga Sina da izvrši duhovno oslobođenje - otkupljenje. - Crkva se svakog dana sjeća ovoga najvećeg dobročinstva, a posebno o Božiću i Uskrsu. O Božiću, dok promatra Otkupiteljev dolazak radosno kliče: "Danas nam je zasjao dan novog otkupljenja, stare obnove, vječne sreće" (Odg. na Jutarnji). U zoru svakog dana pjeva Zaharijin kantik: "Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov jer je pohodio i otkupio narod svoj". Taj kantik ima posebno značenje u zoru uskrsnog blagdana kad ga pjevamo na koncu bdjenja preko prve uskrsne mise slaveći Kristovu pobjedu nad grijehom i nad smrću. Danas, kad se nalazimo neposredno pred danima u kojima slavimo otajstvo našega otkupljenja, potrebno je da se

izbliza zagledamo u to otajstvo.

Pred nama je Spasitelj koji se za otkupljenje ljudi podvrgao MUCI I SMRTI. Njegove dirljive osjećaje izrazuju nam misne pjesme koje bogoslužje stavlja njemu u usta: "Ne odvrati lica svojega od sluge svojega, jer sam u mukama brzo me usliši. Spasi me, Bože, jer dođoše vode sve do duše moje: upao sam u duboki glib i nema uporišta" (Na step.). Njegovu muku i njezine plodove mnogo stoljeća prije nego što se zbila opisao je prorok Izaija: "On nema izgleda ni ljepote, prezren, najzadnji od ljudi, čovjek boli, koji zna što je slabost. Lice je njegovo kao zastrto i prezreno. On je uzeo naše slabosti i sam je nosio naše boli. Držali smo ga da je gubav, kažnjen od Boga i ponižen. A on je bio ranjen radi bezakonja naših, satrven radi zločinstava naših. Pokaran je bio radi našeg mira, njegovom smo modricom ozdravili. Svi smo mi zalutali kao ovce, svaki je svojim putom okrenuo: a Gospodin je postavio na nj bezakonje sviju nas. Bio je žrtvovan jer je sam htio i nije otvorio usta svoja: vodili su ga kao ovcu na klanje... Budući da je žrtvovao život svoj, vidjet će dugotrajno potomstvo. Svojom naukom opravdat će ovaj moj pravedni sluga mnoge i uzet će na se njihova bezakonja" (Posl.). Ono što je Izaija vidio izdaleka to je sv. Luka opisao poslije nego što se zbilo.

Svojom smrću na križu Spasitelj je pobijedio đavla i OSLOBODIO ZAROBLJENO ČOVJEČANSTVO. On je veliki svećenik Novoga zavjeta koji je po svojoj vlastitoj krvi ušao u nebesku svetinju nad svetinjama i postao svima koji ga slijede početnik vječnoga spasenja" (Heb 5, 9). Misleći na beskrajno dobročinstvo što ga je Spasitelj otkupljenjem iskazao čovječanstvu, kliče Crkva u uskrsnoj noći: "O divne li prema nama tvoga milosrđa priklonosti! O neprocjenjiva zanosa ljubavi: da slugu otkupiš, Sina si predao! O sretne li krivice koja bi dostojna imati takvog i tolikog otkupitelja!" (Prekonij).

Spasitelj je izvršio otkupljenje, ali još vrlo mnogi ljudi žive kao robovi vraga jer nisu na sebe PRIMIJENILI OTKUPLJENJE. Danas je zborno bogoslužje u crkvi sv. Marije Velike. Crkva nas upozorava da je sv. Djevicva izvršila važnu ulogu kao naša suotkupiteljica te da sličnu ulogu ima u primjenjivanju otkupljenja kao djeliteljica milosti. Crkva zna da veliki dio čovječanstva živi u ropstvu grijeha pa se u njihovo ime zajedno sa Spasiteljem dirljivo moli nebeskom Ocu: "Gospodine, usliši molitvu moju i vapaj moj k tebi da dođe. Ne odvrati lica svojega od mene; u koji me god dan snađe nevolja, prikloni k meni uho svoje. U koji te god dan zazovem, brzo me usliši. Jer prolaze kao dim dani moji i kosti se moje osušiše kao suvarak. Pokošen sam kao sijeno i usahlo je srce moje jer sam zaboravio blagovati kruh svoj. Ti ćeš Gospodine, ustati i smilovat ćeš se Sionu JER JE DOŠLO VRIJEME DA MU SE SMILUJEŠ" (Zavlaka).

Svete tajne slijedećih najvažnijih dana crkvene godine jesu ne samo uspomena na otkupljenje nego i primjena otkupljenja. U Spasiteljevu milosnom pohodu ispunja se Izaijino proročko viđenje: "Tko je ono što ide od Edoma, u omaštenim haljinama iz Bosre? Onaj krasni u odjeći svojoj, stupajući u veličini jakosti svoje? Ja, koji govorim po pravdi i borim se za spasenje. A zašto je crvena tvoja odjeća i tvoje haljine kao onih koji gaze u tijesku? Sam sam gazio u tijesku i nitko od naroda nije bio sa mnom. Dan je osvete mojem srcu, došla je godina mojega otkupljenja" (1. Čitanje).

Ako učinim sa svoje strane sve što mogu, Crkva me uvjerava da ću bit oslobođen od vražjeg ropstva radi muke Jedinorođenoga Sina Božjega (1. Molitva) i da ću konačno postići slavu uskrsnuća (2. Molitva). Spasitelj se radi mene "predao u ruke grešnika i podnio muku križa" (Molitva nad pukom). Dolikuje da mu uvijek budem zahvalan na tom neshvatljivom dobročinstvu i da s Crkvom odlučim: "Spominjat ću milosrdnosti Gospodnje i hvalit ću Gospodina za sve što nam je učinio Gospodin Bog naš" (1. Čitanje).

SVETO TRODNEVLJE
SVETKOVANJE PASHE.

- Već od apostolskih vremena svetkovalo se otajstvo našega otkupljenaj svake godine na osobit način. Sv. Augustin spominje da je Crkva s posebnim poštovanjem svetkovala uspomenu na najistaknutije časove otkupiteljskog djela kroz tri dana (Veliki petak, Velika Subota i Uskrs), koji su bili posvećeni Kristu "raspetom, pokopanom i uskrslom". Kasnije je kao uvod u ova tri najznačajnija dana Crkva dodala svečani spomen ustanovljenja presvete euharistije u večer Velikog četvrtka, a slavlje trećeg najsvečanijeg dana produljila je kroz slijedeću osminu i cijelo uskrsno vrijeme. Osim spomena na djelo otkupljenja, svetkovanje Pashe ima mnogo šire značenje.

PASHA, GOSPODNJI PROLAZAK. - Izraelski narod nije više mogao podnositi teške terete što su na nj naprtili egipatski gospodari. Narod je vapio prema nebu da mu Bog pošalje oslobođenje. Bog je čuo njegov glas i opomenuo se svoga ugovora s Abrahamom, Izakom i Jakovom. Odabrao je Mojsija da preko njega jakom rukom i izdignutom desnicom oslobodi svoj narod od egipatskog ropstva. Kad se faraon nije htio pokoriti volji Božjoj, Bog je poslije dugih teških kazna pobio sve novorođence u Egiptu, a MIMOIŠAO je kuće Izraelaca kojih su pragovi bili namazani krvlju vazmenog jaganjca. To je za Izraelce bio milosrdni prolazak Gospodnji.

PASHA, IZRAELOV PROLAZAK. Sveto pismo daje posebno značenje jednom drugom prolasku koji se zbio neposredno iza prolaska Gospodnjeg. Izraelski je narod otkupljen na svetoj večeri blagovanja vazmenog jaganjca i oslobođen njegovom krvlju, PROŠAO iz egipatskog ropstva preko Crvenog mora prema obećanoj zemlji "u kojoj teče mlijeko i med" (Pnz 26,15). To je bio slavodobitni prolazak Izraelskog naroda o kojem pjeva bogoslužje uskrsnog bdjenja: "Ovo je noć u kojoj si jednom učinio da oci naši, sinovi Izraelovi izvedeni iz Egipta prijeđu po suhu dnu Crvenog mora. O uistinu blažene noći koja osiromaši Egipćane, obogati Židove!" (Prekonij).

PASHA, KRISTOV PROLAZAK. - Nekadašnja izraelska Pasha upućivala ih je na očekivanje buduće Pashe. Vazmeno je janje bilo slika pravog vazmenog Jaganjca. Spasiteljeva muka, smrt i uskrsnuće bilo je uokvireno u svetkovanje vazmene svetkovine. Na Veliki petak oko tri sata poslije podne, dok se u hramu žrtvovalo vazmeno janje, Krist je bio žrtvovan na susjednom brdu Kalvariji. Tako je on po smrti i uskrsnuću PROŠAO s ovoga svijeta k Ocu da u vječnoj slavi sjedi s njegove desne. Radi njegove krvi MIMOILAZI nas Božja srdžba. To je milosrdni Kristov prolazak, preduvjet našeg polaska od đavla k Bogu, od smrti k životu. Najsvetiji dani crkvene godine su dani žrtvovanja prvog Vazmenog Jaganjca: "Jer ovo su vazmeni blagdani u kojima se onaj pravi Jaganjac ubija, čijom se krvlju pragovi vjernika posvećuju" (Prekonij).

PASHA, NAŠ PROLAZAK. - Za nas osobno svetkovanje našeg vlastitog prijelaza od grijeha na milost, od milosti na slavu. Iz Kristova otvorenog boka protekla je krv i voda, simbol sakramentaa koji su nam od Krista darovana sredstva po kojima prelazimo od robovanja na slobodu, iz tame na svjetlo, iz smrti na život. Radi toga su svi sakramenti povezani sa svetkovanjem Pashe bilo po svojem ustanovljenju, bilo po značenju, bilo po dijeljenju. U jutro Velikog četvrtka blagoslivlja se ulje što se ima upotrebljavati kod krštenja, potvrde, ređenja i pomazanja, a u uskrsnoj noći blagoslivlja se voda za krštenje. Kroz mnogo stoljeća dijelilo se u uskrsnoj noći krštenja, potvrda i sv. red. Naputak SZO za primjenu obreda sv. Sedmice preporučuje da se vjernici ispovijede kroz sv. Sedmicu, a naročito kroz sveta tri dana. Sveta euharistija je vazmeni sakramenat, a ženidba simbol povezanosti Krista i Crkve koju je Krist sa sobom povezao upravo po vazmenim otajstvima. Svečana procesija za uskrsnom svijećom u uskrsnoj noći slikovito označuje NAŠ PROLAZAK o kojemu pjeva uskrsni prekonij: "Ovo je noć koja danas po svemu svijetu one koji u Krista vjeruju, odjeljuje od svjetovnih zloća i mraka grijeha te ih vraća milosti i pridružuje svetosti... Svete tajne ove

noći odgone zločine, krivice peru, vraćaju nevinost palima, a žalosnima veselje... Noć u kojoj se združuje nebesko sa zemaljskim, božansko s ljudskim".

Svrha je liturgijskog slavlja ovih najsvetijih dana da naučimo kako ćemo po Kristovoj Pashi posvetiti svoju Pashu - prolazak iz zemaljskog progonstva u nebesku domovinu.

3. IV. VELIKI ČETVRTAK

"PRIDIE QUAM PATERETUR - UOČI MUKE" (Uvod u Posvećenje na misi).

- Pri kraju svete Sedmice bogoslužje Uskrsa, Crkva slijedi stopu u stopu Spasitelja promatrajući događaje što su se zbili prigodom njegova prelaza s ovoga svijeta k Ocu. Svetkovanje djela našeg otkupljenja je sveti misterij u kojem nam je Spasiteljeva muka, smrt i uskrsnuće tako blizu da možemo svoj naravni život obnoviti na tom istom izvoru odakle je i istekao.

Poslije Trećeg časa tj. oko 9 sati ujutro, biskup okružen dvanaestoricom svećenika, sedmoricom đakona i podđakona posvećuje ulje preko mise KRIZME. To je priprava za bogoslužje uskrsne noći kad se ima upotrebljavati sveto ulje za blagoslov krsne vode, za krštenje i potvrdu. No to je bogoslužje također poticaj da se zagledamo u Krista, Božjeg Pomazanika, našeg Otkupitelja, velikog svećenika, posrednika između Boga i ljudi koji preko svojih zamjenika biskupa i svećenika po svetim sakramentima nastavlja kroz vjekove djelo otkupljenja.

Osobito značenje Velikog četvrtka izražava večernja MISA GOSPODNJE VEČERE. Ova je misa najuže povezana s bogoslužjem Velikog petka te čini s njim jednu cjelinu. Stoga se u onim crkvama u kojima se ne drži bogoslužje Velikog petka ne smije držati ni večernje bogoslužje Velikog četvrtka. Pred očima nam su mnogi značajni događaji što su se zbili na današnju večer: ustanova euharistije i svećenstva, zapovijed ljubavi i pranje nogu, Judina izdaja i početak Kristove muke.

Veliki svećenik Novoga zavjeta Spasitelj Isus uoči dana svoje muke blagujući pashu sa svojim učenicima promijenio je židovsku obrednu večeru u mnogo svetiju večeru na kojoj se on, pravi vazmeni jaganjac dao za hranu onima koje je imao otkupiti svojom smrću na križu. Tu svetu večeru ovako je jezgrovito opisao sv. Matej: "U prvi dan beskvasnih hljebova pristupiše učenici k Isusu govoreći: Gdje hoćeš da ti pripravimo vazmeno janje da jedeš? I učenici učiniše kako im je zapovjedio Isus i pripraviše pashu. A kad bi uveče, sjede za stol s dvanaestoricom učenika svojih. Kad su oni blagovali uze Isus kruh, blagoslovi i prelomi i dade učenicima svojim i reče: Uzmite i jedite; ovo je tijelo moje. I uzevši kalež zahvali i dade im govoreći; pijte iz njega svi jer je ovo krv moja Novoga zavjeta koja se prolijeva za mnoge na oproštenje grijeha. I otpjevavši pjesme zahvalne izađoše na goru Maslinsku" (Mt 26,17 sl.). U času dok su mu neprijatelji spremali smrt, Spasitelj je našao divno sredstvo da ovjekovječi svoju žrtvu i svoju prisutnost među nama. Crkva svake godine OBNAVLJA USPOMENU na Kristovu posljednju večeru svećanom sv. misom, zajedničkom pričešću i obredom pranja nogu. No to nije samo uspomena jer mi zapravo DOŽIVLJUJEMO ISTO ŠTO I APOSTOLI. Liturgijski zakoni određuju da kod svečane večernje mise sudjeluje sav kler i da se pričeste hostijama koje treba posvetiti upravo na ovoj misi. Ni vjernici koji su zdravi ne smiju se pričestiti izvan mise. Nekoć je na današnji dan i javnim pokornicima završavala korizmena pokora i bili su primani u zajednicu vjernika pa bi se s njima zajedno pričestili. Zajednička pričest vjernika preko svečane mise trebala bi biti "OKUPLJANJE BOŽJE OBITELJI OKO ZAJEDNIČKOG STOLA", kako je kazao kardinal G. Lercaro. To osobito dolazi do izražaja ove svete večeri.

Sveti Pavao stavlja Kristovu muku u najužu vezu sa svetom euharistijom koju je on ustanovio "one noći u koju bijaše izdan". Sveta je misa stvarna obnova Kristove muke: "Jer kad god budete blagovali ovaj kruh i kalež pili: naviještat ćete smrt Gospodnju dok ne dođe"

(Posl.). Kako je sveta misa povezana s Kristovom žrtvom na križu razjasnio je sv. otac Pijo XII.: "Presveta oltarska žrtva je izvrsno sredstvo kojim se zasluge stečene križem božanskog Otkupitelja dijele vjernicima: Kad se god slavi uspomena ove žrtve, VRŠI SE DJELO NAŠEG OTKUPLJENJA (Prik. mol. 9. nedj. po Duh.). Dok se svaki dan žrtvuje, opominje nas da nema drugog spasenja ako ne u križu Gospodina našega Isusa Krista" (Enc. "M. D.").

Dok se danas pripravljam da budem ne samo sudionik u Kristovoj žrtvi nego da se s njim najuže sjedinim, moram duboko u srce utisnuti ozbiljnu opomenu sv. Pavla: "Tko god bude blagovao ovaj kruh ili pio kalež Gospodnji nedostojno, krivac će biti Tijelu i Krvi Gospodnjoj. Neka se dakle čovjek ISPITA; pa onda od onoga kruha da blaguje i iz kaleža da pije. Jer tko jede i pije nedostojno, osudi sebi jede i pije ne razlikujući Tijela Gospodnja". (Posl.).

Muka i smrt Kristova je izvor mojeg života. Obnova Kristove smrti u sv. misi pred mojim očima božansko je sredstvo da obnovim i ojačam svoj duhovni život. Crkva me uči da poslije svete mise molim: "Uspomeno smrti Spasa premilog - Živi kruše što si život puka svog - Daj, da sveđ od tebe i moj živi duh, - Do kraj žića budi najslađi mu kruh" (Zahala poslije sv. mise).

4. IV. VELIKI PETAK
"CHRISTO CONFIXUS SUM CRUCI - S KRISTOM SAM NA KRIŽU RAZAPET" (Gal 2,19).

- Po propisima obnovljenog obreda svete Sedmice vrši se oko tri sata poslije podne - u vrijeme kad je Spasitelj umro - bogoslužje Muke i Smrti Gospodnje: "Iza svetih čitanja i molitava svečano se pjeva Muka našega Gospodina, uzdižu molitve za potrebe cijele Crkve i ljudskoga roda, zatim se čitava kršćanska obitelj, svećenstvo i puk klanja pobožno svetom križu, trofeju našega otkupljenja. Na kraju kako je bio običaj kroz mnoge vjekove, svi koji žele i koji su pripravni mogu primiti svetu pričest i to osobito za to da pobožno primajući Tijelo Gospodnje koji je u taj dan za sve umro, prime u većem obilju plodove otkupljenja" (Naputak SZO za primjenu obreda svete Sedmice). Ovo ozbiljno bogoslužje treba nam biti poticaj da u najvećoj ozbiljnosti promotrimo posebno i spasonosno otajstvo KRISTOVE SMRTI dok slušamo uzvišene i dirljive riječi čitanja, pjesama i usklika ožalošćene Crkve.

Neizmjerni se Bog pustio u ruke svojih nevrijednih stvorova: "Veličanstvo njegovo pokriva nebesa i hvale njegove puna je zemlja" (1-Zavlaka). To je činjenica koja mi srce napunja grozom: "Razmotrih djela tvoja i prestraših se" (1-Zavlaka). No on je sam tako htio. Bio je žrtvovan upravo onda i onako kako je sam odredio. Njegovu je žrtvu kroz vjekove naviještalo vazmeno janje: "Janje neka bude bez mane. Neka ga zakolje sve mnoštvo sinova Izraelovih pred večer. Jedite ga ovako: bokove svoje pripašite i obuću imajte na nogama, držeći štap u ruci i jedite brzo jer je PASHA, TO JEST PROLAZAK GOSPODNJI" (2. Čitanje). Dok se u hramu žrtvovalo vazmeno janje, na Kalvariji je umirao pravi jaganjac Božji, na kojega sv. Ivan primjenjuje riječi što su bile rečene o vazmenom jaganjcu: "Ni jednu kost na njemu nećete slomiti" (Muka). Crkva danas ne obnavlja smrt Kristovu u žrtvi sv. mise jer se mi danas uživljujemo svojim umom i osjećajima u sveti čas Kristova prijelaza s ovog svijeta što ga bogoslužje ovako opisuje: "Tama je nastala kad su Židovi propeli Isusa, a oko devete ure (tri s. poslije podne) povika Isus jakim glasom: Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj. I naklonivši glavu ispusti duh. Zastor se hrama razdere i sva se zemlja potrese, stijene popucaše, grobovi se otvoriše i mnoga tijela svetih koji su preminuli, uskrsnuše" (Odg. kod pričesti).

Crkva se danas ne zaustavlja samo na promatranje Kristove muke i smrti nego još više misli na njihov učinak: SPASENJE LJUDSKOG RODA. Možda je najpotresniji prizor današnjeg bogoslužja kad svećenik otkrije i podigne raspelo i usklikne: "Evo drvo križa na

kojem je Spas svijeta visio!" Umirući za nas na križu Krist je "grijehe naše stavio na svojem tijelu na drvo da grijesima umremo i pravdi da živimo (1 Pt 2,24). Izbrisao je zadužnicu koja je protiv nas svjedočila, te je uništio prikovavši je na križ (Kol 2,15). Otkupio nas je od kletve zakona postavši za nas kletva jer je pisano: Proklet svaki koji visi na drvetu (Gal 3,13). "Apostol naroda ističući obilnu puninu Kristove žrtve kaže da je Krist jednim prinosom usavršio zauvijek one koji bivaju posvećeni. Jer zasluge ove žrtve kako su neizmjerne i beskrajne nemaju granica: protežu se na sve ljude svakog doba, na svakom mjestu jer je njegovo žrtvovanje jednako kao i njegov posluh volji nebeskog Oca bilo potpuno savršeno; i jer je on htio da umre kao Glava ljudskog roda: Gledaj pogodbe našega otkupa: Krist visi o drvetu; gledaj za koliku je cijenu kupio: krv je prolio, krvlju je svojom otkupio. Kupac je Krist, cijena je krv, kupovina krug zemaljski" (Enc. "Mediator Dei"; pri kraju je sv. Otac naveo riječi sv. Augustina). Tako je eto Krist popravio po svojoj smrti na križu ono što je Adam upropastio: "Po drvu smo postali robovi, a po svetom križu smo oslobođeni: plod nas je drva zaveo, a Sin nas je Božji otkupio" (2. Ant. kod pričesti).

Svrha je današnjeg bogoslužja da me potakne da se ŠTO UŽE ZDRUŽIM S PROPETIM KRISTOM. Umom s s njim združujem promatrajući njegove boli, a srcem suosjećajući s njim. Svoje osjećaje izrazujem javno pred cijelom crkvenom zajednicom kad danas poljubim raspelo. No ja se s njim danas kudikamo tješnje združujem po sv. pričesti. U tom času smijem slobodno ponoviti riječi sv. Pavla: "S KRISTOM SAM RASPET NA KRIŽ" (Gal 2,19). Ovo združenje traži od svih nas koji ga doživljujemo da i u životu Kristu "postanemo slični, te da po posvećenju nosimo sliku nebeske milosti kao što smo morali nositi sliku zemaljske naravi" (1. Molitva). Kad smo ovako s Kristom združeni onda se ispunja ono što moli Crkva da nas on prikaže nebeskom Ocu "zajedno sa sobom kao ugodne žrtve" (Prik. na misi Velikog četvrtka).

Izraz našeg potpunog predanja Kristu umom, voljom, srcem i cijelim životm moraju biti današnji usklici: "Usta moja opjevajte sretno svršen slavni boj, Znamen križa proslavljajte uzdižući jasni poj! Slatko drvo, slatki čavli nose teret slatki taj! - Križu se tvome klanjamo, Gospodine: hvalimo i slavimo tvoje sveto uskrsnuće: jer je evo radi drva došla radost svemu svijetu! - SVETI BOŽE, SVETI JAKI, SVETI BESMRTNI, SMILUJ SE NAMA!" (Pjesma za vrijeme klanjanja križu).

5. IV. VELIKA SUBOTA

"DIES SUMMI LUCTUS - DAN NAJVEĆE ŽALOSTI" (Naputak SZO za primjenu obreda svete Sedmice).

- Po sadašnjim liturgijskim zakonima, Velika je subota jedini dan u godini kad se ne smije prikazivati sv. misa niti primati sv. pričest. Pošto je zašlo Sunce pravde, tama je obavila zemlju. Sjećajući se onoga dana u koji je Spasiteljevo tijelo ležalo u grobu u koji je "zrno pšenično bilo u zemlji" (Iv 12,24), Crkva je obuzeta najozbiljnijim mislima i osjećajima. Raspoloženje Crkve tumači naputak SZO: "Potrebno je prije svega da vjernici budu marljivo poučeni o posebnom liturgijskom značenju Velike subote. To je naime dan najveće žalosti u kojem se Crkva duhom zadržava kod Gospodnjeg groba razmišljajući njegovu muku i smrt. Na mnogo načina Crkva izražava svoju ozbiljnost i žalost. Po crkvenim zakonima ne smije se u Crkvi držati Svetotajstvo ako se može časno pohraniti u kojoj kapeli, sakristiji ili u župskom stanu. Crkva bi trebala biti potpuno prazna, bez svjetla, bez cvijeća, bez ikakva nakita. Oltar je potpuno ogoljen, bez oltarnika i svijećnjaka. Zvona i orgulje šute. Vjernici poste.

Kad su Filistejci oteli kovčeg zavjetni, plakao je i jaukao cijeli izraelski narod. Još gore su plakali kad je bio porušen sveti hram u Jeruzalemu. Što je tek morala osjetiti sveta Djevica Marija, sveti Ivan i ostali apostoli kad je bio porušen sveti hram Kristova tijela (usp. Iv. 2,19)

(sic) Svete su žene "sjedile kod groba i naricale plačući za Gospodinom" (Ant. za Blagoslovljen). Crkva se danas uživljuje u njihove osjećaje i u pobožnoj ozbiljnosti promatra KRISTOVO NAJVEĆE PONOŽENJE. Njezinu žalost izrazuju svete pjesme što ih danas pjeva: "Jeruzaleme, ustani i svuci svečane haljine, pospi se pepelom i obuci se u kostrijet jer je u tebi ubijen Spasitelj Izraelov. Roni kao potok suze danju i noću i neka se ne osuši zjenica oka tvojega! - Plači kao djevojka, narode moj, jaučite pastiri u prahu i kostrijeti jer dođe dan Gospodnji velik i vrlo gorak. Pripašite se svećenici, plačite službenici oltara, pospite se pepelom! - O vi svi koji prolazite putem pogledajte i vidite ima li boli kao bol moja!" (Odg. na Jutarnji).

No Crkva ne misli danas samo na nekadašnje Križenje (sic) [poniženje - op. M. K] u grobu, nego i na sadašnje SVOJE PONIŽENJE I PONIŽENJE SVOJE DJECE. Crkva je Kristova zaručnica pa je prati ista sudbina kao i njega. Kroz svoju je povijest proživjela mnogo tužnih događaja. Njezina djeca trpe tjelesne nevolje i stradanja. Ona žali tjelesnu smrt svoje djece ali još više žali njihovu duhovnu smrt po grijehu. Dok joj je pred očima grdoba grijeha, na ustima su joj riječi proroka Jeremije: "Kako je potamnjelo zlato, izblijedila je prelijepa boja! Kamenje je svetišta razbacano po uglovima sviju ulica! Ugledni sinovi Sionski zaodjeveni suhim zlatom postali su kao zemljani sudovi, djelo ruku lončarevih" (2. Čitanje na Jutarnji).

Kad je narod izraelski doživio u Suri teško poniženje, kraljica je Estera skinula sa sebe sjajne haljine, obukla se u odjeću tuge i žalosti. Mjesto miomirisa posula je glavu pepelom i prahom. Trapila je svoje tijelo i prekrila se raspletenim kosama te se u smrtnoj tjeskobi molila Bogu za svoj narod (Usp. Est 14). Slično i Crkva gledajući tjelesne i duševne nevolje kršćanskog puka MOLI danas s Jeremijom: "Sjeti se, Gospodine, što nas je zadesilo; pogledaj i vidi sramotu našu. Tuđinci oteše naše nasljedstvo, a stranci naše kuće. Postadosmo sirote bez oca, majke naše kao udovice. Vodu svoju za novac pijemo, drva svoja skupo plaćamo. Oci naši sagriješiše i pomriješe, a mi njihova bezakonja nosimo. Sluge nam postadoše gospodari i nema ga koji bi nas izbavio iz njihovih ruku. Žene na Sionu oskvrnuše i djevojke po gradovima Judinim" (3. Čitanje na Jutarnji). - I mi svi pojedinci morali bismo se odazvati pozivu ožalošćene Crkve: "Molimo, predragi, Boga Oca Svemogućega, da očisti svijet od svih zabluda: bolesti odstrani, glad otjera, tamnice otvori, verige rastrgne, putnicima povratak, bolesnicima zdravlje, pomorcima luku spasenja udijeli" (Molitva vjernih).

Ni u najvećim teškoćama Crkva NIJE NIKADA KLONULA DUHOM. Ne smijem dakle ni ja. Crkva vjeruje da će Bog dokrajčiti svaku zemajsku nevolju. Jednako i ja moram vjerovati "da ću vidjeti dobra Gospodnja u zemlji živih" (Ant. na Jutarnji) i "pobožno očekivati slavu uskrsnuća" (Dnevna molitva).

Makar da mi je na zemlji ne znam kako teško, neću očajati nego ću gledati prema uskrsnoj radosti na nebesima i govorit ću s Crkvom: "DANAS SAM VRLO RAŽALOŠĆEN, ALI ĆU SUTRA RASTRGNUTI OKOVE SVOJE!" (1. Ant. na Večernji).

6. IV. USKRS
"DIES, QUAM FECIT DOMINUS - DAN GOSPODNJI" (Na step.).

- Uskrs je "blagdan nad blagdanima" (Martirologij), NAJVAŽNIJI DAN CIJELE CRKVENE GODINE, "sveta kruna svih svetkovina koja blista u sjaju Kristove pobjede" (Notker iz Sv. Galena). "Među svim danima koje svetkuje kršćanska pobožnost, Uskrs je na prvom mjestu: Uskrs posvećuje sve druge blagdane Crkve Božje" (sv. Leon papa). Iza kratkotrajne žalosti Velikog petka i subote evo dana kojim započinje najradosnije svečano razdoblje crkvene godine, koje nam doziva u pamet beskrajnu radost vječnog Uskrsa. Poslije nego što je g. 1951. obnovljeno uskrsno bdjenje, Uskrs je zasjao novim sjajem.

U uskrsnoj noći vrši se NAJZNAČAJNIJE BOGOSLUŽJE CIJELE GODINE -

USKRSNO BDJENJE S PONOĆKOM, a po danu dnevna USKRSNA MISA. Mnoštvom simbola, usklika, pjesama i svetih čina okitila je Crkva ovaj najsvečaniji blagdan uskrsnuća, pobjeda, svjetla, života i radosti. Poslije nego što je ugasnulo na Veliki petak, nebo i zemlju je novim sjajem opet obasjalo "svjetlo Kristovo". Svačije srce mora ganuti poziv na radost u tom svetom svjetlu: "nek propjevaju božanska otajstva i zbog pobjede tolikoga kralja nek jekne trublja spasenja. Nek se raduje zemlja obasjana tolikim bljeskom i rasvijetljena sjajem vječnog kralja nek osjeti da je nestalo mraka sa čitavo svijeta" (Prekonij).

Kristovo je uskrsnuće njegovo NAJVEĆE ČUDO. "Rastrgnuvši okove smrti iz groba je kao pobjednik izišao" (Prekonij). Pokazao je da je gospodar života i smrti, kako je sam rekao ljubimcu Ivanu: "Ne boj se, ja sam prvi i posljednji i živi. I bio sam mrtav ali eto živim u vijeke vjekova i imam ključeve od smrti i podzemlja" (Otk 1,18).

Kristova pobjeda ne bi za nas toliko značila da on nije i ZA SVE NAS "svladavši smrt OTVORIO VRATA VJEČNOSTI" (Molitva dnevne mise). Kao što je Adam začetnik smrti tako je Krist za sve ljude začetnik života. Sveti je Pavao razjasnio tu istinu: "Krist je uskrsnuo od mrtvih, prvenac onih koji su usnuli. Budući da po čovjeku dođe smrt, po čovjeku dođe i uskrsnuće od mrtvih. Jer kako u Adamu svi umiru tako će i u Kristu svi oživjeti. Prvenac Krist, a po tom oni koji su Kristovi za njegova dolaska" (1 Kor 15,20-23). Zborno bogoslužje dnevne mise je u crkvi svete Marije Velike. I presveta je Djevica već doživjela slavni Uskrs sa svojim sinom. Sv. otac Pijo XII. proglasio je 1. XI. 1950. kao članak vjere istinu da je Kristova Majka uznesena na nebo dušom i tijelom; a malo vremena iza toga 9. II. 1951. obnovio je uskrsno bdjenje kao najživlji izražaj vjere u uskrsnuće tijela. Sasvim je očito da su ova dva događaja vremenski i stvarno povezana. Krist i Marija prispjeli su poslije zemaljskog putovanja k slavnom životu na nebu dušom i tijelom. Možda su već i tijelom prispjeli u nebesku slavu i oni pravednici o kojima piše sv. Matej: "Grobovi se otvoriše i ustaše mnoga tjelesa svetih koji su bili preminuli. I izišavši iz grobova po uskrsnuću dođoše u sveti grad i pokazaše se mnogima" (Mt 27,52-53).

Po svetom smo krštenju već primili klicu vječnog uskrsnuća. Kao kršćani po milosti sudjelujemo već ovdje na zemlji u životu uskrsnulog Krista. Visoko smo odlikovani i uzdignuti ali smo i obvezani da ŽIVIMO SLIČNO KAO KRIST. Stoga nas i opominje Crkva: "Ako ste uskrsli s Kristom tražite ono što je gore gdje Krist sjedi s desne Božje; osjećajte ono što je gore, a ne što je na zemlji" (Posl. ponoćke). Kod obnove krsnog zavjeta predajemo svoj um, volju i srce Bogu odričući se grešnog svijeta, đavla, "svih njegovih djela i svega njegova sjaja". Uskrs je svim kršćanima poticaj da već na zemlji žive nebeskim životom: "Svečanošću Usrksa kojom se spominje Kristova pobjeda, obuzima našu dušu najdublje veselje; i treba da se dobro sjećamo da i mi moramo ustati zajedno s Otkupiteljem iz hladna i mlitava života na revniji i svetiji život potpuno se i velikodušno predavši Bogu i zaboravivši ovu bijednu zemlju da jedino za nebom težimo" (Enc. "M. D.").

Žrtva svete mise i gozba sv. pričesti je VAZMENA ŽRTVA I GOZBA. To je žrtva i gozba Kristove i naše Pashe, prolaska s ovoga svijeta na drugi. Pod vodstvom Mojsija Izraelci su se oslobodili ropstva i prošli slavodobitno preko Crvenog mora (2. Čitanje bdjenja). Za novim Mojsijem - Kristom idemo i mi kršćani prolazeći sa zemlje u nebesko blaženstvo. Izraelci su za vrijeme Pashe smjeli blagovati samo beskvasni kruh. I našu kršćansku Pashu tj. naš cijeli život koji je neprekidno putovanje prema domovini, moramo provesti blagujući samo beskvasni kruh čistoće i istine: "Žrtvovana je naša pasha (vazmeno janje) Krist, aleluja! Svetkujemo dakle, ne u starom kvascu niti u kvascu zloće i pakosti nego u beskvasnom kruhu čistoće i istine, aleluja, aleluja, aleluja!" (Posl., Redak iza Aleluja i Prič. dnevne mise).

7. IV. USKRSNI PONEDJELJAK
"ZEMLJA, KOJOM TEČE MLIJEKO I MED" (Ulaz).

- Uskrsni blagdani slave se u bogoslužju najsvečanije kroz cijelu sedmicu. Nekoć su se svi dani svetkovali obaveznim prisustvovanjem kod sv. mise i uzdržavanjem od teških posala. Cijela je sedmica zapravo jedan blagdan. Svaki nam je dan na ustima radosni usklik: "Ovo je dan koji nam je pripravio Gospodin: kličimo i radujmo se!" (Na step.).

Na današnji dan je zborno bogoslužje u crkvi sv. Petra. Poslanica je odlomak iz njegova govora što ga je držao grupi pogana koje je krstio zajedno sa stotnikom Kornelijem. Petar živi i danas u svojem nasljedniku koji uči ljude istu nauku kao i Petar. "Maleno stado" prvih kršćana raslo je dok nije dostiglo današnji broj od nekoliko stotina milijuna. Petar i vjernici: to je CRKVA, u koju su katekumeni stupali po sv. krštenju u uskrsnoj noći, kojoj i mi pripadamo od najranijeg djetinjstva. Njima i nama upravljene su riječi današnjeg bogoslužja: "UVEO VAS JE GOSPODIN U ZEMLJU KOJOM TEČE MLIJEKO I MED, ALELUJA" (Ulaz). Kao neposrednu pripravu za krštenje i obnovu krsnog zavjeta stavlja nam bogoslužje na promatranje stvorenje svijeta da nas upozori kako je duhovni svijet Crkve Novoga zavjeta mnogo veličanstveniji od zemlje i svemira. Crkva je osobita Božja svojina. Bog je čuva na poseban način: "Gospodin će stvoriti na svakom mjestu gore Sionske i gdje bude prizvan, oblak danju, a dim i sjaj ognjena plamena noću jer je obrana njegova nad svakom slavom. On će biti kao šator da zaklanja danju od žege i da bude utočište i zaklon od vihora i dažda" (3. Čitanje uskrsnog bdjenja). Crkva je Božji odabrani vinograd što ga je opjevao prorok Izaija: "Ljubljeni moj ima vinograd sa strane, na plodnom mjestu. I ogradi ga međom i opasa jarkom: i nasadi vinograd Sorek i sazida kulu usred njega. I tijesak udube u njemu: jer vinograd Gospodina Sabaota dom je Izraelov" (2 Pjesma Uskrsnog bdjenja).

Nekoć su o Uskrsu kršćanski gospodari običavali dati slobodu svojim robovima. Po krštenju i ispovijedi oslobađamo se vražjeg ropstva. Krist je svojim uskrsnućem nadvladao paklene sile i zaslužio nam "SAVRŠENU SLOBODU" (Molitva). Na nama kršćanima koji pripadamo Crkvi ispunja se ono što je pisao sv. Pavao: "Nijesmo djeca ropkinje nego slobodne! Za slobodu nas je Krist oslobodio!" (Gal 4,31; 5,1).

U Crkvi imamo OBILJE BOŽJIH DAROVA i milosti. Jedino u Crvki možemo čuti glas neprevarljive Božje istine. Jedino u Crkvi nalazimo potpuni mir i zadovoljstvo srca. Misleći na veliku Božju dobrotu, možemo o njoj reći riječi Pjesme na pjesmama: "Cvijeće se pokazalo na zemlji našoj. Vrijeme je pjevanja došlo. Glas se grlice čuo u zemlji našoj" (Pj 2,12). Posebna radost za sve članove Crkve izvire iz međusobne LJUBAVI I SLOGE. Dva učenika koji su išli u Emaus, u osobi nepoznatog stranca pogostiše samog uskrslog Spasitelja. (Ev.). Sudjelovanje u vazmenim otajstvima trebalo bi u našim srcima proizvesti porast ljubavi. Kad god se kroz vazmeno vrijeme dijeli pričest izvan mise moli svećenik današnju popričesnu molitvu: "Ulij nam, Gospodine, duh svoje ljubavi i složi svojom blagošću one koje si nahranio vazmenim tajnama."

Najveća sreća za izraelski narod bila je u tom što je Bog na osobiti način prebivao među njima u Jeruzalemskom hramu. Kudikamo je veća sreća za bl. Djevicu Mariju, apostole i učenike Kristove što im se on "poslije muke pokaza živ mnogim dokazima, javljajući im se četrdeset dana i govoreći o kraljevstvu Božjem i jedući s njima (Dj 1,3-4). Sv. Petar radosno ističe: "Jeli smo i pili s njim poslije nego što je uskrsnuo od mrtvih" (Posl). Današnje bogoslužje ističe Petrov susret sa uskrsnulim Kristom: "Uskrsnuo je Gospodin i ukazao se Petru" (Ev. i Prič.). I učenici su na putu u Emaus bili radosni dok su razgovarali sa Spasiteljem. Stoga su rekli jedan drugomu: "Nije li gorjelo naše srce u nama kad nam je na putu govorio i tumačio pisma?" (Ev.). Još radosniji su bili poslije kad su Spasitelja "prepoznali za vrijeme lomljenja kruha" (Ev.). I naša bi najveća radost trebala biti u tom što je USKRSNULI KRIST TRAJNO MEĐU NAMA u sv. misi, u sv. pričesti, u euharistijskim prilikama u tabernakulu, u svjetlu svoga Evanđelja, u svojim namjesnicima, u osobi naših

bližnjih, posebno siromaha, u našem srcu po milosti. Njegovu otajstvenu prisutnost među nama simbolično označuje USKRSNA SVIJEĆA koju užižemo kroz vazmeno vrijeme kod svečane mise i liturgijske večernje. Makar da se na zemlji nalazimo u sumraku neizvjesnosti, mi smo radosni samo ako nas obasjava svjetlo Kristovo. Zato ga i molimo da nas ne ostavi: "OSTANI S NAMA, GOSPODINE, JER JE SUMRAK!" (Ev.).

8. IV. USKRSNI UTORAK
"DEVOTIO POPULI RENASCENTIS - POBOŽNOST PUKA KOJI SE PREPORAĐA" (Molitva kod krsnog studenca u uskrsn. noći).

- Iza jučerašnjih doživljaja Uskrsa s apostolskim prvakom Petrom, danas doživljujemo Uskrs sa sv. Pavlom. Zborno je bogoslužje u njegovoj crkvi. Kao što smo jučer slušali Petrovu propovijed o Kristovoj Pashi (muci, smrti i uskrsnuću) tako danas slušamo sličnu Pavlovu propovijed. Pavao je apostol poganskih naroda pa je njegov govor upravljen prije svega novokrštenicima koji su stupili u Crkvu iz poganstva. Zapravo se svi misni obrasci uskrsne sedmice odnose na novokrštenike koji su nekoć u bijelim haljinama sudjelovali kod ovog bogoslužja. U času prije pretvorbe na sv. misi, držeći ruke na prikazanim darovima moli još i danas svećenik posebnu molitvu za novokrštenike kroz sve ove dane: "Molimo te, Gospodine, da umilostivljen primiš ovaj prinos naše službe i sve svoje obitelji koje ti prinosimo i za one koje si se udostojao preporoditi vodom i Duhom Svetim podijelivši im oproštenje svih grijeha".

Uskrsno bdjenje i uskrsna osmina vrijeme je koje je posvećeno proživljavanju SV. KRŠTENJA I KRŠĆANSKOG ŽIVOTA. Crkveni zakonik označuje uskrsno bdjenje kao najprikladnije vrijeme za krštenje odraslih (Kan 772). A Rimski obrednik to upotpunjuje: "Zato ako se malo prije tog vremena imaju krstiti katekumeni, a nema nikakve zapreke, dolikuje odgoditi krštenje". Radi lakšeg dijeljenja sv. krštenja u uskrsnoj noći naputak SZO za primjenu obreda svete Sedmice dozvoljava da se svi obredi koji prethode samom činu krštenja mogu dijeliti prije. O milosti sv. krštenja pjeva današnje misno bogoslužje: "Vodom ih je mudrosti napojio, aleluja; ujačat (sic) će ih da ne padnu, aleluja; uzvisit će ih zauvijek, aleluja (Ulaz). Zagrmio je s nebesa Gospodin, višnji se oglasio: i pokazaše se izvori voda, aleluja" (Prik.). Svake nedjelje kroz uskrsno vrijeme prije sv. mise hoće Crkva da se zagledamo u ovu svetu "kupelj preporođenja" (Tit 3,5), pa nam stoga obnavlja viđenje sv. Ivana apostola: "Vidjeh vodu gdje izlazi iz hrama sa strane desne, aleluja! I svi kojima dođe voda ova, spasit će se i reći će: aleluja" (Ant. kod škropljenja vodom).

Glavni uzrok pada kršćanskog duha je u tom što NE POZNAJEMO DOVOLJNO NADNARAVNO BLAGO koje smo na krštenju primili. Većina kršćana gotovo ništa ne zna o svetom i stvarnom svome sudioništvu u božanskoj Isusovoj naravi. Trebali bismo se sa svojim mislima vratiti k studencu krštenja da promatramo divna otajstva koja se tu zbivaju. Tada bismo mnogo bolje razumjeli usklik Crkve: "Ovdje nek se brišu mrlje svih grijeha, ovdje narav na tvoju sliku, o Kriste, stvorena i na čast početnika svega preuređena neka se očisti od svih starih nečistoća: da se svaki čovjek koji uđe u ovo otajstvo preporođenja opet rodi na novo djetinjstvo prave nevinosti" (Blagoslov krsnog zdenca). Misleći na preporod koji se zbiva po vodi na otajstven način trebali bismo pomnjivo promatrati sliku samog čina krštenja: "U uskrsnu zoru izišao je iz groba živ Isus - Glava. U uskrsnu zoru izlaze živi iz groba novi Isusovi učenici. Glava ne ustaje od mrtvih sama. PRIDRUŽUJU JOJ SE NOVI UDOVI. I da se što bolje istakne kako su Isus i njegovi novi učenici jedno, učenici se dižu na novi život ne samo u isto vrijeme već skoro i na isti način na koji se Spasitelj digao od mrtvih. Dakle, dva su groba: grob Isusa - Glava i grob katekumena (nekoć se krštavalo uronjavanjem u krsni zdenac koji je imao oblik groba). Za prvih zraka uskrsnog svjetla u isto vrijeme kad se Isus diže iz groba i poganin koji je postao kršćanin diže se iz groba, budi se na život onih što

su uskrsli" (R. Plus).

Današnje bogoslužje posebno ističe pobožnost novokrštenika i svih kršćana (Prik. molitva). Ta će pobožnost biti Bogu ugodna ako "primanje vazmenog sakramenta OSTANE TRAJNO U NAŠOJ DUŠI" (Poprič.) i ako "U ŽIVOTU ZADRŽIMO SAKRAMENAT što smo ga po vjeri primili" (Molitva). Srž naše kršćanske pobožnosti mora biti potpuno odreknuće svijeta i predanje Bogu duhom i tijelom: "Budući da smo - kako uči apostol - po krštenju pokopani s Kristom u smrt, zato treba da i mi poput Krista uskrslog od mrtvih živimo novim životom: znajući dobro da je naš stari čovjek propet s Kristom, da više ne robujemo grijehu. Držimo dakle, da smo MRTVI GRIJEHU, a da ŽIVIMO BOGU u Kristu Isusu Gospodinu našemu" (Obnova krsnog zavjeta u uskrsnoj noći).

9. IV. USRKRSNA SRIJEDA
OTVORENA NEBESKA VRATA (Prik.).

- Zaštitnik katekumena i novokrštenika, sv. Lovro mučenik doživio je svoju Pashu kad je bio mučen na užarenom željezu i prispio k Spasitelju. Danas su novokršteni ci išli u njegovo svetište da tu promatraju svoju SADAŠNJU I BUDUĆU PASHU. I mi koji smo već prije kršteni pridružujemo im se promatrajući naš sadašnji kršćanski život i budući slavni na nebu.

Svetkovati Uskrs znači svetkovati naš KRŠĆANSKI ŽIVOT. Ono što je započeto po krštenju razvija se i jača po svagdanjoj svetoj vazmenoj gozbi. Kristove svete tajne čiste nas od svih ostataka stare zloće i "pretvaraju u novo stvorenje" (Prič.). Bog nas, i već dok živimo na zemlji, povezuje s nebeskim stanovnicima dajući nam nebesku milost, nebesku utjehu i hranu. Blijeda slika naše povezanosti s nebom bilo je čudesno hranjenje manom u pustinji o kojemu pjeva 78. psalam: "Gospodin je otvorio nebeska vrata i učinio je da im za hranu pada mana kao kiša. Dao im je kruh s neba, anđeoski kruh je blagovao čovjek, aleluja" (Prik.). Sveta žrtva koju "žrtvujemo u vazmenom veselju" (Prik. molitva) nije samo uspomena na Kristovu Pashu nego je ujedno naša gozba jer se po njoj "Crkva čudesnim načinom uzdrži i hrani" (Prik. molitva).

Svetkovati Uskrs još više znači gledati prema budućnosti, prema slavnoj Pashi, našem prijelazu u BLAŽENO NEBESKO KRALJEVSTVO. U svetoj uskrsnoj noći moli Crkva: "Podaj nam da ovi vazmeni blagdani tako u nama rasplamte nebeske želje da čistim dušama uzmognemo doprijeti do blagdana vječnog sjaja" (Blagoslov vatre). Slično molimo i danas da "svetkujući vremenite blagdane zaslužimo doći do vječne radosti" (Molitva). Naše su kršćanske svetkovine kao stanice na našem dugom putovanju prema domovini. Moramo stići do zadnje stanice na kojoj ćemo čuti Kristov poziv: "Dođite, blagoslovljeni Oca moga i primite kraljevstvo koje vam je pripravljeno od početka svijeta" (Ulaz). U Evanđelju slušamo što nam pripovijeda sv. Ivan, kako se Spasitelj treći put iza uskrsnuća ukazao svojim učenicima: On je stao na obali, a oni su lovili ribu. Kad su ga prepoznali uputili su se prema njemu veslajući, a Petar plivajući. Ovaj je prizor krasna slika našeg odnosa prema uskrslom Spasitelju. I mi putujemo po moru zemaljskog života. Na obali vječnosti čeka nas Krist. Zove nas k sebi. Da li smo i mi doista apostoli? Čeznemo li da što prije prispijemo k obali? "Djevičanske duše, kao što je bio sv. Ivan, lakše vide i upoznaju Spasitelja. Vatrene duše, kao što je bio sv. Petar, žure prema Kristu kroz valove pokore i mučeništva. Ostali koji se trude loveći ribu, idu polako ali sigurno prema obali. Tu im je pripravljeno otajstveno jelo" (P. Parsch).

Čitava je današnja misa prožeta mišlju: NAŠ KRŠĆANSKI ŽIVOT JE NEBESKI ŽIVOT. Ono što naš život čini da je to doista nebeski život jest naša povezanost i jedinstvo s Kristom. Riječi koje je sv. Pavao napisao o Kristu u Poslanici Rimljanima (6,9), danas Crkva primjenjuje na nas koji se po svetom krštenju i pričesti najuže združujemo s njim: "Krist uskrsnuvši od mrtvih više ne umire, aleluja; smrt više neće zavladati njime, aleluja, aleluja"

(Prič). Tko je kršten i s Kristom združen u euharistiji on Kristu potpuno pripada, on je jedno s Kristom, on je uronjen u Kristov život. Doduše, još nije došao čas njegove slave ali on posjeduje božanski život koji je sad sakriven u Bogu, a na dan paruzije zasjat će nebeskim sjajem. To je radosna uskrsna vijest koju je apostol Pavao navijestio prvim kršćanima (Kol 3,3-4) koju je Crkva kroz vjekove naviještala novokrštenicima neposredno iza krštenja, koju i nama javlja svake godine o Uskrsu: "VAŠ JE ŽIVOT SAKRIVEN S KRISTOM U BOGU. KAD SE POJAVI KRIST, VAŠ ŽIVOT, TADA ĆETE SE I VI POJAVITI S NJIME U SLAVI" (Posl. uskrsne ponoćke).

10. IV. USKRSNI ČETVRTAK
"POBJEDA VELIKOG KRALJA" (Uskrsni prekonij).

- Današnji je misni obrazac prebogat mislima. Posebno se ističe misao o Kristovoj uskrsnoj pobjedi. Uskrs je blagdan pobjede: Život je nadvladao smrt, svjetlost je nadvladala tamu, svetost je nadvladala zloću.

Židovi su mislili uništiti Isusa i njegovo djelo, no on je upravo po svojoj smrti NADVLADAO SMRT ne samo za sebe nego i za sve one koji ga slijede: "Mortem nostram moriendo destruxit - Smrt je našu svojom smrću uništio" (Predsl.). Izbacili su ga izvan grada i ubili kao zločinca, a on je postao Glava cijelog čovječanstva: "Kamen koji odbaciše zidari posta glava od ugla: to je učinio Gospodin i divno je u očima našim" (Na step.). Kao što je Krist umro i mi ćemo jednom umrijeti. No kako je on pobijedio smrt i mi ćemo jedamput pobijediti. Našu pobjedu nad smrću divno je opisao apostol Pavao: "Ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost i ovo smrtno obuče u besmrtnost, onda će se ispuniti riječ što je napisana: Pobjeda je progutala smrt. Gdje je smrti pobjeda tvoja? Hvala Bogu koji nam dade pobjedu u Gospodinu našemu Isusu Kristu (1 Kor 15,53 sl.).

Kao što pred suncem bježe noćne tmine tako pred svjetlom Kristovom pobjedom UZMIČE SOTONA I GRIJEH. Crkva simbolično rasvjetljuje tamu uskrsne noći da nam što življe dočara kako je Kristova svetost nadvladala tamu grijeha. Marija Magdalena bila je grešnica. Krist je iz nje istjerao sedam vragova (Mk 16,9). Današnje Evanđelje pripovijeda kako se Spasitelj javio njoj koju je od grešnice obratio u veliku sveticu. Krist je svojom moću nadvladao tamne sile naše duše. Dok se s njim združujemo u pričesti upravlja nam Crkva riječi: "Puče stečeni, naviještajte kreposti onoga koji vas je iz tame pozvao k divnom svjetlu svojem" (Prič.). Da bi nam pokazala zamašitost našega oslobođenja iz vlasti tmina i prijelaza u svjetlo Kristovo kraljevstvo, Crkva ga o Uskrsu, a napose danas uspoređuje s oslobođenjem Izraelaca iz egipatskog ropstva i prijelaza u obećanu zemlju (Ulaz i Prik.). Ovo oslobođenje koje se pripisuje Božjoj mudrosti (Kristu) opjevano je u odlomku sv. Pisma iz kojega je uzeta današnja ulazna pjesma: "Mudrost je oslobodila od tlačitelja narod svet; rod besprijekoran. Unišla je u dušu sluge Gospodnjega i oduprla se strašnim kraljevima po znacima i čudesima. Dala je svetima plaću za muke njihove i vodila ih čudesnim putem. Danju im je bila zaklon, a noću svjetlo zvjezdano. Vodila ih je preko Crvenoga mora i pratila kroz silnu vodu. Tako su pravednici opjevali, Gospodine, sveto ime tvoje, jednodušno su hvalili pobjednicu ruku tvoju jer je mudrost otvorila usta nijemima i učinila da govore usta djece" (Mudr 10,15 sl.).

Da bi Kristovo kraljevstvo u meni i u drugima moglo slaviti potpuno pobjedu potrebna je MOJA SURADNJA. Za pobjedu nad zlom koje je u meni i oko mene, Krist mi daje svoju pomoć. Najbolja pomoć da nadvladam zlo u sebi je sv. euharistija (Poprič.). Za pobijanje zla u drugima pozvan sam primanjem sakramenta krštenja, potvrde i reda. Posebne milosti koje mi daju ti sakramenti jesu Božja pomoć u apostolatu borbe protiv zla. Poslanica opširno pripovijeda o apostolatu što ga je vršio Filip đakon, a Evanđelje kako je uskrsli Spasitelj poslao Mariju Magdalenu apostolima: "Idi k mojoj braći i reci im: Uzlazim k Ocu svome i k Ocu vašemu. I otiđe Marija Magdalena i javi učenicima: Vidjela sam Gospodina i ovo mi je

rekao". Filip đakon i Marija Magdalena surađivali su s Kristom pobjednikom. I ja sam pozvan da ih nasljedujem.

Naša uskrsna radost temelji se na živoj svijesti da je U NAMA onaj koji je rekao: "Uzdajte se jer sam nadvladao svijet" (Iv 16,33). On se nastanio u nama po krštenju. Prebiva u nama po milosti posvećujućoj. Na poseban je način u nama po euharistijskoj prisutnosti. Naša je pobjeda nad zlom toliko stvarna koliko je stvarna njegova prisutnost u nama prema riječi sv. Ivana apostola: "Vi ste, djeco, od Boga, i nadvladali se ih (zle duhove), JER JE VEĆI KOJI JE U NAMA negoli koji je na svijetu" (1 Iv 4,4).

11. IV. USKRSNI PETAK
"AQUA REGENERANS - VODA KOJA PREPORAĐA" (Blagoslov krsne vode).

- Uskrs je naš najveći blagdan ne samo zato što je to blagdan Kristove najveće pobjede nego također i za to jer je to blagdan našeg krštenja. Budući da naše krštenje u jezgri sadrži čitav naš kršćanski život, "DAN NAŠEGA KRŠTENJA MORAO BI BITI NAJVEĆI BLAGDAN" (P. Parsch). Taj je spomendan po shvaćanju Crkve jedno s blagdanom Kristova uskrsnuća. Danas nas opominje da ga svećano svetkujemo: "Ovaj dan neka vam bude za spomen, aleluja: svetkujte ga kao svečani dan posvećen Gospodinu, od koljena do koljena kao blagdan vječni, aleluja, aleluja, aleluja!" (Prik.).

Današnje Evanđelje kao i cijeli misni obrazac povezuje KRISTOVO USKRSNUĆE I NAŠE KRŠTENJE. Učenici su poslije Kristova uskrsnuća pošli u Galileju na brdo kamo im je on odredio. Tu im se ukazao i naredio im da krste sve narode: "Dana mi je vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga; učeći ih da drže sve što sam vam zapovijedio. I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta". Poslanica uspoređuje krštenje sa spasenjem u Noinoj lađi i stavlja ga u najužu vezu s Kristovim uskrsnućem: "U njoj se (Noinoj lađi) malo, tj. osam duša spasilo od vode. Slično i vas sada spašava krštenje koje nije pranje tjelesne nečistoće nego zavjet dobre savjesti Bogu, uskrsnućem Isusa Krista koji je s desne strane Boga". I bogoslužje uskrsne noći ističe da je Bog za vrijeme potopa dao sliku OBNOVE I PREPOROĐENJA SVIJETA: "Bože, ti si vodom oprao zlodjela opakog svijeta te si tako u općem potopu dao sliku preporođenja da bude u tajni jednoga te istoga počela i svršetak grijeha i izvor kreposti" (Blagoslov krsne vode).

Po svetom krštenju i kršćanskom životu Krist doista obnavlja svijet. Ispunja se ono što su prorokovali svi proroci Staroga zavjeta: "Doći će veliki prorok i on će obnoviti Jeruzalem" (Večernja 1. nedj. doš.). Ispunja se Kristova riječ apostolu sv. Ivanu: "Evo sve obnavljam" (Otk 21,5). Ispunja se Božje obećanje što ga je Crkva naviještala katekumenima na srijedu iza nedjelje "Veseli se": "Izlit ću na vas čistu vodu da se očistite od svih mrlja. Dat ću vam novo srce i usadit ću u vas novi duh. I uzet ću srce kameno iz tijela vašega i dat ću vam srce živo" (1. Čitanje).

Djelo započeto po sveto krštenju nastavlja se po drugim sakramentima, a napose po sv. euharistiji. Spasitelj se sa mnom združuje, stvara u meni čisto srce i duh pravi obnavlja u mojim grudima (Usp. Ps. 51,12).

Ovom djelu obnove što ga vrši Spasitelj moram i ja pridružiti svoje OSOBNO NASTOJANJE. Trebam ozbiljno shvatiti opomenu sv. apostola Pavla: "Kao što je Krist uskrsnuo od mrtvih slavom Očevom tako treba da i mi ŽIVIMO NOVIM ŽIVOTOM. Naš je stari čovjek s njim razapet da se uništi grešno tijelo te mi više ne robujemo grijehu. Neka dakle ne vlada grijeh u našem smrtnom tijelu da slušate njegove požude. Niti dajte udove svojih grijehu za oružje nepravde nego posvetite sebe Bogu za oružje pravde" (Rim 6,4 sl.).

Pasha označuje naš PRIJELAZ od staroga na novo. U ovim vazmenim danima moli Crkva za milost duhovne obnove. Tako na Veliki četvrtak zaziva Boga da "dobrostivo izbriše naše stare navike i da nam dade spasonosno novo vladanje" (Prik. molitva na misi korizme).

Apostol Pavao uči da ne smijemo svetkovati Pashu "u starom kvascu, niti u kvascu zloće i opačine nego u beskvasnom kruhu čistoće i istine" (Posl. na dnevnoj misi na Uskrs). Uskrsnuti dakle, znači obnoviti se. Bog je obnovio moj život po svetom krštenju i poslije mnogo puta po svetim sakramentima i na razne druge načine. I ja ću sa svoje strane sve učiniti da mi Spasitelj "digne staru zabludu i udijeli milost svoga uskrsnuća" (Glavna molitva Velikog četvrtka i petka).

12. IV. BIJELA SUBOTA
"REGALE SACERDOTUM - KRALJEVSKO SVEĆENSTVO" (Posl.).

- Kroz uskrsnu sedmicu nosili su novokršteni bijele haljine što su ih obukli neposredno iza krštenja u uskrsnoj noći. Još danas bi sudjelovali kod sv. mise u bijeloj odjeći, a zatim bi je skinuli. Osim toga na današnji su dan po prvi put sudjelovali kod prikazanja donoseći na oltar svoje darove. Dosada su to mjesto njih činili njihovi kumovi.

Jedna i druga okolnost odrazuje se na izboru današnjih misnih čitanja, pjesama i molitava u kojima nam Crkva stavlja pred oči NAŠE SUDJELOVANJE U KRISTOVU SVEĆENIŠTVU. Sakramenti koji nam utiskuju u dušu neizbrisivi biljeg - krštenje, potvrda, red - čine nas dionicima službe Krista, Velikog svećenika. Krist je jedini svećenik Novoga zavjeta, jedini posrednik između Boga i ljudi. Njega u vršenju svećeničke službe zamjenjuju zaređeni hijerarhijski svećenici. No i svi vjernici s njima zajedno sudjeluju u iskazivanju časti Bogu. I zaređenim svećenicima i svima onima koji su kršteni upravjene su riječi sv. Petra apostola: "Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti narod, puk stečeni, određeni da razglasujete kreposti onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojem" (Posl.). Sv. otac Pijo XII. opširno je razjasnio u čemu je ovo OPĆE SVEĆENSTVO svih vjernika: "Nije čudnovato što su vjernici uzdignuti na ovoliko dostojanstvo. Po kupelji krštenja uopće svi kršćani postaju udovi otajstvenog tijela Krista svećenika i biljegom koji se kao ureže u njihovu dušu, određeni su za bogoslužje pa tako prema svojim mogućnostima postaju dionici Kristova svećenstva. Stoga je prirodno da i kršćanski puk pita u kojem se smislu govori da i on prinosi u činu euharistijske žrtve. Najprije ima nekih daljih razloga: Nerijetko se događa da vjernici prisustvujući svetim obredima isprepliću svoje molitve naizmjenice sa svećenikom; isto tako katkada, a u starini je to bivalo češće, donašaju službenicima oltara kruh i vino da se pretvore u Tijelo i Krv Kristovu. I napokon dajući milostinju čine da svećenik namijeni za njih božansku Žrtvu. Ali ima i dublji razlog zašto se može reći da svi kršćani, a osobito oni koji su kod oltara, prikazuju žrtvu... Stavljajući božansku žrtvu na oltar svećenik (hijerarhijski) je prikazuje kao prinos Bogu Ocu na slavu Presvetoga Trojstva i za dobro čitave Crkve. I u ovome prinosu u užem smislu sudjeluju vjernici na svoj način iz dvostrukoga razloga: Jer oni ne samo po svećeničkim rukama nego na neki način i zajedno s njime prikazuju Žrtvu; a tim sudjelovanjem I PRINOS PUKA SE ODNOSI NA LITURGIJSKO BOGOSLUŽJE" (Enc. "M. D.").

Kao vanjski znak općeg svećenstva jesu BIJELE HALJINE, a hijerarhijskog svećenstva je LITURGIJSKA ODJEĆA. Kod krštenja odraslih još i danas svećenik obuče novokršteni ka u bijelu odjeću (Kod djece tu odjeću zamjenjuje rubac) i govori: "Primi bijelu haljinu i ponesi je neokaljanu pred sud Gospodina našega Isusa Krista". Slično kod dijeljenja sv. reda đakonata kada se prvi put prima stola koja je znak đakonske, svećeničke i biskupske vlasti, govori biskup: "Primi bijelu haljinu iz Božje ruke, vrši svoju službu jer Bog može da ti poveća svoju milost". U vezi s ovim značenjem sv. haljina promislit ću u kakvom je stanju liturgijska odjeća koja mora vjernicima slikovito dozvati u pamet moje svećeničko dostojanstvo. Promislit ću u kakvom je stanju ODJEĆA MINISTRANTA koji mjesto ostalih vjernika vrše opće svećenstvo služeći kod sv. oltara. Možda uopće i nema u mojoj crkvi takve odjeće. Trebam se sjetiti da ministrant ne smije nikada za vrijeme službe Božje pristupiti k

oltaru u svome svagdanjem odijelu.

Glavna je služba i hijerarhijskog i općeg svećenstva POSVEĆENJE vlastito i drugih. To slikovito označuje pomazanje svetim uljem kod sva tri sakramenta koji nas čine dionicima Kristova svećenstva. Bog nas čini dionicima pomazanja kojim je "mazao svećenike, kraljeve, proroke i mučenike" (Blagoslov sv. ulja na Veliki četvrtak), da mu vršimo sveto bogoštovlje, da upravljamo sobom i drugima, da mu pjevamo hvalu, da životom za njega svjedočimo. Naše je posvećenje zapravo u tom da poput haljine obučemo na sebe Kristov život, da odrazimo na sebi njegove kreposti. Sveti apostol Petar tumači kako to treba ostvariti: "Pristupite k njemu, kamenu živome, koji je doduše od ljudi odbačen, ali je od Boga izabran i predragocjen. I sami se kao živo kamenje uzidajte kao kuća duhovna i svećenstvo sveto, da prinosite žrtve duhovne, predrage Bogu po Kristu Isusu" (Posl.). To je cilj svega našega nastojanja, to je cilj svih svetih sakramenata. Današnja sv. pričest treba da nastavi zaodijevanje u Kristov život i kreposti što je započeto na krštenju. Crkva nam danas napominje: "Svi koji ste kršteni u Kristu, Krista ste obukli" (Prič.).

13. IV. BIJELA NEDJELJA

"ALBAS SUAS AD SEPULCHRUM DEPOSUIT - NA GROBU JE SVUKAO SVOJU BIJELU HALJINU" (Starokršćanski nadgrobni natpis).

- Danas je USKRSNA OSMINA. Završava naš najsvečaniji blagdan. Kao i kroz cijelu prošlu sedmicu, u misnim pjesmama čujemo izraz najradosnijih osjećaja. Uz radosno klicanje prinosimo sv. žrtvu i molimo: "Primi, Gospodine, darove radosne Crkve i daruj joj plod vječnoga veselja kad si joj dao uzrok tolike radosti" (Prik. molitva). Danas je zadnji dan zbornog bogoslužja u vezi s pripravom i svečanošću sv. krštenja. Novokršteni su išli u crkvu nad grobom sv. Pankracija koji je vjernost krsnom obećanju zapečatio svojom mučeničkom smrću za vrijeme cara Dioklecijana, pa je stoga u prvim vjekovima štovan kao zaštitnik čuvanja vjernosti zadanom obećanju. Vjerojatno da je bio mučen dok je još nosio krsnu haljinu, pa bi se o njemu moglo reći ono što je napisano o jednom drugom novokršteniku da je bijelu haljinu nosio do smrti tj. da je bio mučen kroz sedmicu iza krštenja. No svakako je sigurno da je i sv. Pankracije sve do smrti sačuvao bijelu haljinu krsne nevinosti.

Novokršteni ci koji su na jučerašnji dan odložili bijele haljine danas su dolazili na službu Božju potpuno jednako kao i ostali kršćani. Prigodom odlaganja krsnih haljina opominjala je Crkva vjernike da im KRSNA BJELINA MORA UVIJEK OSTATI NA DUŠI. Sveti Augustin u govoru što ga je držao na današnji dan, naglasuje da se "bjelina odjeće koja se danas skida, mora uvijek zadržati u duši". Današnji je dan prelaz od svećanosti na teški svagdašnji život, pa Crkva moli za novokrštenike i sve vjernike da mi "koji završavamo uskrsne blagdane, ZADRŽIMO IH U VLADANJU I ŽIVOTU".

Kako ćemo Uskrs, blagdan svojeg krštenja, zadržati u životu? Prije svega treba nam brižno paziti da sačuvamo SVJETLO VJERE. Kod primanja sv. krštenja pružio nam je svećenik svijeću uz riječi: "Primi goruću svijeću i neporočan čuvaj svoje krštenje". Crkva nas danas uvjerava da je naša vjera snaga po kojoj ćemo nadvladati zlo što je na svijetu: "Sve što je rođeno od Boga pobjeđuje svijet; naša vjera je ova pobjeda koja pobjeđuje svijet" (Posl.). Na primjeru sv. Tome poučava nas Spasitelj: "Blago onima koji ne vide, a vjeuju!" No nije dosta samo vjerovati. Vjeru moramo pokazati i potvrditi DJELIMA: "Ako hoćeš da uđeš u život, vrši zapovijedi. Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe" (Obred krštenja). - Ako se u životu možda iznevjerimo Bogu, možemo to popraviti po SV. ISPOVIJEDI. Današnje nam Evanđelje govori o ustanovi ovog sakramenta. Spasitelj ga je ustanovio kad je rekao apostolima: "Primite Duha Svetoga: Kojim oprostite grijehe bit će im oprošteni, a kojima zadržite bit će zadržani". Kad primamo ovaj sakramenat ispunja se na nama ono što pjeva Crkva: "Blago onima koji peru haljine

svoje u krvi Jaganjca" (Večernja Predrag. Krvi). Kao što je bijela boja znak mira tako je bijela haljina znak čiste savjesti i izvor duševnog MIRA I VESELJA. Mir je Kristov uskrsni dar. Iza uskrsnuća redovito je pozdravljao apostole: "Mir vama!" (Ev.). Uskrsno je vrijeme vrijeme veselja. Crkva nas danas potiče na veselje: "Radujte se Bogu, pomoćniku našemu, veselo kličite Bogu Jakovljevu" (Ulazni psalam). Ukratko: Uskrs ćemo zadržati u životu ako budemo proživljavali svoje sudioništvo u Kristovu životu, tj. ako budemo proživljavali svete sakramente, posebno KRŠTENJE I EUHARISTIJA, jer to su dva stožera oko kojih se kreće sva naša duhovnost. Po ta dva sakramenta Spasitelj osvaja duše ljudi kako naglašuje današnje bogoslužje: "Isus Krist je onaj koji je došao po vodi (krštenje) i krvi (euharistija): ne samo po vodi nego po vodi i krvi" (Posl.). Čitavi život trebamo tražiti SVETU HRANU za naš duhovni život. Crkva nas zove da tu hranu tražimo kod nje: "Kao novorođena djeca budite željni duhovnoga i čistoga mlijeka" (Ulaz). Tako će naš cijeli život biti trajna priprava za svetu gozbu nebeske radosti. Što čistija bude haljina naše savjesti (što označuje bijelo liturgijsko ruho uskrsnog razdoblja) za zemaljsku svetu Kristovu gozbu, to više se možemo pouzdati da ćemo se jednom obući u neraspadljivo ruho nebeske slave. Spremajmo se na jednu i drugu gozbu! "Na gozbu Kralja Jaganjca u bijelom ruhu idemo!" (Himan s Večernje).

14. IV SV. JUSTIN
"STRENUE DEFENDIT - ODVAŽNO JE BRANIO" (Prik. molitva).

- Filosof i mučenik sv. Justin rođen je oko 100. god. u starodrevnom gradu Sihomu u Palestini od poganskih roditelja grčkog porijekla. Mladost je proveo proučavajući filozofske struje onog doba. Traženje ga je istine dovelo do kršćanstva koje je prigrlio u zreloj dobi. Bez prestanka su mu bile u ruci knjige sv. Pisma. Čitajući ih stekao je jasnu spoznaju kršćanstva i izvanrednu ljubav prema Kristu Isusu. Justin je jedan od najslavnijih BRANITELJA VJERE. U filozofskom ogrtaču putovao je mnogo po Maloj Aziji i Grčkoj propovijedajući Kristovu nauku. U svrhu obrane i širenja vjere napisao je velik broj spisa. Sam opisuje kako je tražio pravu mudrost u svim najpoznatijim školama onoga doba ali je tek u kršćanstvu otkrio "jedinu, sigurnu i pravu mudrost".. Posebno su mu pronijele slavu kao branitelja kršćanstva javne rasprave i dvije apologije koje je caru Antoninu Piju, Marku Antoninu Veru i Luciju Aureliju Komodu, progoniteljima kršćana predao pred senatom i rimskim pukom. Tim je spisima postigao da su ublažene mnoge odredbe o progonima kršćana. Ipak je i on sam kasnije oko 165. radi obrane kršćanstva bio mučen sa šestoricom drugova. Grob mu je u crkvi sv. Lovre u Rimu.

Po Božjem daru sveti je Justin znao dobro razlikovati BOŽJU MUDROST od mudrosti ovoga svijeta. Bogoslužje mu stavlja u usta riječi 119. psalma: "Bezbožnici su mi pripovijedali bajke ali što je to prema zakonu tvojemu: a ja sam govorio o tvojim objavljenjima pred kraljevima i nisam se stidio" (Ulaz). Radi ovakovog odvažnog priznanja zaslužio je da sudjeluje u Kristovoj uskrsnoj slavi prema njegovu obećanju: "Svakoga koji mene prizna pred ljudima, priznat će i njega Sin čovječji pred Božjim anđelima" (Ev.).

Za vrijeme prikazanja žrtvenih darova pjevamo danas u duhu sjedinjeni sa svetim Justinom: "Ja ne mislim da znam išta među vama osim Isusa Krista i to raspetoga" (Prik.). On je upoznao i branio Krista Isusa i njegovu Crkvu. Posebno je upoznao i branio SVETE TAJNE u kojima se obnavlja Kristova muka i smrt. Među najstarije opise vršenja svete euharistijske žrtve spada ono što je on pisao u svojoj prvoj apologiji: "U dan koji je nazvan po suncu, sastaju se na istom mjestu svi stanovnici grada i zemljoradnici. Tu se čita sv. Pismo kako je podesno prema vremenu. Kad čitač prestane čitati, predstojnik bodri i govori da potakne prisutne na nasljedovanje ovih lijepih stvari. Tada svi zajedno ustajemo i molimo. Kad su završene molitve dajemo jedni drugima poljubac mira. Tada se donosi onomu koji predstoji braći, kruh i čaša vina i vode. A kad je on svršio molitve i zahvalu, čitav puk

odgovori: Amen. Zatim oni koje zovemo đakonima, daju svim prisutnima da učestvuju primajući kruh, vino i vodu nad kojima se vrši zahvala i nose odsutnima. Ova se hrana kod nas zove euharistija i nitko drugi ne može da joj bude dionikom nego onaj koji vjeruje da je istina što učimo, koji je opran onim pranjem za oproštenje grijeha i koji onako živi kako je Krist odredio". Iz ovog jednostavnog opisa vidi se veliko poštovanje koje su vjernici prvih vjekova gajili prema presvetoj euharistiji.

I ja sam pozvan da za obranu časti sv. vjere i sv. tajna učinim sve što mogu. Prije svega TREBAM SE POBRINUTI ZA ČAST SVETE EUHARISTIJE, KAO I SVETOG BOGOŠTOVLJA UOPĆE. Sveti je Pijo X. naglasio da briga oko onoga što je potrebno za bogoslužje mora biti jedna od najvažnijih dužnosti svakog duhovnog pastira: "Među dužnostima pastirske službe, ne samo najviše učiteljske Stolice, nego i svake pojedine crkve jest bez sumnje jedna od najvažnijih da se uzdrži i unaprijedi URES KUĆE BOŽJE u kojoj se slave najuzvišenija otajstva vjere i u kojoj se sastaje kršćanski puk da se u javnom i svečanom liturgijskom bogoslužju pridruži zajedničkoj molitvi Crkve" (Motu proprio "Inter pastoralis"). Kad bih i ja poput sv. Justina "sve držao za štetu prema uzvišenijoj spoznaji Isusa Krista, Gospodina mojega" (Redak iza Aleluja) onda ne bih sigurno žalio truda što ga trebam uložiti u povećanje časti svetih tajna. Onda bi Gospodinu bila ugodnija moja žrtva. Ispunilo bi se ono što danas molim s Crkvom: "Primi dobrostivo, Gospodine Bože, naše darove kojih je predivnu tajnu sveti mučenik Justin odvažno branio protiv bezbožnika" (Prik. molitva).

15. IV. USKRSNO VRIJEME
"UČENICI SU SE OBRADOVALI KAD SU VIDJELI GOSPODINA" (Ev.).

- Uskrsno je vrijeme središnje razdoblje crkvene godine. Počinje misom uskrsnog bdjenja, a završava misom kvatrene duhovske subote. Početak ovog vremena obilježen je dijeljenjem sakramenta krštenja i potvrde (uskrsna noć), a završetak dijeljenjem sakramenta potvrde i sv. reda (Duhovi i Kvatrena subota). Crkva smatra ovo razdoblje kao jedan svečani dan. Pasha, svetkovina nad svetkovinama, blagdan je tajna Kristova uskrsnuća, uzašašća i silaska Duha Svetoga na Božju Crkvu. To je vrijeme proživljavanja našeg božanskog života koji je s Kristom sakriven u Bogu. Uskrsno je vrijeme dakle razoblje svetkovanje NOVOG ŽIVOTA: najprije života uskrslog Spasitelja, a zatim života kojim ćemo i mi zajedno s njim živjeti iza uskrsnuća tijela. No budući da i mi kao kršćani već na zemlji sudjelujemo u Kristovu božanskom životu, uskrsno je vrijeme razdoblje promatranja uzvišenosti kršćanskog života.

Razdoblje od sedamdesetnice do Uskrsa slično je razdoblju sedamdesetgodišnjeg babilonskog sužanjstva. Mi smo tada promatrali zloću grijeha, poteškoće borbe sa sotonom i ostale nevolje našega zemaljskog progonstva. Uskrsno vrijeme Crkva rado uspoređuje s ulaskom Židova u obećanu zemlju "u kojoj teče mlijeko i med". Kroz ovo vrijeme "CRKVA SE UŽIVLJUJE U BLAŽENI ŽIVOT NEBESKE DOMOVINE. Tako bismo i mi pojedinci trebali na neki način zaboraviti da smo na zemlji, te pameću i srcem boraviti na nebu. Trebali bismo biti svjesni naše prave veličine: djeca smo nebeskog Oca, Bog je u nama, U NAŠEM JE SRCU RAJ. "Korizmu bismo trebali shvatiti kao vrijeme katekumenata (priprave) za nebo. Uskrs i uskrsno vrijeme je predokus nebeskog života. O Uskrsu bismo morali sazoriti da možemo ući u zajednicu nebeskih građana" (P. Parsch).

Poslije uskrsnuća Spasitelj se mnogo puta javio svojim učenicima. Za njih je bila osobita radost što su mogli biti s njim. Današnje Evanđelje ističe: "Učenici se obradovaše videći Gospodina" Mi ga doduše ne vidimo u slavi, ali u svetoj euharistiji on - uskrsnuli je uz nas. Još više: On je u nama, mi smo s njim najuže povezani. Radi ove povezanosti mi VEĆ NA ZEMLJI ŽIVIMO NEBESKIM ŽIVOTOM. "U uskrsnom otajstvu ulazi čovječanstvo, ulazi

Crkva, ulazimo mi po Kristu, našoj Glavi, u slavu preobraženog života. Odavle izvire velika uskrsna radost. Zato sa zahvalnošću i pjevamo neprestano "aleluja". U Kristu je uskrsnulo čovječanstvo, uskrsnuli smo i mi od krivnje i zadobili smo neumrli vječni život. U novom uskrslom životu imamo već i vječni život koji ostaje i koji ne svršava. Stoga nas obuzimlje DUH VESELJA I POBJEDNIČKE RADOSTI: u sebi nosimo uskrsnuli, neumrli život koji je uzvišen nad grijeh i svijet i smrt; u sebi nosimo snagu Uskrsnuloga u kojoj ćemo nadvladati sve vlasti tame i smrti. Obuzimlje nas duh živog pouzdanja i nade: kako je Krist uskrsnuo tako će i naše bijedno tijelo posve sigurno uskrsnuti u posljednji dan na vječni blaženi život" (B. Baur).

Kod prikazanja molimo Boga da "primi darove radosne Crkve" (Prik. molitva). U ovim danima Crkva je obuzeta osobitom radošću jer su njezine misli i njezino srce uz Krista - Pobjednika više nego ikada preko čitave godine. Po svetim tajnama postajemo i mi dionici ove radosti koja nam u svakoj zemaljskoj žalosti može biti najbolji "lijek sada i ubuduće" (Poprič. molitva). Nitko na zemlji ne može biti tako radostan kao onaj koji po svetim vazmenim tajnama osjeti predokus nebeske sreće, kada će Bog svojim odabranima dati "na glavu vijenac mjesto pepela, ulje radosti mjesto odjeće žalosti, hvalospjev mjesto plača" (Iz 61,3).

16. IV. USKRSNO VRIJEME
"MIR VAMA! ALELUJA" (Redak iza Aleluja).

- U današnjoj misli četiri puta slušamo Kristov uskrsni pozdrav: "Mir vama!" Biskup po jedamput iza "Gloria" upravlja vjernicima taj pozdrav. Kao svaki dan kroz uskrsno vrijeme i danas nam je na ustima mnogo puta uskrsni usklik "Aleluja". Pozdrav "Mir vama", kao pozdrav Krista, začetnika uskrsnog mira i blaženstva, stavlja Crkva u usta Kristovih zamjenika. Radosni usklik "Aleluja" kao izraz naše sreće što smo otkupljeni, odzvanja bez prestanka na ustima cijele Crkve - svih onih koji su po krštenju s Kristom uskrsnuli. I jedan i drugi usklik izrazuje i povećava naše radosno uskrsno raspoloženje. Ulazni psalam "Radosno kličite Bogu pomoćniku našemu" potiče nas da to raspoloženje izrazimo.

Poslije svoga uskrsnuća Spasitelj je pozdravljao apostole pozdravom "Mir vama" (Ev.) uvjeravajući ih tako da se ne trebaju bojati kad je s njima on - pobjednik. Svojom smrću i uskrsnućem zaslužio je mir čovječanstvu kako tumači sv. Pavao: "Vi koji ste nekada bili daleko, postadoste blizu krvlju Kristovom, JER JE ON MIR NAŠ koji je složio oboje u jedno i razvali zid koji je rastavljao, neprijateljstvo. Tijelom je svojim ukinuo zakon sa zapovijedima i propisima da kao mirotvorac od obojice načini u sebi jednoga novog čovjeka i da pomiri s Bogom oba u jednom tijelu križem ubivši neprijateljstvo na njemu" (Ef 2,13-16). Božji mir, plod Kristova uskrsnuća, raznosi Crkva preko čitavog svijeta. Njezini predstavnici po Kristovu savjetu, na ulazu u kuću pozdravljaju: "Mir kući ovoj!" Mir srca koji Krist daje dionicima svoga uskrsnuća odrazuje se na čitavu njihovu mišljenju i djelovanju. Oni žive po apostolovu savjetu: "Obucite se kao izabranici Božji, sveti i ljubezni u srdačno milosrđe, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost. Povrh svega imajte ljubav koja je najsavršenija veza. Mir Kristov neka gospoduje u srcima vašim, na koji ste pozvani u jednom tijelu. Riječ Kristova neka stanuje u vama obilato. U svakoj mudrosti učite i opominjite jedan drugoga. Sa psalmima, himnima, duhovnim pjesmama zahvalno pjevajte u srcima svojim Bogu" (Kol 3,12 sl.).

Mir i zadovoljstvo što prati svetkovanje zemaljske Pashe, blijeda je slika nebeskog mira i blaženstva što će ga uživati oni koji dožive konačnu Pashu - prolaz u vječnu domovinu. Slično je izražaj našeg zemaljskog vazmenog veselja usklik "Aleluja" samo slaba jeka izražaja nebeskog vazmenog veselja. Sveti je Ivan apostol vidio i čuo kako izgleda to veselje na nebu. Opisao nam ga je u knjizi Otkrivenja: "Čuo sam jaki glas velikog mnoštva na nebu

gdje govore: "Aleluja! Spasenje i slava i sila Bogu našemu. I drugi put rekoše: Aleluja! I padoše dvadesetčetiri starješine i četiri životinje i pokloniše se Bogu koji je sjedio na prijestolju govoreći: Amen, aleluja! I glas iziđe od prijestolja govoreći: Hvalite Boga našega sve sluge njegove i koji ga se bojite, mali i veliki. Tada sam čuo glas velikoga mnoštva i kao šum mnogih voda i kao glas jakih gromova koji govorahu: Aleluja! Jer vlada Gospodin Bog naš Svemogući. Radujmo se i kličimo i dajmo mu slavu jer dođe slava Janjetova i žena se njegova pripravila. I dade joj da se obuče u sjajno čisto platno jer je platno pravedna djela svetih" (Otk 19,1 sl.)

Često ponavljanje iste riječi lako može biti bez pažnje i osjećaja. Zato nam srce mora uvijek biti puno vazmenog veselja da naša usta mogu mogu dostojno pjevati "Aleluja". Tumačeći pjevanje "Aleluja", govorio je sv. Augustin vjernicima svoga vremena: "Čovjek koji se raduje izražava svoje ushićenje bez riječi. Prepun velike radosti ne može da izrazi sadržaj svoje radosti riječima. Bez svagdanjeg razmatranja vazmenih otajstava duša će nam biti prazna, a ako je duša prazna, prazan je usklik "Aleluja" na našim ustima. Kod nas se "Aleluja" i kod svečane mise malo kada pjeva nego se uglavnom recitira. Nije li to možda znak da u srcima NEMA DOVOLJNO VAZMENOG RASPOLOŽENJA I VESELJA? Kad srce bude puno onda će i izražaj biti potpun. Da se popravi ovaj nedostatak, najprikladnije je vazmeno vrijeme u kojem "Crkva uči svoju djecu kako će izgovarati ovu riječ koja će vječno odzvanjati u nebeskom Jeruzalemu" (P. Parsch).

Što se tiče mene osobno, nastojat ću da sa svakim "Aleluja" što ga izgovorim, izrazim ono što je izrazio psalmist u 150. psalmu koji nosi naslov "Aleluja": "Hvalite Gospodina u svetištu njegovu, hvalite ga u jakoj tvrđi njegovoj. Hvalite ga radi čudesa njegovih, hvalite ga radi silne veličine njegove. Hvalite ga uz glas trublje, hvalite ga uz psaltir i citaru. Hvalite ga uz bubanj i igru, hvalite ga uz žice i frulu. Hvalite ga uz jasne cimbale, hvalite ga uz cimbale vesele, svaki duh neka hvali Gospodina".

17.IV. USKRSNO VRIJEME
SVAGDANJA PASHA

- U Ulazu današnje ferijalne mise potiče nas Crkva na želju za presvetom euharistijom: "Kao novorođena djeca budite željni duhovnog i čistog mlijeka". No danas također može biti misa na čast presvete euharistije ili Krista Velikog svećenika. Kod mise na čast presvete euharistije kroz uskrsno vrijeme iza Poslanice pjevamo redak: "Prepoznali su učenici Gospodina Isusa u lomljenju kruha", a kod mise Krista Velikog svećenika slušamo njegove riječi: "Živo sam želio da ovu pashu blagujem s vama prije nego što muku podnesem".

Jesam li ikada postavio sebi pitanje: Zašto se u Rimskom misalu RED MISE NALAZI IZMEĐU PRVE I DRUGE USKRSNE MISE? Mora doista biti veliki razlog koji je potaknuo Crkvu da stalni dio mise uklopi među dvije mise našeg najvećeg blagdana. Na temelju onoga što mi pred oči stavlja današnje misno bogoslužje pogledat ću koji je to razlog.

Po Božjoj odredbi Izraelci su svake godine slavili Pashu žrtvujući janje i blagujući beskvasan kruh. I Spasitelj je svetkovao Pashu. Njegov prolaz s ovog svijeta i prva euharistijska žrtva bila je uklopljena u svetkovanju Pashe. Tako je nova Pasha nadomjestila staru. Apostoli su svetkovali ovu Pashu svake godine na spomen smrti i uskrsnuća Spasiteljeva kao što im je on bio naredio: "Ovo činite na moju uspomenu" (Lk 22,19). Ovaj spomen vršio se odmah u početku na blagdan Uskrsa i sve druge nedjelje u godini. Konačno se spomen na Kristovu Pashu stao vršiti svaki dan. Na isti način i s i stom nakanom kao što se svetkovala Pasha. Tako se misa može s pravom nazvati da je svakidašnji vazmeni misterij, SVAGDANJA PASHA. Ono što je Spasitelj Isus učinio za otkupljenje svijeta na Kalvariji to obnavlja i primjenjuje na nas u žrtvi sv. mise. On je i ustanovio euharistiju za to da bude blizu - pred nama na oltaru, u nama u srcu kao naša svagdanja vazmena žrtva i vazmena

gozba. Isus u presvetoj euharistiji je NAŠE VAZMENO JANJE. To mnogo puta izrazuje u vazmenom bogoslužju i u svakodnevnom Redu mise. Danas na Večernji pjevamo: "Naš vazam odsad Isus je, vazmeno naše Janje on je. I čistim ljudskim dušama, neokaljani čisti kruh" (Himan). U uskrsnom prekoniju kliče đakon: "Ovo su vazmeni blagdani u kojima se onaj pravi Jaganjac ubija, čijom se krvlju posvećuju pragovi vjernika". U radosnoj pjesmi "Gloria" (koju kroz uskrsno vrijeme pjevamo i na obične sedmične dane) zazivamo ga: "Jaganjče Božji koji uzimaš grijehe svijeta". Prije svete pričesti opominje nas Crkva da dobro promislimo koga primamo: "Evo Jaganjac Božji, evo koji uzima grijehe svijeta".

Mi svakog dana žrtvujemo i blagujemo vazmeno Janje. Svakog dana slavimo Kristovu Pashu - prelaz s ovoga svijeta po muci, uskrsnuću i uzašašću. Svakog dana u času iza posvećenja molimo: "Zato sjećajući se, Gospodine, mi sluge tvoje, ali i tvoj sveti narod blažene muke istoga Krista, tvojega Sina, našega Gospodina, kao što i njegova uskrsnuća od mrtvih i slavnog uzašašća na nebo, prinosimo preslavnom veličanstvu tvojemu od tvojih darova i poklona čistu žrtvu, svetu, neokaljanu". Budući da je misa obnova Kristove Pashe, Crkva je smatrala prikladnim da Red mise uklopi između uskrsne ponoćke i dnevne mise da nas tako zorno pouči da ono što svakog dana činimo SPADA U OTAJSTVO KRISTOVE PASHE.

Ako je potrebno da kad god žrtvujemo sv. misu obraćamo pozornost na Kristovu Pashu, to je na osobit način potrebno kroz ovo vazmeno vrijeme, prema onom što pjevamo danas u Predslovlju: "Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno da tebi, Gospodine, pjevamo hvalu u svako doba ali osobito svečano u ovo vrijeme kad je žrtvovana naša pasha Krist; jer je on pravi Jaganjac koji je uzeo grijehe svijeta. On je našu smrt uništio svojom smrću i naš je život obnovio svojim uskrsnućem". Promislit ću koliko se u mojem svagdanjem životu treba odraziti značenje pashe koju svaki dan žrtvujem i blagujem zajedno s Kristom. Njegov prelaz od svijeta k nebeskom Ocu koga u svetim tajnama obnavljam, morao bi i mene potaknuti da svakim danom sve više PRELAZIM OD ONOGA ŠTO JE SVJETSKO PREMA ONOM ŠTO JE BOŽJE. U tom bih nastojanju najprije morao oživjeti svoju vjeru da je preda mnom na oltaru i meni u srcu "pravi Jaganjac Božji". Morao bih ozbiljno shvatiti opomenu koju je Krist upravio Tomi, a Crkva je danas upravlja meni: "Pruži ruku svoju i upoznaj mjesta od čavala i ne budi nevjeran nego vjeran" (Prič.).

18. IV. USKRSNO VRIJEME
"PRAECEDAM VOS - IDEM PRED VAMA" (Redak iza Aleluja).

- Današnja konventualna misa može biti od ferije ili sv. Križa ili Muke Gospodnje. Bogoslužje nas potiče da promotrimo RADOST ZAVRŠETKA NAŠEGA ZEMALJSKOG PUTOVANJA. Na putu prema obećanoj zemlji Izraelce je predvodio Mojsije, a nas prema nebeskoj domovini predvodi uskrsli Krist kome danas kličemo: "Tebi slava i hosana, tebi slavlje i pobjeda, tebi vijenac višnje slave i časti" (Redak iza Aleluja na misi Muke).

Spasitelj je kazao da svaki njegov učenik mora ići istim putem kao i on (usp. Mt 16,24; Mk 8,34; Iv 12,26). Trebalo bi dakle da svaki svećenik i vjernik teži POSTATI SLIČAN KRISTU U ŽIVOTU I SMRTI. Tu se prije svega radi o sličnosti osjećaja. Pišući o Kristovoj smrti i uskrsnuću izrazio je sv. Pavao tu sličnost ovako: "Isti osjećaj neka bude u vama kao i u Kristu Isusu" (Fil 2,5). Radi ove sličnosti smrti Krista i kršćana, još prije osmog stoljeća uveden je običaj da se kod umirućih čita opis Kristove muke (Rimski obrednik V, 7). Sličnost Kristu u životu i smrti preduvjet je za uskrsnuće: "Svi mi koji smo kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. S njim smo dakle ukopani krštenjem u smrt, da kao što je Krist uskrsnuo od mrtvih slavom Očevom, tako i mi novim životom da živimo jer ako smo s njim najuže združeni u sličnosti njegove smrti, bit ćemo i uskrsnućem. Ako smo umrli s Kristom vjerujemo da ćemo i živjeti s Kristom" (Rim 6,3 sl.).

Ako na smrt gledamo kršćanskim očima, onda nam je smrt prije svega Pasha - prelaz, SUDJELOVANJE U KRISTOVOJ PASHI - PRELAZU. Značajno je da u časovima prelaza kršćanina u vječnu domovinu Crkva moli vazmeni psalam 118., iz kojega se na Kristovu i našu Pashu odnose riječi: "Glas radosti i spasenja čuje se u šatorima pravedničkim. Otvorite mi vrata pravde da uđem na njih i zahvalim Gospodinu: to su vrata Gospodnja na koja ulaze pravednici. Ovo je dan koji nam je pripravio Gospodin: kličimo i radujmo se. Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Bog je Gospodin, on nas je obasjao." Nekoć se u tim časovima molio i 114. psalam "Kad je izlazio Izrael iz Egipta, koji pjeva o židovskoj Pashi što je bila slika Kristove i naše Pashe. Stoga se taj psalam koji se pjeva na Uskrs pjeva također na misi za sretnu smrt. Najznačajnije je u tom pogledu da se i kod pogreba vjernika pjeva Zakarijin kantik, koji se pjeva na vrhuncu slavlja uskrsne noći. Naše oslobođenje zemaljskih okova po smrti Kristovoj, "koji je našu smrt svojom smrću uništio" (Predsl.), doista je u pravom smislu riječi Pasha - prelaz. Točnije rečeno to je ulaz u obećanu zemlju, konac putovanja kroz pustinju, to je ono što je za Izraelce bio prelaz preko Jordana.

Tako shvaćena smrt uza svu instinktivnu odbojnost naravi, postaje za kršćanina radosni doživljaj - BLAGDAN. Za onoga koji smrt radosno očekuje, nije ispravno kazati da je smrt podnio nego postigao, doživio. Kad je sv. Pavao u rimskom zatvoru vidio da mu se približava mučenička smrt, pisao je Filipljanima: "Meni je život Krist, a smrt dobitak. Želim umrijeti i biti s Kristom" (Fil 1,21.23). Bogoslužje uskrsnog vremena budi u nama živu čežnju za tim oslobođenjem, prelazom, dobitkom. Danas Crkva moli da nam Spasitelj "dozvoli poslije smrti radosno ući na rajska vrata" (Poprič. na misi Muke) i da "postignemo milost uskrsnuća" (Molitva na misi sv. Križa).

Ako želim s Kristom slaviti radosnu Pashu - prelaz s ovog svijeta nebeskom Ocu, moram se odricati zemaljskoga tjelesnog života i njegovih naslada, nositi križ zajedno s Kristom i čeznuti za nebeskim blaženstvom. Posebno kod moje svagdanje Pashe - sv. mise u kojoj se obnavlja smrt Kristova, moram se voljom spremno odreći svega zemaljskoga pa i vlastitog života. Moram potpuno ući u osjećaje sv. Pavla koji je pisao: "Braćo, SVAKI DAN UMIREM" (1 Kor 15,31).

19. IV. SUBOTA SV. MARIJE
MARIJINA PASHA.

- Na subote uskrsnog vremena, kad nema koje važnije svetkovine vrši se služba Božja na čast bl. Djevice Marije. Iza Poslanice pjevamo usklik: "Procvala je mladica Jesina: Djevica je rodila Boga i čovjeka; Bog je mir povratio združivši u sebi najniže s najvišim" (Redak iza aleluja). U Evanđelju slušamo kako je blažena Djevica stala pod križem i kako nam ju je Spasitelj u tom času dao za majku. Bogoslužje nas potiče da promatramo kako je Kristova Majka SUDJELOVALA U KRISTOVOJ PASHI i kako je SAMA DOŽIVJELA PASHU - prelaz s ovog svijeta na drugi.

U večer Velikog četvrtka blagovao je Isus pashu sa svojim učenicima. Gotovo je sigurno da je u dvorani posljednje večere bila i presveta Djevica i blagovala svetu euharistiju. Kao naša suotkupiteljica na Veliki petak prikazivala je nebeskom Ocu žrtvu Kristove muke i svoje boli. Kao nova Eva stala je uz novog Adama pod svetim drvom križa. Eva je svojim neposluhom zajedno s Adamom zadala smrt svemu svome potomstvu, a Marija je svojom ljubavlju i žrtvom svima zaslužila život. Marija je gledala kako je vojnik kopljem probo Kristovo srce. Tijelo Kristovo nije osjetilo boli jer ga je duša ostavila. No srce Marijino nije moglo da se odijeli od Tijela Kristova pa je stoga u tom času osjetila ranu koju je koplje otvorilo na Kristovim prsima. Poslije Kristova ukopa kad su već svi apostoli i učenici izgubili svaku nadu, jedina je još presveta Djevica nepokolebivo vjerovala u njegovo uskrsnuće. Stoga nije ni išla na grob s drugim svetim ženama da pomaže njegovo tijelo. Legenda pripovijeda da

je presveta Djevica provela uskrnsu noć na maslinskoj gori u pobožnom očekivanju i nadi. (Prvo uskrsno bdjenje). U cik zore, kad su se počeli ukazivati obrisi Kalvarije, u neopisivoj nebeskoj ljepoti pružio je uskrsli Krist ruku svojoj majci. Konac Kristove Pashe - prelaza k Ocu na dan Uzašašća - bio je dan osobite Marijine slave jer je to na nebesa uzvišen njezin Sin koji će uskoro i nju k sebi pozvati.

MARIJA je cijelo vrijeme svoga zemaljskog života duhom i srcem bila u nebu: Za nebo je živjela, za nebom je čeznula. Ni jedan drugi svetac nije bio toliko združen s Bogom. Očito je onda da smrt nijednog sveca nije bila tako slavna i dragocjena u Božjim očima kao Marijina. Kao što je svoga Sina slijedila na zemlji, tako ga je slijedila na nebu. Još je vrlo svježa uspomena na neopisivu radost svega kršćanstva zbog proglašenja vjerske istine da je "Bezgrešna Bogorodica vazda Djevica Marija poslije zemaljskog života, dušom i tijelom bila uznesena u nebesku slavu" (Ap. konst. "Munificentissimus Deus"). Sretni prelaz presvete Djevice na nebo bio je doista slavna PASHA sasvim slična Pashi njezina Sina. O Spasitelju piše sv. Pavao: "Krist je uskrsnuo od mrtvih, prvenac od onih koji su usnuli" (1 Kor 15,20). Za Kristom je njegova i naša Majka Marija već doživjela slavu uskrsnuća. Kristovo i njezino uskrsnuće jamstvo je našega uskrsnuća.

U presvetoj euharistiji imamo "zalog buduće slave". Sudjelovanje u sv. žrtvi povezuje nas s uskrsnulim Kristom i po njemu s njegovom uskrslom majkom. Premda još živimo u suznoj dolini, povezujući se s njima mi već sada doživljujemo Pashu jer se i duhom i tijelom uzdižemo do njihova slavnog života. Već ovdje na zemlji počinje se ostvarivati ono što molimo kod današnje sv. Mise, da se "po slavnom zagovoru blažene Marije vazda Djevice "IZBAVIMO OD SADAŠNJE ŽALOSTI I NAUŽIVAMO VJEČNE RADOSTI" (Molitva). Po Spasiteljevu uskrsnuću zemlju je obasjala nebeska sreća. Oslanjajući se na Marijin zagovor možemo i gajiti u srcu radosnu nadu da ćemo "zadobiti radost vječnog života" (Molitva B. D. M. kroz uskrsno vrijeme). Ako živimo na zemlji s Kristom i Marijom, bit ćemo i u nebu s Kristom i Marijom. Po svetoj pričesti bit će uz nas Krist i Marija na sveti dan naše Pashe - prelaza s ovoga svijeta, kako to izrazuje starodrevna pjesma koja pjeva o Kristovoj, Marijinoj i našoj Pashi: "Zdravo Tijelo porođeno ko plod tijela Djevinog, Ispaćeno, prineseno Zarad ljudstva čitavog, Koje livaš probodeno, Krv i vodu s boka svog, Budi nama podijeljeno u čas boja samrtnog! Isuse slatki, Prepun miline, Isuse, Marijin Sine" ("Ave verum").

20. IV. DRUGA NEDJELJA PO USKRSU
"UT SEQUAMINI VESTIGILA EUS - ZA NJEGOVIM STOPAMA" (Posl.).

- Današnja nedjelja zove se također "Nedjelja Dobrog pastira" jer u Evanđelju i u svim ostalim dijelovima današnje mise promatramo ovu zanimljivu sliku. Slika dobrog pastira doziva nam u pamet sve ono što smo kroz ove dvije sedmice u misnom bogoslužju promatrali.

Mnogi slikari naslikali su nam Spasiteljev božanski lik. No nitko ga nije tako VJERNO NASLIKAO KAO SAM SPASITELJ. Sveti su nam evanđelisti zabilježili nekoliko takvih slika: "Ja sam svjetlo svijeta" (Iv 8,12). Ja sam put, istina i život" (Iv 14,6). No najprivlačljiva slika što je izišla iz usta vječne Mudrosti jest slika koju danas promatramo: "Ja sam dobri pastir i poznajem svoje ovce i moje poznaju mene. Kao što mene poznaje Otac i ja poznajem Oca i svoj život polažem za svoje ovce" (Ev.). To je slika što je resila starokršćanske katakombe, crkvene predmete, posebno pastirske, biskupske štapove. Možda joj je najprikladnije mjesto na ulazu u sjemeništa gdje se odgajaju mladi leviti, budući pastiri Kristova stada, namjesnici dobrog Pastira.

Kad su po Božjem nadahnuću proroci naviještali dolazak Otkupiteljev, opisali su ga kao dobrog pastira: "Kao pastir pasti će stado svoje. U naručaj svoj skupit će jaganjce i nosit će ih na krilu svome Gospodin Bog naš (Iz 40,11). Evo ja ću sam pohoditi svoje ovce, kao što

pastir pohađa svoje stado. Na preobilnoj paši pasti ću ih i okrijepit ću što je bilo slabo, a sačuvat ću što je zdravo i jako" (Ez 34,11 sl.).

Slika dobrog Pastira na poseban način je USKRSNA SLIKA Spasiteljeva. Slaveći ljubav i dobrotu Pastira naših duša slavimo djelo svoga otkupljenja što ga je Spasitelj izvršio pred blizu dvadeset vjekova, slavimo primjenu otkupljenja: vječno spasenje u raju. Čovječanstvo je prije Spasiteljeva dolaska bilo kao stado izgubljenih ovaca. Spasitelj je došao da ih POTRAŽI I SAKUPI. Sv. Ivan ističe da je Spasitelj trebao umrijeti "da djecu Božju koja su bila razasuta, sabere u jedno" (Iv 11,52). Slično govori i sv. Petar u današnjoj Poslanici: "Na svojem je tijelu ponio naše grijehe na drvo da umremo grijesima, a živimo pravdi. Njegovom ste se modricom izliječili. Jer ste bili kao zalutale ovce, a sad ste se obratili k pastiru i čuvaru duša naših". - Po svetom krštenju uvodi nas Spasitelj na ZELENI PAŠNJAK SV. CRKVE. Misleći na duhovnu hranu i radost koju nam je Spasitelj pripravio u Crkvi mogao bi svaki od nas ponoviti riječi psalmiste: "Gospodin je pastir moj i ničim ne oskudijevam: on me odmara na zelenom pašnjaku. On me vodi na tihu vodu: krijepi dušu moju" (Ps 23,1-2). Nekoć se na današnji dan držao zbor vjernika u crkvi sv. Petra, kojemu je na obali Genezaretskog jezera Spasitelj povjerio brigu za svoje stado i rekao: "Pasi janjce moje! Pasi ovce moje! (Iv 15-18). Petra, njegove nasljednike i njihove pomoćnike ostavio je Spasitelj mjesto sebe. U njihovoj osobi on je uvijek uz nas. - Kršćanima prvih vjekova dozivala je slika dobrog Pastira pred oči njihovu PASHU - PRELAZ S OVOGA SVIJETA. To izrazuje i ova prastara liturgijska molitva: "Neka ti Bog dade milost da možeš odnesen na ramenima dobrog Pastira u društvu vječnog kralja i u zajednici sa svetima uživati vječnu radost" (Gelazijev sakramentar). Što vjernije budem slijedio Krista dobrog Pastira, to radosnije ću i ja kod svoga prelaza u vječnost slušati riječi koje će kod mojeg bolesničkog kreveta moliti njegov namjesnik: "Krist Sin Boga živoga, smjestio te u ugodne, vazda zelene predjele svoga raja i taj pravi Pastir spoznao te za ovcu svoju" (Rimski obrednik).

Spasiteljeve riječi "Ja sam dobri pastir" ponovljene u času sv. pričesti trebaju nam biti poticaj da ga u svemu slijedimo, da se radujemo njegovoj blizini, da nastojimo umom i srcem biti uvijek uza nj. Ako smo s Kristom sjedinjeni umom po razmatranju, srcem po ljubavi, duhom i tijelom po sv. pričesti, čeka nas sjedinjenje u nebeskoj slavi. To je cilj za kojim čezne Crkva kad moli: "Dobar pastir, pravo jelo, Smiluj nam se Janje bijelo, Daj nam hranu svoje Tijelo. Brani, vodi stado cijelo k strani žića blaženog" (Tjelovska posljednica).

21. IV. SV. ANSELMO

"DA JEDETE I PIJETE ZA MOJIM STOLOM" (Lk 22,30).

- Naučitelj Crkve sv. Anselmo (1033-1109) "jedan je od najvećih među mnogim velikim svecima srednjeg vijeka" (B. Baur). Imao je vrlo pobožnu majku, no otac nije bio takav pa je tek poslije njegove smrti mogao postati redovnik benediktinac, što je želio od rane mladosti. U tridesetoj godini života izabran je za priora, a nešto kasnije za opata. Njegova opatija. (Bek u pokrajini Normandije) postala je žarište istinske obnove kršćanskog života. Pismeno ili usmeno tražili su od njega savjet mnogi pape i kraljevi. Vršio je veliki upliv na život Crkve, crkvenih redova i država. God. 1093. postao je nadbiskup u Canterbury i primas cijele Engleske. Tu je morao izdržati tešku borbu za prava i slobodu Crkve nastojeći učiniti kraj simoniji i investituri. Morao je i u progonstvo. Sudjelovao je na crkvenom saboru u Bariju. Njegovi mnogobrojni spisi odrazuju veličinu njegova duha i njegove svetosti. Mnogo je pridonio razvoju skolastičke filozofije i teologije pa je dobio časni naslov "otac skolastike". Njegova je posebna odlika što je znao u svojem životu spojiti razmatranje, molitvu, studij, pisanje s vanjskom djelatnošću redovničkog starješine, savjetnika, učitelja i nadbiskupa. Redovito je po danu radio, a noću molio, učio i pisao.

Prema smislu svetog bogoslužja kroz uskrsno vrijeme u životu svetaca koje

svetkujemo, trebamo prije svega promatrati njihov prelaz na nebo i njihov nebeski život, a zatim i ono što ima nebeskoga u njihovu zemaljskom životu. Vrlo je značajna jedna pojedinost iz prelaza sv. Anselma s ovoga svijeta. Na Veliku srijedu g. 1109. osjetio je da je došao kraju njegov zemaljski život pa naredi da pred njim čitaju opis Kristove muke po sv. Luki iz mise toga dana; u vječnost je pošao upravo dok su se čitale riječi: "Vi ste, koji ustrajete sa mnom u mojim kušnjama. I ja određujem vama kraljevstvo kako je Otac moj meni odredio, DA JEDETE I PIJETE ZA MOJIM STOLOM u mojem kraljevstvu" (Lk 22,28-30). To je doista bila slavna Pasha slična Kristovoj Pashi.

Sveti je Anselmo pokazao svojim životom da "čovjek ne živi o samom kruhu nego o svakoj riječi što izlazi iz usta Božjih" (Mt 4,4). Sam priznaje da je u čitanju, pisanju i promatranju božanskih stvari često zaboravio na hranu i na spavanje. Jedina mu je radost bila udubiti se u vjerske istine. Gdje god se nalazio u samostanu, na biskupskom dvoru, na putovanju, u progonstvu - svaki čas slobodnog vremena iskoristio je u proučavanje, razmišljanje ili pisanje o Presvetom Trojstvu, utelovljenju Sina Božjega, Božjoj providnosti, milosti itd. Ovakvo proučavanje i razmatranje povećavalo je u njegovu srcu ljubav, a ljubav je povećavala radost u Bogu, prema značajnoj riječi koju je on napisao: "Naslada je tolika kolika je ljubav, a ljubav je tolika kolika je spoznaja." Tako je eto ovaj sveti naučitelj već na zemlji BLAGOVAO OTAJSTVENO JELO I PIO OTAJSTVENO PIĆE za stolom što mu ga je pripravio Spasitelj.

Kad je tolika bila radost što ju je svetom naučitelju donosila savršena spoznaja i ljubav, što je tek morao osjetiti "u onaj dan" (Posl.) kad je počeo Boga savršeno spoznavati, gledati i ljubiti? Kod današnje svete mise mi se nastojimo zagledati u NJEGOVU SLAVU. Promatramo kako ga je "Gospodin ukrasio i obukao u hajinu slave". On "raste poput ljiljana i vječno cvate kod Gospodina". On je uzvišen "kao palma i libanonski cedar" (reci iza Aleluja i Prikazne). Na njemu se ispunila Kristova riječ da će "biti velik u kraljevstvu nebeskom" (Ev.).

Bog je povjerio učitelju života skrb za vječno spasenje svojega naroda (Molitva). Njegova nauka sadrži zdravu hranu za našu dušu. Njegov je život poticaj da tražimo Kristovu istinu i milost, da čeznemo za euharistijskom nebeskom gozbom. (Usp. Prič.). Sve je njegovo nastojanje sažeto u njegovu uskliku: "Čovječe, zašto posvuda lutaš tražeći sreću u duši i tijelu? Ljubi jedino dobro koje sadrži u svebi sva druga dobra i neće ti trebati ništa drugo". Sudjelovanje u svetim tajnama na svetkovinu sveca koga je Bog obasjao divnim svjetlom razuma, vjere i slave, koga Crkva slavi kao "svjetlo svijeta" (Ev.), neka učini da se i na meni ispuni molitva koju Crkva moli u uskrsnoj noći: "Svjetlo slavno uskrsnulog Krista raspršilo tmine pameti i srca" (Kod užiganja uskrsne svijeće).

22. IV. SV. SOTER I KAJO
"UPOZNALI SU GA U LOMLJENJU KRUHA" (Lk 23,35).

- U Evanđelju mise prošle nedjelje slušamo Kristove riječi: "Ja poznam svoje ovce, a moje poznaju mene". Te riječi ponovljene u pričesnoj pjesmi napominju nam da je euharistija izvrsno sredstvo po kojem možemo upoznati Spasitelja, njegovu dobrotu i ljubav. Još je jasnije to izraženo u pjesmi iza Poslanice: "Učenici su upoznali Gospodina Isusa u lomljenju kruha. Ja sam dobri pastir i poznam svoje ovce i moje poznaju mene".

Upoznati Boga jedna je od prvih zadaća našeg zemaljskog života kako naglašuje knjiga Mudrosti: "Poznavati tebe savršena je svetost: a upoznati pravednost i krepost tvoju korijen je besmrtnosti" (Mudr 15,3). Na zemlji možemo upoznati Boga samo nesavršeno, a tek ćemo ga na nebu potpuno upoznati i vidjeti. Sveti je apostol Pavao to ovako izrazio: "Sad gledamo kroz ogledalo u zagonetki, a tada ćemo licem u lice. Sad poznajem dijelom, a tada ću poznati kao što sam i poznat" (1 Kor 13,12).

Svrha je poučnog dijela sv. mise da privede naš um do spoznaje Božjeg veličanstva. Taj se dio sastoji od čitanja sv. Pisma, propovijedi, pjevanja i molitve. Kardinal G. Lercaro nazvao ga je "ŠKOLA UČENIKA GOSPODNJIH" (Knjižica "K misi, braćo!"). No naš se um i srce još mnogo više približuje k Spasitelju u sv. žrtvi i pričesti. Dvojica učenika na putu u Emaus (Redak iza Aleluja prošle nedjelje) nisu mogli prepoznati Spasitelja dok im je tumačio proročanstva Staroga zavjeta. Prepoznali su ga tek kad je sjeo s njima za stol, uzeo kruh, blagovao, prelomio i dao im da blaguju. I mi u SVETOJ EUHARISTIJI vidimo i upoznajemo najveću Kristovu ljubav. U pobožnom žrtvovanju i primanju presvete euharistije približuje se naš duh Spasitelju mnogo više nego u bilo kojoj drugoj pobožnoj vježbi. Jedino će na nebu biti savršenija spoznaja.

Koliko i kako ćemo upoznati Krista, u velikoj mjeri ovisi o našem POZNAVANJU I PROŽIVLJAVANJU SV. MISE. "U prvim vjekovima kršćanstva, ono što je Crkva činila, davalo je život njezinoj djeci. Poslije toga došla su druga vremena. Tokom stoljeća objektivno je vršenje obreda izgubilo svu važnost za vjernike. Jednako je tako bilo i za službenike Crkve, vršioce svetih obreda. Vršila se služba Božja, svetkovale su se svetkovine, svećenik je savjesno ispunjao sve što su propisivale bogoštovne knjige ali sadržaj obreda i tekstova bio je njemu i prisutnima nepoznata zemlja" (T. Brgler OSB). Sv. Pijo X. potaknuo je vjernike na življe zanimanje za sve ono što se na oltaru vrši. Pijo XI. je naglasio da vjernici ne smiju prisustvovati svetim obredima "kao tuđinci i nijemi gledaoci nego s punim osjećajem liturgijske ljepote" (Ap. konst. "Divini cultis"). A Pijo XII. traži od svih vjernika "da promisle kako je to njijhova glavna dužnost i najveća čast prisustvovati kod euharistijske žrtve i to ne onako nehajno i nemarna srca i pameti rastresene i raštrkane, već tako žarko i tako djelatno da se ujedine što uže s najvišim svećenikom" (Enc. "M. D.").

Danas je spomendan svetih papa Sotera (g. 166-175) i našeg zemljaka Kaja (g. 283-296). U Evanđelju mise čitamo kako je Spasitelj rekao sv. Petru: "Blago tebi, Šimune, sine Jonin!Jer ti to nije objavilo tijelo i krv nego moj nebeski Otac." Nikakva se naravna spoznaja ne može mjeriti sa spoznajom Boga koju u našoj duši učvršćuje sakramentalna milost sv. euharistije. Ta spoznaja združena s ljubavlju jest onaj blagoslov za koji danas Crkva moli: "Sveti prinos, Gospodine, neka nam uvijek donese spasonosni blagoslov da se na nama po tvojoj kreposti odrazi ono što se tu na otajstven način zbiva" (Prik. molitva prošle nedjelje).

23. IV. SV. JURAJ
DA LI VIŠE VRIJEDI STRPLJIV ČOVJEK ILI JUNAK?

- Vitez u sjajnom oružju, na bojnom konju, probija kopljem zmaja. To je slika oko koje su isprepletene mnogobrojne popularne legende, no vrlo je malo liturgijski zajamčenih činjenica iz života slavnog mučenika koga slika predočuje. Rodom je iz Kapadocije. U najranijoj dobi, iza očeve smrti, preseli se u majčinu domovinu Palestinu. Stupio je u vojnički stalež i postao viši časnik. Car je Dioklecijan cijenio Jurja i odlikovao velikim častima. No kad je car izdao mnogobrojne odredbe o progonu kršćana, on mu se odvažno opre. Radi toga je bačen u tamnicu i pošto ga nikakve muke nisu mogle pokolebati u vjeri, odsjekoše mu glavu. To je po svoj prilici bilo u gradu Diospolisu g. 303. Gotovo nijednog sveca ne štuje toliko cijelo kršćanstvo kao sv. Jurja. Rimski martirologij ovako najavljuje njegovu svetkovinu: "Rođendan za nebo sv. Jurja, čiji slavni triumf slavi Crkva na poseban način između svih mučenika". Istočna mu je Crkva dala naziv Velikomučenik. Predaja kaže da je već car Konstantin sagradio njemu na čast crkvu u Palestini. U Carigradu mu je bilo posvećeno pet crkava. U njegovoj crkvi u Rimu vrši se zborno korizmeno bogoslužje prvi dan iza Pepelnice. Sveti je Juraj zaštitnik vitezova i vojnika. Posvećene su mu mnoge biskupije, gradovi i župe po svijetu i kod nas.

Uskrsno je vrijeme, još više nego korizmeno vrijeme, već od najstarijih vremena

povezano sa štovanjem svetih mučenika. Slavlje Kristove Pashe odrazuje se u slavnoj Pashi - prelazu sv. mučenika s ovoga svijeta. Oni na uzvišen način nasljeduju Kristovu muku, smrt i uskrsnuće. Krist nam je u svojoj Pashi - muci, smrti i uskrsnuću - ostavio primjer koji trebamo slijediti. Mučenici su nasljedovali taj primjer pa su nam tako postali uzor kako ćemo i mi Krista nasljedovati. Krist nam je po svojoj Pashi zaslužio milost na zemlji i slavu na nebu. Zajedno s Kraljem mučenika cijela je vojska njegovih svjedoka stekla neprocjenjive zasluge koje ostaju kao dragocjena baština svih kršćana.

Legenda o sv. Jurju i zmaju slikovito prikazuje njegovo JUNAŠTVO po kojemu je nadvladao nevjeru i njegovu ODVAŽNOST što se hrabro opro Dioklecijanu koji je progonio kršćane. On je proživio ono što je Krist rekao: "Ostanite u meni i ja u vama. Ja sam lozov panj, a vi ste mladice" (Ev.).

Spasitelj je pokazao veliku jakost u borbi protiv sotonina kraljevstva. No potpuno ga je nadvladao STRPLJIVOŠĆU svoje muke. Slično je i sv. Juraj bio velik kad se borio protiv nevjere ali je još veći u strpljivom podnošenju mučeničke smrti. Zapravo je za strpljivo podnošenje neugodnosti potrebna veća snaga nego za borbu protiv neprijatelja. Krist je trpio, Juraj je trpio i svi mi moramo trpjeti. Sv. apostol Pavao piše o svojem i našem trpljenju: "Trpim kao zločinac sve do okova. Svi koji hoće da žive pobožno u Kristu Isusu trpjet će progonstvo" (Posl.).

I ja bih trebao biti uvjeren da je "BOLJI STRPLJIV ČOVJEK OD JUNAKA i onaj koji gospodari svojim duhom od osvajača gradova" (Izr 16,32). Sveta misa, obnova Kristove muke i smrti, stavlja mi na promatranje savršen primjer strpljivosti. Po sv. pričesti ujedinjujem se s Kristom. Na taj način moj duh dobiva nadčovječnu snagu u borbi protiv zla i strpljivost u podnošenju teškoća. Ta snaga koja struji u moju dušu po sv. euharistiji bit će mi najpotrebnija u POSLJEDNJOJ BORBI kod moje Pashe - prelaza u domovinu. Da se ne bi našli sami u toj borbi, svi se kršćani moraju u tim časovima združiti s euharistijskim Spasiteljem. Već sada trebam obraćati pogled prema toj konačnoj borbi i prema tom konačnom združenju u molitvi s Crkvom: "O hostijo spasonosna, što otvaraš nam širom raj, Sred rvanja sudbonosna, Ti jačaj nas i očuvaj" (Tjelovski himan).

24 .IV. SV. FIDELIS

"PERPETUO LAETEMUR ASPECTU - RADOST VJEČNOG GLEDANJA" (Poprič.).

- Marko Roy je poslije završenih studija u Freiburgu stekao doktorat filozifije i prava, a zatim je vršio odvjetničku službu u mjestu Ensisheim u pokrajini Elzasu. Puk ga je zvao "odvjetnik siromaha". Videći da je ta služba puna pogibli za dušu, ostavi svijet i ude god. 1612. kapucinski red gdje je dobio ime brat Fidelis (Vjerko). Mnogo je radio kao propovjednik i ispovjednik. Od 1618. do 1621. bio je samostanski starješina. Napisao je odličnu knjigu: "Vježbe serafske pobožnosti." Najveći je trud uložio kao misionar u obraćenju kalvinista. Kroz svetu Sedmicu 1622. nalazi se Fidelis u samostanu svoga reda u Feldkirchu. Tu su mu javili da mu kalvinisti rade o glavi. Uza sve to on je nastavio svoj mučni misionarski rad. Netko od njegovih sudrugova ga upita što će učiniti ako ih protivnici na putu napadnu i htjede ubiti: "Ono što su činili mučenici. Rado ćemo umrijeti radi ljubavi Božje i njegova svetog imena." Predosjećajući smrt ispovijedio se i rekao sv. misu rano jutro 24. travnja u selu Gruesch. Kalvinci su ga himbeno pozvali u selo Seewis da će slušati njegovu propovijed. Tu su ga napali i ubili. Sveti je Fidelis prvi mučenik kapucinskog reda i papinskog društva za širenje vjere. Svecem je proglašen g. 1746.

Misna liturgija danas nas u duhu prenosi da gledamo Božji sud mučenicima i njihovim mučiteljima, da promatramo rajsku slavu blaženih ali također skreće našu pozornost i na put kojim se dolazi do tog blaženstva. Žalost progonitelja i RADOST MUČENIKA IZA BOŽJEG SUDA opisuje knjiga Mudrosti: "Pravednici će se junački održati protiv onih koji su ih tlačili

i oteli plodove truda njihova. Kad ih bezbožnici vide, smest će se od užasna straha i čudit će se neočekivanom njihovu spasu. Mislit će u sebi i žalosteći se i jecajući od duševne boli: To su oni kojima smo se nekada rugali i koje smo grdili. Kako smo bili bezumni! Držali smo da je njihov život lud, a svršetak nečasan. A gle kako su UBROJENI MEĐU DJECU BOŽJU I NJIHOVA JE BAŠTINA MEĐU SVETIMA" (Posl.).

Sveti je Fidelis ostvario u životu ono što označuje njegovo ime: Bio je VJERAN BOGU sve do konca života (fidelis=vjeran). Bogoslužje ističe da je poslušao i ispunio riječ Kristovu upravljenu anđelu crkve u Smirni: "Znam tvoju nevolju i siromaštvo, ali ti si bogat. Ništa se ne boj što treba da stradaš. Budi VJERAN DO SMRTI i dat ću ti vijenac života. Tko pobijedi, neće mu naškoditi druga smrt" (Otk 2,9 sl.). U vezi s tim molimo danas Boga da "nas po svojoj milosti radi njegovih zasluga i zagovora tako učvrsti u svojoj vjeri i ljubavi da u njegovoj službi budemo vjerni sve do smrti" (Molitva). I sam sveti Fidelis pozvao se u času svoje smrti na značenje svoga imena. Čas prije nego što su ga kalvinisti napali, tražili su od njega da se odreće svoje vjere, a on im je odgovorio: "Ja, Fidelis (vjeran) da se iznevjerim svojoj vjeri?!"

Na današnji se dan krstio u Milanu sv. Augustin.

U uskrsnoj noći kod obnove krsnog zavjeta, opominje svećenik prisutne vjernike da je uz sakramenat krštenja usko povezano obećanje "da ćemo Bogu VJERNO SLUŽITI u svetoj Crkvi katoličkoj". Sveti mi je Fidelis uzor kako da do smrti ostanem vjeran svome kršćanskom, redovničkom, svećeničkom pozivu. Nije dosta samo da ustrajem do konca života kao kršćanin, redovnik, svećenik, nego je potrebno da ispunjam sve i najmanje obaveze svog poziva i da se odlikujem krepostima koje od mene traži moja služba.

To je smisao veselja današnje svetkovine (Poprič.). To je put koji će me dovesti kad dođe konačna Pasha, do "radosti VJEČNOG GLEDANJA SVETIH" (Poprič). Da prispijem u blaženo društvo nebeskih građana, molim svaki dan kroz uskrsno vrijeme u zahvalnom himnu: "Aeterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari - U vječnoj slavi daj da se ubrojim među svete tvoje!"

25. IV. SV. MARKO EV.
PROSNI DANI
"POBIJEDIO JE LAV OD PLEMENA JUDINA" (Otk 5,15).

- Današnji je dan dvostruko važan: radi svetkovine sv. Marka Evanđeliste i radi prosnog dana koji je posvećen zbornim bogoslužjem kod sv. Petra. Nekoć je bilo mnogo ovakovih prosnih dana, a sad su u rimskom obredu ostala četiri: ovaj i tri dana prije Spasova. Kao što se nekoć držalo u sve dane kad je bilo zborno bogoslužje pokorničkih dana, još danas se prije prosne mise drži procesija u kojoj se pjevaju litanije svih svetih pa se stoga današnji dan naziva u crkvenom jeziku VELIKE LITANIJE, dok se prosni dani prije Spasova nazivlju MALE LITANIJE. U crkvama gdje se drži procesija, glavna je misa od prosnog dana, a gdje nema procesije, od blagdana sv. Marka

Sv. Marko koji se prije zvao Ivan, rođen je u Jeruzalemu deset do petnaest godina poslije Kristova rođenja. Za kršćanstvo ga je predobio i krstio apostolski prvak sv. Petar. Zajedno s ujakom Barnabom išao je propovijedati Evanđelje na prvom apostolskom putovanju sv. Pavla. God. 63-64 boravio je sa sv. Petrom u Rimu gdje je napisao Evanđelje prema onome što je propovjedao Petar. Predaja kaže da je bio prvi biskup u Aleksandriji jednom od tadašnjih najvećih gradova i da je umro mučeničkom smrću.

Evanđelje što ga je napisao sv. Marko, počinje Izaijinim proročanstvom: "Evo ja šaljem anđela svojega pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj. Glas onoga što viče u pustinji: pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove" (Iz 40,3). Na temelju viđenja proroka Ezekijela koje nam predočuje današnja Poslanica, četiri sveta evanđelista slikovitu su

označena s četiri životinje. Budući da je sv. Marko započeo svoje Evanđelje s glasom što viče u pustinji, predstavlja ga simbol lava. U srijedu iza nedjelje "Veseli se" kod glavnog skrutinija tumačio bi biskup katekumenima značenje simbola četvorice evanđelista. O svetom bi Marku rekao: "Evanđelistu Marka simbolizira lav jer počinje glasom u pustinji i jer naviješta KRISTA NEPOBJEDIVOG KRALJA". Na sveti uskrsni blagdan čita nam Crkva upravo od sv. Marka opis Kristove pobjede nad smrću i paklom.

Sveti je Marko sudjelovao u Kristovoj pobjedi: bio je POMOĆNIK I GLASNIK TE POBJEDE. Na apostolskim putovanjima, kao Petrov i Pavlov suradnik mnogo se trudio i podnosio jer je poslušao riječ Kristovu: "Ne nosite ni kese ni torbe ni obuće" (Ev.). No mnogo je više učinio i još danas čini po Evanđelju koje je napisao.

I ja sam kao kršćanin, a još više kao svećenik pozvan da POTPOMAŽEM OSTVARENJE KRISTOVE POBJEDE i da "RAZGLASUJEM NJEGOVA DIVNA DJELA" (1 Pt 2,9). Najprije moram nastojati da poštujem, a zatim da usvojim i u djelo provedem nauku Kristova Evanđelja. "Evanđelje je knjiga koja se ne smije samo čitati, nego se mora proživjeti. To je knjiga koja se otvara samo onom koji uvijek ponovno gleda svoj život u Evanđelju i svoje djelovanje povezuje s Evanđeljem. Mi ozbiljno shvaćamo Evanđelje jedino ako ga vršimo i tek tada osjećamo u svojem životu nadnaravnu snagu Božje riječi koja nadilazi svaku ljudsku snagu. O da bismo shvatili i cijenili Božji dar! No mi tako često čitamo beskorisne i loše stvari, a Evanđelje, riječ Božju ostavljamo" (B. Baur). Sudjelujući u Kristovoj Pashi po sv. euharistiji, po obnovi vlastitog i tuđeg života, po provođenju u djelo riječi Kristova Evanđelja, pripremam se da jednom budem dionik nebeske nagrade o kojoj je Krist govorio anđelu crkve u Efezu: "Tko pobijedi, dat ću mu da jede od drva života koje je u raju Božjem" (Otk 2,7).

26. IV. SUBOTA SV. MARIJE
"CORAM IPSO - UZA NJ" (Posl.).

- Uskrsno je vrijeme razdoblje radosnog promatranja Kristove blizine na zemlji i na nebu. Krist je bio blizu ljudima dok je na zemlji živio. U slavnom tijelu boravio je sa svojim apostolima između Uskrsa i Uzašašća. Blizu je sv. Crkvi kao što je glava blizu svojim udovima. Još je bliže svetima u nebeskom blaženom gledanju.

Današnje je misno bogoslužje poticaj da se zagledamo u radost duše presvete Djevice koju je osjećala radi KRISTOVE BLIZINE na zemlji i koju sad osjeća na nebu. Bogoslužje stavlja danas u usta Kristovoj majci riječi vječne Mudrosti: "Služila sam uza nju u svetom stanu. Ustalila sam se na Sionu, u svetom sam gradu počinula, moj je boravak među svetima" (Posl.). Marija je proživljavala radost Kristove blizine dok ga je nosila u krilu, dok je s njim živjela u nazaretskom domu, no sigurno je blizina njenog uskrsnulog Sina bila za nju izvor osobite radosti. A njezin boravak uz Krista na nebu? Naš se um ne usuđuje da pokuša shvatiti odnos Krista i Marije u nebeskoj slavi. Naše srce ne može niti izdaleka osjetiti radost Marijinu što je slavnom Spasitelju blizu dušom i tijelom. Crkva slikovito predstavlja Marijinu radost služeći se izrazima zaručnice iz Pjesme nad pjesmama: "Tvoja je blizina slađa od vina. Kao razliveno ulje tvoje je ime" (Pj 1,1-2). Marijina radost na nebu još je mnogo veća od one radosti koju je izrazila u svojoj zahvalnoj pjesmi: "Veliča duša moja Gospodina. I Raduje se duh moj u Bogu spasu mojemu. Što je pogledao na poniženje sluškinje svoje, jer gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji. Jer mi čini velike stvari svesilni i sveto je ime njegovo. I milosrđe je njegovo od koljena do koljena onima koji ga se boje" (Lk 1,46-50).

Sveti osjećaji Djevice Marije koji su ispunjali njezinu dušu u Kristovoj blizini na zemlji, još više blažena radost uz Krista na nebu UZOR JE CRKVI I SVIMA NAMA POJEDINCIMA što trebamo osjećati, kako se veseliti zbog Kristove blizine na zemlji i zbog

očekivanja blaženog života zajedno s njim na nebu. Krist nam je neshvatljivo blizu po milosti posvećujućoj, po svetim sakramentima, napose po presvetoj euharistiji. Ono što je sveti Ivan napisao za nebo, ispunja se u uzvišenom smislu već ovdje na zemlji: "Stanovat će s njima i oni će biti narod njegov, a sam Bog će biti s njima kao Bog njihov" (Otk 21,3). Ne samo grad Božji na nebu, nego i Crkva na zemlji je "šator Božji među ljudima" (Isti redak). Kad bismo shvatili i promatrali Božju blizinu bili bismo doista beskrajno radosni u svakoj zemaljskoj nevolji kao što je bio apostol Pavao koji je pisao: "Preobilna je moja radost posred sve naše nevolje" (2 Kor 7,4).

Je li itko poslije Marije tako blizu Krista kao svećenik na oltaru i kao svaki vjernik u času sv. pričesti? Crkva nas u tom času uspoređuje s presvetom Djevicom stavljajući nam na usta usklik: "Blaženo krilo Djevice Marije koje je nosilo Sina vječnoga Oca" (Prič.). Ako doživljujemo isto što je doživjela presveta Djevica, trebali bismo onda i osjećati pri tom slično kao što je i ona osjećala!

Kršćanski život, redovnički stalež, svećenička služba trebali bi biti protkani pobožnim osjećajima strahopočitanja jer ono što doživljujemo na zemlji zapravo je početak onoga što ćemo doživjeti na nebu, kao što je za Mariju Kristova blizina na zemlji već bila početak blaženog života na nebu. To izrazuje antifona kojom svakog dana kroz uskrsno vrijeme pozdravljamo nebesku kraljicu: "Kraljice neba, raduj se, aleluja, Jer koga si bila dostojna nositi, aleluja, Uskrsnu kako je rekao, aleluja!"

27. IV.
TREĆA NEDJELJA PO USKRSU
"MODICUM - JOŠ MALO" (Ev.).

- Prva polovina uskrsnog vremena vidljiv je odraz uskrsnog blagdana, dok je druga polovina ponešto usmjerena prema Spasovu i Duhovima. Od danas unaprijed promatramo kako se Spasitelj spremao da napusti zemlju i po dolasku Duha Svetoga osnuje svoje duhovno kraljevstvo: svetu Crkvu. "Njegovi učenici nisu smjeli ostati privezani uz njegovu tjelesnu prisutnost. Morali su postati duhovni ljudi. Zato im je mjesto sebe odredio poslati Duha Svetoga Utješitelja. PRODUHOVLJENJE je dakle vez koji spaja Uskrs s Duhovima" (P. Parsch).

Današnja je misa vrlo živi poticaj da ODCIJEPIMO SVOJE SRCE OD SVEGA ZEMALJSKOGA, A ZAGLEDAMO SE U NEBESKU RADOST, jer je naš zemaljski život KRATKOTRAJNO PUTOVANJE. Prvak nas apostolski sv. Petar opominje: "Molim vas, da se kao stranci i putnici uzdržavate od tjelesnih želja koje vojuju protiv duše" (Posl.). Crkva moli za nas i za sve "što lutaju da se uzmognu povratiti na put pravde" (Molitva). Savršeni prikaz našeg zemaljskog života i dirljivi poticaj da se ne obaziremo na zemaljsku radost niti na žalost jesu Spasiteljeve riječi: "JOŠ MALO, PA ĆETE ME VIDJETI... Zaista vam kažem, da ćete vi plakati i jaukati, a svijet će se radovati; vi ćete se žalostiti ali će se žalost vaša okrenuti u radost. Žena kad rađa žalosna je jer joj je došao čas, ali kad rodi dijete ne sjeća se više muke od radosti što se čovjek rodio na svijet. Tako se i vi sada žalostite ali ću vas opet vidjeti te će se obradovati vaše srce i vaše radosti neće nitko uzeti od vas" (Ev.). Što za nas znače ove Kristove riječi razjasnio je sv. Augustin u tumačenju današnjeg Evanđelja: "Ono što je Spasitelj nadodao: još malo pa ćete me vidjeti, obećao je cijeloj Crkvi. Gospodin neće kasniti da ispuni svoje obećanje. Još malo pa ćemo ga vidjeti gore gdje više neće trebati da što pitamo, tražimo ili želimo. Ovo malo izgleda nam dugo dok još traje, ali kad svrši vidjet ćemo kako je doista bilo malo." Božja djeca ne mogu od zemaljskog života očekivati što drugo nego suze i gorčinu. Ali kad svrši ovo kratkotrajno razdoblje žalosti i muke, doći će radost blaženog gledanja koju nitko neće od nas uzeti.

Za naš kršćanski život ne možemo naći kraće i potpunije oznake nego li je Spasiteljeva

riječ "MODICUM - JOŠ MALO" (Ev.). To je doista samo prolazak - Pasha. Kao što su Židovi blagujući pashu morali stati na nogama i biti spremni za put, moramo se i mi tako sjećati da smo putnici za vrijeme cijelog zemaljskog života. Kroz uskrsno vrijeme propisala je Crkva da se kod bogoslužja ne kleči nego STOJI NA NOGAMA. To je vanjski izražaj svečanosti ali i spremnosti za putovanje. - Današnja je euharistijska žrtva - pasha obilježena vazmenim osjećajima željnog očekivanja da što prije svrši ovaj prelaz koji je označen riječju: "Modicum - Još malo" (Prič.). Sama sv. žrtva i pričest je najizvrsnije sredstvo da se naučimo prezirati zemlju, a ljubiti nebo. Tu se ispunja ono što moli Crkva: "Po ovim nam tajnama podaj, Gospodine, da krotimo zemaljske želje, a naučimo ljubiti ono što je nebesko" (Prik. molitva).

Još malo vremena i pred našim će se očima otvoriti vrata vječnosti. Ako budemo dostojni, ući ćemo u raj koji je sv. Ivan apostol ovako slikovito opisao: "I pokazao mi je (anđeo) rijeku vode žive, bistru kao kristal, koja je izlazila od prijestolja Božjega i Janjetova. Nasred ulice njegove i s obje strane rijeke drvo života koje rađa dvanaest plodova. Svakoga mjeseca daje rod svoj i lišće je drveta za lijek narodima. I više neće biti nikakva prokletstva. I prijestolje Božje i Janjetovo bit će u njemu i sluge njegove klanjat će mu se. I gledat će lice njegovo i ime njegovo bit će na čelima njihovim. I noći neće više biti i neće trebati svjetla od svjetiljke ni od svjetla sunčanoga jer će ih obasjati Gospodin Bog i kraljevat će u vijeke vijekova" (Otk 22,1-5). Danas u brevijaru početak čitanja Otkrivenja. Kad mislimo na ovu blizu radost moramo osjetiti zahvalnost prema Bogu i oduševljeno uskliknuti sa sv. Crkvom: "Uistinu je dostojno i pravedno nevidljivoga Boga Oca svemogućega i Sina njegova jedinorođena Gospodina našega Isusa Krista svim zanosom srca i pameti i službom glasa veličati!" (Uskrsni prekonij).

28. IV. SV. PAVAO OD KRIŽA
"KOJI ŽIVE, DA NE ŽIVE SEBI NEGO ONOM KOJI JE ZA NJIH UMRO I USKRSNUO" (redak iza Aleluja).

- Sveti Pavao je rođen u Ovadi (Piemont) g. 1694. Već je od mladosti bio vrlo pobožan prema propetom Spasitelju o kojem je često i dugo razmatrao. Tijelo je mrtvio bdjenjem, postom i pokorom. Da se što više uživi u Kristovu muku, svakog je petka pio mješavinu žuči i octa. U želji za mučeništvom htio se pridružiti mletačkoj ekspediciji protiv Turaka ali kad je vidio da to nije Božja volja, ostavi oružje i posveti se svom dušom radu oko spasavanja duša. Postao je svećenik i osnovao družbu pasionista kojima je glavni cilj razmišljanje i propovijedanje o muci Kristovoj. On je sam propovijedao vrlo revno i s velikim uspjehom. Njegovo je revno propovijedanje spomenuto u molitvi: "Gospodine Isuse Kriste, ti si sv. Pavlu dao posebnu ljubav da uzmogne propovijedati tajnu križa". Umro je u dubokoj starosti g. 1775. - Kako je sv. Pavao sudjelovao u Kristovoj muci duhom i trpljenjem tako je sv. Vital koga u misi spominjemo, sudjelovao svojom mučeničkom smrću.

Današnje je misno bogoslužje zanosna pjesma pohvale MISTIČNOM ŽIVOTU SJEDINJENJA S KRISTOM po zajednici trpljenja i slave. To promatranje našeg sudjelovanja u Kristovoj muci i slavi jedno je od glavnih obilježja uskrsnog razdoblja crkvene godine. Sveti se Pavao dao potpuno na promatranje i proživljavanje KRISTOVE MUKE. Poput apostola naroda sv. Pavla i on je potpuno proživio najuže združenje s Propetim. Stoga danas slušamo iz njegovih usta apostolove riječi: "S Kristom sam razapet na križ. Ne živim više ja nego živi u meni Krist. U vjeri živim Sina Božjega, koji me je ljubio i predao samoga sebe za mene" (Ulaz). Sudjelovanje u Kristovoj muci čini se ljudima ovoga svijeta ludost (Posl.). Međutim je Spasitelj otkupio svijet upravo po "ludosti križa", a svi koji su preodređeni za vječnu slavu moraju po križu postati slični Kristu da mu poslije budu slični po slavi. Sveti je apostol Pavao to ovako izrazio: "Koje unaprijed pozna one i preodredi da budu jednaki slici njegova Sina da on bude prvorođeni među mnogom braćom. A koje preodredi

one i posla, a koje posla one i opravda, a koje opravda one i proslavi" (Rim 8,20-30). Kao što je za Krista njegova muka, smrt i uskrsnuće bila jedna Pasha - prelaz, tako je slično i kada nas zajednica trpljenja s Kristom najuže povezuje sa ZAJEDNIČKOM SLAVOM, "jer ako s njim trpimo, bit ćemo s njim i proslavljeni" (Redak iza Aleluja).

Žrtva sv. mise kod koje se obnavlja Kristova muka i sv. pričest u kojoj nam se daje "zalog buduće slave" trebalo bi da naš život, mišljenje, osjećaje i djelovanje urone u Kristovu Pashu - muku, smrt i uskrsnuće. S Kristovom žrtvom trebali bismo i mi sami postati žrtva kao što je to bio današnji svetac. Sudjelovanje kod svetih tajna trebalo bi povećati naše žrtvene osjećaje. Za tu milost molimo danas s Crkvom: "Neka nam, Gospodine, ove tajne udijele nebeski žar tvoje muke i smrti kojim je sv. Pavao prikazujući ih prinio tebi svoje tijelo kao žrtvu živu, svetu i tebi ugodnu" (Prik. molitva). Osjećaj da smo jedno s Kristom - žrtvom, a još više tijesno združenje s njim u svetoj pričesti moralo bi se tako odraziti u našem životu da svakom koji s nama dolazi u dodir bude odmah jasno da nam je "nauka križa moć Božja" (Posl.). Ne smijemo dakle kod svetih tajna sudjelovati mlohavo i bez pobožnosti nego moramo revno nastojati da "crpimo vodu što teče u život vječni i da Kristovu presvtu muku utisnemo u svoje srce te je zadržimo u vladanju i životu" (Poprič.).

Zemaljske muke nesreća su za one koji trpe bez Krista, a izvor vječne sreće za one koji trpe s Kristom. Kao kršćanin, a još više kao redovnik ili svećenik moram podnositi mnogo toga što život sam sa sobom donese, a i sam se svojevoljno moram u mnogočemu mrtviti. Moj je život besmislen ako ne trpim potpunom voljom rado i sa sviješću da sam s Kristom povezan. Vrlo je utješna riječ apostolskog prvaka: "Radujte se što ste zajedničari patnja Kristovih, pa ćete klicati od veselja kad se objavi njegova slava" (Prič.).

29. IV. SV. PETAR VERONSKI
"FIDEM CONGRUA DEVOTIONE SECTEMUR - DA NASLJEDUJEMO VJERU DOSTOJNOM POBOŽNOŠĆU" (Molitva).

- Rođen je godine 1205. od roditelja koji su bili manihejci. U sedmoj godini života upita ga stric heretik, što je naučio u školi, a on odvažno izgovori simbol kršćanske vjere "Vjerujem". Sam sv. Dominik, utemeljitelj reda propovjednika, primi ga u svoj red g. 1221. Bio je vrlo revan propovjednik. Obratio je na pravu vjeru velik broj krivovjeraca. Kao što je prorekao za vrijeme jedne propovijedi, umro je mučeničkom smrću radi vjere na putu između Koma i Milana 6. travnja 1252.

Evanđelje današnje mise u prispodobi o lozovu panju i mladicama razjašnjuje nam otajstvo naše povezanosti s Kristom: "Ostanite u meni i ja u vama. Kao što mladica ne može sama od sebe dati roda ako ne ostane na panju, tako ni vi ako ne ostanete u meni. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj daje mnogo ploda jer bez mene ne možete ništa učiniti". Vez koji je sv. Petra na poseban način povezivao s Kristom bila je njegova JAKA I ČVRSTA VJERA. Njegov redovnički život bio je živo Evanđelje. Kako je sam bio s Kristom povezan, uložio je sve nastojanje da propovijedanjem i druge s Kristom što uže poveže. Bog je njegov trud blagoslivljao pa je njegova riječ blagotvorno djelovala. Kad bi se negdje čulo da dolazi, mnoštvo mu je izlazilo u susret s križem, zastavama i glazbalima. Često su ga morali nositi na nosiljci da ga mnogobrojni narod ne bi ozlijedio. To je bio narod koga je po Kristu privlačila Petrova živa vjera. Apostolsko djelovanje ovog svetog mučenika pokazalo je da na obraćenje grešnika više djeluje unutarnji vjerski žar i život po vjeri kod propovjednika nego najrječitiji govor.

Svjedočanstvo za Krista riječima i životom koje je sv. Petar dao svojim suvremenicima, okrunila je njegova mučenička smrt. Kad mu je glava bila već jedamput zasječena mačem, uspio je da se uspravi na koljena i pobožno izmoli Vjerovanje. Tako je svojom krvlju posvjedočio svoju vjeru, ali je također svojom krvlju i svojom vjerom posvetio svoju i našu

Pashu - prelaz u nebesku domovinu. Već prva Pasha - Pasha izraelskog naroda bila je obilježena krvlju vazmenog jaganjca i čvrstom vjerom Mojsija i cijelog naroda. Sv. Pavao slavi vjeru koju je pokazao Mojsije i narod prigodom izlaska iz Egipta: "Vjerom ostavi Egipat ne pobojavši se srdžbe kraljeve jer je ustrajao kao da vidi onoga koji se ne vidi. Vjerom je svetkovao Pashu i škropio krvlju da se onaj koji je ubijao, ne dotakne njihovih prvenaca. Vjerom prijeđoše Crveno more kao po suhoj zemlji, dok se Egipćani kad su to pokušali, utopiše" (Heb 11,27-29). I Kristova je Pasha bila obilježena KRVLJU kojom nas je otkupio, a njegov križ postao simbol naše VJERE. Jednako je i Pasha svetih mučenika bila ujedno potvrda njihove vjere koju su zasvjedočili svojom krvlju.

Crkva me danas potiče da "nasljedujem dostojnom pobožnošću vjeru blaženoga Petra mučenika koji je za širenje iste vjere zaslužio primiti mučeničku palmu" (Molitva). Vjera će me voditi da sretno prebrodim sve pogibli zemaljskog putovanja i prispijem u obećanu rajsku domovinu. Što življa bude moja vjera, to sretnija će biti moja Pasha. Vjera će me dovesti do življeg i pobožnijeg sudjelovanja u sv. Kristovoj žrtvi. Njegova će krv obilježiti moju dušu pa će kod moje smrti morati da uzmakne pakleni neprijatelj, a ja ću radosno prijeći u vječni stan. Ispunit će se radosni usklik: "Od krvi se na vratima Strahovit plaši anđeo, Put u moru se otvara, Dušmana vali gutaju" (Himan s Večernje kroz uskrsno vrijeme).

30. IV. SV. KATARINA SIENSKA
"SPASONOSNA ŽRTVA KOJA MIRIŠE DJEVIČANSKIM MIRISOM" (Prik. molitva).

- Jedna od najvećih i najzaslužnijih žena u povijesti kršćanstva, sv. Katarina Sienska rođena je kao 25. dijete svojih roditelja 25. ožujka 1347. Već u sedmoj godini zavjetovala se da će ostati djevica. Ukućani su htjeli svakako da se uda, a kad je nisu mogli na to nagovoriti stali su je svakako zlostavljati. Napokon su roditelji pristali na njezinu volju da se posveti Bogu, pa je ušla u treći red sv. Dominika. Njezina odanos Kristu, odcijepljenost od zemaljskih radosti, dar čudesa, znanje, mudrost i razboritost pročule su se po cijeloj Evropi. Tisuće osoba sa svih strana dolazile su da je vide i da po njoj dobiju milost obraćenja. Mnogobrojni svećenici nisu mogli prispjeti da ispovjede veliko mnoštvo vjernika koje je ona pomagala, tješila i obraćala. Često je posredovala među zavađenim kraljevima i knezovima. Njezinu su riječ uvažavali crkveni i svjetovni poglavari. Papu Grgura IX. nagovorila je da se iz Avinjona vrati u Rim. Odlikovala se izvanrednom ljubavlju prema Bogu i bližnjemu i posebnom pobožnošću prema predragocjenoj Krvi Kristovoj. Njezini se spisi odlikuju osobitom ljepotom jezika, potpuno ispravnom teološkom naukom i mističnom dubinom. Uza sve što ju je cijeli svijet poštovao, njezini su je građani zlostavljali, izvrgavali ruglu, no to je nije ni najmanje zaustavljalo u nastojanju da potpuno u svemu ispuni Božju volju. Umrla je u trideset trećoj godini života, 29. IV. 1380. izgovarajući riječi: "U ruke tvoje, Gospodine, predajem duh svoj". Papa Pijo II. proglasio ju je sveticom 1461., a Pijo XII. 1939. zaštitnicom Italije uza sv. Franju Asiškog.

U pjesmi iza Poslanice pjevamo danas: "Neka se prikažu kralju djevice". Katarina se POTPUNO POSVETILA BOGU. Prije i poslije nje mnoge su se djevice odrekle svijeta i predale Bogu. Kao što je Katarina bila sjajna zvijezda na obzorju sv. Crkve u 14. st., tako Crkva smatra da su djevičanske duše svih vremena njezin najljepši nakit i blago. O djevičanstvu je pisao sv. Ciprijan: "To je cvijet crkvenog stabla, dika i ures duhovne milosti, krasni dar, čisto i nepokvareno djelo hvale i časti, slika Božja koja odgovara svetosti Gospodnjoj, ljepši dio Kristova stada", a današnji sv. otac Pijo XII: "Među najdragocjenije blago koje je osnivač Crkve ostavio u nasljedstvo društvu koje je osnovao, pripada bez sumnje sv. djevičanstvo i ona potpuna čistoća koja je posvećena božanskoj službi" (Enc. O svetom djevičanstvu, od 25. III. 1954.).

Prikazna molitva spominje "spasonosnu žrtvu koja miriše djevičanskim mirisom." To

je prije svega žrtva Krista koji je rođen od djevičanske majke, a on sam je "vijenac djevica" (Himan s današnjih Pohvala). No to je također žrtva djevičanskog života sv. Katarine koja je uz ostala djela pokore i mrtvenja bila obilježena Kristovim ranama. No to je žrtva i svih djevičanskih duša koje se radi Krista odriču zemaljskih naslada. Sv. Metod Olimpijski uspoređuje djevice s mučenicima, a sv. Grgur Veliki uči, da potpuna čistoća nadomješta mučeništvo: "Premda nemamo prilike da budemo progonjeni, naš mir ipa ima svoje mučeništvo jer iako svoje vratove ne podmećemo pod mač, ipak duhovnim mačem siječemo u duši tjelesne želje."

Ako želim dostojno nasjedovati ono što kod oltara vršim, moram nastojati da "razapnem svoje tijelo s manama i požudama" (Usp. Gal 5,24). Živeći u potpunoj čistoći ja doista provodim razapeti život, kako to piše sv. Ivan Hrizostom: "I plod i izvor djevičanstva je razapeti život." Danas i svakog dana stavljam svoj život uz razapetog Krista te zajedno s njim prikazujem i sebe Bogu moleći s Crkvom: "Neka uziđu k tebi, Gospodine, molitve što ti ih prikazujemo o svetkovini blažene Katarine, tvoje djevice i spasonosna žrtva koja miriše djevičanskim mirisom" (Prik. molitva).

1. V. SV. JOSIP RADNIK
"EX ANIMO OPERAMINI SICUT DOMINO - RADITE OD SRCA KAO ZA GOSPODINA" (Posl.).

- Kad je Spasitelj došao na svijet, veći dio svoga života proveo je u krugu svoje obitelji u Nazaretu. Njegov poočim sv. Josip bio je drvodjelac. Ne shvačajući kako je mogao Spasitelj činiti mnogobrojna čudesa, ljudi su se u čudu pitali: "Zar ovo nije sin drvodjelca?" (Ev.). Sveti Josip, a s njim zajedno i presveta Djevica, proživio je sve teškoće radničkog života. Posebno je osjetio težinu siromaštva kad je došao u Betlehem prigodom popisa što ga je naredio car August. Sveto rođenje Kristovo doživio je u priprostoj štalici. Za kolijevku mu nije mogao što bolje priskrbiti do proste jasle. Još je teže dane doživio kao izbjeglica u Egiptu gdje je morao tražiti zaposlenje da prehrani dijete Isusa i njegovu majku. Nakon povratka u Nazaret, vršio je sv. Josip obične zanatlijske poslove, a Spasitelj mu je pomagao. Čitav svoj život proveo je vrlo skromno i povučeno. I njegovo je štovanje kroz povijest Crkve bilo vrlo skromno. Kroz zadnjih nekoliko vjekova to štovanje zahvaća sve veće razmjere. Danas nema gotovo ni jedne crkve u kojoj se ne nalazi njegov oltar ili slika. Papa Pijo IX. proglasio ga je g. 1870. zaštitnikom Crkve. Današnju je svetkovinu uveo sadašnji sv. otac Pijo XII. 1. svibnja 1955. prigodom sastanka predstavnika katoličkih radničkih udruženja.

Poslije grijeha naših praroditelja, Bog je kazao Adamu: "S mukom ćeš se od zemlje hraniti u sve dane svoga života. U znoju ćeš lica svojega jesti kruh" (Post 3,17.19). To je "ZAKON RADA" o kojem govori današnja molitva. Kao što je radio sv. Josip, radio je i Spasitelj i njegovi apostoli. O apostolu Pavlu pripovijedaju Djela apostolska (18,3), da je bio šatorar. Uza sav veliki apostolski rad sam je zarađivao što mu je bilo potrebno za život pa je mogao slobodno dati izjavu crkvenim starješinama koji su iz Efeza došli k njemu u Milet: "Srebra ili zlata ili odijela nisam poželio ni od koga. Vi sami znate što je trebalo meni i mojim pratiocima, da su priskrbile ove ruke. U svemu sam vam pokazao kako se treba truditi" (Dj 20,33-35).

Bogoslužje nas potiče da POSVETIMO I PRODUHOVIMO RAD ljubavlju, međusobnom slogom, sabranošću i dobrom nakanom radeći na slavu Božju, očekujući nagradu od njega, a ne iz zemaljskih motiva: "Imajte ljubav koja je najsavršenija veza. I mir Kristov neka gospoduje u srcima vašim, na koji ste i pozvani u jednom tijelu i zahvalni budite. Što god radite, radite od srca kao za Gospodina, a ne kao za ljude, znajući da ćete od Gospodina primiti kao nagradu nebesku baštinu" (Posl.). Posebno je važno u dnevnom životu POVEZATI RAD S MOLITVOM. Patrijarha zapadnog redovništva sv. Benedikt osnovao je

red kojemu je geslo: "Ora et labora - Moli i radi". Njegovim je sinovima prva dužnost javna molitva i promatranje božanskih stvari. No uza sve to, kako svjedoči povijest, oni su osnovali tri osmine svih gradova Njemačke i Francuske, iskrčili prašume, regulirali rijeke, isušili močvare, najneplodnije krajeve pretvorili u bujna polja.

Posebno područje moga rada je SKRB I NASTOJANJE OKO DOSTOJNOG VRŠENJA SLUŽBE BOŽJE. Žalosno je vidjeti svećenika koji ljenčari dok je njegova crkva i oltar zapušten, sveto posuđe u lošem stanju, vjernici nedovoljno poučeni o božanskim stvarima. Ne samo na darove kruha i vina nego i na sav naš trud oko bogoslužja odnose se riječi "žrtve, što ti ih prinosimo od rada ruku naših" (Prik. molitva). Sv. Josip nam je svima uzor kako ćemo marljivo i pobožno vršiti službu koju nam je Božja providnost namijenila. Crkva se nada da ćemo "po njegovom primjeru i zaštiti izvršiti djela koja nam Bog naređuje i postignuti nagradu koju obećaje" (Molitva).

2. V. SV. ATANAZIJE.
SJAJ BOŽANSTVA.

- "Stup pravovjerja" aleksandrijski patrijarh, naučitelj Crkve sv. Atanazije rođen je u Aleksandriji god. 295. Biskup ga je Aleksandar redio za đakona g. 319. U to se doba pojavilo Arijevo krivovjerje koje je nijekalo Kristovo božanstvo. Glavni pobornik Crkve protiv tog krivovjerja bio je upravo sv. Atanazije. Njegov ga je biskup poveo sa sobom na prvi opći crkveni sabor u Niceju g. 325. Tu je Atanazije mudro i odvažno branio kršćansku nauku protiv Arija. Radi vjere u Kristovo božanstvo morao je čitavi život vrlo mnogo trpjeti. Poslije smrti biskupa Aleksandra g. 328. bio je jednoglasno izabran za biskupa. Za vladanja petorice različitih careva morao je pet puta ići u progonstvo. Da se ukloni smrtnoj pogibli koja mu je prijetila od Arijanaca, krio se pet godina u praznom bunaru. Za njega je znao samo jedan prijatelj koji mu je donosio hranu. Iz mnogih pogibli Bog ga je očito izbavio. Velika mu je utjeha bila izvanredna ljubav čitavog vjernog puka. Umro je u svojem biskupskom gradu Aleksandriji i na svojem krevetu 2. svibnja 373. poslije nego je 46 godina bio biskup. Atanazije je jedan od najvećih naučitelja i branitelja katoličke vjere u čitavoj povijesti Crkve. On je sudjelovao na nicejskom saboru kod sastavljanja simbola vjere (Credo), što ga kod mise pjevamo. Također je sastavio posebni dulji simbol koji se moli na Prvom času na blagdan Presv. Trojstva, a zove se po njemu Atanazijevo vjerovanje.

U molitvama, čitanjima i pjesmama današnjeg misnog obrasca odrazuju se mnoge pojedinosti iz života velikog naučitelja i borca za vjeru. Atanaziju je Bog dao veliku milost da je JASNO SHVATIO KRISTOVO BOŽANSTVO. Tu je spoznaju stekao ne samo svojim proučavanjem i umovanjem nego prije svega po Božjem prosvjetljenju. U njegovoj je duši zasjalo božansko svjetlo o kojem piše sv. Pavao: "Bog, koji je rekao da iz tame zasvijetli svjetlo, on je rasvijetlio srca naša da u njima zasja poznavanje slave Božje u osobi Krista Isusa" (Posl.).

Božje svjetlo što je zasjalo u njegovu srcu, odrazilo se u njegovu ODVAŽNOM PROPOVIJEDANJU. "Usred skupštine otvorio je Gospodin njegova usta" (Ulaz), "nije propovijedao sebe nego Isusa Krista" (Posl.), neustrašivo je poslušao Kristovu riječ: "Što vam govorim u tami, kazujte na svjetlosti i što na uho čujete, propovijedajte na krovovima" (Prič.). Atanazijeva je propovijed bila riječ o vjeri "u jedinoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega, rođenog od Oca prije svih vjekova, Boga od Boga, Svjetlost od Svjetlosti, pravoga Boga od pravoga Boga, koji nije stvoren nego rođen, jedne biti s Ocem po kojem je sve stvoreno" (Nicejsko Vjerovanje).

Jasna spoznaja Kristova božanstva davala je Atanaziju SNAGU da je mogao STRPLJIVO PODNOSITI sva zlostavljanja i progonstva. Crkva mu radi njegove izvanredne strpljivosti stavlja u usta apostolove riječi: "U svemu trpimo nevolje ali se ne prepadamo,

zbunjeni smo ali ne gubimo nade. Progone nas ali nismo ostavljeni; obaraju nas ali ne propadamo. Uvijek nosimo amo i tamo smrt Isusovu u svojem tijelu da se i život Isusov u našem tijelu očituje" (Posl.). Kao što je Krist poslije poniženja Velikog petka doživio uskrsno slavlje, tako je slično i Atanazije poslije zemaljskih muka dobio vječnu slavu. Sasvim je slična Kristova Pasha i Pasha njegovih svetaca. Ta je Pasha opisana na mnogo načina u svakodnevnom bogoslužju uskrsnog vremena. Danas je posebno izražena misao Atanazijeve Pashe riječima sv. Jakova: "Blažen čovjek koji podnese kušnju jer kako bude prokušan primit će vijenac života" (Redak iza Aleluja).

Ako možda i ja moram trpjeti nešto od onih teškoća o kojima govori Evanđelje, sjećat ću se da je moj Pomoćnik isti onaj koji je davao snagu i Atanaziju. Sveta mi žrtva posreduje njegovu pomoć. Crkva me uvjerava da se i na meni ispunja Božje proročanstvo: "MOJA ĆE GA RUKA POMAGATI I DESNICA GA MOJA JAČATI" (Prik.).

3. V. NAŠAŠĆE SV. KRIŽA
"PER SIGNUM CRUCIS - PO ZNAKU KRIŽA" (Prič.).

- Prije znamenite pobjede nad Maksencijem god. 313. car Konstantin Veliki vidio je na nebu svijetli križ i natpis "U ovom ćeš znaku pobijediti". Predaja kaže da je njegova majka carica sv. Jelena malo vremena iza toga pošla u Jeruzalem da potraži sveto drvo na kojem je Krist izvršio djelo našega otkupljenja. Pošto su iz zemlje iskopana tri križa, jeruzalemski je biskup Makarije molio Boga da pokaže koji je križ Spasiteljev. Zatim je sa sva tri križa dotakao neku tešku bolesnicu. Dodir prvih dvaju križeva nije joj ništa pomogao, a kod dodira trećeg križa je ozdravila. Tada je svima bilo jasno da je to križ na kojem je Spasitelj umro. Iza tog događaja dala je sv. Jelena sagraditi u Jeruzalemu veličanstvenu baziliku u kojoj je ostavila dio sv. križa, a jedan je dio poslala sinu caru Konstantinu u Rim, koji ga je dao pohraniti u crkvi što ju je sagradio na čast sv. Križa. U to je doba Konstantin izdao zakon da se nitko više ne smije razapet na križ. Kroz uskrsno vrijeme Crkva iskazuje posebno poštovanje sv. križu pa današnja svetkovina sasvim prikladno dolazi u ovo vrijeme. U vrijeme muke Crkva često spominje Kristovo uskrsnuće, a u uskrsno vrijeme spominje njegovu muku.

Križ Kristov povezuje njegovu smrt i uskrsnuće pa je prema tome najprikladniji ZNAK NAŠE PASHE - prelaza od grijeha na život Božje djece. Po križu je Spasitelj nadvladao đavla i otvorio vjernicima nebesko kraljevstvo. Stoga će se kad dođe Krist da sudi, pokazati na nebu križ kao ZNAK KONAČNE PASHE.

Svojom smrću na križu Spasitelj je zadužio sve ljude, sve je privukao k sebi (Usp. Iv 12,32). Za Crkvu je to radosna vijest koju ona širi po svem svijetu. "Recite narodima da Gospodin kraljuje s drveta" (Redak iza Aleluja). Upravo je zato križ znak ne samo Kristove muke nego i pobjede. Crkva pozdravlja križ kao znak Kristova kraljevstva: "O drva divnog štono sja u kraljevskome grimizu!" (Himan s Večernje). Znak sramote postao je znak života jer je Bog "postavio spasenje ljudskog roda na drvetu križa da odanle uskrsne život odakle je proizašla smrt, te onaj koji je na drvetu iznio pobjedu, na drvetu bude i svladan po Kristu Gospodinu našemu" (Predsl.).

Križ je za cijelo kršćanstvo znak "spasenja, života i uskrsnuća" (Ulaz i Prik.). On je vjernom puku "temelj vjere, potpora nade, u nevolji obrana, u sreći pomoć, nad neprijateljem pobjeda, u gradu straža, u polju zaštita, u kući potporanj" (Svečani blagoslov križa). Na krštenju sam primio "znak križa i na čelo i na srce". Kao svećenik još sam uže s križem povezan. "Veliku mi čast iskazuje Bog kad mi dozvoljava da idem istim putem kojim je išao njegov sin" (Sv. Pavao od križa). Ja ću doista ići tim putem uvjeren da jedino on vodi u život, kako je to izrazio Toma Kempenac: "U križu je spasenje, u križu je život, u križu je obrana od neprijatelja. U križu je obilje višnje slasti, u križu je snaga srca, u križu je radost duha. U

križu je sva krepost, u križu je savršena svetost. Nema spasenja duši, niti ufanja u život vječni osim u križu. Uzmi, dakle, križ svoj i slijedi Isusa pa ćeš ući u život vječni. On je prvi pošao noseći svoj križ i umro je za tebe na križu. Ako s njim umreš, s njim ćeš zajedno i živjeti. Ako mu budeš drug u muci, bit ćeš i u slavi" (Nasljeduj Krista II., 12).

Trebam dakle uznastojati da tajnu križa umom shvatim, da joj se po svetim sakramentima približim, da je u životu odrazim, pa ću onda sigurno "na onom strašnom sudu Kristova veličanstva, kad zadrhću počela i pokrenu se sile nebeske i na nebu se javi onaj slavni znak našeg otkupljenja, zavrijediti prijeći u život i ugledati vječnu radost blaženog uskrsnuća" (Predsl. kod blagoslova križa).

4. V. ČETVRTA NEDJELJA PO USKRSU

"IBI NOSTRA FIXA SINT CORDA, UBI VERA SUNT GAUDIA - DA NAM SRCA BUDU USIDRENA, GDJE SU PRAVE RADOSTI" (Molitva).

- Misni obrasci treće, četvrte i pete nedjelja po Uskrsu protkani su najzanosnijim i najveselijim svetim pjesmama. Nekoć je i u našim krajevima za današnju nedjelju - prema početnim riječima Ulaza - bio udomaćen naziv Nedjelja "Cantate" ("Pjevajte"). Crkva nam stavlja na promatranje misli koje povezuju uskrsni i duhovski blagdan.

Poslije izlaska iz Egipta, neposredno nakon prelaza Crvenog mora, pjevao je Mojsije sa sinovima Izraelovim, a za njima proročica Marija i sve žene s bubnjevima u kolu svečanu zahvalnu pjesmu: "Pjevajmo Gospodinu jer se slavno proslavi: konja i konjanika baci u more; pomoćnik i zaštitnik, on me je spasio" (Izl 15,1-2). Još radosnije nego što su Izraelci opjevali svoju Pashu, PJEVAMO i mi danas o Kristovoj Pashi: "Krist uskrsnuvši od mrtvih više ne umire, smrt više neće zavladati nad njim" (Redak iza Aleluja). Jednako radosno pjevamo i o svojoj Pashi: "Pjevajte Gospodinu pjesmu novu, aleluja, jer Gospodin učini divne stvari, aleluja, pred licem naroda objavio je pravdu svoju, aleluja" (Ulaz). Radosna svijest da smo otkupljeni, da smo izabrani, da smo visoko odlikovani, da smo određeni za vječno blaženstvo stavlja nam na usta vesele usklike koji tek u uzvišenim grgurovskim napjevima nalaze dostojan izražaj: "Desnica Gospodnja pokaza moć, desnica me Gospodnja uzvisi! (Redak iza Aleluja). Kliči od radosti Bogu svakolika zemljo! Pjevajte pjesmu imenu njegovu! Dođite i slušajte svi koji se bojite Boga i kazivat ću vam koliko je Gospodin učinio mojoj duši, aleluja!" (Prik.)

Sv. o. Pijo XII. postavio je načelo: "Što se ustima pjeva, to treba pameću vjerovati, a što se pameću vjeruje to treba provesti u zasebnom i javnom životu" (Enc. "M. D."). Prema tome bi moj duhovni život trebao biti radosna pjesma Kristove slave i mojem otkupljenju. Međutim je na svijetu sve promjenjivo i nestalno, te život oko mene nije pjesma. Današnje me bogoslužje uči veliku istinu: Nema zadovoljstva u srcu koje prianja uz propadljiva zemaljska dobra, nego jedino u srcu koje prianja uz prave radosti. Na toj je istini nadahnuta prekrasna današnja molitva: "Daj tvojem narodu da ljubi ono što ti zapovijedaš, da čezne za onim što ti obećavaš, pa da u svjetskim promjenama NAŠA SRCA BUDU USIDRENA GDJE SU PRAVE RADOSTI". Dakle, moj će život biti utoliko više pjesma ukoliko više svoje srce odcijepim od raspadljivih zemaljskih dobara, a priljubim ga uz neprolaznu vječnu radost.

Izvor naše radosti već ovdje na zemlji je naša povezanost s Bogom po milosti. To je ovaj dragocjeni dar o kojem piše sv. Jakov: "Svaki odlični dar i svaki savršeni poklon odozgo je; silazi od Oca svjetlosti u koga nema promjene ni sjene mijene. On nas je dragovoljno rodio po riječi istine da budemo kao prvenci njegovih stvorova" (Posl.). Po milosti postajemo dionici božanske naravi, a to se sudioništvo usavršuje sudjelovanjem kod svetih tajna. U tom smislu molimo danas: "Bože, koji nas po uzvišenoj izmjeni darova, što se vrši kod ove žrtve, činiš dionicima jednog svevišnjeg božanstva, podaj, molimo, kao što smo upoznali tvoju istinu, da je tako i dostojnim vladanjem postignemo" (Prik. molitva). Bog nam je na osobit način

blizu po svojem Duhu koji u nama prebiva. Djelovanje Duha Svetoga u Katoličkoj Crkvi i u pojedinim dušama očit je ukor (Ev.) grešnom i nemarnom svijetu, da je na krivom putu kad sve prosuđuje samo zemaljskim očima.

Na duhovni način trebam već dok živim na zemlji, doživjeti Pashu - prelaz, tako da ljubavlju svoga srca prijeđem od zemaljskih dobara k nebeskim. Spasitelj je kazao: "Gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje" (Mt 6,21), a njegov apostol Pavao: "Vaš je život s Kristom sakriven u Bogu" (Kol 3,4). Srce moje mora dakle biti u Božjem gradu o kojem je pisano: "Vrata jeruzalemska su od safira i smaragda, a svi zidovi njegovi od dragog kamenja. Svi će putovi njegovi biti pokriveni kamenom bijelim i čistim, a po ulicama njegovim pjevat će se aleluja" (Tob 13,21-22).

5. V. SV. PIJO V.

"AD DIVINUM CULTUM REPARANDUM - ZA OBNOVU BOGOŠTOVLJA" (Molitva).

- Rođen je g. 1504. u mjestu Bosco u sjevernoj Italiji. U petnaestoj godini života ušao je u dominikanski red. Mnogo je učinio za čistoću vjere kao propovjednik i kao profesor. God. 1566. izabran je za papu. Kao prije izbora, tako jednako i poslije, bio je uzor pobožnosti, jednostavnosti i mrtvenja. Kroz šest godina papinske službe učinio je više nego gotovo i jedan drugi papa 16. stoljeća. - Vrlo je zaslužan za obnovu klera i crkvene stege. Njegovu nastojanju, a napose njegovim molitvama treba pripisati glasovitu pobjedu kršćana kod Lepanta 6. listopada 1570. Ta je pobjeda bila poticaj za ustanovu blagdana Gospe od Pobjede, koji je poslije zamijenjen blagdanom sv. Krunice. Misleći na njegove zasluge za slobodu vjere molimo danas: "Bože, ti si se dostojao izabrati blaženog Pija za vrhovnog svećenika da suzbiješ neprijatelje svete Crkve" (Molitva). Sveti je Pijo mnogo nastojao da se provedu u život odredbe tridentskog sabora. God. 1566. izdao je Rimski katekizam. Na području liturgijskog života njemu dugujemo izdanje glavnih liturgijskih knjiga: brevijara i misala. Brevijar je izdao g. 1567., a misal g. 1570.

Kroz zadnjih pet stoljeća proglašena su svetima samo dvojica papa i to upravo ona dvojica koji su najviše doprinijeli za OBNOVU SV. BOGOŠTOVLJA: sv. Pijo V. i sv. Pijo X. To je činjenica koja uvelike potvrđuje tvrdnju da je sudjelovanje u svetim tajnama prvo i nenadoknadivo vrelo pravoga "kršćanskog života". Misal iz kojega čitam sv. misu nosi naslov: "Missale Romanu S. Pii V. jussu editum, a s. Pio X. reformatum". Misal nije samo slučajno povezan s imenima sv. Pija V. i sv. Pija X. Život jednog i drugog sv. Pape bio je život trajne skrbi za bogoštovlje. Sveti je Pijo V. svoju skrb ovako izrazio: "Čim smo bili uzdignuti na vrhunac apostolske službe, rado smo svoj duh, sile i misli na ono upravili što se odnosi na dostojanstvo crkvenog bogoštovlja i Božjom pomoću to smo nastojali svim slilama u djelo provesti" (Bula "Quo primum" štampana je na početku misala). Slično je sv. Pijo X. na početku svoje papinske službe pisao: "Među dužnostima pastirske službe, ne samo ove apostolske Stolice, na koju smo, premda nedostojno uzdignuti, nego i svake pojedine crkve, jest bez sumnje jedna od najvažnijih da se uzdrži i unapređuje ures kuće Božje" (Motu proprio "Inter pastorales").

Živimo u doba kad se po svijetu mnogo nastoji i radi oko obnove sv. bogoštovlja. Trebam imati na pameti da se ta obnova neće provesti sama po sebi nego je potrebno da svi pojedinci ulože mnogo truda. Što sam ja do sada na tom području učinio? Da li sam što na tome pridonio ili možda radi mog nemara propada i ono što sam od starijih baštinio? Suvišno je očekivati da će netko raditi na obnovi i podizanju izvanjskog štovanja Boga ako mu duh nije ukrašen krepošću bogoštovlja ("V. religionis"). Ne može ustrajno i dostojno štovati Boga javno onaj koji ne osjeća potrebu da ga štuje privatno. Stoga je i sv. o. Pijo XII. učesnicima prvog međunarodnog pastoralno-liturgijskog kongresa u Asizu g. 1956. rekao o PRIVATNOM BOGOŠTOVLJU ove značajne riječi: "Uz javno bogoštovlje, bogoštovlje zajednice, ima svoje

mjesto i privatno bogoštovlje koje pojedinac iskazuje Bogu u tišini svoga srca ili ga izrazuje vanjskim činima. Premda ovo privatno bogoštovlje proizlazi iz iste vjere i iste Kristove milosti, ima toliko raznih oblika koliko ima kršćana. Crkva ne samo podnosi ovu vrstu bogoštovlja nego ga u potpunosti priznaje i preporučuje, a da tim ništa ne oduzimlje prednosti liturgijskog bogoštovlja".

Moje VAZMENO RASPOLOŽENJE, raspoloženje čežnje za časom "kad ću doći i pokazati se pred licem Gospodnjim" (Ps 42,2) daje osobiti polet mojem nastojanju oko javnog i privatnog bogoštovlja, kao što je davalo i nastojanju sv. Pija V. Neka me na obnovu tog raspoloženja potakne njegova Pasha - prelaz s ovoga svijeta. Zadnji put je izišao iz Vatikana 10 dana prije smrti, 21. travnja 1572. Premda je bio teško bolestan, htio je još jedamput pohoditi sedam glavnih rimskih crkava. Govorio je da se nada da će naskoro vidjeti svete mučenike na nebu. Teškom je mukom tek navečer prispio u Vatikan. Odredio je da se mole pokornički psalmi i čita muka Isusova. Dva dana prije smrti pokušao je misiti ali nije mogao. Umro je 1. svibnja. Zadnje su mu riječi bile:"Da budeš vazda, Isuse, Vazmeno naše veselje, Preporođene izbavi Od grijeha smrti užasne" (Himan na Večernji kroz uskrsno vrijeme).

6.V. SV. IVAN APOSTOL
pred latinskim vratima
"HOĆU DA ON OSTANE DOK NE DOĐEM (Iv 21,23).

- Prema starodrevnoj predaji sv. Ivan apostol, koji jedini od apostola nije umro mučeničkom smrću, bio je za vladanja cara Domicijana u Rimu bačen u kotao vrela ulja. No budući da je odatle izišao još svježiji, car ga je dao prognati na otok Patmos gdje je doživio otajstvena viđenja i zapisao ih u knjizi Otkrivenja. Iz progonstva se povrati za cara Nerve (96-98 g.) i došao je u Efez gdje je umro prirodnom smrću u dobi oko 100 godina. Pred latinskim vratima, na jugoistočnoj strani Rima, gdje je prema predaji bio mučen sv. Ivan, podignuta je njemu u čast crkva u kojoj se drži zborno bogoslužje dan prije Cvjetnice. Danas je godišnjica posvećenja te crkve. Glavna je svetkovina sv. Ivana dva dana iza Božića, dok se na današnji dan sjećamo kako je on sudjelovao s Kristom u muci i slavi. To mu je Spasitelj unaprijed kazao.

Evanđelje današnje mise pripovijeda kako je jednom pristupila k Isusu majka sv. Ivana i Jakova i rekla: "Reci, da ova dva moja sina sjednu u tvojem kraljevstvu jedan s desne, a drugi s lijeve". Spasitelj je kao uvjet sudjelovanja u slavi tražio od njih da sudjeluju u njegovoj muci, pa ih je upitao: "Možete li piti čašu koju ću ja piti?" Oni su odlučno odgovorili: "Možemo". Iza toga je Spasitelj potvrdio da će čašu njegove muke doista piti. Za vrijeme muke sveti je Ivan bio cijelo vrijeme uz Isusa. Na večeri se naslonio na njegove prsi i upitao ga: "Gospodine, tko je taj koji će te izdati?" (Iv 21,20). Bio je uza nj kad se krvavo znojio u Getsemaniju. Sveti Matej o tom pripovijeda: "I uzevši Petra i dva sina Zebedejeva, poče se žalostiti i tužan biti. Tada im reče: Žalosna je duša moja do smrti. Ostanite ovdje i bdijte sa mnom" (Mt 26,37-38). Ivan je Krista pratio u dvor velikog svećenika i rimskog upravitelja. Jedini je od apostola bio kod njegove smrti i pogreba. Spasitelj ga je umirući ostavio za čuvara svoje majke. Nije on kod Kristove muke bio samo prisutan tijelom nego je i duhom sudjelovao. Poslije presvete Djevice, nitko nije suosjećao s Kristom toliko kao on. Stoga je Kristova smrt na križu bila za njegov duh TEŠKO MUČENIŠTVO. No on je i kasnije pio iz čaše Kristove muke, a napose kad se za cara Domicijana pokazao spremnim da dade život za Krista.

Spasitelj je sv. Ivanu unaprijed kazao da će sudjelovati u njegovoj muci, ali mu je također kazao da neće umrijeti mučeničkom smrću. Kad je sv. Petru prorekao kako će umrijeti, upita on što će biti sa sv. Ivanom, a Spasitelj odgovori: "Ako ja hoću da on ostane dok ne dođem, što je tebi do toga?" (Iv 21,22). Apostoli su shvatili da Ivan uopće neće umrijeti

ali je sveti Ivan u Evanđelju razjasnio da Spasitelj nije tako mislio nego da će umrijeti prirodnom smrću. Kristov je ljubimac doživio na Kalvariji zajedno s njim teško poniženje i mučeništvo duha. Trebao je još jedino OČEKIVATI DA DOĐE PO NJ, kako mu je obećao. Iz njegovih spisa vidimo da je njegov duh, dok je još na zemlji živio, bio potpuno uronjen u Bogu. Kao orao digao se umo i srcem do nebeskih visina. U smrtnom tijelu gledao je slavu nebeskog Jeruzalema i slušao izraze radosti njegovih stanovnika. Na mnogo mjesta u knjizi Otkrivenja napisao je riječi "Vidio sam" i "čuo sam". U njegovo srce duboko se usjekao glas što ga je čuo: "Blago onima koji su pozvani na svadbenu gozbu Janjetovu!" (Otk 19,9). Njegov vapaj za Kristovom blizinom "Dođi, Gospodine Isuse!" (Otk 22,20) zadnja je riječ sv. Pisma Novoga zavjeta. Ivan je radosno dočekao čas kad je Krist došao po nj i poveo ga sa sobom da uz njega, koji je "ugaoni kamen" (Dj 4,11), bude jedan od "dvanaest temelja" (Otk 21,14) novog Jeruzalema.

Budem li se i ja poput Ivana borio, trpio, očekivao konačnu Pashu i na nju se pripravljao, mogu se pouzdano nadati da će se i na meni ispuniti riječi koje je Krist preko njega upravio čuvaru crkve u Laodiceji: "Tko pobijedi dat ću mu da sjedi sa mnom na prijestolju mojemu, kao što i ja pobijedih i sjedoh s Ocem svojim na prijestolju njegovu" (Otk 3,21).

7. V. SV. STANISLAV

"QUORUM RELIQUIAE HIC SUNT - KOJIH SE MOĆI OVDJE NALAZE" (Red mise).

- Zaštitnik Poljske sv. Stanislav biskup i mučenik rođen je god. 1030. u Sczepanovu, u blizini Krakova. Već od najranie mladosti je živio sveto i pobožno. Spavao je na tvrdom ležaju. Što god bi dobio, dijelio je siromasima. Tako je razdijelio i bogatu baštinu koju su mu ostavili roditelji. Kao svećenik i kanonik živio je i djelovao u Krakovu. God. 1072. izabran je za krakovskog biskupa. Kao dobar pastir Gospodnjeg stada i marljiv vinogradar Gospodnjeg vinograda nije žalio truda da povjerene duše privede Bogu. Neustrašivo je ustao protiv nećudorednog i okrutnog kralja Boleslava II. Nekoliko je puta kralj poslao svoje ljude da ubiju sv. biskupa. Oni bi došli preda nj ali se nitko nije usudio da ga dirne. Tada je sam kralj u srdžbi provalio u crkvu i svojom mu rukom odsjekao glavu na oltaru. Krvnici su zatim sasjekli sveto tijelo na komadiće. Njegovo proglašenje svetim obavio je svečano papa Inocent IV. u Asizu na blagdan Rana sv. Franje god. 1253.

Dok danas sudjelujemo kod svete žrtve, pred očima nam je prizor Kristove smrti i smrti sv. biskupa Stanislava. Upravo dok je prikazivao sv. misu u crkvi sv. Mihaela i otajstveno vršio stvarnu obnovu Kristove smrti i sam je NA OLTARU DOŽIVIO MUČENIŠTVO. On je eto združio žrtvu svoga života sa žrtvom našega otkupljenja. Doživio je konačnu Pashu obnavljajući Kristovu Pashu.

Ove dvije žrtve bile su i na izvanjski način najuže povezane. No zapravo svaka žrtva svakog kršćanina povezana je s Kristovom žrtvom, jer smo s njim jedno kao što su udovi jedno s glavom i kao što su lozove mladice jedno s panjem (Ev.). Crkva hoće da povezanost svoje žrtve s Kristovom žrtvom izrazi i na vanjski način. Već od najstarijih vremena crkveni propisi određuju da se žrtva sv. mise smije prikazivati samo na oltaru u koji su uzidane RELIKVIJE SVETIH MUČENIKA. Nekoć se sv. misa služila nad grobovima svetih mučenika. Nedavno je u Splitu u crkvi sv. Duje (upravo danas je njegov blagdan) otkriven takav jedan grob koji predstavlja najdragocjeniji spomenik naše liturgijske prošlosti. Upravo su sveti mučenici na najuzvišeniji način "nadopunili nedostatak muka Kristovih u svojem tijelu za tijelo njegovo, a to je Crkva" (Kol 1,24). Stoga je sasvim razumljivo da je već u katakombama štovanje svetih mučenika bilo najuže povezano s obnovom Kristove žrtve.

Rijetki kršćani mogu po krvavom mučeništvu povezati svoju žrtvu s Kristovom. Ali svaki svećenik i vjernik može i mora duhom i srcem SAMA SEBE PRIKAZATI Bogu za

žrtvu. "Prikazujući sv. žrtvu nad moćima svetih mučenika koji su bili žrtvovani, Crkva nas upozorava da kod mise trebamo ne samo prikazivati nego također i biti prikazani, da svakog dana trebamo napredovati u ljubavi i velikodušno pretopiti u jedan prinos naše radosti, žalosti, kušnje i sve što od nas zahtijeva ispunjenje naših dužnosti. U jednu riječ povezati naše male žrtve Kristovih udova s velikom žrtvom njega, Glave" (A. Croegaert).

Svagdanja je sveta misa misterij tvoga združenja s Kristovom žrtvom. To je škola u kojoj se svetkujući Pashu učiš prelaziti od tijela k duhu, od zemlje k nebu. "Shvaćaš li, da kršćanin svaki put kad je na misi, sam prikazuje Bogu život, muku i smrt svoga Spasitelja, pače njega samoga? Shvaćaš li da kršćanin svaki put kad je na sv. misi, sam prikazuje Bogu život, muku i smrt svoga Spasitelja, pače njega samoga? Shvaćaš li da kršćanin mora svaki put kad je na misi, prikazati Bogu samoga sebe s mukom, žrtvom i smrti Isusa Krista, svoje vlastite boli, svoje svagdašnje poslove, napore, sav svoj život i spremnost umrijeti kad bude Božja volja?" (A. Dutil).

Moja povezanost s Kristom po sv. misi bit će mi izvor snage da mogu spremno podnositi sve teškoće. Dok sam združen s njim, združen sam s izvorom svake milosti i početnikom svake kreposti. Za mene je vrlo važno da poslušam njegov glas: "Ostanite u meni i ja u vama! Ako ostanete u meni, ostat će u vama i moje riječi: Što god budete htjeli, pitajte i dat će vam se!" (Ev.).

8. V. UKAZANJE SV. MIHAELA
"PRED PRIJESTOLJEM" (Posl.).

- Vojskovođu nebeske vojske, sv. Mihaela arkanđela štuje Crkva od najstarijih vremena kao svoga zaštitnika i pratioca duša preminulih do nebeske domovine. Uz glavnu svetkovinu 29. rujna, svetkujemo danas svetkovinu njegova ukazanja. Povod je ovoj svetkovini dalo glasovito ukazanje sv. Mihaela na vrhu planine Monte Gargano uz obalu Jadranskog mora oko g. 495. Sveti se Mihael još mnogo puta ukazao. Posebno je znamenito ukazanje za vrijeme kuge u Rimu g. 590. Za vrijeme pokorničke procesije vidio je sv. Grgur papa kako stavlja mač u korice i to je shvatio kao znak svršetka kuge. Na spomen tog ukazanja još i danas tvrđava koja se tu nalazi, nosi naziv tvrđave sv. Anđela. Današnja je svetkovina spomendan svih ukazanja svetih anđela o kojima nam mnogo pripovijedaju svete knjige Starog i Novog zavjeta.

Anđeli su se često pojavljivali na zemlji da pomognu ljudima u njihovim nevoljama, ali još više da njihove PAMETI I SRCA UZDIGNU K BOGU. Ljudi koji su iskazivali Bogu čast i štovanje vidjeli su na zemlji anđele. Tako se kod Kristova rođenja pojavio anđeo koji je potaknuo pastire da se poklone novorođenom Spasitelju, a mnoštvo je nebeske vojske hvalilo Boga: "Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje" (Mk 2,14). I kod Spasiteljeva uskrsnuća anđeo je objavio radosnu vijest da je on nadvladao smrt. No ne samo da su se anđeli pojavili na zemlji, nego su Božji odabranici vidjeli anđele u nebu i objavili to ljudima. Današnja je Poslanica početak knjige Otkrivenja koja pripovijeda o anđelima više nego ikoja druga knjiga sv. Pisma. Sv. Ivan je vidio anđele kako iskazuju Bogu štovanje: "I vidio sam i čuo sam glas mnogih anđela oko prijestolja. I broj njihov bijaše mirijade mirijada i tisuće tisuća, koji su govorili jakim glasom: Dostojno je Janje koje je zaklano da primi silu i bogatstvo i mudrost i jakost i čast i slavu i blagoslov... I svi anđeli stajahu oko prijestolja i starješina i četiri životinje i padoše na lice pred prijestoljem i pokloniše se Bogu govoreći: Amen, blagoslov i slava i mudrost i hvala i čast i sila i jakost Bogu našemu u vijeke vjekova" (Otk 5,11-12; 7,11-12). Dok danas pjevamo Bogu pjesmu hvale, zovemo anđele DA NAM SE PRIDRUŽE: "Blagoslivljajte Gospodina svi anđeli njegovi. Pjevajte mu pjesmu i uzvisujte ga u vijeke" (Ulaz i Prič.). Naše molitve i žtrve prinosi pred lice Gospodnje njegov anđeo: "Stao je anđeo na žrtvenik hrama držeći zlatni kadionik u svojoj ruci i dadoše mu mnogo tamjana i

uziđe dim miomirisa pred lice Božje" (Prik.). Jedna beuronska slika prikazuje anđele obučene u kleričke crkvene haljine kako dvore kod svečane biskupske mise, a ispod natpis: "Naučimo od anđela kako trebamo vršiti službu u kući Gospodnjoj". U anđele se dakle trebamo UGLEDATI i od njih NAUČITI s kolikom čašću, poštovanjem i strahopočitanjem trebamo sudjelovati kod sv. mise. Crkva nas svakog dana na početku misnog kanona zove da se nastojimo uživiti u nebesko pjevanje pa da "zajedno s anđelima i arkanđelima, s prijestoljima i gospodstvima i sa svom silom nebeske vojske pjevamo pjesmu slave govoreći bez prestanka: Svet, svet, svet, Gospodin Bog nad vojskama! Puna su nebesa i zemlja slave tvoje! Hosana u visini" (Predsl).

Anđeli su bili GLASNICI KRISTOVE SLAVNE PASHE na dan Uskrsa i Uzašašća. Oni će također biti GLASNICI KONAČNE PASHE prema Spasiteljevoj riječi: "Poslat će anđele svoje sa silnim glasom trublje i sabrat će izabrane njegove od četiri vjetra, od jednog do drugog kraja nebesa" (Mt 24,31). Za nas je velika utjeha da će sv. Mihael biti kod nas - kod naše Pashe - i da će nam sa svojim anđelima pomagati u posljednjoj borbi. Crkva ga danas za to moli: "Sveti Mihaele arkanđele, brani nas u boju da ne poginemo na strašnom sudu" (Redak iza Aleluja).

Uskrsno svjetlo što obasjava stazu našeg zemaljskog putovanja, samo je blijeda slika svjetla što obasjava nebeski Božji grad. Neka naše duše "vodi k tom svjetlu stjegonoša sv. Mihael - Signifer sanctus Michael repraesentet eas in lucem sanctam" (Prik. na misi za mrtve).

9. V. SV. GRGUR NAZIJANSKI
"VOĐA NA PUTU VJEČNOG SPASENJA" (Molitva).

- Sv. Grgur kojega istočna Crkva radi njegova izvanrednoga poznavanja božanske nauke naziva Teolog, rođen je oko god. 329. u mjestu Nazijansu u Kapadociji. Njegova mu je majka sv. Nona postavila u dušu temelje svetosti. Naobrazbu je stekao u tadašnjim najpoznatijim školama u Cezareji, Aleksandriji i Ateni. U Ateni se sprijateljio sa sv. Bazilijem s kojim je cijeli život bio srdačno povezan. Ta je veza imala veliki upliv na njega dok je bio učenik, a jednako i kasnije kad je bio monah i biskup. Za biskupa ga je posvetio sam sv. Bazilije god. 372. Pošto je bio biskup sedam godina u svojem rodnom mjestu, bio je pozvan za patrijarha u Carigrad. Radi mnogih smutnja i nemira odrekao se naskoro te službe i ponovo se povukao u samoću te se posvetio promatranju božanskih istina i pisanju teoloških djela. Bio je jedan od najboljih govornika u prvim vjekovima kršćanstva. Umro je god. 390. Nekoć je kod nas bilo vrlo rašireno njegovo štovanje. Bio je zaštitnik Bosne. Njegov lik je bio na bosanskom novcu.

Život je sv. Grgura bio IZMJENA PROMATRANJA NEBESKIH STVARI I RADA NA SPASAVANJU DUŠA. On je svim srcem čeznuo za samoćom ali su ga potrebe onoga vremena silile da radi za druge. Odlično je znao povezati jedan i drugi način života. Upravo je zato i postao "velik u kraljevstvu nebeskom", što je znao "vršiti i učiti" (Ev.). On je najprije nastojao da Božju istinu shvati, promotri i u svojem životu ostvari. Zato današnje bogoslužje primjenjuje na njega riječi Mudrosti: "Pravednik će svim srcem nastojati da urani, pa da bdi pred Gospodinom koji ga je stvorio i uzdizat će svoje molitve pred Svevišnjim. Otvorit će na molitvu usta svoja i skrušit će se za svoje prestupke. Ako bude htio veliki Gospodin, napunit će ga duhom razuma, a on će riječi svoje mudrosti izliti kao kišu i molitvom će slaviti Gospodina. On će sam upravljati njegovim nakanama i znanjem da razmišlja o njegovim tajnama. Objavit će pouke njegove nauke i proslavit će se u zakonu Božjega zavjeta" (Posl.). Promatrajući svjetlo Božje istine i sam je postao svjetlo (Ev.). On je svijetlio u svoje doba, a svijetli još i danas na obzorju Crkve katoličke sjajnim zrakama svoje mudrosti i toplinom svoje ljubavi.

U naše vrijeme Crkva sve više nastoji SKLADNO SPOJITI KONTEMPLATIVNI I AKTIVNI ŽIVOT, razmatranje i rad oko spasenja duša. Trebat će prema tome da se svjetovni kler dade još više na razmatranje i molitvu, a redovnici još više na apostolat. Po uzoru sv. Grgura, svi oni koji vrše dušobrižničku službu, moraju ustrajati da budu sveti i u Božjoj nauci naobraženi. Sveti o. Pijo XII. piše: "Ako svećeniku nedostaje svetost i znanje, sve mu nedostaje" (Ap. konst. "Sedes sapientiae" od 31. V. 1956.).

Od mene se dakle traži da uznastojim upoznati Boga, njegove tajne i sve ono što može i mene i druge k Bogu dovesti jer "svećeničko dostojanstvo koje čovjeka čini da je poslanik Gospodina znanosti, sol zemlje i svjetlo svijeta, iziskuje potpunu i solidnu izobrazbu u crkvenim naukama. Ta izobrazba treba biti takva da može hraniti i uzdržavati svećenikov duhovni život i čuvati ga od svake zablude te ga učini vjernim djeliteljem tajna Božjih i savršenim Božjim čovjekom, spremnim za svako dobro djelo" ("Sedes sapientiae"). Stoga više nego što nastojim rasvijetliti svoju kuću ili crkvu, moram nastojati da rasvijetlim svoj duh svjetlom Božje istine. Na životu službenika sv. oltara, mnogo više nego na životu vjernika, treba da se odrazi riječ sv. Pavla: "Nekada ste bili tama, a sad ste svjetlo u Gospodinu. Živite kao djeca svjetla. A plod je svjetla svaka dobrota i pravda i istina" (Ef 5,8-9).

10. V. SV. ANTONIN
"SVEĆENIK KOJEGA JE OKRUNIO GOSPODIN" (Redak iza Aleluja).

- Uzor duhovnog pastira sv. Antonin rođen je u Firenci g. 1389. Kao malo dijete bio je osobito pobožan prema presvetoj Djevici koju je svakog dana pozdravljao: "O sveto i neokaljano Djevičanstvo, ne znam kojim da te hvalama uzvisujem jer si u svojem krilu nosila onoga koga nebesa nisu mogla obuhvatiti". U 16-toj godini ušao je u dominikanski red i tu je provodio strogi pokornički život. Premda je bio slabe tjelesne konstrukcije, često je postio, vrlo malo spavao i to na podu ili daskama, nosio je košulju od kostrijeti danju i noću. Brižljivo je čuvao djevičansku čistoću. Za vrijeme molitve često su ga vidjeli uzdignuta od zemlje. Poslije Jutarnje (Matutina) u ponoći, proveo bi ostali dio noći u molitvi, čitanju i pisanju. Kad je g. 1446. postao nadbiskup u Firenci, nastavio je i dalje život siromašnog, jednostavnog i poniznog redovnika. Njegova ljubav i skrb za siromahe nije poznavala granica, a po njegovoj pastirskoj revnosti i mudrosti mnogima je zasjalo svjetlo vjere. Mnogo je učinio za dostojno vršenje svetog bogoštovlja. Papa Nikola V. izjavio je da ga smatra dostojnim da već za života bude proglašen svecem. Kao starješina svoga reda i kao nadbiskup sve je zadivio svojim razboritim uputama, opomenama i savjetima. Radi toga su ga obično nazivali: "Antonin savjetnik". Umro je god. 1459. izgovarajući riječi: "Oči su moje uvijek upravljene prema Gospodinu jer on izbavlja iz zamke moje noge" (Ps 25,15).

Kako su veliki bili DAROVI KOJIMA JE BOG UKRASIO sv. Antonina! Njegova je svetos odraz Božje svetosti. Danas se divimo promatrajući kako je veličanstven bio taj odraz: "U njemu slavimo tvoju veličinu" (Molitva). S talentima koje mu je Bog dao, dobro se služio i umnožio ih (Ev.). U kreposti se visoko uzdigao: "Nitko se nije našao tko bi kao on izvršio zakon Svevišnjega" (Posl.). Njegova je svetost najljepši nakit Kristove zaručnice, kao što je i svetost današnjih svetih mučenika Gordijana i Epimaha, koju Crkva slavi riječima Otkrivenja: "Došlo je vrijeme svadbe Jaganjčeve i Zaručnica se njegova pripravila. I dade joj da se obuče u bijeli i sjajni bez, jer bez označuje pravedna djela svetih" (Posl. na misi sv. mučenika). Radi njegove osobite svetosti Bog ga je visoko odlikovao i uzvisio na zemlji i na nebu: "Sklopio je s njim zavjet mira i učinio ga knezom" (Ulaz), pomazao ga je uljem milosti (Prik.), postavio ga upraviteljem svoje obitelji" (Prič.). Poslanica opisuje sve obilje Božjeg blagoslova što je sišlo na njega: "Izlio je na njega blagoslov svih naroda i zavjet je svoj potvrdio nad glavom njegovom. Odlikovao ga je svojim blagoslovima, očuvao mu svoje milosrđe te je stekao milost pred očima Gospodnjim. Proslavio ga je pred kraljevima i

okrunio ga je krunom slave".

I mene je Bog visoko odlikovao. Učinio me svojim prijateljem i odabranikom. Meni su jednom bile upravljene Kristove riječi: "Više vas ne zovem slugama nego prijateljima jer sve znate što sam činio među vama" (Iza pričesti kod svećeničkog ređenja). Što sam više talenata primio, to više moram njima zaslužiti. Bogu ću odgovarati kako upotrebljavam njegove darove. Promislit ću kako se služim milostima svoga kršćanskog, redovničkog, svećeničkog poziva. Kao što su oči svetog Antonina bile "uvijek upravljene prema Gospodinu" (njegove zadnje riječi), tako se moram i ja kod svakog svog djela obazirati prema svršetku i promišljati koliko to djelo doprinosi Božjoj slavi i koliko osigurava moju vječnu nagradu. Spasitelj Isus koji je "kruna svih svetih", koji je "okrunio" (Redak iza Aleluja) današnjeg sveca obiljem milosti na zemlji i vječnom slavom na nebu, dolazi k meni da euharistijskim združenjem okruni moje nastojanje, trud, muke po kojima sudjelujem u njegovoj žrtvi. O mojem nastojanju i trudu ovisi da li ću čuti od njega riječi poziva na konačnu radosnu Pashu: "Dobro, slugo dobri i vjerni, budući da si bio u malom vjeran, nad mnogo ću te postaviti. Uđi u veselje svoga Gospodara" (Ev.).

11. V. SV. FILIP I JAKOV.
"POKAŽI NAM OCA I DOSTA NAM JE" (Ev.)

- Svetkovina svetih apostola Filipa i Jakova slavi se u jedan isti dan jer su njihove relikvije zajedno prenesene u crkvu svetih dvanaest apostola prigodom njezine posvete za Ivana III. (561-584). Sveti je Filip rodom iz Betsaide u Galileji kao i sveta braća Petar i Andrija. On je jedan od prvih Kristovih učenika. Iz nekih zgoda koje pripovijeda Evanđelje, možemo zaključiti da je sa Spasiteljem bio posebno srdačno povezan. Malo prije nego je umnožio kruh u pustinji, njega je Spasitelj pitao što će učiniti. Pogani su htjeli doći do Isusa po njegovu posredovanju (Iv 12,21). Stara predaja kaže da je propovijedao Evanđelje u prednjoj Aziji i južnoj Rusiji, te da je umro mučeničkom smrću u gradu Hierapolisu u pokrajini Frigiji. - Rođak Isusov sv. Jakov, koji se za razliku od Ivanova brata Jakova naziva "Mlađi", rodom je iz Kane Galilejske. Provodio je vrlo strog pokornički život. Dugo je molio. Radi njegova kreposnog života poštovali su ga i Židovi pa mu je bilo dozvoljeno ulaziti u svetinju jeruzalemskog hrama, što je inače bilo zabranjeno svima koji nisu bili svećenici. Uživao je velik ugled među apostolima pa su ga postavili za prvog jeruzalemskog biskupa. Sveti ga Pavao naziva stupom Crkve (Gal 2,9). U Poslanici koju je napisao, opominje kako se treba brinuti za siromahe, kako se treba čuvati zavisti i oholosti, kako je potrebna ustrpljivost, pouzdanje u Boga i ustrajnost u molitvi. Poslije smrti rimskog namjesnika Festa, prije nego što je došao novi namjesnik Albin, Židovi su odlučili da ga ubiju. Veliki je svećenik tražio od njega da se odreče Isusa, a kad on nije htio, bacili su ga s vrha hrama. Bilo je to u njegovoj 96. godini, poslije nego što je 30 godina upravljao jeruzalemskom crkvom. Dok je umirao molio je uzdignutih ruku: "Gospodine, oprosti im jer ne znaju što čine".

Riječi koje je sv. Filip upravio Spasitelju "Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je" (Ev.) u jednostavnom i bezazlenom obliku izrazuju najdublji osjećaj ljudske duše - ČEŽNJU ZA BOGOM. Ta ista čežnja veličanstveno je izražena u proročkim knjigama Starog zavjeta, a još ljepše u psalmima: "Kao što čezne jelen za izvor vodom, tako čezne duša moja za tobom, Bože (Ps 42). Bože, Bože moj, k tebi rano ranim. Duša mi žeđa tebe, tijelo moje gine za tobom" (Ps 63). Slično je tu čežnju izrazio i sv. Augustin: "Stvorio si nas za sebe i i nemirno je srce naše dok ne otpočine u tebi, Bože".

Čežnja za Bogom je najuzvišeniji ljudski osjećaj, ali je često znak da smo zaboravili na BOŽJU BLIZINU. Sveti je Pavao govorio na Aeropagu kako ljudi "traže Boga, ne bi li ga kako napipali ili našli, premda nije daleko ni od jednoga od nas jer u njemu živimo, mičemo se i jesmo" (Dj 17,27-28). Apostolima je Bog bio još mnogo bliže u osobi Krista Isusa. No oni

tu blizinu nisu dovoljno shvatili pa je Krist radi toga ukorio Filipa: "Toliko sam vremena s vama pa me nijeste upoznali? Filipe, tko vidi mene, vidi i Oca" (Ev.). Te iste riječi ponavlja Crkva u času pričesti da nas upozori kako je i nama Spasitelj blizu kao što je bio apostolima, a mi ga vjerojatno poznajemo još manje nego oni. Nikada nećemo to dovoljno shvatiti, nikada dovoljno na to misliti, kako po Kristovoj blizini dolazimo u neposredni dodir s Presv. Trojstvom.

Uza sve što nam je Bog tako blizu, mi ga, dok smo na zemlji, poznajemo i gledamo "u ogledalu i zagonetki", a naše srce čezne da ga gledamo "LICEM U LICE" (1 Kor 13,12). Spasitelj je obećao da će ispuniti tu našu želju: "Neka se ne straši vaše srce. U kući mojega Oca ima mnogo stanova. Idem da vam pripravim mjesto. A kad odem i pripravim vam mjesto, opet ću doći i uzeti vas k sebi da budete i vi tamo gdje sam ja" (Ev.). Naš je Otac na nebesima. Strmi put kojim se penjemo dovest će nas sigurno k njemu da ga "gledamo kakav jest" (1 Iv 3,2). Da postignemo tu svrhu ne smijemo žaliti nikakva truda, jer "STRADANJA SADAŠNJEG VREMENA NISU NIŠTA PREMA SLAVI KOJA SE IMA OTKRITI U NAMA" (Rim 8,18).

12. V. PROSNI PONEDJELJAK
"DA DUŠE NAŠE K NEBESKIM ŽELJAMA UZDIGNEŠ" (Litanije).

- U 5. st. proživljavala je južna Francuska teške dane. Sveti Mamerto biskup u Vieni, naredio je da se drži pokornička procesija i zajedniče molitve kroz tri dana prije Uzašašća. Sabor u Orleansu g. 511. propisao je to za cijelu Francusku. Taj se običaj pomalo raširio po svem kršćanstvu. U Rimu je već prije postojao sličan običaj da se drže zajedničke prošnje i procesija 25. travnja. Te su prošnje i dalje zadržane i radi toga što su starije pa se zovu "Velike litanije" (točnije bi bilo kazati "Starije"), a ove koje su kasnije primili zovu se "Male litanije" (točnije "Mlađe"). Kao u korizmene dane vjernici bi se sakupili u jednu crkvu ("collecta"), pa bi išli u procesiji do druge crkve ("statio"), gdje se imala držati sveta misa. Budući da svaka procesija slikovito označuje NAŠE PUTOVANJE prema nebeskoj domovini, sasvim je prikladno da na jednom svetom mjestu započne, a na drugom završi. Zato je u Obnovljenom obredu svete Sedmice dozvoljeno da u onim župama u kojima nema dviju crkava, može procesija započeti od neke kapelice ili križa prema glavnoj crkvi. I crkveni zakonik označuje da je procesija "svečani ophod vjernog puka pod vodstvom klera od jednog svetog mjesta do drugog" (Kan 1290). Gdje se drži procesija govori se sva tri ova dana prosna misa, a na današnji se dan govori u svim crkvama.

Spasitelj nas je naučio da u svim svojim duševnim i tjelesnim potrebama DIŽEMO SVOJE OČI, RUKE, UM I SRCE prema našem Ocu koji je na nebesima. Koliko nam pouzdanja u njegovu pomoć mora uliti prispodoba o čovjeku koji je o ponoći došao pitati u prijatelja da mu pozajmi tri kruha (Ev.). Poslanica nam pripovijeda kako je velika moć molitve koja izlazi iz srca puna žive vjere i žarke ljubavi: "Ilija je bio čovjek iste naravi kao i mi i vruče je molio da ne padne kiša. I nije padala na zemlju kiša tri godine i šest mjeseci. I opet je molio Boga i nebo je dalo kišu, a zemlja je dala svoj plod". Doista, "mnogo može ustrajna molitva pravednika" (Posl.).

Svrha je molitve da naš um i srce uzdigne k Bogu. No upravo se kod molitve može vrlo lako opaziti koliko smo privezani uza zemlju. Čovjek čije su misli usmjerene prema zemlji traži zemaljska dobra, a onaj čije su misli na nebu, čezne za nebeskim dobrima. Današnji je misni obrazac poticaj da pitamo od Boga prije svega DUHOVNA DOBRA. Prije svega oproštenje grijeha: "Ispovijedajte jedan drugome svoje grijehe i molite jedan za drugoga da se spasite" (Posl.). Zatim duh Božji: "Kad dakle vi, koji ste zli, znate svojoj djeci davati dobre darove, koliko će više vaš nebeski Otac dati dobra duha onima koji ga mole" (Ev.).

Kod žrtve sv. mise Krist s nama zajednički moli i svoju molitvu združuje sa svojom

žrtvom, pa zato kažemo da je sveta misa najuzvišenija molitva. "Čovjek, kao rasipni sin, zlo je potrošio i razasuo sva dobra što ih je primio od nebeskog Oca, pa je pao u najveće siromaštvo i skrajnu bijedu. No Krist je s križa molbe i prošnje prinosio i bio je uslišan za svoju smjernost. Isto tako i na svetim oltarima uspješno posreduje za nas kod Oca da se napunimo svakim blagoslovom i milošću" (Enc. "M. D.").

Zašto Crkva određuje da danas u času sv. pričesti ponavljamo riječi iz Evanđelja: "Molite i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se, jer svaki koji moli prima, koji traži nalazi i koji kuca otvara mu se"? Sigurno zato da nas potakne na razmišljanje da u tom času primamo NAJVEĆI BOŽJI DAR - Spasitelja Isusa. Kad nam je Otac njega dao, "kako nam neće s njime sve darovati?" (Rim 8,32). Ako se naučimo čeznuti za ovim najvećim Božjim darom, ako najživlja naša prošnja bude "kruh (euharistijski) daj nam danas" onda je naša duša uzdignuta u blaženu Božju blizinu.

Svaki Božji dar i tjelesni i duhovni, a posebno najveći njegov dar Tijelo i Krv Spasitelja Isusa morao bi u mojem srcu povećati ljubav prema njemu. S Crkvom danas molim da se to doista tako ostvari: "Molimo te, Gospodine, prati naše želje milom prijaznošću da dok u nevolji primamo tvoje darove porastemo u tvojoj ljubavi" (Poprič.).

13. V. SV. ROBERT
(SV. BONO)
"ČUVAR JERUZALEMA" (Iz 62,6).

- Div među učenjacima i borcima za vjeru koje je Bog poslao Crkvi u doba iza Luterove reformacije sv. Robert Bellarmin rođen je u Montepulcianu (Toscana) na blagdan sv. Franje Asiškog 4. listopada 1542., prema kojem je kroz cijeli život gajio osobitu pobožnost, a umro je na blagdan njegovih rana (17. rujna 1621.). Na taj ga je isti blagdan Pijo XII. g. 1931. proglasio naučiteljem Crkve. Već u šestoj godini života moglo se jasno nazrijeti što će Robert jednom postati jer tek što je došao u doba razumijevanja, zanosno je tumačio Božje istine tako da su ga s posebnim zanimanjem slušali njegovi ukućani i ljudi iz okolice. Kad je god. 1560. stupio u Družbu Isusovu skratili su mu novicijat da se mogne što više baviti naukom. Još prije nego što je dovršio svoje bogoslovske nauke poslao ga je sv. Franjo Borgija da na sveučilištu u Louvenu pobija krive nauke. Profesor je postao u 21. godini života. Tisuće su dolazile da ga slušaju i vrlo velik broj je bio onih koji su na njegov poticaj počeli sveto i pobožno živjeti. U to doba on još nije bio svećenik. Poslije šestogodišnje profesorske službe u Louvenu pozvao ga je papa Grgur XIII. u Rim kao učitelja u prijepornim pitanjima. Tu je napisao svoje glavno djelo "Controversiae". To je svestrana obrana Crkve, njezinog ustrojstva, njezinog poglavice i njezine nauke. Sveti je Robert mnogo učinio kao propovjednik, ispovjednik (njegovi su pokornici bili sv. Alojzije Gonzaga i sv. Ivan Berhmans), diplomatski poslanik pape Siksta V. u Francuskoj, isusovački provincijal u Napulju, nadbiskup u Kapui, kardinal i papinski savjetnik. Kad ga je papa Klement VIII. imenovao kardinalom, rekao je: "Izabrali smo ga jer Crkva Božja nema nikoga tko bi mu bio jednak u nauci". Jednako je mnogo dobra učinio svojim mnogobrojnim spisima: "Uzdizanje duše k Bogu po ljestvama stvorenja", "O vječnom blaženstvu svetih", "Uzdasi golubice (Crkve)", "Umjetnost umiranja", itd. Njegov je katekizam preveden na 40 jezika. Sveti bi Franjo Saleški na svojim apostolskim putovanjima nosio sa sobom samo sveto Pismo i njegove spise. Umro je u dubokoj starosti izgovarajući presveto ime Isusovo. Grob mu je u crkvi sv. Ignacija u Rimu uz grob sv. Alojzija Gonzage.

Ako nam je moguće samo jednom rečenicom izraziti mnogostruku djelatnost ovoga velikog sveca, onda je to zacijelo njegovo geslo: "Ako zaboravim tebe Jeruzaelme, neka me zaboravi moja desnica" (Ps 137,5). Sav je njegov život bio ispunjen radom za uzveličanje novog Jeruzalema (Crkve) i čežnjom za Božjim gradom nebeskim Jeruzalemom. To je ono što

izrazuje današnja Prikazna pjesma: "Moja je sreća da prianjam uz Boga, da nadu svoju postavim u Gospodina, da navješćujem svu hvalu tvoju na vratima kćeri Sionske". Sve svoje znanje, sve svoje sile, sve svoje vrijeme posvetio je RADU ZA CRKVU. Ako je itko to je zacijelo on ispunio napomenu što mu ju je biskup upravio kod ređenja: "Neka tvoj nauk bude duhovni lijek Božjem narodu. Miomiris tvoga života neka bude naslada Crkvi Kristovoj, da svojim propovijedanjem i primjerom gradiš kuću tj. Božju obitelj". Jedan kardinal koji je zajedno s njim živio, izrazio se o njemu: "Mogli bismo Belarmina nazvati Atanazijem ili Augustinom naših dana, jer ga je Božja providnost poslala da se suprotstavi zabludama". - Svom je dušom radio za zemaljsko Božje kraljevstvo, ali se jednako tako svom dušom PREDAO BOGU da živi za njega. Koliko je on nastojao da se oslobodi svega zemaljskoga i preda potpuno Bogu vidi se iz ovog njegovog načela: "Moramo se osloboditi svake privezanosti za zemlju, postati neovisni od svake duhovne utjehe ako Bog hoće da nam je oduzme, pače ne smijemo se tjeskobno brinuti do kojeg ćemo stupnja savršenosti doprijeti, nego se moramo potpuno predati u Božje ruke i sjediniti se s njegovom voljom".

Crkva u svako vrijeme treba nesebičnih i marljivih radnika koji će raditi na Gospodnjoj njivi. Ako sam i ja pozvan da surađujem s Kristom na spasenju duša, trebam nastojati da stečem što više poznavanja Božje istine i Božjeg zakona. Od novozavjetnih svećenika traži se mnogo više nego od starozavjetnih za koje je prorok napisao: "Svećenikova usta treba da čuvaju mudrost, a zakon će se tražiti s njegovih usta, jer je anđeo Gospodina nad vojskama" (Mal 2,7). Uznastojat ću da i ja budem jedan od onih budnih stražara novog Jeruzalema koji svoja usta razborito otvaraju za propovijed Božje istine i za pjesmu njegove hvale što ih je Bog obećao dati Crkvi kad je rekao: "Na bedemima tvojim, Jeruzaleme, postavit ću stražare: po cijeli dan i cijelu noć neće zašutjeti da hvale ime Gospodnje" (Iz 62,6).

14. V. VIGILIJA SPASOVA
"AD TE VENIO - DOLAZIM K TEBI" (Ev.).

- O Spasitelju čitamo u Evanđelju da je "provodio noći u molitvi" (Lk 6,12). - Po njegovu su se primjeru već od najstarijih vremena pobožni kršćani često odricali noćnog počinka i provodili vrijeme u molitvi i razmišljanju božanskih stvari. Posebnom su pobožnošću to činili prije važnijih svetkovina. Zajednička noćna molitva i služba Božja u svrhu priprave za slijedeći blagdan nazvana je vigilija (bdjenje). Služba Božja na vigilije ima redovito značaj ozbiljnosti, pokore i sabranosti pa se vrši u pokorničkom ljubičastom ruhu. No budući da vigilija Spasova spada u svečano uskrsno vrijeme i da ima značaj svečane radosti, služba je Božja u bijelom ruhu. Radost Crkve izrazuju zanosne misne pjesme: "Radosnu vijest navješćujte da se čuje, aleluja, navješćujte je do na kraj zemlje. Gospodin je oslobodio puk svoj, aleluja. Poklikni Bogu sva zemljo, pjevajte pjesmu imenu njegovu: dajte slavu hvali njegovoj (Ulaz). Pjevajte Gospodinu, aleluja, pjevajte Gospodinu i blagoslivljajte ime njegovo, navješćujte iz dana u dan spasenje njegovo" (Prič.).

Misno nas bogoslužje potiče da se nastojimo UŽIVJETI U KRISTOVE OSJEĆAJE PRIJE NJEGOVA POLASKA OCU. Na zadnjoj večeri malo prije rastanka držao im je [svojim učenicima - op. M. K.] Spasitelj dirljivi govor. Iza govora je izrekao molitvu nebeskom Ocu u kojoj je izrazio što je osjećao kod pomisli da će ostaviti ovaj svijet: "Oče, došao je čas, proslavi Sina svojega. Ja sam tebe proslavio na zemlji: djelo sam dovršio koje si mi dao da učinim i sad proslavi ti mene, Oče, kod tebe istom slavom koju sam imao kod tebe prije nego što je svijet postao. Objavio sam tvoje ime ljudima koje si mi dao od svijeta. Ja sam se proslavio u njima i više nisam na svijetu, ali oni su na svijetu, ali ja idem k tebi" (Ev.).

Za mene je vrlo važno da pogledam kakvi su MOJI OSJEĆAJI KOD POMISLI DA ĆU NASKORO POĆI S OVOGA SVIJETA. Možda što više starim to više računam da je smrt još daleko. To je očit znak da me više veseli boravak na zemlji nego misao na nebo. Ali u stvari

makar da živim još i sto godina, to će brzo proći i ja se već sada moram pripravljati na taj čas. Dok danas mislim na čas Spasiteljeva i svoga prelaza, Crkva me oblači u bijelo ruho i stavlja mi na usta radosne pjesme. To je izražaj osjećaja koji su vrlo slični Spasiteljevim iz današnjeg Evanđelja: "Oče, došao je čas, proslavi Sina svojega". Slični su bili osjećaji i apostola Pavla kad se spremao da pođe s ovoga svijeta: "Dobar sam boj vojevao, trku svršio, vjeru sačuvao. Uostalom pripravljena mi je kruna pravde koju će mi dati u onaj dan Gospodin, pravedni sudac" (2 Tim 4,7-8). Misleći na skori polazak s ovoga svijeta svaki bi kršćanin, a još više svećenik, morao gajiti osjećaje koji su izraženi na jednom nadgrobnom natpisu: "Pružimo ruku prijateljici umorni od svijeta, da nas odvede odavle. I naša će smrt biti kao smrt očišćenih ljudi, slična putu u crkvu na Cvjetnu nedjelju. Slična silasku u lađu pri lepršavim zastavama i orkestrima muzike. Slična odlasku vojske u oslobođene krajeve kojoj bacaju grančice s prozora. Slična poljupcu koji će trajati dulje nego sistemi svjetova. Slična pokliku sviju pjesama skrivenih u svim prošlim i budućim dušama i svjetovima. I združenje svih minulih i budućih dana i noći u jedan samo dan u kome više noći biti neće" (Otokar Brezina).

Taj svečani polazak s ovoga svijeta cilj je svega mojega zemaljskoga života, cilj je moje posljednje službe koju u Crkvi Božjoj obavljam. Sveti Pavao piše da je svrha svih crkvenih služba da nas priprave za konačno usavršenje u Bogu: "On (Krist) je postavio da jedni budu apostoli, drugi proroci, jedni evanđelisti, a drugi pastiri i učitelji, da se sveti usavrše za djelo službe na sazdanje Tijela Kristova: dok svi ne stignemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do savršenog čovjeka, doba punine Kristove" (Posl.). Bog me je visoko odlikovao na zemlji samo zato da me pripravi na još više odlikovanje na nebu. Crkva me danas potiče na posebnu zahvalnost prema Bogu, te mi u usta stavlja riječi 66. psalma: "Blagosivajte narodi, Gospodina Boga našega i razglašujte hvalu njegovu. On je mojoj duši darovao život i nije dopustio da pokolebaju noge moje. Blagoslovljen Gospodin koji nije odbio molitve moje ni milosrđa svojega od mene" (Prik.).

15. V. SPASOVO
"GDJE SMO?"

- Četrdeseti dan poslije Uskrsa, kad je Spasitelj pošao sa zemlje na nebo, svetkujemo svečani blagdan njegova Uzašašća. Štujući svece Crkva redovito svetkuje njihov "rođendan za nebo" (Dies natalis), pa je sasvim prikladno da s najvećom svečanošću svetkuje Spasiteljev nebeski rođendan. Bogoslužje nam predočuje ovaj znameniti događaj jednostavnim obredom: poslije Evanđelja đakon utrne uskrsnu svijeću koja predstavlja Spasitelja. Crkva nas potiče da se radujemo i da svoju radost izrazimo: "Svi narodi plješćite rukama, pokliknite Bogu veselim glasom" (Ulaz). Razlog je ove radosti Kristova i naša slava.

Za SPASITELJA je Uskrs dan njegove pobjede, a Spasovo DAN SLAVODOBITNOG TRIUMFA. Uživljujući se u svečani čas kad je on na koncu zemaljskog života kao pobjednik ušao u nebeski Jeruzalem i sjeo s desne Ocu da sudjeluje u njegovoj slavi, kliče danas Crkva: "Uziđe Bog uz radosno klicanje i Gospodin uz glas trublje. Gospodin dolazi sa Sinaja u svetište. Uzlazeći u visinu vodi oslobođeno roblje" (Redci iza Aleluja). Spasiteljevo je Uzašašće kruna njegova zemaljskog života pa je stoga i današnji blagdan kao usavršenje svih drugih Kristovih blagdana, kako se izrazio sv. Bernard: "Kristovo je Uzašašće dopuna i usavršenje svih drugih njegovih blagdana i slavni završetak zemaljskog života Sina Božjega".

No Spasovo je također i dan NAŠEG SLAVLJA jer je Kristovo uzvišenje ujedno odlikovanje cijele ljudske naravi. Svete je oce silno oduševljavala istina da ljudska narav sudjeluje u božanskoj slavi, da Krist i kao čovjek sjedi na Božjem prijestolju. Ako je naša Glava proslavljena onda smo i mi udovi odlikovani i uzvišeni. Ovo naše uzvišenje s Kristom dirljivo je opisao sv. Leon papa u govoru što ga je držao na današnji dan: "Kristovo je uzašašće naše vlastito uzvišenje, jer mi smo udovi koji smo združeni s proslavljenom Glavom.

Kličimo stoga od radosti i veselimo se u pobožnom zahvaljivanju jer je danas ne samo utvrđeno naše pravo na raj, nego smo u Kristu već stupili u nebo. Zlobni nas je neprijatelj izbacio iz prvog sretnog prebivališta, a Sin Božji, učinivši nas udovima svoga tijela, POSTAVIO NAS JE S DESNE OČEVE. Još je jasnije naše sudjelovanje u Kristovu uzvišenju opisao sv. Pavao: "Bijasmo djeca srdžbe po naravi. Ali Bog koji je bogat milosrđem, radi velike ljubavi svoje kojom nas je ljubio, i nas koji bijasmo mrtvi zbog grijeha, oživio je s Kristom, i s njim uskrisio i s njim POSTAVIO NA NEBESA u Kristu Isusu: da pokaže budućim vjekovima izvanredno bogatstvo milosti svoje dobrote prema nama" (Ef 2,3 sl.). Značajno je da sv. Pavao ne piše "postavit će na nebesima" nego "postavio je na nebesima".

S Kristom sam združen kao ud njegova otajstvenog tijela. No na poseban način sam združen s njim po otajstvu svete euharistije. Danas obnavljam svoju vjeru da je on uzišao na nebo (Molitva). Moram postaviti sebi pitanje: "GDJE SAM JA, KOJI SAM S NJIM ZDRUŽEN? Na zemlji ili na nebu? O velikog li misterija moga sjedinjenja s Bogom! Eto vrhunca mističnog života u koji sam uronjen. Ima li išta drugo što bi zasluživalo toliku moju pozornost kao otajstvo moga uzdizanja prema Bogu? Ako su svi Kristovi udovi tako uzvišeni, što onda reći o onima koje je on uzdigao nad druge? Službenike oltara opominje biskup: "Dok u crkvi čitate, stojite na povišenom mjestu da vas svi čuju i vide. Pokazujući svojim tjelesnim položajem da morate boraviti na visokom stupnju kreposti tako da svima koji vas slušaju i gledaju pružate uzorni primjer nebeskog života" (Ređenje lektora). Ruke i oči preko mise uzdižem k nebu. Još više trebam uzdizati svoje srce i duh da se ispuni ono što danas molim s Crkvom: "Podaj molimo, svemogući Bože, da mi koji vjerujemo da je Jedinorođeni tvoj, Otkupitelj naš na današnji dan uzišao na nebo i sami DUHOM PREBIVAMO NA NEBU" (Molitva).

16. V. SV. UBALD

"VICTOR IN COELUM REDIS - KAO POBJEDNIK SE VRAČAŠ U NEBO" (Završetak himna kroz spasovsko vrijeme).

- Sveti biskup Ubald rodom je iz Eugubije u talijanskoj pokrajini Umbriji. U ranoj se dobi zavjetovao da će cijeli život čuvati djevičansku čistoću. Kad je postao svećenik razdijelio je sve svoje imanje siromasima i crkvama, pa je pošao u augustinijance. Taj je red on proširio po Italiji. Glas o njegovoj svetosti čuo se nadaleko pa ga je papa Honorije II. god. 1128. postavio za biskupa u rodnom mjestu Eugubiju. Kao biskup nije ništa promijenio od strogosti svoga redovničkog života, pače je još više nastojao da živi kreposno i sveto te je postao uzor vladanja svojemu stadu. Skromno se hranio, siromašno odijevao, upotrebljavao tvrdi ležaj. Dok je tijelo mrtvio, duh je hranio neprekidnim promatranjem božanskih istina. Poslije nego što je 32 godine upravljao svojom biskupijom umro je na Duhove 16. svibnja 1160. Tijelo mu se sačuvalo neraspadnuto. Pobožni ga puk mnogo štuje i zaziva kao zaštitnika protiv zasjeda đavolskih.

Kroz uskrsno vrijeme slavili smo u bogoslužju Kristovu pobjedu nad đavlom i njegovim kraljevstvom. Zajedno smo s Crkvom pjevali: "Nadvladav pakao slavno Krist, Barjake svoje razvija, Raj otvara i povlači Ko sužnja kralja tminskoga" (Himan na Večernji kroz uskrsno vrijeme). U ovo spasovsko vrijeme promatramo Kristovo slavlje poslije pobjede. Jednako tako i u životu svetaca promatramo u ovim danima UČINAK NJIHOVE POBJEDE nad svijetom, tijelom i grijehom.

Premda se već od mladosti potpuno posvetio Bogu, morao je sveti Ubald izdržati tešku borbu s tijelom, svijetom i đavlom. Dvije godine prije smrti podnosio je vrlo teške bolove. No on je dobro znao da se mrtvenjem i borbom stiče palma pobjede. Što mu je davalo snagu da izdrži u toj dugotrajnoj borbi? Njegovo neprekidno sjedinjenje s Bogom. Njegov je duh BIO NEPREKIDNO NA NEBU. Jedino ako to imamo pred očima, možemo razumjeti kako je on

bio blag, miran, pače i veseo za vrijeme najtežih kušnja, teškoća i borba i kako je s najvećim žarom ljubavi iskazivao poštovanje svojim progoniteljima. Na njega i na sve nas koji se borimo za Božje kraljevstvo, primjenjuje bogoslužje riječi 89. psalma: "Izabrao sam Davida slugu svoga i pomazao ga svojim svetim uljem. Moja će ga ruka pomagati i desnica će ga moja jačati" (Prik.). - Poslije teške i dugotrajne borbe primio je sv. Ubald VIJENAC NEBESKE SLAVE. Kod svete mise promatramo kako ga je Bog na nebu "usrećio slavom" (Posl.), kako ga je "okrunio" (Redak iza Aleluja), kako ga je postavio nad mnogim svojim dobrima i rekao mu: "Uđi u veselje svoga gospodara!" (Ev.).

Bog je odlikovao svetog Ubalda i prije i poslije njegove smrti posebnom povlasticom da ODGONI ZLE DUHOVE. Crkva nam često napominje da živimo u društvu svetih anđela ali i zli duhovi neprestano oko nas oblijeću da nas upropaste. Crkva se protiv njih bori na mnogo načina. U mnogim obredima određuje da se mole zaklinjanja đavla (egzorcizmi). I mnoge blagoslovine kao blagoslovljena voda, svijeće, grane stabala imadu svrhu da odstrane od nas đavolski utjecaj. Čas prije uzašašća na nebo, obećao je Spasitelj svojim učenicima da će u njegovo ime izgoniti vragove (Ev. Spasova).

Poslije borbe s vragom, svijetom i tijelom čeka i mene slavlje na nebu s Kristom i njegovim svetima. Misao da je Krist nadvladavši đavla već slavodobitno ušao u nebo, može u moje srce uliti pouzdanje da ću i ja jednom biti dionik slavlja što ga slikovito opisuje 68. psalam: "Nek ustane Bog i nek se razaspu neprijatelji njegovi i neka pobjegnu od lica njegova koji mrze na nj. Kao što nestaje dima i njih nestalo, kao što se topi vosak od ognja, tako izginuli grešnici od lica Božjega. A pravednici se veselili pred licem Božjim i kliktali veselo. Kola Božjih ima tisuće tisuća, Gospodin je među njima kao na Sinaju u svetinji. Ulaziš u visinu, vodiš roblje da primiš darove od ljudi. Kraljevstva zemaljska pjevajte Bogu, pjevajte psalme Gospodinu. Gle, on grmi glasom veličanstvenim: dajte slavu Bogu! Nad Izraelom je veličanstvo njegovo i sila njegova u oblacima. Strašan si Bože, u svetištu svojem! Bog Izraelov daje krepost i snagu puku svojemu. Blagoslovljen bio Bog" (Pričesni psalam na Spasovo).

17. V. SV. PASHAL

"EXALTAVIT HUMILES - VISOKO DIŽE PONIZNE" (Mk 1,52).

- Siromašni aragonski pastir sv. Pashal Baylon rođen je na Duhove 16. svibnja 1540. od priprostih ali vrlo pobožnih roditelja u mjestu Turris - Formosa. Dok je bio malo dijete, najveće mu je veselje bilo da ga majka ponese u crkvu za vrijeme svete mise. Čim je nešto ojačao, na rukama i nogama bi polako dogmizao do crkve i pošao k oltaru da uživa u blizini Spasiteljevoj. Kad je odrastao, pasao je stado svoga oca i drugih gospodara. Najradije je vodio svoje stado u blizinu crkve da se može svakog časa svratiti u crkvu i pokloniti presv. euharistiji. Kad je morao pasti stado daleko od crkve, srce mu je silno gorjelo od ljubavi i želje da se pokloni Isusu. Nekoliko mu je puta Bog na čudesan način ispunio želju. Anđeo bi mu donio sv. hostiju. God. 1564. stupio je u franjevački red i obavljao službu vratara. Čim bi svršio svoj posao, hitio bi u crkvu da bude što bliže Spasitelju tijelom i duhom. Cijeli je život posebno štovao sv. euharistiju i bl. Djevicu Mariju. Umro je na Duhove 17. svibnja 1592. u Villareal-u. Za vrijeme pogrebne svete mise, dok je mrtav ležao u crkvi, preko podizanja otvorio je oči i pobožno se poklonio Spasitelju. Papa Leon XIII. proglasio ga je g. 1897. zaštitnikom svih euharistijskih društava i kongresa.

U vrijeme dok promatramo kako je nebeski Otac na nebu uzvisio svoga Sina Isusa, koji je na zemlji bio ponižen u štalici, na križu, u grobu; sjećamo se također kako je Bog visoko UZVISIO PONIZNOG Pashala. To je redovito uvijek tako u nacrtu Božje providnosti, da on svoje najuzvišenije darove daje redovito najpriprostijim i najskromnijim i "što je veće djelo koje misli Bog proizvesti, to jednostavnije oruđe odabire" (B. Baur). Tim on pokazuje da može proizvesti sve i bez naše suradnje, a služeći se s nama pokazuje nam svoju veliku

dobrotu. Sv. Pashal je rođen u vrlo siromašnoj obitelji, tako da nije imao sredstava niti da školu pohađa. Kod stada je pitajući drugove naučio slovo po slovo, ne iz želje za znanjem i za knjigama, nego samo za vjerskim štivom i molitvom. Kao redovnik imao je prigodu da postane svećenik, no on je poput sv. patrijarha Franje volio ostati jednostavni brat. Ali svemogući Bog, "koji na visini prebiva i gleda sve što je nisko na nebu i na zemlji" (Ps 113,5), koji je "pogledao na poniznost službenice svoje" (Lk 1,48), podigao je iz "praha uboga da ga smjesti s poglavicama puka svojega" (Ps 113,6-7). Njegov je duh bio UKRAŠEN IZVANREDNIM MILOSTIMA svake vrste: priprosti brat koji nije uopće učio bogoslovije, raspravljao je o najvećim tajnama vjere tako da su mu se čudili i najpoznatiji bogoslovci onog doba. Bog mu je dao čudesa, proroštva, poznavanje tajna srca. Bio je odlikovan darom uzvišene molitve. Već kao mlad pastir znao se zanijeti u ekstazu. Njegova je molitva vrelo iz kojeg je crpio onako izvanredno poznavanje božanskih istina. Resile su ga sve kreposti u visokom stupnju. Najveće odlikovanje kojim ga je Bog odlikovao, je njegova osobita LJUBAV PREMA PRESVETOJ EUHARISTIJI. Današnje misno bogoslužje slavi ovaj najveći Božji dar: "Bože, ti si blaženog Pashala uresio divnom ljubavlju prema svetim tajnama Tijela i Krvi tvoje" (Molitva).

Svetac koji nije bio svećenik, zaštitnik je euharistijskih udruženja i euharistijske pobožnosti! To je činjenica koja bi morala potaknuti svećenike da se ne dadu natkriliti od običnih vjernika u poštovanju i ljubavi prema svetom Božjem kruhu, ali bi jednako morala potaknuti i sve vjernike da uznastoje dostojno štovati najsvetije tajne naše vjere, jer je Spasitelj ostavio Tijelo i Krv za hranu svima koji su njegovi. "CRKVA ISUSA KRISTA IMA SAMO OVAJ KRUH kojim može zasititi sve težnje i želje duša, kojim ih može najuže povezati s Isusom Kristom" (Enc. "M. D."). Sv. je Pashal shvatio što za život naših duša znači sveti euharistijski kruh. On je za tim kruhom čeznuo, on ga je s ljubavlju primao. Po tom se kruhu njegova duša najuže sjedinila s dušom Kristovom. Tako je on postao velik. I ja ću postići pravu veličinu jedino ako po uzoru sv. Pashala uznastojim "primiti ono duhovno bogatstvo koje je on crpio iz ove božanske gozbe" (Molitva).

18. V. NEDJELJA POSLIJE SPASOVA
"DEVOTAM GERERE VOLUNTATEM - ODANOST POBOŽNE VOLJE" (Molitva).

- Današnja je nedjelja po vremenu i po stvarnosti prelaz od Spasova prema Duhovima. Spasitelj je povezivao svoj odlazak s ovoga svijeta s dolaskom Duha Svetoga. Svojim je apostolima govorio: "Bolje je za vas da ja otiđem, jer ako ne otiđem, Tješitelj neće doći k vama, ako li otiđem, poslat ću ga k vama" (Iv 16,7). Oslanjajući se na ovo Spasiteljevo obećanje apostoli su se s bl. Djevicom Marijom u molitvi i pobožnom očekivanju pripravljali za dolazak Duha Svetoga. Slično se i Crkva pripravlja za duhovski blagdan UZDIŽUĆI SVOJE SRCE PREMA NEBU.

U časovima iza Spasiteljeva Uzašašća dvostruki je osjećaj ispunjao dušu njegovih učenika: radosti zbog njegove slave i žalosti zbog svoje osamljenosti. Današnje nas misno bogoslužje prenosi u zajednicu apostola poslije nego što su se povratili s Maslinske gore. Spasitelj je SLAVNO UZVIŠEN i sjedi na Božjem prijestolju: "Uzađe Bog uz radosno klicanje: Gospodin uz glas trublje (Prik.). Gospodin vlada nad svim narodima: Bog sjedi na svetom prijestolju svojem" (Redak iza Aleluja). Ali apostoli su na zemlji OSTALI BEZ NJEGA. Dobro se sjećaju njegova proročanstva: "Izgonit će vas iz sinagoga, pače dolazi čas kada će svaki koji vas ubije, misliti da služi Bogu. A to će vam činiti jer ne poznaju Oca ni mene" (Ev.).

I naš je cijeli život u mnogom sličan razdoblju života svetih apostola u vrijeme iza Kristova Uzašašća. Krist je na nebu proslavljen, a mi se na zemlji mučimo. Poput apostolskoga i naše srce čezne za njim. Izraz naše ČEŽNJE je današnja Ulazna pjesma: "Čuj,

Gospodine, glas moj kojim vapijem k tebi. Tebi govori srce moje: tražim lice tvoje, lice tvoje, Gospodine, tražim, ne odvrati lica svojega od mene". U zemaljskoj osamljenosti, poteškoćama i napastima posebna je utjeha našoj duši da možemo svoj um i srce podići Spasitelju u MOLITVI. Danas slušamo opomenu apostolskog prvaka: "Budite mudri i bdijte u molitvama" (Posl.). Psalam današnjeg ulaza izrazuje našu radost što se smijemo uteći k Spasitelju u svakoj nevolji: "Gospodin je svjetlo moje i spas moj, koga da se bojim? Gospodin je obrana života mojega, pred kim da strepim? Kad navale na me zlikovci da unište tijelo moje, protivnici moji i neprijatelji moji spotiču se i padaju. Ako se protiv mene utabori vojska, neće se bojati srce moje. Ako me ostave otac moj i majka moja, Gospodin će me ipak primiti". (Ps 27). Posebnu snagu crpe kršćani za vrijeme zemaljskog progonstva iz SVETE MISNE ŽRTVE. Za tu snagu moli danas Crkva: "Neka nas očiste, Gospodine, neoskvrnjene žrtve i neka dadu našim dušama snagu višnje milosti" (Prik. molitva). ČASOVI IZA SVETE MISE I SVETE PRIČESTI su dragocjeni časovi Spasiteljeve osobite blizine, kako piše sv. o. Pijo XII.: "Božanski Otkupitelj neprestano ponavlja svoj vrući poziv: Ostanite u meni! (Iv 15,4). A po sakramentu euharisitje Krist prebiva u nama i mi u Kristu: i kao što Krist ostajući u nama, živi i radi, tako treba da i mi ostajući u Kristu po njemu živimo i radimo" (Enc. "M. D."). Čini se kao da bi Crkva te časove euharistijskog združenja s Kristom htjela produljiti od jedne pričesti do druge pa danas moli: "Primivši, Gospodine, presvete darove, daj molimo te da neprestano ostanemo u zahvaljivanju" (Poprič.).

Tako eto ni za vrijeme zemaljskog progonstva mi nismo odijeljeni od Spasitelja, jer on na mnogo načina i na nama ispunja svoje obećanje: "Neću vas ostaviti sirote: idem i doći ću k vama i radovat će se srce vaše" (Redak iza Aleluja).

19. V. SV. PETAR CELESTIN
"PAPINSKU ČAST ZAPOSTAVIO PONIZNOSTI" (Molitva).

- Pustinjak Petar Morone živio je dugo godina u hladnom gorskom predjelu pokrajine Abruzzi u Italiji. Osnovao je redovnike koji su po njemu prozvani celestinci. To je zapravo jedan ogranak benediktinskog reda. Iza smrti pape Nikole I., nakon dugog razmaka od blizu dvije godine i po, 5. srpnja 1294. izabran je on za papu i uzeo ime Celestin V. Bilo mu je tada 79 godina. No već nakon pet mjeseci, 13, prosinca iste godine odrekao se papinske časti. To je bilo dirljivo vidjeti kako časni starac ostavlja papinske znakove: tiaru, križ i stolu. Očevici pripovijedaju da mu je lice kod toga sjalo od sreće. Deveti dan iza toga izabran je njegov nasljednik Bonifacije VIII. Ostatak života proveo je sv. Celestin u neprekidnoj molitvi i promatranju nebeskog života. Umro je 19. svibnja 1296., a 1313. bio je proglašen svecem.

Život sv. Petra Celestina odgovarao je potpuno značenju njegova imena. On je živio na zemlji ali ne zemaljskim nego NEBESKIM ŽIVOTOM (Celestin znači nebeski čovjek). On je toliko zaboravio zemaljski život da se jednostavno nije mogao snaći kad je bio izabran za papu. Božja ga je providnost dovela na papinski prijesto da ljudima onog doba, koji su bili zaboravili na nebo, svojim svetim i uzornim životom pokaže put koji vodi vječnoj sreći. Bog je postavio na kormilo svoje Crkve sveca - čovjeka molitve i pokore, koji nije mario ni za što, što je zemaljsko, koji nije imao ništa od onoga što je veliko u ljudskim očima. Na njemu su se ispunile riječi sv. Pavla: "Pogledajte, braćo, koji su od vas pozvani, da nema mnogo mudrih po tijelu, ni mnogo silnih, mnogo plemenitih. Nego što je ludo pred svijetom, izabra Bog da posrami mudre i što je slabo pred svijetom, izabra Bog da posrami jako i što je neplemenito pred svijetom i prezreno odabra Bog, i ono što nije ništa da uništi ono što jest, da se ne hvali nijedan čovjek pred Bogom" (1 Kor 1,26-30).

Sveti je Petar Celestin bio svetac IZVANREDNE PONIZNOSTI. To je bio čovjek koji nije nimalo računao na svoju čast, ni na položaj, ni na službu, ni na mišljenje ili sud drugih. To je bio čovjek koji je s osobitim veseljem ostavio udobnosti papinskog dvora. Više mu je bilo

do poniznosti nego do papinske časti. Bog ga je "uzdigao do vrhunca papinske časti i poučio ga je da je zapostavi poniznosti" (Molitva). Upravo radi njegove velike poniznosti BOG GA JE UZVISIO i na zemlji svetošću i papinskom službom, a na nebu vječnom slavom. U svim vremenima Bog jednako postupa prema ljudima: ohole ponizuje, a ponizne uzvisuje. Za sve ljude vrijede riječi Božje objave: "Oholicu čeka poniženje, a poniznoga slava (Job 29,23). Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen, a koji se ponizuje, bit će uzvišen" (Lk 14,11).

Kao kršćani i kao svećenici uzdignuti smo pred Bogom na visoki stupanj. Pritom ne smijemo zaboraviti da je sva naša veličina od Boga, a da smo sami po sebi ništa. "Pred visokim dostojanstvom na koje smo uzdignuti krštenjem i svetim ređenjem, svijest o našoj duhovnoj bijedi treba da nas navede da razmišljamo o božanskoj Kristovoj izjavi: Bez mene ne možete ništa učiniti" (Poruka sv. oca "Menti nostrae" od 23. IX. 1950). Trebali bismo dakle ozbiljno uznastojati da po uzoru sv. Petra Celestina "preziremo sve zemaljsko", pa bismo se mogli nadati da ćemo "sretno dospjeti do nagrade koja je obećana poniznima" (Molitva). I službenici Kristove Crkve trebali bi uzeti k srcu Juditinu napomenu izraelskim starješinama: "Ponizimo pred Bogom duh svoj i služimo mu poniznim srcem. Plačući molimo Gospodina da bi nam po svojoj volji iskazao svoje milosrđe, da se uzmognemo dičiti svojom poniznošću" (Jdt 8,16-17).

20. V. SV. BERNARDIN
"NOMINIS TUI AMOREM TRIBUISTI - ISPUNIO SI GA LJUBAVLJU PREMA SVOME IMENU" (Molitva).

- Jedan od najvećih propovjednika srednjeg vijeka sv. Bernardin Sijenski rođen je g. 1380. u toskanskom mjestu Massa. Mladost je proveo u Sieni. U sedmoj godini života izgubio je roditelje. Ipaj je bio tako dobro odgojen da se sijenski dječaci nisu usuđivali pred njim što ružno govoriti. U mladosti se posvetio njezi bolesnika. Kad je i sam teško obolio, odluči da će u samostan. God. 1404., u 22. godini života stupi u franjevački red. Odrediše ga za službu propovjednika. Ponizno se pokorio premda je imao slab i hrapav glas. Od tog se nedostatka čudesno oslobodio. Kao propovjednik prošao je cijelu Italiju. Svuda su ga očekivali kao Božjeg poslanika pa bi mu pri dolasku u grad izišlo u susret svećenstvo, vlasti i narod sa zastavama i križevima pjevajući: "Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje!" Uspjeh je njegova propovijedanja bio izvanredno velik. Malo je koji svetac imao toliki broj i toliko vrijednih učenika kao on. Kad je bio izabran za generala franjevačkog reda, odrekao se te časti i službe samo da može što više propovijedati. Poslije napornoga i plodnog apostolskog rada umro je u mjestu Akvili na goloj zemlji, posut pepelom 20. svibnja 1444. g. Za života i poslije smrti Bog je po njemu učinio mnoga čudesa. Svecem ga je proglasio papa Nikola V. šest godina iza smrti. Njegove su nam se propovijedi sačuvale. Po njima i danas možemo zaključiti s kakvim je zanosom govorio.

Osobita oznaka ovoga velikog propovjednika je žarka LJUBAV PREMA PRESV. IMENU ISUSOVU. Crkva danas moli: "Gospodine Isuse, koji si blaženog Bernardina, svoga priznavaoca ispunio divnom ljubavlju prema svom svetom imenu" (Molitva). Kamo god je išao, sa sobom je nosio tablu s monogramom Isusova imena: IHS. Nagovarao je ljude da to ime svuda napišu i da ga s poštovanjem izgovaraju. Njegovo je srce gorjelo vatrom ljubavi prema Spasitelju Isusu, pa je ta vatra grijala sve one koji su ga gledali i slušali. Ljubav prema Spasitelju nadomještala mu je sve zemaljske užitke i naslade slično kao što je to bilo i sv. Augustinu koji je o svojoj ljubavi ovako pisao u Ispovijestima: "Što ljubim kad tebe ljubim? To nije tjelesna dražest ni vremenita ljepota, to nije blistavilo svjetla što ugađa očima. Nisu to privlačivi napjevi milozvučnih pjesama. Nije to ugodni miris cvijeća, pomasti ni mirodija. Nije to mana ni med. Nije to zagrljaj tjelesnih udova. Ništa od toga ne ljubim, kad ljubim mojega Boga, a ipak ljubim stvarno svjetlo, glas, miris, jelo, zagrljaj nekoga tko je blizu moje

duše. Tu mi blista svjetlo koje prostor ne može obuhvatiti, tu slušam pjesmu koju vrijeme ne odnosi, tu me veseli miris koga vjetar ne razasipa, tu uživam slast koja se hranjenjem ne umanjuje, tu imam veselje koje mi nikad neće dosaditi. To je ono što ljubim kad ljubim mojega Boga" To je duh ljubavi koji je oduševljavao Augustina, koji je oduševljavao Bernardina, koji je oduševljavao sve Kristove sljedbenike. Crkva danas moli da taj duh oduševi svu njezinu djecu: "Po njegovim (Bernardinovim) zaslugama i zagovoru ulij nam, molimo, duh svoje ljubavi" (Molitva).

Sav uspjeh moga vanjskog djelovanja u crkvi i izvan crkve ovisi o mojoj LJUBAVI I ODUŠEVLJENJU ZA KRISTA. Nema Kristova apostola bez ljubavi i oduševljenja. Ja mogu na mnogo načina prekriti pred ljudima nutarnju prazninu moga srca, ali ako me Kristova ljubav ne oduševljava, moje djelovanje neće nikoga privući k Bogu.

Ljubav diže do Krista, koji je na nebesima, mene i druge s kojima dolazim u dodir. Tako već dok sam na zemlji, duhom i srcem sudjelujem u Kristovu Uzašašću. Moj život ima smisao samo onda ako sam po ljubavi ujedinjen s Kristom, ako o sebi mogu reći ono što je o sebi rekao sv. Pavao: "MIHI VIVERE CHRISTUS EST - MENI JE ŽIVOT KRIST" (Fil 1,21).

21. V. SPASOVSKO VRIJEME
"SJEDI S DESNE BOGU" (Ev.).

- Do god. 1955. blagdan je Spasova imao osminu, a po sadašnjim liturgijskim zakonima dani između Spasova i Duhova sačinjavaju posebno odsjek vazmenog vremena - Spasovsko vrijeme. Kroz ove dane, ako nema koje druge svetkovine, sveta je misa kao na Spasovo. Ovi nas dani potiču da mislimo na Krista koji je pošao u nebo, da se ljubavlju s njim povežemo, da učvrstimo nadu u sličnu slavu s njim.

Svakog se dana kod sv. mise sjećamo Kristova "SLAVNOG UZAŠAŠĆA NA NEBO" (Kanon mise), no u ovom razdoblju napose. Djela apostolska opisuju ukratko zadnje časove Spasiteljeva tjelesnog boravka na zemlji: "Oni koji su se sabrali, upitaše ga: Gospodine, hoćeš li sada obnoviti izraelsko kraljevstvo? On im odgovori: Vama ne treba znati vremena ili časova koje je Otac ostavio u svojoj vlasti. Nego ćete primiti silu Duha Svetoga, koji će doći na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po cijeloj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje. I kad je to rekao, diže se, dok su oni gledali, i uzeo ga oblak s njihovih očiju" (Posl.). Spasitelj je uzašao na nebo. Nebeski ga je Otac postavio za Kralja i Suca živih i mrtvih. I kao čovjek on sudjeluje u božanskoj vlasti i dostojanstvu Očevu: "On, jer je sjaj njegove slave i živa slika njegova bivstva, nosi sve silnom riječju svojom, i očistivši nas od grijeha, sjede s desne strane veličanstva na visini. Toliko je postao uzvišeniji od anđela koliko je odličnije ime nego oni baštinio" (Heb 1,3-4). Nadalje apostol Pavao upravlja uzvišenom Spasitelju riječi 45. psalma: "Prijestolje je tvoje, Bože, u vijeke vjekova. Žezlo je pravde, žezlo kraljevstva tvoga. Ljubio si pravdu i mrzio na bezakonje, zato te pomaza, o Bože, Bog tvoj uljem radosti većma nego drugove tvoje" (Heb 1,8-9). Spasitelj je dobio ovo uzvišenje na nebu kao nagradu za svoje veliko poniženje u muci i smrti: "Isusa, koji je bio samo malo umanjen od anđela, gledamo za smrt što podnese, vjenčana slavom i čašću. Jer je dolikovalo njemu, radi kojega je sve i kojemu je sve, koji je doveo mnoge sinove u slavu, da patnjama privede slavi početnika njihova spasenja" (Heb 2,9-10).

Naše kršćansko bogoslužje je izražaj našeg štovanja što ga iskazujemo uzvišenom Spasitelju. Izvanjsko bogoslužje trebalo bi biti izražaj našeg unutarnjeg STRAHOPOČITANJA prema Kristu koga pozdravljamo u svetim pjesmama: "Ti kralju slave, Kriste! Ti sjediš s desne Bogu u slavi Očevoj! (Te Deum). Ti si jedini svet! Ti si jedini Gospodin! Ti si jedini višnji, Isuse Kriste" (Gloria).

Mislim li ozbiljno na to, da prikazivanjem sv. mise iskazujem najveću čast

proslavljenom Kristu? Da li su unutarnji čini moje duše - klanjanje, zahvala, zadovoljština, molitva - doista takvi da mogu o njima kazati da su makar i u najmanjoj mjeri dostojni Kralja neba i zemlje? Sv. misa je djelo po kojem se ja trebam dignuti do stvarnog i svjesnog sudjelovanja u božanskom životu. Po svetim tajnama ja se najuže združujem s Kristom. A budući da Krist i kao čovjek sudjeluje u božanskom životu Presv. Trojstva, sasvim je naravno da po združenju s Kristom i ja postajem DIONIK BOŽANSTVA. Ispunja se ono što pjevamo kod sv. mise ovih dana: "On (Krist) se poslije svoga uskrsnuća očito ukazao svojim učenicima i na očigled njima uzdigao se na nebo, da nas učini dionicima svoga božanstva" (Predsl.).

22. V. SPASOVSKO VRIJEME.
"MENTE IN CAELESTIBUS HABITEMUS - DUHOM PREBIVAMO NA NEBU" (Molitva).

- U mnogim obredima i molitvama sv. krštenja izrazila je Crkva napomenu da svi kršćani trebaju već NA ZEMLJI ŽIVJETI NEBESKIM ŽIVOTOM. Utiskujući odabraniku križ na čelu i na prsima govori svećenik: "Prihvati vjerom nebeske zapovijedi", a iza toga moli: "Otvori mu, Gospodine, vrata svoje blagosti da bude obilježen znamenjem tvoje mudrosti, te bez ikakve ružne požude radosno ti služi u tvojoj Crkvi prema blagom mirisu tvojih zapovijedi... Neka se nasiti nebeskim jelom da bude uvijek duhom žarak, nadom blažen i služi vazda tvojemu imenu". Slično i kod svećeničkog ređenja upozorava biskup ređenike da njihov život treba biti prožet "nebeskom mudrošću", a poslije moli da se i na njihovu životu odrazi ta nebeska mudrost, da "danju i noću razmišljaju Božji zakon", da u svojem vladanju "pokazuju pravednost, postojanost, milosrđe, jakost i ostale kreposti".

Prema tome bi trebao cijeli život svakoga kršćanina, a još više život svećenika biti ispunjen NEBEKIM MIŠLJENJEM I DJELOVANJEM. To znači da bi svaki onaj "koji vjeruje da je naš Otkupitelj uzašao na nebo" (Molitva) morao svoje misli što više upriličiti njegovim mislima, svoje osjećaje njegovim osjećajima, svoju ljubav njegovoj ljubavi, cijeli svoj život njegovu životu.

Kako bi cijeli naš život u vrtlogu svjetskog zbivanja imao biti usmjeren prema nebu i uronjen u božanski život, divno je izrazio Spasitelj na Posljednjoj večeri u svojoj velikosvećeničkoj molitvi: "Oče sveti, sačuvaj u svoje ime one koje si mi dao, da budu jedno kao i mi. Ja sam im dao tvoju riječ i svijet je zamrzio na njih jer nisu od svijeta, kao što i ja nisam od svijeta. Ne molim da ih uzmeš od svijeta, nego da ih sačuvaš od zla. Od svijeta nisu kao što ni ja nisam od svijeta. Posveti ih u istini. Tvoja je riječ istina... Slavu koju si mi dao, dadoh njima da budu jedno, kao što smo i mi jedno. Ja u njima i ti u meni, da ih sve veže savršeno jedinstvo, da svijet upozna da si me ti poslao i da si ih ljubio kako si i mene ljubio. Oče, hoću da i oni koje si mi dao, budu sa mnom gdje sam i ja, da gledaju moju slavu koju si mi dao jer si me ljubio prije negoli je svijet stvoren. Oče pravedni, svijet te nije upoznao, a ja sam te upoznao i oni su upoznali da si me ti poslao. I obznanio sam im tvoje ime i obznanit ću da ljubav kojom si me ljubio, bude u njima i ja u njima" (Iv 17,11 sl.).

Moje je tijelo nužno privezano uz zemlju, ali moj duh može biti i na zemlji i na nebu. Što više mislim na zemlju i što više ljubim zemlju, to više duhom boravim na zemlji... Što više mislim na nebo i što više ljubim nebo, to više duhom boravim na nebu.

Ljude ovoga svijeta ocrtao je ukratko sv. Pavao: "Oni zemaljski misle" (Fil 3,19). Isto tako jezgrovito je ocrtao sama sebe i sve prave kršćane "Naše je življenje na nebesima" (Fil 3,20).

Tko se nada da će jednom tijelom uzići Kristu na nebo, taj već prije mora UMOM I SRCEM UZIĆI I PREBIVATI NA NEBU. Sv. Pavao je opominjao Kološane: "Quae sursum sunt sapite! Mislite na ono što je gore! (Kol 3,1). A Crkva svakog dana kod svih važnijih liturgijskih obreda spominje: "Sursum corda! Gore srca!"

23. V. SPASOVSKO VRIJEME
"ASPICIENTES IN CAELUM - GLEDAJUĆI NA NEBO" (Ulaz).

- Kad je Spasitelj uzišao na nebo učenici su dugo gledali za njim dok im se ne javiše dva anđela u bijelim haljinama, koji im rekoše: "Ljudi Galilejci, što stojite i gledate na nebo? Ovaj Isus koji je od vas uzišao, tako će doći kao što vidjeste da ide na nebo" (Posl.). Apostoli su upravljali svoj pogled prema nebu. Za njihovim očima i njihovo je srce hrlilo prema gore kamo je Krist pošao.

Spasovsko bi bogoslužje trebalo kod svih vjernika oživjeti ČEŽNJU ZA NEBOM. Poput apostola koje je Spasitelj iza svoga uzašašća ostavio neko vrijeme na zemlji, i Crkva privremeno živi na zemlji. No kao što su apostoli oči i srce dizali prema nebu, jednako tako čini i Crkva. Onu nadu apostola i cijele Crkve učvrstio je Spasitelj u svojem govoru kod Posljednje večere: "Neka se ne plaši srce vaše! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte! U kući Oca moga ima mnogo stanova. A da nije tako, kazao bih vam, jer idem da vam pripravim mjesto, a kad odem i pribavim vam mjesto, opet ću doći uzeti vas k sebi da i vi budete gdje sam ja. I kuda ja idem, znadete, i put znadete" (Iv 14,1-4).

POGLED PREMA NEBU davao je svetima snagu u zemaljskim mukama i odvažnost u borbi za krepost. Suzana je pogledala prema nebu kad su je krivo potvorili zlobni starci (Dn 13,35). Stjepan je gledao prema nebu dok su ga kamenovali (Dj 7,55). Junačka majka Makabejka, pošto joj je kralj Antioh izmučio šestero djece, kad je došao na red najmlađi, rekla mu je odvažno: "Molim te, sinko, da pogledaš na nebo" (2 Mak 7,28). Pogled prema nebu može nas uspješno očuvati od grijeha. Mnogi su ljudi zato i odstupili od pravoga puta jer nisu htjeli upravljati pogled svoje duše prema nebu. O dvojici zlih staraca kaže sv. Pismo da su "odvratili svoje oči da ne gledaju na nebo" (Dn 13,9).

Kod žrtve sv. mise, kod sv. sakramenata, kod moljenja brevijara, kod privatne molitve i razmatranja ja podižem oči svoje duše prema nebu. No i cijeli bi moj život morao biti UZDIZANJE DUŠE PREMA NEBU. Moj bi život morao biti i drugima primjer kako će se i oni svojim umom i srcem uzdizati prema nebu. Sve moje nastojanje u crkvi i izvan crkve moralo bi biti svima živi poziv: "Dižimo srca naša i ruke prema Gospodinu, koji je na nebesima" (Tuž 3,41).

Crkva mi svakog dana stavlja u usta prikladne molitve i pjesme da mi po njima pomogne uzdići duh prema nebu. Među mnogobrojnim svetim pjesmama ove vrsti ističe se poletnom jednostavnošću 123. psalam: "K tebi dižem oči svoje, koji stanuješ na nebesima. Evo oči su naše upravljene prema Gospodinu Bogu našemu dok nam se ne smiluje, kao što su oči slugu upravljene prema gospodaru njihovu i kao što su oči sluškinje upravljene prema gospodarici njezinoj".

Spasiteljevo je uzašašće za nas poticaj da se i mi prema nebu dižemo. On je uzvišen na nebu i tamo privlači k sebi naša srca "kao što se orao digne nad svoje ptiće i vodi ih da lete" (Pnz 32,17). K Spasitelju uzlazimo već sada duhom i srcem, a konačno ćemo i cijelim svojim bićem. Na ovom našem uzdizanju ispunja se vapaj Crkve: "Ti vođ i put si u nebo, Ti budi živa želja nam, Ti radost naša kroz suze I slatka naša nagrada" (Himan s Večernje).

24. V. VIGILIJA DUHOVA
"DA OPLODI NAŠU DUŠU IZLJEVOM SVOJE ROSE" (Poprič.).

- Već nekoliko zadnjih sedmica pripravlja nas Crkva za svetkovanje duhovskog blagdana. Današnji je dan posvećen neposrednoj pripravi. U staro doba oni katekumeni koji se zbog bolesti ili kojeg drugog razloga nisu mogli krstiti u svetoj uskrsnoj noći, krstili bi se u duhovskoj noći. Stoga se i u duhovskoj noći držalo zborno bogoslužje u glavnoj rimskoj crkvi sv. Ivana Lateranskog. Služba Božja duhovske noći bila je vrlo slična službi uskrsne noći. Današnja sv. misa nema značaj pokore nego svečanosti. To je zapravo duhovska ponoćka. Kao

što molitva božićne i uskrsne ponoćke ,slično tako i molitva ove mise uspoređuje nadnaravno SVJETLO Božje milosti s naravnim svjetlom koje rasvjetljuje noćnu tamu: "Nek nad nama zasja sjaj tvoje jasnosti i ne svjetlo tvoje svjetlosti rasvjetljenjem Duha Svetoga učvrsti srca onih koji su tvojom milošću preporođeni".

Čitanje, pjesme i molitve kod mise duhovske vigilije poticaj su nam da promislimo o Božjem djelovanju na nama po sakramentu SV. KRŠTENJA. Krštenje za nas znači PRANJE STARE ZLOČE I ULIJEVANJE NOVOG ŽIVOTA. Po krštenju se na nama ispunja Božje obećanje: "Kad vam objavim svoju svetost, sakupit ću vas iz svih zemalja i izlit ću na vas čistu vodu i očistit ćete se od svih svojih zloća, dat ću vam novi duh" (Ulaz). Kao što kiša i rosa blagotvorno djeluje na obnovu života u prirodi, tako i Duh Sveti po blagotvornoj vodi sv. krštenja proizvodi obnovu naše duše. Po tom djelovanju "obnavlja se lice zemlje" (Prik.). "oplođuje se tlo naše duše" (Poprič. molitva), u našem srcu "proviru izvori žive vode" (Prič.). To je slikoviti govor koji na drugi način izrazuje ono što je Spasitelj otvoreno i jasno kazao svojim učenicima: "JA ŽIVIM I VI ĆETE ŽIVJETI. Onog ćete dana upoznati da sam ja u svom Ocu, a vi u meni i ja u vama. Tko mene ljubi, ljubit će ga moj Otac i ja ću ga ljubiti i obajvit ću mu se" (Ev.). To što je Spasitelj obećao, ispunja se po nama po svetom krštenju i po cijelom našem kršćanskom životu. Jedan primjer izvanrednog Božjeg djelovanja po sv. krštenju opisuje odlomak iz Djela apostolskih koje se čita kod mise. Kad je sv. Pavao krstio u Efezu dvanaestak ljudi, sišla je na njih osobita milost Duha Svetoga, tako da su govorili različite jezike i prorokovali (Posl.).

Današnji je dan DAN ZAHVALNOSTI Bogu za njegovo milosno djelovanje u našoj duši. Posebno značenje danas ima svečana zahvalna pjesma "Gloria" kod koje zvone sva zvona i sviraju orgulje. Radosni "Aleluja" iza Poslanice pjevamo istim napjevom kao i u uskrsnoj noći, a iza njega također istu zahvalnu pjesmu: "Hvalite Gospodina, jer je dobar, jer je vječno njegovo milosrđe" (Redak iza Aleluja).

Sveta euharistija upotpunjuje i usavršuje ono što je započeto po sv. krštenju. Srce je naše prepuno radosti što posjedujemo "život u izobilju" (Iv 10,10). Na nama se ispunja Jeremijino proročanstvo: "Doći će i kliktati od radosti na gori Sionsko i sabrat će se da uživaju dobra Gospodnja. Duša će njihova biti kao vrt obilno navodnjen i više se neće žalostiti. Veselit će se tada djevojka u kolu, mladići i starci zajedno. Promijenit ću njihovu žalost u radost i nakon boli dat ću im utjehu i veselje. Okrijepit ću obilno dušu svećenika i moj će se narod nasititi dobara mojih" (Jr 31,12 sl.).

25. V. DUHOVI
"OBNAVLJAŠ LICE ZEMLJE" (Redak iza Aleluja).

Veliki duhovski blagdan je drugi vrhunac uskrsnog razdoblja crkvene godine. Ovaj blagdan je jubilarna osmina uskrsnog blagdana. (Od Uskrsa je prošlo sedam puta sedam dana.) Uskrs i Duhovi su zapravo jedan blagdan razdijeljen na dva dana. Kao i Uskrs svetkuje se današnji blagdan već od početka kršćanstva. Apostol mu je Pavao davao veliku važnost. Nije se htio svraćati u Efez samo da na Duhove može biti u Jeruzalemu (Dj 20,16).

Da shvatim značenje ovog svećanog blagdana trebam se sjetiti dvaju važnih događaja koji su se u davnoj prošlosti na današnji dan dogodili. - Pedeset dana poslije nego što su Izraelci pobjedonosno izišli iz Egipta, dođoše na podnožje gore Sinaja. Tu se dogodio znameniti događaj - ugovor između Boga i ljudi po kojemu se razdoblje svete povijesti do dolaska Spasiteljeva naziva STARI ZAVJET ili Stari ugovor. Druga knjiga Mojsijeva ovako ga opisuje: "Kad osvanu jutro, zagrmješe gromovi i zasijevaše munje. Teški se oblaci nadviše nad gorom i odjeknu glas trublje veoma jak. Sav narod što je bio u taboru zadrhta. Mojsije povede narod iz tabora ususret Bogu i postavi se na podnožju gore. Gora Sinaj bila je sva u dim ovijena jer je bio Gospod sišao na nju u ognju. Dim se iz nje dizao kao dim iz taonika. Sva

se gora veoma tresla. Glas trublje bivao je sve jači. Mojsije je govorio i Bog mu je odgovarao u gromu" (Izl 10,16-19). Iza toga je Bog proglasio narodu svoje zapovijedi. Narod se zavjerio da će te zapovijedi vršiti, a Bog je obećao da će narod štititi. Izraelci su svetkovali spomen na taj dan blagdanom koji se zvao Pedesetnica (Pentecostes). Taj je naziv do danas ostao u liturgijskim knjigama. Kao što je starozavjetna Pasha bila priprava za novozavjetnu, tako je i Pedesetnica Staroga zavjeta bila priprava za Duhove Novog zavjeta. - Po proroku Jeremiji Bog je obećao da će sklopiti s ljudima novi, savršeniji ugovor: "Evo idu dani i sklopit ću s domom Izraelovim i s domom Judinim Novi zavjet. Taj zavjet neće više biti kao onaj koji sam ugovorio s ocima njihovim. Ovo je zavjet koji ću sklopiti s domom Izraelovim: Dat ću zakone svoje u pamet njihovu i napisat ću ih u srcima njihovim. Ja ću im biti Bog, a oni će biti moj narod" (Jr 31,31 i sl). - Kad je došlo od Boga obećano vrijeme, Spasitelj je došao na svijet, naučio je ljude novu nebesku nauku, osnovao je Crkvu, sklopio je s čovječanstvom NOVI ZAVJET - Ugovor koji nije poput staroga napisan na kamenim pločama nego na pločama srca prstom Boga živoga (Usp. 2 Kor 3,3). "Duh Sveti, koga danas prije svečane mise na trećem času zazivamo "Ti prste desne Očeve", zapečatio je i učvrstio taj novi ugovor između Boga i ljudi svojim silaskom nad apostole. Taj čudesni događaj opisuje današnja Poslanica: "Najedamput se začu buka s neba kao kad puše silan vjetar i napuni svu kuću gdje su sjedili. I pojave se razdijeljeni jezici kao od ognja i spuste se na svakog od njih. I svi se napuniše Duha Svetoga i počeše govoriti tuđim jezicima, kako im je Duh Sveti davao da govore" (Posl.).

Događaj što se zbio na prve Duhove, TRAJNO SE PONAVLJA kroz cijelu povijest Crkve. Ne ponavljaju se doista vanjski znakovi - šum vjetra, ognjeni jezici, - ali se ponavljaju učinci rasvjetljenja i snage što ih Duh Sveti daje onima na koje silazi. Crkva je rođena na Duhove kad je Duh Sveti po ljubavi povezao njezine udove u jedno otajstveno tijelo. "Što duša znači za tijelo? Život. Čim se duša odijeli od tijela, tijelo je mrtvo, neosjetljivo, ne može misliti, htjeti, raspada se. Duh Sveti je DUŠA TIJELA CRKVE. On nam daje i čuva božanski život" (P. Parsch).

Duhovski događaj PONOVIO SE NA MENI na osobit način u sakramentu krštenja, potvrde i ređenja. Ponavlja se i danas i svakog dana kod sv. mise. Pričesna pjesma uspoređuje moj današnji doživljaj s doživljajem apostola i Djevice Marije. U moje se srce nastanjuje Bog Otac i Sin i Duh Sveti. Ispunja se Spasiteljeva riječ: "Tko mene ljubi ljubit će ga moj Otac; k njemu ćemo doći i nastaniti ćemo se kod njega" (Ev.).

Kršćanstvo je odnosilo svijet svojom unutarnjom snagom koja proizlazi iz djelovanja Duha Svetoga. Istinski život svijeta izvire iz djelovanja što je proizvedeno Kristovim riječima koje su nebrojeno puta ponovili njegovi namjesnici: "PRIMITE DUHA SVETOGA!" (Iv 20,22).

Duh Gospodnji koji "ispunja krug zemaljski" (Ulaz), nastanio se i u meni. Žar njegove ljubavi plamti u mojem srcu. Dužnost mi je da poslušam opomenu: "DUHA NEMOJTE GASITI!" (1 Sol 5,19).

26. V. DUHOVSKI PONEDJELJAK
"NOSMETIPSOS TIBI PERFICE MUNUS AETERNUM - NAS SAME UČINI SEBI VJEČNIM DAROM" (Prik. molitva).

- Misni tekstovi duhovske osmine imaju pred očima novokrštenike, slično kao i kroz uskrsnu osminu. Osim toga predočuju nam raznovrsno djelovanje Duha Svetoga na Crkvi i na pojedincima, posebno po sakramentima sv. potvrde, euharistije i reda (Ev. Subota).

Poslije Spasiteljeva Uzašašća na nebo apostoli su se povratili s Maslinske gore u Jeruzalem. Tu su se u MOLITVI i ŽELJNOM IŠČEKIVANJU pripravljali na dolazak Duha Svetoga. Djela apostolska pripovijedaju da su "svi oni bili jednodušno postojani u molitvi sa ženama i s Marijom, majkom Isusovom i braćom njegovom" (Dj 1,14). Prije svih najvažnijih

čina određuje Crkva da i sva njezina djeca zazovu Duha Svetoga. U svečanim se zgodama ovaj zaziv vrši pjevanjem današnje sekvencije "Dođi Duše Presveti" ili himne s današnje Večernje: "O dođi Stvorče Duše svet". Svakog dana prije svete mise stavlja nam na usta prekrasne molitve: Milošću Duha Svetoga rasvijetli naše srce da uzmognemo dostojno služiti tvojim tajnama i ljubiti te vječno ljubavlju... Očisti izlijevom Duha Svetoga misli srca našega, da te uzmognemo savršeno ljubiti i dostojno hvaliti. Užezi ognjem Duha Svetoga naše tijelo i naše srce, Gospodine, da ti čistim tijelom služimo i neokaljanim srcem omilimo" (Priprava za sv. misu).

Kod današnje sv. mise, kao i svaki dan kroz duhovsku osminu, s najvećim strahopočitanjem na koljenima pjevamo svečani zaziv: "Dođi Duše Sveti, napuni srca svojih vjernih i užezi u njima oganj svoje ljubavi" (Redak iza Aleluja). Prvi dio sv. mise je priprava za ono što se ima izvršiti u žrtvenom dijelu. Sudjelujući kod sv. žrtve trebao bi svaki od nas biti dostojan žrtveni dar, a za primanja sv. pričesti dostojno Božje prebivalište. Tko će to posvećenje izvršiti? To je posao Duha Svetoga. Stoga danas molimo s Crkvom: "Molimo, Gospodine, posveti milostivo ove darove i primivši PRIKAZANJE DUHOVNE ŽRTVE učini i nas same sebi vječnim darom" (Prik. molitva).

I doista nas Duh Sveti svojim otajstvenim djelovanjem pripravlja da svaki od nas bude dostojan dar Bogu. Današnja prikazna pjesma pjeva o izvorima na kojima nas on pere, napaja i krijepi. On čisti našu dušu po sv. krštenju. On se u njoj nastanjue i daje joj dragocjene duhovne plodove: "Ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrotu, velikodušnost, krotkost, vjeru, čednost, uzdržljivost, čistoću" (Gal 5,22). Zao čovjek više voli tamu nego svjetlost, a onaj čija je duša ukrašena ovim "PLODOVIMA DUHA" raduje se Božjem svjetlu, da se objave njegova djela jer su u Bogu učinjena" (Ev.). Na sv. potvrdi daje Duh Sveti našoj duši svojih SEDAM DAROVA: "mudrost, razum, savjet, jakost, znanje, pobožnost, strah Božji" (Obred potvrde). Kao što se kruh za žrtvu sv. mise mijesi u vodi i peče na vatri, tako se i otajstveni žrtveni dar - naše tijelo i duh - pere u vodi krštenja i grije na ognju sv. potvrde. Ono što je sv. Ambrozije rekao o krštenju može se reći ujedno i o potvrdi: "Narod koji je prije krštenja bio gubav i okaljan, pošto je po ovom otajstvu oprao ljage duše i tijela, nije više gubav nego je bez ljage poput neokaljane djevice".

Još više nego naše osobno nastojanje da uresimo svoj život za žrtveni dar Gospodinu, potrebna je pomoć s nebesa koju nam daje Duh Sveti. Za njom vapijemo danas kod sv. mise: "Nečiste nas umivaj, Suha srca zalivaj, Vidaj rane ranjenim, Mekšaj ćudi kamene, Zagrij grudi ledene, Ne daj nama putem zlim. Svim što vjeru imaju, što se u te ufaju, Sedam svojih dara daj" (Posljednica).

27. V. DUHOVSKI UTORAK
"RADOST VAŠE SLAVE" (Ulaz).

- Kad je Duh Sveti sišao nad apostole, proizveo je u njima unutarnju obnovu. Njihov je um prosvijetlio, a njihova srca zagrijao. Oni koji su prije bili neuki i strašivi, stali su sada javno, neustrašivo govoriti o Božjem veličanstvu tako da su im Židovi podrugljivo govorili: "Napili su se slatkoga vina" Sv. Petar, apostol prvak, protumačio je mnoštvu da to duhovno veselje, odvažnost i rječitost ne potječe od pijanstva nego od djelovanja Duha Svetoga: "Nisu oni pijani kako vi mislite, jer je istom treća ura dana, nego je ono što je kazao prorok Joel: I bit će u posljednje dane, govori Gospodin, izlit ću od Duha svoga na svako tijelo. I prorokovat će sinovi vaši i kćeri vaše i mladići će vaši vidjeti viđenja i starci će vaši sanjati sne. Još više na sluge ću svoje i na sluškinje svoje u one dane izliti od Duha svoga i prorokovat će" (Dj 2,15-18).

Po Božjoj objavi, sveti je Petar jasno proglasio da će slično DUH SVETI DJELOVATI NA SVIMA ONIMA KOJI DO KONCA SVIJETA BUDU PRIPADALI KRISTU: "Primit ćete

dar Duha Svetoga, jer to obećanje vrijedi za vas i za djecu vašu i za sve daljnje koje god bude dozvao Gospodin Bog naš" (Dj 2,39). Kroz povijest kršćanstva u životu mnogih Božjih odabranika pokazalo se čudesno djelovanje Duha Svetoga. Svakoga koji je kršten, krizman, zaređen, Duh Sveti rasvijetljuje i jača. Poslanica pripovijeda kako su apostoli na vjernike "polagali ruke i primali su Duha Svetoga". Isto ponavljaju i danas njihovi nasljednici. Radost prvog duhovskog blagdana prelijeva se preko granica vremena i prostora. U zahvalnoj duhovskoj pjesmi pjeva Crkva da je Krist uzašavši nad sva nebesa, pošto je sjeo s desne strane Očeve, izlio obećanog Duha Svetoga na posinjenu Božju djecu. Zbog toga izlijevu njihova veselja nema granica: "Zato u neoposivoj radosti kliče čitavi svijet i svemir. A i višnje moći i anđeoske vlasti pjevaju pjesmu tvoje slave" (Predsl.).

Najviše je naše odlikovanje što već na zemlji ŽIVIMO BOŽJIM ŽIVOTOM. Taj život potječe od "djelitelja života" (Credo) - Duha Svetoga, a hrani se na bujnom pašnjaku Crkve u koju ulazimo po Kristu. On je sam o sebi rekao: "JA SAM VRATA" (Ev.). Iza tih vrata buja veseli život o kojem ništa ne slute ljudi ovoga svijeta. O tom životu rekao je Krist apostolima: "Ja živim i vi ćete živjeti" (Iv 14,19). Slične riječi slušamo i u današnjem Evanđelju: "Došao sam da imaju život i da ga uživaju u izobilju". Koliko je taj život uzvišen nad sve zemaljsko, izrazio je papa Pijo XI.: "Što god izvire iz onog nutarnjeg života kojim Crkva živi, nadilazi i najslavnija djela ovoga svijeta" (Ap. konst. "Divini cultus" od 20. XII. 1928.). Srž ovoga božanskog života je trajno prebivanje Duha Svetoga u nama i svagdanje združenje s Kristom po euharistiji. Današnje žrtvene pjesme pjevaju o tom: "Duh, koji proizlazi od Oca, on će me proslaviti (Prič.). Gospodin je otvorio nebeska vrata i učinio je da im za hranu pada mana poput kiše: kruh s neba dao im je, čovjek je blagova kruh anđeoski" (Prik.).

Naša je dužnost da se ODUŠEVIMO I ZAGRIJEMO za taj život. Crkva nas na razne načine potiče na to svakog dana, a danas osobito živo: "Primite radost vaše slave, aleluja, zahvaljujući Bogu, aleluja, koji vas je pozvao u nebesko kraljevstvo, aleluja" (Ulaz). Nutarnje oduševljenje nužno se mora odraziti na našem djelovanju. Ovdje su na mjestu dvije opomene sv. Pavla: "Duhom živite i želja tjelesnih nećete ispunjati!" (Gal 5,6). Ako Duhom živimo, Duhom i djelujmo!" (Gal 5,25).

28. 5. KVATRENA DUHOVSKA SRIJEDA
"HRAM SLAVE" (2. Molitva).

- Kvatreni su dani, dani pokore, sabranosti i zahvale Bogu za primljena duhovna i tjelesna dobročinstva kroz prošla tri mjeseca. Duhovske kvatre, budući da dolaze kroz najsvečanije vrijeme duhovske osmine, imadu obilježje radosne i zahvalne svečanosti kao i ostali dani kroz osminu. Ipak nas današnji dan potiče da se saberemo, da uđemo u svoju nutrinu i tu se zabavimo sa "slatkim Gostom duše" (Posljednica).

Preko prorka Izaije kazao je Bog da je CIJELI SVEMIR NJEGOV HRAM: "Nebo je meni prijestolje, a zemlja podnožje nogama mojim" (Iz 66,1). Taj je svoj hram Bog raskošno uredio: "Riječju Gospodnjom utvrđena su nebesa i Duhom usta njegovih sav njihov ukras" (Redak iza Aleluja).

Kad je Bog imao doći na svijet, nastanio se u krilu PREČISTE DJEVICE. Duh je Sveti "pripravio njezino tijelo i dušu da bude dostojno boravište Božjem Sinu". Današnje nas bogoslužje potiče da pođemo duhom u najčasniju njezinu crkvu (zbor kod sv. Marije Velike) i da promotrimo ures Marijine duše, toga najmilijeg Božjeg prebivališta.

Poput Marije i SV. CRKVA je Božje prebivalište. O njoj je sv. Ivan pisao: "Evo šatora Božjega među ljudima, jer će stanovati među njima" (Otk 21,3). Blagoslovljenu zemlju Crkve natapa svakog dana milosna rosa darova Duha Svetoga (Ulaz).

I svaki je POJEDINI KRŠĆANIN živi hram Duha Svetoga. Crkva danas moli: "Podaj, molimo, svemogući i milosrdni Bože, da se Duh Sveti, dolazeći k nama, dostoji od nas po

svojem stanovanju učiniti hram svoje slave" (2. Molitva). Duhovi su SVETKOVINA POSVEĆENJA HRAMA NAŠE DUŠE. Sv. otac Pijo XII. ovako je to izrazio: "U doba Duhova Crkva nas svojim zapovijedima i svojim nastojanjem potiče da se pokorno predamo djelovanju Duha Svetoga koji želi da naše duše raspali božanskom ljubavlju, pa da bismo svaki dan marljivije napredovali u kreposti i bili onako sveti kako su sveti Krist Gospodin i njegov Otac koji je na nebu" (Enc. "M. D."). U tom Božjem hramu mora vladati nepomućeni MIR koji je Krist ostavio kad je rekao: "Mir vam ostavljam, mir svoj dajem vam" (Prič.). U tom hramu vrši se TRAJNO BOGOSLUŽJE: Bog govori duši, a duša govori Bogu (Usp. Ev. i Prik.). Na oltaru naše duše žrtvuje se ista žrtva koja se žrtvuje i na oltaru Crkve: Krist i mi. Čisto je srce NAJVELIČANSTVENIJI ŽRTVENIK. Crvene haljine kojima se ukrasuje Crkva za vrijeme duhovskog bogoslužja simbol su žarke LJUBAVI koja je najljepši nakit hrama, naše duše. Nikada nije dosta pažnje i nastojanja za ures Božjeg hrama, žrtvenika, tabernakula. Mnogo više brige treba uložiti za URES živog hrama koji se kiti svetošću. Potrebno je uložiti veliku pozornost da se ne učini što nedolično u Božjem hramu, no još više treba paziti na DOSTOJANSTVO živog Božjeg prebivališta. Sveti je Pavao opominjao vjernike starog Korinta: "Ne znate li, da ste hram Božji i Duh Božji da stanuje u vama? Ako tko oskvrni hram Božji, kaznit će ga Bog. Jer je hram Božji svet, a to ste vi." (1 Kor 3,16-17).

Za mene bi morala biti nada sve važna činjenica da Duh Sveti prebiva u meni. Jednako bi mi moralo biti važno pitanje: Da li posvećujem dovoljnu pozornost Bogu koji je sakriven u mojoj duši. Možda mene više zanimaju svjetski događaji. Možda za sve imam više vremena nego za sabranost, razmatranje, boravak s Bogom u dubini duše.

Duhovski bi blagdani trebali upraviti moj um, volju i srce prema Duhu Svetomu, trebali bi učvrstiti moju povezanost s njim. Ovih dana Crkva moli za tu milost: "POTVRDI OVO, BOŽE, ŠTO SI DJELOVAO U NAMA: OD SVETOGA HRAMA SVOJEGA KOJI JE U JERUZALEMU" (Ant. na Jutarnji, Prik. na Duhove).

29. V. DUHOVSKI ČETVRTAK
"QUID SPIRITUS DICAT ECCLESIIS - ŠTO DUH GOVORI CRKVAMA" (Otk 2,7).

- Misni obrazac duhovskog četvrtka nešto je kasnijeg podrijetla nego drugih dana duhovske osmine. Čitanja su vlastita, a molitve su i pjesme kao na Duhove. Bogoslužje obraća našu pozornost na glas Duha Svetoga koji nam govori na mnogo načina.

Sklad i red u prirodi djelo je Božje mudrosti. Duh je Božji postavio premudre zakone koji ravnaju odnosima među stvorovima u živoj i neživoj prirodi: "Duh Gospodnji ispunja svemir i onaj koji sve obuhvaća ima znanje govora" (Ulaz). PRIRODA GOVORI o Bogu jasnije i rječitije nego ljudski glas: "Nebesa govore o slavi Božjoj i svod nebeski navješćuje djelo ruku njegovih. Dan danu javlja riječ i noć noći predaje vijest. Nije to riječ i nije govor kojih se glas ne bi čuo. Po svoj zemlji hrli zvuk njihov i riječi njihove do kraja zemlje" (Ps 19,1-4).

Bog je mnogo puta poslao ljudima glasnike svoje volje, PROROKE I PROPOVJEDNIKE. Danas ko sv. mise slušamo kako je bio divan učinak što ga je proizvelo propovijedanje đakona Filipa: "Siđe u grad Samariju i stade im propovijedati Krista. Narod je pazio jednodušno na ono što im je govorio Filip, slušajući i gledajući znakove što ih je činio. I bila je velika radost u onome gradu" (Posl.). Evanđelje također pripovijeda kako je Spasitelj poslao apostole da propovijedaju kraljevstvo Božje.

No Bog uči svoje vjerne na nevidljiv i nezamjetljiv način: UNUTARNJIM RASVJETLJENJEM DUHA SVETOGA. Spasitelj je na Posljednjoj večeri obećao apostolima: "Tješitelj Duh Sveti, kojega će Otac poslati u moje ime, poučit će va s o svemu i napomenut će vam sve što sam vam ja rekao" (Ev. na Duhove). Svjetlo Duha Svetoga rasvjetljuje vjernike da mogu razumjeti Božju istinu. Crkva danas moli: "Bože, ti si

svjetlošću Duha Svetoga poučio srca vjernih" (Molitva). Spoznaja istine po rasvjetljenju Duha Svetoga veliki je Božji dar za kojim čeznemo posebno ovih duhovskih dana: "Dođi Duše Presveti, Sa neba nas posjeti Zrakom svoje milosti. Sjaju svjetla blaženog, Sjaj u srcu puka svog, Napuni nam dušu svu" (Posljednica).

Kod krštenja odraslih svećenik učini znak križa na ušima odabranika i govori: "Znamenujem ti uši da čuješ božanske zapovijedi". Zatim mu učini znak križa na očima i govori: "Znamenujem ti oči da vidiš svjetlo Božje". Svetkovati Duhove znači otvoriti uši da čujemo Božju istinu, otvoriti oči da gledamo Božje svjetlo.

Kao što je na prvi duhovski blagdan Duh Sveti učinio da odjekne u ušima apostola šum silnog vjetra i da u njihovim očima zablista sjaj vatrenih jezika, tako on kroz cijelu povijest Crkve čini da u dušama vjernika odjeknu Božje riječi i da im zablista svjetlo Božje istine. Osim tjelesnih osjetila moramo imati nadnaravnu sposobnost da shvatimo ono što nam Duh Sveti govori u dubini duše. Kao što je vjera Božji dar, tako je i razumijevanje vjerskih istina Božji dar. Ovih dana žarko molimo Boga za taj dar. Očito je da svatko nema toga razumijevanja i shvaćanja. Zato i piše sv. Ivan apostol: "Ako tko ima uho, neka čuje što Duh govori crkvama" (Otk 2,7).

30. V. KVATRENI DUHOVSKI PETAK
RADOSNA CRKVA

- Božja objava često stavlja sve zemaljske nevolje u vezu s grijehom, a mir, sreću i zadovoljstvo u vezu s oproštenjem grijeha. Spasitelj je nekoliko puta kad je bio zamoljen da izliječi tjelesnu bolest, kazao: "Opraštaju ti se grijesi tvoji" (Mt 9,2; Lk 5,20; 7,48; Mk 2,5). Takav jedan slučaj donosi i današnje Evanđelje.

Svaki je kvatreni petak izraziti dan pokore za grijehe. Međutim je danas DAN OSOBITE RADOSTI RADI OPROŠTENJA GRIJEHA. Oproštenje grijeha djelo je Duha Svetoga. Neposredno prije nego što je Spasitelj dao apostolima vlast da opraštaju grijehe rekao im je: "Primite Duha Svetoga" (Iv 20,22). Tako je i radost radi oproštenja grijeha kao i uopće svaka duhovna radost, djelo Duha Svetoga. U tom je smislu opominjao sv. Pavao Efežane: "Napunite se Duhom Svetim te govorite jedan s drugim u psalmima i himnima i duhovnim pjesmama, pjevajući i kličući u svojem srcu Gospodinu" (Ef 5,19).

U današnjem misnom bogoslužju dolazi do izražaja RADOST CIJELE CRKVENE ZAJEDNICE radi otkupljenja i oproštenja grijeha. Kad je Spasitelj izliječio uzetoga, "veličao je Boga" on i svi prisutni (Ev.). Danas promatramo Crkvu kao zajednicu koja veliča Boga. Ona je "sabrana u Duhu Svetom" (Molitva). Duh Sveti napunja nebeskom radošću sve njezine udove. Stoga Crkva radosno kliče: "O kako je dobar i sladak, Gospodine, Duh tvoj u nama" (redak iza Aleluja). "Neka se napune usta moja hvale tvoje, aleluja, da mogu pjevati, aleluja; kliktat će od radosti usta moja, dok ti budem pjevao, aleluja" (Ulaz). "Hvali, dušo moja, Gospodina, hvalit ću Gospodina za života svojega, pjevat ću psalme Bogu svojemu dok budem živio" (Prik.). Zapravo svi dijelovi današnje mise odišu svečanom radošću: "Radujte se, sinovi sionski, i veselite se u Gospodinu Bogu svojemu (Posl.). Doći ću k vama i radovat će se srce vaše" (Prič.).

Doista je čitavo bogoslužje NEPREKIDNA PJESMA i svaka služba Božja dolazi do potpunog izražaja baš kad se pjeva. Veličanstveni ugođaj ove pjesme što se pjeva kroz vjekove, divno je opisao papa Pijo XI.: "Kakav li ugodan prizor pruža nebu i zemlji Crkva koja moli, kad se neprestano danju i noću pjevaju na zemlji psalmi napisani po Božjem nadahnuću. Nema sata u danu koji nije posvećen svojom liturgijom. Nema doba ljudskog života koje ne bi imalo svoga mjesta u zahvaljivanju, u hvalama, u prošnjama, u zadovoljštinama ove zajedničke molitve otajstvenog tijela Kristova, a to je Crkva (Enc. "Caritate Christi" od 3. V. 1932). Dozvoljavajući novi prijevod psalama naglasio je današnji

sveti Otac, što znače te svete pjesme za život Crkve: "U svakodnevnim molitvama kojima svećenici iskazuju štovanje veličanstvu i dobroti previšnjega Boga i brinu se za potrebe samih sebe, cijele Crkve i čitavog svijeta, posebno mjesto zauzimlju one preslavne pjesme koje je po nadahnuću Duha Svetoga sastavio prorok David i drugi sveti pjesnici, a kojima se Crkva od svog početka služila neprestano u bogoslužju po uzoru božanskog Otkupitelja i apostola" (Apost. pismo In cotidianis od 24. III. 1945). Slično je pisao i sv. Pijo X. prigodom obnove brevijara (Usp. bulu Divino Affistu od 1. XI. 1911).

Ovo bi me trebalo oduševiti za svetu pjesmu koja bi trebala biti izljev neprestane radosti moga srca. Trebao bih sa svetim Pavlom učiniti odluku: "PSALLAM SPIRITU, PSALLAM ET MENTE - PJEVAT ĆU HVALU DUHOM, ALI PJEVAT ĆU HVALU I UMOM" (1 Kor 17,15).

31. V. KVATRENA DUHOVSKA SUBOTA
"MOJ ŠATOR MEĐU VAMA" (4. Čitanje).

Današnjom svetom misom završava duhovski blagdan i svečano uskrsno vrijeme. Sve četiri kvatrene subote bile su nekoć vrlo značajni dani crkvene godine, a duhovska kvatrena subota na osobit način. U današnjem misnom obrascu sačuvao nam se ostatak negdašnjeg bdjenja koje se držalo u noći između subote i nedjelje. Neki tekstovi misnoga obrasca mogu se potpuno razumjeti samo ako se uživimo da se ova služba Božja obavlja po noći. Tako nam Evanđelje pripovijeda zgodu iz Isusova života koja se zbila "poslije nego što je sunce zašlo". Preko toga noćnog bogoslužja dijelili su se sveti redovi. I po sadašnjim crkvenim propisima današnji dan spada među onih pet dana kad se redovito ima obavljati ređenje.

Ideja vodilja današnjeg bogoslužja je SREĆA ŠTO JE BOG MEĐU NAMA i ZAHVALNOST ŠTO NAM JE UČINIO VELIKE STVARI. Evanđelje pripovijeda da je Spasitelj ušao u Šimunovu kuću. Ta Šimunova kuća je simbol duhovne zgrade koja je njemu povjerena, svete Crkve katoličke. U toj kući mi prebivamo s Bogom, a on s nama. Ispunja se njegovo obećanje: "Postavit ću šator svoj među vama. Prebivat ću među vama i bit ću Bog vaš, a vi ćete biti moj narod" (4. Čitanje).

U Petrovoj kući Spasitelj je učinio ljudima mnoga dobročinstva: "Poslije nego sunce zađe, svi koji su imali bolesnike od različitih bolesti, dovedoše ih k njemu. A on stavljajući ruke na svakoga od njih, iscjelivaše ih. I đavli su izlazili iz mnogih" (Ev.). To je slika nevidljivog djelovanja LIJEČNIKA NAŠIH DUŠA u sv. Crkvi. Sv. Ambrozije tumačeći današnje Evanđelje, kaže da su teže bolesti duše nego bolesti tijela, a bolesti naše duše jesu naše požude, mane i grijesi kao što je oholost, bludnost i lakomost. Danas svim srcem molimo nebeskog liječnika da naše duše očisti od gube grijehai izliječi od bolesti bilo koje i mane: "Nečiste nas umivaj, Suha srca zalivaj, Vidaj rane ranjenim" (Posljednica).

Bog nas u Crkvi ne samo liječi, nego našu dušu UKRASUJE NEBESKIM DAROVIMA. On to čini na osobit način po svetim sakramentima. Kod današnje sv. mise mislimo posebno na Božje djelovanje u našoj duši po sakramentima krštenja, krizme, ispovijedi, euharistije i reda. Po sakramentu sv. reda Bog nas visoko odlikuje: "Više vas ne zovem slugama nego prijateljima, jer već znate sve što sam učinio u vama. Primite Duha Svetoga Tješitelja: on je onaj koga će vam Otac poslati" (Pjesma iza pričesti). Mnogobrojni darovi Duha Svetoga jesu plodovi o kojima govore čitanja današnjeg bogoslužja. Ti su plodovi dozrijeli na njivi naše duše kroz prošlo, najvažnije tromjesečje crkvene godine. Nutarnje djelovanje Duha Svetoga odrazuje se na našem vladanju ali najveći dio tog djelovanja sakriven je očima svijeta. S udivljenjem i zahvalnošću promatramo danas kako Bog djeluje upravo ondje gdje ljudi najmanje očekuju, kako njegovo djelovanje nije podložno ljudskim zakonima: "Duh puše gdje hoće i čuješ njegov glas, aleluja, aleluja, ali ne znaš otkud dolazi ni kamo ide, aleluja, aleluja, aleluja" (Prič.).

Ako promotrim Božje djelovanje u svojoj duši, vidjet ću da se i ja radi mnogo razloga trebam odazvati glasu koji poziva na zahvalnost: "Neka hvale Gospodina radi milosrđa njegova: i radi divnih djela njegovih sinovima ljudskim! Neka pripovijedaju oni što su otkupljeni od Gospodina, koje je izbavio iz ruke neprijatelja! Neka pripovijedaju oni što su sjedili u tminama i u sjeni smrtnoj, koji su bili okovani u bijedu i u okove! Neka se diče oni koje je izveo iz tmina, oslobodio od smrti i okove njihove skršio" (Ps 107).

1. VI. PRESVETO TROJSTVO
"SLAVA OCU I SINU I DUHU SVETOMU".

- Duhovskim blagdanom završili smo svetkovanje historijskih spomendana iz djela našega otkupljenja. Iza tih najvažnijih blagdana svetkujemo nekoliko svetkovina na koje se sjećamo najvažnijih otajstava naše svete vjere. Tako na Tijelovo svetkujemo otajstvo Kristove prisutnosti među nama, a u simbolu Srca Isusova svetkujemo njegovu neizmjernu ljubav prema nama. U takvu vrstu blagdana spada i današnji veliki blagdan u koji svetkujemo temeljno otajstvo naše vjere - Presveto Trojstvo.

NEBESKI OTAC je toliko ljubio svijet, da je predao jedinorođenoga Sina svojega" (Iv 3,16). SIN BOŽJI je iz ljubavi prema nama postao čovjek i umro za nas da mi postanemo djeca Božja. DUH SVETI osobna ljubav Oca i Sina živi među nama i u nama kao naš učitelj, vođa i tješitelj. Današnji blagdan, a posebno današnja misa, je POKLON TROJEDNOM BOGU koji nas je toliko ljubio, od kojega posjedujemo sve što imamo.

Danas nam je pred očima veličanstvni prizor Božjeg veličanstva što ga je slikovito opisao sv. Ivan: "Gle, prijestolje je stajalo na nebu. I onaj koji je sjedio, bijaše po viđenju kao kamen jaspis i sard, i oko prijestolja bijaše duga po viđenju kao smaragd. I oko prijestolja bijahu dvadeset i četiri prijestolja, i na prijestoljima sjedili su dvadeset i četiri starješine obučeni u bijele haljine, i imahu zlatne krune na glavama svojim. I od prijestolja izlažahu munje i glasovi i gromovi, i sedam baklja gorjelo je pred prijestoljem. To je sedam duhova Božjih. I pod prijestoljem bijaše kao stakleno more slično kristalu... I padoše dvadest i četiri starješine pred onim što sjedi na prijestolju, pokloniše se onomu koji živi u vijeke vjekova i metnuše krune svoje pred prijestoljem govoreći: "Dostojan si, Gospodine i Bože naš, da primiš slavu i čast i silu, jer si ti stvorio sve i po tvojoj je volji postalo i stvoreno" (Otk 4,2 sl.).

To što čine sveti na nebu, čini bez prestanka i Crkva na zemlji. Kod svete mise mi iskazujemo Bogu svoj poklon, odanost i zahvalnost. Pjevamo mu pjesmu slave "Slava Bogu na visini" i pjesmu blagoslova "Blagoslovljen si, Gospodine, na svodu nebeskom i dostojan hvale u vijeke" (Na step.).

Kao kršćanin potpuno pripadam Bogu. Kršten sam "u ime Oca i Sina i Duha Svetoga (Ev.). Kao svećenik još sam više Bogu posvećen. Svakim sudjelovanjem kod sv. mise morao bih sve više i sve svjesnije Bogu pripadati. Žrtveni darovi što ih Bogu prinosim NADOMJEŠTAJU MENE samoga. Zato Crkva danas moli: "Posveti, molimo, Gospodine Bože naš, po zazivanju svojega svetog imena žrtvu svoga prinosa i po njoj nas same usavrši za svoj vječni dar" (Prik.).

Cijeli moj život morao bi biti jedan neprekidni "Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu", kao što je čitavo bogoslužje jedan neprekidni "Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu", prema onom što je pisao sv. otac Pijo XII.: "Ovo je narav i smisao svete liturgije. Ona obuhvaća žrtvu, sakramente i hvale Bogu. Isto tako nastoji oko ujedinjenja naših duša s Kristom i oko njihova posvećenja po božanskom Otkupitelju, da se proslavi Krist, a po njemu i u njemu Presveto Trojstvo: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu" (Enc. "M. D.").

2. VI. B. D. MARIJA KRALJICA
"ZDRAVO KRALJICE" (Redak iza Aleluja).

- Kršćanski je puk kroz duge vjekove iskazivao čast i štovanje kraljevskom dostojanstvu svete majke "Kralja kraljeva i Gospodina gospodara" (Na step.). To je štovanje na poseban način došlo do izražaja u molitvi sv. ružarija gdje razmišljamo kako je ona okrunjena od Presvetog Trojstva za Kraljicu neba i zemlje. Slično je i u lauretanskim litanijama kršćanski puk zaziva kao kraljicu anđela, patrijarha, proroka, apostola, mučenika, ispovjedalaca, djevica, svih svetih.

Sveti oci, crkveni naučitelji i bogoslovci razjasnili su u svojim spisima nauku o Marijinu kraljevskom dostojanstvu, a Crkva je već od davnine pozdravljala Mariju kao majku Krista kralja i kraljicu: "Zdravo sveta majko koja si porodila Kralja što nebom i zemljom vlada u vijeke vjekova" (Ulaz na mnoge blagdane BDM). Pred tisuću godina sastavio je benediktinac Herman Kontractus u St. Gallenu prekrasnu antifonu "Zdravo kraljice" koju je Crkva primila u liturgiju, a pobožni je puk rado moli i pjeva. Sva nastojanja oko štovanja bl. Djevice Marije kraljice okrunio je sv. otac Pijo XII., kad je 11. listopada 1954. uveo za cijelu Crkvu današnji blagdan koji se redovito svetkuje 31. svibnja. (Ove je godine zbog duhovske osmine premješten).

Marijino se kraljevsko dostojanstvo TEMELJI NA KRALJEVSKOM DOSTOJANSTVU KRISTOVU, o kojem je rekao anđeo Gabrijel: "On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. I Gospodin Bog će mu dati prijestolje Davida, njegova oca i vladat će nad domom Jakovljevim uvijeke i njegovu kraljevstvu neće biti kraja" (Ev.).

Marija je ne samo rodila Krista Kralja, nego je s njim zajedno na Kalvariji trpjela, pa sada "s njim kraljuje uvijeke" (Redak iza Aleluja).
Marijino je dostojanstvo UZVIŠENO NAD SVAKO LJUDSKO DOSTOJANSTVO. Bogoslužje ga slikovito opisuje stavljajući joj u usta riječi koje su napisane o vječnoj mudrosti: "Ja sam izišla iz usta Svevišnjega, prvorođena prije svih stvorova. Na visinama raspeh šator svoj, a moje je prijestolje na stupu oblaka. Po svoj sam se zemlji nastanila, u svakom narodu imam prvenstvo, vlastitom sam snagom osvojila srca svih velikih i malenih" (Posl.). Crkva u pohvalu Kristova kraljevskog dostojanstva pjeva 45. psalam. Taj isti psalam upotrebljava na Marijine svetkovine pjevajući o njezinu veličanstvu. To čini i danas kad kliče: "Kraljica stoji uz desnu tvoju, ukrašena zlatom iz Ofira" (Na step.).

Srce Crkve TREPEČE OD RADOSTI dok promatra Marijinu uzvišenost. Kod sv. mise danas molimo: "Primi, Gospodine, darove radosne Crkve" (Prik. molitva), a poslije pričesti spominjemo da smo sv. službu Božju "izvršili uz radosno klicanje" (Poprič.). Crkva zove svu svoju djecu da joj se pridruže: "Radujmo se svi u Gospodinu svetkujući blagdan na čast bl. Djevice Marije Kraljice" (Ulaz). Ta je radost posebno danas na mjestu dok mislimo na Marijinu moć nad Kristovim srcem, nad svim ljudima, nad svakim zlom i dobrom. Ona može sve od Boga postignuti, a ljubi nas majčinskom ljubavlju, pa je naše pouzdanje i naša radost osnovana.

"Pobjednica Gospodnjih bitaka" kraljuje nad nama. Njezina je vlast zalog našeg MIRA I SPASENJA. Naše se srce ne mora ničega bojati dok smo pod njezinom zaštitom. Sigurni smo da ćemo pod njezinim vodstvom prispjeti u luku spasenja. Treba samo da joj se potpuno povjerimo i da je s Crkvom zazivamo: "Predostojna Kraljice svijeta, Marijo vazda Djevice, koja si rodila Spasitelja sviju, posreduj za naš mir i spasenje" (Prič.).

3. VI. PODUHOVSKO VRIJEME
NARAVNI I NADNARAVNI ŽIVOT.

- Razdoblje od duhovske osmine do adventa određeno je za promatranje velikih Božjih darova kojih smo postali dionici po djelu što ga je izvršio Spasitelj. Prva nedjelja ovog razdoblja - prva nedjelja po Duhovima - zapriječena je blagdanom Presv. Trojstva, pa se sveta misa te nedjelje drži na današnji dan.

S udivljenjem promatramo kako smo PO KRISTU UZDIGNUTI DO SUDJELOVANJA U BOŽANSKOM ŽIVOTU. Radi velike svoje ljubavi Bog nas je uzdigao u nadnaravni red. Sveti je Ivan na mnogo mjesta opisao Božju dobrotu prema nama. Tako piše u svojoj prvoj Poslanici: "Bog je ljubav. Božja se ljubav prema nama očitovala u tomu što je na svijet poslao svoga jedinorođenoga Sina da živimo po njemu. U tom je ljubav: ne kao da smo mi ljubili Boga, nego je on nas prije ljubio i poslao svoga Sina na pomirenje za naše grijehe. Po tom poznajemo da ostajemo u njemu, a on u nama, što nam je dao od svojega duha. Tko god prizna da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu, a on u Bogu. Bog je ljubav i koji ostaje u ljubavi ostaje u Bogu i Bog u njemu" (Posl.). Dok promatramo ovo veliko uzvišenje, na ustima su nam danas radosne pjesme: "Moje srce kliče od radosti spasenju tvojemu: pjevam Gospodinu koji me je obasuo dobrima (Ulaz). Pripovijedat ću sva divna djela tvoja, radovat ću se i klicati u tebi, psalme ću pjevati imenu tvojemu, višnji" (Prič.).

Ljudi sagrade veličanstvenu građevinu. Svečanom posvetom ta građevina postaje Božji hram. Vješto izrađena žarulja, radio-prijemnik ili televizor, mogu odgovarati svojoj svrsi tek kad su spojeni s električnom strujom. I naš život postaje nešto sasvim drugo kad stupimo u otajstveni dodir s Bogom i po milosti bivamo dionici njegova života.

Uzdignuće u nadnaravni red OBVEZUJE NAS DA ŽIVIMO NADNARAVNIM ŽIVOTOM. Kršćansko i svećeničko dostojanstvo nosi sa sobom obaveze. Od nas se traži viši stupanj kreposti nego od drugih. Današnje nam bogoslužje stavlja posebno na srce krepost DJELOTVORNE LJUBAVI: "Ako ljubimo jedan drugoga, Bog ostaje u nama i njegova je ljubav u nama savršena. U ljubavi nema straha jer savršena ljubav izgoni strah radi toga što strah zadaje bol, a tko se boji nema savršene ljubavi. Lažac je tko reče: ljubim Boga, a mrzim svoga brata. Jer tko ne ljubi svoga brata koga vidi, kako može ljubiti Boga koga ne vidi (Posl.). Budite milosrdni kao što je milosrdan i vaš Otac. Ne sudite i nećete biti suđeni, opraštajte i bit će vam oprošteno. Dajte i dat će vam se. Istom mjerom kojom vi budete mjerili, odmjerit će se i vama" (Ev.).

Ako gledam samo ljudskom očima, ako upotrebljavam samo naravna sredstva, neću se nikada visoko uzdignuti jer "naravan čovjek ne prima ono što je od duha Božjega" (1 Kor 2,14), a "tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega, niti raspadljivost može baštiniti neraspadljivost" (1 Kor 15,50).

Bez Božje milosti "ne može ništa ljudska nemoć", ali zato sve možemo "s pomoću njegove milosti" (Molitva).

4. VI. SV. FRANJO CARACCIOLO
"SEMPER ORANTES - NEPRESTANA MOLITVA" (Molitva).

- Suosnivač reda malih regularnih klerika sv. Franjo Caracciolo rođen je god. 1563. u mjestu S. Maria de Villa (Abruzzi). Pošto je u Napulju zaređen za svećenika svom se dušom dao na dušobrižništvo zatvorenika. Posebno se odlikovao neprestanom molitvom i vršenjem oštre pokore (Molitva). Za vrijeme službe Božje u Loretu upoznao je da mu se približio svršetak zemaljskog života. Povukao se u samostan Agona gdje je s izvanrednom pobožnošću primio sakramente umirućih i slatko usnuo u Gospodinu 1608. Bio je još dosta mlad, pa Crkva primjenjuje na nj riječi iz knjige Mudrosti: "Pravednik će uživati mir, makar da i prerano umre. Jer časna starost nije u dugu životu niti u broju godina, nego bijela kosa je

čovjekova mudrost i staračko doba je neokaljan život. Bog ga je ljubio jer mu je ugodio i bio je prenesen jer je živio među grešnicima. Bio je uzet da ne bi zloba promijenila njegova razuma i da ne bi varka zamamila njegove duše. Dozreo je u kratko vrijeme i ispunio je dugu službu. Bogu se svidjela njegova duša zato se požurio da ga izvede iz opačina" (Posl.).

Izvanredna ljubav kojom je sv. Franjo ljubio Boga uzdigla je njegov um i srce do NEPRESTANE I ŽARKE MOLITVE. Danas kod sv. mise slušamo izražaj njegove žarke ljubavi u molitvi koja ujedno postaje i naša molitva: "Srce je moje postalo kao vosak, topi se u grudima mojim jer me izjeda revnost za dom tvoj (Ulaz). Kao što čezne jelen za izvor vodom, tako čezne duša moja za tobom o Bože! Žeđa duša moja Boga jakoga, živoga. Čezne za tobom tijelo moje i srce moje, Bože srca mojega i srećo duše moje uvijeke" (Na step.). Posebni oblik njegove molitve bilo je neprekidno klanjanje Spasitelju u presvetoj euharistiji i žarka pobožnost prema bl. Djevici Mariji. Gotovo čitave noći bi provodio pred Svetotajstvom. Uveo je za svoj red noćno klanjanje. Od žara Božje ljubavi i neprekidne molitve razlijevala se njegovom dušom nebeska milina o kojoj pjeva 31. psalam: "Kako je veliko obilje tvoje miline, Gospodine, što je čuvaš za one koji te štuju" (Prič.).

Spasitelj je zapovijedio svojim učenicima: "Treba uvijek moliti i ne smalaksati" (Lk 18,1). Crkva je poslušala ovu Spasiteljevu volju. Ustanovila je službenu MOLITVU ČASOSLOVA koji je njezina neprestana hvala i neprestani polet njezina duha prema Kristu kao što je pisao sv. otac Pijo XII.: "Božja Riječ uzimajući ljudsku narav uvela je u ovo zemaljsko progonstvo onu pjesmu koja se u nebeskom dvoru pjeva po sve vijeke. Svu ljudsku zajednicu Krist sa sobom ujedinjuje i pridružuje sebi u pjevanju ovog Božjeg slavospjeva... Nužno je da taj glas tako prati nutarnji osjećaj naše duše, da usvojimo ta ista čuvstva koja će nas podizati k nebu. Ne radi se dakle samo o recitaciji ili pjevanju, pa bilo ono i najsavršenije po zakonima muzičke umjetnosti i svetih obreda, ako dopire jedino do ušiju, nego prije svega o uzdignuću naše pameti i srca Bogu da mu sasvim posvetimo same sebe i sve svoje čine, ujedinjeni s Isusom Kristom" (Enc. "M. D.").

Na poseban način bismo se morali za vrijeme svete mise s Kristom združiti umom i srcem. "Dostojno ćemo okruživati sveti stol Gospodnji", ako se ugledamo u svetog Franju i "budemo raspaljeni istim ognjem ljubavi" (Prik. molitva). Uzdizanje uma i srca k Bogu pripravlja nas za dostojno svetkovanje svete žrtve. Po tom uzdizanju bit ćemo trajno povezani s oltarom. Žarka molitva može učiniti "da u našim dušama ostane uvijek zahvalno sjećanje i plod presvete žrtve što smo je danas prinijeli" (Poprič.).

5. VI. TIJELOVO
"TKO BLAGUJE MENE, ŽIVJET ĆE PO MENI" (Ev.).

- Presveta euharistija kao žrtva, kao žrtvena gozba i kao otajstvo Kristove prisutnosti među nama središte je ne samo liturgijskog bogoštovlja nego i čitave kršćanske vjere: "Najveće blago i kao središte kršćanske vjere jest otajstvo presvete euharistije koju je ustanovio vrhovni svećenik Krist i koji zapovijeda da njegovi službenici neprestano obnavljaju" (Enc. "M. D."). - Poslije nego što je Crkva prošle nedjelje proslavila otajstvo Presvetog Trojstva, danas slavi otajstvo presvete euharistije. Svaka je sveta misa slavlje presvete euharistije jer se u njoj ispunjuju riječi Kristove: "Ovo činite na moju uspomenu" (Posl.). Večer Velikog četvrtka je spomendan ustanove ovog otajstva. Ali kako zbog svetkovanja Kristove muke ne može Crkva dati potpuni odušak svojoj radosti, to je po posebnoj Božjoj objavi ustanovila ovu svetkovinu god. 1264. Tekstove koji se upotrebljavaju kod službe Božje sastavio je sv. Toma Akvinski.

Kod misnog bogoslužja promatramo ŠTO ZNAČI ZA NAŠ DUHOVNI ŽIVOT PRESVETA EUHARISTIJA. Sam je Spasitelj najbolje razjasnio ovo uzvišeno otajstvo: "Moje je tijelo zaista hrana i krv je moja zaista piće. Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju

ostaje u meni i ja u njemu. Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i tko blaguje mene, živjet će po meni. Tko blaguje od ovoga kruha, živjet će uvijeke" (Ev.). U zanosnoj pjesmi između Poslanice i Evanđelja potiče nas Crkva da se izbliza zagledamo u te uzvišene istine: "Slava ovo velika je: Živi Kruh, Što život daje častit nam je ovaj dan: Kruh što bi kod svetog stola Među dvanaest apostola, Podijeljen i blagova. Novog Kralja stol je ovo, Na njem evo Janje novo, Starom Vazmu dođe kraj. Što sam stvori ono veče, Krist to isto tvorit reče, Dovijeka na spomen svoj. Poučeni kako treba, Prinosimo dare neba U žrtvi spasonosnoj" (Posljednica).

Kao što tjelesna hrana ne samo daje život svakom pojedinom udu, nego također pospješuje povezanost svih pojedinih udova, tako nas i nadnaravna hrana presv. euharistije na čudesan način POVEZUJE S KRISTOM I MEĐUSOBNO. U Prikaznoj molitvi danas molimo da Bog "udijeli svojoj Crkvi darove jedinstva i mira koji su u prikaznim darovima otajstveno označeni". Kao što kruh sastavljen od mnogo zrna pšenice i vino istisnuto iz mnogo zrna grožđa postaje jednim Tijelom i Krvlju Kristovom, tako i mnogi vjernici koji sudjeluju u svetoj žrtvi i gozbi postaju jedno u Kristu: udovi koji pripadaju jednoj Glavi, mladice koje pripadaju jednom lozovom panju, kamenje koje je nadozidano na jednom ugaonom kamenu".

Sudjelovanje kod ovog najuzvišenijeg otajstva zahtijeva od mene posebnu pozornost, posebnu pobožnost, posebnu svetost i čistoću savjesti. Stoga danas i svakog dana moram pomnjivo promatrati tko sam ja, a tko onaj s kojim dolazim u dodir. Kakav sam ja, kakav je on. Svakog bih dana trebao pomnjivo ispitati svoju savjest da vidim smijem li se s ovakvim životom približiti Isusu. I na mene se odnosi opomena sv. Pavla: "NEKA SE SVAKI ČOVJEK ISPITA, PA TEK ONDA NEKA BLAGUJE OD OVOG KRUHA I PIJE OD ČAŠE" (Posl.).

6. VI. SV. NORBERT

"VIRI SANCTI ERITIS MIHI - BUDITE MI SVETI LJUDI!" (Izl 22,31).

- Kao što su mnogi sveci proveli mladost dosta rastreseno, pa se po milosti Božjoj obratili, tako je i današnji svetac dirnut milošću Božjom okajao rastresenosti i nemarnosti svoje mladosti i postao uzor kreposna i sveta života. Rođen je god. 1080. u Xantenu kod Kölna. God. 1115. dogodila se značajna promjena u njegovu životu. Za vrijeme šetnje na konju zahvati ga strašna oluja. Pao je na tlo i učinilo mu se da čuje glas, neka promijeni svoje vladanje. U tom je času on doživio nešto slično što je apostol Pavao doživio kod Damaska. Postao je potpuno drugi. Zaređen za svećenika dao se na propovijedanje pokore. Na nagovor laonskog biskupa prestao je biti putujući propovjednik. Nastanio se u mjestu zvanom Premontre gdje je po pravilima sv. Augustina g. 1121. osnovao red premonstrateza. God. 1125. bio je izabran za nadbiskupa u Magdeburgu. Umro je 6. lipnja 1134., a 1582. proglašen je svecem. On je zaštitnik Češke.

Sveti je Norbert bio čovjek IZVANREDNO KREPOSNA ŽIVOTA. Crkva kod sv. mise slavi njegovu SVETOST. "Za života svoga omilio je Bogu. Nitko se nije našao tko bi mu bio sličan u vršenju zakona Svevišnjega." (Posl.). Neprestanom MOLITVOM i čestim suzama nadoknadio je vrijeme koje je u mladosti izgubio. Svojom POKOROM i sabranošću postavio je temelj na kojem je Božja milost izgradila veličanstvenu zgradu svetosti. Već kod prve sv. mise pokazala se njegova velika REVNOST ZA SPASENJE DUŠA, kada je sa suzama u očima održao prisutnim vjernicima vatreni govor o prolaznosti zemaljskog života, o nestalnosti zemaljskog veselja i o strašnim posljedicama grijeha. Jednakom je vjernošću i kasnije obilazio sela i gradove propovijedajući pokoru i obratio je mnoge grešnike. Koliko je bio SKROMAN I JEDNOSTAVAN pokazalo se kod njegova prvog ulaska u biskupski dvor. Bio je bijedno obučen i bosonog. Vratar ga radi toga nije htio pustiti da uđe, a on mu je priprosto odgovorio: "Ti si me bolje prozreo nego oni koji su me prisilili da idem u ovaj

dvor".

Život nam sv. Noroberta pokazuje kako za vlastitu sreću i za napredak Božjeg kraljevstva SVETOST ZNAČI VIŠE NEGO IŠTA DRUGO. O tom je pisao sv. Pijo X. u Poslanici kleru prigodom svojeg zlatnog jubileja: "Samo jedno je što čovjeka veže s Bogom, samo jedno ga čini ugodnim u Božjim očima i samo jedno se traži da ne bude nađen posve nedostojnim službenikom Božjeg milosrđa, a to jedno je svetost života. Ako to manjka, fali svećeniku sve. Bez svetosti mogu, dakako, bogato znanje te praktično iskustvo i okretnost donijeti Crkvi nešto koristi ali nerijetko joj i škode na najžalosniji način... Čudesnim blagoslovom djeluje onaj koga resi punina svetosti pa makar bio ne znam kako slabašan".

U svojem nastojanju i djelovanju moram, dakle, više računati na SNAGU MILOSTI nego na svoje prirodne sposobnosti. Veličina Božjeg djelovanja vidi se najbolje ondje gdje zataje sva ljudska sredstva. Za velike pothvate Bog se služi sasvim jednostavnim sredstvima: "U vrhunaravnom redu vrijedi ovaj temeljni zakon: čim je koje zvanje više, tim je očitije u njemu sve samo puko Božje djelo" (B. Rebstock). Sveti nam je Norbert uzor kako ćemo računati više na Božje djelovanje nego na svoje vlastito. S Crkvom danas molimo Boga: "Podaj molimo, da po njegovu zagovoru i zaslugama, a tvojom pomoću, uzmognemo vršiti ono što je on riječju i primjerom činio" (Molitva).

7. VI. SUBOTA SV. MARIJE
"UKORIJENILA SAM SE U ČASNOM PUKU" (Posl.).

- U času Navještenja upitala je bl. Djevica Marija arkanđela Gabrijela: Kako će to biti kad ja ne znam muža?" Na to joj je arkanđeo odgovorio: "Duh će sveti doći na tebe" (Lk 1,34-35). Marija je dakle začela Spasitelja po osobitom sudjelovanju Duha Svetoga. Tu vjersku istinu ispovijedamo u simbolu vjere riječima "Začet po Duhu Svetom".

Dok u poduhovskom razdoblju crkvene godine promatramo milosno Božje djelovanje u Crkvi i po Crkvi, sjećamo se također ULOGE KOJU BLAŽENA DJEVICA VRŠI U DJELU POSVEĆENJA LJUDSKOG RODA. Marija, kojoj je "tijelo i dušu pripravio Duh Sveti da bude dostojno boravište Božjem Sinu" (Molitva iza Povečerja), koja je već kod Bezgrešnog Začeća, a još više kod utjelovljenja Spasiteljeva ispunjena milošću Duha Svetoga, našla se na rođendan Crkve, prvi duhovski blagdan, među apostolima. Sv. Luka piše da je mlada Crkva bila sakupljena u molitvi uz Mariju, Kristovu majku: "Svi su ovi bili jednodušno postojani u molitvi sa ženama i s Marijom majkom Isusovom i s braćom njegovom... Kad dođoše Duhovi, bijahu svi zajedno na istom mjestu" (Dj 1,14; 2,1). Duh Sveti koji je najuže povezao Mariju s Kristom, povezao ju je također s Crkvom. Kako u početku, tako se i kasnije kroz povijest Crkva okuplja oko Marije. Pobožnost prema Mariji postalo je nešto što se ne može odijeliti od kršćanstva. Na tu se pobožnost odnose riječi što ih danas slušamo iz Marijinih usta: "Ukorijenila sam se u časnom puku koji je Božje nasljedstvo" (Posl.).

Što za Crkvu znači POBOŽNOST PREMA BLAŽENOJ DJEVICI, jezgrovito je opisao sv. otac PIjo XII.: "Između svetaca se odličnijim štovanjem štuje Bogorodica Djevica Marija. Njezin se život po zadaći koju joj je Bog povjerio, najuže isprepliče s otajstvima Isusa Krista. I zaista nitko nije bolje ni točnije išao stopama utjelovljene Riječi, nitko nema veće milosti i moći kod presv. Srca Sina Božjega, a po njemu kod nebeskog Oca. Ona je svetija od kerubina i serafina, ona uživa neisporedivo veću slavu od svih svetaca jer je milosti puna, jer je Božja Majka, jer nam je svojim svetim porodom dala Otkupitelja. Njoj se dakle, koja je Majka milosrđa, život, slast i ufanje naše, utječimo svi tugujući i plačući u ovoj dolini suza i puni pouzdanja predajmo u njezinu zaštitu nas i sve naše. Ona je postala našom majkom kadno je božanski Otkupitelj prinosio žrtvu samoga sebe i tako smo mi i s tog razloga njezina djeca. Ona nas uči svim krepostima, ona nam pruža svoga sina, a s njim i sve pomoći koje su nam

potrebne jer je Bog htio da sve dobivamo po Mariji" (Enc. "M. D.").

Duh Gospodnji koji je u jedno tijelo povezao sve članove Crkve, na poseban nas način povezuje s Kristom - Glavom i s Marijom - Srcem toga Tijela (Usp. Enc. "Mystici corporis"). Što je više u nama duh Božji, to smo više povezani s Marijom. I obratno: što smo više povezani s Marijom to smo sigurniji da u nama živi i djeluje Duh Božji. Potrebno je dakle da budemo uvijek duhom što bliže Marijij, kako joj se približuje Crkva koja kliče: "SUB TUUM PRAESIDIUM CONFUGIMUS! - POD TVOJU SE OBRANU UTJEČEMO!"

8. VI. DRUGA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"FECIT COENAM MAGNAM - PRIPRAVIO NAM JE VELIKU VEČERU" (Ev.).

- Današnji je misni obrazac nastao neovisno i prije Tijelovskog blagdana ali se može lako i lijepo povezati sve ono što nam bogoslužje stavlja danas na promatranje s onim što smo promatrali prošlog četvrtka.

Na mnogo mjesta u sv. Pismu USPOREĐUJE SE KRALJEVSTVO NEBESKO S GOZBOM. Sv. Pavao opisujući blagodati mesijanskog razdoblja navodi riječi proroka Izaije (Iz 64,4): "Što oko ne vidje i uho ne ču i u srce čovječje ne uđe, to je pripravio Bog onima koji ga ljube" (1 Kor 2,9). Nebeska je radost slikovito prikazana kao gozba u knjizi Otkrivenja sv. Ivana apostola. No već na ovom svijetu Bog je svojim odabranicima pripravio gozbu u sv. Crkvi. Tu im nudi raznovrsnu hranu svoje nauke i svetih sakramenata. Posebna je radost svim Kristovim vjernicima što u Crkvi imaju uzvišenu gozbu sv. euharistije o kojoj kliče Crkva: "O sveta gozbo na kojoj se Krist blaguje, slavi se spomen njegove muke i daje nam se zalog buduće slave" (Ant. kod dijeljenja sv. pričesti).

Evanđelje pripovijeda da je "neki čovjek pripravio veliku večeru i pozvao mnoge. A u vrijeme večere poslao je svoga slugu neka kaže uzvanicima da dođu jer je već sve pripravljeno". I svakog pojedinoga od nas POZIVA Bog na veliku večeru nebeske slave i kršćanskog života na zemlji, a napose na svetu euharistijsku gozbu: "Dođite, blagujte kruh moj i pijte vino što vam pripravih" (Odg. na Jutarnji). No nažalost, kako su ljudi, o kojima pripovijeda Evanđelje, malo marili za pripravljenu večeru, slično i mi nismo dovoljno zagrijani za velike darove koje nam Bog nudi. Sveti je Grgur papa to jezgrovito izrazio: "Amamus foris Miseri famem nostram - Mi bijednici ljubimo izvanjske radosti i ostajemo gladni".

Ovdje se moram ozbiljno zamisliti i pogledati kako PREZIR BOŽJEG POZIVA POVLAČI ZA SOBOM STRAŠNO PROKLETSTVO: "Kažem vam da nijedan od onih ljudi koji su bili pozvani neće okusiti večere moje" (Ev.).

Morao bih uložiti veliku pozornost da shvatim kako je to velika sreća što mogu često pa i svakog dana sudjelovati kod svetog Gospodnjeg stola. Morao bih biti radostan, ponosan i Bogu zahvalan. Crkva mi danas u času pričesti stavlja na usta riječi radosne zahvale: "Pjevat ću Gospodinu koji me je obasuo dobrima, i psalmima ću hvaliti ime Gospodina višnjega" (Prič.).

Glas Božjega poziva na milosnu večeru nadnaravnog života razglasuje kroz sve vjekove njegova zaručnica Crkva. Taj glas ja moram dobro čuti i drugima dalje javljati. Taj glas je u naše dane sv. otac Pijo XII. ovako navijestio duhovnim pastirima: "Trubite u trubu na Sionu, sazivljite zbor, sakupljajte narod, posvetite Crkvu, sabirajte starce, kupite dječicu i one koji su još na prsima, i svim silama nastojte da posvuda vjernici grnu u crkve i oko oltara i da se kao živi udovi, sjedinjeni sa svojom božanskom Glavom, okrijepe milostima sakramenta i zajedno s njime i po njemu vrše uzvišenu žrtvu i daju dužnu hvalu nebeskom Ocu!" (Enc. "M. D.").

9. VI. PODUHOVSKO VRIJEME
ŠKOLA LJUBAVI.

- Danas je služba Božja od poduhovskog vremena s uspomenom svetih mučenika PRIMA I FELICIJANA. Sveta misa može biti ili od svetog vremena (kao i jučer) ili od svetih mučenika. I jedan i drugi misni obrazac stavlja na promatranje najuzvišeniju krepost kršćanske ljubavi.

Za vladanja cara Dioklecijana bili su sveta braća Primo i Felicijan bačeni u zatvor zbog vjere. Odijelili su ih te su najprije izveli Felicijana i mučili ga tražeći da se odrekne vjere, no on je ostao nepokolebiv. Kad su doveli Prima, rekao je sudac: "Eto tvoj je brat pametno postupio: poslušao je carsku naredbu i sad je u najvećoj časti. Ako se ugledaš u njegov primjer bit ćeš i ti jednako nagrađen". Primo na to odgovori: "Ja znam što je s mojim bratom jer mi je kazao njegov anđeo. O da mogu biti s njim jednog srca i jedne volje pa da na smrti ne budem odijeljen od njega!" Obojica su bili bačeni u amfiteatar pred lavove koji im nisu ništa naškodili. Taj je prizor promatralo 12.000 gledalaca od kojih je 500 sa svojim obiteljima prihvatilo kršćansku vjeru. Na koncu su sveta braća posječena mačem.

Pred očima nam je dirljivi prizor BRATSKE LJUBAVI. Promatrajući ga Crkva s udivljenjem kliče: "Ovo je prava bratska ljubav koja je pobijedila opačine svijeta: slijedeći Krista zadobila je slavno nebesko kraljevstvo" (Redak iza Aleluja na misi svetih muč.). To je primjer koji bismo morali nasljedovati. Crkva moli da "nasljedujemo ono što današnjim blagdanom svetkujemo" (Molitva na misi sv. mučenika). Ono što zorno promatramo kod mise svetih mučenika još življe nam Crkva stavja na srca kod ferijalne mise. Tu slušamo opomenu sv. Ivana apostola: "Mi znamo da smo preneseni iz smrti u život jer ljubimo braću. Tko ne ljubi, ostaje u smrti. Ubojica je tko mrzi svoga brata, a znate da nijedan ubojica nema u sebi vječnog života. U tom smo upoznali ljubav Božju, što se on žrtvovao za nas. I mi smo se dužni žrtvovati za braću" (Posl.).

Sveta euharistijska žrtva i gozba koja je slikovito prikazana u današnjem Evanđelju, najizvrsnija je ŠKOLA MEĐUSOBNE LJUBAVI. Zajedničko sudjelovanje kod sv. mise kao i kod sv. bogoslužja uopće može mnogo doprinijeti slozi među kršćanima. "Javni liturgijski čini najbolja su škola međusobne bratske solidarnosti jer nam zorno stavljaju pred oči veliku božanstvenu istinu da imamo zajedničkog Oca koji nas je sve stvorio i da smo svi braća u Isukrstu. Pohađanje iste Crkve sa strane svih raznovrsnih slojeva pučanstva, bez obzira na stalež, zvanje, imetak i spol, njihovo pristupanje istom stolu Gospodnjem, nije li najbolja zorna pouka kršćanske ljubavi za čitav svijet?" (Nadbiskup M. Pušić).

Kod svete žrtve trebao bih što više napustiti svoje osobne osjećaje, a obući se u misli i želje Krista i crkvene zajednice. Tako bi po svakoj svetoj misi rasla u mojem srcu ljubav. Svaka sveta misa bila bi mi kao STEPENICA NA OTAJSTVENIM LJESTVAMA koje vode k nebu. Iz dana u dan živio bih sve više nebeskim životom prema onom što danas molim zajedno s Crkvom: "Neka nas očisti ovaj prinos koji će biti posvećen imenu tvojemu, Gospodine, i neka nas iz dana u dan sve više prenosi u djelovanje nebeskog života" (Prik. molitva).

10. VI. SV. MARGARITA
"CARITAS JUGITER AUGEATUR - DA SE LJUBAV NEPRESTANO POVEĆAVA" (Molitva).

- Škotska kraljica sv. Margarita rođena je oko god. 1045. u Mađarskoj, gdje joj je otac bio prognan. Stric joj je bio sv. Eduard III. engleski kralj koji je svoga brata, Margaritina oca, nakon povratka iz Mađarske, odlikovao najvišim častima. Iza očeve smrti napustila je Englesku. Strašno nevrijeme bacilo je lađu kojom je putovala, na obale Škotske. Tu se naskoro udala za škotskog kralja Malkolma III. (god. 1073.) Bila je uzorna majka i kraljica.

Pobožno i kreposno je odgojila svoje osmero djece i mnogo je nastojala da uzdigne dobro vladanje svojih podložnika. Kraljevsko joj dostojanstvo nije ništa smetalo da se neprestano mrtvi dugim bdjenjima i raznovrsnom pokorom. Njezina je svetost bila osobiti Božji blagoslov za cijelo kraljevstvo. Sazvala je nekoliko crkvenih sabora gdje se pokazala njezina velika revnost za vršenje crkvenih zapovijedi. Umrla je u Dunfermlinu kod Edinbourga god. 1093. Svetost i nebrojena čudesa raširiše joj slavu po svem svijetu. Papa Klement X. proglasio ju je zaštitnicom Škotske

Što nas najviše zadivljuje kod ove svete kraljice bila je njezina IZVANREDNA LJUBAV prema svima, a posebno prema onima koji su bili najpotrebniji. Nije joj bilo dosta što je obilno dijelila milostinju, nego je svakog dana za svojim stolom hranila oko 300 siromaha. Sama ih je posluživala i ljubila njihove rane. Zvali su je majkom sirota i blagajnicom siromaha. Margarita je doista u svojem životu ostvarila uzorni lik jake žene koji je opisan u današnjem misno bogoslužju: "Ženu jaku tko da nađe? Cijena je njezina kao stvari donesenih iz daleka, iz krajnih strana zemlje. Ona je kao lađa trgovačka koja iz daleka dovozi svoj kruh. Diže se noću i daje hranu svojim ukućanima i jelo svojim službenicima. Svoju desnicu otvara potrebnom i ruke svoje pruža siromasima. Mudro otvara usta svoja i na jeziku joj je blaga nauka" (Posl.).

Eto uzora za sve nas kako moramo svakog dana nastojati oko povećanja i usavršavanja ove najvažnije kreposti. Za tu milost danas s Crkvom molimo: "Bože, koji si blaženu Margaritu kraljicu obdario divnom ljubavlju prema siromasima, podaj, da se po njezinu primjeru i zagovoru tvoja ljubav u našim srcima neprestano povećava" (Molitva).

Prva kršćanska zajednica u Jeruzalemu ostat će za sva vremena uzor sloge i ljubavi. Sv. Luka piše da su svi vjernici "bili jednodušno postojani u nauci apostolskoj, zajednici bratskoj, lomljenju kruha i u molitvama" (Dj 1,14; 2,41).

Dok nastojim oko napretka u znanju i iskustvu moram još više nastojati da napredujem u ljubavi. Pogledam li na svoj život, možda ću naći mnogo toga što se ne može nazvati ljubavlju. Tko je postavljen na viši stupanj, taj mora na savršeniji način u životu ostvariti DJELOTVORNO LJUBAV, koju je više nego išta drugo nastojao raširiti među vjernike apostol ljubavi kad je pisao: "Tko ima dobara ovoga svijeta i vidi svoga brata u potrebi, te pred njim zatvori srce svoje, kako može u njemu ostati ljubav Božja? Sinci moji, ne ljubimo riječju i jezikom, nego djelom i istinom" (Posl. prošle nedjelje).

11. VI. SV. BARNABA AP.
"PROROCI I NAUČITELJI, MEĐU KOJIMA BIJAŠE BARNABA" (Posl.).

Jedn od onih ljudi koji su vršili najvažnije uloge u prvim godinama širenja kršćanstva bio je Josip, prozvan Barnaba, što znači Sin utjehe. Potječe od plemena Levijeva, a rođen je na otoku Cipru. Kršćansku je vjeru upoznao i prigrlio poslije Kristove smrti. Bio je član prve zajednice vjernka u Jeruzalemu. Prodavši svoje imanje, donio je novac apostolima. Kad je sv. Pavao poslije tri godine iza obraćenja došao u Jeruzalem da izvijesti apostole o zadaći koju mu je Spasitelj namijeniio, oni su još s nepovjerenjem gledali na nekadašnjeg progonitelja Crkve. Barnaba se zauzeo za Pavla i predstavio ga apostolima. Neko je vrijeme djelovao u Antiohiji gdje su se učenici najprije prozvali kršćani. Poslanica današnje sv. mise pripovijeda kako je otputovao u Tarz i doveo Pavla u Antiohiju, te kako je po nadahnuću Duha Svetoga izabran zajedno s Pavlom za prvo misijsko putovanje među poganima. Živio je od rada svojih ruku (1 Kor 9,6). Poslije plodnog apostolskog rada završio je život mučeničkom smrću na otoku Cipru. Tijelo mu je nađeno u gradu Salamini god. 488. zajedno s Evanđeljem sv. Mateja napisanim Barnabinom rukom. Njegovo se ime spominje u misnom kanonu uz ime sv. Matije apostola.

Kako je dirljivo opisan u sv. Pismu PRVI POTHVAT ZA OBRAČENJE POGANA NA

KRŠĆANSTVO. Između proroka i naučitelja u Antiohiji izabrao je Duh Sveti dvojicu: "Odijelite mi Savla i Barnabu za djelo radi kojega sam ih pozvao" (Posl.). Pošto su postili, molili i na njih ruke položili, pođoše kao "ovce među vukove" (Ev.). Iz onoga što nam pripovijeda XIII. i XIV. poglavlje Djela apostolskih čini se da je Barnaba bio vođa tog prvog apostolskog putovanja među pogane. Djelo što ga započeše Barnaba i Pavao nastavlja Crkva kroz vjekove. Na to djelo širenja Evanđelja odnose se riječi današnjeg bogoslužja: "Po svoj zemlji odjeknuo je glas njihov i riječi njihove do na kraj kruga zemaljskoga" (Na step.).

Za svoju osobnu pouku moram pažljivo pogledati kakav je bio taj prorok, naučitelj, apostol, čiju svetkovinu danas svetkujem. Sveto ga Pismo hvali, da je bio "DOBAR ČOVJEK, PUN DUHA SVETOGA I VJERE". U Djelima apostolskim opisane su potanko mnoge POTEŠKOĆE KOJE JE PODNIO šireći Evanđelje, a sigurno ih je još više koje nisu opisane. U velikoj su se mjeri ispunile na njemu Kristove riječi: "Predavat će vas sudovima i bičevat će vas u svojim zbornicama i vodit će vas pred upravitelje i kraljeve radi mene. I svi će mrziti na vas radi mene" (Ev.). - Jedan slučaj iz apostolskog djelovanja Pavla i Barnabe morao bi me potaknuti da u vršenju svete službe NE TRAŽIM SVOJ UGLED PRED LJUDIMA, NEGO JEDINO SLAVU BOŽJU. Kad su im poslije ozdravljenja hroma čovjeka u Listri, htjeli ljudi iskazati božanske časti, ponizili su se i rekli sakupljenom narodu: "Ljudi! Što činite? I mi smo kao i vi smrtni ljudi koji vam propovijedamo da se od ovih ništetnih idola obratite Bogu živomu koji je stvorio nebo i zemlju i sve što je u njima" (Dj 14,15).

Nesebičan i požrtvovan rad na njivi Gospodnjoj sigurno će donijeti obilan rod prema Spasiteljevoj riječi: "Ja sam vas izabrao od svijeta da idete i rod donesete i vaš rod da ostane" (Redak iza Aleluja).

12. VI. SV. IVAN OD FAKUNDA
"BLAŽENI MIROTVORNI" (Mt 5,9).

- Sveti se Ivan rodio u Sv. Fakundu kod španjolskog mjesta Sahaguna od vrlo bogatih roditelja. Još kao dječak držao bi s povišenog mjesta govor svojim vršnjacima i poticao ih na štovanje Boga i krepostan život. Već tada je ulagao veliko nastojanje da pomiri zavađene. U Salamanki je god. 1463. ušao u red augustinaca koji je u to doba bio u punom cvatu redovničkog opsluživanja. Kao redovnik odlikovao se poslušnošću, poniznošću, dugim bdjenjima i molitvama. Umro je god. 1479. Bog ga je proslavio mnogim čudesima prije i poslije smrti.

Posebna oznaka današnjega sveca je izvanredno veliko NASTOJANJE OKO SLOGE MEĐU KRŠĆANIMA. U doba kad je on živio u Salamanki, među crkvenim i državnim vođama, među plemićima i pukom sve je kipjelo od mržnje, nesloge i strančarstva. Ubojstva su se zbivala gotovo svakog sata, ne samo po ulicama i trgovima nego i po crkvama. Svecu je bilo mnogo do toga da stane na kraj tako teškom stanju, pa je upotrebio sva sredstva, a posebno propovijedi i privatne nagovore da smiri duhove i povrati ljubav među građane. Danas Crkva po svem svijetu slavi uspjeh što ga je on postigao u tom plemenitom pothvatu: "Bože, početniče mira i ljubitelju sloge, ti si blaženog Ivana, svoga priznavaoca, uresio divnim darom da pomiruje zavađene" (Molitva).

Kristov duh je duh mira i sloge. Na Posljednjoj je večeri molio: "Da svi jedno budu kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi" (Iv 17,21). Crkveni duh je duh mira i sloge. Kad Crkva javno nastupa, na mnogo načina izrazuje svoje želje da njezina djeca budu jedne misli i jednog duha. Pozdrav mira, poljubac mira, jednolično klečanje, stajanje, sjedenje, zajedničko pjevanje i molitva ne bi smjelo ostati bez upliva na život vjernika, već bi trebalo svima biti živi poticaj za međusobnu slogu i ljubav, prema riječi sv. Ambrozija: "Javno bogoslužje ukida razlike, odstranjuje nesporazume, ponizuje neprijateljstva. Kako možeš nositi mržnju prema onomu s kojim si združio svoj glas u crkvi, u zajedničkoj molitvi Bogu?" Liturgijski duh je

duh mira i sloge, duh zajedničkog mišljenja, nastojanja i djelovanja. Taj se duh mora vidljivo pokazivati u zajedničkoj službi Božjoj, kako to živo želi sv. otac Pijo XII. opominjući ovako duhovne pastire: "Svim silama nastojte oko toga da se onim načinima i pomagalima koja vaša razboritost bude smatrala zgodnijim, postigne JEDINSTVO MIŠLJENJA I OSJEĆAJA IZMEĐU SVEĆENIKA I NARODA, i da kršćanski puk tako djelotvorno sudjeluje kod liturgije da to doista bude sveti čin kojim svećenik, osobito onaj koji se u povjerenoj mu župi brine oko duša, ujedinjen sa skupom vjernika prinosi dužno štovanje vječnom Božanstvu" (Enc. "M. D.").

Međusobno jedinstvo je preduvjet našeg jedinstva i početak s Bogom. Mi ne možemo ljubiti Boga nadnaravnom ljubavlju ako ne ljubimo bližnjega, niti možemo ljubiti bližnjega ako ne ljubimo Boga. Zato štujući danas zasluge sveca koji je posebno nastojao oko međusobne ljubavi među kršćanima, molimo s Crkvom: "da nas, utvrđene u Božjoj ljubavi, nikada kušnje od njega ne odijele" (Molitva).

13. VI. PRESV. SRCE ISUSOVO
"BESKRAJNO BLAGO LJUBAVI" (Molitva).

- Ljubav je najveća sila na nebu i na zemlji. Bog je stvorio čovjeka i cijeli svemir iz ljubavi. Kad su ljudi sagriješili, Bog je poslao svoga Sina da ih otkupi: "Radi velike ljubavi svoje kojom nas je Bog ljubio, posalo je Sina svojega u liku tijela ljudskoga" (Ef 2,4). Iz ljubavi prema ljudima Spasitelj je prigrlio sve poteškoće s kojim je bilo združeno izvršenje djela našeg otkupljenja. Njegova se ljubav pokazala u Betlehemu, na Kalvariji, za cijelog njegova života, a pokazuje se i danas trajno u djelovanju njegove Crkve, a na poseban način u presv. euharistiji. Pod simbolom presv. Srca Crkva štuje svu Spasiteljevu ljubav prema nama. Pobožnost prema presv. Srcu je posebna pobožnost našega razdoblja crkvene povijesti. Kad se sv. Ivan apostol objavio sv. Gertrudi 27. prosinca 1220., rekao joj je da je "slatki govor kucanja svetoga Srca sačuvan za buduća vremena, da bi se ostarjeli i otvrdnuli svijet ogrijao na ljubavi svoga Boga". Prvi misni obrazac na čast presv. Srca sastavio je sv. Ivan Eudes, no blagdan je pojedinim crkvama dozvoljen tek poslije objava svetoj Margariti Alacoque god. 1675. Za cijelu Crkvu ga je naredio papa Pijo IX. 1856., a Pijo XI. 1928. svrstao ga je u red najvažnijih svetkovina.

Srce se općenito smatra kao organ ljubavi. Kristovo je srce žarište vatre i ljubavi kojom plamti njegova duša. To srce "privlači k sebi nebo i zemlju, jer je u njemu sakriveno blago svega blaženstva" (Sv. Gertruda). Sveti je Ivan potanko opisao kako je vojnik probo Kristovo srce. Iz opisa se vidi da tom činu daje osobitu važnost: "Jedan od vojnika kopljem mu otvori bok i odmah poteče krv i voda. I onaj, koji je vidio, svjedoči i njegovo je svjedočanstvo istinito. I on (Krist) zna da istinu govori, da i vi vjerujete. Jer se to dogodilo da se ispuni Pismo: "Nećete prebiti ni jedne od njegovih kostiju. I opet drugo Pismo govori: Vidjet ćete koga su proboli" (Ev.). Sveti Augustin, a za njim drugi sveci i naučitelji, tumače da je KOPLJEM OTVORENO KRISTOVO SRCE SLIKA NJEGOVE LJUBAVI KOJA SE ŠIRI PREMA SVIM LJUDIMA. Jednako tako misli i Crkva koja danas pjeva: "Bože, ti si htio da vojnikovo koplje probode Jedinorođenoga tvoga dok je visio na križu: pa da njegovo otvoreno Srce, to svetište božanske darežljivosti izlije na nas potoke milosrđa i dobrote i da to Srce koje nikada ne prestaje gorjeti od ljubavi prema nama, postane mirom pobožnima i uvijek otvoreno utočište pokajnicima" (Predsl.).

Od nas traži da prije svega UPOZNAMO BESKRAJNU KRISTOVU LJUBAV. Ta velika milost koju je sveti Pavao želio da postignu prvi kršćani: "Da ukorijenjeni i utvrđeni u ljubavi možete razumjeti sa svima svetima koja je širina i dužina i visina i dubina, i da možete upoznati Kristovu ljubav koja prelazi svako znanje, da se napunite svakim božjim obiljem" (Posl.).

Najpotpuniji način štovanja Srca Isusova je da mu za njegovu ljubav UZVRATIMO SVOJOM LJUBAVLJU i da za nedostatak ljubavi DADEMO DOSTOJNU ZADOVOLJŠTINU (Molitva). Spasitelj se tužio sv. Margariti: "Gle ovo Srce, koje je toliko ljubilo ljude, a oni su tako nezahvalni. A najteže mi je što su nezahvalna srca koja su mi posvećena".

Kod današnje svete mise Spasitelj se tuži što su ga mnogi ostavili: "Slomljeno je Srce moje od sramote i boli, čekao sam da bi tkogod imao smilovanja sa mnom i ne bijaše ga, tko bi me utješio i ne nađoh ga" (Prik.). Naš odgovor na Spasiteljev prijekor je prikazanje našeg srca i našeg života kod sv. žrtve i potpuno predanje Spasitelju kod svečane posvete iza sv. mise. Što više budemo "prezirali zemaljsko, a ljubili nebesko", to više ćemo osjećati "slast ljubavi Kristova Srca" (Poprič.), to više ćemo osjećati kako našu dušu zalijevaju potoci obilja Božje dobrote, prema Zaharijinom proročanstvu: "Proteći će žive vode iz Jeruzalema: i teći će ljeti i zimi" (Zah 14,81).

14. VI. SV. BAZILIJE
"SOL ZEMLJE" (Mt 5,13).

- Sveti Bazilije Veliki, patrijarh istočnog redovništva, nadbiskup Cezareje i jedan od četvorice velikih istočnih naučitelja, potječe od vrlo ugledne i pobožne, zapravo svetačke obitelji. Baba mu je bila sv. Makrina, a braća sv. Grgur biskup Nizenski, sv. Petar biskup u Sebasti i sestra sv. Makrina mlađa. Nauke je svršio u Carigradu i Ateni, a iza toga se posvetio redovničkom životu. Napisao je dva pravila koja su sve do danas temelj redovništva istočne Crkve. Kad je postao biskup uložio je sve sile da hrani povjerene vjernike čistom i zdravom naukom. Među njegovim spisima posebno se ističe rasprava o Duhu Svetom koja spada među najljepša teološka djela. Mnogo je učinio za obnovu liturgije. Njegovo je djelovanje bilo izvanredno na svim područjima vjerskog života. Umro je god. 379. u 49. godini života. Prigodom pogreba držao mu je dirljivi govor njegov nerazdruživi prijatelj sv. Grgur Nazijanski.

Misno bogoslužje uspoređuje djelovanje velikog naučitelja s djelovanjem SOLI. Kao što sol čuva hranu od raspadanja, tako je on čuvao ljude od ćudoredne pokvare svojom NAUKOM i SVETOŠĆU SVOGA ŽIVOTA. Jedna pojedinost iz njegova života jasno nam govori kako je za istinu bio spreman i umrijeti. Car Valent je god. 372. poslao k njemu prefekta Modesta koji ga je imao ukoriti što se usuđuje ispovijedati vjeru različitu od careve (on je bio arijanac). Poslanik mu je stao prijetiti oduzimanjem imanja, progonstvom, mukama i smrti. Svetac odvažno odgovori: "To me ništa ne smeta. Onaj koji ništa nema, ne može ništa ni izgubiti. Za mene ne znači ništa progonstvo jer na čitavoj Božjoj zemlji svagdje sam kod kuće. Muke me ne mogu prestrašiti jer ja gotovo i nemam tijela (radi dugotrajnih pokora svetac je bio sama kost i koža). Smrt jedva čekam kad će doći jer će ona ubrzati moj polazak Bogu. Uostalom, ja sam već napola mrtav i spreman sam za polazak na drugi svijet". Kad se poslanik vratio caru, rekao mu je: "Care, nadvladao nas je crkveni poglavica. On je jači od naših prijetnja, čvršći od naših riječi, moćniji od naših dokazivanja".

Dok je sveti Bazilije živio na zemlji, činilo se da uopće ne živi za tijelo, nego jedino za duh. Bio je kao sjajna svjetiljka svoga doba koja je izgarala grijući i rasvjetljujući druge. Njegov je duh neprestano rastao, a njegovo je tijelo slabilo. U 49. g. života imao je izgled mrtvog starca. Odrekao se ne samo svega zemaljskoga, nego na neki način i svoga vlastitoga tijela. Ispunio je riječ Spasitelja Isusa: "Svaki od vas koji se ne odreče svega što ima, ne može biti moj učenik".

Poput sv. Bazilija i ja ću uzdići Bogu sebe i druge samo po svojoj duhovnosti i svetosti. Moj duh treba letjeti k Bogu, pa će za mnom letjeti k Bogu i drugi. O sv. Baziliju pisao je sv. Efrem: "Vidio sam pastira gdje prema Bogu diže molitve za sve nas na krilima duha". Svetost

moga života sačuvat će kreposno vladanje onih koji samnom dolaze u dodir. Bez svetih ljudi propada dobro vladanje, kao što se bez soli kvari hrana: "Dobra je sol. Ali ako sol obljutavi, čim će se soliti?" (Ev.). Sol mudrosti više će vrijediti za moj vlastiti život i za život drugih, nego najveće blago, prema riječima Božje objave: "Bolje je nju steći nego srebro. Nju dobiti vrijedi više od zlata. Dug život je u desnici njezinoj. Bogatstvo i čast u njezinoj ljevici. Putovi su njezini putovi miline i sve staze njezine pune su sreće" (Izr 3,14 sl.).

15. VI. TREĆA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"DIGNE JE NA SVOJA RAMENA RADUJUĆI SE" (Ev.).

- Spasiteljeva ljubav prema nama provlači se kao zlatna nit kroz sva razdoblja crkvene godine. Beskrajna ljubav koja je ideja vodilja blagdana Srca Isusova, također je ideja vodilja svih Gospodnjih blagdana. Crkva nam gotovo bez prekida govori o Božjoj ljubavi. No u svakom razdoblju svetih vremena ima jedan ili više dana u kojima na poseban način u misnom bogoslužju promatramo Božju ljubav. Danas je jedan od takvih dana. Nama kršćanima 20-tog stoljeća najzornije predočuje Božju ljubav slika Srca Isusova. U prvim je vjekovima kršćanstva najčešća i gotovo jedina slika Spasiteljeva bila slika Dobrog Pastira.

Što nam doziva u pamet slika DOBROG PASTIRA S OVCOM NA RAMENU? To je slika Krista otkupitelja. Izgubljena ovca je čovječanstvo koje se po grijehu udaljilo od Boga. Sv. Petar je pisao prvim vjernicima: "Bili ste kao izgubljene ovce, a sad ste se povratili k pastiru i čuvaru vaših duša" (1 Pt 2,25). Krist je došao na svijet da potraži što je bilo izgubljeno, da "raštrkanu Božju djecu sabere u jedno" (Iv 11,52). On je kazao farizejima i književnicima dva dirljiva primjera skrbi za izgubljenu ovcu i za izgubljeni novac: "Koji od vas, ako ima stotinu ovaca izgubi jednu od njih, ne ostavi devedeset i devet u pustinji i ne ide tražiti izgubljenu dok je ne nađe? I kad je nađe, veseo je digne na svoja ramena i došavši kući pozove prijatelje i susjede i reče im: Radujte se sa mnom jer sam našao svoju izgubljenu ovcu! Ili koja žena ako ima deset drahma, kad izgubi jednu, ne zapali svjetiljku i ne pomete kuću i marljivo ne traži dok ne nađe? I kad je nađe, pozove prijateljice i susjede i reče: Radujte se sa mnom jer sam našla izgubjenu drahmu" (Ev.). Čas SV. KRŠTENJA ili čas odrešenja na SV. ISPOVIJEDI za Dobrog Pastira mnogo je značajniji nego li je za umornog pastira čas dok nakon dugog lutanja nađe izgubljenu ovcu. Ne samo za Krista nego je veselje i za cijeli nebeski dvor jer se anđeli vesele zbog obraćenja grešnika (Ev.).

Slika Dobrog Pastira s ovcom na ramenu označuje ne samo radost našega povratka k Bogu, nego također i našu trajnu povezanost s njim. Najizvrsnije sredstvo i izražaj naše povezanost s Kristom je PRESV. EUHARISTIJA. Po sudjelovanju kod sv. žrtve i žrtvene gozbe na nama se ispunjuju riječi Kristove: "Ostanite u meni i ja u vama! (Iv 15,4). Ostanite u mojoj ljubavi! (Iv 15,9). Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu" (Iv 6,57).

Tako nam eto Crkva stavlja danas na promatranje srž naše VJERE, ali ujedno i srž naše NADE. Lik Dobrog Pastira nalazi se vrlo često u katakombama, na grobljima i sarkofazima iz prvih kršćanskih stoljeća. Jedan takav sarkofag nalazi se u splitskoj katedrali. Tu lik Dobrog Pastira ima eshatološko značenje: Krist na svojim ramenima nosi kršćansku dušu prema nebeskom pašnjaku.

Današnje mi je bogoslužje živi poticaj da obnovim svoju radost što me je Krist našao i stavio na svoja ramena da me ponese u nebo. Tada će se ispuniti ono što je pisao sv. apostol Petar: "Bog svake milosti, koji nas je pozvao na svoju vječnu slavu u Isusu Kristu, poslije kratkog trpljenja usavršit će nas, ojačati i okrijepiti" (Posl.).

16. V. PODUHOVSKO VRIJEME
OVCA MEĐU TRNJEM.

- Kod sv. mise promatramo svoj odnos prema zemaljskim i nebeskim dobrima. Dok smo na zemlji, nužno se moramo služiti tjelesnim dobrima, ali se vrlo lako može dogoditi da nas ta dobra toliko zaokupe da više ne mislimo na vječna.

Evanđelje govori o IZGUBLJENOJ OVCI. Ovca lako zaluta tražeći hranu. Pri tom može toliko zaći među trnje, drače i šikarje, da se potpuno zaplete. Zapletena ovca teško se može vratiti pastiru i u većini slučajeva ugine od gladi ili postane plijen vuka o kojem govori Spasitelj (Iv 10,12) ili lava o kojem govori sv. Petar u današnjoj Poslanici. Služeći se vremenitim dobrima skloni smo da u njima tražimo zadovoljstvo, te se sve više udaljujemo od Boga ne mareći za savršenu radost koja se nalazi jedino u njemu. Kao što se ovca zaplete među trnje, moguće je da se i čovjek toliko priveže uz zemaljsko bogatstvo i naslade, da više ne traži ništa nadzemaljskoga. Sam je Spasitelj usporedio zemaljsko bogatstvo i naslade s trnjem kad je govorio o sijaču i sjemenu: "Koje pade među trnje, to su oni koji slušaju ali otišavši zaguše se od briga i bogatstva i naslada života i ne donose roda" (Lk 8,14). U takvom stanju čovjek redovito po smrtnom grijehu duhovno umre i postane plijenom paklenog neprijatelja.

Crkva želi da danas čujemo vapaj čovjeka koji je tako zapleten, a u njegovu je srcu još živa čežnja za oslobođenjem: "Pogledaj na me i smiluj mi se jer sam osamljen i ubog. Vidi moje poniženje i moju muku i oprosti mi sve moje grijehe, Bože moj. K tebi, Gospodine, dižem svoju dušu: Bože moj, u tebe se uzdam, ne daj da se zastidim" (Ulaz).

Dok promatram što za mene znači prispodoba o izgubljenoj ovci, trebam se sjetiti da se bez Božje pomoći ne mogu sačuvati da se ne izgubim, a pogotovo se ne mogu vratiti ako zalutam. No, ja sam mogu i moram doprinijeti da se ne izgubim i da se povratim k pastiru ako sam zalutao. O ovom je pogledu najvažnije pitanje: KAKAV JE MOJ ODNOS PREMA ZEMALJSKIM DOBRIMA I PREMA ZEMALJSKIM RADOSTIMA? "Bog je spojio upotrebu stvorova s mnogovrsnom radošću i užitkom, ali ne zato da čovjek u tom traži svoj pokoj. Ova radost treba da bude samo kapljica ulja u stroju: radost i užitak moramo zahvalno primiti iz ruke Božje u namjeri da Gospodinu spremnije, vjernije, trajnije i radosnije služimo" (B. Baur). Sv. apostol Pavao dao nam je krasne upute kako se moramo odnositi prema svemu što je zemaljsko: "Kraljevstvo Božje nije jelo i piće, nego pravda i mir i radost u Duhu Svetomu (Rim 14,17). Koji uživaju ovaj svijet treba da budu kao da ga ne uživaju, jer je slika ovoga svijeta prolazna (1 Kor 7,31). Ono što se vidi, za vrijeme je, a ono što se ne vidi, vječno je" (2 Kor 4,18).

Moja duhovnost bit će na višem stupnju u tolikoj mjeri ukoliko znam svoje srce odcijepiti od svega zemaljskoga, pače i od onoga što po sebi nije grešno kao što je npr. udobnost, putovanje, umjetnička djela, sport, časti, uspjesi, dobra hrana, zdravlje i sl. Da se oslobodinm svih zemaljskih veza morao bih često srcem moliti ono što danas ustima izgovaram: "Zaštitniče onih koji se u te uzdaju, Bože, bez kojega ništa nije vrijedno niti sveto, umnoži nad nama svoje milosrđe, da po tvojem ravnanju i vodstvu TAKO PROĐEMO UZ VREMENITA DOBRA DA NE IZGUBIMO VJEČNIH" (Molitva).

17. VI. PODUHOVSKO VRIJEME
VESELJE RADI POVRATKA.

- Osim sv. mise poduhovskog vremena koja je kao i u prošlu nedjelju, sv. misa pa i glavna, može biti na čast SVETIH ANĐELA. U ovom razmatranju imamo pred očima oba misna obrasca. Evanđelje ferijalne mise završava riječima: "Tako će biti pred Božjim anđelima radost za jednog grešnika koji čini pokoru", a u Evanđelju mise sv. Anđela slušamo radosne i zahvalne pjesme što ih oni pjevaju Bogu.

U 15-om poglavlju Lukina Evanđelja nalaze se tri prispodobe koje imaju isto značenje. Dvije su od njih uzete za današnje Evanđelje, a treća je prispodoba o izgubljenom sinu. U sve tri prispodobe izražena je RADOST ZBOG PRONALASKA I POVRATKA onoga što je bilo izgubjeno. Pastir kad nađe ovcu, sazove prijatelje i susjede govoreći im: "Radujte se sa mnom jer nađoh svoju izgubljenu ovcu!" (Ev.). Slično i žena kad nađe izgubljenu drahmu sazove prijateljice i susjede govoreći im: "Radujte se sa mnom jer nađoh izgubljenu drahmu" (Ev.). Otac rasipnog sina, pošto ga je zagrlio i poljubio, rekao je svojim slugama: "Brzo iznesite najljepšu haljinu i obucite ga, i podajte mu prsten na ruku i obuće na noge. I dovedite ugojeno tele i zakoljite da jedemo i da se veselimo, jer je ovaj moj sin bio mrtav i oživio je, bio je izgubljen i našao se!" (Lk 15,22-24). Sasvim je razložno, da se veseli Bog koji ljubi ljude, da se s njim zajedno vesele i njegovi sveti i anđeli radi obraćenja grešnika i povratka u očinsku kuću. Naš povratak k Ocu izvršio je Krist uz cijenu svog vlastitog života. Danas slušamo opis što ga napisa sv. Ivan, kako anđeli i nebeski građani iskazuju radosno štovanje radi izvršenog djela otkupljenja: "Vidio sam i čuo sam glas mnogih anđela oko prijestolja. I broj njihov bijaše mirijade mirijada i tisuće tisuća, i govorili su jakim glasom: Dostojno je Janje koje je zaklano, da primi silu i bogatstvo i mudrost i jakost i čast i slavu i blagoslov. I svako stvorenje što je na nebu i na zemlji i pod zemljom i na moru, čuo sam gdje govore: Onome koji sjedi na prijestolju i Janjetu blagoslov i čast i slava i jakost u vijeke vjekova" (Posl. na misi sv. Anđela).

Makar da smo bili i zalutali, svi mi koji danas sudjelujemo kod sv. oltara ponovo se vraćamo Bogu. Sigurno se u svakom pojedinom od nas izgubilo mnogo od duhovnog blaga koje nam je Bog u svojoj dobroti darovao. PO SVETIM TAJNAMA BOG NAM TO BLAGO VRAĆA. Radi tog povratka vesele se anđeli i sveti na nebu, veseli se na zemlji Crkva koju slikovito predstavlja žena što je našla izgubljenu drahmu.

U času sv. pričesti ponavlja Crkva riječi iz Evanđelja: "Velim vam: Radost je anđelima Božjim za jednog grešnika koji čini pokoru" (Prič.). Sv. pričest je radosna gozba Božje obitelji zbog povratka izgubljenih i zalutalih. U radosti Crkve treba da sudjeluju ne samo njezina djeca na zemlji, nego i svi nebeski duhovi. Danas ih kod sv. pričesti svečano pozivamo da s nama zajedno pjevaju pjesmu radosne zahvale: "Anđeli, arkanđeli, Prijestolja i Gospodstva, Poglavarstva i Vlasti, Sile nebeske, Kerubini i Serafini blagoslivljajte Gospodina na vijeke" (Prič. na misi sv. Anđela).

18. VI. SV. EFREM
"NAPUNIO GA JE GOSPODIN DUHOM MUDROSTI" (Ulaz).

- Dika i ponos sirske crkve sv. Efrem đakon rođen je oko god. 306. u mjestu Nisibis u Mezopotamiji. Neko je vrijeme bio učitelj na poznatoj školi svoga rodnog mjesta. Neumorno se borio protiv svih zabluda onog doba, posebno protiv arijanaca. Znao je spojiti vatrenu revnost s ljupkim postupkom prma onima što su zalutali. Bio je vrlo plodan pisac, izvrstan govornik i pjesnik. Mnoge se njegove pjesme upotrebljavaju u istočnim liturgijama. Po svjedočanstvu sv. Jeronima, njegovi su se spisi u kojima tumači otajstva vjere, čitali u crkvi iza čitanja sv. Pisma. Umro je u Edesi god. 373. Premda je već za života bio smatran naučiteljem, taj mu je naslov za cijelu Crkvu dao tek papa Benedikt XV. god. 1920.

Dok u poduhovskom razdoblju promatramo kako je divno bilo DJELOVANJE DUHA SVETOGA U ŽIVOTU BOŽJIH UGODNIKA, našu osobitu pozornost zaslužuje divno djelo što ga je Duh Božji izveo u životu sveca koji je nazvan "CITARA DUHA SVETOGA" i "BOŽJA MILINA".

Sv. je Efrem bio toliko ponizan da se, uza sve što je obavljao mnoge važne službe, nije dao nagovoriti da primi svećenički red, već je cijeli život ostao đakon. Smatrao se velikim grešnikom premda se kod ispitivanja savjesti prigodom krštenja u 18-toj godini nije mogao

sjetiti nego samo dviju pogrešaka i to nesvojevoljnih. Zacijelo je to bila jedna od najčistijih duša između svih što su živjeli na zemlji. Toliko je težio za sabranošću da je pošao u redovnike, a kad su i tu mnogi tražili da ga vide i s njim progovore, pošao je u pustinju. Prezirao je sve zemaljsko, a čeznuo samo za onim što je nebesko.

Duh Gospodnji koji ga je ispunio mudrošću, "otvorio je usred Crkve njegova usta" (Ulaz). Njegove propovijedi i pjesme bile su doista milozvučna glazba "citare Duha Svetoga", koja je i kod drugih budila osjećaje radosne pobožnosti i uzdizala njihove pameti i srca prema nebu. Makar da je bio čvrsta i dosta vesela karaktera, redovito bi uvijek plakao kada god bi govorio o Bogu.

Poput sv. Efrema mogao bih i ja druge POTICATI NA RADOSNU PJESMU HVALE BOGU. I ja bih trebao biti citara na kojoj će "prst Boga živoga" izvoditi nebeske melodije. Trebao bih biti glazbalo preko kojega će "dah Božji" buditi u srcima vjernika nebeske osjećaje, misli i želje i poticati ih da svoje duše uzdižu prema nebu.

Svete pjesme koje pjevam, Božje riječi koje govorim, kreposna djela radi kojih ljudi "slave nebeskoga Oca" (Ev.) i sve moje nastojanje trebalo bi biti trajno ostvarenje onoga što danas pjeva Crkva: "Dobro je slaviti Gospodina i pjevati imenu tvojemu, Svevišnji, navješćivati jutrom milosrđe tvoje i vjernost tvoju noću. Harfom od deset žica i lirom, pjesmom uz citaru" (Ulazni psalam).

19. VI. SV. JULIJANA
PUTOVANJE I POPUDBINA.

- U cijelom životu današnje svetice zapažamo čudesno Božje djelovanje, pa je tako bilo već kod samog njezinog rođenja. Rođena je naime u Firenci god. 1270. od roditelja koji su već bili u poodmakloj dobi, a dotada nisu imali djece. Radi toga radosnog događaja dao je njezin otac, brat sv. Aleksija Falkonieri, sagraditi crkvu Navještenja Marijina. Stric joj je govorio majci, da nije porodila kćer nego anđela. Kad joj je bilo petnaest godina odrekla se baštine i iz ruku sv. Filipa Benicija, tadašnjeg starješine reda servita, primi redovničke haljine. Njezin primjer slijedile su i druge djevojke. I sama se njezina majka podložila njezinu duhovnom vodstvu. Sveti je Filip Benicije umirući povjerio njoj skrb ne samo za ženski nego i za muški ogranak servita. Osobito je bila pobožna prema presv. euharistiji i bl. Djevici Mariji. Cijeli je život provela u izvanredno velikim pokorama. Umrla je u Firenci 1341.

Sv. Julijana je na uzvišen način provela u život Kristovu opomenu: "BDIJTE DAKLE, JER NE ZNATE DANA NI ČASA" (Ev.). Odcijepila se od svega zemaljskog što god je više mogla. Dugo je bdjela, na podu je spavala, vrlo malo jela i to samo četiri puta sedmično. Subotom je uzimala samo kruh i vodu, a dva ostala dana samo sv. pričest. Odricanje zemaljskih dobara bilo joj je samo sredstvo da može s velikim žarom čeznuti za Bogom, jedinim pravim dobrom.

Čas njezina PRELAZA S OVOGA SVIJETA K BOGU bio je najznačajniji događaj njezina života. Crkva taj događaj spominje u današnjoj molitvi: "Bože, ti si se, blaženu Julijanu svoju djevicu, udostojao u posljednjoj bolesti čudesno okrijepiti dragocjenim Tijelom svoga Sina". Od dugotrajnog posta bila je toliko oslabila da nije mogla primati uopće nikakvu hranu. Svećenik je donio sv. hostiju blizu nje. U času dok je ona umirala, hostija je iščezla. Kristov lik kakav je bio na hostiji, našli su poslije utisnut na njezinim prsima.

Svetu pričest na času smrti Crkva naziva: "Viaticum - Popudbina". Već sam taj naziv izrazuje vjeru Crkve da je smrt putovanje i da nam je na tom putovanju potrebna najdragocjenija hrana i najvjerniji pratilac Krist u euharistiji. Pružajući bolesniku sv. popudbinu svećenik govori: "Primi brate, popudbinu Tijela Gospodina našega Isusa Krista, koji te čuvao od zlobnoga neprijatelja i doveo u život vječni". Da se iskaže čast Svetotajstvu i da se vjernici živo sjete da Spasitelj s njima zajedno putuje, Crkva želi da što veći broj

pobožnog svijeta prati u procesiji svećenika do bolesnikove kuće. Koliku važnost daje Crkva ovom činu kršćanske pobožnosti, može se zaključiti što je dijelila raznolike oproste onima koji tu sudjeluju: "Tko prati svetu popudbinu nosi li zapaljenu svijeću, dobiva sedam godina i sedam četrdesetnica, pet godina i pet četrdesetnica bez svijeće, tri godine i tri četrdesetnice kad netko tko je zapriječen mjesto sebe pošalje drugoga, a 200 dana tko prati Svetotajstvo za pričest bolesnika iz pobožnosti,a ne kao popudbinu".

Jednom će i za mene doći čas putovanja s ovoga svijeta. Svećenik će tada uza me moliti svečanu molitvu: "POĐI, KRŠĆANSKA DUŠO S OVOGA SVIJETA". Najveća moja sreća bit će ako se i na meni ispuni ono što danas s Crkvom molim: "Da u smrtnom boju okrijepljeni i ojačani Kristovim presvetim Tijelom dođemo u nebesku domovinu" (Molitva).

20. VI. PODUHOVSKO VRIJEME
"RESISTITE FORTES IN FIDE - ODUPRITE SE JAKI U VJERI" (Posl.).

Danas je sv. misa kao i prošle nedjelje. No može također biti i od SV. SILVERIJA pape, a može biti i na čast SV. KRIŽA ili MUKE GOSPODNJE.

Bogoslužje nas opominje da se neprestano moramo BORITI PROTIV ZLA. Cijeli je Spasiteljev život bio neprekidna borba protiv đavla i njegova kraljevstva. Ta je borba došla posebno do izražaja u Spasiteljevim propovijedima, čudesima, ustanovljenju Crkve i sv. sakramenata. Evanđelje nam donosi na promatranje najznačajniji momenat iz te borbe - čas završetka Kristova života: "Znajući Isus da se već sve izvršilo da se ispuni Pismo, reče: Žedan sam. A ondje je stajala posuda puna octa. I oni napuniše spužvu i nataknuše na stabljiku isopovu te prinesoše k njegovim ustima. Kad primi Isus ocat, reče: Svršeno je. I nakloniv̌si glavu predade duh" (Ev. na misi Muke). Crkva želi da se duhom združimo s Kristovim osjećajima koje je imao u tom času. Stoga ponavlja pred nama njegove vapaje: "Zli ljudi su ustali protiv mene. Bez milosrđa su htjeli da me ubiju. Nisu se stidjeli pljuvati u moje lice. Kopljima su me svojim izranili. Potresle su se sve kosti moje" (Prik. na misi Muke). Kao što se Krist borio protiv zla, tako su se kroz vjekove borili svi njegovi sljedbenici. Sv. Petar apostol tješio je prve vjernike u poteškoćama njihove borbe protiv zla: "Znajte da jednake patnje podnose i ostala vaša braća koja su na svijetu" (Posl.). Danas štujemo uspomenu odvažnog Kristova borca sv. Silverija, pape i mučenika (536-538). Budući da nije htio priznati krivovjernoga carigradskog patrijarhu Antima, kojega je postavila carica Teodora, bio je poslan u progonstvo.

U ovoj neprekidnoj borbi moramo prije svega biti SVJESNI OZBILJNE POGIBLI. Na tu nas pogibao upozorava Crkva svaki dan kod Povečerja, a danas napose kod sv. mise: "Budite trijezni i bdijte jer đavao, vaš protivnik obilazi kao ričući lav tražeći koga da proždre. Njemu se oduprite jaki vjerom" (Posl.). Nadalje moramo biti svjesni da SVA NAŠA SNAGA DOLAZI OD BOGA, pa se ne smijemo plašiti teškoća. Današnje nas bogoslužje potiče da se u svakoj pogibli njemu utječemo: "Prepustite njemu svu svoju brigu jer se on skrbi za vas (Posl.). Upravi svoju misao na Gospodina i on će te okrijepiti" (Na step.).

Djelo što ga je Spasitelj izvršio na križu za nas, najbolje je jamstvo da ćemo nadvladati zlo što je u nama i oko nas. Obnova djela našega spasenja u svetoj novozavjetnoj žrtvi naša je najjača obrana i najuspjelije oružje. Križ Kristov, znak naše vjere i nade, jamstvo je naše pobjede. Što sličniji postanemo propetome Kristu po trpljenju i poniženju, to više će se na nama ispunjati vapaj Crkve: "Po znaku križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Bože naš" (Prič. na misi sv. križa).

Što više osjećam u svom životu teškoće borbe, to češće moram dizati svoje oči prema onom koji je pobijedio grijeh i pakao. On me neće zapustiti jer nije nikada zapustio one koji su se u njega uzdali i k njemu vapili. Na ustima onih koji su iskusili Božju pomoć u teškoćama, odzvanja danas radosna pjesma: "Neka se uzdaju u tebe svi koji poznaju tvoje

ime, Gospodine, jer ne ostavljaš onih koji te traže. Pjevajte Gospodinu koji prebiva na Sionu jer nije zaboravio molitve siromaha" (Prik.).

21. VI. SV. ALOJZIJE
ANĐEOSKI ŽIVOT - ANĐEOSKA HRANA (Poprič.).

- Uzor nevinosti sv. Alojzije Gonzaga bio je sin grofa Ferdinanda. Rođen je u Kastiljonu kod Mantove god. 1568. Majka je smatrala Alojzija osobitim Božjim darom pa ga je htjela posvetiti duhovnom staležu, no otac je mislio sasvim drukčije. Poslije dugog i teškog nastojanja dobio je Alojzije napokon od oca dozvolu da smije ući u Družbu Isusovu god. 1585. Dvoreći kužne bolesnike i sam oboli i umrije u Rimu u 24-toj godini života g. 1591. Svetim ga je proglasio papa Benedikt XIII. i postavio ga za uzor i zaštitnika omladine.

Izvanredna ČISTOĆA ZDRUŽENA SA ŽARKOM LJUBAVLJU što je krasila sv. Alojzija, davala mu je izgled nadzemaljskog bića. S pravom je nazvan "anđeo u tijelu", "anđeoski mladić" (Molitva). Već u 12-toj godini posvetio se bl. Djevici Mariji i zavjetovao djevičanstvo. Po osobitoj Božjoj milosti sačuvao je krsnu nevinost sve do smrti. Dok je tijelom bio na zemlji, duhom je boravio među anđelima. On je već na zemlji započeo živjeti životom nebeskih građana koji je ukratko ocrtao Spasitelj: "O uskrsnuću niti će se ženiti niti će se udavati nego će biti kao Božji anđeli na nebu" (Ev.). U raskošju carskog španjolskog dvora, gdje je neko vrijeme bio kao paž, toliko je pazio na svoja osjetila da nije nikada imao nijedne nečiste misli ili osjećaja. Crkva danas hvali njegovo nastojanje da Boga nikada ne uvrijedi: "On je mogao sagriješiti, a nije sagriješio, zlo učiniti, a nije učinio" (Posl.). - Temelj i korjen njegove anđeoske čistoće bilo je bez sumnje njegovo neprekidno nastojanje da savršeno ispuni "prvu i najveću zapovijed": "Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom, svem mišlju svojom" (Ev.). Ljubav je sila koja nas odcjepljuje od svega zemaljskoga i savršeno ujedinjuje s Bogom: ljubav uzdiže naš um da misli na Boga i ono što je Božje; užiže našu volju da se u svemu podloži Božjoj volji; uzdiže sve naše nastojanje i djelovanje do nadzemaljske stvarnosti i daje mu trajnu vrijednost.

Čistoća i ljubav, odricanje zemaljskih užitaka i traženje radosti u Bogu UZDIŽU NAŠ ŽIVOT DO SLIČNOSTI S ANĐELIMA. Upravo ta dva elementa: kidanje veza sa zemljom i prianjanje uz nebo, sačinjavaju bitno obilježje onoga staleža u kojem se ljudi Bogu potpuno posvećuju. Crkva hvali Boga što takve odabrane duše "vodi do kušanja vječnih dobara koja će uživati u budućem vijeku i dok su još u smrtnom tijelu uzdiže ih do sličnosti s anđelima" (Predsl. kod posvete djevica).

Današnje misno bogoslužje posebno naglašuje POVEZANOST ANĐEOSKOG ŽIVOTA I ANĐEOSKE HRANE. Poslije nego što je primio prvu sv. pričest iz ruku sv. Karla Boromejskog, anđeoski je mladić sav svoj život usredotočio prema primanju ove anđeoske hrane. Nikada nećemo dovoljno obratiti pozornost na prevažnu činjenicu da "nam je Bog dao kruh s neba", da "kruh anđeoski blaguje čovjek" (Prič.). Blagovanje anđeoske hrane traži od nas kao pripravu anđeoski život, a također i plod blagovanja anđeoske hrane treba da bude anđeoski život. S Crkvom danas molimo za veliku milost da naš život protkan čistoćom i ljubavlju, bude trajna priprava i zahvala za sv. pričest: "Učini, Gospodine, da sjedimo za nebeskom gozbom odjeveni u svadbeno ruho (Prik. molitva). Daj nam, Gospodine, da mi koji se hranimo anđeoskom hranom, živimo i anđeoskim životom i da po primjeru onoga kojega danas štujemo, živimo u trajnoj zahvali" (Poprič.).

22. VI. ČETVRTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
OČEKIVANJE SLAVE SINOVA BOŽJIH. (Posl.).

- U bogoslužju ovih mnogih nedjelja po Duhovima s različitih gledišta promatramo slavu do koje smo uzdignuti po uskrsnom i duhovskom otajstvu ili strmi put koji nas vodi do te slave. Kod današnje sv. mise promatramo i sadašnje poteškoće i radost buduće slave.

Crkva je Kristova zaručnica. S njim dijeli ŽALOST I RADOST, SRAMOTU I SLAVU. Budući da je s Kristom najuže povezana, sigurna je da joj ne može naškoditi nikakvo zlo. Stoga radosno pjeva slavodobitne pjesme: "Gospodin je moja svjetlost i moje spasenje, koga da se bojim? Gospodin je branitelj moga života, od koga da strepim? Neprijatelji moji koji me muče, posrću i padaju. Da se utabori protiv mene vojska ne boji se srce moje. Gospodin je moja tvrđava, moj zaklon i moj izbavitelj, Bog moj, pomoćnik moj" (Prič.). No Crkva osjeća također sve poteškoće zemaljskoga progonstva, a još teže osjeća grijehe i nedostatke svojih vlastitih udova. Daleko od nebeske domovine, daleko od nebeskog blaženstva vapije Zaručniku: "Pomozi nam, Bože, Spasitelju naš, i radi slave svojega imena, Gospodine, izbavi nas (Na step.). Prosvijetli moje oči da ne zaspem na smrt, da ne reče neprijatelj moj: nadvladao sam ga" (Prik.).

Crkva zna da je poslije trpljenja čeka radost. Ona je uvjerena da "MUKE SADAŠNJEGA VREMENA NISU NIŠTA PREMA SLAVI KOJA ĆE SE OBJAVITI NA NAMA" (Posl.). Stoga uvijek rado gleda prema budućnosti. Napose u ovom poduhovskom vremenu odijevajući ZELENO RUHO hoće da u našem srcu oživi radosnu NADU u skoro proslavljenje. To proslavljenje, prema nauci sv. Pavla, očekuje s nama zajedno cijela priroda: "Stvorenje s velikom željom čeka objavljenje slave sinova Božjih. Jer znamo da sve stvorenje uzdiše i previja se kao u porođajnim bolima sve do sada. Ali ne samo ono, nego i mi, koji imamo prvine Duha, i mi sami uzdišemo očekujući usavršenje Božjeg posinovljenja, otkupljenje tijela našega" (Posl.). Svojom smrću i uskrsnućem Spasitelj nam je zaslužio nebesku slavu. Po krštenju dobivamo pravo na tu slavu, ali uza se to moramo na zemlji podnositi teške posljedice grijeha. Slava će se objaviti tek na koncu svijeta, u onom veličanstvenom času "kad se ovo raspadljivo obuče u neraspadljivost i ovo smrtno obuče u besmrtnost" (1 Kor 15,54). Prema tom radosnom času skreće naše poglede ne samo današnje bogoslužje, nego također i bogoslužje cijele crkvene godine. Radosna nada da ćemo doživjeti taj čas, zaslađuje nam muke sadašnjeg vremena: "PARUZIJA, KRISTOV DOLAZAK NA KONCU SVIJETA, OBASJAVA SVJETLOM RADOSNE UTJEHE TAMU ZEMALJSKOG ŽIVOTA" (E. Löhr).

Današnji Kristov dolazak k nama u otajstvu sv. mise zalog je i početak našeg proslavljenja. Kod oltara se obnavlja Kristova muka, ali nam se također daje zalog buduće slave. Sveta je euharistija poticaj i divno sredstvo koje nam pomaže slijediti Krista. Što više budemo združeni s njim u trpljenju, to ćemo mu bliže biti u slavi. Štujući svece promatramo kako su u svojem životu slijedili Krista. Danas nam je pred očima slika kako su ga slijedili apostoli o kojima piše sv. Luka: "Izvukavši lađe na suho ostaviše sve i pođoše za njim" (Ev.).

23. VI. VIGILIJA SV. IVANA KRSTITELJA
"PARARE DOMINO PLEBEM PERFECTAM - PRIPRAVITI GOSPODINU NAROD SAVRŠEN" (Ev.).

- Kao što je Spasitelj "provodio noći u molitvi" (Lk 6,12), tako su slično i kršćani već od apostolskih vremena često obavljali svoje privatne i javne molitve noću. Posebno su to činili prije najvažnijih blagdana. Takvi su se noćni sastanci zvali VIGILIJE ili BDJENJA. Kad su se prestali održavati noćni sastanci, bogoslužje bdjenja je preneseno dan prije svetkovine. Taj dan priprave ima ozbiljni pokornički značaj. Prema odredbi SZO od 23. ožujka 1955. ostale su još samo četiri vigilije svetačkih blagdana. Osim današnje još sv. Petra i

Pavla, sv. Lovre i Uznesenja bl. Djevice Marije.

Bogoslužje današnje vigilije živi je poticaj da se OZBILJNO PRIPRAVIMO za susret s Gospodinom. Život sv. Ivana bio je trajno nastojanje da pripravi ljude za Kristov dolazak. Kad je arkanđeo Gabrijel navijestio svećeniku Zahariji njegovo rođenje, opisao mu je kakva će biti uloga Kristova preteče: "Mnogi će se obradovati zbog njegova rođenja. On će biti velik pred Gospodinom: i neće piti vina ni opojna pića i napunit će se Duha Svetoga još od utrobe matere svoje i mnoge će sinove Izraelove obratiti Gospodinu Bogu njihovu. I on će ići naprijed pred njim u duhu i sili Ilijinoj: da obrati srca otaca k djeci, a nevjernike k mudrosti pravednika, da pripravi Gospodinu narod savršen" (Ev.). Kristov je preteča savršeno izvršio ulogu koju mu je Božja providnost odredila. Svojim životom i riječima poticao je narod da čini POKORU, da dostojno dočeka čas Mesijina dolaska. Sv. Matej nam je opisao njegov pokornički život i njegovu pokorničku propovijed: "Pojavio se Ivan Krstitelj i propovijedao je u pustinji Judejskoj govoreći: Činite pokoru jer se približilo nebesko kraljevstvo. Ivan je imao haljinu od devine dlake i kožnati pojas oko svojih bokova. Njegova je hrana bila skakavci i divlji med. Tada je izlazio k njemu Jeruzalem i sva Judeja i sva okolina jordanska. I on ih je krstio u rijeci Jordanu i ispovijedali su svoje grijehe. A kad vidje mnoge farizeje i saduceje gdje dolaze da ih krsti, reče im: Zmijska legla! Tko vas je poučio da bježite od srdžbe koja ide? Rodite dakle rod dostojan pokore! Ne varajte se s mišlju: imamo oca Abrahama, jer vam kažem: Bog može od ovoga kamenja podići djecu Abrahamovu. Već je sjekira položena na korijen drveća. Svako dakle drvo koje ne rađa roda, sječe se i u oganj baca" (Mt 3,1 sl.).

Kao što je rođenje presv. Djevice Marije bilo poput zore koja se pojavi prije izlaska sunca. I kao što zora iščezne kad sunce zasja, tako je i Ivan iščeznuo s pozornice kad se pojavio Spasitelj. Ivanova se veličina pokazala na osobit način kad je svoju slavu i ugled prepustio Spasitelju. Malo je tako dirljivih zgoda u životu svetaca Božjih, kao što je bio onaj čas kad je Ivan svečano priznao pred svojim učenicima: "Ja nisam Krist, nego sam poslan pred njim. Tko ima zaručnicu, zaručnik je, a prijatelj zaručnikov koji stoji i sluša ga, od srca se raduje glasu zaručnikovu. Ova se radost dakle moja ispunila. On treba da raste, a ja da se umanjujem. Koji je od zemlje, pripada zemlji i govori zemaljski. Koji s neba dolazi, nad svim je. Tko vjeruje u Sina, ima život vječni; a tko Sinu ne vjeruje, neće vidjeti života nego gnjev Božji ostaje na njemu" (Iv 3,28 sl.).

Svaki onaj komu je povjererna bilo koja duhovna služba, trebao bi po toj službi ljude privlačiti K BOGU, A NE K SEBI, kao što je to savršeno učinio "najveći među rođenima od žene" (Mt 11,11), o kojemu danas pjevamo: "Bio je poslan čovjek od Boga, komu bijaše ime Ivan, Ovaj dođe za svjedočanstvo, da svjedoči za svjetlo i da pripravi Gospodinu narod savršen" (Na step.).

24. VI. ROĐENJE SV. IVANA KRSTITELJA
"PRED LICEM GOSPODNJIM" (Na step. i Prič.).

- Kao Blagovijest, tako je jučerašnji i današnji dan sastavni dio slijedeće crkvene godine, jer su ova tri dana kao neka anticipacija adventa i prema tome dani koji navješćuju slijedeći Božić. Sv. Augustin svjedoči da se već u njegovo doba svetkuje jedino rođendan Spasitelja i sv. Ivana: "Osim onog presvetog dana Rođenja Gospodnjega ne svetkujemo rođendan nijednog drugog čovjeka do sv. Ivana Krstitelja". Nekoć se ovaj blagdan slavio vrlo svečano. Dapače su bile i tri mise slično kao na Božić. Oslanjajući se na riječi sv. Ivana "On treba da raste, a ja da se umanjujem" (Iv 3,30), Crkva svetkuje Božić kao da se sunce počinje dizati, a današnji blagdan upravo 6 mjeseci prije, kad sunce počinje padati. Osim današnjeg blagdana Crkva iskazuje sv. Ivanu osobito štovanje. Svakog dana kod sv. mise spominjemo ga tri puta: u ispovijedi, preko prikazanja i poslije posvećenja.

Sv. Pismo nam je potanko opisalo život sv. Ivana. Njegovo je ime (znači "Bog je milosrdan") i rođenje objavljeno s nebesa. Bio je posvećen još u majčinoj utrobi. Čudesno je bilo njegovo djelovanje. Sveti je život okrunio mučeničkom smrću. Providnost je Božja namjenila sv. Ivanu važnu ulogu, da bude SPASITELJEV PRETEČA. Prorok Izaija prorokovao je o njemu: "Glas onoga što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove! (Iz 40,3; Mt 3,3; Mk 1,3; Lk 3,4). Njegov otac Zaharija, kod njegova obrezanja u svečanoj pjesmi još je jasnije ocrtao ulogu svoga sina, Spasiteljeva preteče: "Ti, dijete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega, jer ćeš ići pred licem Gospodnjim da mu pripraviš putove, da poučiš njegov narod da je spasenje njegovo u oproštenju grijeha njegovih; po dubokom milosrđu Boga našega, po kojem će nas pohoditi Sunce s visine; da obasja one koji sjede u tami i sjeni smrtnoj, da uputi noge naše na put mira" (Mk 1,76-79).

U dvije pjesme kod današnje sv. mise ponavljamo riječi Ivanova oca Zaharije: "Ti, dijete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega jer ćeš ići pred licem Gospodnjim da mu pripraviš putove" (Na step. i Prik.). Crkva hoće da nas sjeti da smo svi pozvani da PRIPRAVLJAMO PUT SPASITELJU u sebi i u drugima. Trebao bih stoga i ja da se često pitam: Što još ometa Spasiteljev dolazak k meni? Na koji bih način trebao to popraviti? Jednako bih i kod susreta s drugim trebao prije svega gledati što mogu učiniti da pospješim dolazak Božjeg kraljevstva u dušu onoga s kojim dolazim u dodir.

Što je za starca Šimuna bio čas kad je primio na ruke Spasitelja, to je za sv. Ivana bio čas kad je došao k Spasitelju da ga krsti. Tom prigodom uskliknuo je sv. Ivan: "Evo Jaganjac Božji, koji oduzima grijeh svijeta" (Iv 1,29). Taj SUSRET SA SPASITELJEM bio je doista najsvečaniji čas Ivanova života. O tom značajom susretu pjeva danas Crkva: "Proroci drugi gledajuć u budućnost Javljaju, da će doći vječno Sunce, A ti u onog, što nam skida breme, Upireš prstom" (Himan Jutarnje). I ja svakog dana susrećem Spasitelja. Svakog mu dana smijem reći sve što želim, smijem ga žrtvovati i blagovati. S kolikim se poštovanjem Ivan približio Spasitelju, a s kolikim se ja približujem? Neposredno prije sv. pričesti svećenik ponavlja usklik sv. Ivana: "Evo Jaganjac Božji!" Nije li taj čas sasvim sličan Ivanovu susretu sa Spasiteljem?

Na koncu zemaljskog putovanja doživjet ću svečani susret sa Spasiteljem. Radost toga susreta ovisi o mojoj pripravi za vrijeme cijelog života. Doživljaj današnjeg blagdana morao bi mi biti osobiti poticaj da često mislim i da se ozbiljno pripravljam za taj susret. Crkvi je mnogo do toga da svi prispijemo k toj jedinoj sreći. To je cilj svega njezina djelovanja. To je cilj njezine dirljive molitve: "Daj, molimo, svemogući Bože, da tvoja obitelj ide putem spasenja i slijedeći opomene blaženoga Ivana preteče, sigurno dođe do onoga koga je pretekao, Gospodina našega Isusa Krista Sina tvoga" (Putna molitva).

25. VI. SV. VILIM
"PUT SPASENJA" (Molitva).

- Hodočasnik i pustinjak sv. Vilim rođen je oko g. 1085. u Vercelli (Italija). Odrekavši se bogate baštine stao je hodočastiti k najpoznatijim svetištima. Već u 14-toj godini je hodočastio k sv. Jakovu u Kompostelu. Dva puta je pokušao hodočastiti u Jeruzalem ali ga je Božja providnost zaustavila. Hodočasteći bio je opasan dvostrukim željeznim pojasom i obučen siromašnom haljinom. Po Božjem nadahnuću povukao se u pustinju gdje je činio strogu pokoru. Na vrhu strmih litica brda Monte Vergine sazidao je samostan i tu je postao osnivač reda Benediktinaca - pustinjaka. Umro je god. 1142.

Naše kršćansko nastojanje da postignemo milost i savršenost na zemlji i vječnu slavu na nebu, naziva današnje bogoslužje "put spasenja" (Molitva). To naše neprekidno nastojanje da koračamo prema nebeskom Božjem gradu slikovito predstavlja pobožno putovanje kršćana k svetim mjestima, što ga nazivamo HODOČAŠĆE. "Običaj da se u velikom broju

ide na sveta mjesta, piše D. Rops, postoji u svim religijama i na svim dijelovima zemlje. Taj je običaj star kao i sama Crkva". Sveta hodočašća daju posebno obilježje kršćanskom srednjem vijeku. Računa se da je svake godine u Kompostelu hodočastilo pola milijuna vjernika. Biskup Gunter iz Bamberga poveo je 1064. sa sobom ujedamput 7000 vjernika na hodočašće u Jeruzalem koji je u to doba bio u rukama muslimana. Na hodočašće su išli u velikom broju velikaši i siromasi, starci i djeca, crkveni dostojanstvenici i svjetovni knezovi. Svi su bili obučeni u pokorničko hodočasničko odijelo. Kolike su velike nezgode morali nekoć podnositi hodočasnici, mi danas možemo jedva i zamisliti. Putovalo se redovito pješke. Vrijeme hodočašćenja je vrijeme kad vjernik preda sama sebe isključivo štovanju Boga. To je u sasvim uzvišenom smislu vrijeme pokore, molitve i službe Božje. Možda i ne mislimo na to da svakog dana hodočastimo u najsvetije mjesto u hram Božji, gdje se nalaze relikvije svetih mučenika, koje je posvećeno preznamenitim događajem: sv. euharistijskom žrtvom. Što je življa naša vjera i vatrenija naša ljubav, to ćemo s većom pobožnošću obavljati taj sveti pohod. U tom nam mogu svijetliti mnogi primjeri svetih i pobožnih kršćana, napose današnjeg sveca. Današnje nas bogoslužje potiče da "SLIJEDIMO NJEGOVE STOPE" (Molitva). No kao što trebamo slijediti njegove stope u pobožnosti i poštovanju svetih mjesta, jednako moramo slijediti njegove stope na strmom putu spasenja koji vodi do brda nebeskog blaženstva. Promatrajući njegovu odvažnost u teškoćama i revnost u štovanju Boga, možemo i mi lakše ići strmim putem spasenja. Jedan slučaj iz njegova života može nas na poseban način potaknuti da s najvećim oprezom čuvamo čistoću svoje duše. Neka je žena jednom došla da ga napastuje. Mjesto da što odgovori, jednostavno je legao na žeravu koja ga po Božjem čudu nije nimalo opekla. Što da reknemo o našem neopreznom i nerazboritom vladanju kad vidimo kako je postupao dugogodišnji pustinjak i pokornik?

Morao bih se naučiti pažljivo promatrati kreposni život Božjih ugodnika koji mi Crkva stavlja na promatranje, jer mi to može mnogo olakšati poteškoće zemaljskog putovanja i u srce uliti odvažnost da ne klonem. To je nauka današnjeg bogoslužja: "Bože, ti si našoj slabosti, da nam olakšaš put spasenja, u svojim svetima dao primjer i pomoć" (Molitva).

26. VI. SV. IVAN I PAVAO
"ISTA VJERA I MUČENIŠTVO UČINILO IH JE PRAVOM BRAĆOM" (Molitva).

- Sveta braća Ivan i Pavao bili su Rimljani plemenita roda. Konstancija, kći cara Konstantina Velikog. učinila ih je svojim dvorjanicima. Radi njihove vjernosti ostavila im je Konstancija na smrti veliko imanje. Tim su imanjem potpomagali siromahe. Car Julijan Odmetnik pozvao ih je sebi u dvorsku službu, a oni su mu odvažno odgovorili da neće ostati na dvoru onoga koji se odrekao Krista. Julijan im na to ostavi deset dana da se predomisle hoće li žrtvovati Jupitru i stupiti u carsku službu, inače će biti pogubljeni. Kroz to su vrijeme sveta braća razdijelila sav imetak siromasima da mogu slobodnije poći s ovoga svijeta. Kad je deseti dan došao zapovjednik carske tjelesne straže u njihovu kuću s malim Jupitrovim kipom, tražio je da mu se poklone. Kad su to odbili, bila im je odsječena glava u njihovoj vlastitoj kući. Tu su odmah bili i pokopani, a car je proglasio, da su poslani u progonstvo. Bilo je to godine 362. Nad njihovom kućom i grobom diže se već od 4. stoljeća crkva u kojoj je zborno bogoslužje u petak iza Pepelnice. Njihova se imena spominju u misnom kanonu i u velikim litanijama.

Bogoslužje današnjeg dana hvali i stavlja nam za uzor BRATSKU SLOGU sv. Ivana i Pavla. Posebno njihovu slogu u VJERI I MUČENIŠTVU. Julijan Odmetnik pokušao je uništiti kršćanstvo sasvim drugim metodama nego prijašnji carevi. Izvrgavao je ruglu i smijehu kršćansku vjeru. Nije kršćanima dozvoljavao da vrše bilo koju javnu službu, a njihova djeca nisu smjela pohađati državne škole. Uza sve takve mjere sveta su braća hrabro priznala svoju vjeru u Krista. Čvrsto su se držali njegova obečanja: "Svakoga koji god mene

prizna pred ljudima, priznat će i Sin čovječji pred Božjim anđelima" (Ev.).

Tjelesno srodstvo i blizina doista mnogo povezuje ljude međusobno, ali ih još više povezuje blizina duša. Oba čovjeka koji isto misle i isto ljube, vrlo mnogo su međusobno povezana, ali su kudikamo više povezani ljudi koji imaju istu vjeru i koji su jednako spremni trpjeti za tu vjeru. Taj je vez vječan. Ne svršava smrću nego se još učvršćuje. Promatrajući takvu povezanost kod sv. mučenika kliče danas Crkva: "Ovo je prava bratska ljubav!" (Redak iza Aleluja).

Ako među kršćanima pa i među duhovnim osobama nema prave sloge i ljubavi, znak je da nema žive vjere i odvažne požrtvovnosti. Svetkovanje bratske sloge Božjih ugodnika trebalo bi nas potaknuti da nastojimo ostvariti opomenu sv. Pavla: "Radujte se s onima koji se raduju i plačite s onima koji plaču. BUDITE JEDNE MISLI MEĐU SOBOM" (Rim 12,15-16).

Zajedničko štovanje Boga i uopće zajedničko mišljenje i nastojanje baštinit će zajedničku radost na nebesima, prema onom što danas molimo: "Quod temporaliter gerimus, aeternis gaudiis consequamur - Neka iza vremenitog djelovnja postignemo vječno veselje" (Poprič.).

27. VI. PODUHOVSKO VRIJEME
RIBARI LJUDI

- Četvrtu nedjelju po Duhovima nekoć su nazivali "Nedjelja o blagdanu sv. Petra i Pavla", jer dolazi malo prije ili poslije toga blagdana i jer Evanđelje te nedjelje govori o čudesnom ribolovu - simbolu apostolskog djelovanja svetih apostola. Danas je misni obrazac kao i prošle nedjelje, pa stoga promatramo otajstveno značenje toga divnog čuda.

Prvi su kršćani rado prikazivali kršćansku nauku i kršćanski život SIMBOLIMA IZ RIBARSKOG ŽIVOTA. Katakombe obiluju takvim slikama. Vrlo je često naslikana lađa koja označuje Crkvu. I mreža jednako označuje Crkvu. Male ribe prikazuju nas kršćane, a velika riba Krista. Grčka riječ ICHTYS (riba) sadrži na grčkom jeziku početna slova potpunog Kristova naziva: Isus Krist Božji Sin Spasitelj. Nadalje sidro označuje nadu, svjetionik vjeru, a putovanje morem prelaz sa zemlje na nebo.

Spasitelj je pozvao svoje prve apostole riječima: "Pođite za mnom i UČINIT ĆU VAS RIBARIMA LJUDI" (Mt 4,19). Danas slušamo da je slično rekao sv. Petru: "Ne boj se! Odsad ćeš loviti ljude" (Ev.). Apostoli su doista pod vodstvom sv. Petra sakupljali ljude u mrežu i lađu Crkve. Upravo ovih dana pred blagdanom prvaka apostolskih u spomen-knjizi svetih mučenika čitamo o prvim ribama koje je zahvatila mreža rimske Crkve: "U Rimu uspomena mnogobrojnih svetih mučenika, koje je Neron da bi odvratio od sebe mržnju, krivo optužio da su zapalili grad. Dao ih je okrutno usmrtiti na razne načine. Jedni su bili obučeni u životinjske kože i bili izvrgnuti ugrizima pasa, drugi su bili razapeti na križ, neki opet su privezani uz stupove i živi spaljeni da na izmaku dana rasvjetljuju noć. Svi su bili učenici apostola. To su prvenci mučenika koje je rimska Crkva, polje rodno ovom vrstom plodova, žrtvovala Gospodinu prije smrti apostola" (Martirologij 24. lipnja).

Evanđelje nam je zorni poticaj da uočimo što mogu učiniti širitelji kršćanstva sami po sebi. Petar je kazao Spasitelju: "Mučili smo se svu noć i nismo ništa ulovili" (Ev.). Međutim Spasiteljevo djelovanje ne može ostati bez uspjeha. Kad su apostoli na njegovu riječ bacili mrežu ostali su iznenađeni. "Ulovili su vrlo mnogo riba da im je pucala mreža. I drugovima koji su bili u drugoj lađi dadoše znak da dođu i pomognu im. I dođoše i napuniše obadvije lađe tako da su skoro tonule" (Ev.).

Možda bismo mi osobno voljeli slobodno plivati na slobodnoj pučini svijeta nego živjeti pod stegom Kristove mreže. No, ako gledamo u budućnost, ako smo uvjereni da ćemo jedino u mreži i lađi Crkve sretno prispjeti k obali blažene besmrtnosti, onda ćemo rado prigrliti

crkvene zapovijedi i propise koji nas obavezuju. Makar da bismo mi po sebi drukčije osjećati htjeli, molimo Boga da nas privuče k sebi: "Ad te nostram etiam rebelles compelle propitius voluntates - Privuci k sebi naše volje, premda ti se protive" (Prik. molitva).

28. VI. VIGILIJA SV. PETRA I PAVLA
"UBI AMATUR NON LABORATUR - ZA LJUBAV NE POSTOJI TEŠKOĆA" (Sv. Augustin).

- Danas je svetkovina sv. Ireneja mučenika i Vigilija svetih apostola. Glavna misa treba da bude od Vigilije. U katedralama, zbornim i samostanskim crkvama misa Vigilije drži se poslije nego što se izmoli deveti čas (Nona) koji posvećuje razdoblje od 3-6 sati poslije podne. To je znak da je ovoj misi mjesto na koncu dana. Nekoć je doista rimski puk pripravljajući se na ovaj veliki blagdan proveo noć u molitvi. Pri tom su se čitali odlomci iz života prvaka apostolskih i pjevali psalmi. Kod tog noćnog bogoslužja uz grob sv. Petra sudjelovali su i bolesnici moleći za zdravlje. S pouzdanjem su slušali odlomak Djela apostolskih koji pripovijeda kako je sv. Petar izliječio uzetoga.

Poslije uskrsnuća, na Tiberijadskom jezeru Spasitelj je svečano zapitao sv. Petra: "Šimune Ivanov, ljubiš li me?" poslije nego što mu je predao vlast nad ovcama i janjcima svoga stada, prorekao mu je da će UMRIJETI MUČENIČKOM SMRĆU: "Zaista, zaista ti govorim: Kad si bio mlađi, opasivao si se sam i hodao si kuda si htio, a kad ostariš, širit ćeš svoje ruke i drugi će te opasivati i voditi kuda ti nećeš" (Ev.). Petar je doista proslavio Boga mučeničkom smrću i ostvario svoju odvažnu riječ Spasitelju na Posljednjoj večeri: "Ako bi trebalo i umrijeti s tobom, neću te zatajiti" (Mt 26,35).

Današnjim misnim bogoslužjem upozorava nas Crkva da i nas u ispovjedanju vjere i u vršenju naših kršćanskih dužnosti čekaju slične poteškoće. Stoga nam ne samo u Evanđelju nego i u ulaznoj pjesmi govori o Petrovu mučeništvu. Jednako hoće da nas upozori da će nam POTEŠKOĆE BEZ LJUBAVI BITI TEŠKE, A S LJUBAVLJU SASVIM LAKE! I nama je danas u času sv. pričesti upravljena Kristova riječ: "Ljubiš li me?" Naša će žrtva biti to lakša što spremnije možemo sa sv. Petrom odgovoriti: "Gospodine, ti sve znaš; ti znaš da te ljubim" (Prič.). Kako i koliko može ljubav olakšati sve zemaljske poteškoće, krasno je opisao sv. Augustin: "Postovi, bdjenja, ukoliko ne ruše zdravlje, ako su spojeni s molitvom, s pjevanjem psalama, s čitanjem i razmišljanjem Božjeg zakona, prelaze nam u duhovne naslade, pa čak i ono što se čini da je teško i naporno. Nikakav trud nije težak onima koji ljube. Pogledajte npr. lovce ili igrače. Važno je dakle što se ljubi, jer u onom što ljubi, ili se uopće ne osjeća poteškoće ili se i teškoća ljubi". Koliko li je morao podnijeti prvak apostolski Petar, dok je Crkva bila progonjena u Judeji za vrijeme Heroda i u Rimu za vrijeme Nerona? Koliko li je morao podnijeti apostol naroda Pavao šireći Kristovu nauku po čitavom rimskom carstvu? I sve su rado i veselo podnijeli. Što im je davalo snagu? Odgovara nam sv. Pavao: "Charitas Christi urget nos - Ljubav nas Kristova oduševljava" (2 Kor 5,14).

Blagdan sv. Petra i Pavla svetkujemo s dvije mise: misa Vigilije u pokorničkoj ljubičastoj boji za vrijeme noći simbolizira mi poteškoće koje su podnosili sv. apostoli i koje ja moram trpjti za Boga, a dnevna misa u crvenoj boji simbolizira mi žarku ljubav koja je davala snagu sv. apostolima, koja i meni može uliti u srce oduševljenje da reknem sa sv. Pavlom: "MENI SU UGODNE SLABOSTI, UVREDE, NEVOLJE, PROGONSTVA, TJESKOBE PORADI KRISTA" (2 Kor 12,10).

29. VI. SV. PETAR I PAVAO
PETAR - STIJENA (Prič.).

- Sadržaj današnjeg blagdana ukratko nam crta spomen-knjiga sv. mučenika: "U Rimu rođendan za nebo blaženih apostola Petra i Pavla, koji su podnijeli mučeničku smrt za vladanja cara Nerona iste godine i istoga dana. Prvi je bio strmoglavce razapet, a pokopan je u Vatikanu kod triumfalne ceste gdje mu cijeli svijet iskazuje štovanje. Drugom je glava odsječena mačem, a pokopan je uz Ostijsku cestu, jednako čašćen od sviju" (Današnji martirologij). Mučenička smrt sv. apostola bila je god. 67. Sv. Petar je prvak apostolski, a sveti je Pavao najviše od svih apostola učinio za raširenje kršćanstva. Kako su obojica u Rimu zajedno djelovali i umrli, Crkva ih obojicu zajednički jednako štuje. Nekoć je u Rimu bilo na današnji dan zborno bogoslužje kod groba sv. Petra, a poslije opet kod sv. Pavla. Međutim, kad su kasnije prenijeli spomen sv. Pavla na slijedeći dan, ostao je za današnji dan misni obrazac koji je pretežno posvećen sv. Petru.

Na Bogu počiva sve što postoji. On je oslon i temelj našeg života i naše vjere. Svete pjesme Starog zavjeta na mnogo mjesta nazivlju ga STIJENA. U psalmu, kojim nas Crkva na početku [Jutarnje Časoslova - op. M. K.] svakog poziva na štovanje Boga, pjevamo: "Dođite, kličimo Gospodinu, slavimo Stijenu spasenja našega" (Ps 95,1). Kad je Bog htio odrediti čovjeka koji će namjesto njega na vidljiv način vršiti ulogu temelja onda je sam tome čovjeku dao ime Stijena (židovski Kefa, latinski Petrus). To je učinio Spasitelj kod prvog susreta sa sv. Petrom kad mu je rekao: "Ti si Šimun, sin Ivanov, ti ćeš se zvati Petar (Stijena)" (Iv 1,42). Kod Cezareje Filipove, poslije nego što je Petar priznao Spasitelja za Sina Božjega, Spasitelj je razjasnio u kojem će smislu Petar biti temelj njegove Crkve: "Ja tebi kažem: Ti si Petar i na toj stijeni ću sagraditi svoju Crkvu i paklena je vrata neće nadvladati. Tebi ću dati ključeve nebeskog kraljevstva i što god svežeš na zemlji bit će svezano i na nebu, i što god razriješiš na zemlji bit će razriješeno i na nebu" (Ev.). Petar i ustanova koja počiva na Petru, PAPINSTVO, čvrsta je litica koja osigurava čvrstoću Božjem djelu na zemlji. Može se dogoditi da to Božje djelo - Crkva doživi teške nezgode ali će uvijek ostati nepokolebiva jer se oslanja na čvrstu Stijenu Boga i Petra koji predstavlja Boga. Crkva u svim nezgodama gleda odraz Božje providnosti, a u olakšicama i utjehama zahvalno priznaje s Petrom: "Sad zaista znadem da je Gospodin poslao svoga anđela te me izbavio iz ruke Herodove i od svega što je očekivao židovski puk" (Ulaz i Posl.). U času pričesti upravlja bogoslužje SVAKOMU OD NAS riječi što ih je Krist rekao Petru: "Ti si Petar, i na toj ću stijeni sagraditi svoju Crkvu" (Prič.). - Te su riječi ozbiljna opomena svakom svećeniku i vjerniku da se što čvršće priljubi uz čvrstu Stijenu Krista i Petra da bude nepokolebiv u vjeri, da bude stalan u svetom djelovanju, da se na njega mogu osloniti oni koji su slabiji. Danas se po svijetu ozbiljno nastoji da svi članovi Crkve, i svećenici i obični vjernici shvate i izvrše svoju ulogu u štovanju Boga, obrani vjere i širenju dobra. Značajne su riječi što ih je o tom rekao savjetnik sv. Zbora obreda J. Jungmann na pastoralno liturgijskom kongresu u Asizu god. 1956.: "Onoga koji je kršten, ne bismo smjeli nikako nazivati svjetovnjakom (laikom). U otajstvenom tijelu Kristovom nema svjetovnih (profanih) osoba".

Nastojeći da budem čvrst u vjeri i stalan u dobrom djelovanju moram, što je moguće bolje prionuti uz temelj Krista i Petra, pa ću i ja biti: "KAO RAZBORIT ČOVJEK KOJI JE SAGRADIO SVOJU KUĆU NA STIJENI" (Mt 7,24).

30.VI. SPOMENDAN SV. PAVLA
"UT REVELARET FILIUM - DA OBJAVI SINA" (Posl.).

- Ni u jednom drugom čovjeku nije Božja milost tako očito pobijedila palu narav kao u progonitelju Crkve Savlu, koga je na čudesan način kod Damaska preobrazila u najrevnijeg apostola Pavla. Rođen je nekoliko godina poslije Kristova rođenja u Tarsu, u pokrajini

Ciliciji. U Jeruzalemu je učio školu kod glasovitog Gamalijela, pa je postao učitelj zakona. Dok je Spasitelj živio na zemlji, Pavao ga nije nikada vidio. Evanđeoska nauka koju je on imao propovijedati, bila mu je od Krista objavljena dok je boravio u arabijskoj pustinji i poslije toga. Sam o tome piše: "Izjavljujem vam da Evanđelje koje sam vam propovijedao nije ljudsko djelo, jer niti sam ga primio, niti naučio od čovjeka, nego po objavi Isusa Krista" (Posl.). Po osobitom nadahnuću Duha Svetoga bio je poslan da zajedno s Barnabom navješćuje Evanđelje neznabošcima. Njegova se revnost za širenje Kristove nauke pokazala posebno na mučnim apostolskim putovanjima (G. 44-48, 51-54, 54-58). Kad je god. 58. došao za Duhove u Jeruzalem, napali su ga Židovi kao protivnika svoga zakona. Poslije dvogodišnjeg zatvora u Cezareji. pošao je u Rim. Pošto je još nekoliko godina širio Kristovu nauku, umro je kao mučenik na jučerašnji dan. Sveti Pavao je najplodniji novozavjetni pisac. Od njega nam se sačuvala dragocjena baština 14 Poslanica. O tim Poslanicama rekao je sv. Jeronim: "Kad god čitam Pavla apostola, čini mi se da ne slušam riječi ljudske nego gromove".

Za apostola Pavla KRIST JE BIO SVE. Njega je u svemu gledao. (Kol 3,11). Krist je bio jedini smisao njegova života. O tom nam svjedoče vatreni izrazi njegove ljubavi: "Ja više ne živim, nego živi u meni Krist. A što živim u tijelu, živim u vjeri Sina Božjega koji me je ljubio i predao sebe za mene (Gal 2,20). Krist će se proslaviti u tijelu mojemu, bilo životom, bilo smrću, jer je meni život Krist, a smrt dobitak. Želim umrijeti i biti s Kristom (Fil 1,20 sl.). Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja ili stiska, ili progonstvo, ili glad, ili golotinja, ili pogibao, ili mač? Uvjeren sam da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ni visina, ni dubina, ni drugo kakvo stvorenje ne može nas rastaviti od ljubavi Božje koja je u Kristu Isusu Gospodinu našemu" (Rim 8,35 sl.).

Kao što se svjetlo i toplina širi od izvora prema okolini, tako se od Pavlova velikog srca na sve strane ŠIRILA KRISTOVA SPOZNAJA I LJUBAV. Sam je o tom pisao: "Hvala Bogu, koji nam svagda daje pobjedu u Kristu i širi miris svoga spoznanja po nama na svakom mjestu, jer smo mi Kristov ugodan miris" (2 Kor 2,14-15). Pavao je bio "posuda izabrana da ponese Kristovo ime pred neznabošce i kraljeve i sinove izraelove" (Dj 9,15). Njegovim "propovijedanjem Bog je poučio mnoge poganske narode" (Molitva). On je bio, a i danas je po svojim Poslanicama "propovjednik istine i učitelj naroda" (Redak iza Aleluja). Danas iz njegovih usta slušamo svečano priznanje: "Svidjelo se onom koji me odabrao još iz majčina krila, i po svojoj milosti pozvao, da u meni objavi svoga Sina" (Posl.).

Današnje bogoslužje svima je živi poticaj da uznastojimo Krista što bolje upoznati i ljubiti, a zatim tu spoznaju i ljubav oko sebe širiti riječima i djelima poput velikog učitelja naroda, na čije apostolsko djelovanje možemo primijeniti riječi vječne Mudrosti: "Kao rijeka Fison daje on puninu mudrosti i sličan je Tigrisu u dane proljetne. Kao Eufrat napunja on razboritošću i kao Jordan u vrijeme žege. Kao Nil prelijeva on obrazovanost i kao Gehon u vrijeme berbe vinogradske. Prvi nije uspio da ga spozna, a isto tako posljednji ne istraži ga posve. Jer mišljenje njegovo nadilazi puninom more, savjet je njegov veći od bezdana velikog" (Sir 24,25-29).

1. VII. PREDRAGOCJENA KRV
"CIJENA NAŠEGA SPASENJA" (Molitva).

- Mjesec je srpanj u pučkoj pobožnosti posvećen štovanju predragocjene Krvi Kristove. Stoga je papa Pijo IX., kad se god. 1849. sretno vratio iz Gaete u Rim, ustanovio ovaj blagdan i naredio da se svetkuje na početku srpnja. Prigodom 1900-godišnjice Spasiteljeve smrti, Pijo IX. ga je ubrojio među blagdane prvog reda.

Zbog istočnog grijeha koji su učinili naši praroditelji, svi se ljudi rađaju lišeni milosti kao robovi sotone, a njihove su duše okaljane baštinjenom krivicom. Spasitelj je došao na

svijet da ljude izmiri s Bogom, da ih otkupi od sotonskogo ropstva, da njihove duše očisti i posveti ih. Da izvrši to značajno djelo, on je umro na križu. OTKUPIO JE LJUDSKI ROD PROLIJEVANJEM SVOJE KRVI. Što za cijeli svijet znači to djelo, lijepo je izrazila Crkva u današnjem bogoslužju: "Sretna zemlja, natopljena Kišom tom spasonosnom, mjesto trnjem stade cvasti Ljiljanom i ružicom, Gorki pelin posta tada Rajskom hranom medenom" (Himan Jutarnje). Svojom nas je krvlju Spasitelj pomirio s Bogom (Molitva) i omogućio nam pristup k njemu (Posl.). O tom je izmirenju pisao sv. Pavao: "Vi, koji ste nekada bili daleko, postadoste blizu Krvlju Kristovom" (Ef 2,13).

U ovom pomirenju s Bogom ima nešto što MI SA SVOJE STRANE MORAMO UČINITI. Sv. otac Pijo XII. raspravljajući o djelu našega otkupljenja i o našem sudjelovanju u tom djelu piše ovako: "Ta otkupnja ne dobiva odmah potpunog svog učinka jer treba da Krist, pošto je ovom preobilnom cijenom samoga sebe otkupio svijet, dođe u pravi i stvarni posjed ljudskih duša. Stoga je sasvim potrebno da svaki pojedinac dođe u životnu vezu sa žrtvom križa, pa da se na njega primijene zasluge koje iz nje izviru. Može se reći da je Krist na Kalvariji podigao kao neko čisto i spasonosno kupatilo koje je napunio svojom prolivenom Krvlju; ali ako ljudi ne zarone u njegove valove i u njima ne operu mrlje svojih zloća, doista neće moći biti očišćen i spašeni" (Enc. "M. D."). Isto to što je nedavno pisao sv. Otac, izrazuje jezgrovito starodrevni himan sv. Venancija Fortunata: "Bodu trnje, čavli, koplje, Krv i voda s boka vri: O gle vrela, koje pere Zemlju i svijet čitavi!"

To spasonosno vrelo NIJE DALEKO NI JEDNOM OD NAS, jer "po božanskim tajnama pristupamo k posredniku Novoga zavjeta Isusu i na oltarima Gospodina nad vojskama obnavljamo prolivenu Krv koja govori jače nego Abelova" (Prik. molitva). Mi doista na to malo obraćamo pozornost, pa nas Crkva ozbiljno potiče da se danas zamislimo: "Kalež blagoslova, koje blagoslivljamo, nije li zajednica Krvi Kristove?" (Prik.).

No nije dovoljno da samo u Crkvi kod sv. tajna "crpimo vodu u radosti s izvora Spasiteljevih". (Poprič.), nego moramo živo nastojati da se svojim vladanjem pokažemo dostojni velikog Božjeg dara prema onom što nas opominje apostolski prvak Petar: "U strahu provodite vrijeme svojega boravka u tuđini, znajući da niste otkupljeni raspadljivim srebrom ili zlatom iz vašeg grešnog življenja koje ste baštinili od otaca, nego dragocjenom Krvlju nedužnog i neokaljanog Jaganjca Krista" (1 Pt 17-19).

2. VII. POHOĐENJE B. D. MARIJE
"POHODIO NAS JE ISTOK S VISINE" (Lk 1,78).

Malo vremena poslije nego je začela Spasitelja Isusa, pošla je presveta Djevica pohoditi svoju rođakinju sv. Elizabetu i ostala je kod nje oko tri mjeseca. To je događaj koji je ovjekovječen u molitvi sv. krunice u drugom radosnom otajstvu. Već od najstarijih vremena Crkva ga spominje u misnom bogoslužju kvatrenog adventskog petka. Današnju svetkovinu, koja se još prije svetkovala u franjevačkom redu, naredio je za cijelu Crkvu papa Urban VI. god. 1389., da bi isprosio od Boga jedinstvo i slogu u teškim vremenima zapadnog raskola.

Posjet svete Djevice Elizabeti, posjet Krista preteči Ivanu je VRLO ZNAMENIT DOGAĐAJ u povijesti Božje objave. Opisao nam ga je sv. Luka u prvom poglavlju svoga Evanđelja. Taj je posjet bio značajan za sv. Elizabetu, sv. Ivana Krstitelja, sv. Zahariju, a i za samu bl. Djevicu Mariju. Elizabeta se napunila Duha Svetoga i uskliknula: Otkuda to meni, da k meni dolazi majka mojega Gospodina" (Ev.). Sveti je Ivan pri susretu svoje majke s presvetom Djevicom bio posvećen u majčinu krilu. Starac Zaharija je ispjevao svečanu pjesmu zahvale radi Kristova dolaska na svijet: "Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov, jer je pohodio i otkupio narod svoj" (Lk 1,68 sl.). U društvu Božjih odabranika i Marija je još više osjetila veličinu koju je Bog iskazao njoj, a po njoj cijelom čovječanstvu. Nedostiživi zanos svoje duše izrazila je u veličanstvenoj pjesmi: "Veliča duša moja Gospodina i raduje se duh

moj u Bogu, Spasitelju mojemu" (Ev.).

Crkva se danas raduje Mariji, što je Spasitelj najprije nju pohodio i pozdravlja je: "Zdravo, sveta majko" (Ulaz), "Blagoslovljena si i časna, Djevo Marijo" (Na step.). "Blagoslovljena si, Djevo Marijo, koja si nosila svoga Stvoritelja" (Prik.). No još više se raduje što je po MARIJI KRIST POHODIO CIJELO ČOVJEČANSTVO. Zaharijina je kuća prva osjetila blagoslov toga pohoda. Krist pohađa svakoga od nas po sv. krštenju, sv. euharistiji i ostalim sakramentima. Na poseban će nas način pohoditi na koncu našeg života. Svoje veselje zbog milosnog Kristova dolaska izražava Crkva riječima Pjesme nad pjesmama "Evo on ide skačući preko gora, preskakujući bregove. Dragi je moj kao srna i kao lane" (Posl.). Kao što je sunce uzrok da se u prirodi budi život, tako je i čovječanstvo stalo živjeti novim životom kad je iz "presjajne zore spasenja" Marije "isteklo sunce pravde, Krist, Bog naš" (Redak iza Aleluja). Sreću toga novog života slikovito opisuje današnje bogoslužje: "Zima je već prošla, kiša je minula i prestala. Cvijeće se pokazalo u zemlji našoj, vrijeme je pjevanja došlo. Glas se grlice čuo u zemlji našoj, smokva je iznijela svoje prvine, cvatući su vinogradi proširili svoj miris" (Posl.).

I mene Krist svakog dana pohađa. To je događaj od neshvatljive važnosti. Promislit ću pobožno kako je Elizabeta dočekala Mariju kad joj je donijela Isusa. Promislit ću kako su Krista dočekali oni ljudi kojima je dolazio u stan dok je na zemlji živio. Nastojat ću da mu kod mene bude što dostojnije boravište. Svjesno ću obnavljati čežnju za njegovim pohodom dok ga svake večeri zazivam: "Visita, quaesumus, Domine, habitationem istam - Pohodi, molimo, Gospodine, ovo prebivalište" (Molitva na Povečerju).

3. VII. SV. LEON II.

"RELIGIONIS INTEGRITAS - SAVRŠENO BOGOŠTOVLJE" (Poprič.).

- U neposrednoj blizini blagdana sv. Petra apostola vrlo je prikladno da svetkujemo spomen jednoga od mnogobrojnih njegovih nasljednika koji su se odlikovali osobitom svetošću. Sv. Leon II. je rodom iz Sicilije. Upravljao je Crkvom kratko vrijeme (682-683), a ipak je njegovo papinstvo vrlo značajno. Odobrio je zaključke šestoga općeg sabora koji se držao u Carigradu (680-681) pod predsjedanjem papina poslanika, a u prisutnosti cara Konstantina IV., dvojice patrijarha i 170 biskupa. Na tom su saboru osuđeni krivovjerci koji su naučavali da Krist nije imao ljudske volje ni djelovanja. Sv. Leon se posebno brinuo za javno bogoslužje. Obnovio je crkveno pjevanje, osobito pjevanje psalama i himana. Bio je pravi otac siromaha. Pomagao ih je ne samo milostinjom nego se za njih skrbio na mnogo drugih načina. Tijelo mu je pokopano u crkvi sv. Petra u Vatikanu.

Kod Cezareje Filipove pitao je Spasitelj svoje učenike: "Što kažu ljudi: Tko je Sin čovječji?" Kad je sv. Petar dao pravilan odgovor na taj upit, pohvalio ga je Spasitelj: "Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer to nije objavilo tijelo i krv, nego moj nebeski Otac" (Ev.). Posebna Božja providnost bdi uz Petrove nasljednike, da mogu NEPOGREŠIVO NAUČAVATI BOŽJU ISTINU. Kao Petru, tako je i svakom njegovu nasljedniku povjerena skrb za Božje stado: "Pasi janjce moje, pasi ovce moje!" (Ulaz). Kao na Petru, tako i na svakom njegovu nasljedniku počiva zgrada Kristove Crkve: "Na toj ću stijeni sagraditi svoju Crkvu" (Redak iza Aleluja, Ev., Prič.). Za vršenje tako uzvišene službe dao je Krist sv. Petru i svakom njegovu nasljedniku dio svoje božanske vlasti: "Što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebu" (Ev.). "Eto sam stavio svoje riječi na tvoja usta: eto sam te postavio nad narode i kraljevstva, da guliš i rušiš, gradiš i sadiš" (Prik.).

Kao što se sv. Leon brinuo za DOSTOJANSTVO SVETOG BOGOŠTOVLJA, slično su se brinuli vrhovni svećenici svih vremena, a posebno u naše dane. Sv. Pijo X., koji je nastojao "sve obnoviti u Kristu" ovako je izrazio svoju skrb i nadu u pogledu obnove sv. bogoštovlja: "Kristova je Zaručnica brižno podigla i rasvijetlila zgradu liturgije u namjeri da to bude

izraz njezine vjere i pobožnosti. Duga su je stoljeća narušila i zamračila. Radi toga je potreban velik broj godina da se popravi šteta što ju je vrijeme nanijelo, te ta zgrada opet zasja u potpunom sjaju svoje uzvišenosti i ljepote" (Motu proprio 23. X. 1913.). Sveti otac Pijo XII. se "vrlo žalosti što je u nekim krajevima smisao, poznavanje i nastojanje oko sv. liturgije katkada manjkavo i gotovo nikakvo" (Enc. "M. D.").

Dok Crkva toliko nastoji da što više proširi čistu spoznaju i dostojno štovanje Boga, trebao bih i ja ozbiljno promišljati: ŠTO MOGU UČINITI DA ŠTO BOLJE BOGA UPOZNAM I ŠTUJEM ja i oni koji dolaze u dodir sa mnom. Moje nastojanje oko Božje spoznaje i vršenja sv. bogoštovlja bit će tek onda savršeno ako tome nastojanju pridružim brigu oko osobne svetosti, posebno u pogledu kršćanske ljubavi u kojoj se odlikovao današnji svetac. U tom bih pogledu morao ozbiljno shvatiti riječi sv. Jakova apostola: "Čisto i neokaljano bogoštovlje pred Bogom i Ocem je ovo: "Brinuti se za sirote i udovice i čuvati sebe neokaljana od ovoga svijeta" (Jak 1,27).

4. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
LJUBAV JE PRIJE NEGO BOGOŠTOVLJE.

- Danas je sv. misa PETE NEDJELJE PO DUHOVIMA koja je bila zapriječena svetkovanjem blagdana sv. Petra i Pavla. Bogoslužje nas potiče da promatramo kako je Crkva Božja obitelj. Članove te obitelji drži na okupu čvrsta povezanost s Bogom i međusobna ljubav.

Naša POVEZANOST S BOGOM je velika milost koja nadilazi sve što se na zemlji može zamisliti. Ako smo uza nj, nije nam ništa drugo potrebno. Crkva nas danas uči da pjevamo: "Jedino samo molim Gospodina, samo to ištem, da prebivam u domu Gospodnjem sve dane života svoga" (Prič.). Naša povezanost s Bogom po ljubavi ovdje na zemlji i poslije smrti na nebu najveći je Božji dar za koji danas molimo s Crkvom: "Bože, koji si onima što te ljube pripravio nevidljiva dobra, ulij u naša srca radost svoje ljubavi, da ljubeći te u svemu i nada sve dostignemo tvoja obećanja koja nadilaze svaku želju" (Molitva). Za učvršćenje ove povezanosti nema izvrsnijeg sredstva od presvete euharistijske žrtve.

Da bismo po presv. euharistiji u potpunosti postigli taj učinak združenja s Bogom, traži se kao NUŽNI PREDUVJET DA BUDEMO PO LJUBAVI POVEZANI S BLIŽNJIM. Spasitelj nas je o tom jasno poučio: "Ako prinosiš svoj dar na oltar i sjetiš se da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi ondje pred oltarom svoj dar i idi da se prije izmiriš sa svojim bratom, i tada se vrati i prinesi svoj dar" (Ev.). Kako se malo ljudi savjesno drži ove Spasiteljeve odredbe! Promislit ću kako se ja vladam u tom pogledu. Spasiteljeve se riječi odnose na slučaj kad je moj brat nešto neraspoložen prema meni. Premda ja nisam ništa kriv, moram mu dati prigodu da obnovi ljubav u srcu. A što bi tek trebalo reći za slučaj kad vidim da je u mojem srcu neraspoloženje ili mržnja na brata? "Nitko ne bi smio s neraspoloženjem prema bratu sudjelovati u žrtvi Krista koji je žrtvovao sama sebe iz ljubavi prema svojim mučiteljima, grešnicima i nepravednima" (E. Löhr). Ako mislim biti dionik sv. žrtve i sjediniti se s Kristovim žrtvovanim Tijelom, moram prije odbaciti svaku zavist, srdžbu i mržnju i svaku hladnoću, nebrigu i nemar za brata u Kristu.

Nekoć su kršćani shvaćali doslovno riječi Kristove iz današnjeg Evanđelja, pa su se prije prikazivanja žrtvenih darova ljubili svećenici sa svećenicima, ostali muškarci s muškarcima, a žene sa ženama. I danas se kod svečane sv. mise vrši obred koji se zove POLJUBAC MIRA. To je simbolični poticaj da ozbiljno uznastojimo oko povezanosti s Kristom (koga predstavla oltar što ga ljubi svećenik prije nego zagrli đakona) i među sobom. Ta se povezanost mora očitovati na sve one načine koje je opisao sv. Petar apostol: "Budite u molitvi jenodušni, osjećajte jedni za druge, ljubite se kao braća, budite milosrdni, čedni i ponizni. Ne vraćajte zlo za zlo, niti psovke za psovku. Nego naprotiv blagoslivljajte, jer ste na

to pozvani, da baštinite blagoslov. (Posl.).

Bogoštovlje nas dakle vodi k ljubavi, a ljubav k bogoštovlju. I jedno i drugo proizlazi iz srca. Srce treba biti svetište u kojem se bez prestanka vrši uzvišeno bogoštovlje. Crkva nas potiče da obratimo pozornost na to bogoštovlje: "ISKAZUJTE ŠTOVANJE KRISTU U SVOJIM SRCIMA!" (Posl.).

5. VII. SV. ĆIRIL I METOD
RADNICI POSLANI U GOSPODNJU ŽETVU (Ev.).

- Slavenski apostoli sv. braća Ćiril i Metod rodom su iz Soluna. Ćiril, koji je radi osobite učenosti imao nadimak Filozof, uspješno je širio kršćanstvo među Kazarima na Hersonezu, a Metod je bio građanski upravitelj u jednoj slavenskoj naseobini. Kad je moravski knez Rastislav zatražio od bizantskog cara Mihajla vjerovjesnike, car pošalje njih dvojicu koji su se u to doba nalazili kao monasi u samostanu Polihronu. Obratili su na kršćanstvo velik broj ljudi ne samo u Moravskoj, nego i u ostalim slavenskim zemljama. Tako velikom uspjehu u apostolskom radu mnogo je doprinio prijevod sv. Pisma i liturgijskih knjiga na slavenski jezik. No upravo zbog toga što su upotrebljavali živi slavenski jezik u bogoslužju, bili su optuženi u Rimu. Kad su pošli u Rim da se opravdaju, izišao im je ususret papa Hadrijan II. s rimskim svećenstvom i narodom. Pošto su sjajnim dokazima opravdali svoj postupak u pogledu upotrebe slavenskog jezika u bogoslužju i izvijestili papu o svojem djelovanju, odobri on njihov postupak i posveti obojicu za biskupe g. 868. Malo vremena iza toga 14. veljače 869. umro je Ćiril u Rimu u 42-oj godini života. Tijelo mu je najprije položeno u papinu grobnicu, a zatimu u crkvu sv. Klementa pape, čije je kosti on donio sa sobom iz Hersoneza. Njegov pogreb bio je zapravo izraz štovanja kakav se iskazuje svecu. Metod je još mnogo djelovao po različitim slavenskim zemljama, a umro je u Moravskoj 6. travnja 885. Grob mu je u Velehradu.

S udivljenjem promatramo kako su sveta braća POBRALA DIVNE PLODOVE na njivi Gospodnjoj. O tim plodovima pjeva danas Crkva: "U stranama gdje je vladao mrak, Vi podigoste znak, Množinu duša i mnogi kraj Razasja svjete vjere sjaj. Gdje stezao srca grijeha jad, Zaplamsala je ljubav sad, Gdje rastao trn i korov klet, Nebeski stao cvasti cvijet" (Himan na Hvalama).

Ti dragocjeni plodovi nisu dozreli bez VELIKOG TRUDA I MARLJIVOG NASTOJANJA! Sveta su braća širili Kristovu istinu i nosili Kristovu milost revnošću prvih Kristovih učenika (Ev.). Oni su nastavljali djelo što ga je započeo Veliki Svećenik Krist. Što su oni vršili, vrše svećenici i danas. Kako je izvanredna značajna uloga svećenika u životu ljudi, razjasnio je sv. otac Pijo XII.: "Svećeništvo Isusa Krista kroz vjekove uvijek živo djeluje, Crkva je sveđerno uz svoju djecu, pomaže ih i potiče na svetost da bi se tim vrhunaravnim uresom ukrašeni jednom vratili svom nebeskom Ocu. One kojima je dan ovaj zemaljski život, Crkva preporađa na vrhunaravni život. Ona ih jača Duhom Svetim za borbu protiv nepomirljivog neprijatelja. Poziva kršćane k oltarima i uvijek ih iznova potiče i nagovara da pravilno sudjeluju kod euharistijske žrtve, te ih hrani anđeoskim kruhom da budu sve krepkiji. Ona pere i tješi one koje su njihovi grijesi ranili i uprljali. Zakonitim obredom posvećuje one koje Božji glas poziva da se dadu na svećenički posao i rad. A koji su određeni da utemelje i obrazuju kršćansku obitelj, njihov čisti brak ona utvrđuje nebeskom milošću i nebeskim darovima. I napokon, pošto im je posljednje časove ovoga umrlog života okrijepila i ojačala euharistijskom popudbinom i pomazanjem sv. ulja, ona smrtne ostatke svoje djece s najvećom ljubavlju prati na groblje, gdje ih pobožno sahranjuje i polaže pod okriljem križa da odatle jednom uskrsnu, pošto su pobijedili smrt. I osim toga, ona blagoslivlja i svečano prima one koji se predaju u službu Božju da postignu savršenost redovničkog života. Konačno, dušama koje iz čistilišta vatre prose spomen molitvu, ona pruža pomoćnicu ruku da

bi ih napokon sretno privela u nebesko blaženstvo" (Enc. "M. D.").

To je služba koju su vršili slavenski apostoli Ćiril i Metod. Po toj svećeničkoj službi primili smo i mi nebrojene nebeske darove. Pred uzvišenošću tih darova morala bi u našim očima izblijediti svaka zemaljska ljepota. Da to postignemo, danas s Crkvom molimo: "Molimo, svemogući Bože, koji se dostojiš darivati nam nebeske darove, daj nam po zagovoru tvojih svetih Ćirila i Metoda prezirati zemaljske stvari" (Poprič.).

6. VII. ŠESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
MRTVI GRIJEHU, A ŽIVI BOGU. (Posl.).

- Kršćani su već u prvom vijeku stali svetkovati nedjelju mjesto subote. Stoga je svaka nedjelja kroz cijelu godinu SPOMENDAN KRISTOVA USKRSNUĆA. U crkvenom jeziku se za nedjelju upotrebljava naziv "Dominica - Dan Gospodnji", a Rusi su sve do danas sačuvali za nedjelju značajan naziv "vaskrsenje - uskrsnuće". Stoga se svake nedjelje (a ne na druge blagdane koji se svetkuju kroz sedmicu) prije glavne mise vrši važni obred ŠKROPLJENJA BLAGOSLOVLJENOM VODOM. Smisao tog obreda je poticaj prisutnima da se sjete kako su nekoć po uskrsnom sakramentu sv. krštenja uskrsnuli zajedno s Kristom, te da kod uskrsnog sakramenta svete euharistije moraju sudjelovati čistim srcem.

Kod današnje sv. mise dolazi na osobit način do izražaja ovo osnovno obilježje nedjelje kao dana našeg uskrsnuća zajedno s Kristom. To milosno uskrsnuće zbiva se posebno preko sakramenta sv. krštenja i euharistije. Oba ova sakramenta su na neki način SAKRAMENTI SMRTI I U SKRSNUĆA NA ŽIVOT. Nekoć se obred sv. krštenja vršio uronjavanjem u krstionicu što je bila izrađena u obliku groba. To trebam imati pred očima ako želim razumjeti riječi sv. Pavla: "Svi koji smo kršteni u Kristu Isusu, kršteni smo u njegovoj smrti, jer smo po krštenju s njim ukopani na smrt" (Posl.). Prema nauci sv. Pavla krštenje označuje potpuni prekid s grijehom kao što smrt i pokapanje u grob znači prekid sa životom. Naš stari čovjek je na neki način s Kristom razapet na križ i umro: "Naš je stari čovjek bio s njim razapet da se uništi grešno tijelo da više ne robujemo grijehu" (Posl.). No kao što Krist nije ostao trajno u grobu nego je uskrsnuo na novi, besmrtni život, tako je i krštenje za nas sakramenat novoga života: "Kao što je Krist uskrsnuo od mrtvih slavom Očevom, tako treba da i mi živimo novim životom" (Posl.). Kristovo čudo u pustinji o kojem čitamo u današnjem Evanđelju, kad je umnožio kruh i ribe, za nas je simbol još većeg čuda presv. euharistije. Kao što krštenje, tako jednako i euharistija slikovito označuje našu smrt grijehu, a život Bogu. Žrtvujući i blagujući sv. euharistiju obnavljamo smrt Kristovu i sami na neki način s njim umiremo. O toj obnovi Kristove smrti piše sv. Pavao: "Kad god budete blagovali ovaj kruh i pili čašu, smrt ćete Gospodnju navješćivati (1 Kor 11,26). Kao što je za uzdržavanje i jačanje tjelesnog života potrebna tjelesna hrana, tako nam je za uzdržavanje novog božanskog života što ga primamo na krštenju, potrebna božanska hrana. Kako hrana sv. euharistije djeluje na naš nadnaravni život opisao je sam Spasitelj: "Ovo je kruh koji s neba silazi, da tko jede od njega ne umre. Tko jede od ovoga kruha živjet će dovijeka; i kruh koji ću dati, tijelo je moje za život svijeta. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu. Kao što je mene poslao živi Otac, i ja živim po Ocu, a koji jede mene, on će živjeti po meni" (Iv 6,50 sl.).

Crkva nas danas potiče da usporedimo ŽIVOT U GRIJEHU I ŽIVOT U KRISTU. Trebali bismo sami sebi staviti pitanje koje je postavio apostol Pavao Rimljanima: "Mi koji smo umrli grijehu, kako ćemo još živjeti u njemu?" (Rim 6,2). Plod takvog promatranja trebao bi biti čvrsta odluka da ćemo svojim životom pokazati da smo "mrtvi grijehu, a živi Bogu" (Posl.).

Što je bujniji moj život u Kristu, to življe i hitrije će biti moje koračanje prema domovini u kojoj se više ne umire. Pobožno sudjelovanje kod sv. tajna neka me ojača na putu Božjem, kako danas molim pjevajući s Crkvom: "Učvrsti stope moje na stazama tvojim, da

ne smalakšu koraci moji" (Prik.).

7. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
JEDNA SVETA CRKVA.

- Danas cijela Crkva svetkuje blagdan slavenskih apostola Ćirila i Metoda koje smo mi u našoj zemlji već svetkovali pred dva dana. Stoga je kod nas služba Božja od poduhovskog vremena. Sveta misa je kao i prošle nedjelje ali može biti i bilo koja zavjetna misa. Budući da je rad i nastojanje svete braće bio od osobitog značenja za kršćanski Istok i Zapad, vrlo je prikladno da danas celebriramo i razmišljamo MISU ZA JEDINSTVO CRKVE ("Missa ad tollendum schisma").

Na Posljednjoj večeri, malo prije rastanka sa svojim učenicima, govorio je Spasitelj o onom što je znao da je najpotrebnije njegovoj Crkvi. Posebno je dirljiva njegova MOLITVA ZA JEDINSTVO svih onih koji će kroz vjekove vjerovati u njega: "Oče sveti, sačuvaj u svoje ime one, koje si mi dao da budu jedno kao i mi. Ne molim samo za njih nego i za one koji na riječ njihovu budu vjerovali u mene, da svi budu jedno, kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, da i oni u nama budu jedno, da vjeruje svijet da si me ti poslao. I slavu koju si mi dao, dadoh njima da budu jedno, kao što smo i mi jedno. Ja u njima, i ti u meni, da ih veže savršeno jedinstvo" (Ev.).

Međudim je "đavolskom prijevarom" (Molitva za jedinstvo Crkve na Veliki petak) došao RAZDOR u kršćanstvo, te su sve do danas odijeljena od nas mnoga naša istočna i sjeverna braća. Ovaj je razdor najveće zlo što ga je kršćanska zajednica doživjela kroz svoju povijest. U posljednje vrijeme budi se u kršćanstvu življe nastojanje oko jedinstva. Jedan oblik toga nastojanja je i POKRET "UNA SANCTA" ("Jedna sveta"), koji ima utješno geslo: "Naša nas vjera uči, da se nadamo i kad nema nikakve nade". Sv. Pavao je jezgrovito izrazio ideal nastojanja svih kršćana: "Starajte se da sačuvate jedinstvo Duha u svezi mira. Jedno tijelo i jedan Duh, kao što ste i pozvani u jednoj nadi svoga zvanja. Jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje. Jedan Bog i Otac sviju, koji je nad svima i po svima i u svima" (Posl.). Podloga za rad oko jedinstva je KRISTOVA ISTINA I KRISTOVA LJUBAV. Kad bi svi tražili da spoznaju Kristovu istinu i kad bi srca svih gorjela Kristovom ljubavlju, brzo bismo "stigli do jedinstva vjere i poznanja Sina Božjega, da ne budemo više kao mala djeca koje ljulja i zanosi svaki vjetar nauke po prijevari ljudi; nego držeći se istine da u svakom pogledu uzrastemo u ljubavi i jedinstvu s njim koji je glava-Krist" (Posl.).

Kristov Duh je izvor istine, a Kristovo srce je žarište ljubavi i središte sviju srdaca. OKUPLJANJE OKO KRISTA divno je sredstvo međusobnog zbliženja. U tom pogledu je vrlo značajna pjesma u kojoj Crkva izražava svoju molitvu: "Dao vam Bog da jedno mislite međusobno: da jednodušni jednim glasom slavite Boga našega" (Prik.). Još više nego zajednička pjesma Kristu, međusobno nas zbližuje zajedničko sudjelovanje u sv. euharistiji. U sv. žrtvi predajemo se Kristu, u sv. pričesti združujemo se s Kristom. Ako se svi združimo s Kristom ne samo tijelom, nego i duhom, već smo postigli potpuno jedinstvo o kojem je pisao sv. Pavao: "Budući da je jedan Kruh i jedno smo tijelo mnogi; svi mi koji od jednoga kruha blagujemo i jedne čaše pijemo" (Prič.). Po sv. euharistiji najsigurnije će razdvojena braća postati jedno u Kristu. Crkva žarko moli: "Ova pričest, koju smo primili, Gospodine, kao što označuje jedinstvo vjernika s tobom, neka tako izvrši jedinstvo u tvojoj Crkvi" (Popr.).

8. VII. SV. ELIZABETA
"MIR LJUDIMA DOBRE VOLJE" (Lk 2,14).

- Portugalska kraljica sv. Elizabeta, kći aragonskog kralja Petra III., baštinila je ime, a i krepostan život od svoje pratete sv. Elizabete ugarske. Već je njezino rođenje bilo kao neki znak njezine kasnije najznačajnije odlike - NASTOJANJA OKO POMIRENJA ZAVAĐENIH. To je rođenje bilo povod da su se pomirili njezin otac i djed, koji su prije toga bili razdvojeni. Kao djevojka izbjegavala je zabave, a sva se posvetila molitvi i djelima ljubavi. Kad se udala za portugalskog kralja Dionizija, još više je zasjala njezina svetost. Svojom dobrotom i strpljivošću odvratila je često kralja od zla puta. Više od pola godine je postila o samom kruhu i vodi. Jednom se novac što ga je nosila siromasima, kad je sveta kraljica zaželjela da ga sakrije kraljevu pogledu, usred zime pretvorio u ruže. Posebnu je skrb pokazivala siromasima, bolesnima i potlačenima. Istog dana kad je kralj umro, obukla se u pokorničke haljine sv. Klare te je kao franjevačka trećoredica provela ostali dio života. Kao što je prije bila uzor djevojkama i udatima, tako je sada bila uzor udovicama. Darovala je mnoge dragocjenosti crkvi sv. Jakova u Komposteli. Umrla je god. 1336. Tijelo joj se sačuvalo neraspadnuto, a pokopano je u Koimbri u crkvi klarisa, kojima je ona za života podigla veličanstveni samostan.

Posebna je značajka života sv. Elizabete, da je mnogo puta USPOSTAVILA MIR među zavađenim vladarima, narodima i pojedincima. Crkva to danas ističe kod sv. mise: "Bože, ti si blaženu Elizabetu kraljicu uz ostale divne kreposti, ukrasio moću da stišava ratni bijes" (Molitva). Rat je strašno i teško zlo i prema tome zapriječiti rat je veliko dobro za zajednicu. Mržnja, nesloga i razdor kvare dobre odnose među ljudima. Iskustvo nas uči da je vrlo teško uspostaviti sklad i ljubav među zavađenima. Obično svak drži da je u pravu, pa često dokazivanjem razdor postaje još veći. Čovjek koji zna iskorijeniti mržnju i donijeti u srca međusobnu ljubav, veliki je Božji dar za ljudsku zajednicu. U prvoj Poslanici Korinćanima (gl. 6) pisao je sv. Pavao kako je vrlo važno da se među kršćanima nađe netko tko će pomiriti zavađenu braću. Crkva nam danas stavlja na promatranje sv. kraljicu koja se na osobit način odlikovala ovom krepošću, i hvaleći je primjenjuje na nju riječi vječne Mudrosti: "Mudro otvara usta svoja i na jeziku joj je nauka blaga" (Posl.).

Svakog dana kod sv. mise, prije zagrljaja mira upravlja svećenik sakupljenim vjernicima značajni usklik: "Pax Domini sit semper vobiscum! Mir Gospodnji bio uvijek s vama!" To ne bi smjela ostati prazna riječ bez veze sa životom, već poticaj da nastojimo urediti svoje odnose s braćom, i da drugima pomognemo da međusobno urede svoje odnose.

Utiranje puta međusobnoj slozi i ljubavi ujedno je i utiranje puta k spasenju u vječnoj domovini. To moramo naučiti svetkujući blagdan sv. Elizabete. Crkva nam to stavlja na srce kad nas danas uči da pjevamo: "Put k spasu kazuj: ići ćemo za tobom. O da bi jedne misli bili kršćani, Da svaki njihov čin bi bio miris blag! To traži ljubav, skrita tvojim ružama. O sveta li je ljubav, koja može nas U rajske dvore zauvijeke smjestiti!" (Himan s Hvala).

9. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
"U KRISTU - S KRISTOM" (Posl.).

- Kroz poduhovsko vrijeme u sv. bogoslužju s različitih gledišta promatramo svoj kršćanski život. Današnje nas misno bogoslužje potiče da se zagledamo u samu srž toga života - našu povezanost s Kristom.

Sveti Pavao uči nas u Poslanici da smo po krštenju URONILI U KRISTA, da smo na neki način POISTOVJETOVANI S KRISTOM. Mi smo s Kristom povezani kao mladice s panjem, kao udovi s glavom, kao zidovi zgrada s temeljnim kamenom. Po krštenju počinje svaki kršćanin živjeti životom Kristovim. Mi smo na neki način POMAZANI Kristovim životom, Kristovom milošću, Kristovim Duhom. Riječ "Krist" i "kršćanin" dolazi od grčke

riječi koja znači pomazanik. Simbol našeg duhovnog pomazanja je mazanje katekumenskim uljem prije krštenja i krizmom poslije krštenja. Mazanje sv. uljem se ponavlja kod sv. potvrde, sv. reda i sv. pomazanja. Uronjavanje u krsnu vodu predstavlja naše umiranje grijehu i zemaljskom čovjeku, a pomazanje predstavlja poprimanje Kristova života. Kad smo s Kristom združeni, onda se zajedno s Kristom možemo pouzdati u dobrotu nebeskog Oca. Crkva nas o tom danas uvjerava: "Gospodin je jakost naroda svojega i zaštitnik spasenja pomazanika (Krista, kršćanina) svojega" (Ulaz). Sv. Pavao često upotrebljava izraz "u Kristu" ili "u Gospodinu", da označi kršćane koji su povezani s Kristom: "Ako je tko u Kristu, novi je stvor (2 Kor 5,17). Vi ste svi jedno u Kristu (Gal 3,28). Mrtvi, koji su u Kristu, uskrsnut će prvi" (1 Sol 4,15). Pišući vjernicima pojedinih kršćanskih općina naziva ih "oni koji su u Kristu", "Svetima, vjernicima u Kristu" (Kol 1,2). Slično piše Filipljanima opominjući ih da ostanu uvijek pravi kršćani: "Dakle, braćo moja ljubezna i predraga, radosti moja i kruno moja, tako stojte u Gospodinu preljubezni" (Fil 4,15).

Naša povezanost s Kristom nužno od nas traži da u svom svakodnevnom nastojanju i djelovanju ODRAZIMO KRISTOV ŽIVOT. Kao kršćani, a još više kao redovnici ili svećenici, morali bismo potpuno prekinuti s grijehom. Sv. Pavao upotrebljava značajan izraz "mrtvi grijehu": "Držite, da ste mrtvi grijehu, a živi Bogu u Kristu Isusu Gospodinu našemu" (Posl.). Ako smo s Kristom povezani, moramo i živjeti onako kako on želi. Njegove je želje u tom pogledu izrazio njegov ljubimac sv. Ivan: "Mi smo u zajednici s Ocem i Sinom njegovim Isusom Kristom. Ako rečemo da smo u zajednici s njim, a u tami hodamo, lažemo i ne vršimo istine. Ako u svjetlu hodamo kao što je on u svjetlu, imamo zajednicu jedan s drugim i krv Isusa Krista, Sina njegova, čisti nas od svakoga grijeha. Po tom razumijemo da ga poznajemo ako držimo njegove zapovijedi. Tko drži riječ njegovu, u njemu je zaista ljubav Božja savršena. Po tom poznajemo da smo u njemu. Koji govori da u njemu ostaje, taj treba da i živi kao što je on živio" (1 Iv 1,3 sl.).

Sudjelovanje u sv. euharistiji je učvršćivanje zajednice s Kristom na slavu Očevu, kako to svakog dana izrazujemo završavajući veliku euharistijsku molitvu: "Po njemu, s njim i u njemu je tebi Bogu Ocu svemogućemu u jedinstvu Duha Svetoga svaka čast i slava" (Završetak kanona).

10. VII. SV. SEDAM BRAĆE I DRUGI MUČENICI
"BRAT MOJ I SESTRA I MAJKA" (Ev. i Prič.).

- Nekoć je današnji dan imao naziv "dan mučenika". Ovo je jedan od najstarijih spomendana sv. mučenika. Crkva svetkuje uspomenu sedmorice mučenika koji su za vrijeme vladanja Marka Aurelija (g. 161-180) podnijeli različite muke radi ispovijedanja vjere. Januarije je bio bijen bičevima i olovnim kuglicama dok nije izdahnuo. Feliks i Filip su do mrtva šibani; Silvan je strmoglavljen s visoke pećine; Aleksandar, Vital i Marcijal su mačem pogubljeni. Legenda pripovijeda da su bili djeca sv. Felicite, koje je spomen 23. studenoga. Današnje bogoslužje slavi tu "jaku ženu" (Posl.) kao majku neustrašive djece (Ulaz). Ovoj kruni mučenika pridružuje Crkva još dvije sestre Rufinu i Sekundu, djevice i mučenice. Poganski su ih mladići htjeli za zaručnice ali su svete djevice već bile Kristu zaručene. Sudac je htio da barem jednu predobije, pa dok je jednu mučio, drugu je htio odvratiti od Krista laskanjem i čašću. Dok je Rufina bila mučena, Sekunda je govorila sucu: "Zašto tako častiš moju sestru, a mene lišavaš mučeničke krune? Treba da obadvije umremo kao mučenice jer obadvije ispovijedamo istu vjeru". Doista su obadvjema bile odsječene glave. Od 12. st. tjelesa im počivaju u crkvi sv. Ivana Lateranskog.

Crkva danas posebno naglašava riječi Kristove, koje ponavlja dva puta: "Tko god vrši volju moga Oca koji je na nebesima, ON JE BRAT MOJ I SESTRA I MAJKA" (Ev. i Prič.). Te su se riječi ispunile na sv. mučenicima koji su uza sve poteškoće savršeno ispunili volju

nebeskoga Oca. Po VRŠENJU BOŽJE VOLJE postala je sv. Felicita majka Kristova, sv. mučenici braća, a sv. mučenice sestre. I svi mi koji kod sv. mise i mnogo puta preko dana molimo "budi volja tvoja" i koji nastojimo da u životu ostvarimo Božju volju, bivamo dionici sličnog odlikovanja. U uzvišenom smislu ispunja se i na nama riječ poganskog pjesnika, koju je sv. Pavao ponovio na Areopagu: "NJEGOV SMO ROD" (Dj 17,28).

U tumačenju današnjeg Evanđelja što ga je na spomedan sv. mučenika držao sv. Grgur papa, razjasnio je kako po sličnosti s Kristom svaki od nas postaje njegov brat ili sestra, a po apostolskom djelovanju njegova majka: "Tko je po vjeri postao Kristov brat i sestra, po propovijedanju mu postaje majka jer na neki način čini da se Spasitelj porodi u srcima slušalaca. Za primjer nam može poslužiti sv. Felicita. Kao vjernica bila je sestra Gospodnja, a kao vjesnica Kristove nauke bila je majka Kristova. Po sv. pričesti postajemo Kristovi srodnici na još uzvišeniji način: "Budući da se združujemo s Kristovom krvlju, postajemo njegov krvni rod" (P. Parsch). Na promatranje ovog misterija potiču nas riječi koje pjevamo kod sv. pričesti: "On je brat moj i sestra i majka" (Prič.). Ovako blisko sudjelovanje u Kristovu životu, zalog je vječnog združenja na nebesima. Da postignemo taj učinak, molimo danas s Crkvom "da zadobijemo učinak onoga spasenja kojega smo zalog primili u ovim otajstvima" (Poprič.).

11. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
"NAŠ JE STARI ČOVJEK S NJIM RAZAPET" (Posl.).

- sv. misa može danas biti od poduhovskog vremena kao prošle nedjelje ili sv. Pija I. pape, čijoj je uspomeni posvećen današnji dan. Sveti Pijo je rodom iz Akvileje. Crkvom je upravljao g. 140-155, za vladanja Antonina Pija i Marka Aurelija. Morao je mnogo podnositi zbog razdornog djelovanja krivovjerca Marciona koji je došao u Rim i mnoge kršćane odvojio od crkvenog jedinstva. U to doba bile su također borbe oko svetkovanja Uskrsa. On je odredio da se Uskrs svake godine svetkuje u nedjelju. Kuću senatora Pudensa pretvorio je u crkvu i kao obitavalište rimskog biskupa prozvao ju je crkvom Pastira. Vrlo je vjerojatno da je njegov rođeni brat bio Hermas, pisac knjige pod naslovom "Pastir". To je jedan od najstarijih spisa svetih otaca što ih mi danas posjedujemo. Sv. Pijo je umro kao mučenik i pokopan je u Vatikanu.

Jedna i druga sveta služba današnjeg dana potiče nas da razmišljamo kako moramo uznastojati da potpuno PREKINEMO S GRIJEHOM i kako nas pri tom čekaju POTEŠKOĆE I STRADANJA. Naše potpuno odcjepljenje od grešnog svijeta naziva sv. Pavao da je razapinjanje i umiranje zajedno s Kristom: "Naš je stari čovjek s njim razapet zato da se uništi grešno tijelo, da više ne robujemo grijehu. Jer koji je umro, oslobodio se od grijeha". (Posl.). Ovo otajstveno umiranje svijetu nužni je preduvjet da možemo živjeti božanskim životom. "Koga Gospodin želi uzdići do svoga života, toga najprije razapinje na križ. Zato i oni koji su s Kristom potpuno razapeti, primaju najveće milosti" (B. Baur).

Nastojanje sv. Pija oko dostojnog svetkovanja Kristove Pashe doziva nam u pamet njegovo osobno sudjelovanje u toj Pashi: mučeničku smrt i nebesku nagradu. Put odricanja, trpljenja, umiranja zajedno s Kristom jedini je put koji vodi k slavi uskrsnuća: "Ako smo umrli s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s Kristom" (Posl.).

Vrlo dobro mi je poznato da sam po krštenju uronjen u Kristovu smrt (Posl.), ali se lako može dogoditi da nisam toga svijestan u svakodnevnom životu. Možda je mišljenje ljudi koji traže zemaljske radosti postalo i moje mišljenje. Možda je za mene kao i za ljude ovoga svijeta, odricanje dopuštenih užitaka ludost. No upravo po ovoj ljubavi prema križu i trpljenju, poznaju se oni koji propadaju, a nama koji se spasavamo, Božja je sila" (1 Kor 1,18). Sv. Pavao je pisao o sebi i o svojim drugovima, prvim vjesnicima Evanđelja: "Uvijek nosimo smrt Isusovu u tijelu" (2 Kor 4,10). Što potpunije budu mogli i današnji Kristovi

suradnici reći o sebi te iste riječi, to potpunije će se na njima ispuniti obećanje današnjeg bogoslužja: "Kad se javi vrhovni Pastir, primit ćete VIJENAC NEUVELE SLAVE" (Posl. na misi sv. Pija).

12. VII. SV. IVAN GVALBERT
LJUBAV I PREZIRANJE SVIJETA

Sv. Ivan Gvalbert rođen je u Firenci oko god. 995. Kad mu je neki rođak ubio jedinog brata Hugona, zakune se da će ga osvetiti. Na Veliki petak susretne Ivan ubojicu na uskom putu s kojega ni jedan ni drugi nije mogao izmaknuti. Ivan je imao uza se četu naoružanih ljudi, a ubojica je bio bez oružja. Videći da nema drugog izlaza baci se ubojica na koljena pred Ivanom i prekriži ruke. Na taj se pogled Ivan svlada i oprosti ubojici. To je bio čas osobite Božje milosti za njega. Dao je pratiocima oružje da ga odnesu kući, a sam pođe u crkvu gdje je od Propetoga čuo glas da ostavi svijet i da se njemu posveti. Premda mu se otac protivio, stupi u benediktinski samostan sv. Minijata. Želeći se posvetiti još strožem pokorničkom životu poslije se nastanio na mjestu zvanom "Vallis umbrosa" (sjenovita dolina), gdje je god. 1013. osnovao posebni ogranak benediktinskog reda koji je dao Crkvi mnogo svetaca. Sam sv. Ivan je utemeljio i izgradio mnogo samostana. Kad je pohodio novoosnovani samostan Pasignano kod Siene, oboli i umrije na današnji dan god. 1073. izgovarajući riječi: "Žeđa duša moja Boga živoga: Kad ću doći i pokazati se pred licem Gospodnjim" (Ps 42,2). Papa Celestin III. god. 1073. ubrojio ga je u svete.

Kako je sv. Ivan LJUBIO SPAS SVIJETA pokazuje njegovo revno propovijedanje i njegovo ustrajno nastojanje da se dokrajči simonija i laička investitura, dvije teške rane kršćanske zajednice onog doba. On se uspješno borio protiv tih zala i pripravio tlo za reformu pape Grgura VII. Velikodušnim opraštanjem ubojici svoga brata, ostavio je svijetli primjer ljubavi prema neprijateljima. To je za sve nas poticaj da nastojimo savjesno ispunjati Kristovu zapovijed: "Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima koji vas mrze i molite za one koji vas progone i kleveću da budete sinovi Oca svoga nebeskog koji čini da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i daje kišu pravednima i nepravednima" (Ev.).

Uza sve što je sv. Ivan tako ljubio svijet znao se odvažno UKLONITI OD SVIJETA, da ne bi njegov duh zavela svjetska zloća i taština. Njemu nije bila dovoljna povučenost benediktinskog reda, nego se još više odvojio od svijeta osnovavši novi ogranak toga reda koji će združiti pustinjački i samostanski život. Ovakav život sv. Ivana za nas je pouka da se radeći za dobro ljudskog društva, pažljivo čuvamo da ne poprimimo svjetski duh i svjetsko mišljenje. I najkreposniji apostoli kršćanske istine i kršćanske ljubavi moraju se mudro odvojiti od svijeta tijelom i duhom. Značajno je što o toj odvojenosti piše jedan suvremeni duhovni pisac: "Nemojte se sramiti što ne znate čega ne možete znati, osim uz cijenu rastresenosti. Zato se svakako ponizite jer to očituje našu ograničenost, a ograničenost je ako je prigrlimo, dio naše kreposti, ono što mi ne radimo, radi Bog, rade naša braća, a mi s njima u jedinstvu ljubavi" (Sertillanges).

Što više netko radi pomažući drugima bilo u duhovnom, bilo u tjelesnom pogledu, to više bi morao osjećati potrebu sabranosti, povučenosti, odvojenosti od svijeta. Ljubeznu dobrotu današnjeg sveca prema svakome, hvali bogoslužje: "Drag je bio Bogu i ljudima" (Posl.). No Bog mu je dao milost da se znao potpuno odvojiti od svijeta i svega što svijet ljubi. Simbolično to izrazuju riječi: "INDUXIT ILLUM IN NUBEM - UVEO GA JE U OBLAK" (Posl.).

13. VII. SEDMA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"POZNAT ĆETE IH PO NJIHOVIM PLODOVIMA" (Ev.).

- U doba kad su stabla u prirodi na vrhuncu godišnjeg života, prikazuje nam bogoslužje sedme nedjelje po Duhovima život Crkve Kristove slikom bujnog vrta koji je pun raznovrsnih stabala. Kao što u prirodi sva bujnost života dolazi od sunca tako i u životu Crkve sva punina dolazi od Krista, "Sunca pravde" o kojemu pjeva današnje bogoslužje: "Pristupite k njemu i bit ćete prosvijetljeni" (Na step.).

Ljudi cijene vrijednost stabala u prirodi prema koristi koju im donose. Današnje nas bogoslužje uči da Bog mjeri vrijednost stabla kršćanskog života PO PLODOVIMA DOBRIH DJELA: "Svako plemenito stablo rađa dobre plodove, a zlo stablo rađa zle plodove. Ne može plemenito stablo rađati zlih plodova, niti zlo stablo dobrih plodova" (Ev.). Koji su to zli i dobri plodovi na stablu kršćanskog života, pobrojio je potanko sv. Pavao u Poslanici Galaćanima. Zli su plodovi koji rastu NA ZLU STABLU: "Bludnost, nečistoća, razuzdanost, idolopoklonstvo, čaranje, neprijateljstva, svađe, ljubomor, srdžbe, spletke, razdor, sljedbe, zavist, ubistva, pijanke, razuzdane gozbe i ovima slične stvari" (Gal 5,19-21). Na PLEMENITOM STABLU rastu dobri, duhovni plodovi: "Ljubav, radost, mir, dugotrpljivost, blagost, dobrota, velikodušnost, vjera, krotkost, uzdržljivost, čistoća" (Gal 5,22-23).

Svaki je od nas Božje stablo. Nije dovoljno da na tom stablu bude obilje lišća, pa niti cvijeća, već mora uroditi plodovima dobrih djela. Spasitelj posebno kori one ljude koji se kite samo lišćem i cvijećem, to jest riječima i uglađenošću, a ne plodovima istinske kreposti: "Čuvajte se lažnih proroka koji k vama dolaze u ovčjem odijelu, a iznutra su grabežljivi vuci. Svako stablo koje ne rađa dobra ploda, posjeći će se i baciti u oganj. Neće ući u kraljevstvo nebesko onaj koji mi govori: "Gospodine, Gospodine, nego će ući onaj u kraljevstvo nebesko koji čini volju Oca mojega koji je na nebesima" (Ev.).

Ako na stablu našeg života nema plodova prave svetosti, koji je tome razlog? "Duhovno stablo se suši jer mu nedostaje hrane krvi Kristove, jer mu nedostaje svjetla Duha Kristova" (E. Löhr). Možda na stablu naše duše nema plodova ne toliko radi naše zloće, koliko iz slabosti. No i za taj slučaj vrijede riječi Kristove: "Svako stablo koje ne rađa dobra ploda, posjeći će se i baciti u oganj" (Ev.). Nu nema drugoga izlaza nego da poslušamo riječi apostola Pavla: "Ojačajte se u Gospodinu po njegovoj silnoj moći" (Ef 6,10).

Trebam se dakle bez prestanka utjecati Gospodinu da isprosim od njega snagu kako bih mogao potpuno "predati svoje udove u službi pravdi na posvećenje" (Posl.). Prvi izvor nadnaravne snage je sveta euharistijska žrtva koja mi može donijeti veće obilje božanskog života, nego sve mnogobrojne žrtve Starog zavjeta, prema onom što danas pjevajući s Crkvom molim: "Kao u paljenicama ovnova i bikova i kao u tisućama pretilih jaganjaca, tako neka bude žrtva naša danas pred tobom, da ti ugodi, jer se neće postidjeti koji se u te uzdaju, Gospodine" (Prik.).

14. VII. SV. BONAVENTURA
"NON EST INVENTUS SIMILIS ILLI - NITKO MU NIJE BIO SLIČAN" (Pogl. na Šestom času).

- Ponos franjevačkog reda sv. Bonaventura, biskup i naučitelj Crkve rođen je god. 1221. u Bagnoregiu blizu Viterba. Kad je stupio u franjevački red, poslale su ga starješine na nauke u Pariz gdje mu je bio učitelj glasoviti franjevac Aleksandar Haleški. Tu se upoznao sa sv. Tomom Akvinskim s kojim ga je poslije vezalo najsrdačnije prijateljstvo. Nekoliko je godina bio učitelj na pariškom sveučilištu Sorboni. Vrlo mlad je bio izabran za generala franjevačkog reda. Tu je službu vršio 18 godina s tako velikim uspjehom da je nazvan "drugi utemeljitelj franjevačkog reda". Papa Grgur X. imenovao ga je albanskim nadbiskupom i kardinalom. U ime sv. Stolice otvorio je i vodio opći sabor u Lyonu god. 1274. Njegovoj

mudrosti, dobroti i ljubaznosti treba pripisati veliki uspjeh toga sabora, da je uspostavljeno jedinstvo s rastavljenom istočnom Crkvom. Za vrijeme rada ovog sabora naglo oboli. Sam papa mu je podijelio sv. pomazanje. Umro je u 53. godini života oplakivan od cijelog sabora, u čijim se aktima nalaze i ovi redci napisani njemu u slavu: "Bonaventuri nije nitko bio ravan u svetosti, znanju i rječitosti, u uzornom vladanju, u srdačnoj ljubavi, u dobrohotnosti, jer je bio pažljiv, prijazan, blag, mio, bogat krepostima, drag Bogu i ljudima. Gospodin ga je ukrasio tako dragim darovima da je svatko tko god ga je vidio, osjećao da mu se srce puni ljubavlju." Uza sav veliki posao mnogo je pisao. Djela su mu izdana u deset velikih svezaka... Životopis sv. Franje što ga je on napisao, bio je jedna od najomiljelijih knjiga u srednjem vijeku. Kao gotovo ni jedan drugi svetac znao je spojiti temeljitu znanost s vatrenom pobožnošću. Njegov život i njegovi spisi protkani su osobitom ljubavlju prema Bogu pa je zato i nazvan "serafinski naučitelj" i "prvak među misticima" (Leon XIII.).

Po svojoj osobitoj učenosti i velikoj svetosti, a posebno po žarkoj ljubavi, sv. Bonaventura je bio u svoje doba, a i danas je kao "SVIJEĆA ŠTO JE POSTAVLJENA NA SVIJEĆNJAK, da svijetli svima koji su u kući" (Ev.). Spasitelj je svojim dolaskom zasjao svijetu i kroz sva vremena rasvjetljuje svakoga čovjeka koji dolazi na ovaj svijet" (Iv 1,9). Sv. Bonaventura je odrazio u svojem životu Kristov život pa je i on postao "svjetlo svijeta" (Ev.). Ljubav je Kristova zapalila vatru u njegovu srcu, pa su se na tom žaru grijali i na tom svjetlu prosvjetljivali ne samo članovi njegova reda, nego i svi ostali koji su slušali ili čitali izraze njegove ljubavi i mudrosti. Koliki je bio njegov upliv na cjelokupno kršćanstvo, dovoljno pokazuje činjenica da su "suvremenici držali da nije postojao ljepši, svetiji i mudriji čovjek od njega" (P. Parsch).

Ovaj veliki svetac mi je uzor i poticaj da uznastojim na svoju okolinu UPLIVATI VIŠE SVETOŠĆU SVOGA ŽIVOTA NEGO RIJEČIMA. Svaki put kad je on stupao k oltaru, oči su mu bile pune suza, izgled mu je odavao osobito ganuće i pobožnost. I ja bih ne samo radi osobnog spasenja, nego i radi spasenja drugih morao najveću pozornost uložiti kako će mi srce gorjeti ognjem Božje ljubavi, a um svijetliti svjetlom Božje istine. Izvrsno sredstvo da se taj oganj i to svjetlo rasplamti je sudjelovanje kod sv. euharistije. Crkva živo želi da i ja u tim presvetim tajnama sudjelujem žarom i pobožnošću sv. Bonaventure, pa me potiče da s njim zajedno svakog dana iza sv. mise molim: "Probodi, preslatki Gospodine Isuse, svu unutrašnjost moje duše nježnom i spasonosnom ranom svoje ljubavi... Ti budi uvijek moja nada, sve moje pouzdanje, sve moje bogatstvo, moja naslada, moja ugodnost, moja radost, moje jelo, moja okrepa, moje utočište, moja pomoć, moja mudrost, moja baština, moje imanje, moje blago za koje neka je uvijek privezana, pričvršćena i nepokolebivo ukorjenjena moja duša i moje srce" (Zahvala iza sv. mise).

15. VII. SV. HENRIK
"MUNDI HUJUS BLANDIMENTA VITARE - IZBJEGAVATI ZAMAMLJIVOSTI OVOGA SVIJETA" (Molitva).

- Rimski car sv. Henrik II. s nadimkom Pobožni, potječe iz obitelji bavarskih vojvoda. Njega i njegovu braću odgojio je u strahu Božjemu sv. Volfgang, regensburški biskup. Stariji mu je brat Bruno postao biskup, a mlađa sestra opatica. Najstarija sestra sv. Gizela udala se za mađarskog kralja sv. Stjepana, koji je na poticaj Henrikov obećao da će se pokrstiti on i cijeli mađarski narod. God. 1002. postade bavarski knez, a zatim njemački kralj i rimski car. Od pape Benedikta VIII. bio je sa ženom sv. Kunigundom okrunjen carskom krunom u Rimu god. 1014. Sagradio je mnogo crkava i samostana. Obnovio je biskupiju u Merseburgu, a utemeljio u Bambergu gdje je podigao znamenitu katedralu. Na njegovu molbu je papa odredio da se u rimskom obredu pjeva Vjerovanje kod sv. mise. Umro je god. 1024. u Groni kod Gottingena, a pokopan je zajedno sa sv. Kunigundom u katedrali u Bambergu.

Doista je divno djelovanje Božje u životu svakoga sveca, ali nas na poseban način zadivljuje činjenica da se na carskom prijestolju našao svetac koji je bio UTJELOVLJENI ANĐEO. Zadivljuje nas njegovo odricanje zemaljskih dobara. Sve svoje carsko imanje razdijelio je za pomoć crkvama i samostanima. Sve svoje carske dragulje darovao je opatiji u Clunyu. S pravom današnje bogoslužje primjenjuje na njega riječi Božje mudrosti: "Blago čovjeku koji je bio bez ljage, koji nije išao za zlatom, niti se uzdao u novac i zlato" (Posl.). Još više nas zadivljuje njegovo odricanje zemaljskih radosti i uživanja. Starodrevna predaja kaže da je u dogovoru sa svojom ženom sv. Kunigundom zavjetovao vječno djevičanstvo i da je taj zavjet doista ispunio. Dapače je jednom došao benediktincima u Verdun moleći da ga prime u red, no opat ga nagovori da se svakako vrati na carski prijesto. To je bio svetac koji je živeći na ovom svijetu, željno očekivao život budućeg vijeka provodeći u djelo Kristove riječi: "Neka vaši bokovi budu opasani i upaljene svijeće u vašim rukama. A vi sami budite kao ljudi koji čekaju svoga gospodara kad će se vratiti sa svadbe, da mu odmah otvore čim dođe i pokuca na vrata" (Ev.).

Bogoslužje ističe da je Bog sv. Henrika "prenio s vrhunca zemajske vlasti u vječno kraljevstvo" (Molitva). I ja bih danas trebao upamtiti da brižljivo IZBJEGAVAM ZAMAMLJIVOSTI OVOGA SVIJETA koje mi mogu okaljati dušu. Morao bih uznastojati da živim prema opomeni sv. Ivana apostola: "Ne ljubite svijeta, niti ičega što je na svijetu. Ako tko ljubi svijet, nema ljubavi Očeve u njemu. Jer sve što je na svijetu, požuda je tijela, požuda očiju i oholost života. To nije od Oca nego je od svijeta. I svijet prolazi i njegova požuda, a tko čini volju Božju ostaje dovijeka" (1 Iv 2,15-17).

16. VII. SPOMEN BDM OD KARMELA
"INTERCESSIO VENERANDA - ČASNI ZAGOVOR" (Poprič.).

Već od prvih vremena kršćanstva, a prema starodrevnoj predaji, već od vremena proroka Ilije, živjela je na brdu Karmelu grupa pustinjaka. Ilija je nekoć na toj gori isprosio, nakon tri godine strašne suše obilnu kišu. Prorok Elizej je prvi ugledao oblačić koji je donio tu kišu. Po tumačenju sv. otaca onaj je oblačić bio slika bl. Djevice Marije. Stoga su pobožni pustinjaci koji su živjeli na brdu Karmelu na poseban naćin štovali bl. Djevicu. Oko g. 1150. udružio je sv. Bertold te pustinjake u red karmelićana. Kad su se redovnici doselili u Evropu, red je po posebnoj preporuci sv. Djevice, odobrio papa Honorije III. g. 1225. Odanost reda prema presvetoj Djevici postala je još dublja i njegovo značenje za Crkvu još veće od kada je Majka Božja 16. srpnja 1251. generalu reda Šimunu Štoku dala posebni znak svoje majčinske ljubavi KARMELSKI ŠKAPULAR. Osim toga povezano je štovanje bl. Djevice Marije s brdom Karmelom, jer Crkva uspoređuje njezinu ljepotu s ljepotom Karmela: "Glava je tvoja kao Karmel, a kosa je na glavi tvojoj kao grimiz kraljevski (Ant. na Hvalama). Dana joj je slava Libana, ljepota Karmela i Sarona" (Ant. na Večernji). Današnju svetkovinu koja se već prije svetkovala u karmelićanskom redu, proširio je papa Benedikt XIII. na cijelu Crkvu.

Misno nas bogoslužje potiče da razmišljamo kako je bl. Djevica sudjelovala s Isusom u djelu našega otkupljenja: "Po tebi, Bogorodice, nam je povraćen izgubljeni život, jer si ti s nebesa primila porod i rodila svijetu Spasitelja" (Redak iza Aleluja). Kao što je preko nje došlo spasenje cijelom čovječanstvu, Crkva vjeruje da tako jednako PREKO NJE DOLAZE SVE MILOSTI koje Bog dijeli pojedinim vjernicima. Kako po Mariji dobivamo raznovrsne Božje darove, slikovito iskazuje Crkva čitanjm odlomka iz knjige Sirahove: "Ja sam kao loza dala slatki miris i cvijeće moje donijelo je rod slavan i častan. Ja sam majka lijepe ljubavi, straha, znanja i svetog ufanja. U meni je sva milina življenja i istine, u meni je sva nada života i kreposti. Dođite k meni svi koji me želite i nasitite se mojim plodovima, jer je moj duh slađi od meda i moje je nasljedstvo slađe od mednoga saća" (Posl.).

Pjevanjem svetih pjesama kod prikazivanja žrtvenih darova i dijeljenja sv. pričesti,

prenosi nas Crkva na Kalvariju gdje je presveta Djevica sudjelovala u našem otkupljenju, i na nebo gdje vrši ulogu naše zagovornice.

Danas posebno obnavljamo nadu u Marijin zagovor za postignuće pravoga kršćanskog života. Nošenje karmelskog škapulara nadomješta nošenje Marijine haljine, a nošenje Marijine haljine živi je poticaj da se OBUČEMO U MARIJINE KREPOSTI. Apostol je Pavao napominjao prvim vjernicima da su se po krštenju obukli u Krista (Usp. Gal 3,27). Obući se u Kristov život isto je što i obući se u Marijin život, jer je ona u svom životu savršeno odrazila Kristov život. Kako ćemo u svojem svakodnevnom životu stvarno odraziti kreposti Isusa i Marije, moraju nam kao putokaz poslužiti riječi istoga apostola Pavla: "Obucite se kao izabranici Božji, sveti i ljubezni, u srdačno milosrđe, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost. Podnosite jedan drugoga i praštajte jedan drugome. Sve što god činite riječju ili djelom, sve činite u ime Gospodina Isusa, zahvaljujući Bogu i Ocu po njemu" (Kol 3,12 sl.).

17. VII. SV. ALEKSIJE
"KAD IMAMO HRANU I ODIJELO, BUDIMO ZADOVOLJNI" (Posl.).

- O rimskom patriciju sv. Aleksiju pripovijeda brevijar, da je po posebnom Božjem nadahnuću odmah iza vjenčanja ostavio svoju zaručnicu radi izvanredne ljubavi prema Isusu Kristu. Zatim je stao hodočastiti u glasovita svetišta po cijelom svijetu. Sedamnaest je godina tako nepoznat putovao, a kad se u sirskom gradu Edesi doznalo za njegovo ime, otputuje brzo lađom. Kad je doplovio u domovinu, primi ga otac kao siromašna stranca. Tu je poživio još 17 godina, a da ga nitko nije poznao. Umro je oko god. 417.

Život sv. Aleksija dao je povoda mnogobrojnim srednjovječnim legendama. Makar te legende i nisu povijesno istinite, moramo se diviti ljudima koji su sebi postavili takav uzor da ga mogu nasljedovati. Taj uzor je i za nas živa pouka da se naučimo PREZIRATI ZEMALJSKA DOBRA I BITI ŠTO MANJE PRIVEZANI UZ VREMENITE UDOBNOSTI. "Ima li većeg junaštva od ovog da netko stanuje kroz 17 godina pod stepenicama rodne kuće izvrgnut ruglu svojih vlastitih slugu, da bude nepoznat prosjak u očima vlastitog oca, majke i ražalošćene zaručnice i to sve jedino iz ljubavi prema Kristu?" (P. Parsch). Za sv. Aleksija je to bila velika kušnja. On je tu kušnju izdržao pa ga stoga hvali današnje bogoslužje: "Blažen čovjek koji pretrpi kušnju, jer će kad bude prokušan, primiti vijenac slave" (Redak iza Aleluja). Danas je sve to manje ljudi koji se rado odreknu onoga što imaju i koji neće da steknu ono što mogu lako steći. Za većinu je ljudi najveća mudrost kako će pribaviti što više imanja i udobnosti. No sasvim drukčije nas uči kršćanska mudrost koju je ovako izrazio apostol Pavao: "Velika je dobit pobožnost sa zadovoljstvom. Jer ništa nismo donijeli na svijet, niti možemo što odnijeti. A kad imamo hranu i odijelo, budimo zadovoljni. A koji hoće da se obogate, upadaju u napast i zamku i u mnoge lude i škodljive želje koje obaraju ljude u propast i pogibao. Jer je korijen svih zala srebroljublje kojemu se neki predaše, pa zalutaše od vjere i na sebe navukoše velike jade" (Posl.).

Sveti nam sakramenti, a posebno sv. euharistija, daju Božju milost po kojoj možemo lakše prezirati ono što je zemaljsko, a ljubiti ono što je nebesko. Još više ćemo prezirati i odbacivati sve zemaljsko ako pobožno promatramo veliko blago što ga primamo u sv. tajnama, i beskrajnu sreću što nas čeka u budućem vijeku. O toj nam sreći danas govori Spasitelj: "Svaki, koji radi mene ostavi kuću ili braću ili sestre ili oca ili majku ili ženu ili djecu ili polja, primit će stoput više i imat će život vječni" (Ev.).

18. VII. SV. KAMILO
"HORA EXITUS - ČAS SMRTI" (Molitva).

- Danas i slijedeća dva dana Crkva slavi uspomenu trojice svetaca koji su se posebno odlikovali ljubavlju prema bližnjemu: Sv. Kamila de Lellis, sv. Vinka Paulskog i sv. Jeronima Emiliani. Današnji svetac sv. Kamilo rođen je god. 1550. u mjestu Bucchianico u Italji. Mladost je proveo vrlo rastreseno, osobito se podao igri tako da je izgubio sve imanje i pao na prosjački štap. U 25. godini života potaknula ga je Božja milost da se obrati i ostavi svijet. Dva puta je bio primljen u kapucinski red, ali je neizlječiva rana na nozi priječila da ostane u samostanu. Kad je došao u Rim u bolnicu neizlječivih, sav se posveti dvorenju bolesnika. U tu je svrhu osnovao i društvo pobožnih svjetovnjaka. Želeći što više učiniti za bolesnike odluči postati svećenik. U 32. godini započeo je učiti latinski skupa s djecom, a malo vremena poslije, god. 1574. primi sveti svećenički red. Da se još više pobrine za bolesnike, osnovao je i red "Otaca dobre smrti", koji je odobrio papa Siksto V. god. 1586. Osim tri obična zavjeta, polažu ovi redovnici, koji su poslije po svojem utemeljitelju prozvani Kamilijanci, i četvrti zavjet da će uz pogibao vlastitog života dvoriti bolesne, neizlječive i gubave. On je sam sve svoje sile uložio da što više pomogne bolesnicima, posebno umirućima. Osobitu je požrtvovnost pokazao za vrijeme kuge u Rimu, Noli i Napulju. Umro je u Rimu god. 1614., dok je svećenik uza nj molio: "Blago i svečano pokazalo ti se lice Krista Isusa". Papa Leon XIII. postavio ga je za zaštitnika bolesnika i bolničara i odredio da se njegovo ime moli u litanijama za umiruće.

Svetac kojega danas štujemo i želimo nasljedovati, dobro je shvatio da je za vječno spasenje svakog čovjeka ODLUČAN ČAS SMRTI. Stoga je računao da on i njegova braća moraju i uz cijenu vlastitog života priteći u pomoć umirućima nastojeći da im duša bez grijeha pođe s ovog svijeta. Crkva smatra da je ljubav prema umirućima bila glavna značajka njegova života: "Bože, ti si sv. Kamila uresio osobitim darom ljubavi da pomaže dušama koje se nalaze u posljednjoj borbi" (Molitva). Za vrijeme jedne zaraze u bolnici sv. Siksta u Rimu umrlo je oko 3000 bolesnika. Kroz to je vrijeme bez prekida danju i noću pomagao umirućima s osmoricom svoje braće od kojih je pet kroz to vrijeme umrlo. Eto uzora i poticaja svima nama da se brižno brinemo za sve one koji polaze s ovoga svijeta.

Crkva nam u današnjem bogoslužju pokazuje divno sredstvo kako ćemo SAMI SEBE OSIGURATI ZA ČAS POSLJEDNJE BORBE. To sredstvo je nesebična ljubav prema bližnjemu, a napose prema umirućima. Ta ljubav dolazi na osobit način do izražaja kad netko na spasenje bližnjega izloži pogibli svoj vlastiti život. U tom nam je najsavršeniji primjer dao Spasitelj: "U tom smo upoznali ljubav Božju, što je on dao život svoj za nas" (Posl.). Sv. Ivan nas potiče da taj primjer nasljedujemo: "I mi smo dužni dati život za braću" (Posl.). Spasitelj nas uči da je to NAJVIŠE ŠTO MOŽEMO UČINITI: "Nitko nema veće ljubavi od ove, da dade život svoj za svoje prijatelje" (Ulaz i Ev.).

Sv. euharistijska žrtva u kojoj se obnavlja Spasiteljeva smrt - najveći je dokaz njegove ljubavi prema nama - jača nas svakog dana, a ojačat će nas napose u smrtnom času za odlučnu smrtnu borbu. Zagledajmo se u taj čas dok danas molimo s Crkvom: "Bila nam, Bože, Oče svemogući, po zagovoru sv. Kamila ova neokaljana žrtva kojom obnavljamo djelo neizmjerne ljubavi Isusa Krista, spasonosni lijek protiv svih slabosti duše i tijela, te utjeha i obrana u posljednjem boju" (Prik. molitva).

19. VII. SV. VINKO PAULSKI
"EVANGELIZANDUM PAUPERIBUS - PROPOVIJEDANJE EVANĐELJA SIROMASIMA" (Molitva).

- Veliki apostol kršćanske dobrotvornosti i revni obnovitelj svećeničkog života u Francuskoj sv. Vinko rođen je u mjestu Dax god. 1576. Kao mlad svećenik bio je zarobljen i odveden u tursko ropstvo (god. 1606-1607). Pobožnim pjevanjem 137. psalma "Na rijekama

babilonskim" sklonuo je svoga gospodara i gospodaricu da prigrle kršćanstvo. Za malo vremena pobjegoše u Rim, pa u Francusku. Tu je bio najprije župnik, a zatim glavni dušobrižnik francuske mornarice. Rado je bio viđen kao savjetnik na kraljevskom dvoru, ali se najaradije posvetio brizi i pouci najnižih i najneukijih. U tu je svrhu osnovao družbu lazarista, a zajedno sa svetom Vjekoslavom Marilla i družbu milosrdnih sestara. Ime sv. Vinka je povezano sa svim vrstama dobrotvornog rada. Osnovao je još mnoga udruženja: za otkup robova, pomoć napuštenoj djeci, palim djevojkama, bolesnicima, prosjacima. Više od 30 godina vodio je družbu sestara od Pohođenja BDM koju je osnovao sv. Franjo Saleški. Ovaj je sveti naučitelj govorio da ne pozna dostojnijeg svećenika od sv. Vinka. Mnogo je učinio za obnovu "dostojanstva duhovnog staleža" (Molitva) i, kao kraljevski savjetnik za raspodjelu crkvenih službа. Malo je koji čovjek učinio toliko dobra, a ipak je morao mnogo trpjeti od raznih kleveta. Umro je u Parizu god. 1660. Papa Leon XIII. proglasio ga je zaštitnikom svih udruženja kršćanske dobrotvornosti.

Danas nam je pred očima lik NEUMORNOG RADNIKA KOGA JE POSLAO GOSPODIN NA SVOJU NJIVU (Ev.). "Sv. Vinko je bio radnik koji je živio samo za ono što je moglo unaprediti Božje kraljevstvo u srcima i zalutale povratiti Kristu" (B. Baur). Prema savjetu što ga je Spasitelj dao prvim vjesnicima svoga Evanđelja, predao se ovaj neumorni apostol u ruke Božje providnosti. Toliko se u svemu oslanjao samo na pomoć s nebesa, da je tjeskobnu brigu držao za uvredu Boga. Njegov su duh baštinili njegovi duhonvi sinovi i kćeri. O tjelesnoj i duhovnoj opskrbi sestara milosrdnica ovako se on izrazio: "Njihovi su samostani bolnice, siromašne sobice su njihov stan, kapela im je župska crkva, kloštar su im gradske ulice, klauzura im je poslušnost, ograda im je strah Božji, veo im je stidljivost".

Glavno sredstvo njegova apostolata bila je NESEBIČNA DJELOTVORNA LJUBAV. Ta je ljubav bila najočigledniji i najprihvatljiviji dokaz za istinitost onoga što je propovijedao. Bilo je uvijek ljudi, a posebno ih danas ima, kojima teško idu u glavu dokazi za kršćansku vjeru i ćudoređe, ali ljubav je dokaz koji prodire duboko u svačije srce. Ljubav je otajstveni dar jezika po kojemu se kršćani svih vremena i svih narodnosti međusobno razumijevaju: "Ljubav ujedinjuje sve narode. LJUBAV JE GOVOR KOJI RAZUMIJU SVI LJUDI" (P. Parsch).

U mojem nastojanju oko širenja Evanđelja, sigurno ne dajem dovoljno važnosti najglavijem sredstvu - ljubavi. Sva druga sredstva mogu ostati bezuspješna ali ljubav uvijek sigurno uspijeva: "Ljubav nikada ne prestaje, ako i proroštva prestanu, ako i jezici umuknu, ako i znanja nestane" (1 Kor 13,8).

20. VII. OSMA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"ABBA! OČE!" (Posl.).

Nedjelje po Duhovima su ne samo odraz svetkovanja Uskrsa, nego također i Duhova, kako im i sam naziv označuje. Današnje nedjelje dolazi posebno do izražaja promatranje naše povezanosti s nebeskim Ocem po Duhu Svetom koji se izlio u naša srca. U tom su smislu vrlo značajne riječi današnje Poslanice: "Sam Duh Sveti svjedoči našem duhu, da smo sinovi Božji".

Kao na apostole i na sve nas odnose se Kristove riječi: "Vi ste moji prijatelji" (Iv 15,14). Jednako se tako na sve odnose riječi apostola Pavla: "Niste više tuđinci i pridošlice, nego ste sugrađani svetih i UKUĆANI Božji" (Ef 2,20). Jedno i drugo je za nas visoko odlikovanje. No danas nam Crkva govori o vrhuncu našega uzvišenja - da smo djeca Božja: "Primili ste Duha posinovljenja kojim zazivamo: Abba, Oče" (Posl.).Ne možemo ne zamisliti nešto što bi nam u dušu moglo uliti veći ponos, nego li je pravo da smijemo Boga nazivati svojim Ocem. Iz toga ponosa proizlazi svečana pjesma što je danas pjevamo u slavu svojega Oca: "Primili smo, Bože, milosrđe tvoje usred hrama tvojega. Kao što je ime tvoje, Bože, tako

i hvala tvoja dopire do krajeva zemaljskih, pravde je puna desnica tvoja" (Ulaz).

Ako smo Božja djeca, moramo nastojati da ŽIVIMO ŽIVOTOM BOŽJE DJECE. U svom nastojanju morali bismo se ugledati u nastojanja ljudi ovoga svijeta da postignu vremeniti dobitak, "jer su sinovi ovoga svijeta pametniji od sinova svjetlosti u svojem naraštaju" (Ev.). No zapravo cijelo kršćansko nastojanje i djelovanje nije ništa drugo nego proživljavanje najvećeg dara što nam ga je Bog dao kad nas je učinio svojom djecom. "Budući da znamo da smo Božja djeca, mi stojimo u otajstvenoj i zagonetnoj bujici života bez straha i bez nepotrebnih briga. Mi znamo da nas čuva njegova ljubav i providnost. Zato posve povjeravamo svoju sudbinu i svoj put vodstvu ljubljenog Oca. Mi se bacamo u naručaj Ocu kao dijete, koje se samo za to brine da ga majka nosi da otpočine na njezinim grudima. U svemu što činimo, želimo Ocu pokazati svoju ljubav i iskazati mu radost" (B. Baur).

Na koncu svoga života davat ću Bogu račun KAKO SAM UPRAVLJAO OVIM NAJVEĆIM DAROM. Neka mi na vrijeme posluži za pouku nepravedni upravitelj kojemu je gospodar rekao: "Polaži račun kako si upravljao!" (Ev.). Za taj ozbiljni čas najbolje ću se pripraviti ako uvijek brižno čuvam "duh koji me vodi da mislim i radim što je pravo" (Molitva). Može biti da božanski život moje duše bude ugrožen raznovrsnim pogiblima, ali ja ću uvijek dizati svoje oči prema svojem Ocu koga kod svake sv. mise, a i preko dana mnogo puta zazivam: "OČE NAŠ, KOJI JESI NA NEBESIMA!"

21. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
"KOLIKO LJUBIMO, TOLIKO MOLIMO" (B. Baur).

- Osim službe Božje poduhovskog vremena slavi danas Crkva uspomenu sv. Praksede, rimske djevice. Ova svetica iz najstarijih kršćanskih vremena uzor nam je kako ćemo po ljubavi biti povezani s našim nebeskim Ocem.

Sv. Pavao nam u Poslanici s nekoliko poteza crta svu našu veličinu i bogatstvo: Duh Sveti prebiva u nama, Bog je naš Otac, Krist je naš brat, nebo je naša baština. Na svijetu nema ništa što bi se moglo usporediti s ovim našim bogatstvom. Samo puni radosnog ushićenja možemo promatrati ove istine koje nadilaze svaku ljudsku predodžbu. Blagodati Božje dobrote prema nama osjećamo na poseban način u njegovu svetom hramu (Ulaz). Posebni izljev Božje ljubavi prema nama je sv. euharistijska gozba na kojoj blagujemo kruh "koji ima u sebi svaku slast". Danas kod sv. pričesti pjevamo pjesmu koju su kršćani prvih vjekova pjevali kod svake sv. mise: "Kušajte i vidite kako je sladak Gospodin" (Prič.). Dok promišljamo o obilju Božje dobrote prema nama, budi se u našem srcu "OSJEĆAJ POBOŽNOSTI" (Molitva na misi sv. Praksede). Na nama se ispunja Božje obećanje: "Izlit ću na dom Davidov i na stanovnike jeruzalemske duh milosti i molitve" (Zah 12,10). Mi rado mislimo na ono što je Božje poput sv. Praksede koju hvali današnje bogoslužje: "Neudata žena i djevica brine se za ono što je Gospodnje, da bude sveta tijelom i duhom" (Posl. na misi sv. Praksede).

No često se dogodi da se naša pobožnost ograniči samo na pobožne izraze i radosne ushite duha. Ima kršćana koji dugo mole, a ipak su u svojem svagdanjem životu mrzovoljni, razdražljivi i sebični. Njihova je lažna pobožnost prigoda Božjim neprijateljima da blate kršćansku vjeru. Na takvu se pobožnost odnose Spasiteljeve riječi: "Neće svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko" (Mt 7,21). Naša prava pobožnost trebala bi se prije svega pokazati u tom da svim silama uznastojimo "ŽIVJETI PO BOGU" (Molitva). Toliko ćemo biti pobožni koliko nastojimo vršiti volju nebeskoga Oca. Prava pobožnost nas potiče da u dnevnim događajima gledamo odraz njegove providnosti i da mu nastojimo na svakom koraku djelom pokazati svoju ljubav.

Sv. misa je vrhunac crkvene pobožnosti, a prema riječima sv. oca Pija XII., trebala bi biti "vrelo i središte pobožnosti svih vjernika" (Enc. "M. D."). No ako kod sv. mise samo

izgovaramo riječi i vršimo izvanjske obrede, nismo učinili sv. misu vrelom i središtem svoje pobožnosti. Prava misna pobožnost traži od nas da se zajedno s Kristom potpuno predamo nebeskom Ocu i da svoj dnevni život povežemo sa sv. misom. Tada možemo očekivati da će nam pobožnost biti najuspješnije SREDSTVO POSVEĆENJA I VJEČNOG SPASENJA, kako to danas s Crkvom molimo: "Neka ove presvete tajne po djelovanju tvoje jake milosti, posvete naš sadašnji život i dovedu nas u vječnu radost" (Prik. molitva).

22. VII. SV. MARIJA MAGDALENA
"LJUBAV POKRIVA MNOŠTVO GRIJEHA" (1 Petr 4,8).

- Oslanjajući se na mišljenje sv. Augustina i sv. Grgura Velikog današnja liturgija poistovjetuje sv. Mariju Magdalenu pokornicu s Marijom, Lazarovom sestrom, dok noviji tumači sv. Pisma drže da su to dvije različite osobe. U vezi s tim u ovom nam je razmatranju pred očima samo ona žena koja je bila grešnica, pa se obratila i sasvim izbliza sudjelovala u događajima kod Kristove muke, smrti i uskrsnuća. Ni o jednoj drugoj ženi osim presv. Djevice ne pripovijeda nam sv. Pismo toliko pojedinosti kao upravo o njoj. Rodom je iz mjesta Magdale na Galilejskom jezeru, pa je po rodnom mjestu prozvana Magdalena. Poslije nego što se po milosti Spasitelja ostavila grešnog života, postala je njegova revna učenica. Zajedno s drugim ženama slijedila je Isusa i služila mu. Za vrijeme njegove muke, kad su ga i učenici ostavili i pobjegli, ona je ustrajala pod križem zajedno s presv. Djevicom i sv. Ivanom. Slavlje Kristova uskrsnuća nju je razveselilo kao malo koga. Možda ni jedno ime nije toliko povezano s događajima Kristova pokopa i uskrsnuća kao njezino. Radi svoje velike ljubavi zaslužila je da prva (poslije presv. Djevice) vidi Uskrsnuloga i da bude poslana apostolima kao vjesnica uskrsnuća. Crkva je od davnine štuje na poseban način i njezino ime zaziva u Velikim litanijama.

U bogoslužju promatramo lik GREŠNICE KOJA SE OBRATILA. Crkva je naziva pokornicom. Njezino obraćenje jezgrovito opisuje crkvena pjesma: "Sad novac, što bi izgubljen U blagajni je kraljevskoj; I biser, s kog je opran kal, Od zvijezda ljepše blista se" (Himan s Hvala). Obraćenje Marije Magdalene bilo je potpuno: ona se potpuno predala na službu Kristu. Svoju odanost prema Kristu pokazala je osobito kod njegova križa i groba. U tim se časovima pokazalo da je njezina ljubav bila kao ona jaka ljubav o kojoj pjeva Pjesma nad pjesmama: "Ljubav je jaka kao smrt, revnost je tvrda kao pakao. Njezin je žar kao žar ognja i plamena. Velika voda ne može ugasiti ljubavi, niti je rijeke mogu potopiti" (Posl.). O njezinoj odvažnosti pod križem i uz grob Kristov pjeva danas Crkva: "Pod križem stoji bez straha, S tjeskobom uz grob ostaje, Vojnika se ne prepada: Ne pozna ljubav bojazni" (Himan s Večernje).

Crkva danas posebno naglašava da je Marija Magdalena od grešnice postala svetica radi svoje VELIKE LJUBAVI. Misno bogoslužje na nju primjenjuje riječi Kristove: "Opraštaju joj se mnogi grijesi jer je mnogo ljubila" (Ev.). To je za sve nas uzor kako ćemo svoje grijehe oprati svojom ljubavlju. Što smo više Boga grijesima vrijeđali, to više moramo nastojati da svoju zloču popravimo svojom velikom ljubavlju, prema riječima sv. Pavla: "Kao što se predali udove svoje u službu nečistoći na bezakonje, tako sad predajte udove svoje na službu pravdi na posvećenje" (Rim 6,19). Velika ljubav može učiniti da Gospodinu bude ugodna naša služba kao što mu je bila ugodna služba Marije Magdalene. Danas s Crkvom zato molimo: "Slavne zasluge sv. Marije Magdalene učinile tebi, Gospodine, ugodnima naše darove, jer je tvoj jedinorođeni Sin milo primio žrtvovani prinos njezine službe" (Prik. molitva).

23. VII. SV. APOLINAR
"DA BLAGUJETE I PIJETE ZA MOJIM STOLOM" (Ev.).

- O prvom biskupu grada Ravene sv. Apolinaru nemamo dovoljno izvještaja koji bi bili povijesno osnovani. Stara predaja kaže da je kao učenik sv. Petra s njim zajedno došao iz Antiohije u Rim, a zatim odatle bio poslan da propovijeda Evanđelje u Raveni i Dalmaciji. Umro je mučeničkom smrću kao biskup Ravene oko g. 75. Grob mu je u Classe kod Ravene.

Polazeći od činjenice da je sv. Apolinar bio vjerovjesnik, crkveni starješina i mučenik, misno nas bogoslužje današnjeg dana potiče da promatramo kako je vjerska hrana potrebna našoj duši i kako nam tu hranu uz najveće žrtve dijele svećenici. - Kao što je našem tijelu potrebna tjelesna hrana, tako je našoj duši potrebna NADNARAVNA HRANA. Ta je hrana Božja istina i Božja milost, a na poseban način sv. Tijelo i Krv Kristova. O toj nadnaravnoj hrani govorio je Spasitelj: "Ja imam jelo za koje vi ne znate. Jelo je moje da činim volju onoga koji me je poslao i da izvršim djelo njegovo (Iv 4,32.34). Starajte se ne za jelo koje prolazi, nego za jelo koje ostaje za život vječni, koje će vam dati Sin čovječji (Iv 6,27). Ako je tko žedan, neka dođe k meni i pije (Iv 7,37). Tko pije od vode koju ću vam ja dati, neće ožednjeti dovijeka (Iv 4,13). Tijelo je moje doista jelo i krv je moja doista piće. Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu" (Iv 6,55-56). Za nas je neshvatljiva sreća što pripadamo Crkvi Kristovoj i što u njoj imamo obilnu hranu o kojoj govori današnje Evanđelje: "Ja vam dajem kraljevstvo, kao što je Otac moj dao meni, da blagujete i pijete za mojim stolom u mojem kraljevstvu". Ovakva povezanost s Kristom morala bi mi biti neprestani poticaj da mu se ne iznevjerim. Kako bi žalosno bilo da se Spasitelj mora na mene potužiti, kako se tužio psalmist na čovjeka koji je s njim blagovao: "Da me je pogrdio neprijatelj moj, podnio bih; da je ustao na me onaj koji me mrzi, sakrio bih se od njega; ali to si bio ti ljubimac moj, prijatelj i domaći moj, koji si zajedno sa mnom slatku hranu blagovao, u kući Božjoj smo bili u svečanom zboru" (Ps 55,12-15).

Svojim primjerom pokazao je Spasitelj kako starješine njegove Crkve moraju SLUŽITI SVIMA OSTALIM I BRINUTI SE DA IM PRIPRAVE POTREBNU HRANU. Svojim je riječima razjasnio ono što je primjerom pokazao: "Tko je veći, onaj koji sjedi za stolom ili onaj koji poslužuje? Zar ne onaj koji sjedi? A ja sam među vama kao onaj koji poslužuje" (Ev.). Današnjega sv. biskupa Crkva naziva "bl. Apolinar svećenik" (Molitva). Riječ "svećenik - sacerdos" označuje čovjeka koji ljudima daje Božje tajne. Vršenje te službe skopčano je s velikim žrtvama. I sv. je Apolinar svoju svećeničku službu posvetio mučeništvom i pokazao svim svećenicima kako će dostojno ispuniti riječ njegova učitelja, apostolskog prvaka Petra: "Svećenike među vama molim ja, svećenik kao i oni, svjedok Kristovih patnja i dionik njegove slave koja će se objaviti: PASITE BOŽJE STADO koje vam je povjereno. A kad se pojavi vrhovni pastir, primit ćete vijenac slave" (Posl.).

24. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
"SINOVI SU OVOGA SVIJETA PAMETNIJI OD SINOVA SVJETLOSTI" (Ev.).

Kroz cijelu godinu bogoslužje na mnogo načina pobuđuje našu revnost u dobru i uvijek nas ponovo potiče da što življe nastojimo osigurati svoje vječno spasenje. Današnje misno bogoslužje uspoređuje naše nastojanje da postignemo vječni cilj, s nastojanjem ljudi ovoga svijeta da postignu vremenite ciljeve.

Koliko su LJUDI OVOGA SVIJETA DOMIŠLJATI kad se radi o postignuću materijanih dobara, užitaka ili časti, pokazao je Spasitelj prispodobom o nepravednom upravitelju (Ev.). Ljudi koji se bave naukom ulažu nadčovječne napore da otkriju nepoznato. Trgovci nastojeći povećati svoje imanje, po cijeli dan strpljivo čekaju kupce. Mnogo vremena troše ljudi svakog dana u sitnice i ispraznosti. - Međutim KRŠĆANI NISU TOLIKO DOMIŠLJATI niti ustrajni u radu za Božju slavu i svoje spasenje. Mnogima je u tom poslu i

malen napor pretežak i kratko vrijeme predugo. Uspoređujući nastojanje ljudi ovoga svijeta s nastojanjem kršćana pisao je Toma Kempenac u knjižici: "Nasljeduj Krista": "Za malen dobitak daleko se putuje, za vječni život koliko ih noge ne makne. Svijet obećaje ono što je vremenito i neznatno i s velikom mu se pohlepom služi. Ja obećajem veliko i vječno, a srca ljudska ostaju hladna". Doista su "sinovi ovoga svijeta pametniji od sinova svjetlosti u svojem naraštaju" (Ev.).

Dok promatramo kako svjetovni ljudi domišljato upotrebljavaju sva sredstva i vješto iskorištavaju sve prigode da unaprede zemaljski život, morali bismo i mi svim silama uznastojati da OSIGURAMO SREĆU VJEČNOG ŽIVOTA. Sv. Pavao nas opominje da uznastojimo živjeti nadnaravnim, duhovnim životom jer sve zemaljsko svršava sa smrću: "Ako budete živjeli po tijelu, umrijet ćete, a ako budete duhom morili djela tjelesna, živjet ćete" (Posl.). Primjer SV. KRISTINE, djevice i mučenice, koje spomendan danas svetkujemo, potiče nas da budemo slični čovjeku "koji je otkrio blago sakriveno u njivi, te veselo pošao, prodao sve što je imao i kupio onu njivu" (Ev. na misi sv. Kristine). Dragocjeno blago nebeskog kraljevstva zaslužuje da ga nastojimo postići pod bilo kakvu cijenu poput čovjeka trgovca "koji traži dragocjeno biserje i kad nađe jedan dragocjeni biser, ode i proda sve što ima i kupi ga" (Ev. sv. Kristine). Da dobijemo ono što je najdragocjenije, trebali bismo žrtvovati sve ono što je manje dragocjeno: i zdravlje i čast i vremenite užitke i zemaljsko bogatstvo. U tom bi nam trebale biti putokaz Spasiteljeve riječi: "Stecite sebi prijatelje zemaljskim bogatstvom da vas, kad umrete, prime u vječne stanove" (Ev.).

25.VII. SV. JAKOV AP.
"MOJU ĆETE ČAŠU PITI" (Ev.).

- Jedan od trojice apostola koji su bili najbliži Isusu, sv. Jakov, za razliku od sv. Jakova Kristova rođaka, prozvan je Stariji jer je prije pozvan za apostola. Rodom je iz Betsaide, a bio je sin Zebedejev i Salomin, a brat Kristova ljubimca sv. Ivana. Sv. Matej pripovijeda da je Spasitelj pozvao ova dva sina Zebedejeva odmah iza poziva sv. Petra i Andrije: "I pošavši odatle vidje druga dva brata, Jakova Zebedejeva i Ivana, njegova brata, u lađici sa Zebedejem, njihovim ocem gdje popravljahu svoje mreže i pozva ih. A oni odmah ostaviše lađicu i svoga oca i pođoše za njim" (Mt 4,21-22). Pred sv. Petrom i njima dvojicom preobrazio se Spasitelj na gori Taboru, pred njima je oživio Jairovu kćer, pred njima se molio u vrtu Getsemani. Predaja kaže da je poslije silaska Duha Svetoga pošao u Španjolsku i tamo propovijedao Evanđelje. Kad se jednom vratio u Jeruzalem, dao ga je kralj Herod Agripa pogubiti mačem (Usp. Dj 12,2). Ne samo u životu, nego i na smrti bio je posebno ljubljen od Spasitelja: On je prvi od apostola posvjedočio svojom krvlju istinitost Kristove nauke. Bilo je to god. 42 ili 43. Tijelo mu je poslije preneseno u Španjolsku, u mjesto Santiago de Compostela na obali Atlantskog oceana kod rta Finisterre (Kraj zemlje). Današnje bogoslužje ističe da je njegovo propovijedanje doprlo sve do kraja zemlje, pa na njega primjenjuje riječi 19. psalma: "Po svoj zemlji je odjeknuo glas njihov i riječi njihove sve do kraja kruga zemaljskoga" (Prik.). Poslije svetišta u Jeruzalemu i Rimu, grob sv. Jakova bio je mjesto kamo su išli u najvećem broju pobožni hodočasnici iz cijele Evrope, pa i iz naših krajeva.

Između ljudi koji su prigrlili njegovu nauku, Spasitelj je nekolicinu posebno ODABRAO. Njih je posebno POUČAVAO i svojom osobitom milošću POSVETIO. Na Posljednjoj večeri, malo prije završetka svog zemaljskog života rekao im je: "Ja sam vas izabrao od svijeta da idete i rod donesete i rod vaš da ostane" (Redak iza Aleluja). Crkva želi da sva njezina djeca budu u što većoj mjeri dionici toga odabranja, prosvjetljenja i posvećenja. Stoga danas moli: "Budi, Gospodine, puku svome posvetitelj i čuvar" (Molitva).

Za naš duhovni život je vrlo važno da često promatramo NA KOJI NAČIN VRŠI SPASITELJ POSVEĆENJE SVOJIH ODABRANIKA. To posvećenje je njegov veliki dar. U

sadašnjem redu milosti zbiva se prije svega po svetim sakramentima. No sve one koje Spasitelj želi uzdignuti u svetosti, zove ne samo da piju iz čaše njegovih božanskih otajstava nego također iz čaše njegovih muka. Majka sv. Jakova i Ivana došla je k Spasitelju i zamolila ga da dva njezina sina uzvisi u časti, a on je htio da ih prije svega uzvisi u svetosti, pa ih je upitao: "Možete li piti čašu koju ću ja piti?" (Ev.). Oni su pili iz čaše muka sa Spasiteljem, pa su sada uzvišeni kao njegovi prijatelji (Ulaz) i kao suci plemena Izraelovih (Prič.).

I ja bih morao biti uvjeren da NEĆE PITI IZ ČAŠE VESELJA, TKO NE PIJE IZ ČAŠE MUKA! Rado ću dakle primiti gorku čašu iz Božje ruke i reći sa Spasiteljem: "Oče moj, ako me ne može ova čaša mimoići da je ne pijem, neka bude tvoja volja!" (Mt 26,42). Neću izbjegavati trpljenje, kao što ga nije izbjegavao ni Spasitelj koji je rekao Petru: "Zar da ne pijem čašu koju mi je dao Otac?" (Iv 18,11).

26. VII. SV. ANA

"MNOGE KĆERI NAKUPIŠE BLAGA ALI TI IH SVE NADVISUJEŠ" (Posl.).

- O majci presv. Djevice Marije sv. Pismo nam ništa ne pripovijeda. Starodrevna predaja svjedoći da se zvala Ana (bogata milošću). Po toj predaji sv. Ana je porodila presv. Djevicu u dubokoj starosti. Dovoljno nam je da samo to o njoj znamo, da je bila MAJKA BLAŽENE DJEVICE MARIJE, pa da s najvećom pobožnošću i radošću štujemo njezin blagdan. Na to svečano slavlje poziva nas danas Crkva: "Radujmo se svi u Gospodinu, slaveći svečani dan u čast blažene Ane, radi čije se svečanosti raduju anđeli i hvale Sina Božjega" (Ulaz). Današnju svetkovinu, koja je na svaki način svetkovina bl. Djevice pa i samog Spasitelja Isusa, propisao je za cijelu Crkvu papa Grgur XIII. god. 1584. No sigurne podatke o štovanju sv. Ane imamo na Zapadu od VIII. st., a na Istoku još mnogo ranije.

S osobitom pobožnošću i poštovanjem mislimo na one osobe koje su na bilo koji način bile POVEZANE SA SPASITELJEM dok je na zemlji živio. Sretni su bili ljudi koji su mogli slušati njegove riječi i gledati njegova čudesa. Još sretniji su bili apostoli koji su s njim zajedno živjeli kao njegovi odabranici i članovi jedne obitelji. No posebno mio i srdačan vez povezivao je Spasitelja s njegovom rodbinom. Njegova presv. Majka bila mu je blizu ne samo po tijelu nego još više po duhu. Slično je i sv. Ana bila s njim povezana ne samo tjelesnim vezama, nego još više duhovnim. Njezina je najveća sreća bila što je njoj na uzvišen način pripadala presv. Djevica, a po njoj i Spasitelj Isus. Crkva danas posebno spominje to njezino visoko odlikovanje: "Bože, ti si se udostojao blaženoj Ani podati milost da zavrijedi biti majka majke jedinorođenoga Sina tvojega" (Molitva). Njoj upravlja i na nju primjenjuje današnje bogoslužje riječi sv. Pisma: "Mnoge kćeri nakupiše blaga, ali ti ih sve nadvisuješ. Dajte joj od ploda njezinih ruku i neka je hvale na vratima njezina djela" (Posl.).

Po svetim tajnama mi postajemo BAŠTINICI I VLASNICI NAJVEĆEG BOGATSTVA. Najprije smo se obogatili po sv. krštenju. Bog je tada postao naš Otac, Krist je postao naš brat, a Marija naša Majka. Po sv. misi Krist postaje na osobit način naša svojina. Mi ga smijemo Bogu prikazati i u srce primiti. Na svakom od nas ispunja se ono što danas Crkva pjeva: "Bog te blagoslovio vječnim blagoslovom" (Redak iza Aleluja i Prič.). Naše je bogatstvo mnogo vrednije od blaga i bisera o kojima govori današnje Evanđelje.

Blago koje posjedujemo kao kršćani na zemlji ZALOG JE NEBESKOG UŽIVANJA u kojem ćemo Boga savršeno posjedovati. Mi obnavljamo svoju nadu da ćemo postići to uživanje kad molimo s psalmistom: "Vapijem k tebi, Gospodine, i govorim: Ti si nada moja, dio moj u zemlji živih" (Ps 142,6). Ako živimo kao djeca Božja, onda se možemo nadati da ćemo postići baštinu Božje djece: "Ako smo djeca, onda smo i baštinici: baštinici doista Božji i subaštinici Kristovi" (Posl. prošle nedjelje).

27. VII. DEVETA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"NIJESI UPOZNAO VRIJEME SVOGA POHOĐENJA" (Ev.).

- Crkva nas po liturgiji potiče da ustrajemo na putu spasenja prije svega tako da nam prikazuje uzvišenost života milosti i potiče nas da mislimo na nagradu vječnog blaženstva. No katkada nam stavlja pred oči ozbiljnu pogibao vječne propasti u koju možemo upasti ako ne budemo Bogu vjerni.

U oba misna čitanja promatramo isti ozbiljni prizor: Izraelski narod NIJE SHVATIO BOŽJU DOBROTU I NIJE ISKORISTIO NJEGOVU MILOST. Bog je taj izabrani narod kroz cijelu njegovu povijest obasipao izvanrednim dobročinstvima. Oslobodio ga je iz egipatskog ropstva, vodio ga je osobitom providnošću i napokon mu je poslao svoga Sina u ljudskom liku da ga otkupi. Međutim veliki broj Izraelaca nije s ljubavlju primao Božja dobročinstva, a kad je došao Spasitelj Isus, nisu ga dočekali kao Božjeg poslanika. Sv. Ivan je jezgrovito opisao tu žalosnu činjenicu: "Svojima dođe, a njegovi ga ne primiše" (Iv 1,11). Videći toliki nehaj i tvrdokornost naroda kojemu je iskazao najveća dobročinstva, zaplakao je Spasitelj na dan svoga ulaska u Jeruzalem nad tim ljubljenim gradom: "O kad bi ti znao i to baš u ovaj dan što je za mir tvoj! Ali sada je sakriveno tvojim očima. No doći će dani kad će te okružiti tvoji neprijatelji opkopom i opkolit ćete i pritisnuti sva svih strana. Satrt će tebe, djecu koja su u tebi i neće u tebi ostaviti kamena na kamenu" (Ev.).

Sv. Pavao spominje da su kazne, koje su stigle izraelski narod, opisane u sv. Pismu "ZA OPOMENU NAMA" (Posl.). Crkva nam danas stavlja pred oči na promatranje ove ozbiljne događaje da usporedimo svoj život sa životom odabranog naroda, svoju vjernost s njegovom vjernošću, svoju ljubav s njegovom ljubavlju. Dok smo god na svijetu i za nas postoji opasnost da budemo odbačeni kao što je bio odbačen izraelski narod. Moramo se stoga ozbiljno čuvati da se ne iznevjerimo Bogu, kao što su mu se oni iznevjerili. Nama su danas upravljene ozbiljne opomene: "Ne želimo zala kao što su oni željeli. Ne budite idolopoklonici kao neki od njih, te su izginuli od anđela porazitelja" (Posl.).

Velikom ozbiljnošću mora moj duh ispuniti istina da moje vječno spasenje ovisi ne samo od Božje dobrote, nego i od moje suradnje. Još NISAM SIGURAN DA ĆU DOĆI U NEBO, premda sam kršten, premda sam svećenik ili redovnik, premda svaki dan sudjelujem u otajstvu sv. euharistije. Ova nesigurnost spasenja i pogibao pada mora me potaknuti da svakog dana marljivo napredujem u dobru i da se oprezno čuvam svake pogibli, držeći se opomene današnjeg bogoslužja: "TKO MISLI DA STOJI, NEKA SE ČUVA DA NE PADNE" (Posl.).

28. VII. SV. NAZARIJE, CELSO, VIKTOR I INOCENT
"VODIO IH JE DIVNIM PUTEM" (Posl.).

Sveci koje danas svetkujemo, svi su umrli na današnji dan ali ne iste godine. Nisu živjeli u istom mjestu, nisu pripadali istom društvenom položaju. Trojica su bili mučenici, a četvrti nije. - Sv. Nazarije je bio kršten od pape sv. Lina, prvog Petrova nasljednika. Za Neronova vladanja je došao u Galiju gdje je za kršćansku vjeru predobio i krstio dječaka Celsa. S njim je zajedno bio mučen u Milanu oko god. 68. Sv. Ambrozije je god. 395. pohranio relikvije sv. Nazarija u raskošnu grobnicu. - Papa Viktor I. (189-198) rodom je iz Afrike. Poznat je po svojim odredbama koje se odnose na krštenje i svetkovanje Uskrsa. - Papa Inocent I. (401-417), spada među najglasovitije pape prvih vjekova. Bio je suvremenik sv. Augustina i Jeronima. O njemu je pisao sv. Jeronim: "Držite se vjere Inocenta koji sjedi na apostolskoj stolici. Ne primajte nikakve druge nauke makar vam se činila ne znam kako mudra i privlačiva". Izdao je mnoge značajne odredbe u pogledu službe Božje i svećeničkog celibata. Pred Gotima je morao bježati iz Rima i skloniti se kod cara Honorija u Raveni. Stoga ga uspoređuju s pravednim Lotom koga je Bog izveo iz Sodome.

Današnji su sveci na različite načine RAZLIČITIM PUTEVIMA PRISPJELI K JEDNOM ISTOM CILJU. Nisu svi vršili istu ulogu u Crkvi, nisu svi jednako trpjeli ali su svi osjećali da su na zemlji putnici i da im zemaljske muke ubrzavaju dolazak k cilju. Njihov put uspoređuje današnje bogoslužje s teškim ali slavodobitnim izlaskom Izraelaca iz Egipta: "Bog je dao plaću pravednicima za njihov trud i vodio ih je divnim putem. Preveo ih je preko Crvenoga mora i izveo ih je preko velike vode. Zato su pravednici opjevali sveto ime tvoje, Gospodine, i jednodušno su proslavili pobjednicu ruku tvoju" (Posl.).

Premudra Božja providnost vodi svakoga čovjeka putem koji ga može dovesti k vječnoj sveći. Tko upozna taj put i ide njim, postići će blaženstvo, a tko ne ide tim putem približava se propasti. U ovom nas ne smiju voditi naravni, nego nadnaravni poticaji jer "ima put koji izgleda čovjeku da je dobar, a konac njegov vodi u smrt" (Izr 14,12). Ljudi vrlo često računaju drukčije nego Bog. Zato nas on i opominje preko proroka: "Moje misli nijesu vaše misli, niti vaši putevi moji putevi, govori Gospodin. Nego, koliko je nebo više od zemlje, toliko su moji putevi viši od vaših puteva i moje misli od vaših misli" (Iz 55,8-9). Kao što je put današnjih svetaca bio popraćen "vapajem" i "prolijevanjem krvi" (Ulaz), slično je tako put svih Kristovih sljedbenika strm i trnovit.

U poteškoćama teškog putovanja velika nam je utjeha da je još strmijim putem pošao Spasitelj i sveci, koji su već s njim zajedno u slavi. Stoga bismo svaki put kad sudjelujemo kod sv. mise trebali obnoviti odvažnost u podnošenju poteškoća zemaljskog putovanja. Na to nas potiče apostol Pavao: "Imajući dakle, braćo, pouzdanje ulaziti u svetinju krvlju Isusovom koji nam je OTVORIO NOVI PUT, pristupimo istinitim srcem, puni vjere, očišćeni u srcima od zle savjesti i oprani po tijelu čistom vodom. Držimo se tvrdo vjere u nadu, jer je vjeran onaj koji je obećao, i pazimo jedan drugoga u poticanju k ljubavi i dobrim djelima" (Heb 10,19-24).

29. VII. SV. MARTA
"PRIMILA GA JE U SVOJU KUĆU" (Ev.).

- Premda nemamo mnogo podataka o životu sv. Marte, ove pojedinosti koje su nam poznate, vrlo su dragocjene jer nam ih opisuje najuzvišenija knjiga, sv. Evanđelje i jer nam pripovijedaju o prijateljskoj povezanosti njezine kuće sa Spasiteljem. Najviše što o njoj možemo kazati jest riječ sv. Ivana apostola: "Isus je ljubio Martu i njezinu sestru i Lazara" (Iv 11,5). Prijateljska povezanost njezine obitelji sa Spasiteljem posebno se pokazala prigodom Lazarove smrti i uskrsnuća. Svoju živu vjeru u božansku moć Spasiteljevu izrazila je riječima: "Gospodine, da si ti bio ovdje, ne bi umro moj brat, ali i sada znam da što god zaišteš u Boga, da će ti Bog dati" (Iv 11,21-22). A kad ju je Spasitelj upitao vjeruje li da je on uskrsnuće i život, priznala je njegovo božanstvo poput apostola Petra: "Da, Gospodine, ja vjerujem da si ti Krist, Sin Boga živoga koji ima doći na ovaj svijet" (Iv 11,27). Spasitelj je sa svojim učenicima često dolazio u Martinu kuću i tu se ugodno osjećao. Dok su ga Židovi mrzili i progonili, tu je nalazio ljubav i razumjevanje. Nekoliko dana prije Spasiteljeve muke, za vrijeme večere kod koje je Marta služila, njezina je sestra Marija pomazala noge Spasiteljeve dragocjenom nardovom pomašću. Jedan sličan događaj pripovijeda i današnje Evanđelje: "Isus je ušao u jedno selo i neka žena po imenu Marta PRIMILA GA JE U SVOJU KUĆU... Marta je NASTOJALA KAKO ĆE GA ŠTO LJEPŠE PODVORITI" (Ev.). Kad je Mesija došao na svijet, židovski ga narod nije primio kao Mesiju. Primili su ga tek pojedinci. Među njima istaknuto mjesto zauzima današnja svetica. Njoj i svima koji su ga primili, Spasitelj je svojim dolaskm pokazao veliku ljubav: "Onima koji su ga primili, dao je milost da budu djeca Božja" (Iv 1,12).

Dok promatramo sreću onih koji su primili Krista u svoju kuću, možda ćemo požaliti što nismo živjeli u vrijeme kad je on bio na zemlji. Na to nam odgovara sv. Augustin: "Nemoj

se žalostiti što si rođen u vrijeme kad Spasitelja više ne vidiš u tijelu, jer je i tebi to omogućio. On je naime rekao: Što ste učinili jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili". Tko dakle PRIMI BLIŽNJEGA RADI KRISTA primit će nagradu kao da je primio Krista. Slično je Spasitelj rekao svojim zamjenicima apostolima i njihovim nasljednicima: "Tko vas prima, mene prima" (Mt 10,40).

No osim toga mi PRIMAMO KRISTA OSOBNO. On je među nama u zajedničkoj molitvi, u sv. žrtvi, u sv. sakramentima, a napose u presv. euharsitiji. Od Kristovih suvremenika koji su ga dostojno primili, možemo naučiti kako da ga i mi primamo. Prije nego dođe u naše srce govorimo svakog dana sa stotnikom: "Gospodine, nijesam dostojan da uđeš pod krov moj!" A na koncu dana, misleći na milosni posjet Spasiteljev, pjevamo sa starcem Šimunom: "Sad otpusti slugu svoga, Gospodine, po riječi svojoj u miru, jer su vidjele oči moje spasenje tvoje" (Povečerje). Poput Marte moramo Spasitelja pobožno i rado primati kad nas svakog dana pohađa, da ga pobobžno i rado dočekamo na koncu života. Na to nas potiče današnje bogoslužje: "Eto Zaručnik ide, iziđite u susret Kristu Gospodinu!" (Prič.).

30. VII. PODUHOVSKO VRIJEME
"COEPIT EJICERE - STAO JE IZGONITI" (Ev.).

- Kristove suze o kojima nam pripovijeda Evanđelje, izazvao je nemar i zloća izraelskog naroda. Grijesi naroda potaknuli su ga na PLAČ, a grijesi počinjeni u svetištu izazvali su njegovu SRDŽBU.

U Starom zavjetu Bog je izabrao samo jedno mjesto za javno bogoštovlje i tražio je da to sveto mjesto svi časte i poštuju. Kad je Spasitelj vidio da su ljudi to mjesto OSKVRNULI NEDOLIČNIM VLADANJEM, makar da je uvijek i prema svima blago postupao, vratio je bez milosrđa čast svome Ocu: "Kad uđe u hram, poče izgoniti one koji su prodavali i kupovali i reče im: Pisano je: Kuća je moja kuća molitve, a vi ste od nje načinili razbojničku spilju. I svaki je dan učio u hramu" (Ev.).

Novozavjetno je bogoslužje daleko uzvišenije od starozavjetnog. Stoga treba i novozavjetni hram poštivati više od starozavjetnog. U sv. hramu Bog preko svećenika poučava ljude u svojoj istini, a ljudi preko svećenika iskazuju Bogu štovanje. Božja nauka raspaljuje naša srca za spremno vršenje njegove volje. Tu spremnost izrazujemo danas kličući s psalmistom: "Zapovijedi su Gospodnje pravedne, vesele srca, i sudovi su njegovi slađi od meda i saća, zato ih tvoj sluga čuva" (Prik.). U hramu se vrše svete tajne po kojima se ljudi najviše združuju s Bogom. To se združenje zbiva po presv. euharistiji gdje se ispunjuju Spasiteljeve riječi: "Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu" (Prič.).

Pogledam li, KAKO SE VLADAM U BOŽJOJ KUĆI, sigurno ću naći mnogo toga što nije Boga dostojno. Nemir i žurba kod vršenja svetih tajna, nedostatak vremena i pobožnosti kod osobnog bogoštovlja, nedostatak revnosti za sve što je Božje, to su bolesti koje haraju među ljudima posvećenima oltaru. Bog je odbacio dom svećenika Helija radi nedostojnog vladanja njegovih sinova u hramu. Ne moram li se i ja bojati da svojim vladanjem u crkvi ne izazivam Božju kaznu? Mislim li možda da bez krivnje mogu mimoilaziti crkvene odredbe o sv. činima, o sv. pjevanju, o nakitu Božje kuće. Sv. Pijo X., pošto je naglasio da je "ures kuće Božje jedna od najvažnijih briga apostolske Stolice i svake pojedine Crkve", ističe, da nedostojno vladanje u crkvi izaziva Božju kaznu: "Uzaludno je ufanje da će saći obilati Božji blagoslov, ako naše poštivanje prema Najvišemu umjesto da se popne u vis poput miomirisnog daha, ono naprotiv UTISKUJE U GOSPODNJU RUKU BIČ kojim je božanski Spasitelj jednom istjerao iz hrama nevrijedne oskvrnitelje" (Motu proprio "Inter pastoralis officii").

Trebao bih uznastojati da duboko u srce utisnem ozbiljne opomene koje je nadahnuo Duh Gospodnji: "Služite Gospodinu sa strahom i kličite mu: klanjajte mu se sa

strahopočitanjem" (Ps 2,11). Hvalite ga sa strahom i trepetom (Tob 13,6). U svemu se pokažimo kao Božji službenici" (Posl. na misi sv. Abdona i Senena).

31. VII. SV. IGNACIJE
"DEUS NOSTER IGNIS - NAŠ BOG JE OGANJ" (Heb 12,29).

- Osnivač jednog od najzaslužnijih crkvenih redova sv. Ignacije, koji je rođen oko god. 1491. u gradu Loyoli u Španjolskoj, bio je vrlo vatrene i borbene naravi. Mladost je proveo kao časnik u španjolskoj vojsci. Kad je bio ranjen kod grada Pamplone, morao je dulje vrijeme ležati. Da se zabavi, stao je čitati život Kristov i svetaca. To je čitanje na njega djelovalo da je odlučio da više neće težiti za nasladama, nego da će sve učiniti da širi slavu Božju. Kod Manreze je proboravio godinu dana kao pustinjak. Tu je napisao poznatu knjigu o duhovnim vježbama. Pod geslom "sve na veću slavu Božju" posvetio je sve svoje sile Bogu, šireći posvuda njegovu istinu i njegovu ljubav. U Alkali nađe nekoliko sumišljenika. S njima zajedno u Parizu na Montmartre g. 1534. položi redovničke zavjete. "Družba Isusova" koju je on osnovao, stekla je izvanrednih zasluga za obnovu života na svim područjima crkvene djelatnosti. Danas ta družba broji preko 32 000 članova, pa je prema tome najbrojniji red u Crkvi. Sveti je Ignacije umro u Rimu g. 1556. izgovarajući ime Isusovo.

Pišući Hebejima (12,29) sv. Pavao uspoređuje Boga s VATROM, a na mnogo mjesta sv. Pismo ili liturgija uspoređuje Spasitelja sa SUNCEM koje svijetli i grije. Vatra se sasvim lako može pripaliti, a da pri tom ne izgubi ništa od svoje snage. Spasitelj je donio na svijet svjetlo Božje istine i toplinu Božje ljubavi i poslao svoje učenike da rasvjetljuju ljudske duše i zagrijavaju njihova srca (Ev.). U tom smislu im je i rekao: "Došao sam da donesem oganj na svijet, pa što bih drugo htio nego da se zapali?" (Prič.). Jedan od najvatrenijih raspirivača te nebeske vatre bio je sv. Ignacije koji je u tom ispunio ono što označuje njegovo ime (Vatroslav). "Cijelo njegovo biće bilo je ispunjeno vatrom žarke ljubavi prema Bogu i dušama" (B. Baur). Svoje propovijedi i pouke običavao je završiti riječima: "Ljubite Boga svim svojim srcem, svom svojom dušom, svom svojom snagom". Otajstvenu božansku vatru koju je Krist donio na svijet, koja je buktjela u Ignacijevu srcu, raznose sve do danas po cijelom svijetu njegovi sinovi.

U času sv. pričesti upozorava nas Crkva da je Spasiteljevo srce "žarko ognjište ljubavi". Radi toga za vrijeme dijeljenja pričesti, govori nam da je on "donio oganj na svijet" (Prič.). Ako se ne samo tijelom nego i duhom združimo s Kristom, onda će i nas ugrijati njegov žar. Neće trebati da se na nas tuži, kao što se tužio na čuvara crkve U Laodiceji: "O da si studen ili vruć. Ali jer si mlak i nisi ni studen ni vruć, izbacit ću te iz usta svojih" (Otk 3,16). Presveta otajstva kod kojih sudjelujemo, "vrelo su svake svetosti" (Prik. molitva). Sudjelujući revno i pobožno u tim otajstvima, približavamo se sve više idealu koga je sv. Pavao stavio pred oči prvim kršćanima: SPIRITU FERVENTES -DUHOM VATRENI" (Rim 12,11).

1.VIII. SV. PETAR U OKOVIMA
"VINCULA PECCATORUM - OKOVI GRIJEHA" (Molitva).

Desetak godina poslije Spasiteljeve smrti došao je na vlast u židovskoj zemlji kralj Herod Agripa I. On je bio sljedbenik židovske vjere ali je od nje otpao. Kao vladar, htijući pridobiti narod za sebe, nastojao ga je uvjeriti da se opet vratio na židovsku vjeru. Stoga se stao strogo držati židovskih običaja. Činilo mu se da to nije dosta pa je počeo progoniti mlado kršćanstvo. Najprije je ubio sv. Jakova apostola, brata sv. Ivana. Videći da je tako ugodio Židovima, uhvati i Petra, te ga baci u tamnicu okovavši ga u dvoje okove. No Bog ga je na čudesan način oslobodio, kako pripovijeda današnja Poslanica. Kršćani poštuju križ Kristov kao sredstvo njegove muke i znak našeg otkupljenja. Slično poštuje Petrove okove kao

sredstvo njegova trpljenja i kao znak da je i on sudjelovao u Kristovoj muci. Sv. Augustin piše o tom: "S pravom sve crkve cijene više nego zlato ono željezo što je služilo za kaznu" (Sedmo čitanje na Jutarnji). Štovanje je Petrovih okova još više poraslo kad je carica Eudocija, žena carigradskog cara Teodozija dobila tu dragocjenu uspomenu u Jeruzalemu g. 483. i poslala je na dar svojoj kćeri Eudoksiji u Rim, a ona ju je darovala papi. Za čuvanje i štovanje Petrovih okova kojima je bio okovan u Jeruzalemu i Rimu, sagrađena je na brdu Eskvilinu crkva koju je posvetio papa Siksto III. (432-440). Današnji je blagdan uspomena na to posvećenje.

U Evanđelju slušamo danas kako je Spasitelj rekao Petru: "Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga", a Poslanica nam pripovijeda kako se Petar na čudesan način oslobodio okova i tamnice. Polazeći od tih činjenica Crkva nas uči da je zemaljska TJELESNA SLOBODA veliki Božji dar. Tu slobodu za svu svoju djecu Crkva moli od Boga upravo po zagovoru sv. Petra (Usp. Molitva za utamničene i zatočene). To čini posebno danas vapijući kod sv. mise i Večernje: "Razriješi, Petre, po zapovijedi Božjoj zemaljske okove, jer ti otvaraš blaženima nebesko kraljevstvo" (Redak iza Aleluja i Ant. za Veliča).

No Crkvi je, a tako bi trebalo biti i nama, mnogo više do SLOBODE DUŠE. Jasna je nauka Božje objave, da je "svaki koji griješi rob grijeha" (Iv 8,34). To se robovanje ispoljuje na mnogo načina. Sv. Pavao piše o sebi: "Ja sam umom služim zakonu Božjemu, a tijelom zakonu grijeha" (Rim 7,25). Isti sv. Pavao opisao je mnoge druge koji "robuju stvorovima" (Rim 1,25, Usp. Gal 4,13), koji "robuju trbuhu" (Rim 16,18), koji "robuju nečistoći" (Rim 6,19). Danas promatramo svu strahotu teškog robovanja grijehu, pa molimo s Crkvom: "Bože, koji si učinio da blaženi apostol Petar oslobođen okova neozlijeđen iziđe, odriješi, molimo, okove naših grijeha (Molitva). Čuj milostivo, Petre blažen pastiru, što molimo te, pa nam grijeha okove odriješi riječju, kad ti vlast je predana, Da na zemlji otvaraš i zatvaraš" (Himan s Hvala).

Vrlo je važno da obratimo pozornost na činjenicu da i mi moramo mnogo učiniti i nastojati da se oslobodimo okova grijeha. Zahvalnost radi tjelesne slobode od Boga darovane stavila je Petru na usta radosni usklik: "Sad doista znam da je Gospodin poslao svog anđela koji me je izbavio iz ruke Herodove i od svega što je očekivao židovski narod" (Ulaz i Posl.). Ako sve učinimo sa svoje strane da se "uništi grešno tijelo, te više ne robujemo grijehu" (Rim 6,6), moći ćemo i mi radosno klicati: "Neka hvale Gospodina radi milosrđa njegova i radi divnih djela sinovima ljudskim. Neka pripovijedaju oni što su sjedili u tminama i sjeni smrtnoj: koji su bili okovani u bijedu i okove! Neka se diče oni koje je izveo iz tmina, oslobodio smrti: I OKOVE NJIHOVE SKRŠIO" (Ps 107,8.10.14).

2. VIII. SV. ALFONZO LIGUORI
"THUS ARDENS IN IGNE - TAMJAN ŠTO IZGARA NA OGNJU" (Prič.).

- Utemeljitelj redovnika Presv. Otkupitelja (redemptorista) sv. Alfonz bio je jedna od najsvjetlijih zvijezda na obzorju Crkve u 18. st. Rođen je u Napulju 1696. Po očevoj želji učio je pravo i posvetio se odvjetničkoj službi. Kad je vidio da bi mu to moglo biti pogibeljno za dušu, odreče se se odvjetništva i u 30. godini stupi u svećenički stalež. Potpuno se posvetio navješćivanju riječi Božje siromasima i zapuštenima. Istu svrhu ima i red koji je osnovao god. 1749. Sv. Alfonzo je mnogo učinio za proširenje pobožnosti prema presv. euharistiji i bl. Djevici Mariji. Odvažno se borio protiv jansenizma i laksizma. Mnogo je pisao. Najznamenitiji su njegovi spisi iz područja moralnog bogoslovlja. Iz poslušnosti se primio biskupske časti, koje se kasnije odrekao. Zadnje godine života proveo je kod svoje braće u Noceri podnoseći mnogobrojne nevolje i bolesti. Umro je kao devedesetgodišnji starac god. 1787. Svetim je proglašen god. 1839. a god. 1871. naučiteljem Crkve. Sv. otac Pijo XII. postavio ga je za zaštitnika svih moralista i ispovjednika.

U Starom zavjetu zapovijedio je Bog Mojsiju da "svjetlo neprekidno svijetli na

svijećnjaku" (Izl 27,20) i da "neprekidno gori vatra na žrtveniku" (Lev 6,12). To je bio simbol neprekidne ljubavi kojom su trebala srca naroda izgarati za Boga, a još više srca svećenika. Veliki svećenik Aron imao je službu da "pali tamjan pred Gospodinom" (Izl 30,8), a velikog svećenika Šimuna hvali nadahnuti pisac da je bio "kao tamjan što izgara na ognju" (Sir 50,9). Te iste riječi primjenjuje danas Crkva na sv. Alfonza (Prič.). On je bio doista kao MIOMIRISNI TAMJAN. Divne kreposti koje su ga resile, širile su miris njegove svetosti. Bogoslužje posebno ističe njegovu "revnost za spasenje duša" (Molitva). "Kao dobar vojnik Krista Isusa" (Posl.) nastojao je sve predobiti za Krista. Neprohodni gorski putevi nisu mogli omesti njegovu težnju da i najzapuštenijima donese Kristovu istinu i milost. SVETA VATRA na kojoj je izgarao ovaj dragocijeni tamjan, bila je njegova žarka ljubav koja ga je silila da se odriče vlastite volje i u svemu vrši Božju volju. Sigurno se on u tom pogledu držao onoga što je sam izrazio: "Vrednije je nastojanje da vršimo Božju volju negoli nastojanje da povećavamo njegovu slavu, jer je vršenje Božje volje najizvrsnije sredstvo da se očuvamo od svih grijeha u koje nas može strovaliti sebeljublje. Vrlo se često događa da pod izlikom slave Božje tražimo vršenje vlastite volje, ali ako vršimo Božju volju, ne možemo se prevatiti. Stoga moramo biti uvjereni da je vršenje volje Božje najviša čast koju možemo Bogu iskazati."

Kod svećanog bogoslužja (a po dozvoli sv. Stolice za naše krajeve i kod obične pjevane sv. mise) obnavljajući Kristovu žrtvu prinosimo Bogu i simboličnu žrtvu tamjana. To nam mora biti poticaj da u hramu i svakodnevnom životu s Kristovom žrtvom združimo i svoju žrtvu. Da to uzmognemo što uspješnije ostvariti, molimo danas s Crkvom: "Raspali, Gospodine Isuse Kriste, naša srca nebeskim ognjem koji si blaženom Alfonzu Mariji dao da svetkuje ova otajstva i po njima da sebe samoga tebi prinese kao svetu žrtvu" (Prik. molitva). Svakodnevno žrtvovanje je kao klesanje idealnog lika dostojnog Božjeg svećenika o kojemu danas pjevamo u času dok se združujemo s Velikim Svećenikom Kristom: "Veliki svećenik koji je u vrijeme svoga života podupro kuću Božju i u danima svojim uzdržao Crkvu, sličan je sjajnom plamenu i tamjanu što izgara na ognju" (Prič.).

3. VIII. DESETA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"DIONICI NEBESKIH DAROVA" (Molitva).

- Sveti je Irenej definirao čovjeka, da je "receptaculum divinorum bonorum - posuda koja može primiti božanske darove". Crkva nas u današnjem bogoslužju uči kako moramo ovu posudu poniznoću isprazniti od samih sebe i od svega drugoga što nije Bog ili Božji dar i tek onda možemo od Boga očekivati da nas ispuni svojom milošću.

SAMI PO SEBI NE MOŽEMO NIŠTA. SAMI OD SEBE NEMAMO NIŠTA OSIM GRIJEHA. Sv. Pavao nas uči da "nitko ne moće reći: Gospodin Isus, nego u Duhu Svetomu" (Posl.). Ako što možemo učiniti, to možemo s pomoću Božjom, ako što imamo, to imamo po daru Božjem: "Nismo sposobni bilo što pomisliti od sebe kao od sebe, nego je naša sposobnost od Boga (2 Kor 3,5). Niti što stoji od onoga koji hoće, niti do onoga koji trči, nego do Boga koji se smiluje (Rim 9,16). Bog je, koji čini u vama da hoćete i izvršite, po svojoj dobroj volji" (Fil 2,13).

Za naš duhovni napredak prvi je korak da SPOZNAMO SVOJU NEVRIJEDNOST I POTPUNU OVISNOST O BOGU. Pascal je podijelio ljude na dvije grupe: svece, koji se osjećaju krivi za svaku pogrešku i grešnike, koji se ne osjećaju ni za što krivi. Prvi su ponizni i Bog ih uzvisuje, a drugi su oholi i Bog ih ponizuje. Spasitelj je opisao te dvije vrste ljudi u njihovu odnosu prema Bogu prispodobom o farizeju i cariniku: "Farizej je stao i ovako u sebi molio: Hvala ti, Bože, što nisam kao i drugi ljudi..., a carinik, koji je stajao izdaleka, nije se usudio ni očiju podignuti prema nebu, nego se udarao u prsa i govorio: Bože, budi milostiv meni grešniku" (Ev.).

Bog dijeli svoje darove onima kojih su duše kao ČISTE POSUDE, ispražnjene od

sebeljublja i umišljenosti. Tako je bilo na prvi duhovski blagdan, kad je Duh Sveti ispunio srca vjernih nebeskim darovima. O tom događaju pjeva Crkva: "Božanski oganj je sišao i našao je srca učenika kao čiste posude i ispunio ih je višnjim darovima" (Jutarnja na duhovski četvrtak). I današnje bogoslužje spominje nebeske darove kojima Bog ispunja ponizne duše: objava Duha, mudri govor, znanje, vjera, milost liječenja, čudesa, dar proroštva, razlikovanje duhova, različiti jezici, tumačenje govora (Posl.).

Zašto je NAŠA SNAGA upravo U PONIZNOSTI? Zato jer se oholica pouzdava u sama sebe, a ponizan se čovjek oslanja u svemu na pomoć svemogućega Boga. Tko misli da može postati svet sam po sebi, ne osjeća potrebe za Otkupiteljem, a tko vidi svoju grešnost, pridružuje se svim srcem Kristovoj žrtvi. Kao što je poniznog Krista "Bog uzvisio i dao mu ime koje je nad svakim imenom" (Fil 2,9), kao što je "pogledao na poniznost službenice svoje" (Lk 1,48), tako će u nebeskoj slavi uzvisiti one koji su na zemlji bili ponizni. To veću čast ćemo Bogu iskazati, što više zaboravimo na sebe i sve svoje pouzdanje postavimo u sv. žrtvu kod koje sudjelujemo. Jedino tako smo sigurni da ćemo potpuno Bogu ugoditi. U to smo čvrsto uvjereni pa stoga i pjevamo: "Primit ćeš žrtvu pravde, prinose i paljenice na žrtveniku tvojem, Gospodine" (Prič.).

4. VIII. SV. DOMINIK
"PRAEDICA VERBUM - PROPOVIJEDAJ!" (Posl.).

- Koncem 12. st. prijetila je kršćanstvu opasnost od heretika Albigenza koji su nijekali osnove vjerske istine, kao Presv. Trojstvo, utjelovljenje Sina Božjega, otkupljenje, a rušili su temelje kršćanskog i društvenog života zabacujući službu Božju, sakramente, napose ženidbu. U to teško doba Bog je poslao svojoj Crkvi velikog apostola istine sv. Dominika (Nedjeljka). On je rođen u Kalernegi (Španjolska) g. 1170. Putujući kao mladi kanonik sa svojim biskupom Didakom po južnoj Francuskoj stao je propovijedati Albigenzima nastojeći ih obratiti na katoličku nauku. Pridružilo mu se nekoliko drugih svećenika. To je bio početak reda propovjednika koji je odobrio papa Honorijie III. g. 1216. Glavno obilježje toga reda je proučavanje i propovijedanje istine. Još za Dominikova života bio je red raširen gotovo u svim evropskim zemljama, a danas ima oko 8.000 redovnika, 42.000 redovnica i 100.000 trećoredaca. Pošto je svoje sinove opomenuo da čuvaju ljubav, poniznost i siromaštvo, sv. Dominik je umro u Bolonji g. 1221., u času dok je svećenik molio riječi: "Pomozite, sveti Božji, pritecite, anđeli Gospodnji". Tri godine iza toga papa Grgur IX. proglasio ga je svecem.

Sv. Dominik je bio VATREN I REVAN VJEROVJESNIK. Propovijedao je ne samo riječima, nego još više primjerom svoga svetog života. Jedan suvremenik ovako piše o njemu: "Blaženi Dominik izgarao je od želje za spasenjem duša. Danju i noću, na svakom mjestu propovijedao je i govorio samo o Bogu. Činio je strogu pokoru i hranio se samo kruhom i povrćem. Prema nenaobraženima i priprostima postupao je vrlo blago i srdačno. Nisam nikada vidio čovjeka koji bi se tako neprestano molio." Što za Crkvu znači apostolski rad sv. Dominika i njegovih sinova, jezgrovito izrazuju crkveni himni koji se danas pjevaju u dominikanskim i franjevačkim crkvama: "Lijer djevičanstva bijeloga Neoskvrnjen je čuvao, Za grešnih duša spasenje Ko zublja je izgarao. Sveđ riječju, čudom bio se Po svijetu braću šaljući, Uz postojane molitve Tolike suze lijući (Jutarnja). U suton svijeta Crkvi se Od nove zvijezde zasja krov, U zatvor grijeha k sužnjima Uniđe glasnik spasa nov. To maleni je onaj vir, Što silnom rijekom postaje, Pa čudotvorno svijetu sad Napitak divan podaje" (Hvale).

Ako sam pozvan da ŠIRIM BOŽJE KRALJEVSTVO poput Dominika, mora mi duh biti ispunjen Božjom "istinom i milosrđem" (Na step. i Prik.). Istina koja ispunja moj um i samilost koja ispunja moje srce, lako će se po mojim riječima i djelima prelijevati u one koji su mi povjereni, djelujući blagotvorno posvuda.

Papa Benedikt XV. izdao je 15. VI. 1917. encikliku o propovijedanju. Malo dana iza

toga, 28. VI. 1917., izdao je sv. Konsistorijalni Zbor odredbe kojih se moraju pridržavati svi propovjednici. Papa je naglasio da je nekoć propovijedanje Božje riječi osvojilo svijet. Ako se to danas ne zbiva, krivnja nije na Božjoj riječi nego na propovjednicima. Sadržaj propovijedi mora biti isključivo svet: "Argumenta concionum sint essentialiter sacra". Izvor iz koga propovjednik mora crpsti ono što propovijeda, mora biti sv. Pismo, djela sv. otaca i crkvenih naučitelja. Život propovjednika treba da se podudara s njegovim riječima. Šireći Božje kraljevstvo ne smijemo tražiti svoju slavu, nego se moramo držati onoga što je o sebi i svojim drugovima pisao sv. Pavao: "Mi ne propovijedamo sami sebe, nego Isusa Krista Gospodina našega" (2 Kor 4,5).

5. VIII. POSVETA BAZILIKE BLAŽENE DJEVICE MARIJE
"IN HABITATIONE SANCTA - U SVETOM STANU" (Posl.).

- Po liturgijskim zakonima u svakoj se župi mora svetkovati dan posvete župske crkve, ako je posvećena, posveta katedrale svetkuje se u cijeloj biskupiji, a cijelo kršćanstvo svetkuje spomendan četiriju glavnih rimskih crkava, među koje spada i najglasovitija Gospina crkva koja se zove sv. Marija Velika. Danas je blagdan njezina posvećenja. Ta je crkva sagrađena za pape Liberija (352-356 g.). Pošto je bila porušena, obnovio ju je i ponovno posvetio papa Siksto III. g. 432. u spomen efeškog koncila (g. 431), na kojem je bila svečano proglašena nauka o božanskom majčinstvu presv. Djevice. Ispod glavnog oltara bazilike izrađena je u doba sv. Jeronima spilja slična onoj u Betlehemu. Sv. Marija Velika je sve do danas ostala najljepša Gospina crkva na cijelom svijetu. Srednju lađu od dviju pokrajnih dijele 44 stupa od bijelog mramora. Ukrašena je prekrasnim mozaicima, a svod je pozlaćen. U ovoj je bazilici zborno bogoslužje na prvu nedjelju adventa, badnji dan, Božić, Uskrs, Prosni ponedjeljak i kvatrene srijede.

Današnje nas bogoslužje potiče da promatramo kako je presv. Djevica bila STAN I OKRILJE SAMOM SINU BOŽJEMU. Ona ga je devet mjeseci nosila, ona ga je za njegova djetinjstva štitila kao što svaka majka štiti svoje dijete. S pravom je neka žena iz mnoštva rekla Isusu: "Blaženo krilo koje te je nosilo i prsi koje si sisao" (Ev.). S pravom danas Crkva, promatrajući ovo dostojno Božje prebivalište, kliče: "Blaženo krilo Djevice Marije, koje je nosilo Sina vječnoga Oca" (Prič.).

No Crkva hoće danas da promislimo također kako je Marija u jednom uzvišenom smislu PREBIVALIŠTE I UTOČIŠTE SVIMA NAMA. Zapravo je cijela Crkva katolička Marijin stan u kojem je ona domaćica. Stoga smo svi mi koji pripadamo Crkvi pod njezinim okriljem. Bogoslužje joj stavlja u usta riječi vječne Mudrosti: "Ja ljubim one koji mene ljube i koji rano bde kod mene, naći će me. Blago čovjeku koji me sluša i bdi pred vratima mojim svaki dan i čeka na pragu vrata mojih" (Izr 8,17.34).

Što drugo znače nebrojena MARIJINA SVETIŠTA po svemu svijetu, njezine SLIKE I KIPOVI u svim crkvama, nego da kršćani posvuda traže zaklon i okrilje kod Marije. Na Mariji se u potpunosti ispunja ono što je rečeno u pohvalu Judite: "Blagoslovljena si ti od Boga svojega u svakom šatoru Jakovljevu jer će se radi tebe veličati Bog Izraelov u svakom narodu koji čuje ime tvoje" (Jdt 13,31).

Za sve nas je osobita radost što upravo pod Marijinim okriljem i u njezinu prebivalištu najsigurnije nalazimo Boga, najsigurniji smo da mu iskazujemo dostojno štovanje. Naše srce mora biti veselo kad vidimo da se na Mariji ispunjuju sve više i više riječi Božjih odabranika iz najdavnijih vremena: "Narodi će iz daleka dolaziti k tebi, donosit će darove i klanjat će se u tebi Gospodinu i zemlju će tvoju držati za svetinju" (Tob 13,14). Djeca tvoja, sabrana od istoka do zapada dolaze k tebi na zapovijed Svetoga i raduju se Božjoj slavi" (Bar 4,37).

6. VIII. PREOBRAŽENJE GOSPODNJE
"REGIS GLORIAE COHEREDES - SUBAŠTINICI KRALJA SLAVE" (Molitva).

- Kršćani rimskog obreda prvih vjekova promatrali su otajstva Kristova preobraženja za vrijeme noćnog bdjenja, koje se držalo između kvatrene korizmene subote i slijedeće nedjelje. Kršćanski Istok je već od 5. st. svetkovao posebni blagdan na spomen ovog otajstva. Tu je svetkovinu propisao za cijelu Crkvu papa Kalist III. 1457. kao uspomenu na slavnu pobjedu kršćana nad Turcima kod Beograda god. 1456. pod vodstvom sv. Ivana Kapistrana i Ivana Hunjadija (Sibinjanina Janka), jer je upravo na današnji dan došla u Rim vijest o toj pobjedi.

Kao što su trojica odabranih apostola promatrala Kristovu slavu tjelesnim očima, i mi danas PROMATRAMO TU ISTU SLAVU svojim umom i veselimo joj se radosna srca. Sv. Ivan ističe da su apostoli vidjeli Kristovu slavu: "Vidjesmo njegovu slavu, slavu kao jedinorođenog od Oca puna milosti i istine" (Iv 1,14). Slično piše sv. Petar o časovima što ih je doživio na Taboru: "Sami smo promatrali njegovo veličanstvo. Jer je od Boga Oca primio čast i slavu, kad mu je od veličanstvene slave sišao ovaj glas: Ovo je moj ljubljeni Sin, koji mi je po volji, njega slušajte! I ovaj glas smo čuli, da je sišao s neba kad smo bili s njime na svetoj gori" (Posl.). Sv. Matej je prema kazivanju očevidaca jezgrovito opisao slavu Kristova preobraženja: "Lice mu je zasjalo kao sunce, a njegove haljine postadoše bijele kao snijeg" (Ev.). Da bismo se što potpunije zagledali u tu slavu, pjevamo danas sv. pjesme koje opisuju Kristovo veličanstvo: "Najljepši si među sinovima ljudskim, milina je razlivena na usnama tvojim, zato te je blagoslovio Bog uvijeke. Prijestolje je tvoje u vijeke vjekova, žezlo je pravde žezlo kraljevstva tvoga (Ps. na stepenicama). Odsjev je vječne svjetlosti, zrcalo bez ljage i slika njegove (Božje) dobrote" (Redak iza Aleluja). Današnje promatranje Kristove slave trebalo bi nam biti poticaj da trajno nastojimo svojim umom što bolje upoznati Krista. O tom je pisao jedan suvremeni pisac: "Nad svako zanimanje za nove spoznajne vrijednosti naše dobi ne zaboravimo na najviši, najkorisniji i odlučni studij: POZNAVANJE KRISTA" (B. Rebestock). Jednako bismo nad svaku drugu radost trebali tražiti radost u KRISTOVOJ BLIZINI poput Petra koji je uskliknuo: "Gospodine, dobro nam je ovdje biti!" (Ev.).

Svrha promatranja Kristove slave je povećanje žive svijesti da i nas poslije trnovitoga zemaljskog putovanja čeka slična slava preobraženja. Po Božjoj smo milosti postali "SUBAŠTINICI KRALJA SLAVE" (Molitva). Ta je istina jasno objavljena u sv. Pismu: "Ako smo djeca, onda smo i baštinici: baštinici doista Božji, a subaštinici Kristovi. Koje unaprijed pozna, one i preodredi da budu jednaki slici njegova Sina, da on bude prvorođeni među mnogom braćom (Rim 8,17.29). Kad se on pokaže, bit ćemo mu slični jer ćemo ga vidjeti kao što jest (1 Iv 3,2). Sv. Leon papa naglašava da se Krist zato preobrazio da učvrsti našu nadu u buduću slavu: "Divnom providnošću je htio da utemelji nadu sv. Crkve, da cijelo Kristovo Tijelo (tj. svi vjernici) pozna kakvu će slavu preobraženja baštiniti i da se udovi osokole znajući da ih čeka jednaka čast kao i njihovu Glavu".

Crkva danas moli da nas promatranje "sjaja Kristova prosvjetljenja očisti od ljage grijeha" (Prik. molitva). No i mi sami moramo uložiti sve nastojanje da se ČUVAMO GRIJEHA, pa da "očišćene duše dostignemo presvete tajne preobraženja" (Poprič.). Morali bismo bez prestanka provoditi SVET ŽIVOT jer je svet naš poziv: "Bog nas je pozvao svetim pozivom, ne po našim djelima, nego po svojoj odluci i milosti koja nam je dana u Kristu Isusu prije vječnih vremena, a sad se objavila dolaskom Spasitelja našega Isusa Krista koji uništi smrt, a obasja život i neraspadljivost" (2 Tim 1, 9-10).

7. VIII. SV. KAJETAN
"SOLA CAELESTIA DESIDERARE - DA ŽELIMO SAMO ONO ŠTO JE NEBESKO" (Molitva).

- Koliko se Bog brinuo za svoju Crkvu očigledno pokazuju različiti crkveni redovi koje je u različita vremena podizao da izvrše neku važnu ulogu. Osnivači tih redova su zaslužni ljudi. Jedan od njih je i današnji svetac. Rođen je u Vicenzi 1480. Već je u djetinjstvu pokazivao izvanrednu ljubav prema siromasima. Kad je 1516. postao svećenik, uložio je sve svoje nastojanje u rad oko spasavanja duša. Činilo mu se da je glavna zapreka potpunijem vjerskom životu kršćana prevelika privezanost svećenika uz zemaljska dobra. Stoga je zajedno s Petrom Carafom, tadanjim biskupom u Chieti, a kasnijim papom Pavlom IV. osnovao 1524 red teatinaca. Temelj pravila toga reda je neograničeno pouzdanje u Boga. Teatinci ne samo da nemaju nikakva posjeda niti ikakvih stalnih dohodaka, nego niti milostinje ne pitaju, već žive jedino od onoga što im dobročinitelji dragovoljno daruju. Sv. Kajetan mnogo je učinio za ublaženje duševne i tjelesne bijede. Umro je u Napulju 1547.

Crkva danas ističe da je sv. Kajetan "NASLJEDOVAO NAČIN APOSTOLSKOG ŽIVOTA" (Molitva). Gotovo ni jedan svetac nije tako shvatio i tako potpuno u djelo provodio Kristovu nauku o pouzdanju u Božju providnost: "Ne brinite se tjeskobno za svoj život, što ćete jesti, ni za tijelo svoje u što ćete se obući. Pogledajte ptice nebeske kako ne siju niti sabiru u žitnice, a hrani ih vaš nebeski Otac. Niste li vi mnogo vredniji od njih. Tražite najprije krajevstvo Božje i njegovu pravdu, a sve će vam se ostalo nadodati" (Ev.). Sve što je imao, bila je jedna haljina i sobica sa stolom, ležajem i slamnatom košarom. On se brinuo jedino kako će Boga proslaviti, kako će ojačati život milosti u sebi i u drugima. S pravom ga hvali današnje bogoslužje: "Blago čovjeku koji se našao bez ljage i koji ne hlepi za zlatom, niti se uzda u novac. Tko je taj, da ga pohvalimo? Učinio je divna djela u svojem životu" (Posl.).

Ako ozbiljno promotrimo svoj život, svoje nastojanje, lako ćemo ustanoviti da se previše brinemo za ono što je zemaljsko: za imanje, zdravlje, čast, uspjeh u pothvatima. A Crkva želi da se SAMO U BOGA "UVIJEK UZDAMO I DA ŽELIMO SAMO ONO ŠTO JE NEBESKO" (Molitva). Na koji ćemo način to ostvariti? "Ne tako da se uopće ni malo ne brinemo za svagdanji kruh, da skrstimo ruke vjerujući da će nam Božja providnost dati sve što nam treba; nego se moramo brinuti za vremenite potrebe: za hranu, odjeću, zdravlje, blagostanje, ali uvijek tako da ne izgubimo iz vida posljednji cilj, te da ono što je vremenito ne tražimo samo radi sebe, nego kao pomoćno sredstvo da postignemo ono što je vječno" (B. Baur).

Gospodin nam povjerava sve svoje blago. Daje nam svoje Tijelo i Krv, čini nas dionicima svoga života. Njegov Otac i naš je Otac, njegova Majka i naša je majka. Posjedovanje vječnih dobara moralo bi nas potaknuti da manje cijenimo vremenita. Samo onaj čovjek koji zna pravo cijeniti koliko vrijede vječna, a koliko vremenita dobra, biti će od Gospodara svih stvari visoko odlikovan. Spasitelj je to obećao: "Zaista vam kažem, da će ga postaviti nad svim svojim imanjem" (Prič.).

8. VIII. SV. CIRIJAK, LARGO I SMARAGD
"OBILJE SVIH DOBARA" (Ulaz i Na step.).

- Sv. Cirijak je bio rimski đakon. Bio je obdaren od Boga izvanrednim darom čudesa i vlašću da tjera zle duhove. Među ostalim oslobodio je od vraga Artemiju, kćer cara Dioklecijana i Jobiju, kćer perzijskog kralja Sapora. U Perziji je krstio kralja i 430 njegovih podanika. Radi kršćanske vjere bio je mučen u Rimu na Salarijskoj cesti kod Salustijevih vrtova zajedno sa sv. Largom i Smaragdom i dvadesetoricom drugih mučenika. Poslije su njihove kosti bile prenesene u Rim i konačno u Neuhausen kod Wormsa u Njemačkoj.

Za razumijevanje većeg dijela današnjih misnih tekstova trebamo imati pred očima da

je sv. Cirijak čudotvorac i propovjednik. Evanđelje pripovijeda kako je Spasitelj poslao svoje učenike da propovijedaju i dao im vlast da čine čudesa: "Idite po svemu svijetu, propovijedajte Evanđelje svakom stvorenju. A one koji uzvjeruju pratit će ovi znakovi: u moje ime će izgoniti đavle, govoriti će novim jezicima, uzimat će zmije i ako što otrovna popiju, neće im naškoditi, ruke će polagati na bolesnike i ozdravljat će". Sv. Cirijaku stavlja Crkva u usta riječi apostola Pavla: "Zahvaljujem Bogu bez prestanka; što vi primiviši od nas propovijedanu riječ Božju, niste je primili kao riječ čovječju nego što zaista i jest, riječ Božju" (Posl.). Mi još danas slušamo Cirijakovu propovijed koja ukratko sadrži čitavu Božju nauku: "Bojte se Gospodina, svi sveti njegovi, jer ništa nedostaje onima koji ga se boje. Bogataši će osiromašiti i ožednjeti, a oni koji traže Gospodina uživat će obilje svih dobara" (Ulaz i Na step.).

Posebna nauka koju nas danas uči riječ i život sv. mučenika jest da se BOG NE DA NADVISITI U VELIKODUŠNOSTI. Što se više mi za njega žrtvujemo, to više osjećamo da nas on obilno pomaže, tješi i nagrađuje. Što sve nisu sveti podnijeli radi njega? No zato ih je Bog nagradio svojom milošću, darom čudesa i utjehom ovdje na zemlji, a vječnim dobrima na nebu. U svetim pjesmama opjevala je Crkva nagradu koju im je Bog dao: "Ovo su sveti koji su radi Božjega zavjeta predali svoja tjelesa i u krvi Janjeta oprali haljine svoje. Sveti po vjeri pobjediše kraljevstva, učiniše pravdu, dobiše obećanja. Kao u orla obnovit će se mladost svetih: Cvjetat će kao ljiljan u gradu Gospodnjem. Otrt će Bog svaku suzu s očiju svetih: i više neće biti ni plača, ni vike, niti ikakve boli, jer što je bilo bilo je. Prebivalište je svetih u nebeskom kraljevstvu: njihov je mir vječan" (Ant. na večernji u dane mučenika).

Onima koji sudjeluju u Kristovoj žrtvi, daje on da na neki način sudjeluju u njegovoj vlasti i moći. Tako i nama koji sudjelujemo kod žrtve sv. mise, obećava kod sv. pričesti da ćemo sudjelovati u njegovu božanstvu (Usp. Prič.). No tek na nebu ćemo primiti potpunu nagradu kao što su i sveti mučenici tek na nebu primili nagradu o kojoj pjeva Crkva: "Gdje da riječ zahvati, jezik da izrekne. Kakav ti pripravljaš dar mučenicima? Krvca rumeni ih njihova, čela im Sjajna vjenča lovorika" (Himan na Večernji u dane mučenika).

9.VIII. VIGILIJA SV. LOVRE
"PERPETUO LAETEMUR ASPECTU - DA SE VESELIMO U VJEČNOM GLEDANJU" (Poprič. molitva).

Ove se godine navršava 1.700 godina od "krvavog ljeta" g. 258., kad su mnogi rimski mučenici dali svoj život za Krista. Između njih nekoje sve do danas slavi cijelo kršćanstvo. U srpnju g. 258. izdao je car Valerije svoj drugi ukaz protiv kršćana po kojem su svi biskupi i svećenici i đakoni bili osuđeni na smrt. U jednoj kripti Pretekstatovih katakomba slavio je 6. kolovoza papa Siksto II svete tajne. Za vrijeme propovijedi nasrnuli su vojnici i na istom mjestu pogubili njega i četvoricu đakona: Januarija, Magna, Vincencija i Stjepana. Drugu dvojicu, Felicisima i Agapita, pogubili su istog dana na drugom mjestu. Između sedmorice rimskih đakona pošteđen je bio samo arhiđakon sv. Lovro jer se prefekt nadao da će od njega kao upravitelja crkvenog imanja izvući novac za državu koja se nalazila u velikoj novčanoj oskudici. Međutim Lovro razdijeli sve crkveno imanje siromasima i s nekima od njih dođe pred prefekta te mu reče: "Evo ovi su crkveno imanje!" Za tu svoju odvažnost bio je poslije najokrutnijih muka živ pečen na laganoj žeravi. Sv. Lovro je ubrzo postao najpopularniji rimski svetac. Već je car Konstantin dao nad njegovim grobom izgraditi crkvu koja spada među pet patrijarhalnih bazilika u kojima na glavnom oltaru smije misiti samo sv. Otac. Već u ranom srednjem vijeku bilo je u samom Rimu na njegovu čast sagrađeno oko 40 crkava, a toliko ih nisu imali ni prvaci apostola sv. Petar i Pavao. Crkva svečano svetkuje njegov blagdan, a današnja je vigilija ostala uz tri druge svetačke vigilije i poslije reforme god. 1955.

Današnje je bogoslužje protkano osjećajima OČEKIVANJA sutrašnjeg blagdana i

POKORNIČKE PRIPRAVE za nebeski blagdan kada ćemo gledati slavnog mučenika u svemu njegovu sjaju (Usp. Poprič. molitva). Strmi put koji vodi k toj slavi opisao nam je sam Spasitelj: "Ako tko hoće da ide za mnom, neka se odreče samoga sebe, uzme križ svoj i neka me slijedi. Tko hoće da svoj život sačuva, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj radi mene, naći će ga. Jer što koristi čovjeku ako cijeli svijet dobije, a dušu svoju izgubi? Ili kakvu će zamjenu dati čovjek za dušu svoju? Jer će Sin čovječji doći u slavi Oca svojega s anđelima svojim i tada će naplatiti svakomu po njegovim djelima" (Ev.). - Danas upravo slavimo spomendan SV. IVANA VIANNEYA koji je sve svoje nastojanje uložio u to da što više duša dovede u domovinu blaženih i to prije svega po izvanrednoj pokori i gotovo neprekidnom dijeljenju sakramenta sv. pokore. Crkva danas moli da i mi idući istim putem, zajedno s našom kršćanskom braćom prispijemo k istom cilju: "Svemogući i milosrdni Bože, koji si sv. Ivana Mariju divno uresio revnošću za duše, neprestanom ljubavlju prema molitvi i duhom pokore, udijeli nam, molimo te, po njegovu zagovoru i primjeru snagu da duše naših bližnjih predobivamo za Krista i s njima zajedno stignemo u blaženu vječnost" (Molitva na misi sv. Ivana).

Umom i srcem moramo biti uvijek kod Boga očekujući čas kad ćemo i tijelom k njemu doći. Bogoslužje nas uči da danas molimo sa sv. Lovrom: "Moja je molitva čista: stoga molim da moj glas prodre do neba jer je gore na visini moj sudac i moj svjedok. Neka uziđe k Gospodinu moja prošnja" (Prič.). No nije dovoljno samo u molitvi uzdizati duh Bogu, nego je potrebno da se odvažno borimo sa zlom i da ga nadvladamo poput sv. Lovre o kome piše Toma Kempenac: "Pobijedio je sv. mučenik Lovro svijet jer je prezreo sve što se na svijetu činilo ugodnim".

10. VIII. SV. LOVRO
"VESELI DAROVATELJ" (Posl.).

- Slavu Lovrina mučeništva ukratko je izrazio sv. Augustin: "Kao što se ne može sakriti Rim, tako se ne može sakriti ni Lovrin vijenac". Sveti su oci toliko cijenili njegovu svetost i slavu da njegovu zagovoru pripisuju brzo obraćenje Rima s poganstva na kršćanstvo, što se zbilo kroz pedesetak godina iza njegove smrti. Svakog dana kod zahvale za sv. misu propisala je Crkva da se moli molitva današnjeg blagdana: "Daj nam, molimo, svemogući Bože, da nadvladamo oganj naših mana jer si blaženom Lovri svome mučeniku dao da odoli vatri svojih muka". O svečanosti današnjeg dana piše sv. Augustin: "Osvanuo je za Rim najsvečaniji dan koji se svetkuje velikim sudjelovanjem puka. Odsutni tijelom, ali prisutni duhom pridružimo se svojoj braći u jednom tijelu pod jednom glavom". I naš svijet pobožno štuje velikog mučenika. Mnoga su mjesta nazvana po njegovu imenu. Njeum su posvećene mnoge crkve, među kojima je najslavnija trogirska katedrala.

Kod sv. mise promatramo kako je sv. Lovro RADO PREDAO BOGU sve svoje i sama sebe. On je bio upravitelj crkvenog imanja i sve je velikodušno razdijelio siromasima. Radi toga ga bogoslužje hvali riječima III. psalma (sic) [nema u 3. psalmu op. M. K.]: "Razasu, dade siromasima, pravda njegova ostaje u vijeke vijeka" (Posl.). Sv. euharistijsku žrtvu oduševljeno je prinosio zajedno sa sv. Sikstom papom. Kod oltara je naučio samo se s Kristom Bogu prikazivati, pa mu je bilo vrlo teško vidjeti da sv. Siksto ide bez njega na mučeničku smrt. Stoga je upitao: "Oče, kamo ideš bez sina? Sveti svećeniče, kamo ideš bez đakona? Ti nisi nikada običavao prinositi žrtvu bez službenika" (Odg. na Jutarnji). Sasvim je razumljivo da će onaj koji je teško podnosio što mu se odgađa mučeništvo, radosno dočekati čas kad će se žrtvovati za Boga. I doista, on je u najstrašnijim mukama pokazao izvanrednu vedrinu duha. "S onima koji su mu podmetali žeravu, Kristov se Levit šalio" (Ant. na Jutarnji). Rekao im je da je već pečen s jedne strane i da ga prevrnu na drugu, a zatim da mogu slobodno jesti. "Vatra nije mogla nadvladati Kristovu ljubav: nije bio toliko jak oganj koji ga je izvana

pekao, kao onaj koji mu je u srcu gorio" (Sv. Leon papa).

Ako sam sama sebe predao u Kristovu službu, smijem se nadati nagradi o kojoj govori Spasitelj: "Tko meni služi, neka ide za mnom i gdje sam ja, bit će ondje i moj sluga. Tko meni služi, proslavit će ga Otac moj" (Ev.). No, dok se nadam nagradi od Boga, moram biti uvjeren da mi neće mnogo koristiti vanjsko vršenje Božje službe ako ne budem sve što radim za Boga, radio od srca i s oduševljenjem. U Božjoj službi ne smije biti ništa žalosno niti prisiljeno jer BOG LJUBI VESELA DAROVATELJA" (Posl.).

Prva knjiga Ljetopisa pripovijeda kako je za gradnju jeruzalemskog hrama kralj David i cijeli narod "iskrena srca i s velikom radošću darivao darove" (1 Ljet 29,17). Za Božju slavu i usavršenje duhovnog hrama Kristove Crkve morali bismo sve velikodušno žrtvovati. U radu za Boga morala bi nas oduševljavati riječ apostola Pavla: "Štogod radite, radite od srca, kao za Gospodina, a ne kao za ljude" (Kol 3,23). Štovanje i nasljedovanje sv. levita i mučenika povećat će revnost, oduševljenje i pobožnost kod službenika oltara i kršćanskih vjernika, prema onom što moli starodrevna crkvena molitva: "Probudi, Gospodine, u svojoj Crkvi onaj Duh kojemu je služio blaženi levit Lovro, da i mi ispunjeni ovim Duhom nastojimo ljubiti ono što je on ljubio i djelom vršiti ono što je on naučavao" (Molitva na dosadašnju Osminu sv. Lovre).

11. VIII. PODUHOVSKO VRIJEME
"BOŽJOM MILOŠĆU JESAM ŠTO JESAM" (Posl.).

- Nekoć su nedjelje od 11. do 15. po Duhovima nazivali "nedjelje iza sv. Lovre". Sudjelujući danas kod sv. mise 11. NEDJELJE PO DUHOVIMA sjedinjujemo se duhom sa svetim mučenicima prvih kršćanskih vremena (i danas slavimo spomendan dvojice SV. TIBURCIJA I SUZANE) i doživljujemo sličan doživljaj kao u svetoj uskrsnoj noći: promatramo kako je iz Kristove smrti i uskrsnuća proistekao naš nadnaravni život.

Što smo sami po sebi, a što po Božjoj milosti? Po sebi smo gluhi i nijemi za sve što je sveto i nadnaravno kao gluhonijemi iz današnjeg Evanđelja. Kad je Spasitelj dotakao njegove uši i jezik, te rekao: "Efeta - Otvori se", "otvorile su mu se uši i odriješio se vez njegova jezika i govorio je dobro" (Ev.). Sličan je obred učinio nad nama svećenik kod sv. krštenja da slikovito označi kako smo po Božjoj milosti postali sposobni slušati nebeske istine i govoriti nadnaravne riječi. Pavao je sam po sebi, bez Božje milosti bio progonitelj Crkve, a kad je po milosti bio visoko uzdignut, pisao je: "Božjom milošću jesam što jesam i njegova milost nije bila u meni bez ploda" (Posl.).

KRISTOVA JE SMRT IZVOR NAŠEGA ŽIVOTA. Svojom je smrću uništio našu duhovnu smrt jer "je umro za naše grijehe" (Posl.). Drvo križa na kojem je Krist umro, uspoređuje Crkva s drvom života iz raja zemaljskoga. Na podnožju križa provreli su sveti sakramenti po kojima dobivamo i jačamo nadnaravni život.

Mi dakle posjedujemo božanski život upravo stoga jer smo zajedno s Kristom na otajstven način uronili u smrt. Smrt i život su za nas isti misterij. To nam sasvim jasno pokazuje povijest prvih kršćana. "Ispunjeni radošću koju nitko nije mogao shvatiti, podnosili su oni muke teškog svagdanjeg života. Za vrijeme progonstva bili su svakog dana u smrtnoj pogibli. Veselo su podnosili oduzimanje svojih dobara. Radije nego drugi na svečanu gozbu, išli su oni u zatvor ili na sud. Svojevoljno su napuštali svoje posjede i daleko od svijeta u pustinji provodili su život koji je bio bogat jer su posjedovali Boga. Živeći samo za Boga, djevičanski čisto, najuže povezani s Kristom uživali su preobilne plodove života" (E. Löhr).

Sve što imam, primio sam od Boga. Ništa od toga ne smijem tako prisvojiti da bi to držao isključivo svojim. Naravni i nadnaravni život moram STAVITI BOGU NA RASPOLAGANJE. Ono što posjedujem imat će to veću vrijednost što potpunije bude Bogu posvećeno. Božja darežljivost prema meni morala bi me potaknuti da i ja prema njemu

budem darežljiv, te mu na službu sebe potpuno posvetim ne računajući na teškoće koje me pri tom čekaju. Potpuno predanje Bogu najbolja je priprava da primimo od njega još veće darove. Bog će nam obilno naplatiti sve što učinimo za njega jer "obiljem svoje darežljivosti nadvisuje i zasluge i želje onih koji ga mole" (Molitva). U sv. misi naš prinos samih sebe Bog nagrađuje neizmjernim darom sama sebe. Slično će i sve naše darove naplatiti još većim darovima. Dok primamo najveći Božji dar Krista u sv. pričesti, potiče nas bogoslužje da budemo prema Bogu velikodušni: "Časti Gospodina od svojega imanja i od prvina svojih plodova pa će se tvoje žitnice obilno ispuniti i točila će se vinom prelijevati" (Prič.).

12. VIII. SV. KLARA
"OBVIAM CHRISTO - USUSRET KRISTU" (Prič.).

- Sv. Klara (Jasna, Slavka) prva Bogu posvećena djevica drugog franjevačkog reda, koji se po njoj zove red klarisa, rođena je u Asizu g. 1194. od roditelja koji su bili bogati plemići. Po nagovoru sv. Franje u svojoj 18-toj godini odrekla se svijeta, premda su se njezini tome žestoko opirali. U siromašnoj crkvici Gospe od Anđela odrezao joj je sv. Franjo kosu i obukao u pokorničke haljine. Za njom je naskoro pošla njezina sestra sv. Janja i mnoge druge asiške djevice. Sv. Franjo ih je smjestio u mali samostan sv. Damjana. Klara je upravljala tim samostanom 42 godine. Proslavila se izvanrednom ljubavlju prema Bogu i sestrama, pokorom, siromaštvom, zanosnom molitvom i mnogobrojnim čudesima. Na smrti ju je došao posjetiti sam papa Inocent IV. Umrla je god. 1253. Dvije godine iza toga proglašena je svetom. Toma Čelanski je ukratko izrazio njezin život: "Clara nomine, vita clarior, moribus clarissima - Slavna po imenu, slavnija po životu, najslavnija po vladanju". Danas red klarisa broji oko 13 tisuća redovnica. Kod nas imadu dva samostana u Splitu i Samoboru. (sic) [od 30. ožujka 1947 u Samoboru, a od 1964 su u Zagrebu u Mikulićima, 3. samostan je u Požegi, op. M. K.]

Život sv. Klare bio je jasno usmjeren prema jednom cilju - ostvariti Kristovu želju: "Eto zaručnik ide, iziđite mu ususret" (Ev.). Sav je njezin rad isprepleten kao nekom zlatnom niti neprekidnog NASTOJANJA DA SE PRIPRAVI kako će biti dostojna da s Kristom pođe na svadbu. Stoga je u svojem životu i u životu svojih sestara zanemarivala sve ono što je zemaljsko, a unapređivala sve ono što je nebesko. Njezin je život bio sasvim siromašan u posjedovanju zemaljskih dobara, a sasvim bogat u posjedovanju Boga. Mnogi su mislili da siromašnim djevicama neće biti moguće živjeti bez ikakvih prihoda, no sv. Klara je, želeći svoje sestre odcijepiti od sveg što nije Bog, isprosila od sv. Oca "povlasticu siromaštva". Tražeći samo nebeske radosti svete se djevice mrtve raznovrsnom pokorom. Među ostalim: potpuna odvojenost od svijeta, neprekidni nemrs, spavanje na podu. - Potpuno odricanje svakog zemaljskog imanja i uživanja nužni je preduvjet da možemo svim srcem tražiti Boga. "Što manje posjedujemo stvorenja, to više posjedujemo Boga Stvoritelja. Za nas je gotovo uvijek jedno isto: nešto posjedovati i srcem uz to prianjati. Prvi korak k Bogu jest odricanje svega što nam nudi svijet" (B. Baur).

Kod dijeljenja sv. pričesti ponavlja danas Crkva riječi iz Evanđelja kako su mudre djevice čekale zaručnika. Poput Klare i drugih svetih djevica trebali bismo i mi svakog dana s velikom ljubavlju i odanošću dočekati Spasitelja da s nama proslavi euharistijsko slavlje. Koliko se tko više odcijepi od svega stvorenoga, toliko će više biti dostojan dočekati čas euharistijskog združenja s Bogom.

Kad je završila vrijeme zemaljske priprave, Klara je veselo POŠLA USUSRET KRISTU koji ju je poveo na nebesku svadbu. Došao je po nju s četom djevica, među kojima je bila jedna odličnija i sjajnija. Taj slavodobitni prelaz Klare opisuje starodrevna pjesma: "O s kakvim žarom polijeće Na svadbu s Božjim Janjetom! Lahorci blagi služe nju Pod nogom joj se svijajuć, A zora sipa Ljiljane Ispred nje putem stupajuć" (Nekadašnji himan na Večernji). I

mi smo pozvani na istu slavu. Od Klare moramo naučiti kako ćemo ostvariti poticaj koji nam danas Crkva upravlja: "Izađite ususret Kristu Gospodinu!" (Prič.). Ako sa svetima budemo čekali Krista i poput njih se pripravljali za njegov dolazak, bit ćemo zajedno s njima preneseni na oblacima ususret Kristu u nebeske visine, i tako ćemo SVAGDA BITI S GOSPODINOM" (1 Sol 4,16).

13. VIII. PODUHOVSKO VRIJEME
"EFETA! - OTVORI SE" (Ev.).

- Osim službe Božje poduhovskog vremena danas je također spomendan sv. HIPOLITA I KASIJANA, mučenika iz prvih kršćanskih vremena. Hipolit je bio prvi protupapa, a kad je uvidio svoju pogrešku, dostojno ju je okajao i podnio mučeničku smrt na otoku Sardiniji god. 236. zajedno s papom sv. Poncijanom kojemu se prije protivio. Sv. Kasijan je bio učitelj. Radi ispovijedanja kršćanske vjere svezali su mu ruke na leđa i odredili da ga njegovi učenici izbodu šiljcima i pisaljkama. Mučeništvo je bilo teško i dugotrajno jer su mučitelji bili nejaki. Bilo je to za Dioklecijanova vladanja god. 304.

Bog nam je omogućio da tjelesnim osjetilima zapažamo vanjski svijet koji nas okružuje. Slično nam je dao nadnaravne sposobnosti kojima možemo zapažati nadnaravni svijet. Kao što naša tjelesna osjetila mogu oslabiti, pače potpuno se onesposobiti, tako se može dogoditi da oslabe ili potpuno iznemognu naše nadnaravne sposobnosti. Spasitelj je mnogim slijepcima vratio vid. I sv. je Lovro kao i neki drugi sveci "znakom križa slijepe prosvjetljivao" (Na step. na 10. VIII.). Današnje nam Evanđelje pripovijeda kako je Spasitelj vratio sluh i govor gluhonijemom. Osim što su ta čudesa svjedočanstvo Božjeg djelovanja na svijetu, za Crkvu su to simboli otajstvenog Božjeg djelovanja na našu dušu, da otkrije i shvati nadnaravni svijet. Po sv. sakramentima otvaraju se naša duhovna osjetila, da u SVJETLU VJERE možemo promatrati Boga i božanski život koji nam je darovan. Nekoć su pripravnike za sv. krštenje, kojima su bile objavljene vjerske tajne nazivali "fotozomenoi - prosvijetljeni". U svjetlu vjere promatramo što za nas znače sv. otajstva našeg otkupljenja, da je Krist umro za naše grijehe, "da je pokopan i da je treći dan uskrsnuo" (Posl.). U svjetlu vjere shvaćamo kako je veliki Božji dar što su nam oprošteni grijesi, što pripadamo Crkvi, što živimo božanskim životom, pa zahvalnim srcem slavimo Boga: "Veličam te, Gospodine, jer si me primio i nijesi dao da se raduju neprijatelji moji nada mnom. Gospodine, k tebi sam vapio i ozdravio si me" (Prik.). U svjetlu vjere jasno gledamo buduću nagradu, a zemaljske nevolje kao pripravu za tu nagradu, pa ih možemo mnogo lakše podnositi. Sv. Pavao je o tom pisao svojim sunarodnjacima: "Kad ste bili prosvijetljeni, podnijeli ste tešku borbu patnja. Bili ste izloženi pogrdama i nevoljama i postali ste sudionici onih koji su to isto doživjeli. S radošću ste podnijeli kad su otimali vaša dobra jer ste znali da imate bolji i trajniji imetak" (Posl. na misi sv. mučenika).

Sv. Hipolit je bio zapao u zabludu u pogledu odnosa prema vrhovnom poglavaru Crkve, a kad je prosvijetljen nebeskim svjetlom upoznao istinu, tako se vladao da je bio dostojan da ga Krist ubroji među svoje svjedoke koji su njegovu istinu posvjedočili svojom krvlju. Što ne možemo shvatiti svojim razumom, to nam svjetlo vjere razjašnjava. Što ne možemo ispuniti svojim naravnim sposobnostima, imamo "pomoć našoj slabići" (Prik. molitva) u Bogu, "koji može neizmjerno više učiniti nego što molimo i mislimo" (Ef 3,20).

Sudjelovanje kod sv. tajna jača našu vjeru i naše duhovno zdravlje. Crkva za to danas moli: "Spasilo nas, Gospodine, sudjelovanje u tvojim svetim tajnama i utvrdilo u svjetlu tvoje istine" (Prik. molitva na misi sv. mučenika). O da nam se potpuno otvore nadnaravna osjetila pa da jasno upoznamo i cijenimo život o kojem je pisano: "PRAVEDNIK ŽIVI OD VJERE!" (Posl. na misi sv. mučenika).

14. VIII. VIGILIJA UZNESENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE
PUT KOJI VODI K SLAVI.

- Papa Leon IV. g. 847. piše da rimski puk običava prije blagdana Uznesenja bl. Djevice Marije cijelu noć provesti u bazilici sv. Marije Velike i da to noćno bogoslužje svršava u zoru svečanom sv. misom. Premda mi danas ne držimo niti tako dugo bogoslužje bdjenja, niti po noći, pridružujemo se u duhu tisućama onih koji su se noću pripravljali na blagdan Marijina Uznesenja i pomišljali kojim putem mogu i sami prispjeti k istoj slavi.

Svaka MOLITVA koja je uzdizanje uma i srca Bogu, a posebno NOĆNA MOLITVA daje nam svjetlo da vidimo kamo nam je ići i puni naše srce snagom koja nam je potrebna na putu. Naše doba, što iz prevelike užurbanosti i zaposlenosti, što iz nemara, sve više napušta bdjenje i molitvu u vrijeme noćne tišine kad nas nema što rastresti. Sveti su oci noćnoj molitvi pripisivali osobitu važnost: "O ponoći ustani i himnama slavi Gospodina Boga svojega" (Sv. Atanazije). "Nemoj dopustiti da ti cijela noć prođe beskorisno u spavanju, nego razdijeli vrijeme noći za san i molitvu." (Sv. Bazilije). "Noć nije samo za san. Crkva o ponoći ustaje na molitvu. Ustani i ti - ovo govorim muškarcima i ženama - klekni, uzdiši i moli. Ako imaš djecu, probudi i njih, da tvoja kuća na svaki način noću postane crkva. Ako su djeca nejaka i ne mogu dugo bdjeti, neka se kratko pomole, pa neka opet počivaju" (Sv. Zlatousti). "Ako se odriču sna oni koji proučavaju svjetovne znanosti, koliko se više moraju odreći sna oni koji žele upoznati Boga" (Sv. Ambrozije). "Svake noći moramo dva ili tri puta ustati da promatramo od sv. Pisma ono što znamo na pamet" (Sv. Jeronim). - No nije dosta samo moliti i promatrati, nego moramo svim silama uznastojati da ono što shvatimo PROVEDEMO U DJELO. Spasitelj naziva blaženima one "koji slušaju i opslužuju riječ Božju" (Ev.). Pokornička ljubičasta boja i drugi znakovi pokore kod današnjeg bogoslužja slikovito označuju da je potrebno uložiti mnogo truda i znoja da Božje zapovijedi u djelo provedemo.

Marijin zemaljski život je savršeni UZOR PRIPRAVE ZA POLAZAK U NEBO. O riječima je Božjim razmišljala (Lk 2,19) i zanosnom molitvom veličala Boga (Lk 1,46). Kako je Božju nauku provodila u djelo pokazuje njezin bezgrešni život i divne kreposti kojima je bila urešena. Bogoslužje nam te kreposti slikovito opisuje kad stavlja danas Mariji u usta riječi: "Ja sam majka lijepe ljubavi, straha, znanja i svete nade. U meni je sva milina puta i istine. U meni je sve ufanje života i kreposti" (Posl.). Krepost koja nas najpotpunije pripravlja za vječnu slavu jest poniznost. Upravo u toj kreposti se Marija na poseban način odlikovala. Nazvala se "službenicom Gospodnjom" (Lk 1,30). Upravo zato je bila uzvišena više od svih drugih stvorova.

Poput Marijina života i naš bi cijeli život trebao biti neprekidna priprava na slavni polazak na nebo. Dok se pripravljamo kako ćemo "radosno sudjelovati u njezinoj svetkovini" (Molitva) trebamo još više nastojati da "pomoću njezina zagovora ustanemo iz naših grijeha" (Poprič.) i da ukrasimo svoju dušu njezinim krepostima, a osobito poniznošću. Pripravljajući se u pokori i poniznosti za svečani i radosni blagdan trebamo utisnuti u srce riječi vječne Mudrosti: "GLORIAM PRAECEDIT HUMILITAS - BEZ PONIŽENJA NEMA UZVIŠENJA" (Izr 15,33).

15. VIII. UZNESENJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE
"AD RESSURECTIONIS GLORIAM - K SLAVI USKRSNUĆA" (Poprič.).

- Crkva svetkuje "rođendan za nebo" svojih svetaca. Najsvečanije svetkuje slavodobitni ulazak u nebo Kraljice svih svetih. Svetkovina Marijina Uznesenja slavi se na Istoku od 5. st., a u Rimu od 7. Prvotno se svetkovala 18. siječnja, a današnji je datum odredio car Mauricije (582-602). Vjersku istinu da je "bezgrešna Bogorodica vazda Djevica Marija poslije zemaljskog života bila dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu" vjerovali su kršćani od najstarijih vremena, a za dogmu kršćanske vjere proglasio ju je sv. otac Pijo XII. za

velikog jubileja 1. XI. 1950. okružen velikim brojem prelata i vjernika iz cijeloga svijeta. Iza ovog proglašenja sv. Otac je prikazao sv. misu na čast Uznesenja Marijina po novom obrascu koji je malo poslije propisan za cijelu Crkvu.

Poslije slavne Kristove Pashe - prelaza s ovoga svijeta k Ocu NIJE BILO SLAVNIJEG OD MARIJINA, PRELAZA koji danas svetkujemo i promatramo. Da bismo se što potpunije uživjeli u Marijin slavodobitni svšetak zemaljskoga, a početak nebeskoga života, stavlja nam Crkva pred oči nekoliko slika iz prirode i iz svete povijesti: "Djevice premudra, što se dižeš kao rujna zora! Kćeri sionska, sva krasna i slatka, lijepa kao mjesec, izabrana kao sunce! (Ant na 1. Večernji). Sva ukrašena ulazi kraljeva kći, njezin je plašt od zlatnih tkanina (Na step.). Znak se veliki pokazao na nebu: Žena obučena u sunce, a mjesec pod njezinim nogama, a na glavi joj kruna od dvanaest zvijezda" (Ulaz). Marija je zajedno s Kristom izvojevala potpunu pobjedu nad vragom, grijehom i smrću. Stoga je danas slavimo kao novu Juditu: "Gospodin te blagoslovio u svojoj jakosti jer je po tebi uništio naše neprijatelje. Blagoslovljena si ti, kćeri, od Gospodina Boga višnjega nad sve žene na zemlji. Blagoslovljen Gospodin koji je stvorio nebo i zemlju, koji te je vodio da odrubiš glavu vođi naših neprijatelja. On je tvoje ime tako proslavio da neće ponestati tvoja hvala s ljudskih usta" (Posl.).

Marijino je uznesenje "VELIKI ZNAK" (Ulaz) naše buduće slave. Crkva joj danas kliče: "Rajska su nam vrata otvorena po tebi, koja danas s anđelima slaviš slavlje" (Ant. na Jutarnji). Na Mariji su se najprije ostvarile riječi Božje objave o uskrsnuću tijela: "Kao što u Adamu svi umiru, tako će u Kristu svi oživjeti: prvenac Krist, zatim svi oni koji su njegovi" (2. čitanje na Jutarnji). S Crkvom danas molimo da i mi "budemo dionici iste slave" (Molitva), da "budemo privedeni k slavi uskrsnuća" (Poprić.).

Ako smo određeni da jednom budemo dionici Marijine slave, treba da već za našeg zemalskog života "NAŠA SRCA BUDU KOD BOGA kao i njezino. Za boravak kod Boga umom i srcem današnje bogoslužje upotrebljava značajne izraze: "Ad superna semper intenti - uvijek povezani s nebom" (Molitva) i "corda nostra caritatis igne succensa, ad te iugiter adspirent - da naša srca raspaljena vatrom ljubavi stalno čeznu za tobom" (Prik. molitva).

Kad smo s Kristom sjedinjeni u sv. pričesti, onda smo i vrlo blizu proslavljenoj Majci Mariji. To je već početak slavnog uzvišenja koje ćemo doživjeti kod uskrsnuća tijela. Stoga već sada pjevamo s Marijom njezinu pjesmu zahvalnicu koju ćemo tada još radosnije pjevati: "Pogledao je na poniznost svoje službenice, jer gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji, jer mi je svesilni učinio velike stvari" (Ev. i Prič.).

16. VIII. SV. JOAKIM
"PATREM ESSE VOLUISTI - HTIO SI DA BUDE OTAC" (Molitva).

- O ocu presv. Djevice Marije ništa nam ne govori sv. Pismo. Predaja kaže da se zvao Joakim, da je bio vrlo pobožan, da je bio vrlo milosrdan prema siromasima i da je obilno dijelio milostinju. Crkva danas hvali njegovu blagost: "Razasu, dade siromasima, pravda njegova ostaje u vijeke vijeka (Ulaz. Na step.). O njegovim milostinjama pripovijedat će čitav zbor svetih" (Posl.). Blagdan sv. Joakima počeo se na Zapadu svetkovati u 15. st., a na Istoku još mnogo ranije. Papa Leon XIII. g. 1879. uvrstio je ovaj blagdan u red važnijih svetkovina.

Premda ne znamo mnogo pojedinosti iz života sv. Joakima, ono jedno što znamo, da je bio OTAC MAJKE SINA BOŽJEGA, dovoljno nam je da se s udivljenjem zagledamo u blagi lik sv. patrijarha. Što nas već sam razum uči, izrazuje ovako nadahnuti mudrac: "Kruna su starcima sinovi sinova, a slava djeci su roditelji njihovi" (Izr 17,6). Bogoslužje posebno ističe njegovo dostojanstvo što je bio u najbližem rodu s Marijom i Spasiteljem Isusom: on je bio "otac Marije Djevice" (Prik. molitva), "otac Roditeljice ljubljenoga Sina tvoga, Gospodina našega Isusa Krista" (Poprič.), on je zadnji u dugom nizu patrijarha od kojih je po tijelu

potekao Spasitelj (Ev.), on je "vjerni i razboriti sluga kojega je postavio gospodar nad svojom obitelju" (Prič.). Na njegovo potomstvo, više nego na potomstvo ijednog drugog čovjeka, odnosi se obećanje Božjeg blagoslova: "Silno će biti na zemlji potomstvo njegovo, rod pravednika bit će blagoslovljen" (Na step.). Naše posebno udivljene zaslužuje činjenica da je čovjek koji nije bio sačuvan od istočnog grijeha dao život Bezgrešnoj. Joakim je sigurno radi ovog uzvišenog poziva bio odlikovan osobitom svetošću i izvanrednm čistoćom. "Plemeniti plod uvijek potječe od plemenitog stabla. Marijino Bezgrešno Začeće obasjava sjajnim svjetlom ženidbeni vez Joakima i Ane" (B. Baur).

Joakim je dao svijetu Mariju, koja nam je dala Krista. Svećenici i svi vjernici VRŠE SLIČNU ULOGU kod Spasiteljeva euharistijskog dolaska: svećenici poput Marije neposredno, a vjernici poput Joakima posredno preko svećenika. O presv. Djevici piše sv. Beda: "Verbi incarnandi ministra facta est - Po njoj je Riječ tijelom postala". Slično se može reći i o svećeniku jer po njemu dolazi svijetu Spasitelj. Roditelji koji dadu sina za svećenika, učitelji i odgojitelji koji ga odgajaju da postane dostojan službenik Božjih tajna, vrše službu koja je vrlo slična Joakimovoj. Pače i svi oni koji na bilo koji način doprinose dostojnom vršenju sv. euharistijske žrtve, npr. izgrađujući i uređujući crkve, pripremajući sv. posuđe, ruho, kruh, vino i sl. imaju veći ili manji udio u otajstvenom Kristovom dolasku.

Bog mi je dao velike naravne i nadnaravne darove, ali je moje osobito odlikovanje što mi je povjerio tajne svoga Tijela i Krvi. Nikakva oskudica zemaljskih dobara ne smije me učiniti malodušnim jer za mene kao i za Joakima vrijede riječi psalmiste: "Postavio si ga, Gospodine, nad djelima svojih ruku" (Prik.).

17. VIII. DVANAESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
SLAVNA SLUŽBA DUHA (Posl.).

- Gotovi nijedne nedjelje po Duhovima ne pružaju nam misni tekstovi toliko obilje ugodne duhovne hrane za naš um, volju i srce kao upravo danas. Pred nama se prikazuje u svemu svom sjaju SLAVA NOVOGA ZAVJETA, svećenstvo Krista i njegovih namjesnika, javn i privatno bogoštovlje, kršćanski život, a posebno njegove dvije glavne značajke: ljubav prema Bogu i bližnjemu.

Čovječanstvo koje stenje u tjelesnim i duhovnim nevoljama, orisao je Spasitelj poznatom prispodobom: "Neki je čovjek silazio iz Jeruzalema u Jeriho i upadne među razbojnike koji ga opljačkaše, izraniše i otiđoše, a njega ostaviše napola mrtva" (Ev.). Tom bijednom čovječanstvu stavlja današnje bogoslužje u usta riječi: "Bože, u pomoć mi priteci, Gospodine, pohiti da mi pomogneš" (Ulaz). Što nisu mogli učiniti svećenici i leviti Staroga zavjeta učinio je KRIST, MILOSRDNI SAMARITANAC. On je jedini spasio izranjeno čovječanstvo i doveo ga u gostionicu svoje Crkve. Crkva se kroz svoju povijest brinula više nego ikoja druga ustanova, da oslobodi čovječanstvo od tjelesne bijede, premda je njezina glavna svrha da oslobađa ljude od duhovnih bijeda i da ih uzdiže do sudjelovanja u božanskom životu. Spasitelj je ostavio na zemlji NOVOZAVJETNO SVEĆENSTVO da poslije njegova polaska na nebo nastavlja mjesto njega službu milosrdnog Samaritanca. "Božanski je Otkupitelj htio, da onaj svećenički život koji je on započeo u smrtnom tijelu svojim molitvama i svojom žrtvom, ne prestane kroz vjekove ni u njegovu otajstvenom tijelu Crkvi. Zato je i ustanovio vidljivo svećenstvo da se posvuda prikazuje čist prinos, kako bi ljudi od istoka sunca do zapada oslobođeni grijeha, pokoravajući se glasu savjesti, služili rado i nada sve Bogu. Crkva, vjerna naredbi primljenoj od svog Utemeljitelja, nastavlja svećeničku službu Isusa Krista prije svega svetom liturgijom. I to u prvom redu čini na oltaru gdje se križna žrtva neprestano prikazuje i obnavlja uz jedinu razliku u načinu prikazivanja. Zatim po sakramentima koji su osobita sredstva po kojima ljudi bivaju dionici vrhunaravnog života. I napokon slavospjevom hvale kojim svaki dan hvali predobroga Boga" (Enc. "M. D.").

Današnja Poslanica, Evanđelje i Prikazna pjesma uspoređuju službu Mojsija i starozavjetnih svećenika sa službom Krista i njegovih namjesnika. Svijestan da vrši uzvišenu službu mjesto Krista pisao je apostol Pavao Korinćanima: "Naša je sposobnost od Boga koji je učinio da budemo dostojni službenici Novoga zavjeta. Ako je (starozavjetna) služba smrti bila tako slavna da sinovi Izraelovi nisu mogli gledati u lice Mojsijevo radi prolazne njegove slave, kako da ne bude slavnija (novozavjetna) služba Duha?" (Posl.).

Na Kristovo djelovanje, dok je na svijetu živio, a jednako i na milosno djelovanje njegove Crkve sve do konca svijeta odnose se riječi koje je rekao učenicima: "Blago očima koje vide što vi vidite!" (Ev.). Doista su bile blažene oči apostola i učenika koje su gledale Boga u ljudskom tijelu. No jednako su blažene oči svih koji imadu sreću gledati slavu Božju u novozavjetnoj Crkvi i osjećaju na sebi milosno Božje djelovanje po sv. sakramentima. Kako je dakle veliko djelo ako nešto doprinesemo da naša braća i sestre ugledaju Božju slavu i osjete njegovo milosno djelovanje! Svi mi, i svećenici i vjernici, pozvani smo da nastavljamo službu Krista - milosrdnog Samaritanca. Svima nama danas Crkva upravlja riječi: "IDI, I TI ČINI TAKO!" (Ev.).

18. VIII. PODUHOVSKO VRIJEME
"PHASE SPIRITUS SANCTI - PROLAZAK DUHA SVETOGA" (Sv. otac Pijo XII. u govoru od 22. IX. 1956).

- Današnji misni obrazac prožet je mišlju na uzvišenost života Kristove Crkve i svetost njezina bogoštovlja, te nas potiče da razmišljamo o živom nastojanju kako bi svi vjernici što aktivnije sudjelovali u svetim tajnama. To nastojanje obično nazivamo LITURGIJSKA OBNOVA.

Ako svećenici i vjernici "dostojno i pohvalno vrše službu Božju", to je veliki "Božji dar" (Molitva). Sudjelovanje kod žrtve sv. mise "doprinosi oproštenje nama, a čast imenu Božjemu" (Prik. molitva). Uopće bujnost i punoća našega duhovnog života ovisi o našem sudjelovanju u svetim tajnama (Usp. Poprič.). Sv. Pijo X. je ustvrdio da je to sudjelovanje "PRVO I NENADOKNADIVO VRELO PRAVOG KRŠĆANSKOG ŽIVOTA" (Motu proprio "Inter pastoralis"). Budući da naš duhovni život ovisi o našem sudjelovanju u sv. tajnama, sasvim je očito da je "pokret koji ide za liturgijskom obnovom NAJVEĆI DAR DUHA SVETOGA NAŠEM VREMENU" (Kardinal Faulhaber). Sv. otac Pijo XII. ističe da je ovo živo nastojanje ne samo milosni dar Duha Svetoga, nego upravo njegov milosni prolazaku u Crkvi: "Liturgijski se pokret pokazao kao znak osobite Božje providnosti u sadašnjem vremenu, kao PROLAZAK DUHA SVETOGA u njegovoj Crkvi, da što više približi ljude otajstvima vjere i bogatstvu milosti koje se nalazi u aktivnom sudjelovanju vjernika u liturgijskom životu. Zanimanje za liturgiju, provođenje u život i aktivno sudjelovanje vjernika zauzeli su toliki razmjer da je to bilo nemoguće do danas i predstaviti. Liturgija daje značajno obilježje čitavom današnjem životu Crkve, pače i čitavom religioznom nastojanju" (Govor učesnicima međunarodnog liturgijskog kongresa u Asizu 22. IX. 1956). S tim riječima sv. Oca dobro se slaže ono što je ustvrdio jedan od vodećih pobornika liturgijske obnove: "Započinje LITURGIJSKA EPOHA CRKVENE POVIJESTI" (B. Fischer).

Što življe i pobožnije bude ovo sudjelovanje vjernika u liturgijskim misterijima, to više će se OBNAVLJATI CJELOKUPNI VJERSKI ŽIVOT kršćana. Duh Sveti koji je Duh ljubavi i "djelitelj života" (Vjerujem), potiče nas da crpimo duhovni život na njegovu prvom izvoru gdje možemo najpotpunije usisati srž božanske nauke o kršćanskom životu: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom i svim umom svojim, a svoga bližnjega kao samoga sebe" (Ev.). U tom smislu treba shvatiti ono što Crkva danas moli, da "nas oživi sveto sudjelovanje u ovom misteriju" (Poprič.).

Moram se ozbiljno ispitati kakav je moj odnos prema ovom nastojanju i što sam do

sada učinio da se na meni i drugima ostvare riječi apostola Pavla: "Učinio je da budemo dostojni službenici Novoga zavjeta" (Posl.). I o mojem nastojanju ovisi bujnost milosnog života Crkve što ga simbolično označuje Božji blagoslov u prirodi o kojem danas pjevamo: "Od ploda djela tvojih, Gospode, siti se zemlja. Ti izvodiš kruh iz zemlje i vino veseli srce čovječje; lice mu se sja od ulja, a kruh krijepi njegovo srce" (Prič.).

19. VIII. SV. IVAN EUDES
"INSTRUATUR EXEMPLIS - DA SE NAUČIMO NA PRIMJERIMA" (Molitva).

- Rođen je u mjestu Ry (Normandija) g. 1601. Kod prve sv. pričesti zavjetovao je vječnu čistoću i stavio se pod posebnu zaštitu bl. Djevice Marije. Kad je god. 1626 postao svećenik, dao se na propovijedanje i održavanje pučkih misija. U tom spasonosnom poslu prokrstario je gotovo sve francuske pokrajine. Uvidjevši da je glavni uzrok nemarnom kršćanskom životu nedostatak dobro odgojenih duhovnih pastira, ustanovi družbu svećenika kojima je glavna svrha odgajanje klera u dijecezanskim sjemeništima. Osim toga je ustanovio i jedan ženski red koji se brine za djevojke. Sv. Ivan se osobito istakao širenjem pobožnosti prema presv. srcu Isuovu i Marijinu. Današnje bogoslužje slavi njegove zasluge u promicanju te pobožnosti i u osnivanju spomenutih redova: "Bože, ti si svoga svetoga priznavaoca Ivana divno rasplamtio da promiče štovanje presv. srca Isusova i Marijina i po njemu si podigao nove redovničke družbe u svojoj Crkvi" (Molitva). U svojem nastojanju oko obnove duhovnog života klera i vjernika morao se mnogo boriti protiv jansenista. Umro je u Caenu (Francuska) god. 1680. Svetim ga je proglasio Pijo XI. na Duhove god. 1925.

Osobita značajka života sv. Ivana je izvanredna SKRB ZA ODGOJ KLERA. On je dobro shvatio da pobožnost vjernika ovisi prije svega o pobožnosti svećenika. Život duhovnih osoba je najrječitija propovijed za vjernike. Radi toga Crkva živo želi da život svećenika bude tako urešen krepostima kako bi vjernici mogli u njima gledati odraz "dobrote i čovjekoljublja Spasitelja našega Boga" (Tit 3,4). Od duhovnih pastira traži se mnogo veća svetost i znanje nego od običnih vjernika. "Treba upotrebiti sva prikladna sredstva da se svećenički kandidati svestrano odgoje i izgrade kao savršen čovjek u Kristu Isusu. Tko je urešen svećeničkim dostojanstvom, on postaje poslanik Gospodara znanosti, te se s pravom naziva sol zemlje i svjetlo svijeta. Stoga mora dobro poznavati svete znanosti, kako bi mogao biti vjeran odgojitelj i djelitelj tajna Božjih i savršen Božji čovjek spreman za svako dobro djelo" (Ap. konst. "Sedes sapientiae" od 31. V. 1956.).

Ne bi smio mirno čekati svršetak života nijedan svećenik koji se nije pobrinuo da netko poslije njegove smrti nastavi njegov rad na njivi Gospodnjoj. A svi članovi Božjeg kraljevstva i svećenici i vjernici u svojem djelokrugu prema sredstvima i mogućnostima trebali bi POTPOMAGATI SPASONOSNO NASTOJANJE za što veći broj svećeničkih zvanja. Tko ne može na drugi način, može barem molitvom doprinijeti da Božji odabranci u kreposti i svetosti "procvatu poput palme i uzrastu poput libanskog cedra u domu Gospodnjemu" (Na step.).

Pobožna molitva da "Gospodar žetve pošalje poslanike u svoju žetvu" (Lk 10,2), marljivo nastojanje oko što većeg broja svećeničkih zvanja i revna skrb oko njihova duhovnog odgoja to je osobiti oblik sudjelovanja u sv. žrtvi i u svećeničkoj službi uopće. Osobita radost srca Isusova i Marijina bit će ako što veći broj svećenika bude o sebi mogao dostojno reći: "Ugledajte se na mene, kao i ja na Krista!" (1 Kor 11,1).

20. VIII. SV. BERNARDO
"SVJETLO SVIJETA" (Ev.).

- Zvijezda prvog reda na obzorju Katoličke Crkve, koja nije smrću ugasila nego jače zasjala, sv. Bernardo opat i naučitelj rođen je god. 1090. u mjestu Fontaines -lez - Dijon. Vrlo pobožno odgojen odluči poći u samostan. Kad su ga braća i drugovi htjeli od toga odvratiti, on ih je tako zagrijao za samostanski život da ih je 30 pošlo s njim u samostan u Cisterciju (Citeaux), a među njima su bila i četiri njegova brata. U samostanu se već u početku odlikovao tolikom redovničkom savršenošću da je nakon tri godine redovništva bio poslan kao opat s dvanaestoricom braće u novoosnovani samostan u Clairvaux-u. Svojom revnošću i lijepim postupkom privukao je velik broj ljudi. On je bio duhovni otac i vođa preko 800 redovnika. Među njima su bili mnogi grofovi, knezovi i učenjaci. Jedan između njih je postao papa Eugen III. Sveti Bernardo je znao uzorno spojiti promatranje nebeskih stvari s najvećom aktivnošću u tadanjem društvu. Noći je provodio u molitvi i proučavanju sv. Pisma, a dane u radu i skrbi za svoju braću. "Nečuveno mnogo je molio, radio i propovijedao" (B. Baur). Propovijedanjem je organizirao drugu križarsku vojnu 1147. S takvim oduševljenjem, da je često zagrijao i one koji nisu razumjeli njegova jezika. Posebnom su milinom ispunjeni govori o presv. Djevici Mariji. Možemo slobodno ustvrditi da nitko ni prije ni poslije njega nije tako lijepo govorio o njoj. Za vrijeme raskola god. 1130. prokrstario je cijelu Francusku, Italiju i Njemačku nagovarajući sve da pristanu uz pravoga papu Inocenta II. Sa svih strana mu je narod hrlio u susret. Svi su se tiskali oko njega da mu poljube noge ili da mu se barem haljine dotaknu. Bog je preko njega učinio nebrojena čudesa. Uza sve milosne Božje darove i časti koje su mu ljudi iskazivali, ostao je uvijek duboko ponizan. Sveto je umro god. 1153. Tijelo mu je pokopano u opatskoj crkvi u Clairvaux-u uz oltar bl. Djevice. Radi miline njegovih govora nazvan je "DOCTOR MELLIFLUUS - NAUČITELJ MEDENIH USTA".

Bogoslužje hvali i stavlja nam za uzor današnjeg sveca kao čovjeka koji se odlikovao osobitom SVETOŠĆU I ZNANJEM: "Pravednik će se truditi da urani do Gospodina koji ga je stvorio, i uzdizat će svoje molitve Svevišnjemu. Otvorit će na molitvu svoja usta i skrušit će se za svoje prestupke. Ako bude htio veliki Gospodin, napunit će ga duhom razuma, a on će riječi svoje mudrosti izliti kao kišu i molitvom će slaviti Gospodina. On će sam upravljati njegovim nakanama i znanjem, da razmišlja o njegovim tajnama" (Posl.). Takav je bio Bernardo, uronjen u tajne Božje istine i ljubavi. Kao što sunce ili svjetiljka zrači svjetlo i toplinu oko sebe, tako je i Bernardo širio svjetlo Božje istine i žar Božje ljubavi na svoju bližu i dalju okolinu. Uvijek i svagdje je širio nastojanje za posvećenjem ljudi: kao obnovitelj redovničkog života, kao propovjednik križarske vojne, kao naučitelj Crkve, kao čudotvorac, kao savjetnik papa i careva, kao pobornik crkvenog jedinstva i čistoće vjere, kao čovjek izvanredne svetosti i kreposti i osobiti ljubitelj presv. Djevice.

Poput Bernarda trebao bih i ja nastojati da u svojem životu ispunim Kristove riječi: "Neka svijetli vaše svjetlo pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave vašega nebeskog Oca" (Ev.). Riječi nebeske mudrosti kojima širim Božju slavu, ujedno su i riječi koje donose nadnaravni život ljudima prema nauci Božje objave: "Pravednikova su usta potok kojim struji život" (Izr 10,11).

21. VIII. SV. IVANA DE CHANTAL
"ČUDESNA SNAGA DUHA"(Molitva).

- Utemeljiteljica reda Pohođenja bl. Djevice Marije sv. Ivanica Franjka rođena je u Dijonu god. 1572. Već kao dijete od pet godina pokazala je veliku odlučnost kojom se i poslije u životu isticala. Već u toj dobi je uzela nekom kalvinisti knjigu iz ruku i bacila je u vatru, pa mu rekla: "Evo kako će u paklu gorjeti svi krivovjerci koji iskrivljuju Kristovu vjeru!" Udavši se za barona De Chantal, bila je uzorna majka. Brižno se brinula za svoju djecu i

mnogobrojne siromahe. Pošto joj je muž poginuo u lovu, pokazala je veliku snagu duha kad je sinu ubojice bila kuma na krštenju, hoteći tim pokazati da velikodušno oprašta. Od presudnog značenja za njezin duhovni napredak bilo je poznanstvo sa sv. Franjom Saleškim. Pod njegovim snažnim i milim vodstvom odcijepila je duh od svega zemaljskoga. Upoznavši Božju volju, stupi u samostan i dade se na oblikovanje novog reda koji je osnovala u zajednici sa sv. Franjom. Proživjevši 31 godinu kao redovnica, umrla je god. 1641. U času njezine smrti vidio je sv. Vinko Paulski kako u susret njezinoj duši ide duša sv. Franje. Tijelo joj je pokopano uz tijelo sv. Franje u crkvi Pohođenja u Annecy-u.

Sv. Ivanku je uz žensku milinu i ljupkost krasila velika SNAGA DUHA. Ta se snaga pokazala na osobit način kod njezina rastanka s djecom i rodbinom. Najmlađi i najdraži sin Celso objesio joj se oko vrata, a kad ga se nekako oslobodila, baci se on na kućni prag i reče da će samo preko njegova tijela izići. Začas se zaustavila, a kad joj M. Robert, bojeći se za osnutak novoga reda rekao, da se valjda neće pustiti svladati od suza jednog djeteta, odgovori mu: "Ne! Ali ipak pomislite, da sam majka!" Zatim je pogledala na nebo i svladavši majčinsku ljubav prešla preko svog djeteta. S pravom danas Crkva hvali toliku odvažnost riječima vječne mudrosti: "Ženu jaku tko da nađe? Njezina je cijena kao stvari donesenih iz daleka, iz skrajnjih strana zemlje. Obučena je jakošću i ljepotom i radovat će se u posljednji dan" (Posl.).

Današnja je svetica divno nasljedovala primjer Spasitelja Isusa koji je najsavršenije znao SPOJITI BLAGOST SA STROGOŠĆU. Kako li je on nježno i dobrostivo postupao s djecom, s grešnicima, s Marijom Magdalenom, s preljubnicom, s razbojnikom na križu, s Petrom. No kad je trebalo nastupio je sasvim oštro i strogo: bičem je istjerao trgovce iz hrama. Odvažno je prijetio književnicima i farizejima, a Petra je ozbiljno ukorio: "Idi od mene sotono! Jer ti ne misliš što je Božje nego što je ljudsko" (Lk 8,33).

Kad trebamo nešto poduzeti, često se prenaglimo i izgubimo smisao za blagost i dobrotu. Isto tako često radi naše blagosti trpi red i izvršivanje zakona. Od Spasitelja Isusa, od sv. Franje Saleškoga, od njegove učenice sv. Ivanke trebali bismo naučiti kako ćemo se u svojim nastupima pokazati čvrsti i ustrajni kao otac, a blagi i samilosni kao majka. Sv. euharistijska žrtva i gozba može nam u srce uliti "Duh ljubavi" (Poprič.) i pomoći nam da "svladamo sve suprotnosti" (Molitva). Nastojanje i rad svakog svećenika i vjernika trebali bi biti takvi da se o njem može reći: "SNAŽNO dopire od kraja do kraja i SLATKO sve razređuje" (Mudr 8,1).

22. VIII. SRCE MARIJINO
OGNJIŠTE LJUBAVI.

- Kao što pod simbolom presv. Srca Isusova štujemo svu ljubav koju je Krist pokazao ljudima, slično pod simbolom bezgrešnog Srca Marijina štujemo čitav njezin unutarnji život, a prije svega njezinu prečistu i žarku ljubav prema ljudima. Crkva naziva presv. Srce Isusovo kao "žarko ognjište ljubavi". Slično možemo i Marijino bezgrešno Srce nazivati ognjištem ljubavi jer je za zemaljskoga života bez prestanka izgaralo kao i Srce njezina Sina, a poslije zemaljskog života se još više ražeglo. Štovanje Srca Marijina temelji se na izvanrednoj svetosti, savršenosti i čistoći njezine duše i na osobitoj povezanosti s njezinim božanskim Sinom. Počeci ove pobožnosti sežu u najdavnija vremena, ali se osobito razmahala u 17. i 18. st. nastojanjem sv. Ivana Eudesa. Liturgijsko je štovanje odobrio papa Pijo VII. god. 1805. Ukazanje presv. Djevice u Fatimi i molbe mnogih biskupa dali su sv. ocu Piju XII. poticaj da u teškim vremenima drugog svjetskog rata g. 1942. posveti cijeli svijet bezgr. Srcu Marijinu i da malo vremena poslije toga propiše za cijelu Crkvu današnji blagdan.

Marijino je Srce bilo "dostojno prebivalište Duha Svetoga" (Molitva). Duh Sveti, početnik svake ljubavi, učinio je da je u tom bezgrešnom srcu bez prestanka na "neopisiv

način gorjela BOŽANSKA VATRA" (Prik. molitva). "Marijina ljubav odgovarala je onoj velikoj svetosti i milosti kojima je obilovala njezina presv. duša. A toj svetosti i milosti nema primjera među stvorovima. Da je svemogući Bog nije držao na životu radi onih velikih zadaća koje joj je namijenio, bila bi presv. Djevica umrla od silnoga žara svoje ljubavi prema Bogu. I kad je došlo vrijeme da Marija pođe s ovoga svijeta, nije trebalo ništa drugo nego da Svemogući pusti neka njezina ljubav razvije svu svoju moć - i tijelo je Marijino moralo da prestane živjeti zemaljskim životom jer nije moglo podnositi tolikog žara nebeske vatre" (S. Petrov). Svoju ljubav PREMA BOGU izrazila je blažena Djevica u veličanstvenoj pjesmi prigodom posjeta rođakinji Elizabeti: "Veliča duša moja Gospodina i raduje se duh moj u Bogu spasitelju mojemu" (Redak iza Aleluja). A ljubav i samilost PREMA LJUDIMA pokazala je prigodom svadbe u Kani kad je rekla svome božanskom Sinu: "Nemaju vina" (Iv 2,3).

Osobiti razlog zašto moramo posebno štovati Marijino bezgr. Srce jest njezin MAJČINSKI ODNOS prema nama. U zadnjim časovima svoga zemaljskog života Spasitelj je sve nas u osobi sv. Ivana apostola povjerio njoj kao djecu, a nju je dao nama za majku. U času sv. pričesti ponavlja Crkva riječi iz Evanđelja: "Reče Isus Majci svojoj: Ženo, evo ti sina. Zatim reče učeniku: Evo ti majke. I od onoga časa uze je učenik sebi" (Prič.) Na oltaru se ponavlja ono što se zbilo na Kalvariji. Radi toga bi sudjelovanje u Kristovoj žrtvi moralo učvrstiti naš SINOVSKI ODNOS prema Mariji, kojoj nas je Spasitelj predao za djecu dok je na križu visio.

U majčinskom Marijinom Srcu naći ćemo svu ljubav i utjehu koju naše srce traži. Marija nas zove da uživamo njezinu majčinsku dobrotu: "Dođite k meni svi koji me želite i nasitite se rodova mojih, jer je duh moj slađi od meda i nasljedstvo je moje slađe od medenoga saća" (Posl.) Eto "utočišta za grešnike", eto "utjehe za žalosne", eto "pomoćnice za sve kršćane"! Pristupimo dakle s pouzdanjem k prijestolju milosti da primimo milosrđe i nađemo milost kad nam ustreba pomoć.

23. VIII. SV. FILIP BENICIJE

"EXIMIUM HUMILITATIS EXEMPLUM - ODLIČNI PRIMJER PONIZNOSTI" (Molitva).

- Peti general reda servita sv. Filip Benicij rođen je god. 1233. u plemičkoj obitelji u Firenci. Tek mu je bilo pet mjeseci kad je rekao majci neka dade milostinju službenicima presv. Djevice. Pošto je dovršio nauke u Parizu, vratio se kući i povukao se na brdo Senarij gdje se bavio razmatranjem i molitvom. Malo iza toga uđe u red servita te se posveti svim silama širenju Božje i Marijine slave. U tom spasonosnom poslu prokrstario je svu Evropu i veći dio Azije. Osobito je ljubio bolesnike i siromahe. Tako je jednom u mjestu Camigliano blizu Siene zaogrnuo svojim plaštem gubavca koji je na to odmah ozdravio. Glas se o tom čudu ubrzo raširio tako da su kardinali, koji su se skupili poslije smrti pape Klementa IV. da mu izaberu nasljednika, odlučili da izaberu Filipa. Kad je on to čuo, sakrio se u nekom brdu i tu ostao sve dok nije izabran papa Grgur X. Mnogo je učinio za svoj red tako da ga nazivlju drugim utemeljiteljem. Sveto je umro grleći raspelo god. 1285. osmi dan iza blagdana Uznesenja presv. Djevice, koju je cijeli život osobito štovao.

Sv. Filip je dobro znao da sve što je zemaljsko zarobljuje duh i ometa mu da se diže k Bogu. Stoga se brižno nastojao ODCIJEPITI OD SVEGA ŠTO NIJE VJEČNO. Vidio je kako su teški lanci kojima zemaljsko bogatstvo i zemaljske naslade sputavaju ljude za zemlju. Stoga ih se potpuno odrekao. Vidio je da se i u životu kršćana, redovnika i svećenika često puta ispuni stara riječ: "Honores mutant mores, rare in meliores - Časti mijenjaju ljudsko vladanje, ali rijetko na bolje". Radi toga se uporno klonio svih časti, pače i od one koja je spojena s najuzvišenijom službom na zemlji - papinske časti. To je sve za njega bio nužni preduvjet da može bez zapreke težiti za Bogom i onim što je Božje, poput sv. Pavla koji je

pisao: "Što mi je bilo dobitak, to sam smatrao za štetu poradi Krista. Nego dapače sve držim za štetu prema preznamenitoj spoznaji Krista Isusa, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i smatram za blato da Krista stečem i da se nađem u njemu" (Fil 3,8-9).

Promatrajući ovaj "odlični primjer poniznosti" (Molitva), primjer odricanja svega što bi ga moglo učiniti velikim pred ljudima, moli danas Crkva za svoje službenike da i oni nauče "nasljedujući njega PREZIRATI ZEMALJSKU SREĆU i uvijek TRAŽITI ONO ŠTO JE NEBESKO" (Molitva). Posebno se danas moramo naučiti prezirati čast i ugled kod ljudi. Što se više ponizimo pred ljudima, to smo vredniji pred Bogom: Sva snaga počiva na poniznosti, a oholost je sasvim krhka. Ponizni su kao klisure koje su doduše na nižem ali su jake i čvrste, a oholi su kao dim koji se diže u visinu ali ga brzo nestaje" (Sv. Augustin). Morali bismo dakle nastojati ne samo da se radujemo kad nas zapostavljaju nego također i sami tražiti da budemo niže od drugih. Sv. Pavao je o tom pisao: "Ništa ne činite iz prkosa ili za taštu slavu, nego neka ponizno jedan drugoga smatra većim od sebe" (Fil 2,3). Tko bude prezirao zemaljsko imanje, zemaljske radosti, zemaljske časti i zemaljsku veličinu, a tražio samo ono što je nebesko, "kad dođe gospodar njegov, postavit će ga nad svim svojim imanjem" (Prič.).

24. VIII. SV. BARTOL AP.
OČEVII I SINOVI (Na step.).

- Kao i većina apostola sv. Bartol koji se zvao i Natanael, bio je iz Galileje. Rođen je u Kani, mjestu prvog Isusovog čuda. Prvi glas o Isusu donio mu je sv. Filip apostol. Kod prvog susreta rekao je Spasitelj o sv. Bartolu: "Evo pravog Izraelca u kojem nema lukavosti" (Iv 1,47). Predaja kaže da je poslije dolaska Duha Svetoga pošao na Istok, da je propovijedao Evanđelje u Indiji i Mezopotamiji, a zatim da je pošao u Armeniju. Tu mu je uspjelo obratiti na kršćanstvo kralja, kraljicu i dvanaest gradova. Radi toga su ga zamrzili poganski svećenici. Mučen je tako da su mu najprije sadrli kožu, a onda odsjekli glavu po naredbi Astiaga, čijega je brata Polimija priveo na kršćanstvo. Tijelo mu je bilo najprije pokopano u Albanu, glavnom gradu Armenije. Poslije je bilo preneseno na otok Lipari, a zatim u Benevent i napokon god. 1000. u Rim gdje je sahranjeno u crkvi koja je njemu posvećena na jednom otoku na rijeci Tiberu.

Bogoslužje nas danas vodi da se zagledamo u kršćanstvo od njegova postanka sve do danas, te da promotrimo značajnu ulogu onih koji su ovo veličanstveno stablo uzgojili. To su najprije sveti apostoli o kojima Crkva danas pjeva: "Ovo su oni koji su, dok su živjeli na zemlji, zalijevali Crkvu svojom krvlju" (Jutarnja). Slično kao i ostale apostole, bogoslužje naziva sv. Bartola "knezom" (Ulaz, Na step, Prik.) i "suncem" (Prič.). No on je kao i ostali apostoli u uzvišenom smislu OTAC BOŽJEG NARODA. Poput apostola Pavla mogao bi i on reći o sebi: "Kad biste imali i deset tisuća učitelja u Kristu, ne biste imali mnogo otaca. Jer vas ja u Kristu rodih Evanđeljem" (1 Kor 4,15). Apostoli su dali čovječanstvu klicu božanskog života što su je primili od Boga, "od koga se naziva svako očinstvo na nebu i na zemlji" (Ef 3,15). Njihovi nasljednici prenose taj život na duhovno potomstvo do konca svijeta. Na to mislimo dok danas u sv. pjesmi upravljamo Crkvi riječi psalma: "Mjesto otaca tvojih rodiše ti se sinovi: radi toga će te narodi blagoslivljati" (Na step.). Duhovni potomci apostola vrše u otajstvenom tijelu Kristovu različite uloge koje im je dala Božja providnost: "Bog je u Crkvi najprije postavio apostole onda proroke, potom učitelje, zatim poglavarstva, te one koji liječe, koji pomažu, koji upravljaju, koji govore različite jezike, koji tumače nauke" (Posl.). Kako li se divna Božja providnost očituje u ovako bujnom i raznolikom životu Crkve. I "sav taj nadnaravni život koga posjedujemo kao kršćani, trebamo poslije Boga zahvaliti svetim apostolima" (B. Baur).

Kao što su nekoć apostoli, slično i danas DUŠOBRIŽNICI PRENOSE BOŽANSKI ŽIVOT NA DUHOVNO POTOMSTVO. Radi toga ih pobožni vjernici nazivaju značajnim

imenom OTAC. Kao što tjelesni otac daje ne samo život sinovima, nego se i skrbi za njih, slično se i duhovni brine za duhovne sinove. Vjernici teško osjećaju nedostatak svećenika, a jednako teško osjećaju nedostatak očinske skrbi kod onih svećenika koje imaju. I kršćani često plaču poput Izraelaca: "Postali smo sirota bez oca" (Tuž 5,3). "Časno i sveto veselje današnjeg dana" (Molitva) trebalo bi se temeljiti ne samo na štovanja vrijednom očinstvu sv. Bartola, nego također na obnovi duhovnog očinstva svećenika i duhovnog sinovstva vjernika. Po tom očinstvu i sinovstvu treba da se sve više učvršćuje naša povezanost s nebeskim Ocem koji je obećao: "JA ĆU VAM BITI OTAC, A VI ĆETE BITI MOJI SINOVI I KĆERI" (2 Kor 6,18).

25. VIII. SV. LJUDEVIT
U SLUŽBI KRISTA KRALJA (Prik. molitva).

- Uzor kršćanskog kralja sv. Ljudevit IX. francuski rođen je 1226. Njegova majka sv. Blanka odgojila ga je u pobožnosti i Božjem strahu. U dvanaestoj godini stupio je na kraljevsko prijestolje. Bio je član franjevačkog trećeg reda, pa ga oni štuju kao svoga zaštitnika. Odlikovao se pravednošću i svim krepostima. Govornik i biskup Bossuet o njemu je rekao: "On je bio najpravedniji i najsvetiji kralj između svih koji su ikada nosili krunu". Potpuno se predao poslovima svoje obitelji od 11 djece, ali se jednako skrbio za svoje kraljevstvo i za Crkvu. Bio je veliki pobornik mira: kraljevi i knezovi dolazili su k njemu sa svih strana da riješi njihove rasprave. Toliko je bio pun poniznosti i dobrote da je i sam dvorio gubavce. U 20. godini svoga kraljevanja oboli, pa se zavjetova da će povesti križarsku vojnu za oslobođenje svetih mjesta. Umro je od kuge u Tunisu 1270. ležeći u pepelu i izgovarajući riječi: "Ući ću u kuću tvoju, poklonit ću se u svetom hramu tvojemu" (Ps 5,8). Tijelo mu je pokopano u crkvi sv. Dionizija u Parizu.

Teško je naći sveca koji nije bio svećenik, a da bi se toliko POSVETIO SLUŽBI BOŽJOJ kao sv. Ljudevit. Često je primao sv. sakramente, najsavjesnije obdržavao crkvene postove, pobožno prisustvovao sv. misi, širio je kršćansku vjeru, na svojem je dvoru uredio UZORNO VRŠENJE BOGOSLUŽJA kod kojeg je sveto pjevanje vodio glasoviti glazbenik iz Špajera, franjevac. Radi ovakove njegove skrbi za sv. službu, bogoslužje primjenjuje na njega riječi što su napisane o kralju Davidu: "On je postavio pjevače psalama pred žrtvenik. Od njihovih glasova odzvanjalo je milo pjevanje. On je dao sjaj blagdanima i svečana vremena divno je opremio, da se hvali sv. ime Božje i da svetište odzvanja hvalom od ranog jutra" (Pogl. na Devetom času u franjevačkim crkvama).

U pogledu URESA KUĆE BOŽJE trebali bismo se svi sjećati opomene sv. oca pape Pija XII.; "Želimo ponovo preporučiti pristojnost sv. zgrada i sv. oltara. Neka svakoga oduševljava ova božanska riječ: Revnost za tvoju kuću me izjeda (Ps 69,10), i neka prema svojim silama svatko nastoji da sve - bilo u svetim zgradama, bilo u ruhu i crkvenom namještaju - ma i ne isticalo se to velikim bogatstvom i sjajem, ipak bude čisto i uredno jer je sve to posvećeno Božjem veličanstvu" (Enc. "M. D."). I sveta bi umjetnost trebala "što više doprinijeti uresu Božje kuće, te gajiti vjeru i pobožnost onih koji se sakupljaju u hram da prisustvuju Božjoj službi i isprose nebeske darove" (Naputak Zbora sv. Oficija od 23. VI. 1952). No nada sve bi trebala sv. glazba uzdizati duše vjernika prema nebesima. "Sv. Crkva je oduvijek pjevala: i u katakombama i nad katakombama. Gdje se zaboravlja na crkveno pjevanje, zaboravlja se na jednu veliku i svetu crkvenu predaju. Dobar crkveni zbor jednako je vrijedan kao i dobar crkveni propovjednik" (Dr. Ivan Merz).

Poput sv. Ljudevita i ja se predajem na službu Bogu "da već rano navješćujem njegovo milosrđe i njegovu vjernost noću" (Na step.). Ako tu službu budem vršio revno poput sv. Ljudevita, i mene će Bog "prenijeti u slavu nebeskoga kraljevstva" (Molitva), da ga navijeke častim i veličam. I na meni će se ispuniti Božje obećanje za koje Crkva tvrdi da se ispunilo na

sv. Ljudevitu: "Njegova je misao bila kod Svevišnjega. Zato će primiti slavno kraljevstvo i prekrasni vijenac iz Gospodnje ruke" (Ant. na Večernji u franjevačkim crkvama).

26. VIII. PODUHOVSKO VRIJEME
BOŽJA OBEĆANJA (Posl.).

- Poput gubavca iz Evanđelja čovječanstvo je okaljano raznovrsnim zločama. U današnjem bogoslužju (13. nedj. po Duh.) promatramo kako je Bog omogućio ljudima da se očiste u spasonosnoj kupelji i kako je s čovječanstvom sklopio ugovor. Crkva nas danas potiče da uočimo i osjetimo što smo bili, a što smo sada po Božjem milosrđu, te da mu budemo zahvalni poput očišćenog Samaritanca koji se, "kad je opazio da se očistio, povratio i na sav glas hvaleći Boga pao ničice preda nj i zahvalio mu" (Ev.).

Glavni sadržaj duhovskog blagdana je svetkovanje ZAVJETA - UGOVORA IZMEĐU BOGA I LJUDI: Staroga, koji je sklopljen poslije izlaska Izraelaca iz Egipta na podnožju Sinaja i Novoga koji je sklopljen na dan dolaska Duha Svetoga. U svim zemaljskim nezgodama imamo pravo osloniti svoju nadu na taj ugovor. Zato danas i vapijemo Bogu u sv. pjesmi: "Pogledaj, Gospodine, na svoj zavjet i duše ubogih ne zapusti do kraja. Ustani, Gospodine, i sudi pravdu moju i ne zaboravi vapaj onih koji te ištu (Ulaz). Gospodine, ti si nam postao utočište od koljena do koljena" (Redak iza Aleluja). Doista to je veliko odlikovanje za ljude, da se Bog udostojio s njima sklopiti ugovor. Bog ne treba ljude, ali ljudi trebaju Boga. "Da pokaže budućim vjekovima izvanredno bogatstvo svoje milosti" (Ef 2,7), Bog je dao ljudima DRAGOCJENA OBEĆANJA. Blaženstvo je obećao siromasima duhom, žalosnima, čistima, mirotvornima, krotkima, progonjenima (Usp. Mt 5,31 sl.). Onima koji ostave kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja, obećao je da će "primiti stostruko i baštiniti život vječni" (Mt 19,29). Onima koji ga ljube, obećao je svoju izvanrednu ljubav: "Tko ljubi mene, ljubit će ga moj Otac. I ja ću ga ljubiti i objavit ću mu se" (Iv 14,21). Svim svojim vjernicima je obećao da će uvijek biti uz njih: "Eto ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Mt 28,20).

Sv. Pavao tumači u Poslanici da se sva Božja obećanja ispunjuju u Kristu i da mi postajemo njihovi dionici po Kristu. Njegova je krv pečat Novoga zavjeta i jamstvo da će se ispuniti obećanja toga Zavjeta. Zato je i rekao svojim apostolima kod ustanove novozavjetne žrtve: "Ovo je KRV MOJA NOVOGA ZAVJETA" (Mt 26,28). U svetoj žrtvenoj gozbi već se počinju ostvarivati na nama Božja obećanja o blaženstvu i nagradi, jer tu primamo Božji dar koji je mnogo dragocjeniji od mane o kojoj pjeva knjiga Mudrosti: "Kruh s neba dao si nam, Gospodine, koji ima u sebi svaku slast i svaki najmiliji okus" (Prič.).

Promatranje ugovora s Bogom, Božjih obećanja i Božjih dobročinstva mora se odraziti u našem dnevnom životu. Naša VJERA mora ojačati jer se samo "onima koji vjeruju daje obećanje po vjeri u Isusa Krista" (Posl.). POUZDANJE u Boga mora nas poticati da se potpuno predamo u njegove ruke poput psalmiste koji je pjevao: "Ja se, Gospodine, u tebe uzdam; rekoh: ti si Bog moj, u tvojim su rukama dani moji" (Prik.). Neprestana ZAHVALNOST koju izražavamo svakog dana u psalmima i himnima trebala bi proizlaziti iz srca, a sv. misa bi morala biti u pravom smislu "eucharistia - žrtva zahvalnica". Da bismo postali dostojni Božjih obećanja, moramo svoju vjeru, pouzdanje i zahvalnost pokazati DJELIMA u skladu s onim što danas molimo: "Da bismo zaslužili dostignuti što obećavaš, učini da ljubimo što zapovijedaš" (Molitva).

27. VIII. SV. JOSIP KALASANCIJE
"PUSTITE DJECU NEKA DOLAZE K MENI" (Prič.).

- Jedan od najvećih ljubitelja djece sv. Josip Kalasancije rođen je u obitelji koja je pripadala visokom aragonskom plemstvu u mjestu Petralti (Španjolska) g. 1556. Već kao dječak sakupljao je oko sebe svoje drugove i poučavao ih u molitvi i kršćanskom nauku. Kad je godine 1583. postao svećenik, djelovao je neko vrijeme u svojoj domovini. Zatim g. 1592. pođe u Rim i tu se za vrijeme strašne kuge zajedno sa sv. Kamilom potpuno posveti njezi bolesnika. Po završetku zaraze dade se opet na odgoj omladine. U tu svrhu je osnovao red piarista kojima je svrha da se brinu za odgoj djece, osobito najsiromašnije i najzapuštenije. Sv. Josip se i kao general reda skrbio za djecu, poučavao ih, čistio im prostorije i vršio sve druge najobičnije usluge. Taj je posao obavljao kroz 52 godine. Sa svih strana je morao podnositi svakovrsne neugodnosti. U 80. godini javno su ga kao zločinca vodili na inkviziciju preko rimskih ulica. Radi osobite strpljivosti nazvan je drugi Job. Bogoslužje ga uspoređuje s pravednim Josipom koji je morao mnogo podnositi od svoje braće (Posl.). Sve slobodno vrijeme provodio je u molitvi i razmatranju nebeskih stvari. Gotovo svake noći običavao je pohoditi sedam glavnih rimskih crkava. Doživio je 92 godine i sveto umro u Rimu g. 1648. U to doba je njegov red bio sasvim uništen, ali je poslije ponovno procvao. Sto godina poslije njegove smrti nađoše mu u grobu neraspadnuto srce i jezik - očit znak koliko je Bogu bila ugodna njegova ljubav i skrb za djecu. Sv. o. Pijo XII. proglasio ga je zaštitnikom pučkih škola.

Koliko je SPASITELJ LJUBIO I CIJENIO DJECU pokazuje ona zgoda kad su apostoli htjeli saznati tko je veći u kraljevstvu nebeskom, a on je dozvao dijete, postavio ga posred njih i rekao: "Uistinu vam govorim, ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko. I tko primi jedno takvo dijete u moje ime, mene prima" (Ev.) Sv. Josip je nasljedovao Spasitelja u ljubavi prema djeci kao malo koji svetac. Bogoslužje priznaje njegove zasluge u tom pogledu: "Bože, ti si se dostojao po sv. Josipu, svome priznavaocu, dati svojoj Crkvi novu pomoć za uzgoj mladeži u duhu pravoga znanja i pobožnosti" (Molitva).

Primjer velikog ljubitelja mladeži svima je poticaj da i mi "isto tako činimo i učimo" (Molitva). SKRB ZA DJECU prema položaju i mogućnostima svakoga pojedinca Bogu je nadasve ugodno djelo. Svećenici su napose pozvani da djecu privode k Bogu, da njihov um ispune Božjom istinom, a njihovo srce zagriju Božjom ljubavlju. Neposredni dodir djece sa Spasiteljem u velikoj mjeri ovisi o svećenikovu nastojanju. Za ostvarenje ovog nastojanja Crkva propisuje dva izvrsna sredstva: SUDJELOVANJE DJECE U SV. EUHARISTIJSKOJ ŽRTVI I GOZBI, te POSLUŽIVANJE KOD SVETIH OBREDA. Za vrijeme vladanja sv. Pija X. Crkva je izdala odredbu koja počinje riječima: "Kako je Krist posebno ljubio djecu" (Quam singulari" od 8. VII. 1910.). U toj se odredbi traži da djeca u ranijoj dobi, a poslije toga često, pa i svaki dan sudjeluju u sv. euharistiji. Pijo XI. je izdao posebne odredbe o osnivanju "dječačkih pjevačkih zborova ne samo u većim crkvama i katedralama, nego i u manjim župskim crkvama" (Ap. konst. "Divini cultus" od 20. XII. 1928.). Sv. o. Pijo XII. želi da se "iz svih slojeva građanstva brižno odaberu čestiti i dobro odgojeni dječaci koji će dobrovoljno i rado pristupiti, te kako treba pobožno i ustrajno služiti kod oltara" (Enc. "M. D."). Taj glas Crkve nije drugo nego jeka Kristova glasa: "Pustite djecu neka dolaze k meni, i ne branite im jer takvima pripada kraljevstvo nebesko" (Prič.).

28. VIII. SV. AUGUSTIN
"CEDRUS LIBANI - LIBANSKI CEDAR" (Prik.).

- Najveći latinski naučitelj, jedan od najvećih biskupa svih vremena sv. Augustin rođen je u Tagasti (Sjeverna Afrika) g. 354. od oca poganina Patricija i kršćanske majke sv. Monike. Nauke je završio u Kartagi, pa je god. 375. postao učitelj umjetnosti u Tagasti, a zatim u Kartagi. Malo iza toga g. 383. pođe u Rim, a slijedeće godine u Milano kao profesor govorništva. U svojim mlađim godinama živio je rastreseno i griješio pod utjecajem krivih načela poganina, pogrešnog odgoja, zlih drugova i krivovjerskih zabluda u koje je bio upao. Njegova majka sv. Monika sve je učinila da ga obrati na pravi put. Dugo vremena je plakala i molila dok nije od Boga isprosila najznačajnije obraćenje u povijesti Crkve poslije obraćenja sv. Pavla. Ovom osobitom čudu milosti mnogo je doprinio veliki biskup sv. Ambrozije koji je Augustina pripravio za krštenje i krstio ga u sv. uskrsnoj noći, 24. IV. 387. zajedno sa sinom mu Adeodatom i prijateljem Alipijem. Svoje lutanje i obraćenje opisao je sv. Augustin u znamenitoj knjizi "Ispovijesti". Vrativši se u Afriku postao je svećenik g. 391., a malo vremena poslije g. 394. biskup u Hiponi. U svojoj je kući držao samo svećenike i s njima provodio zajednički život. To je bio zametak kanonskih kaptola i dvaju crkvenih redova: regularnih kanonika i pustinjaka sv. Augustina. Umro je g. 430. za vrijeme dok je vandalski kralj Genzerih opsjedao Hipon. Iza sebe je ostavio veliki broj spisa koji odrazuju njegovu izvanrednu mudrost i svetost.

Augustin je bio velik u svojem obraćenju. Od velikog grešnika postao je VELIKI SVETAC koji je kao biskup bio brižni otac svojih vjernika. Od čovjeka koji je bio zapleten u sve moguće zablude postao je najjači STUP ISTINE. Crkva s pravom prekretnicu u njegovu životu, dan njegova krštenja, smatra danom od osobitog značenja, pa ga svake godine spominje u martirologiju, što ne čini ni za jedno drugo krštenje osim krštenja Spasitelja Isusa. Ljudi svih razdoblja gledaju na njega s udivljenjem kao na "svjetlo svijeta" i kao na "grad sazidan na gori" (Ev.). U liturgiji često slušamo njegove govore i homilije. Doista je Gospodin "usred Crkve otvorio njegova usta" (Ulaz). Kao što je njegova nauka i primjer njegove svetosti svijetlio njegovim suvremenicima, tako jednako svijetli i nama danas.

Što je stablo više u visinu, to dublje mora pustiti žile u dubinu. Visoki "cedar" (Prik.) sv. Augustin kao što natkriljuje druge svojom veličinom, tako ih natkriljuje još više svojom PONIZNOŠĆU. Na njemu se divno ispunilo ono što je sam napisao: "Hoćeš li biti velik? Počni od najmanjega. Misliš li izgraditi visoku zgradu svetosti? Gledaj najprije kako ćeš postaviti temelj. I koliko je tko odlučio zidati višu zgradu, toliko više u dubinu kopa temelj." Koliko je iskopao duboki temelj poniznosti pokazuje među ostalim i ono što je pisao Kaju: "Ako u mojim spisima čitaš nešto što ti se čini da je vrijedno, pomisli da nije to od mene nego od onoga koji me je prosvijetlio, a ako nađeš koju zabludu, možeš biti uvjeren da je to od mene".

Svaki onaj "koga je postavio Gospodin nad obitelju svojom da se brine za duhovnu hranu" (Prič.) morao bi nastojati da mu duh bude ispunjen istinom i svetošću. Ta će istina i svetost biti poticaj drugima da hvale nebeskog Oca prema riječi Spasitelja: "Tako neka svijetli svjetlost vaša pred ljudima, da vide vaša dobra djela i proslave vašega nebeskog Oca" (Ev.). Bog nas je poslao da tako djelujemo kako bi svaki mogao o sebi reći: "Kao zora razasipam zrake nauke i puštam je da sja u daleke daljine. Izlijevam svoju nauku kao riječi proročke i ostavljam je kao baštinu kasnijim pokoljenjima" (Sir 24,32-33).

29. VIII. SMAKNUĆE SV. IVANA KRSTITELJA
"DA POŠTUJEMO ONO ŠTO OZNAČUJU DIVNA OTAJSTVA" (Poprič.).

- Uz Krista i presv. Djevicu Crkva svetkuje rođendan za zemlju i za nebo Kristova preteče sv. Ivana. On je pretekao Kristov dolazak svojim propovijedanjem, a njegovu smrt svojom smrću. Blagdan mučeništva sv. Ivana svetkuje se već od 4. stoljeća na cijelom Istoku, Africi, Galiji, Španjolskoj i Rimu.

Ivan je bio MUČEN RADI BOŽJEG ZAKONA. On je odvažno rekao Herodu: "Ne smiješ imati žene svojega brata". Obdržavanje Božjeg zakona bilo mu je važnije nego sve drugo. Radi njegove neustrašivosti stavlja mu Crkva u usta riječi psalma: "Pred kraljevima sam govorio o tvojim zapovijedima i nisam se bojao, razmatrao sam zakon tvoj koji ljubim veoma" (Ulaz). Ivan je stao kao čvrsti bedem na obranu kreposti poput proroka Jeremije kome je Bog upravio značajne riječi: "Opaši svoje bokove, ustani i reci Judi sve što ti ja zapovijedam. Nemoj se pred njima bojati jer neću dopustiti da se plašiš njihova lica. Učinio sam te danas tvrdim gradom i željeznim stupom i mjedenim zidom za svu zemlju protiv kraljevima Judeje, njezinim knezovima, svećenicima i narodu zemlje" (Posl.).

I Spasitelj je bio mučen i podnio je smrt da nadvlada grijeh. Njegova je muka donijela ljudima otkupljenje od grijeha. Ono što se nekoć zbilo na Kalvariji, danas se obnavlja na oltaru. Posvećene prilike kruha i vina simbolički prikazuju odjeljenje Krvi od Tijela Kristova i tako nam predočuju ono što se na oltaru stvarno zbiva. Crkva danas moli od Boga milost "da poštujemo ovo što označuju divna otajstva" (Poprič.). Koliko se doista poštovanje, kolika pobožnost ne traži od nas dok prisustvujemo kod ovoga čudesnog otajstva! Mi se nalazimo svakog dana uz Kristov križ, uz Kristovu žrtvu! O kako malo shvaćamo Božje tajne, kako ih malo poštujemo!

Crkva želi ne samo da poštujemo sv. tajne, nego još više, da se njihov UČINAK ODRAZI U NAŠEM ŽIVOTU: "Da se još više radujemo što su ostvarene u nama" (Poprič.). Kristova muka i smrt davala je već unaprijed Ivanu snagu za njegov pokornički život i mučeničku smrt. Apostoli, mučenici i svi ostali sveci odrazili su svaki na svoj način u svojem životu Kristovu muku i smrt. Sv. Pavao piše o sebi i svojim suradnicima: "Uvijek nosimo amo i tamo smrt Isusovu u svojem tijelu" (2 Kor 4,10). Kao što je Ivan postigao slavu nebesku sudjelujući u Kristovoj smrti, tako je sudjelovanje kod sv. žrtve za nas najizvrsnije sredstvo i zalog nebeske slave. Crkva ne poznaje izvrsnijeg sredstva za združenje s Kristom od presv. euharistije. Po njoj se Kristova snaga prelijeva u našu dušu. Zato prinoseći svete darove pjevamo danas: "U tvojoj će se kreposti, Gospodine, radovati pravednik i radosno će klicati radi tvoga spasenja: ispunio si mu želju njegove duše" (Prik.). Sv. pričest je najveća nagrada koju nam Bog može dati na zemlji. I na nama se ispunja ono što je Bog rekao Abrahamu: "Ja sam tvoja velika nagrada" (Post 15,1). Združujući se s Kristom postajemo već sada na neki način dionici njegove slave, a prema tome i slave sv. Ivana. O toj slavi pjevamo danas dok primamo zalog buduće slave: "Postavio si, Gospodine, na njegovu glavu vijenac od dragog kamenja" (Prič.).

30. VIII. SV. RUŽA LIMSKA
"CHRISTI BONUS ODOR - UGODNI KRISTOV MIRIS" (Molitva).

- Oko sto godina iza otkrića novog svijeta procvao je "prvi cvijet svetosti Južne Amerike" - sv. Ruža Limska. Rođena je god. 1586. od siromašnih roditelja. Ime joj je bilo Isabela, a radi ružičaste boje lica prozvali su je Ruža. Već je u petoj godini učinila zavjet djevičanstva. Majka, koja je bila ponosna radi ljepote svoje kćeri, svakako je htjela da se uda. Stoga ju je svakojako zlostavljala htijući je prisiliti da se odrekne djevičanstva. No Ruža je svojom dobrotom i točnim vršenjem svake i najmanje roditeljske želje dobila napokon u dvadesetoj godini svoga života dozvolu da smije stupiti u treći red sv. Dominika. Umrla je god.

1617. u 31. godini života. Proglašujući je sveticom god. 1671. papa Klement X. je pisao: "Od otkrivenja Perua nijedan misionar nije dao poticaj za toliko mnogobrojna obraćenja kao ona".

Sv. Ruža je "među Indijancima PROCVALA KRASOTOM DJEVIČANSTVA I STRPLJIVOSTI" (Molitva). Postom, bdjenjima i najraznovrsnijim pokorama ogradila je ljiljan djevičanstva. Njezina je strpljivost poput trnja ogradila ružu blistave čistoće. Ta je ruža nadaleko proširila svoj miris i oduševila za Krista nebrojene duše. Blagotvoran je bio upliv njezina djevičanstva. No slično je bio blagotvoran upliv i drugih djevičanskih duša od početka kršćanstva do danas. Taj je blagotvorni upliv ovako opisao sv. o. Pijo XII.: "Pomisao na onu beskrajnu vojsku djevica i apostola koji su se od prvih kršćanskih vremena pa do danas uzdržavali od ženidbe da bi se lakše i potpunije iz ljubavi prema Kristu posvetili spasenju bližnjih i tako divno razvili poticaje vjere i ljubavi, ispunjuje nam dušu velikom radošću. Oni, naime, ljudski život svake dobi i položaja, velikodušno prate i upravljaju. Tako se često događa da dijete tek što je rođeno prihvaćaju djevičanske ruke i sve što ima, što bi mu vlastita majka svojom majčinskom ljubavlju mogla dati. A kad postane veće i dođe k razumu, njima se povjerava da mu u dušu uliju zapovijedi kršćanske nauke i njegov duh napune prikladnim znanjem i pravo usmjere njegov um i srce. Ako je tko bez roditelja, ako ga muči bijeda i društvene tjeskobe, ako padne u zatvor nije lišen utjehe i pomoći, nego ga svećenici, redovnici i redovnice primaju kao bolesni ud otajstvenog tijela. A što da kažemo u pohvalu onih propovjednika božanske riječi koji daleko od svoje domovine, podnoseći nadljudske napore, obraćuju pogansko mnoštvo na katoličku vjeru? Što o svetim Kristovim zaručnicama koje im pružaju dragocjenu pomoć?" (Enc. o sv. djevičanstvu).

Osjećajući privlačivi miris Ružina djevičanstva molimo danas kod sv. mise "da trčeći za divnim mirisom njezinih kreposti I MI ZASLUŽIMO POSTATI KRISTOV UGODNI MIRIS" (Molitva). Miris našega kreposnog života djelovat će na našu okolinu kao što je djelovao miris života Pavla apostola koji je pisao o sebi i svojim suradnicima: "Hvala Bogu, koji nam svagda daje pobjedu u Kristu i širi miris svojega poznanja po nama na svakom mjestu. Jer smo mi Kristov ugodni miris Bogu i među onima koji se spasavaju i među onima koji propadaju: Jednima miris smrti za smrt, a drugima miris života za život" (2 Kor 2,14-16).

31. VIII. ČETRNAESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"VAŠ OTAC" (Ev.).

- Nekoć su današnju nedjelju nazivali "Nedjelja Božje providnosti" radi dirljivog odlomka Evanđelja što ga danas čitamo kod sv. mise. Taj odlomak "doista spada među najmilije dijelove sv. Pisma" (P. Parsch).

Naš ljudski život na zemlji podložan je raznovrsnim slabećama. Bez Božje pomoći svakog smo časa u pogibli da upadnemo u mnoge tjelesne i duhovne nezgode. Kako je velika naša slabost jezgrovito izrazuje danas Crkva u molitvi Bogu: "Bez tebe posrće ljudska umrlost" (Molitva). Uza svu svijest naše osobne slabosti današnje je bogoslužje prožeto osobitom toplinom i nebeskim mirom jer nam je pred očima istina da IMAMO OCA koji je svemoguć i koji nas beskrajno ljubi. "Bog je naš Otac. To je slatka sreća svakog kršćanina. Svaka nježnost i ljubeznost koja se krije u riječi Otac, uzdiže, razveseljuje, tješi i jača našu dušu. Vjera u Boga kao Oca uklanja osjećaj zapuštenosti i osamljenosti. Ta vjera obasjava novim svjetlom naše kušnje i nevolje. Ona nas krijepi i hrabri u našoj slabići, ona nam daje sigurnost, radi nje se slijepo pouzdajemo u Boga u svim zagonetnim slučajevima koje ne možemo riješiti. Radi djetinjih osjećaja prema Bogu zaboravljamo na sebe, radujemo se molitvi, ostanemo mirni u neprilikama, radosni u kušnjama i strpljivi u žalosti" (B. Baur). Spasitelj nas je poučio da se pouzdamo u dobrotu nebeskog Oca i da se potpuno povjerimo

njegovoj skrbi: "Ne brinite se za svoj život, što ćete jesi, niti za svoje tijelo, u što ćete se obući. Pogledajte ptice nebeske koje ne siju, niti žanju, niti sabiru u žitnice, a hrani ih vaš nebeski Otac! Nijeste li vi mnogo vredniji od njih? Gledajte ljiljane poljske kako rastu! Ne trude se niti predu, a kažem vam da se ni Salamon u svom svojem sjaju nije odijevao kao jedan od njih. Pa ako Bog tako odijeva travu poljsku, koja danas jest, a sutra se baca u peć, koliko će više vas, malovjerni?" (Ev.).

Majka Crkva nam pokazuje kako se moramo potpuno pouzdati u Boga. Uza sve smetnje i nezgode pjeva ona svakog dana radosnu pjesmu hvale Bogu i svakog dana svetkuje svečano euharistijsko slavlje. Uronjena u Bogu i njegovoj službi Crkva ide radosno ususret svakoj poteškoći. Vjera u Božju skrb i providnost nadahnula je današnju sv. pjesmu: "Anđeo Gospodnji lebdi uz one što štuju Gospodina i izbavit će ih, kušajte i vidite kako je sladak Gospodin." (Prik.).

Nijedna poteškoća ne smije biti tako strašna da bi me napunila malodušnošću. Tko se uzda u svoju vlastitu snagu i u pomoć ljudi, taj u nevolji izgubi mir duha i odvažnost, a tko se uzda u Boga, postavio je temelj svoje sigurnosti na nepokolebivoj pećini. Utisnut ću stoga duboko u srce značajnu nauku današnjeg bogoslužja: "Bolje je oslanjati se na Gospodina negoli se oslanjati na čovjeka. Bolje je ufati se u Gospodina nego se ufati u knezove."

1. IX. PODUHOVSKO VRIJEME
DVA GOSPODARA (Ev.).

- U knjizi duhovnih vježbi sv. Ignacije Lojolskog nalazi se razmatranje pod naslovom "Dvije zastave". Tu on slikovito opisuje dvije vojske sakupljene u dva tabora: Spasitelj je sakupio svoje kod Jeruzalema, a Lucifer svoje kod Babilona. Svetac je s ova dva prizora htio prikazati vjekovnu borbu između dobra i zla. Ova je borba započela kad se Lucifer digao protiv Boga, a završit će na sudnji dan kad će zlo biti potpuno pobijeđeno. Sveto Pismo donosi mnogo prizora iz te borbe: Kain je ubio Abela, Faraon se opirao Mojsiju, Antioh je progonio Makabejce, Židovi su se borili protiv Spasitelja, Božji protivnici bez prestanka napadaju njegovu Crkvu. U knjizi Otkrivenja opisani su zanji prizori ove vjekovne borbe.

Današnje bogoslužje računa na BORBU IZMEĐU DOBRA I ZLA, između Boga i đavla i potiče nas da se odlučno opredjelimo za Boga. Sv. Pavao potanko opisuje u čemu stoji ova borba: "Tijelo teži protiv duha, a duh protiv tijela: oni se protive jedan drugome. Jasno je, da su ova tjelesna djela: bludnost, nečistoća, bestidnost, razuzdanost, idolopoklonstvo, vračanje, neprijateljstvo, svađa, prepirke, srdžba, spletke, razdori, sljedbe, zavisti, ubojstva, pijanstva, proždrljivost i ovima slične stvari. A plod je duha: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, dugotrpnost, krotkost, vjera, čednost, uzdržljivost, čistoća" (Posl.). Spasitelj traži od nas da se potpuno predamo u njegovu službu i da se odvažno borimo protiv zla: "Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ne možete služiti Bogu i mamoni" (Ev.).

Moramo se dakle OSTAVITI SVAKE POLOVIČNOSTI. Dok god nismo potpuno opredijeljeni za Boga, mi smo u službi njegova neprijatelja. Spasitelj je odlučno rekao: "Tko nije sa mnom, protiv mene je" (Lk 11,23). Tko ne služi Bogu, taj mora služiti đavlu, svijetu, tijelu, častima i nasladama. "Bogu služiti znači predati mu se svim bićem, a služiti mamoni znači tražiti sama sebe i ono što je zemaljsko. Jedna služba isključuje drugu. Tko hoće služiti obojici, taj će brzo na sebi iskusiti prokletstvo polovičnosti. Bog mrzi polovičnost. On hoće sve ili ništa. Tko mu želi služiti, mora biti spreman na potpuno predanje" (B. Naegele).

Rijetki su doista koji Bogu služe potpuno i koji u njemu nalaze potpuno zadovoljstvo. Rijetki su koji se ne poklone pred mamonom, novcem, čašću, nasladama. Ja moram uložiti sve svoje nastojanje da ispunim beskompromisnu zapovijed: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom, svom snagom svojom i svom mišlju svojom" (Lk 10,27). Jednako tako moram uložiti sve nastojanje da se potpuno "odreknem đavla i svih djela

njegovih i svega sjaja njegova" (Obred krštenja). To će nastojanje bez sumnje biti skopčano s teškim žrtvama. No moram biti uvjeren da ću jedino tako biti pravi Kristov sljedbenik, jer "koji su Kristovi, oni su razapeli svoje tijelo s manama i požudama" (Posl.).

Od zla k dobru, od đavla k Bogu, od zemlje k nebu: "A NOXIIS AD SALUTARIA! - PATNJOM DO SPASENJA!" (Molitva).

2. IX. SV. STJEPAN KRALJ

"IMITEMUR QUOD AGIMUS - DA NASLJEDUJEMO ONO ŠTO VRŠIMO" (Prik. molitva).

- Mladoga Vajka, sina mađarskoga kneza Geze, krstio je biskup sv. Allabbert i nadjenuo mu ime Stjepan. Prigodom njegova vjenčanja sa sv. Gizelom bavarskom princezom, preporučio mu je njezin brat sv. Henrik, da čuva svoju vjeru i da nastoji prevesti na kršćanstvo cijeli svoj narod. Uz velike žrtve i napore Stjepan je održao riječ. Doveo je u svoju zemlju benediktince i sagradio im mnoge samostane. Osnovao je nadbiskupiju u Ostrogonu i deset drugih biskupija. Papa Silvestar II. poslao mu je kraljevsku krunu. Bio je svečano okrunjen na Božić godine 1000. Stjepanov sin Emerik bio je pravi anđeo čistoće. Radi svoje velike revnosti za širenje vjere, sv. Stjepan je nazvan apostolski kralj i apostol Mađarske. Njemu i njegovim nasljednicima podijelila je Apostolska Stolica povlasticu da se pred njima u svečanim ophodima nosi križ kao pred nadbiskupom. Umro je god. 1038. na blagdan Velike Gospe koju je posebno štovao i proglasio zaštitnicom svoga kraljevstva.

Sv. Stjepan je bio vrlo pobožan kralj. Čitave noći je provodio u molitvi promatrajući otajstva Kristova života. Često su ga vidjeli uzdignuta u ekstazi. On je izvanredno jasno shvaćao važnost djela što ga je Krist izvršio na zemlji. Sam je nastojao da se pokaže dostojan Kristove istine i Kristove ljubavi. Kristovu ljubav koju je crpio iz sv. tajna prelijevao je na druge, a posebno na siromahe i zapuštene. On nije dozvoljavao da netko iz njegova dvora pođe žalostan. Da bi pomogao siromasima, često je prodavao svoje pokućstvo. Prosjacima je prao noge, a vrlo rado je obilazio bolnice i prao bolesnicima noge. Stjepan je tako NASLJEDOVAO "DOBROTU I ČOVJEKOLJUBLJE NAŠEGA SPASITELJA" (Tit 3,4). No još je veće dobročinstvo iskazao svome narodu kad ga je priveo na kršćansku vjeru, uredio crkvenu hijerarhiju, dove odgojitelje u vjeri i tako omogućio sudjelovanje u bujnom životu Kristove Crkve.

U misnom bogoslužju danas molimo Boga milost "da prikladnom vjernošću nasljedujemo sv. Stjepana" (Poprič.). Živa vjera - veliki Božji dar bila je glavno poticalo za apostolsko djelovanje svetoga kralja. Bez žive vjere i naše će nastojanje brzo klonuti. Crkva moli za nas "da mi, koji svetkujemo otajstva muke Gospodnje, NASLJEDUJEMO ONO ŠTO VRŠIMO" (Prik. molitva). Na oltaru se stalno obnavlja otajstvo ljudskoga otkupljenja. Sudjelovanje u tom otajstvu trebalo bi nam biti poticaj da u dnevnom životu surađujemo s Otkupiteljem u primjenjivanju onoga što je na križu zaslužio. Sv. Stjepan je divno sudjelovao sa Spasiteljem u primjeni otkupljenja na cijeli jedan narod. Eto uzora i poticaja da ispunimo sličnu ulogu djelujući u okolini u koju nas je Božja providnost postavila. Naše će nastojanje biti okrunjeno vijencem nebeske slave. Što više sudjelujemo u djelu spasenja ljudskog roda, to više se smijemo nadati da ćemo zajedno sa sv. Stjepanom i onima kojima smo pomagali u primjeni otkupljenja "DOĆI U SLAVU NEBESKOG KRALJEVSTVA - AD CAELESTIS REGNI GLORIAM PERVENIRE" (Poprič.).

3. IX. SV. PIJO X.

"SINCERIS TRACTEMUS OBSEQUIIS - VRŠENJE SVETE SLUŽBE" (Prik. molitva).

- Jedan od najvećih obnovitelja crkvenog života Josip Sarto, koji je kao papa uzeo ime Pijo, rođen je od siromašnih roditelja u mjestu Riese (sjeverna Italija) 2. VI. 1835. Izvanredno pobožan, uman i marljiv dostojno je prošao sve stupnjeve crkvene hijerarhije: bio je kapelan u Tombolu (1858-67), župnik u Slazanu (1867-75), kanonik u Trevizu (1875-84), biskup u Mantovi (1885-94), patrijarh u Veneciji (1894-1903) i napokon papa (1903-1914). S geslom "Sve obnoviti u Kristu" (Ef 1,10) blago i snažno "ispunjen nebeskom mudrošću i apostolskom snagom" (Molitva) učinio je vrlo mnogo za cijelu Kristovu Crkvu. Odvažno se borio protiv modernističkih zabluda, obnovio je crkveno zakonodavstvo i liturgijsko pjevanje. Mnogo je učinio za vjersku pouku djece i za često primanje sv. pričesti. U svojoj je oporuci pisao značajne riječi: "Kao siromah sam rođen, kao siromah sam živio, kao siromah želim umrijeti". Franjevački martirologij (Sv. Pijo X. bio je franjevački trećoredac) sažimlje njegov život ukratko: "Brižno je upravljao, darežljivo je dijelio, nastojeći jako i milo sve u Kristu obnoviti ostavio je divan primjer pastirske službe i svetom je smrću završio sveti život". Umro je 20. VIII. 1914. Blaženim je proglašen 3. VI. 1951., a svetim 29. V. 1954. On je prvi papa koji je formalno kanoniziran.

Najveće nastojanje sv. Pija bilo je DA POSVETI SEBE I VJERNIKE. Što je on o tom mislio i osjećao, pisao je u poslanici kleru prigodom svoga zlatnog jubileja: "Samo jedno je što čovjeka veže s Bogom, samo jedno ga čini ugodnim u Božjim očima i samo jedno se traži, da ne bude nađen posve nedostojnim službenikom Božjeg milosrđa, a to jedno jest svetost života. Ako to manjka, fali svećeniku sve. Bez nje mogu, dakako, bogato znanje i praktično iskustvo i okretnost donijeti Crkvi nešto koristi, ali nerijetko joj i škode na najžalosniji način. A kako čudesnim blagoslovom djeluje onaj koga resi punina svetosti, pa makar bio još kako slabašan". K postignuću ovoga ideala smjeralo je sve njegovo nastojanje i djelovanje. Radi njegove divne ljubavi prema Bogu stavlja mu bogoslužje u usta riječi njegova predšasnika apostola Petra: "Gospodine, ti sve znaš, ti znaš da te ljubim" (Ev.). Radi njegova nastojanja da posveti vjernike u njegovim su ustima danas riječi apostola Pavla: "Tako za vama čeznemo, da smo bili spremni dati vam ne samo Evanđelje Božje, nego i život svoj" (Posl.).

Po osobitoj nebeskoj mudrosti uočio je PRVO I NENAKNADIVO VRELO SVETOSTI: vršenje svetih tajna i javne crkvene molitve. Stoga je pozvao sve vjernike da aktivno sudjeluju u sv. liturgiji. U tu svrhu je započeo liturgijsku reformu o kojoj je sam rekao: "Liturgija mora opet zasjati u potpunom sjaju svoje uzvišenosti i ljepote" (Motu proprio "Abhinc duos annos" od 23. X. 1913.). Na njegov poticaj razmahao se liturgijski pokret o kojemu je rekao sv. o. Pijo XII.: "Glavni poticaj dolazi od našeg sv. predšasnika Pija X., koji je dao najživlji polet liturgijskom pokretu" (Govor prigodom kongresa u Asizu 22. IX. 1956.). Kanonizacija sv. Pija najbolja je apologija od njega započete liturgijske obnove. Ljubav prema liturgiji - najizvrsnijem sredstvu za postignuće svetosti - očiti je dokaz njegove osobne svetosti. To je sv. o Pijo XII. ovako izrazio: "Najveći dokaz njegove svećeničke svetosti bila je žarka skrb da obnovi bogoslužje" (Govor prigodom kanonizacije).

Eto veličanstvenog uzora, putokaza i poticaja kako ćemo postići svetost. Svetkovati njegovu svetkovinu znači poslušati njegov poziv: "Dođite, sinci, čujte me, naučit ću vas strahu Božjemu" (Prik.). Svetkovati njegovu svetkovinu znači ostvariti njegovu želju za obnovu najuzvišenijeg oblika molitve - pjevane molitve. Svetkovati njegovu svetkovinu znači aktivno sudjelovati u svetim tajnama, a prije svega u sv. euharistiji. Tek tada ćemo dostojno moliti s Crkvom: "Primi molimo, Gospodine, naše darove i po zagovoru sv. Pija vrhovnog svećenika daj nam da ove svete tajne vršimo svetom službom i primamo vjernim srcem" (Prik. molitva).

4. IX. PODUHOVSKO VRIJEME
"POGLEDAJ NA LICE SVOGA POMAZANIKA" (Ulaz.).

- Oko oltara se u svetoj službi sakuplja zajednica vjernika da prikazuje sv. žrtvu, prima sv. sakramente i u molitvi uzdiže svoj duh k Bogu. Vršenje sv. tajna za Crkvu je izvor radosti i života. Zato danas oduševljeno kliče: "Bolji je jedan dan u dvorima tvojim nego tisuće drugdje" (Ulaz).

Što daje pravu vrijednost našim bogoslužnim sastancima? KRISTOVA PRISUTNOST MEĐU NAMA. Da je Krist stvarno prisutan među nama kod svakoga bogoslužnog sastanka, to je jasna nauka Crkve koju je sv. o. Pijo XII. ovako izrazio: "U svakom je liturgijskom činu zajedno s Crkvom prisutan njezin božanski Utemeljitelj. Prisutan je Krist u uzvišenoj žrtvi oltara i u osobi svoga službenika i osobito pod euharistijskim prilikama, prisutan je u sakramentima svojom krepošću koju u njih izlijeva kao djelotvorna sredstva posvećenja, prisutan je napokon kod molitava i hvala upravljenih Bogu" (Enc. "M. D."). Mi smo svjesni da je Krist među nama pa u svetoj pjesmi govorimo nebeskom Ocu: "Pogledaj na lice Pomazanika (Krista) svoga" (Ulaz).

Nebeskom Ocu možemo dostojno pristupiti jedino ako smo povezani s Kristom Velikim svećenikom. Vršenje bogoslužja je vršenje Kristove svećeničke službe. U toj službi sudjeluju hijerarhijski svećenici ali i svi vjernici na svoj način. Nažalost kroz posljednjih nekoliko stoljeća vjernici su u velikoj mjeri bili odijeljeni od oltara i sudjelovanja u Kristovoj svećeničkoj službi. "Pao je veo magle između liturgije i puka. Kroz tu maglu nisu mogli vjernici jasno razlikovati što se zbiva na oltaru. Pošto je liturgijski jezik postao nerazumljiv puku, nastojalo se to nadoknaditi dramatskim elementima, svjetlom, kađenjem, sjajnim odjećama. Ali magla je i dalje ostala. Riječi liturgije nisu dopirale do puka. To su bile otajstvene riječi i obredi podređeni strogim propisima koji su se konačno okamenili. Možda je to okamenjenje bilo nužno da se sv. žrtva zaštiti od zabluda koje su se protiv nje dizale. Možda je također bilo nužno da se sveta baština sačuva za buduća vremena najvećih potreba i najzamašitijih odluka, za ova vremena u kojima mi živimo, u kojima je vjernicima potrebno da u liturgiji nađu onaj potporanj koji su tu nalazili kršćani prvih vjekova. Ali gle! Okamenjenje se smekšava. Magla se počinje dizati. Sviće svijetli dan. Crkva se okuplja novim snagama. Ona kroči odvažno ususret budućnosti kao NAROD BOŽJI U MOLITVI" (J. Jungmanri).

Morali bismo ozbiljno poslušati glas Kristov: "Tražite najprije kraljevstvo Božje" (Ev.). Jednako i poziv Crkve: "Dođite, pjevajmo Gospodinu, kličimo rado Bogu spasitelju našemu" (Redak iza Aleluja). Tada bismo u Božjoj službi nalazili smisao svoga života poput psalmiste koji je pjevao: "Kako su mili tvoji stanovi, Gospodine nad vojskama, čezne i gine duša moja za dvorima Gospodnjim!" (Ulaz).

5. IX. SV. LOVRO JUSTINIANI
BOŽJA OBITELJ (Prič.).

Prvi venecijanski patrijarh sv. Lovro. Više je volio povučenost i jednostavnost nego udobnosti koje mu je spremala majka, pa je u 19. godini života pošao u samostan sv. Jurja u Algi i tu je živio sve dok ga nije papa Eugen IV. postavio za biskupa u Veneciji. Kao biskup mnogo se brinuo za siromahe. Odvažno se borio protiv pretjeranosti humanista. Bog ga je obdario osobitom vlašću nad zlim duhovima i darom proricanja budućih stvari. Papa Eugen IV. radi njegove neumorne pastirske revnosti nazvao ga je "uresom i slavom biskupske službe". Kad su ga u posljednjoj bolesti htjeli prenijeti na mekši ležaj, odbio je to riječima: "Moj Spasitelj nije umro na pernici nego na drvu križa". Zadnje su mu riječi bile: "Idem k tebi, o dobri Isuse!" Umro je god. 1455. u 74. godini života. Sv. Lovro je jedan od najvećih svetaca 15. st. u Italiji.

Bogoslužje gleda u današnjem svecu uzor UPRAVITELJA BOŽJE OBITELJI. O njegovoj službi predstojnika crkvene zajednice govore nam današnje misne pjesme i čitanja: "Gospodin je sklopio s njime zavjet mira i učinio ga knezom da zauvijek bude u svećeničkom dostojanstvu (Ulaz). Evo velikog svećenika koji je za svog života omilio Bogu i nađen je pravednim i u vrijeme srdžbe postao je pomirnikom. Gospodin mu se zakleo da će ga uzdignuti nad njegov narod" (Posl.). Njegovoj skrbi povjerio je Gospodin svoje blago - svoje vjernike (Ev.). Postavio ga je da se brine za uzdržavanje nadnaravnog života povjerenih mu vjernika. U svećeniku koji danas kod sv. mise hrani euharistijskom hranom povjerene mu vjernike, promatramo njega koji je hranio Božju obitelj nebeskom naukom i svetim sakramentima. Radi toga u času sv. pričesti pjevamo: "Evo vjernog i razboritog upravitelja koga je postavio Gospodin nad svoju obitelj da im na vrijeme daje potrebnu hranu" (Prič.).

Kao što je cijela Katolička Crkva BOŽJA OBITELJ, tako je i svaka biskupija, svaka župa, svaka redovnička zajednica Božja obitelj. Jedinstvo duha u toj obitelji, izvanjska sloga između pojedinaca, povezanost vjernika sa svećenikom, to je najljepši nakit kršćanske zajednice. Ovo bi se jedinstvo moralo na poseban način očitovati u crkvi kod zajedničkog bogoštovlja, a napose kod sv. mise. Značajno je što o tom piše sv. o. Pijo XII. biskupima cijelog svijeta: "Nastojte svim silama da se onim načinima i pomagalima koje vaša razboritost bude smatrala zgodnijma, postigne jedinstvo mišljenja i osjećanja između svećenika i naroda i da kršćanski puk tako djelotvorno sudjeluje kod liturgije da to doista bude sveti čin kojim svećenik, osobito onaj koji se u povjerenoj župi brine oko duša, ujedinjen sa skupom vjernika prinosi dužno poštovanje vječnom Božanstvu" (Enc. "M. D.").

Ako od sv. biskupa Lovre naučimo "jednodušno i jednim glasom slaviti Boga" (Rim 15,6), onda će nam doista njegova "časna svetkovina umnožiti pobožnost i spasenje" (Molitva).

6. IX. SUBOTA SV. MARIJE
"VAZDA DJEVICA" (Molitva).

Misno bogoslužje današnjeg dana ne naglašava nijednu odliku majke Božje toliko kao vječno djevičanstvo. U dnevnoj, prikaznoj i popričesnoj molitvi iza spomena njezina imena nadodan je časni naziv "semper Virgo - vazda Djevica". Marijino djevičanstvo posebno slavimo u svetim pjesmama: "Blagoslovljena si i časna, Djevo Marijo, koja si bez povrede djevičanstva bila Majka Spasiteljeva (Na step.). Poslije poroñaja ostala si, Djevice, nepovrijeñena; Bogorodice, zagovaraj nas" (Redak iza Aleluja).

Stari je zavjet poznavao samo privremeno djevičanstvo kao pripravu za ženidbu, a tek na plodnoj zemlji kršćanstva nikao je nepregledni broj djevica koje su se kroz cijeli život Bogu posvetile. Marija je ne samo najuzvišenija i najsvetija od svih, nego je također uzor svima. Sv. Atanazije i sv. Augustin tvrde da je od nje započelo djevičanstvo, a sveti je Ambrozije naziva da je "UČITELJICA DJEVIČANSTVA" i stavlja je za najsavršeniji uzor svetim djevicama: "Nju nasljedujte, kćeri! Neka vam bude život Marijin kao slika djevičanstva u kojoj se kao u ogledalu sjaji sjaj čistoće i ljepote kreposti. Odatle uzmite primjere za život jer oni zorno pokazuju što treba popraviti, što nasljedovati, a što držati. Ona je slika djevičanstva. Takva je zaista bila Marija, da je sam njezin život pouka za sve. Neka dakle bude sveta Djevica pravilo vašeg života. Tako je velika bila njezina milost da krepost djevičanstva ne čuva samo za sebe, nego i za sve one kojima se približi".

Marija je prije nego itko drugi i savršenije nego itko drugi ispunila onaj ideal što ga je pred vjernike staroga Korinta postavio apostol Pavao: "Tko je neoženjen, brine se za Gospodnje kako će ugoditi Gospodinu. I žena neudata i djevica brine se za Gospodnje, da bude sveta tijelom i duhom" (1 Kor 7,32.34). Budući da je presveta Djevica postala za sva vremena uzor djevičanstva, sasvim je prikladno da svi oni koji hoće živjeti u djevičanstvu,

IDU U NJEZINU ŠKOLU. Na to ih ovako potiče sv. o. Pijo XII.: "Zbog bogatstva Marijina djevičanstva i današnjim je djevicama, redovnicima i svećenicima od velike koristi promatrati Marijino djevičanstvo, da vjernije i savršenije obdržavaju čistoću svoga staleža. Ali neka vam ne bude dosta, predragi sinovi i kćeri razmatrati samo o krepostima bl. Djevice Marije, nego se utecite k njoj najvećim pouzdanjem slijedeći savjet sv. Bernarda koji ovako potiče: "Tražimo milost i tražimo je po Mariji" (Enc. O sv. djevičanstvu od 25. III. 1954.).

Dok se danas zajedno s darovima kruha i vina predajemo Bogu želeći mu vjerno služiti, pozdravljamo Djevicu djevica: "Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje" (Prik.). Promatranje uzvišenosti i ljepote Marijina djevičanstva najdjelotvorniji je poticaj da i mi sebe po njezinu uzoru Bogu posvetimo. Crkva je uvjerena da je promatranje Marijina djevičanstva najizvrsnije sredstvo da ispunimo poticaj nadahnutog pjesnika: "AFFERENTUR REGI VIRGINES POST EAM - NEKA SE S NJOM DJEVICE PRIKAŽU KRALJU"

7. IX. PETNAESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"SAECULI VITA - ŽIVOT SVIJETA" (Prič.)

- Današnja je nedjelja jasno obilježena uskrsnim raspoloženjem. Evanđelje o uskrsnuću mladića iz Naima podsjeća nas na naše uskrsnuće po krštenju, na uskrsnuće po obnovi kršćanskog života, te na uskrsnuće tijela na koncu života.

Spasitelj je svojim čudesima htio pomoći ljudima u njihovim tjelesnim i duhovnim nevoljama. Osim toga njegova su čudesa najsjajniji dokaz njegova božanstva. No ta su čudesa također i SLIKE NJEGOVA DJELOVANJA U CRKVI. Krist je, dok je bio na zemlji, liječio bolesnike da pokaže kako će po Crkvi liječiti duše od grijeha. Tako je i mrtvace uskrisivao na život da pokaže kako će uskrisivati duhovno mrtve. Kako ćemo u tom smislu shvatiti današnje Evanđelje, prekrasno je razjasnio sv. Augustin: Kad je Isus oživio onog mladića, razveselila se majka udovica; kad svakog dana oživljava duše ljudi, veseli se majka Crkva. Onaj je bio umro tijelom, a ovi duhom. Ona je smrt bila vidljiva i vidljivo je bila oplakana, a duhovna se smrt ljudi niti vidi, niti se za njom plače. Potražio ih onaj koji poznaje mrtve, a samo onaj koji poznaje mrtve koji može da ih oživi. Da nije došao oživjeti mrtve, ne bi apostol rekao: ustani ti, što spavaš, ustani od mrtvih i rasvjetlit će te Krist! U Evanđelju nalazimo da je Isus tri mrtvaca uskrisio vidljivo, a nevidljivo je uskrisio tisuće. Što je naš Gospodin Isus Krist činio u tijelu, htio je da se razumije i u duhovnom smislu. Nije činio čudesa samo radi čudesa, već je htio da ono čemu su se gledaoci divili, služi kao tumač istine onima koji razmišljaju".

Sv. Pavao s nekoliko značajnih crta opisuje NAŠ DUHOVNI ŽIVOT: "Ako živimo po duhu, i hodajmo po duhu! Ne žudimo za taštom slavom, da izazivamo jedan drugoga i zavidimo jedan drugomu. Podnosite breme jedan drugoga i tako ćete ispuniti zakon Kristov. Što tko posije, ono će i požeti, jer tko sije za svoje tijelo, žet će po tijelu raspadljivost, a tko sije za duh, žet će po duhu vječni život" (Posl.). Tako bi moralo biti. Ali međutim uvijek nije tako. Među nama su mnogi BOLESNI, a mnogi POTPUNO MRTVI. Može se pače dogoditi da je duhovno mrtav i onaj koji bi morao drugima davati život. "Crkvena se zajednica okuplja oko oltara. No tu su možda poneki koji nemaju privlačive, radosne snage zdravoga kršćanskog života. Neki misle da su na nogama i da hodaju, ali nisu nego leže na nosilima. Ti bijednici ne shvaćaju niti oplakuju svoju nesreću. Ali mjesto njih plače majka Crkva i zaziva onoga koji je dao život svoj da oživi mrtve" (E. Löhr).

Kod oltara se svakog dana susrećem s Kristom. Majka ga Crkva moli za mene da mi pomogne, bilo da sam bolestan ili potpuno mrtav. On ne samo ponavlja riječi iz Evanđelja: "Mladiću, tebi govorim ustani!" nego se potpuno sa mnom združuje da me ispuni obiljem svoga života. Sudjelovanje u sv. euharistiji izvor je moga nadnaravnog života. Spasitelj je sam rekao o ovom sv. kruhu: "Kruh koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta".

8. IX. ROĐENJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE
"SALUTIS EXORDIUM - POČETAK SPASENJA" (Molitva).

- Svetkovina rođenja bl. Djevice Marije spada među dane kojima svetkujemo naše otkupljenje. Crkva radosno pjeva o ljepoti zore koja je navijestila dolazak sunca. U rimsku liturgiju uvedena je ova svetkovina pod konac 7. st. za vrijeme pape Sergija I. Na Istoku se svetkovala mnogo ranije.

Bogoslužje nas potiče da se RADUJEMO PROMATRAJUĆI MARIJINU LJEPOTU. Svete pjesme što ih danas pjevamo, izražaj su naše čestitke, ljubavi i odanosti sv. Kristovoj Majci: "Zdravo, sveta majko, koja si rodila Kralja, što vlada nebom i zemljom u vječne vjekove! (Ulaz). Blagoslovljena si i časna, Djevo Marijo, koja si bez povrede djevičanstva bila Majka Spasiteljeva. Bogorodice Djevo, u tvojem se krilu zatvori kad je postao čovjek onaj, koga sav svijet ne može obuhvatiti" (Na step.).

Radost zbog Marijina dolaska na svijet jest PREDOSJET RADOSTI zbog Kristova dolaska na svijet. Marija je svijetu donijela Krista i po Kristu spasenje. Sveti je oci često uspoređuju s Evom, majkom ljudskog roda: "Eva je donijela žalost, a Marija je u svojem krilu donijela radost. Po majci ljudskoga roda došlo je zlo na svijet, a po Majci našega Spasitelja došlo je spasenje. Eva je roditeljica grijeha, Marija je roditeljica spasenja. Eva nas je upropastila jer je donijela smrt, Marija nas je spasila jer je donijela život" (Sv. Augustin). Marija će za sva vremena biti blagoslovljena među ženama jer je po njoj svijetu došao Spasitelj. Kroz sve vjekove pozdravljat će je kršćani kao što je danas pozdravljaju: "Blažena si, sveta Djevice Marijo, i svake hvale predostojna, jer je iz tebe isteklo sunce pravde, Krist Bog naš (Redak iza Aleluja). Blagoslovljena si, Djevo Marijo, koja si nosila stvoritelja svoga, porodila si onoga koji te je stvorio i dovijeka ostaješ djevica!" (Prik.). Promatrajući dolazak bl. Djevice Marije na svijet bolje shvaćamo veličinu Božjeg mira koji je Krist svojim dolaskom donio na svijet, o kojem su pjevali anđeli: "Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje" (Lk 2,14). Kao što Crkva, jednako i mi povezujemo danas u mislima Marijin i Kristov dolazak na svijet, pa molimo kod sv. mise: "Slugama svojim, molimo, Gospodine, udijeli dar nebeske milosti: i neka nam zavjetni blagdan rođenja bl. Djevice donese porast mira kad nam je njezin porođaj (Kristovo rođenje) bio početak spasenja" (Molitva).

Presv. Djevica, koja je donijela svijetu Spasitelja i po njemu spasenje i danas je posrednica Spasiteljeva dolaska k nama. Svima nama upravlja majčinski poziv: "Djeco, poslušajte me: blago onima koji čuvaju puteve moje! Blago čovjeku koji me sluša i koji bdi na vratima mojim svaki dan i čeka na pragu vrata mojih. Tko mene nađe, naći će život i crpit će spasenje od Gospodina" (Posl.). Po sv. euharistiji Spasitelj je stvarno prisutan uz nas i u nama. Kao što u promatranju Marijina dolaska na svijet osjećamo i Spasiteljevu blizinu, slično tako i u doživljaju Spasiteljeve euharistijske prisutnosti doživljujemo na otajstven način i Marijinu pristutnost. Po Marijinoj ljubavi i Spasiteljevoj milosti svete tajne nam donose okrepu za vremeniti i vječni život" (Poprič. molitva).

9. IX. PODUHOVSKO VRIJEME
"BOG JE POHODIO SVOJ NAROD" (Ev.).

- U misi sv. vremena slušamo u Evanđelju kako je Spasiteljevo čudo, uskrsnuće mladića iz Naima učinilo izvanredno jaki utiska na sve prisutne: "Sve prisutne obuze strah i hvalili su Boga govoreći: prorok je veliki ustao među nama i Bog je pohodio svoj narod" (Ev.). Na promatranje otajstvene Kristove prisutnosti među nama potiče nas i spomendan SV. GORGONIJA koji je kao dvorjanik cara Dioklecijana bio mučen u Nikomediji ok g. 303. Pošto smo primili Spasitelja u presv. euharistiji; molimo s Crkvom prekrasnu molitvu: "Neka tvoju obitelj, molimo, Gospodine, obaspe i krijepi vječna slast, jer se na mučeniku tvome

Gorgoniju neprestano osvježuje ugodnim mirisom Krista Sina tvoga" (Poprič. na misi sv. Gorgonija).

Spasitelj je došao na zemlju "da izgubljeno čovječanstvo povrati u nebesko kraljevstvo" (Odg. na božićnoj Jutarnji). Čovječanstvo je ležalo na mrtvačkom lijesu svoje grešnosti. Spasitelj je dirnuo taj lijes kad je uzeo na sebe ljudsku narav. Za vrijeme svog zemaljskog života davao je duhovnim mrtvacima nadnaravni život. On je trajno uz ljude. Oživljuje ih po svetim tajnama krštenja i pokore. MILOST KRISTOVA POHOĐENJA jest neizmjerno veliki Božji dar ljudima. Nikada nećemo dovoljno vremena utrošiti u promatranju ovog predragocjenog dara. Nikad ga nećemo moći dovoljno cijeniti.

Kao što je bilo u doba kad je na svijet došao Spasitelj, jednako i danas nebrojeni LJUDSKI GRIJESI ŠIRE NEUGODNI MIRIS smrti i raspadanja. Koliko li zadaha smrti grijeha ima u nama i oko nas! Možda se i na mene osobno odnose Kristove riječi: "Ti imaš ime da si živ ali nisi, nego si mrtav" (Otk 3,2). Kao što je majka udovica plakala za mrtvim jedincem, tako i majka Crkva plače za svojom djecom koja su po grijehu umrla.

Dok grešnici oko sebe šire neugodni zadah smrti, pravednici šire UGODNI MIOMIRIS života. Sv. Gorgonije mučenik, danas je radost Kristove Crkve. Na miris njegova sveta života i odvažnog njegova mučeništva mogli bismo primijeniti usklik bogoslužja: "Sveti tvoji, Gospodine, cvatu kao ljiljan i pred tobom su kao miris balzama" (Ant. na Večernji na dane mučenika kroz uskrsno vrijeme).

Ugodni miris svetosti zapravo je MIRIS KRISTOVE PRISUTNOSTI u svetima. Krist kao Glava živi i djeluje u svojim udovima. Pobjeda mučenika zapravo je Kristova pobjeda. Crkva stoga pjeva na dane svetih mučenika himan u Kristovu slavu: "U njima ti pobjeđuješ" (Himan s Hvala na dane mučenika). Sveti život svih Kristovih sljedbenika zapravo je život Krista - lozova panja u svojim mladicama. Životni sokovi u stablu struje od korijena kroz stabljiku u grane. Bujnost nadnaravnog života Crkve dolazi od Krista koji po sv. euharistiji jača svoje udove kako je sam rekao: "Kruh koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta" (Prič.). Upravo radi toga možemo ugodni miris Kristova života osjetiti na životu svih koji su njegovi, kao što ga danas osjećamo na životu sv. Gorgonija koji nas "NEPRESTANO OSVJEŽUJE UGODNIM MIRISOM KRISTA" (Poprič. na misi sv. Gorgonija).

10. IX. SV. NIKOLA TOLENTINSKI
"VAŠE BLAGO" (Ev.).

- Sv. Nikola je rođen oko 1245. u talijanskoj pokrajini Marke. Radi dugog boravka u mjestu Tolentino prozvan je Tolentinski. Vrlo mlad je postao kanonik. Jedamput je slušao propovijed nekog redovnika augustinijanca o prolaznosti svijeta. Posebno su mu se u srce usjekle riječi: "Ne ljubite svijeta, niti ičega što je na svijetu, jer svijet prolazi i požuda njegova" (1 Iv 2,15.17). To ga je tako ganulo da je odlučio ostaviti svijet. Za malo vremena postao je pustinjak reda sv. Augustina. Svojim je propovijedanjem obratio mnoge grešnike. Prije smrti često je ponavljao riječi sv. Pavla: "Želim umrijeti i biti s Kristom" (Fil 1,23). Umro je na današnji dan g. 1306. Grob mu je u Tolentinu.

Crkva kod današnjeg sveca slavi posebno prezir svega zemaljskoga i usmjerenost prema nebu. Stavljajući nam ga za uzor priznaje mu da je u životu savršeno ostvario Kristove riječi o sticanju blaga na nebu: "Prodajte što imate i dajte milostinju. Načinite sebi torbe koje neće ostarjeti: sakupljajte neprolazno blago na nebu, kamo se lupež ne približava, niti moljac izgriza. Jer gdje je vaše blago, ondje će biti i vaše srce" (Ev.). Na zemlji doista ima mnogo toga što nam može poslužiti da se duhom uzdignemo k nebu, ali još češće zemaljska dobra privezuju ljudski duh uz ono što je prolazno. Zato je potrebno da se tjeskobno ne brinemo za zemaljsko, pa niti za ono što nam se čini da nam je nužno. Što više bude naš duh slobodan od zemaljskih veza, to više ćemo u svojem životu osjećati Božju očinsku dobrotu. "Postoji

providnost koja se posebno odnosi na one koji ozbiljno Boga traže i koji ga iskreno ljube. Prema svojoj djeci pokazuje se Bog osobito bogat, dobar i ljubezan. Neprestano se brine za njihovo posvećenje. Što god se u svijetu zbiva sve im služi na korist. Kako ćemo se jednom diviti, čuditi i zahvaljivati kad u vječnom svjetlu spoznamo kako je Bog mudro vodio naš zemaljski život" (B. Baur). Nije nam dakle potrebno da se tjeskobno brinemo za tjelesni život. Povijest svetaca je povijest odricanja svega što je zemaljsko. Da je tako bilo već u početku kršćanstva, svjedoči sv. Pavao pišući o sebi i svojim drugovima: "Gladujemo i žeđamo i goli smo i ćuškaju nas i nemamo trajna boravišta i mučimo se radom svojih ruku. Postali smo kao smeće ovoga svijeta, kao izmet svih sve do sada" (Posl.).

Što je tko slobodniji od zemaljskih želja, to spremnije teži za onim što je vječno. Ako na zemlji ima nešto što je vječno i nebesko, to je zacijelo Spasitelj koga u sv. misi žrtvujemo i u sv. pričesti primamo. Krist, koji je naša radost na zemlji, bit će naša radost i u vječnosti. Po njemu je naše srce povezano s onim što je nebesko i vječno. Krist je naše blago. S njegovim je srcem najuže združeno naše srce. Blažen čovjek koji je otkrio ovo blago i uza nj privezao svoje srce prema Spasiteljevoj riječi: "GDJE JE VAŠE BLAGO, ONDJE ĆE BITI I VAŠE SRCE" (Ev.).

11. IX. PODUHOVSKO VRIJEME
SUSRET ŽIVOTA I SMRTI.

- Od punine Božjeg života prelijeva se život na njegova stvorenja. Božja neizmjerna ljubav i dobrota najdivnije se odrazuju u naravnom i nadnaravnom životu ljudi. Od Boga kao prvog izvora dolazi život i životna radost, a smrt i neugodne posljedice smrti došle su na svijet po đavolskoj zamisli. Spasitelj je došao na svijet da uništi smrt i da ljude oslobodi od njezinih teških posljedica: "Sišao je, umro je i upravo po svojoj smrti nas je oslobodio od smrti. Kad je bio usmrćen, usmrtio je smrt. Isus Sin Božji podložio se smrti, da po smrti oživi ljude koje je smrt zahvatila" (Sv. Augustin).

Oko sebe zapažamo svakog dana mnogo znakova približavanja smrti i posljedica smrti u prirodnom životu. Međutim, ne zapažamo tako jasno slične pojave u nadprirodnom duhovnom životu ljudi. No sasvim je očito da među nama ima mnogo DUHOVNIH BOLESNIKA I DUHOVNIH MRTVACA. Oni mogu ozdraviti i oživjeti samo ako ih dodirne Početnik života, kao što je ožvio onaj mladić kad se Spasitelj dotakao nosila (Ev.). Kod čudesnog uskrisenja o kojem pripovijeda Evanđelje, vrlo važnu ulogu je izvršila majka udovica čije su suze ganule Spasitelja. Kod ozdravljenja i oživljavanja duhovnih bolesnika i mrtvaca sličnu ulogu vrši majka Crkva. Njezin suzni vapaj izrazuju danas njezini mnogobrojni službenici: "Prikloni, Gospodine, svoje uho i usliši nas; spasi svoga slugu koji se uzda u te, Bože moj smiluj se, Gospodine, k tebi vapijem cijeli dan" (Ulaz). Crkva je posrednica milosnog dodira između Boga početnika života i ljudi čiji duhovni život umire ili je već umro. Na njezinu molitvu dolazi Spasitelj koji svojom riječju obnavlja život. "Mi ne znamo, komu On zapovijeda da ustane jer ne vidimo tjelesne mrtvace da oživljuju. Ali on doista i izgovara svoju riječ koja oživljuje. I negdje; možda neposredno blizu nas, a možda u dalekoj zemlji na riječ Gospodnju ustaje duhovni mrtvac. I nama je osobno dana povlastica da posredujemo za bolesnu i mrtvu braću jer i mi sačinjavamo Crkvu. Uzdižimo dakle svoj glas i plačimo pred Gospodinom koga svakog dana susrećemo, da oživi našu braću, djecu Crkve." (E. Löhr).

Spasitelj dolazi u dodir s ljudima u prvom redu po svetim sakramentima. Nekim sakramentima je glavna svrha da ožive duhovne mrtvace. To su SAKRAMENTI MRTVIH. Drugima je svrha da obnove i ojačaju duhovni život koji je možda oslabio i obolio. Ove sakramente nazivamo SAKRAMENTI ŽIVIH. Koliko li moram cijeniti i brižno upotrebljavati ta sredstva nadnaravnog života!

I ja sam nekada bio mrtav. Ako sada živim, to je veliki Božji dar. S najvećim poštovanjem i pažnjom moram nositi i čuvati ono što sam primio od darežljive Božje dobrote i ljubavi. Marljivo moram nastojati da božanski život prožme moje svakodnevno vladanje prema opomeni sv. Pavla: "Ako smo po Duhu dobili život, treba da i živimo po Duhu!" (Posl.). Kao što svaki život i obnovu života prate radosni osjećaji, tako treba da i obnovu milosnoga života prate veseli osjećaji. Izražaj takvih osjećaja je sveta pjesma koju danju pjevamo s Crkvom: "Dugo sam čekao Gospodina i prignuo se k meni i uslišao je molitvu moju i ispunio je moja usta radosnom pjesmom, hvalom Bogu našemu" (Prik.).

12. IX. IME MARIJINO
"MARIJA MILOSTI PUNA" (Prik.).

Nekoliko dana poslije blagdana Kristova rođenja svetkujemo blagdan njegovog presvetog imena. Slično tome poslije blagdana rođenja bl. Djevice slavimo blagdan njezina svetog imena. Ovaj se blagdan svetkovao najprije u Španjolskoj. Za cijelu ga je Crkvu propisao papa Inocent IX. na spomen oslobođenja Beča što se zbio na današnji dan god. 1683. kad je poljski kralj Ivan Sobjetski pomoću bl. Djevice otjerao turke. Nije jasno što zapravo znači ovo ime (žid. Myriam). Sveti oci i crkveni naučitelji ga raznoliko tumače. Nama je dovoljno znati da to ime označue najuzvišeniju i najsvetiju među ženama. Uz Isusovo ime to je najsvetije ime. "Marijino je ime (tj. zazivanje tog imena) za nas kršćane sakramental". (P. Parsch).

Svetkovanje Marijina imena je IZRAZ POŠTOVANJA PREMA MARIJINOJ OSOBI. Slaviti Marijino ime i "radovati se njegovoj zaštiti" (Molitva) znači jedno te isto, što i štovati Mariju i radovati se njezinom okrilju. Što za nas mora biti to presveto ime, možda nije nitko tako ljupko i uzvišeno razjasnio kao svetac koji je najljepše govorio o presv. imenu Isusovu - sv. Bernardo: "Progovorimo malo o ovom imenu koje vrlo zgodno odgovara Djevici Majci. Ona se vrlo lijepo uspoređuje sa zvijezdom, jer kao što zvijezda bez ikakve svoje povrede šalje zraku svjetla, tako je i Djevica bez ikakve svoje povrede porodila Sina. Ona je dakle ona plemenita Jakovljeva zvijezda koje svjetlo obasjava svemir. Ona je presjajna i uzvišena zvijezda uzdignuta povrh ovoga velikog i prostranog mora, da nam svijetli zaslugama, da nam sjaji primjerom. Ma bio tko mu drago, kad znaš da u ovom svijetu više lutaš između valova i oluja nego li hodaš po zemlji, ne odvraćaj očiju od sjaja ove zvijezde ako hoće da te valovi ne potope! Ako se podižu vjetrovi napasti, ako naiđeš na grebene tjeskoba, pogledaj zvijezdu, zazovi Mariju! Ako lađicu tvoje duše razbija srdžba ili škrtost ili bludnost, svrni pogled k Mariji! Ako te smućuje grozota grijeha, ako te straši grižnja savjesti, ako se bojiš strahote suda, ako stojiš pred ponorom žalosti ili zdvojnosti, misli na Mariju! Neka ti je ovo ime uvijek na jeziku, nosi ga uvijek u srcu! I da postigneš pomoć njezina zagovora, ne ostavljaj primjer njezina vladanja. Ako na nju misliš, nećeš pogriješiti, ako te ona drži nećeš pasti, ako te ona čuva nećeš se bojati, ako te ona vodi nećeš se umoriti. I tako ćeš sam na sebi iskusiti da je s pravom rečeno: I Djevici je bilo ime Marija". Veliki je Marijin štovatelj tim vatrenim izrazima razjasnio ono isto što slušamo izraženo u bogoslužju na slikovit način. Crkva stavlja Mariji u usta riječi Vječne Mudrosti: "Kao loza dala sam ugodan miris i cvijeće je moje urodilo rodom slave i časti. Ja sam majka lijepe ljubavi, straha i znanja i svete nade. U meni je sva milina puta i istine, u meni je sva nada života i kreposti. Dođite k meni svi koji me želite i nasitite se mojim plodovima, jer je moj duh slađi od meda i moje je nasljedstvo slađe od medenog saća" (Posl.).

Anđeo je Gabrijel pozdravio Mariju: "Milosti puna" (Ev. Prik.). Od njezine punine prelijeva se milost k nama. Stoga je i mi svakog dana pozdravljamo mnogo srdačnije nego što su Izraelci pozdravljali Juditu "Danas je Bog tvoje ime tako uzveličao, da tvoja hvala neće nikada nestati s ljudskih usta" (Jdt 13,25).

13. IX. SUBOTA SV. MARIJE
"BLAGOSLOVLJENA MEĐU ŽENAMA" (Prik.).

- Kod susreta s rođakinjom sv. Elizabetom ispunjena osobitim Božjim prosvjetljenjem vidjela je Marija kako je njezin poziv Božje majke od najvećeg značenja za cijelo čovječanstvo. Vidjela je da će je slaviti sva ljudska pokoljenja pa je uskliknula: "Od sada će me ZVATI BLAŽENOM SVI NARAŠTAJI, jer mi učini velike stvari Svesilni" (Lk 1,47-48). Današnje nas bogoslužje potiče na promatranje kako se ispunilo to Marijino proročanstvo.

Već kod susreta u Judinim gorama Elizabeta ispunjena Duhom Svetim pozdravila je Mariju istim riječima kojima ju je već prije pozdravio arkanđeo Gabrijel: "Blagoslovljena Ti među ženama!" (Lk 1,28.42). SVETO PISMO nam donosi dirljivi slučaj koji možemo nazvati simbolom mile pobožnosti kojom kršćani svih vjekova štuju Mariju: "Dok je Isus govorio mnoštvu, podiže glas neka žena iz mnoštva i reče mu: "Blaženo krilo koje te nosilo i prsi koje si sisao!" (Ev.). Sveti Beda Časni ističe da je ta žena bila tip CRKVE koja štuje Mariju više nego sve druge svece. I doista službena crkvena pobožnost prema Mariji kao i pučka pobožnost, prima iz dana u dan nove sve to ljepše i življe oblike. Svete pjesme što ih danas kod sv. mise pjevamo, izraz su pobožnosti prema Mariji iz davnih vjekova: "Zdravo, sveta majko, što si nam rodila Kralja koji vlada nebom i zemljom u vječne vjekove! (Ulaz). Blagoslovljena si časna Djevo Marijo, koja si bez povrede djevičanstva bila Spasiteljeva Majka (Na step.). Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje (Prik.). Blaženo krilo Djevice Marije, koje je nosilo SINA vječnoga Oca" (Prič.). I sadašnje pobožne pjesme koje vjerni puk pjeva Mariji, makar da nisu toliko dostojanstvene, izrazuju isto štovanje i istu ljubav prema majci Sina Božjega.

Slava najvećih žena svete povijesti, krasota najljepših stvorenja služila je i danas služi kršćanskoj pobožnosti da predstavi Marijinu slavu i ljepotu. Malo kome je to tako odlično uspjelo kao pjesniku starodrevnog crkvenog himna: "Zdravo rajska kraljice, Gospo zemnih strana, Zdravo zviijezdo Danice, Djevo odabrana! Zdravo škrinjo zavjetna, Trone Salamona, Lijepa dugo, kupino, Divne vatre puna! Tužnih ljudi utjeho, Vrte pun ljupkoće, Vita palmo strpljiva, Cedru sve čistoće! Jaka ženo, Judito, Djevo Abisago, Koja mjesto Davida Grliš dijete drago! Bijela ko u trnju lijer Zmiji glavu gazi. Lijepa poput mjeseca Dovedi nas k stazi! Od anđela čistija Zlatnu noseć halju, S desne strane stala si Nebeskomu Kralju" (Negdašnja Mala služba bl. Djevice).

Za nas je radosna utjeha da i mi pripadamo među one koji djevicu Mariju "nazivlju blaženom". Ovo štovanje koje nas povezuje s Marijom, a po njoj s Kristom je najsigurnije sredstvo koje će nas dovesti onamo gdje nas čeka "Žena obučena u sunce i mjesec pod njezinim nogama, a na glavi joj kruna od dvanaest zvijezda" (Otk 12,1).

14. IX. UZVIŠENJE SV. KRIŽA
"JUDICUM MUNDI - SUD SVIJETA" (Ev.).

- Na današnji dan 320. godine našla je sv. Jelena križ na kojemu je Spasitelj bio razapet, a 355. g. ovoga istog dana posvećena je u Jeruzalemu crkva sv. Groba koju je dao sagraditi car Konstantin. Nekoć je današnji blagdan bio spomendan tih dvaju događaja. Kad je kasnije uvedena posebna svetkovina Našašća sv. Križa (3. svibnja), današnji je dan ostao kao uspomena događaja kad je car Heraklije pobijedio perzijskog kralja Kosrou 629. g. i dao svečano vratiti Kristov križ u Jeruzalem.

Kristov križ je postao simbol Kristove POBJEDE i Kristova SUDA nad svijetom. Dok se približava konac liturgijske godine, Crkva uzdiže spasonosni znak križa protiv sotonina kraljevstva što ga predstavlja tama koja u jesensko doba sve više obuhvata zemlju. Opisujući svoju smrt Spasitelj je rekao Židovima: "Sada je sud svijeta, sada će biti istjeran van knez ovoga svijeta. A ja, kad budem uzdignut od zemlje, sve ću privući k sebi" (Ev.). Promatrajući

te Kristove riječi uskliknuo je sv. Leon papa: "O divne li moći Križa! O neizrecive li slave njegove muke u kojoj se pokazala i osuda ovoga svijeta i svemoć Propetoga! Gospodine, privukao si sve k sebi kad je priroda pretvorila dan i noć i osudila zločin Židova! Privukao si sve k sebi kad se razdro zastor hrama kao znak da je svetinja nad svetinjama otišla od nedostojnih svećenika, da se slika pretvorila u istinu, proročanstvo u zbilju, Zakon u Evanđelje! Privukao si sve k sebi jer što se nekoć skrivalo u sjeni židovskog hrama, sad to potpuno otkriveno slavi pobožnost svih vjernika! Sada je slavniji red levita, uzvišenije dostojanstvo staraca, svetije pomazanje svećenika jer je tvoj križ izvor svakoga blagoslova i uzrok svake milosti! Po njemu ti daješ svojim vjernima jakost u slabosti, slavu u sramoti, život u smrti!" Kako je Kristov križ slavodobitno oslobodio svijet, jezgrovito opisuje jedan suvremeni pisac: "U starom Rimu križ je bio samo za roba i zločinca. Dvadesete godine vladanja cara Tiberija umro je na njemu Isus Krist. Od te godine križ je postao simbol vjere, snage, pobjede i besmrtnosti. Sitan je bio urezivan u grbove, graviran u geme, skriven na prsima, ljubljen u tišini i samoći. Godine 313. Konstantinov labarum prešao je carstvom. Kriptogram vjernika postao je pobjedna zastava četa. Konstantin ga je dao prvi urezati vrh carskog prijestolja. Njegova majka sv. Jelena ponovno ga je podigla na Golgotu okićena teškim zlatom i dragim kamenjem. Strašljivi tetragramaton naslikani simbol vjere i nade, blista od sada u srebru i mramoru. Kraljevi ga nose na krunama i žezlima, crkve na pročeljima, novac na naličju, brda na tjemenu, vrata na pragovima, vjernici na prsima. Na starim porušenim hramovima poganskih bogova diže se raspelo u znak pobjede".

Križ je na oltaru u očima Crkve važniji od ijednog drugog nakita. Trebao bi biti dobro vidljiv svima, da svima bude poticaj za promatranje divne pobjede koja je po Kristovoj žrtvi izvojevana i koja se na oltaru nastavlja. Trebao bi biti svima podstrek da u svom životu visoko "uzdignu" raspelo tj., da iskreno cijene križeve i muke po kojima će njihov život postati "ugodna žrtva" (Prik.)., a kad se na sudnji dan pokaže slavni znak našega Otkupitelja, postat će dionici slave propetoga Krista o kojem je pisao sv. Pavao: "PONIZIO je sam sebe postavši poslušan do smrti i to SMRTI NA KRIŽU. Zato i Bog njega UZVISI i dade mu ime koje je nad svakim imenom" (Posl.).

15. IX. SEDAM ŽALOSTI BLAŽENE DJEVICE MARIJE
"MUČENIČKA PALMA BEZ MUČENIČKE SMRTI" (Prič.).

- Pobožnost prema žalostima presv. Djevice temelji se na riječima starca Šimuna: "I tebi će samoj mač probosti dušu" (Lk 2,35). Među svetim ocima pisali su razmatranje o Gospinim žalostima: Sv. Efren, sv. Ambrozije, sv. Augustin, sv. Bernardo. Kad je papa Siksto III. (432-440) obnovio Liberijevu baziliku, posvetio ju je Majci Božjoj i svetim mučenicima. Na mozaiku u toj crkvi prikazana je bl. Djevica kao kraljica mučenika. U XIII. st. osnovan je red Servita kojima je glavna svrha širiti pobožnost prema žalosnoj Gospi. Današnju svetkovinu koju su serviti počeli slaviti u XVII st. s velikom svečanošću, propisao je za cijelu Crkvu papa Pio VII. god. 1814. nakon povratka iz Napoleonova progonstva. Kao što je bio život Spasitelja Isusa, tako je i život njegove presv. majke bio pun muka i boli. Ona je s njim zajedno podnosila cijeli život siromaštvo. Podnosila je prezir kojim su ga njegovi sunarodnjaci odbacili. Marijine su žalosti bile bezbrojne. Ali, od kada su ih kršćani pobliže razmišljali, posebno su se zadržavali kod nekih događaja u kojima je Marija najviše trpjela. Konačno se ustalio broj SEDAM GOSPINIH ŽALOSTI: Kad joj je starac Šimun prorokovao da će joj mač raniti dušu, kad je bježala u Egipat, kad je tri dana tražila dvanaestogodišnjeg Isusa, kad je ugledala Isusa gdje nosi križ, kad je stala pod križem svoga Sina, kad su Isusa skinuli s križa i položilo joj ga na krilo, kad su Isusa pokopali. U bogoslužju promatramo na poseban način boli koje je Marija podnijela za vrijeme Kristove žrtve na Kalvariji: "Stajaše puna boli sveta Marija kraljica neba i gospodarica svijeta do križa Gospodina našega Isusa." (Redak

iza Aleluja).

Presveta nam je Djevica uzor kako i mi možemo postati dionici Kristove muke po SVETOJ ŽRTVI, SVETOJ PRIČESTI i STRPLJIVOM PODNOŠENJU SVAKODNEVNIH POTEŠKOĆA. Kao što je Kristova Majka stajala uz njegov križ, slično i mi stojimo sudjelujući kod sv. mise. Njezine osjećaje koji bi trebali biti i naši osjećaji, opisuje nam sveta pjesma: "Dušom njenom razboljenom, Rastuženom, ražaljenom Prolazio mač je ljut. O koliko ucviljena Bješe ona uzvišena Majka Sina jedinog! Bol bolova sve to ljući Blaga Mati gledajući Muke slavnog čeda svog. Tko protužit neće s Čistom, Kada vidi, gdje za Kristom Razdire se srce njoj?" (Posljednica). Kad primamo žrtvovano Spasiteljevo tijelo, zar i mi ne doživljujemo nešto poput Marije kad su joj Spasiteljevo tijelo položili u krilo? I naši bi osjećaji tada trebali biti kao Marijini. Crkva nam ih ovako opisuje: "Kolike li suze liva Puna bola dubokoga Djeva Majka rascviljena, Dokle motri Sina svoga, Gdje na krilu leži njenu Skinut s drva krvavoga! Suzom kvasi slatka usta, Bok i grudi premile, Desne ruke dlan proboden I božanske ljevice, I u krvi ogreznule Noge one rumene. Grleći mu grudi, ruke, Nikad se ne umara, zagrljajem rane drage Privija do njedara I u bolnim cjelovima Cijela tako izgara" (Himan s Jutarnje). Kao što je Marija, premda nije umrla mučeničkom smrću, postala kraljica mučenika podnoseći muke zajedno s Kristom, tako bismo i mi morali u svakodnevnom životu podnositi sve poteškoće pa bismo tako "postigli sretni učinak Kristove muke" (Molitva). U tom nam je uzor zagovornica presv. Djevica koju danas zazivamo: "Rane drage, majko Sveta, Spasa za me razapeta Tisni usred srca mog! Daj mi nosit po sve dane Isusovu smrt i rane, Osjećati muka mač!" (Posljednica).

16. IX. SV. KORNELIJE I CIPRIJAN
"NADA DUHA BESMRTNOSTI" (Posl.).

Poslije mučeničke smrti sv. Fabijana naslijedio ga je na Petrovoj stolici sv. Kornelije (251-253). Radi toga što je primao u crkveno jedinstvo one koji su za vrijeme progonstva zanijekali vjeru, digao se protiv njega svećenik Novacijan. Stoga je morao mnogo trpjeti. Za njegova papinstva prenesena su iz katakomba tjelesa apostolskih Prvaka i pokopana na mjestu njihova mučeništva. Cezar Gal dao ga je prognati iz Rima. U progonstvu ga je tješio pismima kartaški biskup sv. Ciprijan. Umro je mučeničkom smrću 253.god.- Sveti Ciprijan je rođen u Kartagi od poganskih roditelja oko 200. Po zanimanju je bio odvjetnik. Pošto je prošao sve filozofske sisteme, obratio se na kršćanstvo u poodmakloj dobi. Kršten je 246., a slijedeće je godine zaređen za svećenika. Godinu dana kasnije postao je biskup u rodnom mjestu. U svome je gradu ponovno razbuktio kršćanski život. Njegova se pastirska skrb na osobit način pokazala za vrijeme kuge što je harala za Decijeva progonstva. Umro je kao mučenik pred ravnih 1700 godina tj. 258. Od njega su nam se sačuvali mnogi prekrasni spisi. S pravom ga ubrajaju među najveće biskupe kršćanske starine. Nazivaju ga "cvijetom III. stoljeća". Sv. Jeronim piše da je "suvišno uzvisivati veličinu njegova duha jer su njegova djela sjajnija od sunca". - Svete današnje mučenike svakog dana spominjemo u misnom kanonu.

Crkva sve više i više obraća naš pogled PREMA BUDUĆEM ŽIVOTU. Sveti su nam mučenici pokazali svojim primjerom kakav mora biti naš odnos prema vremenitom životu, a kakav prema vječnom. Obojica su živjeli samo za Krista, Crkvu i povjerene im vjernike. Obojica su u očekivanju boljeg života žrtvovali svoj zemaljski život. Na sudnji dan (Ev.) Krist će svima pokazati njihovu slavu. Tada će se na njima ispuniti riječi knjige Mudrosti: "Za kratko trpljenje bit će obilno nagrađeni jer ih je Bog iskušao i našao dostojnima sebe. Iskušao ih je kao zlato u peći i primio ih kao žrtvu paljenicu i nagradit će ih u svoje vrijeme. Pravednici će sjati i blistati kao iskre na zublji. Sudit će narodima i upravljat će plemenima, jer će njihov Gospodin vladati na vijeke" (Posl.).

Odricanje zemaljskih radosti traži od nas neprekidni napor. Taj ćemo napor rado

prigrliti ako nam srce uvijek bude usmjereno prema vječnosti kao što je bilo srce sv. Ciprijana koji je ovako pisao: "Postoji samo jedan slatki, čvrsti mir duše, samo jedna stalna vječna sigurnost. Ona se sastoji u tome da bježimo od oluja nemirnog svijeta prema luci spasenja, da neprestano dižemo oči od zemlje prema nebu, te da u najužoj povezanosti s Bogom smatramo kako je ispod našeg dostojanstva sve što se na zemlji ljudima čini veliko. O kako će to biti veliki i slavni dan, kad dođe Krist nagraditi svoj narod za vjeru i ljubav! Kolika li će to biti čast i radost gledati Boga, slaviti slavlje s Kristom našim gospodarom i Bogom u njegovu divnom kraljevstvu te zajedno sa svima svetima uživati nebesko besmrtno blaženstvo! Gledati što oko nije vidjelo, slušati što uho nije čulo, posjedovati što ni jedno ljudsko srce nije zaželjelo! Nije vrijedno uspoređivati veselje sadašnjega vremena sa slavom koja će se na nama objaviti. Doista, kad na nama zasja Božja slava, tada ćemo biti blaženi u Gospodinu koji preko svakog očekivanja nagrađuje svoje sluge" (Pismo Donatu).

17. IX. KVATRENA SRIJEDA
"RADOST GOSPODNJA JE NAŠA JAKOST" (Prič.).

- Danas Crkva svetkuje blagdan RANA SVETOG FRANJE ASIŠKOGA. Ovaj blagdan vrlo skladno pristaje uz svetkovinu Uzvišenja sv. Križa i Sedam žalosti Blažene Djevice Marije. U bogoslužju promatramo kako je Spasitelj "da raspali ognjem svoje ljubavi naša srca, obnovio svoje svete rane u tijelu blaženoga Franje" i molimo da i mi "po njegovim zaslugama i zagovoru neprestano nosimo križ i donosimo PLODOVE DOSTOJNE POKORE" (Molitva). - No, danas je glavna misa od kvatrene rujanske srijede. Kvatreni dani u rujnu su novozavjetna nadogradnja nad starozavjetnim blagdanima Sjenica i Pomirenja. Ovi su dani usko povezani sa zadnjim dijelom poduhovskog razdoblja crkvene godine.

Božji darovi u prirodi nas potiču da mislimo na njegove nadprirodne milosne darove. Blagoslov u obilju zemaljskih plodova slika je OBILNIH PLODOVA KOJI SU SAZRELI U NAŠOJ DUŠI. Spasitelj je uzimao lozu i lozove plodove da slikovito predstavi život u Božjem kraljevstvu: "Ja sam prava loza... (Iv 15,1); Više neću piti od ovoga lozova roda do onoga dana kad ga budem pio s vama novoga u kraljevstvu Oca svoga" (Mt 26,29). Zato i Crkva zahvaljujući danas Bogu za berbu grožđa i ostalih dozrelih plodova, još više mu zahvaljuje za obilati blagoslov što ga je kroz ovu liturgijsku godinu izlijevao u duše. Ovaj Božji blagoslov slikovito opisuje prorok Amos: "Evo dolaze dani kada će se orač približiti žeteocu i onaj koji gnječi grožđe sijaču, kada će s bregova kapati milina i svi će brežuljci biti obrađeni. I povratit ću zarobljenike puka moga i sagradit će opustošene gradove i stanovat će u njima, vinograde će uzgoiti i pit će vino iz njih, vrtove će nasaditi i jest će voće iz njih" (I. Čitanje).

Naša je duša bila u vlasti grijeha i đavla. KRIST NAS JE OSLOBODIO (Ev.). "Bili smo kao opustjeli grad koji je đavao uništio. Krist ga je ponovno sagradio. Bili smo kao njiva puna kamenja i trnja. Krist je posijao sjeme na to slabo zemljište i ono se pretvorilo u cvjetni vrt. O kako li je veličanstveno to djelo Gospodnje! O koliko li je dragocjen taj novi stvor nad kojim se Bog veseli! Mi smo sami to djelo koje smo zajedno s Bogom izrađivali. Danas se veselimo dok ga promatramo" (E. Löhr). Kad promatramo djelo što ga je Bog učinio u nama, vidimo da je slično oslobođenju Božjega naroda iz Egipta. Stoga danas pjevamo pjesmu koju su oni pjevali misleći na svoje oslobođenje: "Kličite Bogu pomoćniku našemu, veličajte Boga Jakovljeva! Svirajte u liru i udarajte u citaru milozvučnu s harfom" (Ulaz). Ovo djelo što ga je Bog proizveo u nama, nalik je na oslobođenje i povratak iz babilonskog ropstva. Radi toga na današnji dan, dok se radujemo promatrajući divne Božje darove, upravlja nam Crkva riječi koje su Nehemija, Ezdra i leviti govorili narodu nakon povratka iz Babilona: "Ovaj je dan posvećen Gospodinu našemu Bogu. Nemojte tugovati ni plakati. Jedite pretilinu i pijte slatko vino. Pošaljite dio i onima koji nisu sebi pripravili. Ne budite žalosni, jer je Gospodnja radost vaša jakost" (2. Čitanje). Iz toga nagovora uzeta je današnja pričesna pjesma.

Bogoslužje nas nuka da promatramo Božje djelo u nama i da se radujemo što nas je toliko uzvisio. Ta RADOST koja je najizvrsnija HRANA NAŠE DUHOVNE JAKOSTI, dolazi na poseban način do izražaja kod svete euharistijske gozbe koju simbolično označuje gozba na koncu berbe što ju je opisao prorok Izaija: "Pripravit će Gospodin nad vojskama svim narodima na ovoj gori gozbu berbe, gozbu najljepših jela, najčistijih i najplemenitijih vina" (Iz 25,6).

18. IX. SV. JOSIP KUPERTINSKI
"SUPRA TERRENAS CUPIDITATES ELEVATI - UZDIGNUTI NAD SVE ZEMALJSKE TEŽNJE" (Molitva).

- Rođen je g. 1603. od siromašnih roditelja. Majka ga je veoma strogo odgojila. Već je u petoj godini bio toliko pobožan da bi se duhom zanio te nije zapažao što se oko njega događa. U sedamnaestoj godini odluči poći u samostan. Franjevci ga nisu primili, a kapucini su ga nakon 8 mjeseci otpustili jer su ga smatrali nesposobnim za bilo što. Na veliko nastojanje njegove majke primili su ga konventualci najprije za štalara, a g. 1626. bio je pušten u novicijat. Za svećenika je zaređen g. 1628. Njegova izvanredna ljubav prema Bogu pokazala se na izvanjski način u mnogobrojnim ekstazama. Posebno se odlikovao u poslušnosti i siromaštvu. Umro je g. 1663. u blizini Loreta. Svetim je proglašen g. 1767.

U očima ljudi, ne samo u svijetu, nego i u samostanu, današnji svetac nije vrijedio gotovo ni zašto, ali je zato pred Bogom njegov život bio predragocjen jer je bio protkan ljubavlju bez koje ništa drugo ne vrijedi. LJUBAV ga je silila da misli na Boga, da već u najranijoj dobi po nekoliko dana zaboravi na jelo. Ljubav ga je poticala na sve druge kreposti jer je "ljubav ustrpljiva, dobrostiva, ljubav ne zavidi, ne hvali se, ne nadimlje se, ne hlepi za čašću, ne traži svoje, ne uzrujava se, ne misli zla, ne veseli se nepravdi, raduje se istini, sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi" (Posl.). Sv. Josip je bio malen pred ljudima. Postao je velik pred Bogom. Upravo ga je ljubav uzvisila. I koliko ga je uzvisila? Možda nije uopće na zemlji živio čovjek na kojem bi se tako očito na izvanjski način zapažalo da je uronjen u Boga, da već na zemlji živi nebeskim životom kao upravo on. Kod sv. mise toliko je bio duboko uronjen u božanska otajstva da je bio potpuno preobražen i vrlo često od zemlje uzdignut. Radi toga su mu starješine zabranili da javno misi. Slično je bilo i kod molitve u koru pa su mu zabranili da s drugima dolazi u kor. Radi izvanrednih Božjih darova morao je pred crkveni sud u Napulj. Proglasili su ga nevinim, no poslije su ga vrlo često mijenjali iz samostana u samostan da vjernici što manje za njega znadu i što manje k njemu dolaze. On, koji je bio toliko neznatan, postao je toliko uzvišen! Doista ga je "Božje oko dobrostivo pogledalo, uzdiglo ga iz njegova poniženja i visoko uzvisilo" (Redak iza aleluja).

Na gozbu svetih tajna, na gozbu nebeske istine i života, posebno na sv. euharistijsku gozbu Bog je pozvao sve ljude. Od prirode odlikovani, učeni i čašćeni ljudi često odbiju taj Božji poziv. Stoga on šalje svoje službenike da zovu one koji u očima svijeta ne znače ništa: "Svadba je doduše pripravljena ali uzvanici nijesu bili dostojni. Idite dakle na raskršća i koje god nađete, pozovite na svadbu" (Ev.). Jedan od onih na koje nitko nije svraćao pozornost bio je sv. Josip, ali je na Kristovoj svadbi na zemlji i na nebu sjeo među prvima. Možda se ljudi ni na meni ne moraju diviti osobitim prirodnim sposobnostima. Svejedno, mogu pred Bogom biti velik. Velika je utjeha za sve zapostavljene znati da veličina pred Bogom ne ovisi o veličini pred ljudima.

To bi i za nas morao biti poticaj da tražimo samo Boga, veličinu pred Bogom i radost u Bogu. Krist uzdignut na križu u ovim danima nam je simbol odcjepljenja od svega što nas veže za zemlju. Danas s Crkvom molimo da "zaslugama i primjerom serafinskog priznavaoca Josipa uzdignuti nad sve zemaljske težnje zavrijedimo doći k njemu." (Molitva).

19. IX. KVATRENI PETAK
"DILEXIT MULTUM - MNOGO JE LJUBIO" (Ev.).

- Kvatreni je petak dan pokore i zadovoljštine za grijehe koje smo učinili kroz prošlo tromjesječje. U bogoslužju rujanskog kvatrenog petka dolazi to do izražaja više nego na tri ostala kvatrena petka.

Kod sv. mise slušamo ozbiljni poticaj na POKORU i OBRAĆENJE: "Obrati se, Izraele, Gospodinu Bogu svojemu, jer si duboko pao radi svoga bezakonja. Primite ove riječi k srcu, obratite se Gospodinu i recite mu: Digni od nas sve bezakonje i primi nas dobrostivo. Nećemo više govoriti djelima ruku svojih: vi ste naši bogovi" (Posl.). Odličan uzor i poticaj za pokoru i obraćenje je žena grešnica iz Evanđelja. Njezina izvanredna ljubav potaknula je Spasitelja da joj velikodušno oprosti grijehe. Stoga je i rekao: "Oprošteni su joj mnogi grijesi jer je mnogo ljubila" (Ev.).

Još više nego na samu pokoru, u rujanskim kvatrima mislimo na PLOD POKORE - DUHOVNU OBNOVU. Radosni smo jer osjećamo da se i na nama ispunja Božje obećanje: "Tvoja će se mladost obnoviti kao u orla" (Prik.). U ovim danima dok se radujemo Božjem blagoslovu u prirodi, još više se radujemo blagoslovu kojim je blagoslovio Crkvu i našu dušu. U vrtu Crkve i naše duše natopljene suzama pokajnicama rastu bujna stabla kreposti koje su simbolično prikazane u Hošeinom proročanstvu: "Ja ću biti kao rosa. Izrael će procvjetati kao ljiljan i pustit će žile kao stabla libanska. Pružit će grane svoje i sjaj će njegov biti kao u masline i miris kao u libana. Obratit će se i sjedit će pod njegovom sjenom, rađat će žitom i zelenit će se kao vinova loza: Spomen će mu biti kao vino. Ja ću ga uslišati i uspraviti kao zelenu jelu" (Posl.).

Mnoge pojedinosti iz Evanđelja skladno pristaju kao poticaj da ispunimo ono što danas želi Crkva: dragocjena pomast kao znak miomirisa duhovnih plodova, poljupci kao izlijev ljubavi najdragocjenijeg ploda, a napose SUZE koje peru grijeh i zaliju stablo kreposti u vrtu naše duše. Suze Krista i njegove zaručnice Crkve donose dragocjeni plod obnove svijeta. "Plakao je sam Bog dok je kao čovjek živio na zemlji, i njegova su nam suze donijele spasenje. On je plakao nad smrću na grobu Lazara i smrt se preobrazila u život. Plakao je nad našim grijehom, kad je ugledao grad Jeruzaelm, i grijeh je bio uništen: ustao je novi bezgrešni i sveti Jeruzalem - Crkva Božja...

Suze su pred Bogom najdragocjenije u času sv. žrtve jer tu teku suze Crkve zajedno s Kristovim suzama. Suze Kristove daju suzama Crkve vrijednost predragocjenih bisera u kojima Božja ljubav prepoznaje vlastitu sliku." (E. Löhr).

Po zapovijedi Gospodnjoj došao je prorok Jona u Ninivu i stao je navješćivati Božju kaznu. Ljudi Ninivljani su povjerovali Bogu, proglasili su post i obukli se u kostrijet. I vidio je Bog dobra djela njihova, da su se obratili od svojega zla puta, pa im je oprostio (Usp. Jon 3). Današnji bi dan trebao i za nas biti ozbiljan poticaj da se iskreno obratimo, da se ostavimo grijeha, te molimo nebeskog Oca "da nam oprosti, da nam otpusti, da se udostoji na pravu nas pokoru privesti." (Velike litanije).

20. IX. KVATRENA SUBOTA.
"ŠABAT (SUBOTA), TO JEST POČINAK" (2. Čitanje).

- Današnje misno bogoslužje ostatak je negdašnjeg bdjenja što se držalo u noći od subote na nedjelju. Ovo bogoslužje počinje psalmom kojim započinje svakodnevo bdjenje (Jutarnja) u časoslovu: "Dođite, poklonimo se Bogu, padnimo ničice pred Gospodinom; plačimo pred njim koji nas je stvorio, jer je on Gospodin Bog naš. Dođite, pjevajmo Gospodinu, kličimo radosno Bogu Spasitelju našemu" (Ulaz). Crkva nam doziva u pamet otajstveno značenje dviju starozavjetnih svetkovina: dana pomirenja i blagdan sjenica. Prema riječima sv. Pavla: "To je prilika za sadašnje vrijeme" (Posl.). Blagdan pomirenja nas sjeća

pomirenja s Bogom što ga je Krist izvršio djelom otkupljenja, a blagdan sjenica nam predočuje nebeski počinak u koji ćemo ući ako budemo sudjelovali s Kristom u djelu otkupljenja. U skladnoj cjelini, kao malo kada preko godine povezuje današnje bogoslužje otkupljenje i učinke otkupljenja, pokoru i plodove pokore, zemaljsko mukotrpno nastojanje i nebesko uživanje.

Jedamput svake godine Izraelci su na svečan način okajavali svoje grijehe. To je bio na BLAGDAN POMIRENJA. To je bio jedini dan u godini kad je veliki svećenik smio ući u svetinju nad svetinjama. "Svećenici ulaze svagda u prvi dio šatora, te izvršuju službu Božju. A u drugi dio jedamput u godini sam veliki svećenik, ne bez krvi koju prinosi za sebe i za grijehe naroda" (Posl.). Sav je narod morao u tom pomirenju sudjelovati jer je Bog naredio preko Mojsija: "Veoma svečani dan pomirenja neka se zove svetim. U taj dan treba da činite pokoru i da prinesete žrtvu paljenicu Gospodinu. To je dan pomirenja, da se izmirite s Gospodinom Bogom svojim" (1. Čitanje). To je sve bila slika onoga što je učinio Krist i što činimo mi. Veliki svećenik N. Z. "ušao je svojom krvlju jedamput zauvijek u svetinju i stekao vječni otkup" (Posl.). Radi naše vlastite pokore ispunit će se i na nama Mihejino proroštvo: "Neće izliti nad nama srdžbe svoje jer želi milosrđe. Oprostit će naše zločine i grijehe će naše baciti u dubine morske" (3. Čitanje).

Svake godine u sedmom mjesecu (naš rujan) svetkovali su Izraelci blagdan sjenica kroz cijelu sedmicu. Prvi i zadnji dan bila je SUBOTA. Knjiga Levitska određuje kako se taj blagdan imao svetkovati: "U prvi i osmi dan neka bude šabat to jest počivanje. I uzet ćete plodove najljepšega drveća, grane palama i grane drveća s gustim lišćem s obala potoka i radovat ćete se Gospodinom Bogom svojim. I stanovat ćete pod sjenicama sedam dana" (2. Čitanje). Evanđelje nam osim prispodobe o neplodnoj smokvi, što je u vezi sa zahvalom za berbu plodova, pripovijeda kako je Spasitelj "subotom poučavao u sinagogi". Današnje bogoslužje gleda u svemu tome sliku subotnjeg počinka vječnog sedmog dana u Božjem kraljevstvu. Mi upravo zato postimo i uzdržavamo se od zemaljskih radosti da možemo spremnije ući u taj vječni počinak iz kojega će biti isključeni koji su na zemlji tražili radost i uživanje. Njima se Bog zaprijetio: "Neće ući u moj počinak" (Ulazni psalam).

Naše današnje euharistijsko slavlje, kao naš cijeli kršćanski život već je na neki način POČINAK na krilu Boga Oca. Stoga nam u času sv. pričesti Crkva upravlja riječi kojima je bio naređen počinak o blagdanu sjenica: "U sedmom ćete mjesecu svetkovati blagdane jer sam učinio da sinovi Izraelovi stanuju pod šatorima kad sam ih izveo iz zemlje Egipatske" (Prič.). To je zapravo predokus vječnog počinka koji će nam Bog dati kad nas izvede iz zemaljskoga egipatskog progonstva. Taj nam predokus vječnog mira daje snagu da strpljivo podnosimo nemir kojim je protkan i okružen naš zemaljski život. Naše je osobito veselje što vjerujemo da će taj predokus naskoro postati stvarnost. Crkva nas uči da za tom stvarnošću čeznemo kad nas danas potiče da molimo: "Neka izvrše u nama, Gospodine, tvoja otajstva, ono što sadrže, pa da ono što sada u slici vršimo, u ISTINITOJ STVARNOSTI POSTIGNEMO" (Poprič.).

21. IX. SVETI MATEJ AP.
"HAJDE ZA MNOM!" (Ev.).

- Apostol Matej, koji se zvao Levi, prije poziva za apostola bio je carinik u gradu Kafarnaumu na Genezaretskom jezeru. Židovi su mrzili carinike više nego ikoji drugi stalež jer su pobirali novac za poganske vlastodršce. Biti carinik značilo je u njihovim očima isto što i biti grešnik. Spasitelj ga je od carine pozvao za apostola. Bio je s ostalim apostolima svjedok Kristova djelovanja, propovijedanja i čudesa. Najprije je propovijedao svojm zemljacima u Palestini, a zatim navješćivao Kristovu nauku drugim narodima. Prije nego što je pošao iz Palestine napisao je Evanđelje (oko 50 g.). Svoju ljubav prema božanskom Spasitelju

zasvjedočio je mučeničkom smrću. Tijelo mu je preneseno u Salerno gdje se štuje u crkvi koju je njemu na čast posvetio papa Grgur VII. g. 1084.

U bogoslužju slušamo kako je Matej spremno SVE OSTAVIO I POŠAO ZA KRISTOM: "Isus ugleda čovjeka koji se zvao Matej, gdje sjedi kod carine i reče mu: pođi za mnom! A on ustade i pođe za njim" (Ev.). Doista se moramo diviti otajstvenom djelovanju Božje milosti ali također i jednostavnoj odlučnosti carinika Mateja koji je na poziv Kristov ostavio sve i pošao za njim. Prosvijetljen božanskim svjetlom on je shvatio kako malo vrijedi sve vremenito, a da je samo vječno u istinu vrijedno. Poput apostola Mateja i ostalih apostola kroz povijest kršćanstva mnogi su milijoni čuli glas Kristov: "Tko ide za mnom neće hodati u tami, nego će imati svjetlo života" (Iv 8,12). Bogati i siromasi, ugledni i neugledni, kraljevi kao i prezreni robovi, nasljedovali su Spasitelja koji ih je pozvao da za njim nose svoj križ (Usp. Mt 16,24; Mk 8,34; Lk 9,23). Ako Bog hoće da ga iz bliza slijedimo, moramo mu na tom biti zahvalni i s ponosom gledati prema obećanoj nagradi: "Svaki koji ostavi kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja poradi moga imena, primit će stoput onoliko i baštinit će život vječni" (Mt 19,29).

Da se možemo potpunije ugledati u svijetle primjere Kristova života i što vjernije ih nasljedovati, sv. Matej nam je ostavio prekrasno zrcalo - EVANĐELJE, što nisu učinili ostali apostoli osim sv. Ivana. Po svojem Evanđelju sv. Matej sve do danas propovijeda po cijelom svijetu Kristov život i nauku. Život Mateja bio je trajno nasljedovanje Kristova života, a njegovo je Evanđelje trajni poticaj svim kršćanima da poput njega idu Kristovim stopama. Ovo otajstveno koračanje za Kristom simbolično je prikazano hodom četiriju životinja koje označuju svete evanđeliste: "Išle su kamo ih je vodio duh i nijesu se vraćale kad su polazile" (Posl.).

Kod svake sv. mise mi se na otajstven način penjemo na Kalvariju noseći svoj križ za Kristom. No, ne smijemo zaboraviti da križ trebamo nositi kamo god pođemo. Odložit ćemo ga tek na koncu života. Tada ćemo slijediti Krista i u slavi blažene besmrtnosti, kao što ga je slijedio sv. Matej, čija nebeska radost osvjetljuje naš trnoviti zemaljski put. O toj njegovoj vječnoj radosti pjevamo danas s Crkvom: "Postavio si mu, Gospodine, na glavu vijenac od dragoga kamenja, život je tražio od tebe i dao si mu (Prik.). Velika je njegova slava u tvojem spasenju, slavu i veliku krasotu postavio si na njega, Gospodine" (Prič.).

22. IX. SV. TOMA OD VILLANOVE
"BEATA RETRIBUTIO - BLAŽENA NAGRADA" (Prik. molitva).

Današnji je svetac rođen g. 1488. u blizini grada Villanova u Španjolskoj. Od roditelja je baštinio veliku ljubav prema siromasima. Već je u najranijoj dobi često siromasima dao i svoje haljine. Poslije smrti roditelja sve je imanje dao za uzdržavanje siromašnih djevojaka. Bio je profesor na sveučilištu u Alkali, a zatim je ušao u red pustinjaka sv. Augustina. Kao provincijal Andaluzije i Kastilije poslao je prve misionare u Meksiko. Bio je propovjednik na dvoru Karla V. Iako je odbijao nadbiskupsku čast ipak su ga prisilili da bude nadbiskup u Granadi. Umro je g. 1555., a svetim ga je proglasio papa Aleksandar VII.

Cijeli život sv. Tome protkan je djelima DUHOVNOG I TJELESNOG MILOSRĐA. Njegov apostolski žar bio je odraz bezgranične ljubavi prema dušama. Kao propovjednik, kao redovnik, kao starješina, kao nadbiskup pokazao se vjerni i razboriti upravitelj koga je postavio Gospodin nad svojom družinom, da im na vrijeme daje hranu koja im pripada (Prič.). No, njegovo je srce bilo uvijek otvoreno i za svaku tjelesnu bijedu. Koliko je velikodušan bio prema siromasima pokazuje najbolje činjenica da je umro na krevetu što ga je posudio od nekoga komu ga je prije darovao.

U ovom razdoblju crkvene godine bogoslužje obraća našu pozornost na NAGRADU koju će nam Bog dati za djela milosrđa što smo ih iskazali našoj braći. Svako djelo milosrđa

učinjeno bilo kojem bratu, Spasitelj smatra da smo njemu učinili. Na sudnji će dan reći odabranicima: "Ogladnio sam i nahranili ste me, ožednio sam i napojili ste me, bio sam gost i primili ste me na konak, gol i obukli ste me, bolestan i pohodilio ste me, u tamnici i došli se k meni. Zaista vam kažem, što god ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili" (Mt 25,35 sl.). Da budemo što velikodušniji u iskazivanju ljubavi svojim bližnjima, mnogo nas može potaknuti promatranje buduće nagrade koju ćemo baštiniti s današnjim svecem na kojega Crkva primjenjuje Spasiteljeve riječi: "Dobro, slugo dobri i vjerni, jer si bio vjeran u malomu, postavit ću te nad mnogim: Uđi u veselje svoga gospodara!" (Ev.).

Danas slavimo također spomendan sv. Mauricija i drugova oko 6000 vojnika mučenika. Ovi sveti mučenici su poznati pod imenom TEBANSKA (po mjestu Tebe u Egiptu, odakle potječu) i AGANSKA (po mjestu Agannu u Švicarskoj gdje su mučeni) LEGIJA. Car Maksimilijan je naredio svojoj vojsci da žrtvuje bogovima. Toj se zapovijedi usprotivi cijela legija kršćana pod zapovjednikom Mauricijem. Maksimilijan najprije naredi da se pogubi svaki deseti vojnik, a kad se i ostali iza toga nisu htjeli pokoriti, dade ih sve smaknuti. Iza krvavog pokolja na zemlji, sveti su baštinili BLAŽENSTVO NA NEBU, koje Crkva opisuje riječima Otkrivenja: "Ovo su oni koji dođoše od velike nevolje i opraše haljine svoje i očistiše ih u krvi Janjetovoj. Više neće ogladnjeti ni ožednjeti i neće ih žeći sunce niti ikakva vrućina. Jer Janje koje je nasred prijestolja, povest će ih i vodit će ih na izvore žive vode i Bog će otrti svaku suzu s očiju njihovih" (Posl. na misi sv. mučenika).

23. IX. SV. LINO
"PASI OVCE MOJE" (Ulaz).

- Neposredni nasljednik prvaka Petra sv. Lino papa porijeklom je iz Etrurije. Crkvom je upravljao od god. 67-76. Opisao je život i djela sv. Petra. Bio je pun vjere i svetosti. Imao je dar ne samo da đavle izgoni, nego i mrtvace uskrisivati. Radi ustrajnosti u kršćanskoj vjeri glava mu je odsječena mačem. Pokopan je u Vatikanu uz apostolskog prvaka. Njegovo se ime spominje svaki dan u misnom kanonu. - Osim sv. Lina Crkva danas slavi i prvu kršćansku djevicu i mučenicu sv. TEKLU. Bila je učenica sv. Pavla koji ju je priveo na kršćanstvo na svom prvom putovanju. Predaja kaže da je bila mučena na razne načine i da ju je Bog oslobodio od tih muka. (Od lomače, od divlje zvjeradi, i iz jame pune zmija). Stoga je Crkva časti kao zaštitnicu umirućih i zaziva ju u molitvama za umiruće: "Kao što si blaženu Teklu djevicu i mučenicu svoju izbavio od triju strašnih muka, tako se dostoj izbaviti dušu ovog sluge svoga i daj da se s tobom raduje nebeskim dobrima". Istočni oci časte sv. Teklu nazivom "prvomučenica i ravna apostolima". Njezino štovanje je zajamčeno već od 2. stoljeća.

Lino je bio najprije pomoćnik, a onda nasljednik apostola Petra kojemu je Spasitelj povjerio VLAST I SKRB za svoju Crkvu: "Na toj ću stijeni sagraditi svoju crkvu" (Ev.). Kao što se pastir brine za svoje ovce, tako se Petar i svaki njegov nasljednik ima brinuti za ovce Kristova stada jer mu ih je Krist povjerio kad je rekao: "Pasi janjce moje, pasi ovce moje" (Ulaz). Lino je bio prvi od onih pastira Crkve kojima su bile neposredno upravljene riječi Petrove opomene: "Starješine opominjem među vama ja, koji sam i sam starješina i svjedok Kristovi stradanja, a koji sam i zajedničar slave koja se imade otkriti. Pasite Božje stado koje vam je povjereno, nadgledajući ne silom nego dragovoljno, kako Bog zapovijeda, niti radi niskog dobitka, nego spremno, niti kao da gospodujete općinama nego kao izgledi stada" (Posl.). Posebnu skrb za Božje stado pokazao je sv. Lino kad je izdao odredbu da žene kod službe Božje budu pokrivene glave. U naše dane dok sve više prodire nečedna nošnja, Crkva ulaže osobitu pozornost da se vjernici ČEDNO ODIJEVAJU I VLADAJU za vrijeme službe Božje, a i u svakodnevnom životu. Crkveni zakonik određuje da, koliko je moguće, budu žene u crkvi odijeljene od mušakaraca" (Kan. 1262, § 1.) i da muškarci budu gologlavi, a žene pokrivene glave i čedno odjevene, osobito kad pristupaju k stolu Gospodnjemu (Kan 1262, §

2.). Crkva naređuje, da "u prvm redu župnici i propovjednici u svakoj zgodi ustrajno dokazuju, mole, kore kako bi žene nosile odijelo na kojemu bi se vidjela čednost koja bi služila kao ukras i zaštita vrline" (Naputak sv. Zbora Koncila o nedoličnoj ženskoj nošnji od 12. I. 1930). Sve te odredbe upotpunjuju ono što je pisao sv. Pavao: "Žene neka se u pristojnom odijelu kite sa stidljivošću, čednošću i dobrim djelima kao što se pristoji ženama koje priznaju da su pobožne" (Tim 2,9-10).

Kad idemo na sv. gozbu naše vanjsko držanje moralo bi biti odraz i poticaj naše unutarnje pripravnosti. Najljepši nakit za doček nebeskog Zaručnika jesu sveta djela kojima je bila okićena sv. Tekla i ostale mudre djevice o kojima je pisano: "DJEVICE KOJE SU BILE PRIPRAVNE, UĐOŠE S NJIM NA SVADBU" (Ev. na misi sv. Tekle).

24 .IX. GOSPA OD OTKUPA
SLOBODNA DJECA SLOBODNE MAJKE.

- Današnji je Marijin blagdan povezan sa osnutkom reda mercedaraca. U Rimskom martirologiju na dan 10. kolovoza spominje se "Ukazanje bl. Djevice Marije od Otkupa, koja je pod tim nazivom bila utemeljiteljica reda za otkup robova." Tog dana g. 1210. ukazala se presv. Djevica sv. Petru Nolasku, njegovu ispovjedniku sv. Rajmundu Penjafort i aragonskom kralju Jakovu i potaknula ih da ustanove red kojem će glavna svrha biti otkupljivanje kršćanskih robova od vlasti Saracena. Red je bio potvrđen god. 1255. od pape Grgura XI. Svetkovinu Gospe od Otkupa koja se prije svetkovala u redu mercedaraca, proširio je na cijelu Crkvu papa Inocent XII. god. 1696.

Crkva smatra da je ovo djelo izvanredne kršćanse ljubavi - otkupljenje robova - u prvom redu DJELO PRESVETE DJEVICE: "Nju pobožno častimo kao utemeljiteljicu tako velikog djela" (Moltiva). Do početka 18. st. otkupili su mercedarci oko 40.000 robova iz ruku muslimana u Španjolskoj i Africi. Osim toga mnogo su djelovali kao misionari u Srednjoj i Južnoj Americi. Oko 1500 od njih umrlo je mučeničkom smrću.

No Crkva danas misli na drugo, još važnije djelo majke Božje, na DUHOVNO OSLOBOĐENJE od grijeha po kojem ljudi postaju robovi sotone. Danas u bogoslužju molimo da "po njezinim zaslugama i zagovoru budemo oslobođeni od svih grijeha i od robovanja đavlu" (Molitva). Red mercedaraca danas se prvenstveno bavi nastojanjem da što veći broj ljudi oslobodi od grijeha. To je zapravo glavna svrha i svih drugih crkvenih redova, da po apostolatu koji vrše, donesu ljudima duhovnu slobodu. Upravo u tom nastojanju oko postignuća potpune slobode Božje djece gleda Crkva u Mariju, "koja je zmijinu glavu satrla djevičanskom nogom", i nju zaziva kao najsigurnije "utočište grešnika" i "pomoćnica kršćana". Ona, koja je pokazala toliku majčinsku skrb da skrši okove robovanja, još više se brine da ljude oslobodi od okova grijeha i neurednih strasti koje nas vežu za zemlju.

Danas mislimo na mnoge kršćane koji su robovi grijeha, požude, straha pred ljudima, neznanja i sebeljublja. No i naš duh još uvijek nije potpuno slobodan. Što više po Mariji budemo združeni s Kristovim duhom, to više ćemo uživati duhovnu slobodu jer "gdje je Duh Gospodnji, tu je sloboda" (2 Kor 3,17). Po sv. euharistiji se združujemo s Kristom i Marijom, a u dnevnom životu moramo nastojati da svoj duh ne privezujemo uz bilo koji stvor. Ništa na svijetu, ni radost, ni žalost, nikakav događaj, nijedna osoba ne smije pomutiti našu duhovnu slobodu jer "smo na slobodu pozvani; nijesmo djeca ropkinje, nego slobodne; za slobodu nas je Krist oslobodio" (Gal 5,13; 4,31 sl.).

Od najstarijih vremena sve do danas utječu se kršćani Mariji Suotkupiteljici ljudskog roda, da im vrati i sačuva tjelesnu i duhovnu slobodu - divni Božji dar. I mi je danas zazivamo sa sv. Crkvom, da rastrgne okove kojima je naš duh vezan: "SOLVE VINCLA REIS - S KRIVCA LANCE SKINI" (Himan na Večernji).

25. IX. PODUHOVSKO VRIJEME
"SANCTUARIUM TUUM - TVOJE SVETIŠTE" (Prik.).

- Kako godina naginje prema kraju, Crkva sve više misli na svršetak vremena i početak vječnosti. Ona radosno promatra Božju vremenitu blizinu i živo čezne njegovom vječnom blizinom. Izražaj te čežnje je vapaj današnjeg bogoslužja: "Pokaži sjaj svoga lica u svome svetištu" (Prik.).

Bog nam je na otajstven način BLIZ U HRAMU. Po sv. žrtvi, sakramentima, crkvenoj molitvi dolazimo u otajstveni dodir s njim. Od njega kao izvora struji u našu dušu božanski život, a od nas on rado prima izljev naše ljubavi i naše žrtvene darove. Ovaj međusobni dodir je osobito tijesan u času sv. pričesti. Crkva nas potiče da tu povezanost što više učvrstimo svojom odanošću prema Bogu i svojim žrtvama: "Zavjetujte se i žrtvujte Gospodinu Bogu svome svi koji mu donosite darove: Svesilnomu, koji kroti duh knezovima, koji je strašan svima kraljevima zemaljskim" (Prič.).

Bog nam je jednako BLIZU U ŽIVOM HRAMU NAŠE DUŠE. On u nama živi i djeluje na otajstven način. I mi bismo sa svoje strane morali živo uznastojati da naš dodir s Bogom u tihom svetištu naše duše bude što uži i srdačniji. Na to nas potiče sv. otac Pijo XII.: "Neka duše kršćana budu kao oltari na kojima će različiti odsjeci žrtve koju prinosi veliki svećenik, jedan za drugim na neki način oživljavati, to jest boli i suze koje peru i ispaštaju grijehe; molitva upravljena Bogu koja se diže do neba; predanje kao i žrtvovanje sama sebe koje biva velikodušna spremna i revna duha, i napokon najuže sjedninjenje kojim sebe i sve svoje predajemo Bogu i u njemu otpočivamo jer je jezgra bogoštovlja nasljedovati onoga koga štujemo (Sv. Augustin, o Božjem gradu VIII, 17). U skladu s ovim postupcima i načinima kojima nam sv. liturgija u određena vremena stavlja na razmatranje život Isusa Krista, Crkva nam predočuje primjere koje treba nasljedovati i pokazuje blago svetosti da ga usvojimo, jer što se ustima pjeva to treba i pameću vjerovati, a što se pameću vjeruje to treba i provesti u osobnom i javnom životu" (Enc. "M. D.").

Bog nam je isto tako BLIZU U SVOJOJ CRKVI koju je sv. Pavao ovako opisao: "Jedno tijelo i jedan duh kao što ste povezani u jednoj nadi svoga zvanja. Jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje, jedan Bog i otac svih, koji je nad svima i po svima i u svima nama" (Posl.).

Po ovim se stepenicama penjemo prema savršenoj Božjoj blizini u NEBESKOM BOŽJEM SVETIŠTU gdje će se potpuno ispuniti na nama riječi koje danas pjevamo o Božjoj blizini: "Blago narodu kojiemu je Gospodin Bog njegov: plemenu koje izabra Gospodin za svoju baštinu. Gospodnjom riječju utvrđena su nebesa i dahom njegovih usta sva sila njihova" (Na step.).

26. IX. PODUHOVSKO VRIJEME
OBNOVA UMJETNINE.

- Osim sv. mise poduhovskog vremena danas može biti sv. misa sv. mučenika CIPRIJANA i JUSTINE, jer danas slavimo njihov spomendan. Stara legenda koja je bila vrlo proširena već u IV. st., pripovijeda da je Ciprijan bio vrač pa je kršćansku djevicu Justinu htio čarolijama skloniti da pristane na ljubav nekog poganskog mladića. Kad u tome nije uspio obratio se na kršćanstvo, te je zajedno s Justinom bio mučen u Nikomediji oko 304. god.

Bogoslužje nam doziva u pamet OZBILJNOST BOŽJEG SUDA pred kojim se moramo prikazati na koncu našeg života. Kod ulaza u crkvu pjevamo u svetoj pjesmi: "Pravedan si, Gospodine, i dobar je sud tvoj" (Ulaz). Naša vječnost ovisi o tome u kakvom će se stanju naći naša duša u času suda. A čistoća naše duše u tom trenutku ovisi o našem sadanjem nastojanju oko duhovne obnove. Crkva nas uči da molimo za neokaljanost i čistoću duše: "Daj, molimo Gospodine, svome narodu da se ukloni od đavolje zaraze, pa da čistom

dušom pristaje uz tebe jedinoga Boga (Molitva). Podaj, molimo Gospodine, da zagovorom tvojih mučenika Ciprijana i Justine prigrlimo čistom dušom ono što ustima primamo" (Poprič. na misi sv. mučenika).

Čovjek je već po svom naravnom životu divna SLIKA BOŽJA, a po milosti se ta slika blista u sasvim novom sjaju. Ta je slika izišla iz Božje ruke čista i neokaljana. No, mi smo je nagrdili svojim grijesima. Zamislimo da je veličanstveni mramorni kip potpuno okružen glibom. Na njemu se uopće ne zapaža ljepota umjetnine. Ako kip pažljivo operemo i očistimo, onda ćemo ga s udivljenjem promatrati u prvotnoj ljepoti i sjaju. Na sličan način trebamo u sv. ispovijedi, pokori i dobrim djelima obnoviti Božju sliku u nama. Osnovna boja koja se na toj slici mora najviše zapažati jest najuzvišenija krepost - ljubav. O važnosti kršćanske ljubavi poučio nas je Spasitelj: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim. Ovo je najveća i prva zapovijed. A druga je jednaka ovoj: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovim dvjema zapovijedima ovisi sav zakon i proroci" (Ev.). Ljubav kao kraljicu moraju pratiti sve druge kreposti. Neke nam od njih sv. Pavao danas posebno preporučuje: "Molim vas ja sužanj u Gospodinu, da živite dostojni zvanja na koje ste pozvani, sa svom poniznošću i krotkošću, sa strpljivošću podnoseći jedan drugoga u ljubavi. Nastojte povezani mirom čuvati jedinstvo duha" (Posl.).

I Crkva kao cjelina zna da je izišla neokaljana iz Božje ruke, a da su ljudi u mnogočemu nagrdili Božje djelo. Stoga s čežnjom gleda u budućnost, žuđeno očekuje dan Kristova dolaska vapijući k njemu da je obnovi i proslavi: "Gospodine, usliši molitvu moju i vapaj moj k tebi da dođe. Kao dim prolaze moji dani i kosti se moje osušiše kao suvarak. Pokošen sam kao sijeno i usahlo je srce moje jer sam zaboravio jesti kruh svoj. Od glasnoga mog uzdisanja prionula je kost moja za meso moje. Postao sam sličan pelikanu u pustinji, postao sam kao sova na zidinama. Bdijem i postao sam kao osamljen vrabac na krovu. Dani moji naginju kao sjena i ja se osuših kao sijeno. A ti Gospodine, ostaješ dovijeka i spomen tvoj od koljena do koljena. Ti ćeš ustati i smilovat ćeš se Sionu, jer je vrijeme da mu se smiluješ, jer je došlo vrijeme. Tada će se narodi bojati imena tvoga, Gospodine, i svi kraljevi zemaljski slave tvoje, kada Gospodin sagradi Sion i javi se u slavi svojoj" (Psalam iza Aleluja).

27. IX. SUBOTA SVETE MARIJE
VRŠENJE BOŽJE VOLJE (Ev.).

- Danas je cijela služba Božja u čast bl. Dj. Marije. sv. misa može biti i od sv. mučenika KUZME I DAMJANA, čije je štovanje bilo vrlo rašireno u prvim kršćanskim vjekovima. Prema starodrevnoj predaji bili su liječnici u maloazijskoj pokrajini Ciliciji. Radi Kristove vjere podnijeli su razne muke i umrli mučenićkom smrću za vladanja cara Dioklecijana god. 303. Ubrzo su ih stali štovati u svim istočnim zemljama. U Rimu im je podignuta god. 530. bazilika u kojoj je zbor na polovini korizme. Imena su im uvrštena u misni kanon i velike litanije.

Kad je neka žena iz mnoštva nazvala blaženom SPASITELJEVU MAJKU, on je rekao značajne riječi: "Još više blaženi koji slušaju i izvršuju Božju riječ" (Ev.). Kristova je Majka blažena i blagoslovljena među svim ženama ne samo što ga je tjelesno rodila, nego i zato jer je savjesnije nego itko vršila Božju volju. Ako je Spasitelj riječima što ih danas čitamo u Evanđelju, htio potvrditi usklik pobožne žene iz mnoštva i sve ljude potaknuti da vrše Božju volju, razjasnio je crkveni naučitelj sv. Beda Časni: "Lijepo je Spasitelj potvrdio riječi one žene. Nije nazvao blaženom samo onu koja je zavrijedila tjelesno roditi Božju Riječ, nego i sve one koji tu istu Riječ po vjeri duhovno začinju i koji nastoje da je porode i odgoje bilo u svome bilo u tuđemu srcu vršenjem dobrih djela. Sv. Bogorodica je doista blažena jer je vječnoj Riječi u vremenu dala tijelo, ali je kudikamo blaženija jer je vječna čuvarica onih koji ljube tu Riječ".

I SVECI KOJE DANAS ŠTUJEMO vršili su u svemu Božju volju. Radi toga su liječili ljudska tjelesa, a još više njihove duše oslobađali od đavolskog upliva. Iz ljubavi prema Bogu nisu htjeli primati novaca od onih koje su liječili, tako da su ih zvali "Anargyroi" tj. koji ne traže novaca. Radi Boga su za dobro bližnjih utrošili sve svoje vrijeme, sve svoje sile i svoje umijeće.

Bog nam je očitovao svoju volju u svome zakonu, u onome što dopušta njegova providnost, u dnevnim događajima, u volji poglavara. Vršenje Božje volje morala bi nam biti nadasve sveta stvar. "Tko je ispunjen Kristovim duhom, taj ljubi zakon, ljubi jaram Božje volje. On ljubi posao, svoje dužnosti, naredbe svojih poglavara i roditelja. On ljubi zapovijedi Božje, zapovijedi i propise sv. Crkve, pravilo i stegu reda kojem pripada. Za njega nije ništa maleno, ništa neznatno, ništa što bi mogao propustiti. Za njega je sve to izvršavanje sv. Božje volje. A to usrećuje i neizmjerno obogaćuje. Za njega to znači živjeti Božjim životom. U svemu susreće i nalazi Božju volju. I zato je sve za nj sveto i uzvišeno" (B. Baur).

Spasitelj je nazvao BLAŽENIMA one koji vrše Božju volju. Blaženi su već na ovom svijetu jer im je u srcu blagoslov i mir čiste savjest. No potpuno će biti blaženi tek u budućem vijeku kad se na njima ispune Božja obećanja: "Pravednici će vječno živjeti i njihova je plaća u Gospodina. Zato će od Gospodina dobiti slavno kraljevstvo i divan vijenac iz Gospodnje ruke (Posl. na misi sv. mučenika). Blago vama koji sada plačete, jer ćete se smijati. Radujte se onoga dana i veselite jer je velika vaša plaća na nebesima" (Ev. na misi sv. mučenika).

28. IX. OSAMNAESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"IN DOMUM DOMINI - DOM GOSPODNJI" (Ulaz).

- Misni obrasci kvatrenih rujanskih dana koji se nalaze u Rimskom misalu između 17. 18. nedjelje po Duhovima dijele poduhovsko vrijeme na dva vidno različita dijela. Zadnji odsjek crkvene godine koji počinje današnjom nedjeljom, jasno je obilježen OČEKIVANJEM PARUZIJE - Gospodnjeg dolaska na koncu života i na koncu svijeta. Nekoć dok se u noći između kvatrene subote i slijedeće nedjelje držalo bdjenje, nije bilo za današnju nedjelju određenog misnog obrasca jer je sv. misa kvatrene subote koja se držala u zoru nedjelje bila zapravo nedjeljna misa. A kad je to prestalo, uzet je za današnju nedjelju negdašnji obrazac sv. mise za posvećenje crkve. (Sastavljen je prigodom posvećenja crkve sv. Mihovila Arkanđela). Budući da kamena zgrada u koju se skupljamo na molitvu, simbolično označuje naš nebeski stan, to ovaj obrazac savršeno pristaje na početak ovog odsjeka u kojem nam mora biti glavna skrb da se pripravimo za polazak u nebesku domovinu.

Svi dijelovi današnje mise govore nam ili otvoreno ili slikovito o POLASKU U NAŠU KUĆU koja se nalazi u Božjem gradu nebeskom Jeruzalemu. Evanđelje pripovijeda da je Spasitelj rekao uzetomu:"Ustani, uzmi svoju postelju i idi svojoj kući." Uzeti je zatim "ustao i pošao svojoj kući." To je simbol našega izlječenja po sv. krštenju, ispovijedi i ostalim sakramentima. Ležali smo nemoćni i privezani za zemlju. Spasitelj nas je podigao i upravio naše korake prema nebu. Crkva Kristova koja nastavlja njegovo djelo, jednako potiče svoju djecu da neumorno koračaju prema nebu. To na osobit način čini danas kad nam govori: "Uđite u trijemove njegove, poklonite se Gospodinu u svetom dvoru njegovu" (Prič.). Misao na skori polazak napunja nas radosnim oduševljenjem koje izražavamo u svetim pjesmama: "Radujem se kad mi govore: Idemo u dom Gospodnji. Nek vlada mir u tvojim utvrdama i sigurnost u tvojim tornjevima" (Ulaz, Na step.).

Prema nebeskom stanu u Božjem gradu žurni i sa čežnjom su hitali svi sveti Staroga i Novoga zavjeta o kojima je pisao sv. Pavao: "U vjeri umriješe svi oni ne primivši obećanja, nego ih vidješe iz daleka i pozdraviše i priznaše da su tuđinci i pridošlice na zemlji. Jer koji tako govore, pokazuju da traže domovinu. I da su mislili na onu domovinu iz koje su izišli imali bi vremena da se vrate. Ali oni teže za boljom, tj. nebeskom. Zato se Bog ne stidi nazivati

se Bog njihov, jer im je pripravio grad" (Heb 11,13-16). Prema tom gradu i mi žurimo svom čežnjom i molimo danas s Crkvom da Bog UPRAVI ONAMO NAŠE KORAKE: "Daj mir, Gospodine, onima koji te očekuju" tj. dovedi nas u onaj grad u kojem vlada savršeni mir (Ulaz). Ako je srce naše usmjereno prema nebu, onda će i sve naše nastojanje i djelovanje biti onamo usmjereno. Zato molimo: "Neka upravlja naša srca, molimo Gospodine, djelovanje tvoga smilovanja" (Molitva).

Mi ne znamo točno koliko će još trajati naše zemaljsko putovanje, ali smo sigurni da naš zemaljski dan naginje prema večeri. Stoga poput izraelaca žrtvujemo "večernju žrtvu" (Prik.), koja će nas još više povezati s nebom.

Ako smo spoznali cilj kamo idemo, ako poznajemo put koji tamo vodi, onda moramo uložiti sve nastojanje da taj cilj "DOSTOJNIM VLADANJEM POSTIGNEMO" (Prik. molitva). Svi bismo morali marljivo nasljedovati kršćane prvih vjekova koji su se neprestano spremali za polazak u vječni stan. Danas slušamo kako ih hvali sv. Pavao: "U vama se utvrdilo Kristovo svjedočanstvo, tako da vam ne manjka nijedne milosti dok očekujete objavu Gospodina našega Isusa Krista koji će vas do kraja utvrditi da budete bez krivice na dan dolaska Gospodnjega" (Posl.).

29. IX. POSVETA CRKVE SV. MIHOVILA
"TEMPUS PROPE EST - BLIZU JE VRIJEME" (Posl.).

Među nebrojenom vojskom nebeskih duhova istaknuto mjesto zauzima sv. Mihovil Arkanđeo. U borbi između zla i dobra on je vojskovođa anđela, svetaca i Božjih boraca na zemlji. Stoga ga kao zaštitnika štuje sv. Katolička Crkva.
Današnja svetkovina koja spada među blagdane prvog reda, zapravo je blagdan posvećenja starodrevne crkve sv. Mihovila na Salarijskoj cesti blizu Rima, što je bilo za vrijeme pape Bonifacija II. Tim svečanim posvećenjem crkve simbolično se htjelo označiti da je sv. Arkanđeo uzeo u posjed Rim i cijelo kršćanstvo. Štovanje sv. Mihovila je staro kao i samo kršćanstvo. Kod sv. mise spominjemo njegovo ime u općoj ispovijedi iza imena bl. Djevice Marije.

Crkva promatra sav život i sve što se na svijetu zbiva sa stanovišta SUDA BOŽJEGA. Stoga bismo i mi morali sve promatrati i prosuđivati prema tome koliku će vrijednost imati na svršetku našega života i na svršetku svijeta. Čitanje knjige Otkrivenja otvara nam vidike u naš budući život u vječnoj domovini zajedno s Bogom i njegovim anđelima i baca svjetlo u naš zemaljski život koji će naskoro proći: "Bog je označio što se ima brzo dogoditi poslavši svoga anđela svome sluzi Ivanu. Blago onomu koji čita i sluša riječi ovoga proročanstva i drži se onoga što je u njemu napisano jer je vrijeme blizu" (Posl.).

U ovom nastojanju kršćana da nadvladaju zlo i sretno prođu na Božjem sudu, VRLO VAŽNU ULOGU vrši sv. Mihovil i njegova vojska sv. anđela. U borbi protiv zla mi nismo osamljeni. Za nas je velika utjeha što znamo da pripadamo nesavladivoj vojsci o kojoj danas pjevamo slaveći nebeskog Oca: "Nebeska vojska bezbrojna Za tebe u boj polazi, Ispred nje križa zastavu Mihael nosi pobjednik. Na poglavicu oholih Za ovim vođom stupajmo, Da krunom slave vječne nas Ovjenča Božji Jaganjac (Himan s Večernje). Ne samo u svakodnevnoj životnoj borbi, nego još i više dok vršimo službu Božju, uz nas su Božji anđeli na čelu s Mihovilom. Od njih ne samo učimo kako ćemo se vladati u Gospodnjoj kući, nego s njima zajedno pjevamo anđeoski himan "Slava Bogu na visini" i anđeosku pjesmu "Svet, svet, svet". Anđeo Božji diže k nebu miomiris naših žrtava i molitava: "Anđeo je stao uz žrtvenik hrama držeći zlatnu kadionicu u svojoj ruci i dadoše mu mnogo tamjana i uziđe dim od mirisa pred lice Gospodnje" (Prik.). Radi toga blagoslivljajući tamjan Crkva zaziva sv. Mihovila "koji stoji s desne strane kadionog žrtvenika" (Red mise). Kolika li je radost za nas što znamo da smo kod oltara okruženi Božjim anđelima i da svoje bogoštovlje združujemo s

njihovim!

Za nas uopće nema sumnje da li ćemo pobijediti. Konačna je pobjeda sigurna na strani Mihovila i onih koji slijede zastavu križa. Radi se samo o tom da li ćemo ustrajati do zadnjeg časa uz Mihovila. Upravo se zato po sv. tajnama sve više povezujemo s Bogom i njegovom vojskom. Upravo zato smo svakog časa budni da nas ne prevari pakleni neprijatelj. Crkva posebno preporučuje sv. Mihovilu duše koje se nalaze u smrtnoj borbi, kad pakleni neprijatelj napregne sve svoje sile da ih upropasti. (Usp. Prik. na misi za mrtve). No i za vrijeme cijeloga našeg života, posebno radi toga što ne znamo kad će doći čas svršetka, moramo se odvažno boriti i s Crkvom zazivati nebeskog vojskovođu: "Sveti Mihovile Arkanđele, brani nas u boju, budi nam zaklon protiv zloći i zasjedama đavolskim! (Mol. iza tihe sv. mise). Sveti Mihovile Arkanđele, brani nas u boju da ne propadnemo na strašnom sudu" (Redak iza Aleluja).

30. IX. SV. JERONIM.
"ORE ET OPERE - RIJEČJU I DJELOM" (Molitva).

- Jedan o četvorice velikih zapadnih naučitelja naš zemljak Sofronije Aurelije (Zlatko) Jeronim rođen je sredinom četvrtoga st. u Stridonu u Dalmaciji. Roditelji su ga poslali na nauke u Rim. Tu je živio vrlo raskošno i raspušteno. Poslije nego što je kršten u odrasloj dobi, pođe u Trier i tu se oduševi za redovništvo. Zato je neko vrijeme proživio u Stridonu, te je god. 372. ostavio roditelje, proputovao cijelu Malu Aziju i došao u Antiohiju gdje se opet neko vrijeme bavio knjigom. U Antiohiji je zaređen za svećenika. 374. god pođe u pustinju Kalcis u kojoj je proveo četiri godine u radu i pokori. U Carigradu je slušao propovijedi sv. Grgura Nazijanskoga i usavršio je svoje znanje grčkoga jezika. Papa Damaz ga je pozvao u Rim za svoga tajnika i povjerio mu da prevede sv. Pismo na latinski. 386. god. pođe u Betlehem. Tu je proveo zadnje 34 godine svoga života. Kroz to vrijeme je upravljao samostanom, a bio je i duhovni vođa redovnica. No najveću je skrb uložio u proučavanje sv. Pisma. To mu je pribavilo časni naslov "NAJVEĆI NAUČITELJ U IZLAGANJU SVETOGA PISMA" (Molitva). Njegova je zasluga da se ustalilo svagdanje pjevanje psalama, da se uvelo pjevanje "Aleluja" kod nedjeljne sv. mise i da se redovništvo proširilo i na zapadu. Umro je u Betlehemu kao sijedi starac 420. god. Tijelo mu je poslije preneseno u Rim u baziliku sv. Marije Velike. Dalmacija ga slavi kao zaštitnika.

Sve bogatstvo što mu je ostavio otac, upotrebio je sv. Jeronim za sticanje naobrazbe. Nakupio je toliko ZNANJA da je o njemu rekao sv. Augustin: "Nitko nije što znao, a da bi to Jeronimu bilo nepoznato". Za poznavanje sv. Pisma mnogo mu je doprinijelo znanje istočnih jezika. K njemu su se kao proročištu za savjet obraćali tadašnji duhovni pastiri i učitelji. Osim rada na sv. Pismu napisao je mnoštvo drugih spisa. U svojim polemikama i nastupima za istinu i krepost bio je borben kao ni jedan drugi naučitelj. Na njemu se doista najbolje ispunilo ono što je pisao Nepocijanu, da srce svakog kršćanina mora postati "knjižnica Krista Isusa".

On je doduše mladost proveo grešno, ali je poslije krštenja činio strogu pokoru i živio sveto i kreposno. Crkva nam ga danas stavlja za UZOR primjenjujući na njega riječi vječne Mudrosti: "Evo najvećeg naučitelja koji je za svoga života podupro dom Božji. Kao što sja jutarnja zvijezda posred magle, kao pun mjesec u svoje dane, i kao žarko sunce, tako on zasja u Božjem hramu. Kao što odsijeva duga između sjajnih oblaka i kao ružin cvijet u proljetno doba i kao ljiljani koji rastu pokraj voda i kao mirisavo stablo u ljetno doba. Kao žarki oganj i kao tamjan što izgara na ognju. Kao sud od pravog zlata iskićen svakovrsnim dragim kamenjem. Kao maslina koja lista i kao čempres koji se uvis diže" (Posl. u dalmatinskim crkvama).

Jeronimovo je mišljenje prije krštenja bilo potpuno usmjereno prema zemlji, a kad se obratio, gledao je samo PREMA NEBU. U danima liturgijske jeseni Crkva želi da se i mi

uživimo u Jeronimove osjećaje koje je on ovako izrazio: "Varaš se, dragi brate, ako misliš da možeš ovdje sa svijetom veseliti i gore s Kristom kraljevati. Doći će dan kad će se ovo smrtno i raspadljivo obući u neraspadljivost. Blago tada sluzi kojega Gospodar nađe budna kad dođe. Tada kod suda Gospodnjega svijet će kukati i jaukati, a siromasi će se veseliti i klicati od radosti".

Da bismo postigli taj cilj, potiče nas današnje bogoslužje da "izvršujemo ono što je on učio riječju i djelom" (Molitva). Tako će se na nama ispuniti Kristove riječi: "Tko izvrši i nauči, taj će se velik zvati u kraljevstvu nebeskomu" (Ev.). Bogoslužje nas jednako potiče da nasljedujemo Jeronimovu LJUBAV PREMA SVETOM PISMU, posebno prema sv. pjesmama. Malo što može rasplamtiti čežnju za vječnošću kao nadahnute pjesme koje su odlijegale po Betlehemskoj okolici u Jeronimovo doba, kako to svjedoči jedno njegovo pismo sv. Pauli i Eustohiji: "Kudgod okreneš, orač držeći ručicu od pluga pjeva aleluja. Oznojeni žetelac sa psalmima osvježuje sile. Vinogradar pjeva nešto iz Davida dok obrezuje lozu zavinutim srpom".

1. X. PODUHOVSKO VRIJEME
BOŽJE PRIJESTOLJE.

- Mozaici starih kršćanskih bazilika vrlo često prikazuju zanimljivu sliku: Prijestolje na kojem nitko ne sjedi. Očito je da je prijestolje bilo pripravljeno za nekoga koji ima doći i sjesti na njega. Na mnogim takvim slikama nalaze se znakovi Kristove kraljevske vlasti: pobjedonosni križ s draguljima, grimizni plašt, kruna i smotak sv. Pisma. Takve su slike obično nazivali HETIMAZIJA (Hetoimasia), tj. PRIPREMANJE PRIJESTOLJA. To je bio simbol Kristove paruzije, njegova ponovnog dolaska na svijet. Stari su kršćani pripremali prijestolje na kojem će Krist sjesti na dan svoga povratka. Tako su izražavli svoju živu čežnju za tim žuđenim danom. Ta je slika vrlo značajna za cijelo razdoblje jeseni crkvene godine koje je obilježeno očekivanjem Kristova dolaska. Isto što izrazuje ova simbolična slika, označuje i lik proslavljenog Krista - GLORIA DOMINI (Gospodnja slava), koja se nalazi naslikana u apsidama starih bazilika. U sv. Pismu je KRISTOVA SLAVA prikazana kao uzvišeno prijestolje. Nadahnuti mudrac stavlja u usta Mesiji - vječnoj Mudrosti - ove riječi: "Ja prebivam na visini i moje je prijestolje na stupu oblaka" (Sir 24,4).
Psalmist također veliča njegovo prijestolje: "Njegovo će prijestolje biti kao sunce pred licem mojim"(Ps 89,37). Sv. Pavao tvrdi da se na Krista odnose riječi 45. psalma: "Prijestolje je tvoje, Božje, u vijeke vjekova. Žezlo je pravde, žezlo kraljevstva tvoga" (Ps 45,7). Tri mladića su ga veličala u ognjenoj peći: "Blagoslovljen si na svetom prijestolju kraljevstva tvoga" (Kantik na misi kvatrene subote). Kad se Krist pojavi u svojoj slavi ispunit će se ono što danas pjevamo: "Bojat će se narodi imena tvoga, Gospodine, i svi kraljevi zemaljski slave tvoje" (Redak iza Aleluja). Mi se već danas klanjamo onome kome ćemo se kroz vjekove klanjati i spremno slušamo poziv Crkve: "Nosite žrtve i uđite u trijemove njegove, poklonite se Gospodinu u svetom trijemu njegovu" (Prič.).

Kristova je slava najsigurnije JAMSTVO NAŠE BUDUĆE SLAVE. Ovdje na zemlji sve poteškoće rado podnosimo jer znamo da nas čeka ista slava s Kristom s kojim smo na zemlji trpjeli isto progonstvo. Crkvi je (a tako bi moralo biti i nama) u ovom razdoblju pred očima prizor buduće slave - Kristovi odabranici oko njegova prijestolja - kako je to pisao sv. Ivan u Otkrivenju: "Veliko mnoštvo koje nitko nije mogao izbrojiti od svakoga naroda, puka i jezika, gdje stoje pred prijestoljem i Janjetom obučeni u bijele haline i palme u njihovim rukama. Pred prijestoljem su Božjim i služe mu dan i noć u njegovu hramu. I onaj koji sjedi na prijestolju, razapet će šator oko njih. Više neće ogladnjeti ni ožednjeti. Neće ih žeći sunce niti ikakva vrućina jer će ih Janje koje je na prijestolju, pasti i voditi na izvore žive vode. I Bog će otrti svaku suzu s očiju njihovih" (Otk 7,9 sl.).

Misao na Kristovu slavu i na našu buduću slavu može nam uliti u srce odvažnost da se ustrajno borimo protiv zla. Što življe očekujemo buduću nagradu, to spremnije možemo podnositi sadašnje poteškoće. Zapravo su nam te poteškoće poticaj da hitrije koračamo prema domovini u kojoj neće biti nikakvih nevolja ni teškoća. Upravo stoga naše mučno koračanje prati zanosna pjesma: "Radujem se kad mi govore: Idemo u dom Gospodnji" (Ulaz). Naša je borba, kao i svaka druga borba, doista teška. Ali će zato pobjeda biti ugodna. No još će ugodnija biti nagrada kad Spasitelj ispuni svoje obećanje: "Tko pobijedi, dat ću mu da sjedi sa mnom na prijestolju mome, kao što i ja pobjedih i sjedoh s Ocem svojim na prijestolju njegovu" (Otk 3,21).

2. X. SV. ANĐELI ČUVARI
"EXODUS - IZLAZAK" (Posl.).

- Jasna je nauka Božje objave, da svi kršćani (a vjerojatni i svi ljudi) imadu anđela čuvara. Grijeh sablazni je težak, jer ometa nastojanje anđela da njihovi štićenici provode svet i krepostan život (Ev.). Današnji je blagdan u vezi sa sv. Mihovilom Arkanđelom. Poslije svetkovine Anđela Čuvara cijele Crkve slavimo spomendan Čuvara pojedinih biskupija, redova i vjernika. Današnja je svetkovina uvedena u Španjolskoj u XV. st. Za cijelu Crkvu ju je propisao papa Klement X. 1670.

Naš kršćanski život na zemlji možemo s potpunim pravom usporediti s nastojanjem za OSLOBOĐENJEM OD PROGONSTVA. Sve bi naše mišljenje i djelovanje moralo biti usredotočeno u jednu misao: Kako ćemo neozlijeđena duha izići iz zemaljskoga ropstva i stići u nebesku domovinu. U tom nastojanju Bog nam je dao vrlo mnogo pomagala, među kojima nije na zadnjem mjestu POMOĆ I ZAŠTITA sv. anđela. Ako listamo svetu povijest, moramo se diviti Božjoj providnosti koja je na čudesan način zaštitom anđela vodila narode i pojedince.Već od prvog početka ljudskoga roda oni su ljudima pomagali, svjetovali ih na dobro, štitili od zla, donosili žalosnima utjehu, a grešnike kažnjavali. Spasiteljev zemaljski život, posebno njegovo rođenje, uskrsnuće i uzašašće okružuju anđeli. Nadasve je dirljiv prizor bio kad je anđeo izveo iz tamnice apostolskog prvaka Petra (Iz Dj 12).

Današnji nam je blagdan poticaj da se VJERNO DRŽIMO VODIČA koji će nas provesti kroz opasne predjele zemaljskog putovanja. Na putu iz Egipatskog robovanja do obećane domovine Izraelce je predvodio Božji anđeo o kojem je on sam rekao narodu: "Evo ja šaljem anđela svoga da ide pred tobom i čuva te na putu i dovede na mjesto koje sam pripravio. Poštuj ga i slušaj njegov glas i pazi da ga ne bi prezreo" (Posl.). Kao što starija braća i sestre čuvaju i nose mlađu braću i sestre, tako i nas prate anđeli dok nas ne dovedu u očinsku kuću.

"Na putu do nebeske domovine prijete nam mnoge izvanjske i unutarnje pogibli. Kao što je putnicima po nesigurnom putu potreban vodič, tako je svakom zemaljskom putniku na putu prema nebu dodijeljen anđeo za vodiča. Anđeo čuvar prosvjetljuje naš razum poukom i nagovorom, a volju odvraća od zemaljskih stvari i raspaljuje u njoj čežnju za vječnim dobrima. Potiče nas da ispunjamo dužnosti, jača nas u borbi protiv zlih duhova, poziva nas na pokoru, prenosi naše molitve Bogu, zaslužuje nam milost svojim zagovorom" (A. Schott). Velika je utjeha znati da smo na opasnom putovanju dobro zaštićeni i osigurani. Na nas se odnosi riječ psalmiste: "Anđelima je svojim zapovijedio Bog za te, da te čuvaju na svim putovima tvojim. Na rukama će te nositi da možda ne zapneš o kamen svojom nogom" (Na step.).

Anđeli su, kako uči sv. Pavao: "duhovi pomagači, koj su poslani na službu radi onih koji će baštiniti spasenje" (Heb 1,14). Čovjek koji bježi iz opasnog položaja, mnogo više nastoji da se opasnosti ukloni nego onaj koji mu pri tom pomaže. Anđeli se brinu da nam pomognu pri izlasku iz zemaljskog progonstva. No mi se samo za to moramo još više brinuti i

sav trud uložiti da neozlijeđeni prođemo sve pogibli i sretno prispijemo u domovinu. (Usp. Dnevnu i Prik. molitvu). Crkva nas uči da molimo za tu najveću milost: "Kriste, o slavo anđela nebeskih: Stvorče i Spase ljudskih naraštaja, Milostiv podaj nama stić u dvore Rajskoga kraja" (Himan sv. Anđela).

3. X. SV. TEREZIJA OD MALOGA ISUSA
"VESTIGLIA SECTARI - NJEZINIM PUTEM" (Molitva).

Jedna od najpopularnijih svetica sv. Terezija Martin rođena je u Alenconu (Normandija) 2. siječnja 1873. od izvanredno pobožnih roditelja. Školu je svršila kod benediktinki u Lisieuxu. Premda je bila vrlo žive i ponosne naravi, već od najranijeg djetinjstva osjećala je jaki poticaj za svetost. Poslije dugotrajnog nastojanja dobila je od pape Leona XIII. dozvolu da smije u dobi od 15 godina ući u karmelski red. Kad je u sv. Pismu pročitala riječi "Ako je tko malen, neka dođe k meni" (Izr 9,4), potpuno se predala Bogu. Glavne značajke njezina života su izvanredna ljubav prema Bogu, jednostavnost i bezazlenost. Potpuno se predala Bogu za žrtvu da bi tako pomogla svećenicima i misionarima cijele Crkve. Umrla je 30. rujna 1897. u dobi od 24 godine izgovarajući riječi: "Moj Bože, ja te ljubim". Sveticom ju je proglasio Pijo XI. 1925. god. Ona je zajedno sa sv. Franjom Ksaverskim zaštitnica misija.

Terezija je došla do savršene svetosti na zemlji i vječne slave na nebu "MALIM PUTEM DUHOVNOG DJETINJSTVA". Ona nam je sama opisala taj put: "To je put potpunoga predanja Bogu. Dovoljno je priznati svoje ništavilo i predati se kao dijete u ruke Božje. O kako savršen mir vlada u duši koja se izdigla iznad zemaljskih osjećaja! Nema veselja koje bi se moglo usporediti s njezinim veseljem". Mi nismo dovoljno shvatili da naš odnos prema Bogu treba biti kao odnos djeteta prema svome ocu ili majci. Današnje nam bogoslužje crta ukratko taj odnos kad nam ponavlja Božje obećanje: "Hranit ću vas mlijekom, nosit ću vas na grudima i milovati na koljenima. Kao kad koga miluje majka, tako ću i ja vas tješiti i bit ću vaša utjeha u Jeruzalemu. Vidjet ćete i radovat će se vaše srce, a kosti će se vaše pomladiti kao trava" (Posl.). Kako je sv. Terezija shvatila Božju ljubav i potpuno mu se predala, priznala je nekoliko dana prije smrti: "Ja sam kao sasvim malo dijete. Ja ne mislim ni na što. Trpim jednostavno i ni malo se ne uznemirujem za budućnost."

Božja je providnost htjela da na obzorju Crkve zasja sjajna zvijezda koja će ljude potaknuti da napuste oholo mišljenje i nekorisno raspravljanje, a da se jednostavno dadu i povjere Bogu. Sama je svetica shvatila da ju je Bog poslao "da druge uči kako će Boga ljubiti i kako će k njemu ići malim putem." Prema tome je i današnja svetkovina za nas poticaj da i mi idemo prema nebeskoj domovini MALIM PUTEM "PONIZNOSTI I PROSTODUŠNOSTI SRCA" (Molitva). Bog je mnoge tajne nebeskog kraljevstva "sakrio od mudrih i učenih, a objavio malenima" (Na step.), a Spasitelj je sve ozbiljno upozorio: "Ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko. Tko postane malen kao ovo dijete, taj je najveći u kraljevstvu nebeskom" (Ev.).

Kad djeca putuju ako ne mogu ići, roditelji ih nose na rukama. Na trnovitom putu koji vodi prema nebeskoj domovini, lako možemo sustati ako nas Božja dobrota ne podigne i prenese. Po sv. pričesti mi se s njim najuže združujemo. On je u nama, a mi smo u njemu (Usp. Iv 6,56). On nas nosi na ramenima kao što pastir nosi zalutalu ovcu (Usp. Lk 15,5). Crkva uspoređuje naše putovanje s 40-godišnjim putovanjem Izraelskog naroda kroz pustinju. Danas nas uči da u času sv. pričesti primijenimo na mali put sv. Terezije i na naše putovanje prema nebu sv. pjesmu u kojoj je Mojsije opjevao putovanje svoga naroda: "Vodio ju je i učio i čuvao kao zjenicu svoga oka. Kao orao raširio je svoja krila i podigao je i nosio na svojim ramenima. Sam Gospodin je bio njezin vodič" (Prič.).

4. X. SV. FRANJO ASIŠKI

"SIROMAH I PONIZAN ULAZI BOGAT U NEBO" (Redak iza Aleluja).

- Jedan od najvećih svetaca i obnovitelja kršćanskoga duha, serafski svetac Franjo ugledao je sunčano svjetlo u Asizu 1182. god. Kao pomoćnik svoga oca trgovca stao je obilno dijeliti milostinju siromasima. Kad to otac nije mogao drukčije spriječiti, razbaštinio ga je pred biskupom. Na to je on i haljine dao ocu sretan da može samo Nebeskog Oca nazivati svojim Ocem. Na blagdan sv. Matije apostola 1209. god. učini mu se kao da su upravo njemu upravljene riječi Evanđelja: "Ne pripravljajte sebi ni zlata, ni srebra, ni novca u svojim pojasima, ni torbe na put, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa" (Mt 10,9-10). Stao je nasljedovati apostolski način propovijedanja. Dvije godine prije smrti primio je od Propetog Spasitelja na brdu Alvernu i sve do smrti nosio znakove njegovih rana na prsima, rukama i nogama. Crkva taj događaj svetkuje posebnim blagdanom 17. rujna. Mnogi duhovni pisci misle da sve od apostolskih vremena do danas nije postojao čovjek koji bi tako potpuno nasljedovao Kristov život kao Franjo. Papa Pijo XI. je to ovako izrazio: "Čini se da nije bilo ni jednog sveca u kojem bi se življe i vjernije odrazila slika Krista Gospodina i evanđeoski način življenja kao u Franji" (Enc. o 700-godišnjici Franjine smrti). On, koji iz poniznosti nije htio postati svećenik, već je cijeli život ostao đakon, izvršio je na ljude upliv kao gotovo ni jedan drugi svetac. Osnovao je tri reda: malu braću (prvi red), siromašne gospođe (drugi red) i pokornike (treći red). Ta tri reda sa svojim mnogobrojnim ograncima sačinjavaju najveću i najbrojniju obitelj u Katoličkoj Crkvi: franjevaca ima danas oko 27.000. Konventualaca 6.000, kapucina 14.000, klarisa 13.000, redovnih i svjetovnih trećoredaca oko 2,000.000. Franjo je umro u 44. godini života 1226. god. Umirući je molio 141. psalam, a izdahnuo je izgovarajući riječi: "Izvedi iz tamnice dušu moju da hvali ime tvoje: čekaju me pravednici da me nagradiš" (Ulazni psalam). Dvije godine iza smrti proglasio ga je papa Grgur IX. svecem.

Za Franju svijet sa svim svojim nasladama, častima i bogatstvom nije značio ništa, a Bog je bio sva njegova radost i blago. Sv. rane kojima je bio odlikovan, izvanjski su znak njegove ODCIJEPLJENOSTI OD SVIJETA i potpune ODANOSTI BOGU: "Serafska je ljubav po djelovanju Duha Svetoga njegov duh iznutra žarkim duhom ražegla, a njegovo je tijelo izvana obilježila svetim ranama, znaka Isusa Krista Gospodina našega" (Preds. u franjev. crkvama). Radi toga s pravom Crkva danas stavlja Franji u usta riječi apostola Pavla: "Daleko od mene da bih se čim drugim hvalio osim križem Gospodina Isusa Krista, po kojemu je meni svijet razapet i ja svijetu. Neka mi nitko ne dosađuje jer ja rane Gospodina Isusa na tijelu svojem nosim" (Ulaz, Posl.). Franjo je svojoj braći preporučio raspelo kao knjigu iz koje će učiti nebesku mudrost: "To je vaša knjiga razmatranja".

Franjin primjer koji u svom životu nastoje odraziti njegovi mnogobrojni sinovi i kćeri, poticaj je svima nama da ugledajući se u njega PREZIREMO ZEMALJSKE STVARI i svagda se radujemo POSJEDOVANJU NEBESKIH DOBARA" (Molitva). Serafinski naučitelj sv. Bonaventura shvatio je Franjinu pojavu na svijetu kao pobudu svim ljudima da se što više odcijepe od zemlje i teže za nebom! On je to ovako izrazio: "Pokazala se milost Boga Spasitelja našega u svome sluzi Franji svima koje njegov primjer potiče da se potpuno odreknu bezbožnosti i svjetovnih želja, da živeći poput Krista svom željom čeznu za ostvarenjem blažene nade." Čežnja za Bogom morala bi dakle u nama potisnuti svaku drugu želju kao što je potisnula u Franji koji je često govorio: "Bog moj i sve moje."

Sudjelujući po sv. euharistiji u Kristovoj žrtvi morali bismo i mi postati slični Franji koji je Kristovu žrtvu i vidljivo odrazio na svojem tijelu. To je jedini put da postanemo slični Kristu jer "koji su Kristovi razapeše svoje tijelo s manama i požudama" (Gal 5,24). To je jedini put da prispijemo k cilju poput Franje koji je "unišao bogat u nebo" (Redak iza Aleluja). Kristov križ znak njegove žrtve i pobjede, neka bude znak i naše žrtve i pobjede kao što to danas mole Franjini sinovi i kćeri: "Križ ti resi biće cijelo, Slavno po njem svrši djelo, Pobijedivši svijet i tijelo, Pobjedom preodličnom. Neka, Franjo, znak taj sveti I nam hrabrost

čuva, njeti Te dovede pravoj, meti I cilju nas konačnom" (Posljednica u franj. crkvama).

5. X. DEVETNAESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"INVITATI - UZVANICI" (Ev.).

Što se više približuje kraju naše putovanje, to radije pomišljamo na cilj. Svršetak crkvene godine treba da nam na razne načine predoči konac našega zemaljskog putovanja: naš osobni svršetak i svršetak svijeta. Što nas čeka na tom svršetku? Na to pitanje nam odgovara bogoslužje današnje nedjelje.

Naš budući život u nebeskoj domovini vrlo često je predočen u sv. Pismu prilikom SVADBE. Nebeski je Otac pripravio gozbu svom Sinu koji se na neki način zaručio s Crkvom, a po Crkvi s cijelim čovječanstvom. Sv. Ivan apostol je opisao tu nebesku svadbu u knjizi Otkrivenja i od radosti uskliknuo: "Radujmo se i kličimo i dajmo slavu Bogu jer dođe Jaganjčeva svadba i njegova se zaručnica pripravila" (Otk 19,7). Bog je na nebesku svadbu pozvao izabrani Izraelski narod, a zatim sve ostale narode koje slikovito označuju kraljeve riječi što ih je kazao svojim slugama: "Idite na raskršća i koje god nađete, pozovite na svadbu" (Ev.).

Svi smo pozvani na nebesku svadbu. No nije dosta samo to što smo pozvani, već se moramo na poziv ODAZVATI i za svadbu se dostojno PRIPRAVITI. Ozbiljno nas moraju zamisliti Kristove riječi da neće svi koji su pozvani, sudjelovati u nebeskoj svadbi: "Mnogo je zvanih, a malo odabranih" (Ev.). One ljude koji se nisu odazvali, kralj je strašno kaznio, poubijao ih je i njihov je grad spalio. No i među onima koji su se odazvali, nije svaki dostojan. Za čovjeka koji nije bio obučen u svadbeno ruho, naredio je kralj slugama: "Svežite mu ruke i noge i bacite ga van u tamu, ondje će biti plač i škripanje zubi" (Ev.). Nitko neće biti pušten na nebesku svadbu ako na koncu života ne bude obučen u svadbeno ruho posvetne milosti.

Crkva nas danas nuka da brižno pazimo na odjeću svoje duše i upravlja nam opomenu sv. Pavla: "Obucite se duhom svoga uma u novog čovjeka koji je stvoren po Bogu u pravdi i pravoj svetosti" (Posl.). Da možemo dostojno sjediti za nebeskim stolom, duša nam mora biti zdrava i krepka, slobodna od svake bolesti i mane grijeha i nesavršenosti. Spasitelj je već među nama dok smo na zemlji. Kao što je nekoć "liječio svaku bolest i svaku nemoć" (Mt 4,23), tako je on i danas liječnik svih koji su slabi i nemoćni. On sam nas o tome uvjerava: "Ja sam spas puka. Iz koje god nevolje zavape k meni, uslišat ću ih i bit ću im Gospodin dovijeka" (Ulaz). Danas ga svi s Crkvom zazivamo da obnovi i naš duh (Usp. Molitva). Uvjereni smo da on to može i hoće učiniti, pa se ne bojimo nikakvih nezgoda. Na ustima nam je radosni usklik: "Sve i da padnem posred nevolje, ti ćeš me, Gospodine, oživiti, pružit ćeš ruku protiv srdžbe mojih neprijatelja i spasit će me tvoja desnica" (Prik.).

Već na zemlji nam Bog daje predokus i zalog nebeske gozbe u SV. EUHARISTIJI i MOLITVI. Kao što se tamjan koji palimo kod sv. žrtve, diže k nebu, kao što se naše ruke kod molitve uzdižu k nebu, tako se i mi sami sve više i više penjemo prema gore pjevajući s Crkvom: "Nekam se uzdigne pred lice tvoje, Gospodine, molitva moja, dizanje mojih ruku kao večernja žrtva" (Na step.). Tako eto već na zemlji možemo ponešto osjetiti svoju buduću sreću o kojoj je pisao sv. Ivan: "BLAGO ONIMA KOJI SU POZVANI NA JAGANJČEVU SVADBENU GOZBU!" (Otk 19,9).

6. X. SV. BRUNO
"PRAESENTIBUS EXUI MALIS - OSLOBODITI SE SADAŠNJIH ZALA".

Utemeljitelj kartuzijanaca rođen je u Kölnu oko 1030. god. Kao kölnski kanonik došao je u Reims da tu na glasovitoj školi upotpuni svoju naobrazbu. Iza toga je neko vrijeme bio profesor na toj istoj školi. Među njegovim učenicima bio je i kasniji Clunyjski opat Odon koji

je postao papa pod imenom Urban II. Radi brojnih nereda u crkvenom životu u Reimsu još više je u njemu sazrela odluka da se povuče u samoću. Tako je s nekoliko drugova došao k biskupu u Grenoble koji mu je za samostan dao osamljeni predio Chartreuse, te je tu god. 1084. postavio temelj kartuzijanskog reda. Poslije 6 godina pozvao ga je Urban II. u Rim za savjetnika. No on je uvijek čeznuo za samoćom pa kad je papa morao bježati pred carem Henrikom IV. uhvatio je zgodu i osnovao novi samostan La Torre u Kalabriji. Tu je sveto umro 1101. god. u 71. god. života.

Sv. Bruno je učinio sve koliko je god bilo moguće, da se potpuno ODIJELI OD SVIJETA. Iskusio je da je istinita riječ sv. Ivana apostola "Sav je svijet u vlasti đavla" (1 Iv 5,19). Radi toga je pošao u samoću i osnovao red kojemu je svrha da što potpunije prekine svaku vezu sa svijetom. Njegovi redovnici obdržavaju trajnu šutnju i neprestani nemrs. Hrane se samo kruhom, povrćem i vodom. Sve to čine da što manje uživaju ovaj svijet, da ga što manje gledaju i slušaju. O njima je pisao kardinal Bona: "Svijet se mora diviti ovim redovnicima: oni žive u tijelu, ali kao da ga i nemaju. To su anđeli u tijelu, prekrasni nakit Kristove Zaručnice. Oni su kao orlovi koji lete visoko prema nebu". Ovi se redovnici ne samo odriču svijeta, nego se na neki način odriču i odjeljuju od svoje redovničke braće obdržavajući potpunu i neprestanu šutnju. Sv. Bruno je to tako uredio, jer je bio uvjeren u istinitost riječi sv. Jakova apostola: "Tko u riječi ne sagriješi, to je savršen čovjek. On može obuzdavati i sve svoje tijelo. Ako konjima stavimo uzde u usta da nam se pokoravaju, onda ravnamo sa svim njihovim tijelom. Tako je i jezik mali ud, a ponosi se velikim stvarima. Gle mala vatra, a koliku šumu sažeže! I jezik je vatra, svijet nepravde. Jezik je među našim udima sila koja kalja cijelo tijelo i pali kolo života, a sam je zapaljen od pakla. Jer se može ukrotiti sav rod zvijeri i ptica i gmazova i riba i čovjek ih je ukrotio, ali jezik nitko od ljudi ne može ukrotiti. On je nemirno zlo puno smrtonosnog otrova" (Jak 3,2 sl.).

Legenda pripovijeda da je povod za konačni prekid sa svijetom dao sv. Bruni neki pogreb kod kojeg je njegov mrtvi prijatelj profesor ustao i rekao: "Osuđen sam pravednim Božjim sudom". Bez obzira na povijesnu istinitost ove legende, sigurno je da je misao na smrt i Božji sud bila jaki poticaj za ozbiljni pokornički život i sv. Bruni i mnogim drugim svecima.

Po uzoru današnjeg sveca i njegovih sinova redovnika trebali bismo dobro uočiti da na svijetu ima mnogo toga što je za našu dušu zlo i škodljivo. Mnogo toga ima što nam izgleda prikladno, ugodno i potrebno, ali je za našu dušu štetno. Sve to moramo odbaciti i poslušati Kristovu riječ: "Što koristi čovjeku da dobije cijeli svijet, a izgubi svoju dušu! Ili kakvu će zamjenu dati čovjek za svoju dušu?" (Mt 24,26). Uza sve naše nastojanje do časa smrti morat ćemo barem u nečemu biti privezani za zemlju. Na nama je dužnost da srcem ni uz što ne prianjamo i da budno čekamo dan oslobođenja poput slugu koje hvali Spasitelj: "Blago onim slugama koje gospodar nađe budne kad dođe" (Ev.).

7. X. BLAGDAN SV. KRUNICE
"QUOD PROMITTUNT ASSEQUAMUR - DA POSTIGNEMO ŠTO OBEĆAVAJU" (Molitva).

- Rimski i srednjovjekovni plemići običavali su u znak osobitog poštovanja darivati vijence od cvijeća uglednim osobama. Na sličan način kršćani pletu nebeskoj Kraljici duhovni vijenac od ruža koji se zove RUŽARIJ ili KRUNICA. Postanak ove pobožnosti legenda pripisuje utemeljitelju reda propovijedalaca sv. Dominiku. Svakako je sigurno da je dominikanac papa sv. Pijo V. najviše doprinio proširenju sv. ružarija kod najširih slojeva kršćanstva. Današnji je blagdan dozvoljen g. 1573. na uspomenu kad su kršćani po očitom zagovoru presvete Djevice pobijedili tursko brodovlje kod Lepanta 7. X. 1571. Za cijelu je Crkvu blagdan naređen kad su kršćani opet po molitvi sv. ružarija isprosili pobjedu nad Turcima kod Petrovaradina g. 1716.

Presveta Djevica je SUDJELOVALA kao nitko drugi u OTAJSTVIMA KRISTOVA ŽIVOTA. Ona ga je začela, Elizabeti nosila, rodila, u hramu prikazala, izgubljenog tražila. Ona je više nego itko drugi osjećala boli njegova krvavog znojenja, bičevanja, krunjenja trnjem, krvavog puta i smrti. Ona se više nego itko drugi veselila slavi njegova uskrsnuća i uzašašća. Kao Kraljica apostola dočekala je zajedno s njima dolazak Duha Svetoga, konačno je slavno prešla s ovoga svijeta i zajedno sa Spasiteljem kraljuje na nebu dušom i tijelom. Vječna Mudrost je bila uz Stvoritelja kod stvaranja svijeta. O tom govori današnja Poslanica: "Gospodin me je imao u početku svojih puteva." Tako je i Marija bila uz Otkupitelja kad je postala djeliteljica svih milosti koje nam je Spasitelj zaslužio po otajstvima svog života. O tom nam Marija govori dok danas nosimo žrtvene darove na oltar: "U meni je sva milost puta i istine, u meni je sva nada života i kreposti: Kao ruža zasađena uz potoke voda, rod sam donijela" (Prik.).

Moleći sv. krunicu mi upravo zato razmišljamo kako je Marija sudjelovala u Kristovim otajstvima, da se NAUČIMI I MI poput nje u tim otajstvima SUDJELOVATI. Što više promatramo kako je Marija nasljedovala Krista, to više nam u duši odzvanja njezin poziv: "Sada dakle, djeco, poslušajte me: Blago onima koji idu mojim putevima! Slušajte moju nauku i budite mudri i nemojte je odbaciti. Blago čovjeku koji me sluša i koji uvijek bdi uz moja vrata i čeka na ulazu moje kuće" (Posl.). Na taj način dok pletemo Mariji vijenac od naših molitava, učimo se plesti još dragocijeniji vijenac od naših kreposnih djela. Cvijeće naših kreposti združuje se s cvijećem Isusa i Marije, kao što se po svetim otajstvima naš život združuje s njihovim. Koliku radost donose nebeskom Ocu naše zasluge združene sa zaslugama Krista i Marije, izrazuje danas Crkva u svetoj pjesmi "Cvati, cvijeće, kao ljiljan i daj miris, zeleni se miljem, poj pjesmu hvale i blagoslivljaj Gospodina u njegovim djelima." (Prič.).

U razmišljanju sv. krunice približujemo se sve više umom i srcem svetim otajstvima koja kod oltara vršimo. Ako se kako dolikuje "upriličimo darovima koje prinosimo" (Prik. molitva) ispunjamo glavnu SVRHU moljenja sv. krunice, "da razmišljajući ova otajstva (Kristova života, smrti i uskrsnuća) nasljedujemo ono što sadrže i postignemo što obećavaju" (Molitva).

8. X. SV. BRIGITA
"OBJAVLJENJE VJEČNE SLAVE" (Molitva).

- Jedna od najvećih mističnih duša - sv. Brigita - potječe od švedskog kraljevskog roda. Rođena je u Upsali g. 1303. U desetoj godini života slušala je govor o Kristovoj muci. To je učinilo na nju izvanredan utisak. Slijedeće noći joj se ukazao propeti Spasitelj i potakne je da često razmišlja njegovu muku. Kad se udala, potpuno se posvetila odgoju svoje osmero djece među kojima je bila i sv. Katarina Švedska. Muža je neprestano poticala na krepostan život tako da je ušao u red cistercita. Naskoro je i ona postala redovnica osnovavši glasoviti samostan u Vadsteni koji je kroz mnogo stoljeća bio žarište vjerskog i kulturnog života. To su zapravo bila dva samostana, jedan za redovnike i drugi za redovnice, a u sredini je bila crkva za jedne i druge. Pošto je tu proživjela nekoliko godina, pođe u Rim i tu je živjela do konca života vršeći vrlo veliki upliv na najviše crkvene krugove. Pred smrt je hodočastila u sv. Zemlju, a umrla je u Rimu g. 1373. u sedamdesetoj godini života. Tijelo joj je preneseno u Vadstenu. Sveticom ju je proglasio papa Pijo IX.

Današnja svetica nije zanemarila nijednu svoju dužnost. I za svoju obitelj i za sve koji su bili potrebni, pokazala je izvanrednu skrb i pozornost. Posebno se brinula za siromahe i bolesne, sakupljala ih je u svojoj kući, prala im noge i ljubila, jer je u njima gledala Isusa. Zato je danas hvali Crkva da je "djecu odgojila, bila gostoljubiva, svetima noge prala, nevoljnima pomagala, odlikovala se u svakom dobrom djelu" (Posl.).

Uza svu zemaljsku skrb i zaposlenost, ona je našla vrijeme i način kako će svoj um i srce držati uvijek uzdignut k Bogu. Zato joj je Bog po svome jedinorođenom Sinu OBJAVIO NEBESKE TAJNE (Molitva). Ona je već za svoga zemaljskoga života bila tijesno povezana s Kristom i njegovom presvetom majkom kao malo koji drugi svetac. Razmatranjem nebeskih istina možemo i mi svakim danom sv više i bolje shvatiti nebeske tajne. No to će shvaćanje biti nesavršeno sve dok god na zemlji živimo. Radi toga je naš pogled upravljen prema budućnosti kad će nam Spasitelj potpuno otkriti svoju slavu. Na to nas potiče jesen crkvene godine. "Mogli bismo reći da Crkva u ovom razdoblju najživlje nastoji da i mi pođemo sami poput udovice. Udovicu više ništa ne veže uz ovaj svijet. Ona se više ničemu na zemlji ne nada. Gospodin je njezina jedina briga i želja." (P. Parsch). A radi toga bismo se svi morali odricati svega što nas veže uz zemlju, a tražimo ono što nas uzdiže prema nebu poput Crkve, poput Brigite, poput svake prave kršćanske udovice o kojoj je pisao sv. Pavao: "Koja je prava udovica i osamljena, neka se uzda u Boga i ustraje u molitvama i u prošnjama po danu i po noći. A koja živi u nasladama živa je umrla." (Posl.).

Istinu o Bogu i Božju ljubav možemo i moramo tražiti na mnogo načina, ali ćemo najsigurnije naći KOD SAMOGA BOGA u molitvi, posebno u razmatranju, a još više u sudjelovanju kod svetih tajna. Idimo stoga k Bogu u školu, pa ćemo osjetiti kako je istinit usklik sv. Leona pape: "Gdje je Bog učitelj, kako li se brzo nauči ono što se uči!" Dok smo na zemlji Boga poznajemo po vjeri, a s njim se združujemo po ljubavi. Kad svrši zemaljski život, Boga ćemo spoznati i s njim se združiti na mnogo savršeniji način. Tada će se ispuniti ono što danas molimo: "Daj, da se radujemo u veselju objavljenja tvoje vječne slave" (Molitva).

9. X. SV. IVAN LEONARDI
"AD FIDEM PROPAGANDAM - ZA ŠIRENJE VJERE" (Molitva).

- Osnovatelj ustanove za širenje vjere u nekršćanskim krajevima sv. Ivan Leonardi rođen je u blizini grada Lucca g. 1543. Tek u 26. godini života kao apotekarski pomoćnik počeo se pripremati za svećenika. Kad je g. 1571. postao svećenik, neumorno je djelovao kao ispovjednik i propovjednik, te je g. 1583. osnovao družbu regularnih klerika majke Božje za odgoj omladine. Njegov je upliv bio vrlo velik u cijeloj Italiji. Mnogo je doprinio da se u njoj nije proširilo protestantsko krivovjerje. U društvo s kardinalom Divesom utemeljio je kolegij za širenje vjere (Propaganda), gdje se odgajaju misionari koji će širiti Evanđelje među poganima. Sv. Ivan je umro u Rimu 1609. kao žrtva ljubavi i skrbi za bolesnike. Svetim ga je proglasio papa Pijo XI. g. 1938.

Poput sedamdesetidvojice učenika o kojima govori Evanđelje, mnogi su vjerovjesnici posvetili sve svoje sile ŠIRENJU BOŽJEG KRALJEVSTVA. Među njima je bio i današnji svetac. Njega je Bog "na čudesan način poslao za širenje vjere među neznabošcima" (Molitva). Zapravo bi svaki onaj koji je primio dragocjeni dar vjere morao s pomoću Božje milosti nastojati da taj dar i drugima preda. Nije dovoljno da nastojimo učvrstiti u vjeri samo one koji su nam blizu, nego smo svi pozvani da pomažemo i onima koji se nalaze u najudaljenijim krajevima. Sv. o. Pijo XII. piše o tom: "Dar vjere što ga je Bog usadio u srca kršćana i koji prati neusporedivo obilje dobara, jest razlog da bez prestanka zahvaljujemo Božanskom Spasitelju. Vjera nam otkriva tajne božanskog života, budi u nama nadu u nebesko blaženstvo i jača nas u jedinstvu s Kristom. Što može čovjek bolje darovati za toliku dobrotu uz dužnu podložnost duha, nego da širi među čovječanstvom svjetlo istine koje je Krist donio. Ako dar vjere koji smo sami primili, dalje predajemo, dokazujemo Bogu da smo mu zahvalni. Neka prema našim opomenama misijski duh među svećenicima bude jači i žarči, a njihov primjer poticaj drugima. neka se taj žar usmjeri prema onom području Evrope koje je prestalo biti kršćansko ili prema dalekim zemljama Južne Amerike. Neka se pomogne važnim misijama u Aziji i Oceaniji. Mnoge potrebe i hitne zadaće u Crkvi viču za novim

pojačanim snagama da bi bezbrojne čete apostola pošle na Božja polja kao u prve dane Crkve. Posebno upravljamo vaš pogled prema Africi koja se otvara modernoj kulturi i civilizaciji i koja se nalazi u takvom teškom položaju kao možda još nikad u svojoj povijesti. " (Enc. "Fidei donum" od 21. IV. 1957.).

Nužni PREDUVJET ZA USPJEŠAN APOSTOLAT jest živa vjera i bujan duhovni život kod nas osobno. Da možemo u izobilju primiti taj Božji dar moramo se pripremati studijem i razmatranjem. Vatra koja gori u našem srcu nužno će rasvjetljavati i zagrijavati našu okolinu prema onome što danas pjevamo: "Rasplamtilo se srce moje: revnost za dom tvoj me izjeda" (Na step). Da je duh sv. Ivana bio obasjan i zagrijan Božjim svjetlom svjedoči Crkva kad mu danas stavlja u usta riječi sv. Pavla: "Bog, koji je rekao: Iz tame neka zasja svjetlo, on je zasjao u našim srcima da nam svijetli spoznaja slave Božje u osobi Krista Isusa" (Posl.). Upravo radi toga je i njegov apostolat urodio sjajnim plodovima: "Riječi su Gospodnje bile putokaz njegovu radu, kao što sunce posvuda svijetli, tako je i njegovo djelovanje bilo puno slave Gospodnje" (Ulaz).

10. X. SV. FRANJO BORGIJA
"IMITATIONIS ET GLORIAE COSORTTES - DIONICI NASLJEDOVANJA I SLAVE" (Molitva).

- Drugi utemeljitelj isusovačkog reda sv. Franjo potječe od glasovite španjolske obitelji Borgija. Rođen je u Gandiji g. 1510. Jedan dio svoga života prošao je tražeći svjetske časti na španjolskome carskom dvoru. Tako se dičio bučnim naslovima gandijskog vojvode, katalonskog potkralja i sličnim. Uvidjevši na pogrebu carice Izabele, da je ništetna slava ovog svijeta, odluči da će služiti jedinome Bogu. Postao je najprije franjevački trećoredac, a zatim član družbe Isusove. Činio je vrlo strogu pokoru. Bio je toliko pobožan da bi često po 10 sati proveo bez prestanka u molitvi. Uporno je odbijao sve crkvene časti, pa i kardinalsku. Uza sve opiranje morao se g. 1565. primiti vrhovne uprave svoga reda. Toliko je mnogo za red učinio da ga s pravom zovu njegovim drugim utemeljiteljem. Umro je u Rimu g. 1572. Tijelo mu je g. 1617. preneseno u Madrid. Svetim ga je proglasio papa Klement X.

Dok je Spasitelj živio na zemlji, bio je za sve ljude savršeni UZOR PONIZNOSTI, a uzvišen na nebu nagrada je za sve koji ga u poniznosti nasljeduju. U tom smislu Crkva danas moli: "Gospodine Isuse Kriste uzore i nagrado prave poniznosti" (Molitva). Spasitelj nam je doista ostavio divni primjer poniznosti: "Premda je bio bogat, poradi nas je postao siromah" (2 Kor 8,9), "premda je bio u bitku Božjem, poništio je sebe uzevši oblik sluge, postao je sličan ljudima i vanjštinom je bio kao čovjek, ponizio se i bio poslušan do smrti, do smrti na križu" (Fil 2,6-8). Sv. Franjo je divno nasljedovao taj uzor poniznosti. Crkva mu to priznaje moleći se danas Kristu: "Ti si blaženoga Franju učinio svojim slavnim nasljedovateljem u preziranju zemaljske časti" (Molitva). Nekoć velik pred svijetom ušao je u isusovački red da provodi život u samozataji i poslušnosti. Posebna mu je radost bila kad je mogao ići prositi milostinju od vrata do vrata i kad je mogao dvoriti bolesnike. Kao što se Franjo ugledao na Krista, tako su se mnogi španjolski dvorski velikaši UGLEDALI NA NJEGA. Primjer njegove poniznosti bio je poticaj Karlu V. da se odrekne carskog prijestolja. Taj primjer bi trebao biti poticaj i svima nama, kao što je prvim kršćanima bio poticaj primjer sv. Pavla koji je o sebi pisao: "Ugledajte se, braćo, na mene i nasljedujte oni koji žive po izgledu što vam ga mi dajemo" (Fil 3,17).

U ovome razdoblju crkvene godine sve više mislimo na NAGRADU koju će nam Bog danti poslije zemaljskog truda. Tako danas mislimo na nagradu za krepost poniznosti. Crkva ističe da je sam Spasitelj ta nagrada (Usp. Molitvu). Oni koji su prezreni pred svijetom, najprikladniji su da već na zemlji prime Kristove milosne darove, ali tek u nebu će se na njima potpuno ispuniti njegova riječ: "Tko se ponizuje bit će uzvišen" (Lk 18,14). Apostolima

i svima koji prezru zemaljsku veličinu obećao je Spasitelj veliku nagradu: "Kad Sin čovječji bude sjedio na prijestolju svoga veličanstva i vi koji ste za mnom pošli, sjedit ćete na 12 prijestolja i suditi 12 plemena Izraelskih. I svaki koji radi mene ostavi kuću, ili braću ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja, primit će sto puta više i imat će vječni život" (Ev.). Poteškoće zemaljskoga poniženja zaslađuje već na zemlji nagrada Božje blizine i pomisao na buduću slavu. Tu nagradu kojom je nagrađen današnji svetac, kojom ćemo i mi biti nagrađeni, opisuje nam danas Crkva riječima Božje Mudrosti: "Gospodin mu je udijelio sličnu slavu kao svetima, postavio ga je pred kraljevima, pokazao mu je svoju slavu, dao mu je da čuje njegov glas i uveo ga je u oblak" (Posl.).

11. X. MATERINSTVO BLAŽENE DJEVICE MARIJE
MAJKA KRISTA - MAJKA CRKVE.

- Carigradski je patrijarh Nestorije naučavao da su u Kristu dvije različite osobe, božanska i čovječanska i prema tome da Marija nije rodila sina Božjega nego samo čovjeka Isusa Krista. Da se to pitanje razbistri, sastao se opći crkveni sabor u Efezu god. 431. Sabor je svečano izjavio vjersku nauku da je Marija rodila Isusa koji je u jednoj osobi Bog i ujedno Čovjek, pa se s pravom može nazivati Bogorodica. S velikim zanimanjem čekao je vjerni narod odluku crkvenog učiteljstva. Kad su biskupi izašli iz sabornice, narod ih je radosno pozdravio i ispratio s gorućim bakljama. Cijelo je kršćanstvo god. 1931. najsvečanije proslavilo 1500. godišnjicu toga događaja. Kao uspomenu na tu proslavu uveo je papa Pijo XI. današnju svetkovinu. Temelj je sve Marijine veličine otajstveni poziv da bude MAJKA BOŽJA. U drugim njezinim odlikama i krepostima bili su joj makar izdaleka, slični Božji sveci, a Bogorodica je samo ona jedina. Govoreći o božanskom Marijinu majčinstvu uskliknuo je sv. Bernardo: "Nema ništa što bi me više veselilo i više strašilo, nego govoriti o veličini bl. Dj. Marije. Ako hvalim njezino djevičanstvo, čini mi se da je uza nju veliki broj djevica koje ju slijede. Dok veličam njezinu poniznost, vidim da su i drugi u školi njezina Sina postali krotki i ponizni srcem. Ako uzvisujem njezino veliko milosrđe, mogu naći mnogo ljudi i žena koji su bili doista milosrdni. No ima nešto u čemu Mariju nije nitko pretekao ni nasljedovao: ona je bila Djevica i Majka ujedno. To je Marijina povlastica koja neće biti više nikome dana". Pred tom povlasticom stoji danas Crkva i promatrajući je puna udivljenja pjeva: "Djevice Bogorodice, u tvojem se krilu zatvorio postavši čovjekom onaj koga čitav svijet ne može obuhvatiti" (Redak iza Aleluja).

Spasitelj se nekako poistovjetovao s Crkvom kad je kod Damaska rekao Savlu: "Savle, Savle, zašto me progoniš?" (Dj 9,4). Krist zajedno sa svim svojim udovima kršćanima čini jednu otajstvenu osobu. Upravo je u tome najdublji razlog da je Marija MAJKA SVIH KOJI PRIPADAJU KRISTU. Ono što je Spasitelj viseći na križu rekao sv. Ivanu, odnosi se na sve nas: "Evo ti majke" (Iv 19,27). Njezina majčinska dobrota uzrok je naše radosti. O toj dobroti i ljubavi govori nam ona danas: "Kao loza dala sam ugodan miris, moje je cvijeće urodilo plodovima slave i časti. Ja sam majka lijepe ljubavi, straha, znanja i svetog ufanja. U meni je sva milina puta i istine, u meni je sva nada života i kreposti. Dođite k meni svi koji me želite, nasitite se plodova mojih. Jer je duh moj slađi od meda i nasljedstvo je moje slađe od medenoga saća" (Posl.). Crkva se nada da će po Mariji njezina djeca "naći pomoć u Boga" (Molitva), "postići vječno blagostanje i mir" (Prik. molitva), "biti dionici nebeskog lijeka" (Poprič.).

Marijinu majčinsku dobrotu osjećamo na poseban način kada primamo Kristovo Tijelo koje je ona porodila. Nekoć je ona svijetu donijela Spasitelja. Danas ga u sv. pričesti donosi nama. Stoga moramo biti zahvalni ne samo Bogu koji nas pohađa, nego i njoj po kojoj nas pohađa. Trebali bismo joj zajedno s Crkvom svim srcem pjevati hvalu: "Blagoslovljena si ti, kćeri, od Gospodina, jer smo po tebi plod života zadobili" (Ant. na Večernji).

12. X. DVANAESTA NEDJELJA PO DUHOVIMA
POVRATAK U DOMOVINU.

- Bogoslužje današnje nedjelje vrlo je slično bogoslužju četvrtka iza prve nedjelje muke. Ulazna, prikazna i pričesna pjesma su iste kao i toga dana. Te pjesme prikazuju naš zemaljski život uspoređujući ga s progonstvom Izraelaca u Babilonu. U vrijeme muke promatrali smo teškoće našega zemaljskog progonstva, a u ovome razdoblju crkvene godine tješi nas nada bliskog svršetka.

Naš zemaljski život doista je TJESKOBNO PROGONSTVO. "Crkva osjeća da je zatočena, daleko od domovine, daleko od Gospodina. Ona je podjarmljena, prezrena i progonjena u svojoj cjelini, kao i u svojim pojedinim udovima. Život u tuđini je težak i gorak. Zato s velikom čežnjom, pri svršetku liturgijske godine žudi za počinkom u domovini. Bez prestanka gleda u Gospodina ne bi li već došao da je povede u svoje kraljevstvo" (B. Baur). Među prognanima u Babilonu bila su tri mladića Ananija, Azarija, Mizael. Kralj Nabukodonozor ih je bacio u ognjenu peć. Današnja Ulazna pjesma je izraz podložnosti Božjoj volji u teškim mukama progonstva: "Sve što si nam učinio, Gospodine, pravo si nam učinio, jer smo sagriješili prema tebi, nismo slušali tvoje zapovijedi". No i cijeli je Izraelski narod teško osjećao muke progonstva i čeznuo za povratkom u domovinu, kako to svjedoči 137. psalam: "Na rijekama smo babilonskim sjedili i plakali kad smo se sjećali Siona. Na vrbe zemlje ove objesismo citare svoje. Jer ondje su tražili od nas pjesme oni koji su nas odveli. Koji su nas mučili, zahtijevali su od nas veselje: Pjevajte nam pjesme sionske! Kako ćemo pjevati pjesmu Gospodnju u zemlji tuđinskoj? Ako zaboravim tebe, Jeruzaleme, neka me zaboravi desnica moja! Neka prione jezik moj za nepce moje ako se ne budem spominjao tebe, ako ne pretpostavim Jeruzalem svakomu veselju svome" (Prik. ps.). Crkva nas želi potaknuti da i mi sa zemlje našeg progonstva dižemo svoje srce prema nebeskoj domovini. Tek gore ćemo naći potpuno zadovoljstvo i uživati potpuno blaženstvo.

Blizi SVRŠETAK PROGONSTVA napunja naše srce radošću i oduševljenjem. Shvaćamo zašto nam Crkva danas ponavlja riječ sv. Pavla: "Napunite se Duhom Svetim i govorite međusobno psalmima i himnima i duhovnim pjesmama, pjevajte i slavite Gospodina u svojim srcima, uvijek za sve zahvaljujte Bogu" (Posl.). Da možemo radosno očekivati svršetak zemaljskog progonstva, neophodno nam je potrebna VJERA o kojoj govori današnje Evanđelje. U koga je živa vjera u vječni život, raduje se svršetku zemaljskoga života, a u koga vjera nije živa, taj se mora žalostiti. Živa vjera će jačati našu nadu i poticati nas da spremno radimo za svoje vječno spasenje. O tome je pisao sv. Pavao: "Vjera je temelj onoga čemu se nadamo, dokaz za ono što ne vidimo. Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu, jer onaj koji hoće da dođe k Bogu, valja da vjeruje da ima Bog i da plaća onima koji ga traže. Zato dakle odbacimo svako breme i grijeh koji nas mami i s ustrajnošću trčimo na utakmicu koja nam je određena, gledajući na utemeljitelja i usavršitelja vjere Isusa. Ispravite oslabljene ruke i mlohava koljena, ispravite staze nogama svojim, da se ne iščaši što je tromo, nego radije da se izliječi. Budući da imamo primiti nepokolebljivo kraljevstvo, služimo ugodno Bogu s poštovanjem i strahom." (Heb 11 i 12).
Samo onaj u koga je vjera živa i koji živi po vjeri može spremno i radosno očekivati čas svršetka zemaljskoga života i zajedno s Crkvom radosno pjevati: "Spremno je moje srce, Bože, spremno je moje srce: pjevat ću i hvalit ću te, slavo moja" (Redak iza Aleluja).

13. X. SV. EDUARD
"VJEČNA SLAVA" (Molitva).

- Posljednji anglosaksonski kralj sv. Eduard ispovjednik sinovac je sv. Eduarda kralja i mučenika. Mladost je proveo u progonstvu u Normandiji. Uza sve velike smetnje nije nikada povrijedio krsnu nevinost. Kad je god. 1043. bio pozvan u Englesku za kralja, odlučio je sve

učiniti da njegova zemlja postane uzorno kršćansko kraljevstvo. Prva mu je briga bila da u svom narodu obnovi vjeru. Našao je dovoljan broj vjerovjesnika. Obnovio je mnoge porušene i zapuštene crkve. Posebno je ukrasio Englesko narodno svetište westminstersku opatiju. Umro je 5. siječnja 1066. Dan smrti mu je bio unaprijed objavljen, pa su se u cijelom kraljevstvu za njega molile javne molitve. Tridesetišest godina poslije njegove smrti nađeno mu je tijelo potpuno čitavo. Svetim ga je proglasio papa Aleksandar III. 1161. god. Danas je dan prijenosa njegova tijela. To je bilo 1163. god.

Kraljevska slava i zemaljsko uživanje nije u očima ovog svetog kralja predstavljalo nikakvu veličinu. On je čak PREZIRAO SVE ŠTO NIJE VJEČNO, jer je rasvijetljen Božjim svjetlom uvidio da je isprazna svaka zemaljska veličina i radost. Velikaši su ga prisilili da se oženi ali je i u ženidbi sačuvao djevičanstvo kroz cijeli život. Posebno je štovao i u životu nasljedovao Kristova djevičanskog ljubimca sv. Ivana. Svoje srce nije privezao uz zemaljsko bogatstvo. Bogoslužje ga u tome posebno hvali: "Blago čovjeku koji je bio bez ljage i koji nije hlepio za zlatom, niti se uzdao u novac i bogatstvo" (Posl.). Naprotiv, što je imao, obilato je dijelio siromasima. Njegovo pravo bogatstvo bilo je milosno sudjelovanje u božanskom životu, njegova prava veličina bila je u nadi da će s Kristom na nebu kraljevati. Ostvario je u svome životu značajne riječi sv. Grgura pape: "Braćo, ako želite biti bogati, ljubite pravo bogatstvo. Ako tražite vrhunac prave časti, težite za nebeskim kraljevstvom. Ako ljubite slavu i dostojanstvo, požurite da prispijete u nebesku domovinu anđela".

Takvim svojim držanjem za vrijeme zemaljskoga života zaslužio je sv. Eduard da ga Bog "OKRUNI VJEČNOM SLAVOM" (Molitva). I na njemu se ispunilo Božje obećanje o slavi koja čeka svakoga kreposnog čovjeka: "Tko je taj da ga pohvalimo? Učinio je divna djela u svom životu. Tko je bio prokušan i ostao savršen dobit će vječnu slavu. Mogao je sagriješiti, a nije sagriješio. Mogao je zlo učiniti, a nije učinio. Zato je Bog nagradio njegova dobra djela" (Posl.). Sveti je kralj budno čekao Kristov dolazak, pa se na njemu ispunilo Kristovo obećanje: "Blago slugama koje gospodar nađe budne kad dođe. Zaista vam kažem, da će se sam pripasati, postavit će ih za stol i posluživat će im" (Ev.).

Želimo li s današnjim svecem "skupno kraljevati na nebesima" (Molitva), moramo njegov život nasljedovati na zemlji. Samo onaj koji se potpuno odreče zemaljskoga bogatstva, časti i naslada, može očekivati slavu koju je psalmist ovako opisao: "Gospodine, u tvojoj se jakosti raduje kralj i veselo kliče radi tvojega spasenja. Ispunio si mu želju srca njegova i nisi odbio molbe usana njegovih. Pretekao si ga divnim blagoslovima, okrunio si mu glavu krunom od suhoga zlata. Velika je njegova slava jer si mu pomogao i uresio ga veličanstvom i sjajem. Učinio si ga blagoslovom dovijeka, obradovao ga radošću pred licem svojim" (Ps 21,1 sl.).

14. X. SV. KALIST
"MYSTICA OBLATIO - OTAJSTVENI PRINOS" (Prik. molitva).

- Jedan od najslavnijih papa III. st. sv. Kalist (217-222) upravljao je Crkvom za vladanja cara Aleksandra Severa. Potječe od roditelja koji su bili robovi, pa je vrlo teško proveo mladost na prisilnim radovima u rudnicima Sardinije i kao mornar na ratnom brodovlju. Kad je stekao slobodu, postao je desna ruka papi sv. Zefirinu koji ga je postavio za čuvara katakomba. Nakon Zefirinove smrti izabran je za papu. Zbog svoje dobrote i blagosti prema grešnicima morao je mnogo trpjeti. Naredio je za cijelu Crkvu kvatrene postove koji su se po predaji držali već od apostolskih vremena. Povećao je katakombe kojima je prije bio čuvar. Po njemu su i nazvane Kalistove katakombe. Umro je mučeničkom smrću tako da je poslije dugog gladovanja i bičevanja bio bačen u zdenac. Tijelo mu je najprije bilo pokopano u Kalepodijevu groblju na Aurelijskoj cesti. Kasnije je preneseno u baziliku sv. Marije preko Tibera, koju je on sagradio.

Sv. Kalist je pokazao veliku skrb za sv. mjesta u kojima su se pokapali mučenici i svećenici i gdje se vršila služba Božja. Misleći na sv. Kalista i na sve svece koji su pokopani u njegovim katakombama, Crkva danas moli Boga: "Po primjerima svojih svetaca obnovi nas u svojoj ljubavi" (Molitva). To nam doziva u pamet ono razdoblje crkvene povijesti kad su vjernici živo sudjelujući u svetim tajnama doživljavali otajstvenu Božju blizinu. Za tu povezanost s Bogom značajan je naziv "MISTERIJ, TAJNA, OTAJSTVO". Taj izraz dolazi u današnjoj prikaznoj molitvi. Što zapravo znači najbolje je razjasnio najveći mistagog našega stoljeća Odo Casel: "Misterij je trajna prisutnost Kristova djela spasa u Crkvi radi njezina otkupljenja i spasenja. Krist je izvršio djelo otkupljenja ne za sebe nego za nas da nas otkupi i poveže s Bogom. No, on je izvršio to djelo tako da i mi možemo u njemu sudjelovati. Mi moramo postati slični našemu Gospodinu i po njegovoj snazi uz naše sudjelovanje postignuti spasenje. Na taj način dolazimo do cilja koji nam je Bog odredio, da svaki od nas postane brat njegova jedinorođenoga, ljubljenoga Sina, drugi Krist, sin Božji po milosti. To možemo postići jedino po svetim misterijima tj. po onim liturgijskim činima u kojima vjerski život dolazi do objektivnog izražaja. Po vjeri shvaćamo blago Kristova života, po misterijima taj život postaje naš život. Vjera nas vodi krštenju, a život koji smo dobili na krštenju usavršuje se po krizmi i dnevno se hrani u euharistiji. Krist je sišao s nebeske visine do dubine smrti na križu, a odatle je opet kao slavni vladar pošao k Ocu. Tako bismo i mi po krštenju morali uroniti u Kristovu smrt i s njim zajedno ustati na novi božanski život koji će se usavršiti u nebeskoj slavi kod njegova drugog dolaska".

Prvak apostolski Petar govori nam o "slavi koja će se objaviti u budućem vijeku", o "vijencu neuvele slave koji ćemo primiti kad se pokaže vrhovni pastir" (Posl.). Taj vijenac neuvele slave bit će nagrada za naše sudjelovanje u božanskom Kristovu životu, dok još živimo na zemlji. Božanski život dobivamo po misteriju sv. krštenja, a njegova najglavnija hrana su drugi liturgijski misteriji. Sv. Kalist i oko njega u katakombama okupljeni vjernici živo su sudjelovali u tim misterijima, a njegovi nasljednici sv. Pijo X., Pijo XI. i Pijo XII. upozorili su današnje vjernike da je "sudjelovanje u presvetim misterijima prvo i nenadoknadivo vrelo pravoga kršćanskoga života".

Trebalo bi da i ja što potpunije poslušam glas Petrovih i Kalistovih nasljednika, pa ću tek onda moći potpunim srcem hvaliti Boga kako me danas uči Crkva: "Veličam te, Gospodine, jer si me primio" (Ulaz).

15. X. SV. TEREZIJA
"DOCTRIX MYSTICA - UČITELJICA MISTIKE"

- Jedna od najsjajnijih zvijezda na obzorju katoličke Crkve u XVI. st. je sv. Terezija. Rođena je u gradu Avili (Španjolska) 1515. god. Majka joj je zarana ulila veliku ljubav prema Bogu. Umrla je kad je Tereziji bilo tek 13 god. Čitanje života svetaca poticalo ju je na krepostan život. No kad je počela čitati viteške romane, ohladnjela je u njoj pobožnost te se dala na rastresen svjetski život. Gotovo preko njezine volje poslao ju je otac u samostan augustinki u Avili. U 20. godini stupi kradomice u karmelićanke. Tu je još dugo vremena kolebala između revnosti i prirođene sklonosti za uživanje. U 40. godini života doživjela je nagli preokret. Za jednog razmatranja o Kristovoj muci potpuno se preobrazila. Od tada je bila sasvim prožeta vatrom Božje ljubavi i revnosti za spasavanje duša. 1562. započela je uz velike neprilike obnovu karmelskog reda. Osnovala je 17 ženskih i 14 muških samostana. Umrla je u noći između 4. i 15. listopada 1582. god. (Za ispravak kalendara naredio je papa Grgur XIII. da se te godine izostavi 10 dana između 4. i 15. listopada). Svetom ju je proglasio papa Grgur XV. god. 1622.

Među učiteljima duhovnog života, posebno među učiteljima mistike, sv. Terezija zauzima istaknuto mjesto. Svjetlom NEBESKE NAUKE ona se izdiže nad ostale "mudre

djevice" (Ev.). Radi toga Crkva želi da i nas "okrijepi hrana njezine nebeske nauke i da nas pouči žar njezine pobožne bogoljubnosti" (Molitva). Kao mnogima prije nas, trebali bi i nama biti njezini mistični spisi i njezin mistični život putokaz kako ćemo se uzdići do sjedinjenja s Bogom. Po primjeru Spasitelja i svih velikih učitelja i ona je "vršila i učila" (Mt 5,19) tj. u svom je životu ostvarila ono što je riječju i perom drugima tumačila. Dvije značajke njezine nauke jesu potreba molitve i predanje u Božju volju. U svojim spisima vrlo često ponavlja da je jedna od najvećih Božjih milosti kad netko osjeća živi poticaj za molitvu. Tu veliku milost je Terezija primila od Boga. I u onom razdoblju života kad nije bila baš osobito revna, redovito je barem nekoliko sati dnevno molila. Smatrala je da je najgora đavolska napast kad netko gubi volju za promatranje božanskih stvari, jer je molitva početak svakoga dobra u čovjeku, vrata svake milosti. Njezini spisi su najvećim dijelom uvod i pobuda na molitvu. Terezija je morala mnogo trpjeti i u duši i u tijelu. No sve je nadvladala potpunim predanjem u Božju volju. Kad je protiv reforme karmelskog reda ustao sam papinski nuncij i kralj i kad je radi toga dospjela u zatvor, ovako je pisala: "Može li biti veće utjehe, nego da smijemo trpjeti za Boga? To doista nije lako ali je to najsigurniji put u nebo. Radi toga mora križ biti naša utjeha i naša radost. Tražimo ga, čeznimo za njim, grlimo ga!" Da nadvladamo sve što nas na zemlji privlači i sve što nas na zemlji straši, može nam mnogo pomoći njezin primjer, njezina nauka, a posebno misli koje je često ponavljala: "Ništa nas ne smije uznemirivati. Ništa nas ne smije strašiti. Sve prolazi. Bog se ne mijenja. Strpljivošću se može sve postići. Tko posjeduje Boga, ne može mu ništa nedostajati. Bog sam nam je dosta!"

Eto riječi i djela koje nas potiču da u ovom razdoblju liturgijske godine poslušamo opomenu Crkve: "IZIĐITE U SUSRET KRISTU GOSPODINU!" (Prič.).

16. X. SV. HEDVIGA
"PONIZNO NASLJEDOVANJE KRIŽA" (Molitva).

- Poljska vojvotkinja sv. Hedviga rođena je u Amdeksu oko 1174. g. Udavši se za šleskog i poljskog vojvodu Henrika rodila je sedmero djece. Posred raskoši dvorskog života u Vroclavu ona je provodila život u strogoj pokori i molitvi. Kroz 40 godina nije nikada jela mesa, a srijedom je i petkom uzimala samo vodu. Dok je prema sebi bila vrlo stroga, prema drugima je bila izvanredno blaga. Siromasima i ubogima bila je prava majka i zaštitnica. Poslije muževe smrti ušla je u cistercitski samostan Irebnici koji je sama osnovala. Tu je umrla g. 1243. Papa Klement IV. proglasio ju je sveticom g. 1267.

Sv. Hedviga se je odlikovala velikom STRPLJIVOŠĆU u mnogim teškoćama koje je trpila. Crkva joj stoga stavlja u usta riječi 119. psalma: "Znam, Gospodine, da je pravedan tvoj sud i da si me po svojoj pravdi ovako ponizio: prožmi svojim strahom moje tijelo, da se bojim tvoga suda" (Ulaz). Bog je doista dopustio da Hedviga podnese velike i mnogobrojne teškoće. Silno je u duši trpjela bojeći se za vječno spasenje svoje sestre Janje koja je živjela u nevaljalom braku s Francuskim kraljem Filipom Augustom. Njezina druga sestra Gertruda, mađarska kraljica, bila je okrutno ubijena. Dva njezina brata bila su smatrana za državne neprijatelje, pa su se morali neprestano kriti. Njezino rodno mjesto pretvoreno je u ruševine. Nećakinja joj sv. Elizabeta Turinška bila je teško progonjena i umrla je u najvećoj bijedi. Muž joj je Henrik upao u protivničke ruke i umro je kratko nakon oslobođenja, a da ona nije mogla biti uza nj. Jedan joj je sin umro vrlo mlad. Druga su dvojica, među koje je otac podijelio Šleziju i Poljsku, dugo među sobom ratovala. Najmiliji sin Henrik poginuo je 1241. g. braneći Poljsku od mongolskih horda. Tako su joj sva djeca umrla prije nje osim jedne kćeri koja je bila cistercitska opatica. A Hedviga je sve te kušnje rado primila iz Božje ruke i strpljivo podnosila. Vijest o smrti njezina sina Henrika na sve je porazno djelovala, samo je ona predano u Božju volju govorila: "Neka se vrši Božja volja. Na nama je da joj se podložimo. Hvala ti, Gospodine, što si mi dao takva sina koji me je za života uvijek ljubio,

veliko mi poštovanje iskazivao i nikada mi ni najmanju neugodnost nije učinio. I ako bih silno željela da ga još vidim u životu, ipak se veselim da se s tobom, Stvoritelju, sjedinio prolivši svoju krv." Radi tako velike snage duha primjenjuje Crkva na nju riječi Božje objave: "Tko da nađe jaku ženu? Cijena je njezina kao stvari koje su donešene iz daleka, iz krajnih strana zemlje. Opasuje snagom bokove svoje i krijepi mišice svoje." (Posl.).

Sudjelujući u Kristovoj žrtvi možemo i mi steći odvažnost da podnosimo sve muke zemaljskog života i da poput nje govorimo: "Gospodine, neka se vrši tvoja volja gdjegod se ja nalazio. Gospodine, neka se vrši tvoja volja, makar je ja ne shvaćam. Gospodine, neka se vrši tvoja volja i onda, kad je meni to teško". Kristov križ koji grlimo prikazujući se s njim u sv. misi, bit će nam pomagalo da svladamo sve poteškoće s kojima je povezano mučno penjanje prema nebu. Danas s Crkvom molimo od Boga tu milost: "Daj nam, da njezinim zaslugama i primjerom naučimo odbaciti prolazne naslade i u zagrljaju tvoga križa svladati sve suprotivštine" (Molitva).

17. X. SV. MARGARITA ALACOQUE
"NEISTRAŽIVO BOGATSTVO" (Molitva)

- Rođena je god. 1647. u selu Verosvres-u kod Paray-le-Monijal-a. Bila je nadarena krasnim prirodnim darovima, osobito bistrinom uma i neobičnom snagom volje. U 23. godini života uđe u red Pohođenja Blažene Djevice Marije. Potpuno se predala vršenju redovničkih dužnosti pa je neprestano rasla u krepostima, osobito u žarkoj ljubavi prema presv. Srcu Isusovu. Bog joj je dao milost da je živo osjećala njegovu prisutnost i ispunio ju je velikim poštovanjem prema njegovu Božanskom veličanstvu, tako da kad je bila sama redovito je svoje poslove obavljala klečeći. Njezin je život bio neprestana molitva. Po mnogom trpljenju Spasitelj ju je pripravio da mu bude dostojno sredstvo preko kojeg će proširiti pobožnost prema svome presv. Srcu. Margarita je umrla g. 1690. Svetom ju je proglasio Benedikt XV. g. 1920.

U doba jansenističke zablude koja je uništila svaki polet u dušama, Spasitelj je htio zagrijati božanskom ljubavlju srca svojih vjernika. Kao najprikladniji put koji vodi do tog cilja, on je odabrao POBOŽNOST PREMA SVOME PRESVETOM SRCU. Da postidi mudrost učenih, poslužio se priprostom redovnicom preko koje je objavio svijetu tajne svoje ljubavi i dao obećanja svoga milosrđa. I ovdje se ispunila njegova riječ: "Zahvaljujem ti, Oče, Gospodaru neba i zemlje, jer si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a objavio si malenima" (Ev.). Sam Spasitelj se objavio svetici više puta i poučio je o ovoj pobožnosti. Tražio je od nje da širi ovu pobožnost i da se pobrine kako bi se uveo blagdan Srca Isusova. Taj je blagdan doista i odobrio papa Klement XIII. g. 1765., a Pijo IX. ga je propisao za cijelu Crkvu g. 1856. Najveća radost za sveticu bila je kad je vidjela da se ova pobožnost širi uza sve velike poteškoće. Kao što je sama shvaćala veličinu Kristove ljubavi, tako je živo nastojala da je i drugi shvate. To je bio njezin poziv i smisao njezina života. Crkva danas uspoređuje njezin apostolat s onim sv. Pavla i stavlja joj u usta njegove riječi: "Meni najmanjemu od svih svetih, dana je ova milost da naviještam neistraživo Kristovo bogatstvo i da svima javljam otajstvo što je odvijeka sakriveno u Bogu koji je sve stvorio... Da se po njegovu duhu ojačate u unutrašnjem čovjeku, da Krist prebiva po vjeri u vašim srcima. Da ukorijenjeni i utvrđeni u ljubavi sa svima svetima možete dokučiti koja je širina i dužina i visina i dubina Božje ljubavi koja nadilazi svako znanje" (Posl.).

Ljubav se Kristova pokazala najviše u njegovoj žrtvi. Po obnovi te žrtve Kristova nam je ljubav neshvatljivo bliza. Sudjelovanjem u sv. misi i promatranjem Kristove ljubavi najsigurnije ćemo postići ono što danas s Crkvom molimo: "da nas rasplamti oganj kojim gori Kristovo srce" (Prik. molitva), "da zavrijedimo imati neprestano stan u Kristovu Srcu" (Molitva), "da prezremo ohole taštine ovoga svijeta i obučemo se u krotkost i poniznost

njegova Srca" (Poprič.). Tako se eto pobožnost prema presv. Srcu Isusovu usredotočuje u presv. euharistiji jer ona sadrži Krista, naše najveće bogatstvo. O tom bogatsvu pjevamo danas noseći na oltar svete darove: "Što je bogatstvo njegovo i što je ljepota njegova, ako li ne pšenica odabranih i vino što rađa djevice?"

18. X. SV. LUKA
"PRIBLIŽILO SE KRALJEVSTVO BOŽJE" (Ev.).

- Pisac III. Evanđelja i Djela apostolskih sv. Luka rodom je iz Antiohije. Po zanimanju je bio liječnik (Usp. Kol 4,14). Vjerojatno su ga s kršćanstvom upoznali sv. Pavao i Barnaba na njihovu drugom apostolskom putovanju 50-51. Luka je bio nerazdruživi Pavlov pratilac i uz Timoteja njegov najodaniji učenik. Iz rimskog sužanjstva pisao je Pavao Timoteju: "Jedini je Luka sa mnom" (2 Tim 4,11). Evanđelje je napisao prema Pavlovu propovijedanju i prema onome što je doznao od drugih apostola, a veći dio onoga što je pisao u Djelima apostolskim, sam je doživio. Izgleda da je događaje iz Isusova djetinjstva čuo iz usta same B. D. Marije. Kasnije legende pripovijedaju da je sv. Luka bio slikar i da je on prvi naslikao Bl. Djevicu. Bit će da je to istina, ali ne u doslovnom nego u mnogo uzvišenijem smislu, jer je on u svome Evanđelju doista prekrasno ocrtao Mariju i tako joj podigao najljepši spomenik.

U svome je Evanđelju sv. Luka objavio svijetu MILI LIK KRISTOVE DOBROTE. Njegovo cijelo Evanđelje mogli bismo označiti riječima njegova učitelja Pavla: "Pokazala se dobrota i čovjekoljublje Spasitelja našega Boga svima ljudima" (Tit 3,4). Obično ovo Evanđelje nazivlju: "Evanđelje milosrdne ljubavi". Luka nam je opisao Spasitelja koji je pohodio bijedne ljude i donio im radosnu vijest oproštenja. Samo nam on donosi Spasiteljeve prispodobe o izgubljenoj ovci, o rasipnom sinu, o milosrdnom Samaritancu, samo je on zabilježio kako je Spasitelj oprostio Magdaleni, kako se svratio kod carinika Zaheja, kako je obećao raj razbojniku na križu, samo nam on donosi tri novozavjetna kantika: "Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov", "Veliča duša moja Gospodina" i "Sad otpusti slugu svoga, Gospodine!" S pravom je o Lukinu Evanđelju rečeno da je to "Najljubezljivija knjiga što je na zemlji napisana." Evanđelistu "kojega radi Evanđelja slave sve crkve" (Posl.), moramo i mi uvelike častiti i štovati pjevajući s bogoslužjem: "Veoma častim prijatelje tvoje, Bože!" (Ulaz i Prik.). Crkva časti sv. evanđeliste slično kao i apostole, a knjizi Evanđelja iskazuje liturgijsko štovanje kađenjem, poljupcem i naklonom. Glas sv. evanđeliste dopire do svakog kršćanina javnim naviještanjem Evanđelja u Crkvi i privatnim čitanjem. Ispunja se riječ 19. psalma "Po svoj zemlji iziđe njihov glas i do kraja svijeta njihove riječi" (Na step.).

Već dok živimo na ovome svijetu, Bog nam je neshvatljivo BLIZU. Doista "nema naroda kojemu bi bogovi bili tako blizu kao što je nama bliz naš Bog" (Zah 4,7). On je neprestano uz nas po svojoj moći i milosti, "u njemu živimo, mičemo se i jesmo" (Dj 17,28). Posebno nam je blizu kod sudjelovanja u otajstvima. U ovim danima pri koncu crkvene godine osobito rado mislimo na blizinu konačnog otkupljenja iza svršetka zemaljskog života. Ako smo pozvani da poput Luke pripravljamo put za Kristov dolazak, sjetimo se riječi sv. Grgura pape kako se taj put pripravlja: "Put mu pripravljamo dok propovijedamo njegovu slavu vašim dušama, da ih on, kad dođe, obasja svojom ljubeznom prisutnošću". Što više uviđamo da je sve zemaljsko nestalno, to bismo se više morali radovati što ćemo sudjelovati u slavi Božjega kraljevstva i što revnije se spremati da tu slavu postignemo prema opomeni sv. Pavla: "Držimo se tvrdo vjere u nadi jer je vjeran onaj koji je obećao, i pazimo jedan drugoga u poticaju ljubavi i dobrim djelima. Bodrimo jedan drugoga i toliko većma, koliko vidite da se PRIBLIŽUJE DAN" (Heb 10,24-25).

19.X.DVADESET I PRVA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"VOLUIT RATIONEM PONERE - OBRAČUN" (Ev.).

- Poslije doživljaja žive čežnje za domovinom, na što nas je poticalo bogoslužje prošle nedjelje, Crkva danas hoće da se sjetimo kako je izlazak iz svijeta i ulazak u domovinu skopčan s mnogim poteškoćama na koje moramo računati. Kao što često preko godine, tako je i danas naš život od krštenja do smrti uspoređen s putom Izraelaca od izlaska iz Egipta do ulaska u Obećanu zemlju. Njihov je izlazak-ulazak bio neugodan i ugodan. Tako je isto i naš. Stoga iza svečanoga Aleluja koji nam doziva u pamet radosni čas Paruzije, danas pjevamo 114. psalam: "Kad je izlazio Izrael iz Egipta, dom Jakovljev iz naroda tuđega" (Redak iza Aleluja).

Konac našega zemaljskog putovanja bit će SLIČAN OBRAČUNU, jer je "kraljevstvo nebesko slično kralju koji je htio urediti račune sa svojim slugama" (Ev.). Na koncu života morat ćemo polagati račun o svome radu. Radi toga moramo dobro otvoriti oči i pogledati taj svoj rad. Bogoslužje nam pruža nekoliko najznačajnijih točaka o kojima se moramo ispitivati: borba protiv zla, strpljivost u nevoljama, milosrdna ljubav, velikodušno opraštanje uvrede. Ta naša borba je vrlo složena i vrlo teška jer naši protivnici nisu toliko ljudi koliko zli duhovi. Sv. Pavao je pod slikom duhovnog oružja opisao što se sve od nas traži ako želimo pobijediti: "Uzmite Božje oružje, da se uzmognete oduprijeti u zli dan i izvršivši sve održati se. Stojte dakle opasavši svoje bokove istinom i obucite se u oklop pravde. Obujte noge, da budete spremni za Evanđelje mira. A nadasve uzmite štit vjere kojim ćete moći odbiti sve vatrene đavolske strijele. Uzmite i kacigu spasenja i mač Duha, a to je riječ Božja" (Posl.). Kao što nam je potrebna odvažnost i ustrajnost u borbi, isto tako nam treba ustrpljivost u nevoljama. Uz tzv. aktivne kreposti potrebne su nam i pasivne. Pred nama je danas kao uzor strpljivosti starozavjetni Job: "Bijaše čovjek u zemlji Hus imenom Job. Priprost, pravedan i bogobojažljiv, koga je sotona htio iskušati. I dade mu Gospodin vlast nad njegovim imutkom i tijelom. I uništi sav njegov imutak i sinove, a tijelo njegovo teško izrani" (Prik.). Kod obračuna će Spasitelj biti milosrdan onima koji su bili milosrdni, a strog prema onima koji nisu bili milosrdni. Nemilosrdni će "biti predani mučiteljima dok ne isplate svega duga", poput nemilosrdnoga sluge koga je ukorio gospodar: "Zli slugo, oprostio sam ti sav dug jer si me molio. Nije li dakle trebalo da se i ti smiluješ svome drugu kako sam se i ja tebi smilovao?" (Ev.). Vrlo često kod sv. mise i izvan nje izgovaramo riječi: "Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim". Pri tome doista dovoljno ne mislimo što bi ta prošnja morala značiti za naš svakodnevni život.

Poput Estere koja se spremala stupiti pred kralja Asvera, pripremamo se i mi kako ćemo se pojaviti pred Svevišnjim sucem danas kod sv. tajna i na koncu našega života i zajedno s njom molimo: "Gospodine, o tvojoj volji sve ovisi i nema toga koji bi se mogao protiviti tvojoj volji jer si ti sve stvorio: nebo, zemlju i sve što svemir obuhvaća, ti si Gospodar svega" (Ulaz). Pred licem svemogućega kralja obnovimo svoj život i poslušajmo opomenu sv. Pavla: "Ojačajte se u Gospodinu i u njegovoj silnoj jakosti!" (Posl.).

20. X. SV. IVAN KENTSKI
"SUPEREXALTAT MISERICORDIA JUDICIUM - MILOSRDAN SE NE TREBA BOJATI OSUDE" (Posl.).

Zaštitnik Poljske i Litve današnji svetac rođen je u poljskom gradiću Kenty 1397. Bio je profesor na sveučilištu u Krakovu, a zatim župnik u Ilkusi. No, bojeći se odgovornosti za duše vratio se opet na profersorsku katedru. Više puta u životu je pješke hodočastio u Jeruzalem i Rim. Jednom su ga, dok je putovao u Rim opljačkali razbojnici. Kad su ga iza toga upitali da li ima još novaca, odgovori da nema. Pošto su oni pobjegli, nađe u rubu plašta nešto zlatnog novca, pa ih je stao dozivati da im i to preda. Razbojnici su se ganuli nad

tolikom prostodušnošću te su mu vratili i ono što su mu prije bili odnijeli. Prezirao je zemaljska dobra i činio vrlo strogu pokoru. Više od trideset godina prije smrti nije jeo mesa. Umro je na Badnji dan g. 1473. Svetim ga je proglasio papa Klement XIII. g. 1767.

Posebna značajka sv. Ivana je MILOSRDNA LJUBAV prema bližnjemu. Ovu krepost nije vršio u tako uzvišenom stupnju gotovo nijedan svetac. Siromahe je ne samo hranio svojim jelom, nego im je često znao dati i svoje odijelo i obuću. On je vršio ne samo tjelesna djela milosrđa, nego još više duhovna. Da bi što uspješnije spriječio svađu i ozloglašavanje napisao je po primjeru sv. Augustina na zidu svoje sobe ove retke: "Conturbare cave, non est placare suave; Diffamare cave, nam revocare grave - Čuvaj se svađe jer nije lako zavađene pomiriti. Čuvaj se ozloglašavanja jer je neugodno opozivati". Svojom velikom milosrdnošću i ljubavlju sv. Ivan je nasljedovao Boga, koji je milosrdan svim ljudima. "Milosrđe je njegova osobina, i on sve vodi i okuplja kao pastir svoje stado" (Ulaz). Želeći nas što više potaknuti da "nasljedujemo Boga kao predragi sinovi" (Ef 5,1) Crkva nas danas uči da pjevamo pjesmu njegovu milosrđu: "Neka hvale Gospodina radi milosrđa njegova i radi divnih djela njegovih koja je učinio sinovima ljudskim: jer je gladne nahranio i izgladnjele napunio dobara" (Na step.). Na poseban način bi morao onaj koji je pozvan da predstavlja Boga među ljudima, biti "slijepcu oko, hromom noga, siromahu otac" (Prik.).

Milosrdna ljubav je TEMELJ NAŠE NADE da ćemo sretno proći na Božjem sudu. Isto tako je i nedostatak milosrđa razlog da se bojimo osude. Milosrdnima će reći Spasitelj na dan suda: "Hodite (sic), blagoslovljeni Oca mojega i posjedujte kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta" (Mt 25,34). A nemilosrdne će otjerati: "Idite od mene, prokleti, u oganj vječni koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim" (Mt 25,41). Takva osuda bi nam morala biti poticaj da budemo milosrdni "jer koji nije milosrdan bit će i suđen bez milosrđa, a milosrdan se ne treba bojati osude" (Posl.).

Božja darežljivost prema nama u naravnom redu, posebno njegova darežljivost u sv. euharistiji, trebala bi nam biti poticaj da "po primjeru blaženoga Ivana iskazujemo drugima milosrđe" (Molitva), da nasljedujemo njegovu ljubav (Poprič.), pa se možemo nadati nagradi koju je Spasitelj obećao milosrdnima: "Dajte i dat će vam se, mjeru dobru, nabijenu, stresenu, preobilatu dat će vam u naručaj" (Prič.).

21. X. PODUHOVSKO VRIJEME
"ČISTA ŽRTVA NA SVAKOM MJESTU" (Prik. molitva u misi za širenje vjere).

- Osim službe Božje poduhovskog vremena (misa kao prošle nedjelje) danas je spomendan sv. HILARIONA opata i sv. URŠULE I DRUGARICA djevica i mučenica. Kao što je sv. Antun u Egiptu, tako je sv. Hilarion bio početnik i utemeljitelj samostanskog života u Palestini. Kad ga je car Julijan Apostata prognao iz Palestine, boravio je neko vrijeme na Siciliji i uDalmaciji. Nastanio se u blizini Cavtata. Sv. Jeronim svjedoči da je u to doba cijela Dalmacija bila puna pobožnih pustinjaka. Umro je na Cipru 371. g. Sv. Uršulu i druge mnogobrojne djevice pogubili su Huni kod Kölna oko 453. god. - Kako je predzadnja nedjelja listopada MISIJSKA NEDJELJA, dolikuje da danas svetkujemo sv. MISU ZA ŠIRENJE VJERE. Obrazac je odobrio misijski papa Pijo XI. i 22. III. 1922. dozvolio da se u svakoj crkvi jedamput godišnje može držati kao povlaštena zavjetna misa II. reda. (1960.)

Spasitelj je poslao svoje učenike da ŠIRE NJEGOVU NAUKU po svemu svijetu: "Idite i naučavajte sve narode!" (Mt 28,19). Jedna od najvećih briga cjelokupne Crkve, a posebno Svete Apostolske Stolice da "svi narodi upoznaju jedinoga pravoga Boga" (Molitva). Tu veliku brigu ovako je izrazio papa Pijo XI.: "Kad pomislimo da ima još preko milijarda nevjernika, naš se duh ne može smiriti". Crkva neprestano poziva svoju djecu da sudjeluju u ovom spasonosnom pothvatu prije svega molitvom i milostinjom. "Molitva i milostinja dva su krila na kojima leti glas Evanđelja po svemu svijetu" (Biskup Slomšek). Posebno je važno da

u duši svih vjernika odjeknu Kristove riječi: "Molite se Gospodaru žetve da pošalje radnike u svoju žetvu" (Ev.). Bogoslužje nas uči da molimo s nadahnutim piscem: "Smiluj nam se, Bože svega stvorenja i pogledaj na nas i pokaži nam svjetlost svoga smilovanja. Podaj, da te štuju i oni narodi koji te nisu tražili i da spoznaju da nema Boga osim tebe i da propovijedaju o tvojim čudesima. Podigni ruku svoju na strane narode da vide tvoju moć. Neka znadu svi koji nastavaju zemlju da si ti vječni Bog" (Posl.).

Sv. o. Pijo XII. svrstava sav rad za misije u tri grupe: molitva, materijalni doprinos i misijska zvanja. Na prvom mjestu kao najizvrsnije sredstvo preporuča žrtvu sv. mise: "Najbolja je ona molitva koju sam Isus Krist, Veliki Svećenik, upravlja dnevno svome Ocu na oltarima, jer obnavlja otkupiteljsku žrtvu. Neka se zato prikazuju mnogobrojne sv. mise za misije u današnje doba koje je za budućnost Crkve u mnogim krajevima možda odlučno. I ako ne osporavamo, da su na mjestu privatne molitve vjernika, želimo ipak podsjetiti kamo prvotno i nužno smjera samo slavlje oltarske žrtve. Vjernici će ove uzvišene misli bolje razumjeti ako uzmu k srcu ono što smo mi razjasnili u svojoj enciklici "Mediator Dei" (Enc. "Fidei donum" od 21. IV. 1957.).

Naša bi se molitva morala osloboditi tjesnogrudne privezanosti uz našu osobnost. Naše osobno bogoslužje treba oplemeniti katoličkim osjećajima kojima je prožeto javno bogoštovlje. Naša ljubav i revnost morala bi se proširiti sve do granica kruga zemaljskoga. Ne bismo smjeli propustiti nijedno sredstvo koje može poslužiti da sve privedemo k Bogu. Djelom bismo morali poraditi na ostvarenju onoga što ustima kod oltara pjevamo: "Prinesite Gospodinu narodi zemlje, prinesite Gospodinu slavu i čast, prinesite Gospodinu slavu imena njegova. Nosite žrtve i uđite u trijemove njegove, poklonite se Gospodinu u svetom dvoru njegovu" (Prik.).

22. X. POSVETA CRKVE
"DOMUS DEI - BOŽJA KUĆA" (Ulaz).

- Bogoslužje posvete Crkve skladno pada u jesen crkvene godine. Mnoge su naše katedrale doista i posvećene u ovom razdoblju (Zagreb 25. VIII., Pula 12. IX., Sarajevo 16. IX., Đakovo 1. X., Krk i Makarska 20. X., Split 19. XI.). U ovo doba spada i blagdan posvećenja rimske katedrale (9. XI.) i crkva sv. Petra i Pavla (18. XI.). Sve crkve franjevačkog reda svetkuju zajednički blagdan Posvete 22. X.
Bog je na zemlji ODABRAO MJESTO gdje će ljudima biti bliz na poseban način. "Bog je posvuda, na svakom mjestu, u sobi u kojoj stanujemo, u kamenu, u travčici koju nogom gazimo. On živi i prebiva u našoj duši, on je ljubavlju k sebi privlači i napunja svojom svjetlošću i snagom. Ali u crkvi stanuje i djeluje Bog na posve osobit način. Ovdje i samo ovdje stanuje utjelovljeni Božji Sin u svetohraništu. Tu on kao čovjek osjeća i tu je on nama kao čovjek bliz. Tu on trajno vrši svoju otkupiteljsku službu preko sv. sakramenata koji se u Božjoj kući podjeljuju. Tu nam je Bog bliži nego na ikojem drugom mjestu" (B. Baur). Sveto mjesto na kojem Bog dolazi u najuži dodir sa svojim narodom, zaslužuje da se drži u najvećoj časti i poštovanju. S dubokim strahopočitanjem pjevamo danas o njemu: "Strašno je ovo mjesto: ovdje je Božja kuća i nebeska vrata i zvat će se dvor Božji" (Ulaz). Pobožni ljudi svih vremena osjećali su veliku radost što im je bilo dozvoljeno da smiju prebivati u Božjoj kući. Tu je radost psalmist ovako izrazio: "Kako je mio stan tvoj, Gospodine vojska! Duša moja čezne i gine za dvorima Gospodnjim. Srce moje i tijelo moje kliče od radost Bogu živome. Blaženi koji stanuju u domu tvome, Gospodine, vječno te hvale. Zaista je bolji jedan dan u dvorovima tvojim nego tisuću drugih. Radije bih stajao na pragu doma Boga svojega nego boravio u domu grešnika (Ulazni psalam). Jedno molim Gospodina, samo ovo tražim: da stanujem u domu Gospodnjem u sve dane života svoga, da uživam slast Gospodnju i da gledam hram njegov. I žrtvovat ću u šatoru njegovu žrtve radosti, pjevat ću i slaviti

Gospodina" (Ps 27,5 sl.).

Crkva, stan Božji, sigurno je UTOČIŠTE za sve ljude koji se nalaze u bilo kojoj nevolji. U času dok primamo navjeći Božji dar, samoga Krista u sv. pričesti, slušamo njegove utješne riječi: "Kuća će se moja zvati kuća molitve, svaki tko u njoj moli dobit će i tko traži naći će, i onomu koji kuca otvorit će se" (Prič.).

Potrebno je dakle da sa strahopočitanjem poslušamo poziv psalmiste: "Uđimo u hram njegov, padnimo na koljena pred podnožjem nogu njegovih" (Ps 132,7). Jednako bi trebao po svoj zemlji odjeknuti glas što ga je sv. Otac upravio biskupima cijelog svijeta: "Nastojte, časna braćo, sa svojom najvećom uobičajenom brigom kako bi hramovi koje je kroz vjekove podigla vjera i pobožnost kršćanskih naraštaja da pjevaju svemogućemu Bogu trajan hvalospjev i da našem Otkupitelju, skrivenu pod euharistijskim prilikama, pružaju dostojno prebivalište, bili otvoreni sve većem broju vjernika koji će skupljeni pred nogama našeg Spasitelja čuti njegov preslatki poziv: "Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, ja ću vas okrijepiti". Neka oni budu kuća Božja u koju koji god uđu, da prose milosti obraduju se, da su sve primili i postignu nebesku utjehu... Trubite u trubu na Sionu, sazovite zbor, sakupljajte narod, posvetite crkvu, sabirajte starce, kupite dječicu i one koji su na prsima i svim silama nastojnte da posvuda vjernici grnu u crkve i oko oltara, i da se kao živi udovi sjedinjeni sa svojom Božanskom glavom okrijepe milostima sakramenata i zajedno s njime i po njemu vrše uzvišenu žrtvu i daju dužnu hvalu Vječnomu Ocu" (Enc. "M. D.").

23. X.POSVETA CRKVE
"KOD GREŠNOG SE ČOVJEKA SVRATIO" (Ev.).

- Sveto Pismo i usmena predaja vrlo često uspoređuju tijelo pravednika s hramom u kojem Bog stanuje. Prema shvaćanju sv. bogoslužja crkvena zgrada je stan Božji ali je i simbol ŽIVOG HRAMA svakoga pojedinog kršćanina. Sv. Bernardo tumači da blagdanom Posvete crkve svetkujemo ne samo kamenu zgradu nego i nas same: "Današnja svetkovina, braćo, mora nam biti toliko draža koliko nam je bliža. Ostale su nam svetkovine zajedničke s drugim crkvama, a ova je toliko povezana s nama da je trebamo upravo mi svetkovati ili neće nitko. Naša je jer je svetkovina naše crkve; još više je naša jer je svetkovina nas samih. Zar je ovo kamenje sveto, da svetkujemo njegov blagdan? Doista je sveto, ali radi toga što označuje naša tjelesa".

Sakramenat sv. krštenja je sakramenat POSVEĆENJA ŽIVOGA HRAMA BOŽJEG. Prije nego što smo kršteni naše je tijelo slično zgradi koje su podigle ljudske ruke, a po krštenju je od te zgrade Bog napravio svoj hram. Kod dijeljenja sv. krštenja zapovijeda svećenik: "Iziđi iz njega, nečisti duše, i daj mjesto Duhu Svetom Utješitelju!" Po sv. euharistiji je ovaj hram još na uzvišeniji način posvećen. Misleći na Božje stanovanje u nama, kliče Crkva: "Bože, ti svome veličanstvu pripravljaš hram od živog i izabranog kamenja" (Poprič.). Jedan duhovni pisac je napisao značajne riječi: "Među Božjim djelima tri su remek-djela: osobno ujedinjenje Božjeg Sina s ljudskom naravi Krista Isusa, Božansko majčinstvo Bl. Dj. Marije i stanovanje Duha Svetoga u svim kršćanima". A misleći na to uskliknuo je suvremeni pisac R. Plus: "O Bože ljubavi! Koliko štovanje zaslužuje duša koja je ovako puna Duha Svetoga! Zar joj se ne mora iskazivati štovanje slično onome što se iskazuje pred svetohraništem ili Bl. Djevicom Marijom dok je u krilu nosila Božjega Sina?!"

Kao što se kamena zgrada u koju se na molitvu sakupljamo, mora častiti i poštivati, još više se mora SVETOŠĆU KITITI živi Božji hram. "Mi smo svetište u kome sam Bog stanuje, živi i djeluje. Čega da se bojimo? Čega da se plašimo ako živimo u vjeri da Bog u nama stanjue? Nastojmo oko duhovnog života. Svoj pogled upravimo na Boga koji je u nama. Općimo s njime u iskrenoj molitvi u razgovoru srdaca. Pazimo na njegov glas. Radosno prihvatimo njegova nadahnuća i poticaje" (B. Baur). Posebno bismo morali paziti da Božji

hram ne okaljamo grijesima nečistoće. Neprekidno bismo se morali sjećati opomene što ju je sv. Pavao upravio Korinćanima koji su bili na vrlo zlu glasu zbog svojih bludnih grijeha: "Zar ne znate da ste hram Božji i Duh Božji da stanuje u vama? Ako netko oskvrni Božji hram kaznit će ga Bog! Jer je Božji hram svet - a to ste vi" (1 Kor 3,16-17).

Božje prebivanje u nama moralo bi nam biti izvor radosti i utjehe u svim poteškoćama. Kristov dolazak k nama morao bi nas svaki put ponovno razveseliti kao što je razveselio Zakeja o kojem čitamo: "Siđe brzo i primi ga radosno" (Ev.). Kao što je Zakej poslije susreta s Kristom promijenio život, morali bismo i mi kad znamo da je Bog u nama, živjeti sveto i dobro paziti kako ćemo ostvariti opomenu koja nam je upravljena na krštenju: "Prihvati vjerom nebeske zapovijedi i vladaj se tako da odsad možeš biti Božjim hramom".

24. X. SV. RAFAEL
"PRATILAC NA PUTU" (Molitva).

- Jedan od trojice sv. Arkanđela koji su nam poznati po imenu jest današnji sv. Rafael. O njegovoj pojavi na zemlji potanko nam pripovijeda Tobijina knjiga. Sam je rekao Tobiji da je on jedan od najviših anđela: "Ja sam anđeo Rafael, jedan od sedmorice koji stojimo pred Gospodinom" (Tob 12,15). Kad je stari Tobija poslao svoga sina Raguelu u Mediju, pratio ga je na putu sv. Rafael i sretno ga je doveo u očinsku kuću. Njegovu ženu Saru oslobodio je od đavla, a starom ocu vratio vid. Crkva štuje sv. Rafaela kao zaštitnika putnika i bolesnika, a kršćani ga zazivaju u teškim časovima života. Njegova se svetkovina u pojedinim krajevima častila već od 11. st., a za cijelu Crkvu propisao ju je papa Benedikt XV. god. 1921. Sv. anđeli, a posebno sv. Rafael, OLAKŠAVAJU NAM na mnogo načina POTEŠKOĆE NAŠEGA ZEMALJSKOG PUTOVANJA. Dok je stari Tobija vršio djela milosrđa, anđeo je Rafael prinosio njegove molitve k Bogu. Sam mu je rekao prije rastanka: "Dok si sa suzama molio i pokopavao mrtve, ostavljao svoje jelo i mrtvace sakrivao u svojoj kući po danu, da ih po noći sahraniš, ja sam tvoje molitve prikazivao Bogu" (Posl.). Na sličan način anđeo prinosi naše žrtve i molitve Bogu. Danas ga u duhu promatramo "kako stoji u hramu kod žrtvenika držeći zlatni kadionik u svojoj ruci, ima mnogo tamjana, tako da izlazi dim od miomirisa pred lice Božje" (Prik.). Svojim dostojnim štovanjem Boga potiču anđeli i nas da ih nasljedujemo. U društvu anđela mi pjevamo psalme, klanjamo se u sv. Božjem hramu slaveći njegovo ime (Usp. redak iza Aleluja). S njima zajedno pjevamo anđeoske pjesme "Slava" i "Svet", hranimo se "anđeoskim kruhom" (Mudr 16,20) blagujući od žrtve koju "ruke svetoga anđela nose na uzvišeni oltar pred lice Božanskog veličanstva" (Kanon mise). Anđeli nas nadalje odvraćaju od zla i potiču na dobro, kao što je Rafael savjetovao Tobiji: "Dobra je molitva združena s postom i bolje je dijeliti milostinju nego skupljati bogatstvo. Oni koji griješe i nepravedno žive, sami su svoi neprijatelji." (Posl.). Anđeli odvraćaju od nas đavolski utjecaj, kao što je "Anđeo Gospodnji Rafael uhvatio i svezao zloga duha" (Na step.). Anđeo je od vremena na vrijeme silazio s neba da donese zdravlje bolesnicima kod ribnjaka Betsaide (Ev.). Anđeoska pomoć i danas donosi mnogobrojnim vjernicima zdravlje duše i tijela. Crkva danas poziva svoju djecu da se utječu sv. Rafaelu u svim tjelesnim i duševnim neugodnostima: "Anđele zdravlja, Rafaele s neba Lijekove noseć u pomoć nam hodi, Ozdravljaj bolne, mučne poslove nam K svrsi privodi" (Himan na Večernji):

U knjizi Mudrosti čitamo da je Bog Izraelce "vodio divnim putem" (Mudr 10,17) prema obećanoj domovini. U Putnoj molitvi (Itinerarium) molimo Boga da i nama bude "na polasku pomoć, na putu utjeha, u žegi hladovište, u kiši i snijegu pokrivač, u umoru nosiljka, u suprotivštini zaštita, na skliskom putu štap, u brodolomu luka". No, osim toga što s Bog neposredno za nas brine, odredio je da "nas Anđeo Rafael prati na putu" (Ant. Putne molitve). Svako putovanje bi nas trebalo podsjetiti da "putujemo prema Gospodinu" (2 Kor 5,6). Što potpunije budemo pripadali Bogu dušom i tjelom, to sigurnije se možemo nadati da

ćemo "uz pratnju sv. anđela sretno prispjeti u luku vječnoga spasenja" (Putna molitva).

25. X. SUBOTA SV. MARIJE
"OPERA MEA REGI - RAD JE MOJ POSVEĆEN KRALJU" (Ulaz).

- Danas je služba Božja na čast bl. Dj. Marije s uspomenom sv. mučenika KRISANTA I DARIJE. Krisant je došao s Istoka u Rim. Tu je na kršćansku vjeru obratio plemenitu Atenjanku Dariju, koja mu je postala zaručnica. Oboje su bili na razne načine zlostavljani i napokon su živi zakopani u zemlju oko 283. god. - U vezi s blizim blagdanom Posveta Crkve i Krista Kralja promatrat ćemo kako je presveta Djevica posvetila cijeli svoj život Božjoj službi.

Kao što je o Kristu rečeno da je on HRAM i SVEĆENIK, tako se slično može kazati i o njegovoj presv. Majci. U tome smislu je pozdravljaju sv. oci prvih vjekova: "O hrame u kojem je Bog postao svećenik!" Slično pjeva i starodrevni crkveni himan: "Zdravo, mudra Djevice, Dome Božji vrijedan, što ga sedam stupova I stol krasi jedan. Zdravo, Djevo rodiljo, Crkvo Trojstva sveta, Skrovište nevinosti, Milje rajskih četa. Svećenička zemlja si, Sva blagoslovljena, Sveta si bez istočne Ljage porođena" (Nekadašnja Mala služba bl. Djevice).

Štovanje što ga je presv. Djevica iskazivala Bogu, bilo je prije svega U NUTRINI njezina bezgrešnog Srca gdje je "čuvala i razmišljala" (Lk 2,19) otajstva našeg otkupljenja. Na nutarnju ljepotu Marijina hrama i uzvišenost njezina skrovitog bogoštovlja možemo primijeniti riječi psalma: "Sva je ljepota kraljeve kćeri u nutrini" (Ps 45,14). Ja bih trebao dobro shvatiti da je "vrijednost duše sakrivena u obilju onoga o čemu ona ne govori" (A. Sertillanges). Posebno je za štovanje Boga važno imati na pameti da se "jezik uzalud muči ako srce ne moli" i da se vanjsko bogoštovlje bez nutarnjeg ne bi uopće moglo zvati bogoštovlje. Vrlo je značajno što je o tom pisao sv. o. Pijo XII.: "Glavno sredstvo bogoštovlja mora biti da je ono nutarnje jer treba uvijek živjeti u Kristu i njemu se sav predati, da se u njemu, s njime i po njemu daje nebeskm Ocu dužna slava. Sv. liturgija sveđerno preporučuje da što vanjskim načinom činimo, to i srcem proživimo. Kad bismo drukčije radili, bogoštovlje bi zaista bilo prazan obred i ništetna vanjština. Radi toga se sasvim udaljuju od pravoga i točnog pojma sv. liturgije oni koji je smatraju samo kao vanjsku i osjetnu stranu bogoslužja, ili kao neki ukrasni skup ceremonija. A nisu u manjoj zabludi ni oni koji je smatraju kao neku prostu zbirku znakova i propisa kojima crkvena hijerarhija zapovijeda kako će se vršiti sv. obredi" (Enc. "M. D.").

Tko je pozvan da izbliza služi Gospodinu, mora često gledati na savršeni uzor bogoštovlja - Mariju, iz čijih usta danas slušamo riječi: "U svetom stanu sam pred njim služila" (Posl.). Ako poput Marije budemo duhom odani Bogu, lako ćemo i na izvanjski način pokazati da Boga štujemo. Tada ćemo i u svakodnevnom životu biti poput onih kojima je pisao sv. Pavao: "U svemu se pokažimo kao sluge Božje: u mnogoj strpljivosti, u nevoljama, u čistoći, u znanju, u dobroti, u Duhu Svetome, u ljubavi koja se ne pretvara, u riječi istinitoj, u sili Božjoj, s oružjem pravde na desno i na lijevo, slavom i sramotom, zlim i dobrim glasom" (Posl. na misi sv. mučenika).

26. X. KRIST KRALJ
"IN OMNIBUS PRIMATUM TENENS" - U SVEMU PRVI" (Posl.).

- Kao što sva starokršćanska umjetnost, isto je tako i cjelokupna liturgijska pobožnost usmjerena prema Kristu vječnome Kralju neba i zemlje. O Božiću, Uskrsu, Spasovu, kao i pri koncu crkvene godine častimo Krista kao Kralja. Kad su se ljudi stali sve više izicati od Kristove kraljevske vlasti, ustanovila je Crkva posebni blagdan Krista Kralja. To je učinio papa Pijo XI. enc. "Quas primas" pri koncu sv. godine 1925.

Gotovo svaka stranica sv. Pisma od obećanja Mesije u zemaljskom raju pa do

posljednjeg uzdaha u knjizi Otkrivenja, govori o Kristovu PRVENSTVU i VELIČANSTVU. U psalmima slušamo glas nebeskoga Oca koji govori o kraljevskom dostojanstvu svoga Sina: "Pružit ću na more ruku njegovu i na rijeke desnicu njegovu. On će me zvati: Ti si moj Otac, moj Bog i pomoćnik moga spasenja. A ja ću ga učiniti prvorođenim , daleko višim od kraljeva zemaljskih. I produljit ću u vijeke vjekova potomstvo njegovo, i prijestolje njegovo kao dane nebeske" (Ps 89, Zavlaka). Ono što je naviješteno u Starom zavjetu divno je potvrdila Kristova pojava i riječ njegovih apostola. Gabrijel je rekao presv. Djevici kod njegova utjelovljenja: "Dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida njegova oca i kraljevat će u Jakovljevu domu u vijeke i kraljevstvu njegovu neće biti svršetka" (Lk 1,31-33). Spasitelj je pred Pilatom svečano priznao svoje kraljevsko dostojanstvo (Usp. Ev.). Malo prije nego što je pošao s ovoga svijeta, rekao je apostolima: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji" (Mt 28,18). Nitko nije tako opisao veličinu Krista Kralja kao apostol Pavao u Poslanici Kološanima: "On je slika nevidljivoga Boga, prvorođeni prije svakoga stvorenja, jer je u njemu sve stvoreno što je na nebu i na zemlji, što se vidi i ne vidi i on je prije svega i sve po njemu postoji. On je glava Tijela Crkve, on je prvenac, prvorođeni od mrtvih, da bude on u svemu prvi jer je htio da u njemu stanuje sva punina" (Posl.).

Svi su ljudi pozvani da budu ČLANOVI KRISTOVA KRALJEVSTVA jer ono nije omeđeno granicama vremena i prostora: "Vladat će od mora do mora i od rijeke do kraja kruga zemaljskoga. Klanjat će mu se svi kraljevi zemaljski, svi će mu narodi služiti" (Redak iza Aleluja). U tom kraljevstvu svaki pojedinac vrši svoju POSEBNU ULOGU. Kad bi svatko vršio svjesno i revno ono na što je pozvan "ponoseći se da vojuje pod barjakom Krista Kralja" (Poprič.), ubrzo bi se "svi narodi, koji su razdvojeni ranom grijeha, podvrgli njegovoj preslatkoj vlasti" (Molitva).

Pri koncu liturgijske godine Crkva upravlja naše poglede prema vječnom NEBESKOM KRALJEVSTVU. Sve Kristovo neposredno i posredno djelovanje ide za ostvarenjem toga kraljevstva. U svečanoj pjesmi Crkva to ovako danas izražava: "Oče svemogući, vječni Bože, ti si jedinorođenoga Sina svoga Gospodina našega Isusa Krista, vječnog Svećenika i Kralja pomazao uljem radosti: da prinesavši samoga sebe na žrtveniku križa kao neokaljanu i pomirnu žrtvu izvrši otajstvo ljudskoga otkupljenja. I podloživši sva stvorenja svojoj vlasti, prema tvome Veličanstvu vječno i sveopće kraljevstvo, kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira" (Predsl.). Sv. Ivan apostol je već za zemaljskoga života vidio slavu Kristova nebeskoga kraljevstva i slikovito je ukratko opisao: "Vidio sam nebo otvoreno i gle, konj bijelac, i koji je sjedio na njemu zove se Vjeran i Istinit i sudi po pravdi i vojuje. Oči su mu kao plamen ognjeni, i na glavi njegovoj mnoge krune, a ima ime napisano koje nitko ne zna do on sam. I pratile su ga vojske nebeske na bijelim konjima obučene u bijelo i čisto platno. On ima na haljini i na svome bedru natpis: Kralj kraljeva i Gospodar vladara" (Otk 19,11 sl.).

27.X. PODUHOVSKO VRIJEME
"KRISTOV DAN" (Posl.).

- Što se više približava svršetak liturgijske godine, Crkva sve više obraća pozornost na svršetak svega vremenitog zbivanja. Na koncu života će se svaki pojedinac, a na koncu svijeta svi ljudi pokazati na Božjem sudu, da prime nagradu ili kaznu prema svojim djelima. Taj dan suda naziva sv. Pavao "Kristov dan" (Posl.). Današnje nas bogoslužje potiče da se pripravimo za taj dan.

Jasna je nauka sv. Pisma da ćemo jednom Bogu ODGOVARATI ZA SVOJA DJELA: "Na čovjekovu svršetku bit će otkrivena sva njegova djela" (Sir 11,29). "Ništa nije sakriveno što se neće otkriti, ni tajno što se neće doznati" (Mt 10,26). "Svi ćemo se naći pred sudištem Kristovim" (Rim 14,60). "Svaki se mora javiti na Kristovu sudu da primi što je učinio u

svome zemaljskome životu, bilo dobro, bilo zlo." (2 Kor 5,10). To će biti početak vječne radosti za dobre, a vječne žalosti za zle.

Svrha je cijeloga našeg zemaljskog života da se što dostojnije PRIPRAVIMO za "Kristov dan". Najveća želja i molitva sv. Crkve, da se tog dana nađemo doista pripravni: "Molim da vaša ljubav sve više obiluje u znanju i svakom razumijevanju, da odaberete što je bolje, da budete čisti i besprijekorni za Kristov dan, napunjeni plodom pravde po Isusu Kristu na slavu i hvalu Božju" (Posl.). A na koji ćemo se način pripraviti? Ako vjerno ispunjamo sve svoje dužnosti. Tko je pretpostavljen mora se marljivo skrbiti za svoje podložnike poput apostola Pavla koji je pisao Filipljanima: "Bog mi je svjedok kako čeznem za svima vama ljubavlju Isusa Krista" (Posl.). Svi smo dužni slušati zemaljske poglavare, a Boga nada sve. Dužni smo ispunjati sve svoje obaveze i prema zemaljskim poglavarima i prema Bogu. Na to nas potiče Kristova riječ: "Daj caru carevo, a Bogu Božje" (Ev.). Sve naše nastojanje i djelovanje mora prožimati dvostruka ljubav prema Bogu i bližnjemu. Zajedničko sudjelovanje kod sv. euharistije, okupljanje oko jednoga očinskog stola izvrsno je sredstvo za porast ljubavi. Kako li je divan prizor vidjeti zajednicu vjernika koji se u ljubavi i slozi okupljaju oko sv. oltara! O tom prizoru pjeva današnje bogoslužje: "Gle, kako je dobro i kako je ugodno kad braća prebivaju zajedno! To je kao pomast na glavi koja se prelijeva na bradu, bradu Aronovu" (Na step.). Najuzvišenija je naša dužnost da svakim danom sve više usavršavamo ljubav - najljepši nakit naše duše: "Naša se ljubav mora do časa smrti sve više usavršavati jer smo hodočasnici u nebo. Ovo hodočašće traži da neprestano napredujemo. Dokle god još nismo stigli na svoj cilj - u vječnost, moramo uvijek ići naprijed. Ako u ljubavi ne rastemo, bit ćemo u vjersko-ćudorednom pogledu kržljavci i slabići" (B. Baur).
Naše ozbiljno nastojanje učinit će uz Božju pomoć da se ostvari nada Crkve: "Uzdamo se u Gospodina Isusa da će onaj koji je započeo dobro djelo u nama, dovršiti ga do dana Isusa Krista" (Posl.).

28. X. SV. ŠIMUN I JUDA
"CELEBRANDO PROFICERE - SVETKOVANJE KAO SREDSTVO DUHOVNOG NAPRETKA" (Molitva).

- Imena današnjih sv. apostola nalaze se zajedno u misnom kanonu pa se od najstarijih vremena svetkuju istoga dana, premda nije stalno da su zajednički mučeni, kako to hoće stara legenda. Šimun s nadimkom Revnitelj (Zelotes), jer je pripadao strogoj židovskoj sekti, rodom je iz Kane Galilejske. Izgleda da je bio poslije smrti sv. Jakova biskup u Jeruzalemu i da je umro razapet na križu za vrijeme cara Trajana oko 107. god. Juda s nadimkom Tadej bio je brat sv. Jakova Mlađega. Sin je Alfeja Kleofe i Marije, Gospine rođakinje, pa je prema tome bio Kristov rođak. (Usp. Mt 13,55). Prema predaji on je propovijedao Evanđelje u Siriji i umro mučeničkom smrću u Beirutu. Napisao je Poslanicu palestinskim kršćanima. Ta je Poslanica sastavni dio sv. Pisma.

Sva kršćanska SVETOST i SAVRŠENOST sastoji se u tom da u svome životu ODRAZIMO KRISTOV ŽIVOT. Svaki pravi Kristov sljedbenik mora biti spreman ići istim putem kao i on. Spasitelj je o tom mnogo puta govorio svojim učenicima. Vrlo je značajno ono što im je kazao kod Posljednje večere: "Ako vas svijet mrzi, znajte da je mene mrzio prije nego vas. Kad biste bili od ovoga svijeta, svijet bi ljubio svoje. A jer niste od ovoga svijeta, nego sam vas ja odijelio od svijeta, zato vas svijet mrzi. Sjetite se što sam vam rekao: Nije sluga veći od Gospodara. Ako su progonili mene, progonit će i vas, ako su održali moju riječ, održavat će i vašu" (Ev.). Apostoli su živjeli zajedno s Kristom. Usvojili su njegove misli, nasljedovali su njegov život i muku, pa su mu postali slični i u slavi, prema onom što im je rekao on sam: "Vi ste oni koji ste ustrajali u mojim kušnjama. I ja vam dajem kraljevstvo, kako je moj Otac dao meni da jedete i pijete za mojim stolom u kraljevstvu mojemu i da

sjedite na prijestoljima i sudite dvanaest plemena Izraelovih" (Lk 22,28-30).

Dostojno svetkovanje Kristovih i svetačkih svetkovina izvrsno je SREDSTVO DUHOVNOG NAPRETKA. Dosta se sjetiti onoga što je o tome pisao papa Pijo XI.: "Više nego li dokumenti crkvenoga učiteljstva, pa bili i najsvečaniji, utječu na odgoj puka u vjerskim stvarima i pribavljaju mu pravu unutarnju radost godišnje svetkovine svetih otajstava, jer ti dokumenti dolaze u ruke malog broja ljudi i to izobraženih dok naprotiv svetkovine potresaju i poučavaju sve vjernike. Oni prvi (crkveni dokumenti) govore, da se tako izrazimo, samo jedamput, dočim ove druge (svetkovine) govore svake godine i neprestano. Oni prvi spasonosno djeluju najviše na ljudski um, dok ove druge djeluju i na um i na srce, dakle utječu na čitava čovjeka. I budući da je čovjek sastavljen od duše i tijela potrebno je da dobije pobude od vanjskih svečanosti i tako po raznolikosti i ljepoti svetih obreda, prihvati u svojoj duši božanske nauke i pretvarajući ih u sok i krv, učini, da mu posluže za napredak njegova duhovnog života" (Enc. "Quas primas" od 11. XII. 1925.). Dok danas svetkujemo blagdan sv. apostola, nastojmo shvatiti da moramo "napredujući u dobru svetkovati njihovu vječnu slavu i svetkujući je napredovati u dobru" (Molitva).

Vrlo je važno da shvatimo i promatramo ono što svetkujemo, ali je još važnije da po sv. tajnama dođemo u dodir sa Spasiteljem, izvorom svake svetosti. Kao što su apostoli po dodiru s Kristom postali sveti, tako ćemo i mi "njihovu vječnu slavu očišćeni sv. tajnama još dostojnije slaviti" (Prik. molitva).

29. X. PODUHOVSKO VRIJEME
"PRAVA RIJEČ" (Prik.).

- U najvećoj tjeskobi svoga naroda, prije nego što će stupiti pred kralja, molila je Estera: "Sjeti me se, Gospodine, koji vladaš, da budu ugodne moje riječi pred licem vladarevim" (Prik.). To isto danas ponavlja Crkva dok se sprema k Božjem oltaru da posreduje za kršćanski narod koji je pritisnut mnogobrojnim tjelesnim i duševnim teškoćama.

Kad su Spasitelja farizeji kušali da li treba davati caru porez, postitio ih je svojom Božanskom riječju: "Dajte caru carevo, a Bogu Božje!" (Ev.). U najzamršenijim slučajevima ljudske kazuistike svi pravi Kristovi sljedbenici bez bojazni odgovaraju svojim protivnicima uzdajući se u božansko obećanje: "Predat će vas po sudovima i po zbornicama. A kad vas predadu, nemojte se brinuti kako ćete govoriti, jer će vam se dati u onaj čas što ćete reći, jer niste vi koji govorite, nego Duh vašega Oca koji govori u vama" (Mt 10,17 sl.).

"Prava riječ" na ustima Crkve i njezine mnogobrojne djece jest CRKVENA MOLITVA. Dok sami zasebno molimo, nismo sigurni da su naše riječi, misli i osjećaji uvijek ispravni, ali kad se pridružimo crkvenoj molitvi, sigurni smo da molimo ispravno, jer sama Riječ Božja daje Bogu hvalu zajedno s nama. Budući da je riječ Crkve zapravo riječ Kristova, stoga je "liturgijska molitva kao molitva slavne Zaručnice Isusa Krista, izvrsnija od privatnih molitava" (Enc. "M. D."). Sv. o. Pijo XII. uspoređuje liturgijsku molitvu s "Zlatnom citarom", a privatnu s "mlijekom".

No "prava riječ" koju Crkva najviše želi je sama UTJELOVLJENA RIJEČ, o kojoj piše sv. Ivan: "Riječ je tijelom postala i prebivala među nama" (Iv 1,14). U toj božanskoj Riječi sadržano je sve što Crkva ima kazati Bogu i ljudima. Ako posjedujemo Krista, u našem su umu njegove misli, u našem srcu njegovi osjećaji, na našim ustima njegove riječi. Među "darovima sv. otajstva" (Poprič.) sam Krist nam je najvredniji dar. "Riječ koju tražimo, treba trajno u nama ostati, a ne samo za čas pogibli. Ta nam je Riječ po krštenju dana zauvijek, a po euharistiji ona postaje naša još više. Bez prestanka u nama vapije: "Abba, Oče! Ta je Riječ naše trajno opravdanje pred Božjim prijestoljem, naša ljepota koja čini da smo mili Bogu. Ta Riječ ne govori samo Bogu nego i nama. Njezin glas donosi plod ljubavi i svetosti. Veliku nadu i veliku radost budi ova Riječ u srcu Crkve. No nadasve nas potiče da

veselo žurimo ususret Kristovu danu, onom vječnom danu kad će zamuknuti svi glasovi prolaznog zemaljskog dana. Kroz svu vječnost bit će u srcu Crkve prava Riječ koja će ispunjati slašću njezina usta i ona će govoriti što je Bogu ugodno" (E. Löhr).

30. X. PODUHOVSKO VRIJEME
DVOSTRUKI ROĐENDAN.

- Okružena mnogobrojnim teškoćama Crkva uzdiše: "Iz dubine vapijem k tebi, Gospodine, Gospodine, usliši glas moj" (Ulaz). Zemaljske nevolje su Crkvi poticaj da svoj pogled sve više upravlja u budućnost prema "Kristovu danu" (Posl.). U vezi s tim sasvim je prikladno da što više mislimo kakav će biti naš doživljaj toga dana, pa ćemo danas razmotriti misni obrazac ZA SRETNU SMRT. Taj se misni obrazac može uzeti kao zavjetni.

Poslije našega tjelesnog rođenja mi smo po sv. krštenju doživjeli novi ROĐENDAN ZA MILOST. Postali smo Božja djeca, a Kristova braća. Na koncu zemaljskoga života doživjet ćemo ROĐENDAN ZA NEBESKU SLAVU. Dan smrti svojih odabranika Crkva naziva "rođendan - dies natalis". Naša buduća slava ovisi o tom da li smo povezani s Kristom i da li stvarno živimo Kristovim životom. O tom je pisao sv. Pavao Rimljanima: "Nitko od nas ne živi samome sebi i nitko od nas ne umire samome sebi. Ako živimo, Gospodinu živimo i ako umiremo, Gospodinu umiremo. Ako dakle živimo ili ako umiremo, Gospodnji smo. Krist je zato umro i oživio da zavlada mrtvima i živima" (Posl. na misi za sretnu smrt).

Prvi Kristov učenik, čiju nam smrt opisuje sv. Pismo bio je sv. Stjepan. Njegova je smrt bila sasvim slična Kristovoj smrti: Osuđen je iz istoga razloga kao i Krist, što je tobože govorio protiv hrama; molio je za neprijatelje kao i Krist. Sv. Pavao koji je bio svjedok Stjepanove smrti, želio je da i on bude "sličan Kristu u smrti" (Fil 3,10). Budući da smo po milosti najuže združeni s Kristom, sasvim je naravno da težimo kako bi naša SMRT BILA SLIČNA KRISTOVOJ. Upravo radi toga je još prije 8. st. uveden običaj da se kod umirućih čita opis Kristove muke. (Rimski obrednik V, 7).

Smrt izaziva kod ljudi odvratnost, žalost, strah i tjeskobu. Ni Krist nije bio izuzet od te tjeskobe. Ta tjeskoba za nas ljude dolazi prije svega odatle što u smrti gledamo završetak života, a ne "PRIJELAZ U ŽIVOT - TRANSITUS AD VITAM" (Poprič. na misi za sretnu smrt). Naša smrt doista nije završetak nego prijelaz. To je tjeskobno rađanje, mučno oslobađanje od ropstva.

Riječi današnjeg ferijalnog Evanđelja "Dajte Bogu što je Božje" shvaća Crkva i u eshatološkom smislu: naš život pripada Bogu, trebamo ga predati Bogu, a potpuno ćemo mu ga predati tek kad umremo. S Crkvom molimo za milost da se naše duše "na času smrti nađu bez ljage grijeha, te tako budu vrijedne da ih ruke sv. anđela predadu svome Stvoritelju" (Molitva na misi za sretnu smrt).

Naša će smrt biti to više sretna i radosna što se više i ozbiljnije budemo u životu za nju pripravljali. Na tu se PRIPRAVU odnose ozbiljne Spasiteljeve riječi: "Čuvajte se, da vaša srca ne otupe od proždrljivosti i pijanstva i briga za ovaj život i da vam onaj dan ne dođe iznenada. Bdijte dakle, moleći se u svako doba da budete dostojni stati pred Sinom čovječjim" (Ev. na misi za sretnu smrt). S kakvom se spremnošću sada predajemo Bogu za žrtvu zajedno s Kristom, možemo se nadati da ćemo mu se tako predati i na smrti. Kako rado grlimo križeve koje nam Bog šalje u životu, možemo se nadati da ćemo tako rado prigrliti i onaj posljednji. Učeći nas da sudjelujemo u sv. žrtvi, Crkva nas ujedno uči da vedro gledamo u budućnost. Stoga nam u času prikazanja stavlja na usta pjesmu pouzdanja: "Gospodine, ja se u tebe uzdam; rekoh ti si Bog moj, u tvojoj su ruci dani moji" (Prik. na misi za sretnu smrt).

31. X. PODUHOVSKO VRIJEME
"PERFICE GRESSUS MEOS - UPRAVI MOJE KORAKE" (Prič. psalam).

Uz ferijalnu misu promatrat ćemo danas i misu ZA PUTNIKE koja vrlo dobro odgovara sadašnjem razdoblju crkvene godine. Crkva kao brižna majka misli na sve potrebe i pogibli svoje djece proseći im Božju pomoć i zaštitu. Moleći za putnike posebno misli na hodočasnike koji iz pobožnosti idu pohoditi sv. mjesta. No uvijek dok nas uči moliti za vremenite potrebe, želi uzdignuti naša srca prema nebu. Tako nas i ovom prigodom podsjeća da smo putnici koji moraju ići putem Božjih zapovijedi ako žele prispjeti u domovinu vječnoga uživanja.

U svetom se Pismu često zemaljski život naziva PUTOVANJE. Kad je Faraon upitao staroga patrijarhu Jakova koliko mu je godina, odgovorio mu je: "Dani mojega putovanja iznose sto i trideset godina" (Post 41,7). Blagoslivljajući Gospoda prije svoje smrti, rekao je kralj David: "Mi smo tuđinci i putnici pred tobom kao i svi oci naši: dani su života našega na zemlji kao sjena" (1 Ljet 29,15). U istm smislu piše sv. Petar prvim kršćanima: "Opominjem vas kao strance i putnike, da se uzdržite od tjelesnih želja koje vojuju protiv duha" (1 Pt 2,11). I Spasitelj je htio da njegovi učenici budu što manje privezani uza zemlju dok putuju: "Ne pribavljajte sebi ni zlata, ni srebra, ni novca, ni torbe za put, ni dviju haljina, ni obuće ni štapa" (Ev. na misi za putnike).

Tko želi sretno doći do cilja putovanja, taj mora hodati PUTEM BOŽJEGA ZAKONA. Taj put vršenja Božjega zakona veličanstveno je opjevao pjesnik 119. psalma: "Blago onima koji idu neokaljanim putem, koji žive po zakonu Gospodnjem. O da budu sigurni putovi moji, da obdržavam naloge tvoje! Nauči me putu naredaba tvojih i razmišljat ću o čudesima tvojim. Odabrao sam put istine, tvoje sam odluke stavio pred oči. Tvoja je riječ svjetiljka nogama mojim i svjetlo na stazama mojim. Gospodine, pokaži mi put naloga svojih, vjerno ću ga se držati. Vodi me stazom zapovijedi svojih, to je naslada moja. Odvrati oči moje da ne gledaju taštine, daruj mi život na putu svome. Nalozi su mi tvoji postali kao pjesma u zemlji putovanja moga. Upravi korake moje prema riječi svojoj, ne daj da me svlada ikakva opačina. Čuvam svoje noge od svakoga zla puta da držim riječi tvoje". Iz toga psalma koji pjeva o putovanju u granicama Božjeg zakona, uzete su neke misne pjesme na misi za putnike (Redak iza Aleluja i Prič.).

Svaki put kad idem u crkvu, posebno kad idem obavljati svete tajne, morao bih se sjetiti da sam putnik. Uspinjanje prema oltaru trebalo bi me uvijek sjećati moga uspinjanja prema Bogu kome se svaki dan sve više približavam. Moralo bi mi također dozivati u pamet dužnost da se moram po svetom i kreposnom životu sve više približavati Bogu. Crkva me u tome poučava kad mi stavlja u usta nadahnute molitve: "Upravi moje korake da idem tvojim putevima i da se ne pokolebaju moji koraci (Prik. na misi za putnike). Pošalji svoju svjetlost i svoju istinu: neka me vode i dovedu na svetu goru tvoju i u šatore tvoje". (Red mise).

1. XI. SVI SVETI
CILJ NAŠEGA PUTOVANJA.
Posljednji mjesec crkvene godine počinje svečanim blagdanom Svih Svetih. To je radosni pogled na sveti Božji grad u kojemu već slave slavlje naša mnogobrojna braća. Dok promatramo ljepotu i slavu toga grada, na ustima nam je radosna pjesma: "O kako je slavno kraljevstvo u kojemu se s Kristom vesele svvi sveti odjeveni u bijele haljine i slijede Janje kamo god pođe!" (Ant. na Večernji). Radujemo se jer sačinjavamo s njima jednu obitelj. Još više se veselimo jer gledamo slavu u koju ćemo i sami naskoro prispjeti. Bogoslužje nas uvjerava da je naša radost opravdana: "Radujmo se svi u Gospodinu slaveći svečani dan na čast svih svetaca!" (Ulaz). Ovaj se blagdan svetkovao na Istoku na prvu nedjelju iza Duhova već u 4. st. Na Zapadu je njegov postanak u vezi s pretvaranjem rimskoga hrama svih bogova

(Panteon) u kršćansku crkvu koju je papa Bonifacije IV. posvetio 13. svibnja 610. god. na čast bl. Djevice Marije i svetih mučenika.

Sv. Ivan apostol kojemu je bilo dano da za života vidi radost svetaca u raju, vodi nas da i mi danas pogledamo NEBESKU SLAVU SVETIH: "Vidio sam veliko mnoštvo koje nije nitko mogao izbrojiti od svakoga naroda i plemena i puka i jezika gdje stoje pred prijestoljem i pred Janjetom. Obučeni su u bijele haljine i drže palme u svojim rukama. Klicali su jasnim glasom: spas našemu Bogu koji sjedi na prijestolju i Janjetu! (Posl.). I više neće biti nikakva prokletstva. I gledat će njegovo lice i bit će njegovo ime napisano na njihovim čelima" (Otk 22,3.4). Sv. Pavao koji je za zemaljskog života bio "uznesen do trećeg neba", o radosti i sreći nebeskih građana navodi riječi proroka Izaije: "Što oko nije vidjelo, ni uho nije čulo, ni srce čovječje nije zaželjelo, to je Bog pripravio onima koji ga ljube" (Iz 64,3; 1 Kor 2,9).

Budući da smo i mi kršćani na zemlji udovi otajstvenoga Kristova tijela jednako kao i blaženi na nebu, to zajedno s njima sačinjavamo jednu obitelj, jednu otajstvenu zajednicu koju nazivamo OPĆINSTVO SVETIH. Jedna ista snaga Božje milosti daje život svim članovima ove zajednice. I na nas koji smo po krštenju postali članovi zbora svetih, odnose se riječi sv. Pavla: "Pristupili ste k gori Sionu i k gradu Boga živoga, Jeruzalemu nebeskom i mnogim tisućama anđela, svečanom zboru i Crkvi prvorođenaca koji su napisani na nebesima i Bogu sucu svih, i dušama pravednika koji su postigli savršenstvo i k Isusu posredniku Novoga zavjeta" (Heb 12,22-24).

Promatranje slave svetih treba da ojača našu nadu. Među njima su mnogi koje smo mi poznavali, koji su s nama živjeli. Njihovo putovanje prema nebu bilo je slično našemu. Oni su išli pred nama. Već su prispjeli u domovinu. Odozgo nas pozivaju da im se pridružimo. Mi dobro poznajemo put koji vodi gore. Zacrtao nam ga je Spasitelj u svojoj nauci. Posebno u govoru na gori blaženstva. (Usp. Ev.). Pogled prema gore odvažit će nas i ojačati kao što je jačao sv. Augustina koji je govorio: "Kad su mogli ovi i ove, zašto ne bi i ti, Augustine?"

Po milosti mi smo bez prestanka povezani sa svetima. Kod sv. bogoslužja i molitve dolazimo u još tješnji dodir. Naš svagdašnji život trebao bi biti sličan njihovu životu jer "smo sinovi svetaca i očekujemo onaj život što će ga Bog dati onima koji u svojoj vjernosti ne odstupaju od njega" (Tob 2,18).

2. XI. DVADESET I TREĆA NEDJELJA PO DUHOVIMA
"IN CAELIS - NA NEBU" (Posl.).

- Zadnje nedjelje po Duhovima dozivaju nam u pamet posljednje razdoblje ljudske povijesti. Sveti su nam evanđelisti zabilježili strahote koje je Spasitelj prorekao da će se dogoditi prije sudnjeg dana. Još potanje je te teške dane opisao sv. Ivan u knjizi Otkrivenja. No i bez onoga što nam kaže Božja objava, već sama pomisao na svršetak svijeta kao i na naš osobni svršetak - napunja nas strahom. Današnje nas bogoslužje tješi vedrim pogledom na ono što nas čeka poslije propasti vidljivoga svijeta.

Božji odabranici, dok misle na blizi svršetak osjećaju doduše tjeskobe zbog neizvjesnosti i strah radi strogog suda, ali im je mnogo jači osjećaj veselja zbog skorog POSJEDA BOŽJEGA KRALJEVSTVA koje već blago obasjava njihov duh. Povratak u domovinu i trajni počinak na Očevu srcu (Usp. Ulaz), uskrsnuće i proslava tijela (Usp. Posl., 1. Ev.), oslobođenje od svih neugodnosti i muka (Na step), to je radosna vijest današnje nedjelje. Upravo radi toga smrt za nas nije više smrt nego radije san. Tko tako gleda u budućnost neće se trebati smijati poput ljudi iz današnjeg Evanđelja - na Kristovu riječ: "Djevojka nije umrla, nego spava."

Mi ne samo željno očekujemo budući besmrtni život, nego već sada na uzvišeni način ŽIVIMO NEBESKIM ŽIVOTOM prema riječi sv. Pavla: "Naše je življenje na nebu" (Posl). Poslije smrti Petra Marshalla (25. I. 1949.) njegova je žena Katarina napisala njegov životopis

(A Man Called Peter), u kojemu je pokazala da se izvanredno uživjela u prekogrobni nebeski život: "Tjelesni je rastanak doista bolan čovjeku smrtniku, koji ostaje na zemlji. No ja ipak nisam bila tako tužna u ovoj suznoj dolini jer mi je nebesko svjetlo obasjavalo stazu. Bila sam uvjerena da je Petar svečano prešao nevidljivu granicu što dijeli ovaj svijet od drugog. No i mi koji smo ostali na ovoj zemlji, sudjelujemo u njegovoj radosti shvačajući bolje ono što je on postigao. Po prvi put sam tada doživjela stvarnost Božjeg kraljevstva. Znala sam da me Petar ne bi volio kod pogreba vidjeti u crnini. Zato sam obukla svoje odijelo što sam ga redovito nosila nedjeljom. Nisam htjela da se znade da sam plakala kroz ovo vrijeme. Da, plakala sam, a katkada i mnogo, ali ne od žalosti nego od radosnog uzbuđenja. Mogla sam se smijati, ali ne prisiljenim, nego iskrenim smijehom". Nekoliko mjeseci poslije Petrove smrti našla se Katarina na obali Atlantskog oceana. Tu se sjetila obećanja što ga je dala Petru dok su ga bolničari prenosili u bolnicu, da će ga doći posjetiti ujutro. Međutim Petar je umro prije nego što je ona došla. U ovom času osjetila je Katarina veliku radost što će to svoje obećanje ispuniti sutra, kad svane dan vječnosti. Opisom toga doživljaja završava životopis: "Valovi su udarali u obalu i nad valovima je blistala srebrena staza pjene. Iznenada mi nešto pane na pamet: posljednja riječ koju sam rekla Petru. Tu stojeći uspravno na ovoj obali i gledajući u daleki horizont, razumjela sam da će ove riječi ubuduće odjekivati u mojem srcu: Doći ću te vidjeti! Doći ću te vidjeti sutra."

Može li se zamisliti veća sreća na zemlji od sreće onih ljudi koji duhom i srcem žive na nebu. Sv. Pavao ima za taj život dva izraza koji znači isto: "U nebu", "U Kristu" (Posl.). I nama Crkva puna majčinske skrbi stavlja na srce danas njegovu opomenu: "SIC STATE IN DOMINO DILECTISSIMI! TAKO STOJTE U GOSPODINU, PREDRAGI!" (Posl.).

3. XI. MRTVI DAN
"SMRT JE UNIŠTENA POBJEDOM" (Podl.).

- Već od najstarijih vremena moli Crkva u euharistijskoj molitvi: "Spomeni se, Gospodine, sluga i službenica svojih koji otiđoše pred nama sa znamenjem vjere i spavaju u snu mira" (Kanon mise). I izvan sv. mise su se molile zajedničke molitve za mrtve. Spomendan svih vjernih mrtvih potječe od opata Odilona koji je god. 998. naredio svim benediktinskim samostanima koji su bili u vezi sa Clunyjem da sutradan po blagdanu Svih svetih vrše bogoslužje za sve vjerne mrtve. Taj je običaj naskoro primila Katolička Crkva. Papa Benedikt XV. god. 1915. odobrio je da na današnji dan svi svećenici mogu služiti tri sv. mise.

Misao da SVI MORAMO UMRIJETI ogorčuje svako zemaljsko veselje. Sve što nam je na zemlji ugodno, gubi od svoje privlačivosti dok iza toga stoji misao na smrt. Nadahnuti mudrac je to ovako izrazio: "O smrti, kako je gorka tvoja uspomena čovjeku koji raskošno živi" (Sir 41,1). No, otkako je Spasitelj "našu smrt svojom smrću uništio i život nam svojim uskrsnućem obnovio", smrt za nas kršćane ima sasvim drugačiji izgled. Oni dijelovi bogoslužja za mrtve koji potječu iz prvih vjekova, prije svega su nam utjeha pri pomisli na smrt jer ocrtavaju ŽIVOT POSLIJE SMRTI. U tom su pogledu posebno značajne riječi sv. Pavla: "Ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost i onda će se ispuniti riječ što je napisana: Smrt je uništena pobjedom" (Posl.).

U biskupskom dvoru sv. Karla Boromejskog nalazila se slika koja je prikazivala smrt sa srpom u ruci. Svetac naredi da se slika preudesi i da se mjesto srpa stave smrti u ruke zlatni ključevi. Tim je htio očigledno pokazati da nam smrt otvara vrata kroz koja ulazimo u nebesku domovinu. Iz nadgrobnih i drugih spomenika iz prvih vremena kršćanstva jasno se vidi da su prvi kršćani vedro gledali smrti u oči jer su bili uvjereni da je smrt VRATA ŽIVOTA. Sv. Jeronim piše o smrti Fabiole "Sakupio se čitav rimski puk. Na daleko su odlijegali psalmi, a radosni Aleluja napunjao je hramove i potresao njihove zlatne krovove".

Vedrom je pobožnošću prožet starokršćanski himan kod pogreba: "Utišajte se jadikovke, O majko, suze ostavljaj, Ne, ne plačimo svojih dragih: Života vrelo grob je taj! Što značio bi klesan kamen, Što krasni grobni spomenik, Kad to bi bio mrtvac pravi, Ne usnuli tek dragi lik? To tijelo, po kom pokoj pao, Kad rastala se duša s njim, Oživjet opet domalo će Životom višim, punijim. Naskoro duh će kosti hladne Toplinom zgrijat negdašnjom, Natočit žile krvlju živom, Gospodar bit u stanu svom. Mrtvaci, štono istrulima Podavala je raka log, Ko ptice u vis vinut će se U zagrljaju duha svog. Zeleni tako suho sjeme, Što mrtvo već u grobu bi, Pa probiv stapkom iz dubine O starom svojem klasu sni".

Po svetim se tajnama najuže povezujemo s Kristom pobjednikom smrti i izvorom života. Naš je život združen s njegovim i zato sudjelujemo u njegovoj besmrtnosti. Mi se nemamo čega bojati. I danas dok mislimo na smrt, pjevamo radosnu pjesmu: "U Kristu nam je zasjala nada blaženog uskrsnuća, te premda nas tišti sigurna sudbina smrti, ipak nas tješi obećanje buduće besmrtnosti. Jer tvojim se vjernicima, Gospodine, život ne oduzimlje nego mijenja, i kad se sruši kuća ovog zemaljskog prebivanja, čeka ih pripravljen vječni stan na nebesima" (Predsl.).

4. XI. SV. KARLO

"SOLICITUDO PASTORALIS - PASTIRSKA SKRB" (Molitva).

- Jedan od najljepših nakita Crkve u 15. st. i najuzornijih duhovnih pastira svih vremena sv. Karlo Boromejski potječe iz obitelji koja je pripadala visokom milanskom plemstvu. Rođen je god. 1538. Od djetinjstva se posvetio duhovnom staležu tako da je već u 23. godini života imenovan kardinalom i milanskim nadbiskupom. Tada se sav posvetio svome stadu. Osobite je zasluge stekao što je nastojao da se dovrši već dva puta prekinuti tridentinski sabor i što je nastojao da se njegove odredbe provedu u život. Osjećajući da mu se približava konac života povukao se u samoću da se u sabranosti pripravi na smrt. Umro je u Milanu ležeći u pepelu i pokriven kostrijeti g. 1584. u 47. godini života. U apostolskom pismu kojim je proglašen svetim, papa Pavao ga je nazvao da je "mučenik ljubavi, uzor za pastire i stado, anđeo u ljudskom liku".

Bogoslužje ističe da je sv. Karlo "stekao slavu po svojoj PASTIRSKOJ SKRBI" (Molitva). Makar da su ga , poslije smrti brata koji je umro bez potomka, nagovarali da se oženi, on se htio pod svaku cijenu posvetiti svećeničkoj službi. Obnovu svoje nadbiskupije započeo je obnovom svoga dvora. Odrekao se svih nadarbina. Posebno se brinuo za siromahe. Kad je prodao neko veliko imanje, podijelio je u jedan dan 40.000 zlatnih dukata. Mnogo je radio na obnovi bogoštovlja. Radi njegova brižnog nastojanja da dokrajči nedolične igre i plesove, mnogi su ustali protiv njega. Njegova se velika ljubav divno pokazala za vrijeme velike gladi 1570. g. i strašne kuge 1576., od koje je u samom Milanu i okolici umrlo oko 25.000 ljudi, a među njima je bilo 120 svećenika. Kroz to je vrijeme neprestano bio kod bolesnika i sam im dijelio svete sakramente. Dok su predstavnici svjetovne vlasti pobjegli iz grada on je ostao sam, da rado umre sa svojim stadom. U oporuci je izrazio da "svoje tijelo i svoj život daje za svoj narod". Kao pravi posrednik između Boga i ljudi, kojega Crkva slavi da je "u vrijeme srdžbe postao pomirnicom" (Posl.), on je ponizno molio da Bog odvrati od njegova grada taj strašni bič. U tu je svrhu priredio i pokorničku procesiju u kojoj je išao bos, s konopom oko vrata i križem na ramenima. Na njegovu veliku skrb za vremenito i duhovno dobro povjerenih mu vjernika odnose se riječi koje danas pjevamo dok duhovni pastir hrani Kristovo stado nebeskom hranom sv. pričesti: "Evo razboritoga i vjernog upravitelja koga je Gospodin postavio nad svojom družinom, da im na vrijeme daje potrebitu hranu" (Prič.).

U ovom razdoblju crkvene godine promatramo ne samo uzorni pastirski rad i nastojanje sv. Karla, nego i plaću koju mu je Bog za to dao. Njegov nam je primjer ogledalo na kojem ćemo ogledati svoj rad u crkvi i izvan crkve. Svetkovanje njegova blagdana nam je

prigoda da se sjetimo Kristovih riječi: "Poslije dugo vremena dođe gospodar onih slugu i zatraži od njih račun" (Ev.). Ako poput velikog biskupa utrošimo sve primljene talente u širenje Božje slave i spasavanje duša, sigurno ćemo na dan obračuna čuti od nebeskog Gospodara: "Dobro, slugo dobri i vjerni, budući da si bio vjeran u malom, postavit ću te nad mnogim: UĐI U VESELJE SVOGA GOSPODARA!" (Ev.).

5. XI. PODUHOVSKO VRIJEME
KRIST - NAŠ MIR.

- Na početku današnje ferijalne mise pjevamo pjesmu o miru: "Gospodin govori: ja mislim misli mira, a ne cviljenja. Prizvat ćete me i ja ću vas uslišati i učinit ću kraj vašem robovanju na svim mjestima (Ulaz). Slušat ću što mi govori Gospodin Bog: jer govori o miru svome puku, milosrđe i istina sretoše se: pravda i mir poljubiše se" (Ulazni psalam). U vezi s tim promotrit ćemo danas obrazac mise ZA MIR. Ta se misa može danas moliti kao zavjetna.

Kao što se sklad i red u prirodi temelji na vječnim Božjim zakonima, jednako se tako i mir među ljudima temelji na OPSLUŽIVANJU BOŽJIH ZAKONA. Molitva mise za mir postavlja kao uvjet mira izvršavanje Božjih zapovijedi: "Da srca naša budu podložna tvojim zapovijedima". Slično i Poslanica koja je uzeta iz knjige Makabejaca, povezuje mir s vršenjem Božjih zapovijedi, napose sa zapovijedima koje se odnose na štovanje Boga: "Neka vam Bog dade svima srce da ga štujete i vršite njegovu volju veselo i spremno! Neka vam otvori srce za svoj zakon i svoje zapovijedi i neka vam pribavi mir!" Za prestupnike Božjega zakona Spasitelj je ostavio divno sredstvo po kojemu se mogu pomiriti s Bogom. To je SVETA ISPOVIJED. Na dan svoga uskrsnuća, kad se prvi put ukazao svojim učenicima, Spasitelj ih je pozdravio: "Mir vama!" A neposredno zatim je ustanovio sakramenat sv. ispovijedi: "Primite Duha Svetoga: kojima oprostite grijehe, oprošteni su, a kojima zadržite, zadržani su" (Evanđelje na misi za mir).

Riječ "mir" u Ulaznoj pjesmi mise za mir, kao i današnje ferijalne mise zapravo označuje NEBESKO BLAŽENSTVO. Crkva u sv. pjesmi tumači da riječ Jeruzalem, grad nebeskoga blaženstva znači promatranje mira: "Nebeski Jeruzaleme, božanskog mira gledanje" (Himan na Večernji posvete crkve). A sv. Pavao nas potiče da svim silama nastojimo prispjeti u uživanje toga mira: "Požurimo se da uđemo u onaj pokoj!" (Heb 4,11).

Promatrajući ljepotu mira, velikoga Božjeg dara trebamo obratiti pozornost da je sam SPASITELJ NAŠ MIR. Što potpunije njega posjedujemo, bilo po milosti na zemlji, bilo po blaženstvu na nebu, to potpunije posjedujemo sreću mira. On je nazvan ne samo "Vladar mira" (Iz 9,6), nego sami Mir u najuzvišenijem smislu riječi: "On će biti mir (Mih 5,5). On je Mir naš" (Ef 2,4). Njegovo Presveto Srce Crkva naziva: "Mir i pomirenje naše". Upravo se radi toga kod njega nalazi obilje mira. Zato on i poziva sve k sebi: "Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti. Uzmite jaram svoj na sebe i naučite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem i naći ćete pokoj dušama svojim (Mt 11,28-29). Združujući se s Kristom po otajstvu sv. euharistije primamo zajedno s njegovim tijelom i njegov dragocjeni dar mira. U času sv. pričesti slušamo Kristovo obećanje koje se, eto, na nama ispunja: "Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem" (Prič. na misi za mir).

Dok se radujemo Kristovu miru na zemlji, predosjećamo sreću nebeskog mira, te svim srcem pjevamo pjesmu zahvalnicu: "Hvalite Gospodina jer je blag. Pjevajte njegovu imenu jer je slatko. Sve što htjede, učini na nebu i na zemlji" (Prik. na misi za mir).

6. XI. PODUHOVSKO VRIJEME
"EXPECTAMUS DOMINUM - OČEKUJEMO GOSPODINA" (Posl.).

- Glavno obilježje zadnjega dijela poduhovskog razdoblja liturgijske godine je ČEŽNJA ZA VJEČNOŠĆU. Dok promatramo zemaljske poteškoće, napasti i svakovrsne nevolje, u srcu nam se budi želja da što prije stignemo u nebo gdje će prestati sve zemaljske nevolje.

Između Poslanice i Evanđelja, te ko prikazanja žrtvenih darova pjevamo 130. psalam u kojemu mi izrazujemo čežnju za oslobođenjem od zemaljskih zala i posjedovanjem nebeskih dobara: "Iz dubine vapijem k tebi, Gospodine, Gospodine, usliši glas moj. Očekuje duša moja Gospodina više nego stražari zoru. Više nego stražari zoru, neka očekuje Izrael Gospodina. Jer je u Gospodina milosrđe i obilno je u njega otkupljenje. I on će osloboditi Izraela od sviju bezakonja njegovih" (Redak iza Aleluja i Prik. psalam).

Na Posljednjoj večeri molio se Spasitelj nebeskom Ocu: "Oče, hoću da oni koje si mi dao da budu sa mnom, gdje sam ja, da gledaju slavu moju, koju si mi dao" (Iv 17,24). A svojim je učenicima rekao: "Idem da vam pripravim mjesto. I kad odem i pripravim vam mjesto, opet ću doći i uzet ću vas k sebi da i vi budete gdje sam ja" (Iv 14,2-3). Slično je pisao apostol Pavao Filipljanima: "Naša je domovina na nebesima. Odatle očekujemo Spasitelja Gospodina našega Isusa Krista. On će po jakosti kojom može sve pokoriti, preobraziti naše poniženo tijelo da bude jednako slavnom njegovu tijelu" (Posl.). Najznačajnije obilježje zemaljskoga života svakoga vjernog kršćanina je OČEKIVANJE BUDUĆE SLAVE. "Kršćanin čeka. On prolazi pokraj vremenitoga kao da se to njega i ne tiče. On se doduše s vremenitim služi i upotrebljava ga, ali kao da se ne služi i kao da ga ne upotrebljava. Sve njegovo mišljenje i nastojanje ide za prekogrobnim, za vječnim. On je zaokupljen onim što slijedi poslije ovoga života. Njegov duh gleda budućnost punu sreće, blaženog posjedovanja i uživanja. Ona mu je osigurana jer posjeduje posvetnu milost i jer je po krštenju postao Božje dijete" (B. Baur). Tko je srcem na nebu, tome nije teško, nego naprotiv ugodno što se mora odijeliti od zemaljskih radosti. Sv. Grgur papa opisuje kako moraju osjećati ljudi koji čeznu za nebom: "Oni koji ljube Boga, moraju se veseliti i radovati svršetku svijeta jer će doći u onaj svijet koji ljube, čim prestane postojati ovaj koji ne ljube. Tko se dakle ne veseli svršetku svijeta, taj priznaje da je prijatelj ovoga svijeta, a neprijatelj Božji. Ali, ne daj Bože, da tako misli koji kršćanin koji vjeruje u drugi život i želi ga postići po dobrim djelima. Što može biti ovaj smrtni život ako ne put? Braćo moja, rasudite sami, može li to biti, da se netko muči na ovom putu, a ipak ne želi da put što prije dovrši?!"

Ovakova čežnja za vječnošću i očekivanje buduće slave dragocjeni je NAKIT NAŠEGA DUHOVNOG ŽIVOTA, jer tako prezirati zemlju i čeznuti samo za nebom može samo onaj koji svim srcem ljubi Boga. Sv. Pismo kaže da je ovakvo očekivanje "predragocjeni dragulj" (Izr 17,8). Naš zemaljski život ima uzvišeni smisao ako je naše srce povezano s Kristovim srcem, ako želimo da budemo s njim najuže združeni. Na to se združenje odnosi brižna opomena sv. Pavla: "Braćo moja ljubljena i poželjna, radosti moja i kruno moja, tako stojte u Gospodinu, predragi!" (Posl.). Prvi izvor naše radosti treba biti sudjelovanje u božanskom životu po milosti, po svetim otajstvima, po nebeskom blaženstvu. Taj neshvatljivi Božj dar često spominje Crkva u svojim molitvama: "Divina tribuis participatione gaudere - Ti nam daješ da se radujemo u božanskom sudjelovanju" (Poprič.).

7. XI. PODUHOVSKO VRIJEME
SMRT U GOSPODINU.

- Kršćanski puk prožet vjerom u prekogrobni život rado misli na svoje pokojne, često za njih moli i želi da se za njih prikazuje žrtva sv. mise. I Crkva je odredila da se u neke stalne dane drži zborna misa za pokojne biskupe i svećenike. Također i redovničke zajednice u

određene dane vrše službu Božju za svoje pokojne članove. Velika većina svećenika i vjernika najčešće sudjeluje ili prikazuje MISU ZA MRTVE. U ovo doba crkvene godine vrlo je prikladno razmišljati o onome što nam Crkva stavlja pred oči u obrascima misa za pokojne.

Smrt je u očima ljudi STRAŠNA SILA kojoj ne može nitko odoljeti. "Na čovjeka ne čini tako dubok utisak ni uzburkano more, ni strašna oluja, ni vatra što suklja iz vulkana, kao što smrt" (Biskup Prohaszka). Svoju nemoć pred smrću osjećao je i psalmist koji je pjevao: "Eto si kratko izmjerio moje dane i moj je život kao ništa pred tobom. Doista je čovjek kao sjena i prolazi kao dašak vjetra. Uzalud se muči i sabire i ne zna kome će ostaviti" (Ps 39,6 sl.). Posebna okolnost koja čini da je smrt još strašnija jest sud na kojem ćemo davati račun za sva svoja djela. Strahote Božjega suda opisuje dirljiva pjesma što se pjeva na misi za mrtve: "Kolik strah će na sve pasti, Kada Sudac s višnjom vlasti dođe pretrest ljudske strasti! Otvara se knjiga jada, Knjiga grešna ljudskog rada, Što će vagnut biti sada. Kada Sudac sudit stane, Sve će tajne biti znane, Sve grehote pokarane. Što ću jadan tada zborit, Komu ću se zagovorit Gdje i dobre strah će morit?" (Posljednica). Ozbiljnost koja proizlazi iz promišljanja smrti i suda može nas sačuvati od mnogih grijeha. Spasonosno je ono što o tome piše Toma Kempenac: "Blago onom komu je smrt vazda pred očima i svaki se dan na nju pripravlja. Ako si vidio da je netko umro, pomisli da ćeš i ti istim putem poći. Jutrom se sjeti da možda nećeš večeri dočekati, a kad se smrkne, ne usuđuj se nadati jutru. Mnogi umiru naglo i nepripravno, jer će Sin čovječji doći u čas kad se ne nadamo. Kad dođe onaj posljednji čas, sasvim ćeš drukčije misliti o svemu svome prošlom životu i silno ćeš žaliti što si bio memaran i mlitav. Kako je sretan i mudar onaj tko nastoji da sada za života bude onakav kakav želi da se nađe na smrti!"

Naši osjećaji kad mislimo na smrt često su u protivnosti s Kristovom naukom. Naš govor o smrti nije uvijek ispravan. "Ono što mi nazivamo život i smrt, to nije pravi život ni prava smrt. Naš je zemaljski život samo sjena života i naša tjelesna smrt samo je sjena smrti. Pravi naš život je sudjelovanje u božanskom životu" (P. Parsch). Budući da tek po smrti dobivamo puninu božanskog života, rekao je glas s neba sv. Ivanu apostolu, da napiše u knjizi Otkrivenja ove riječi: "Blaženi koji u Gospodu umiru!" (Poslanica na svagdašnjim misama za pokojne). Tko na zemlji živi Kristovim životom, taj treba vjerovati Kristovu obećanju: "Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan (Ev. na svagdašnjim misama za mrtve). Tko vjeruje u me, živjet će ako i umre. I tko god živi i vjeruje u me, neće nikada umrijeti" (Ev. na misi na dan ukopa).

8. XI. SUBOTA SV. MARIJE
"U ZBORU SVETIH" (Posl.).

- Kao majka svih kršćana, pače i svih ljudi, Marija je sa svima nama najuže povezana i mi s njome. Kad je Spasitelj viseći na križu rekao sv. Ivanu da mu predaje svoju majku, "uzeo ju je on k sebi" (Iv 19,27). No ne samo sv. Ivanu, nego je svima svetima i vjernima kršćanima Marija uvijek bila Majka i Kraljica. Budući da nam po njoj dolazi Božja milost i svaka svetost, zazivamo je u lauretanskim litanijama "Majko Božje milosti" i "Kraljice svih svetih". Današnje bogoslužje ističe da je "CIJELA CRKVA MARIJIN POSJED" koju slikovito označuju riječi "Sion" i "Jeruzalem": "Utvrdila sam se na Sionu i u svetom sam gradu počinula i Jeruzalem je u mojoj vlasti. Ukorjenila sam se u časnome narodu koji je baština Boga mojega, a moj je boravak u zboru svetih" (Posl.).

Po Mariji koja je u nebeskom zboru svetih uzvišena nad sve stvorove, proslavljena je na neki način i cijela Crkva, cijelo čovječanstvo i sva priroda. Slaveći Marijino uzvišenje, bogoslužje pjeva o uzvišenju svih stvorova: "Obasjana trajnom slavom uzdiže se cijela priroda koja je pozvana da u tebi dosegne vrhunac sve ljepote" (Himan na Večernji Uznesenja BDM). Mariju je nad sve stvorove uzdigla i s Bogom najviše združila njezina

izvandredna LJUBAV. I nas jedino ljubav može visoko uzdignuti. Tko ljubi zemlju, pada k zemlji, a tko ljubi nebo, diže se prema nebu. Sv. Augustin je izvrsno opisao kako se čovjek diže ili pada prema vrsti svoje ljubavi: "Sve što postoji naginje se prema svome težištu. Vatra se diže prema gore, a kamen pada prema dolje. Kad se ulje nađe ispod vode, diže se prema gore, kad se voda nađe nad uljem, pada prema dolje. Nemirno je sve što nije na svome mjestu, a smiri se kad dođe na svoje mjesto. Teža moja je moja ljubav. Ona me vuče prema gore ili prema dolje. Tvoj dar raspaljuje naša srca i uzdiže nas k tebi. Što smo više zagrijani, to se brže dižemo".

Zagovor presvete Djevice pomoći će nam da se brže i sigurnije dižemo k nebu, "da se oslobodimo sadašnje žalosti i naužívamo vječne radosti" (Molitva). Sudjelovanje kod svetih tajna dovest će nas po njezinu zagovoru do trajne sreće i mira. Crkva danas zato moli: "Po tvojem milosrđu, Gospodine, i po zagovoru blažene Marije, vazda Djevice, koristila nam ova žrtva za vječnu i sadašnju sreću i mir" (Prik. molitva). Što potpunije pripadamo Kristu i Mariji, to se više gubi nesigurnost u pogledu naše budućnosti i mi se možemo to čvršće pouzdati da ćemo jednom prispjeti u nebeski Božji grad. To pouzdanje odsijeva iz toplih riječi sv. Bonaventure: "Tvoje ime, o Marijo, govori nam da si ti naša Gospodarica, da si Gospodarica svih anđela i ljudi. Po tvojim smo rukama dobili sve dobro koje posjedujemo. Blago nama koji imamo tako blagodarnu Gospodaricu koja sve može kod svoga Sina. Stoga s potpunom sigurnošću možemo u njezine ruke povjeriti svoju budućnost".

Sveta majka Kristova sa cijelim nebeskim zborom, svojom svetošću i slavom uzdiže naše duše prema nebu, a svojim zagovorom nadopunja ono što nedostaje našoj slabosti. S naše je strane potrebno da u razmatranju gledamo tu svetost i slavu, a u molitvi zazivamo taj moćni zagovor: "Djevice majko, svjetlosti i mira i ti o rajska anđeoska časna, Svi sveti Božji, sveđ pomažite nam s neba jasna" (Himan svetih Anđela).

9. XI. POSVETA BAZILIKE PRESV. SPASITELJA
"BOŽJI ŠATOR MEĐU LJUDIMA" (Posl.).

Kad je car Konstantin Veliki god. 313. dao Crkvi potpunu slobodu, njegova žena Fausta darovala je papi za rezidenciju svoj dvorac Lateran na brdu Celiju. Tu je car Konstantin dao sagraditi crkvu koju je papa Silvestar posvetio 9. XI. 324. na čast presv. Spasitelja. To je prva crkva u kojoj je rimski puk smio javno i nesmetano častiti sliku Spasitelja što se diže nad glavnim oltarom. Budući da se uz crkvu nalazi veličanstvena krstionica, crkva je kasnije posvećena i sv. Ivanu Krstitelju. Ova je crkva sve do danas ostala glavna Crkva Rima i cijelog svijeta, te nosi časni naziv: "Majka i Glavarica svih crkava u Rimu i na cijelom svijetu" (Natpis na portalu). Uz tu su crkvu pape stanovali oko 1.000 godina. Tu je održano pet općih crkvenih sabora. Papina katedrala nije crkva sv. Petra, nego ova. U ovoj crkvi se vršilo zborno bogoslužje na najvažnije dane crkvene godine, a u sv. uskrsnoj noći dijelio se svečano sakramenat krštenja.

Na blagdan posvete Crkve bogoslužje nas potiče da mislimo ne samo na kamenu zgradu, nego još više ZGRADU SAZIDANU OD ŽIVOG KAMENJA -SVETU CRKVU KATOLIČKU. Posebno je lateranska bazilika sv. Spasitelja simbol Crkve koja zajedno sa Spasiteljem sačinjava jedno otajstveno tijelo. U kojem je smislu Crkva hram koji je sazidan na Spasitelju kao čvrstom temelju, razjasnio je sv. otac Pijo XII.: "Crkva ima s utjelovljenom Riječju istu službu, svrhu i zadaću: sve učiti istinu, ljudima upravljati i voditi ih, Bogu prinositi milu i ugodnu žrtvu i tako uspostavljati između višnjega Tvorca i njegovih stvorova ono jedinstvo i sklad koje apostol naroda opisuje ovim riječima: više niste stranci i došljaci, nego ste sugrađani svetih i ukućani Božji, sazidani na temelju apostola i proroka, a ugaoni kamen je sam Isus Krist, na kojem je sva građevina složena i raste za sveti hram u Gospodinu, na kojem se i vi saziđujete za stan Božji u Duhu. To svakako biva, kad se Krist u

dušama ljudi na neki način izgrađuje i širi, te kada se opet duše smrtnika na neki način na Kristu izgrađuju i rastu. I tako se u ovom zemaljskom progonstvu sve više podiže sveti hram u kojem Božje veličanstvo prima ugodno i zakonito štovanje" (Enc. "M. D."). Povezanost Crkve s Kristom slavi i dirljivo Predslovlje što se na dane posvete Crkve pjeva u nekim biskupijama: "Ti Crkvu, koju si sam osnovao, neprestanim djelovanjem posvećuješ. Jer to je uistinu kuća molitve koju slikovito označuju vidljive zgrade, hram prebivanja slave tvoje, nepokolebivo prijestolje istine, svetište vječne ljubavi. Ona je ljubljena i jedina zaručnica koju je Krist stekao svojom Krvlju, koju oživljuje svojim duhom. U njenom krilu, preporođeni tvojom milošću, hranimo se mlijekom riječi, jačamo se kruhom života, gojimo se pomagalima tvoga milosrđa. Ona s pomoći zaručnika na zemlji vjerno vojuje i s njim zajedno na nebesima vječno slavlje slavi".

"Hram od živog kamenja" (Poprič.) UČVRŠĆUJE SE prije svega po otajstvu sv. euharistije. Dok se preko svečane sv. mise na četvrtu korizmenu nedjelju dijeli sv. pričest, bogoslužje propisuje da se pjevaju riječi 122. psalma: "Jeruzalem se čvrsto zida kao grad: sav je međusobno povezan". Tim je označeno da vjernici s Kristom s kojim se u pričesti sjedinjuju, čine veličanstvenu Božju građevinu. Na ugaonom kamenu Kristu nadograđuju se vjernici prema riječi opomene sv. Petra: "I vi se, braćo, nadozidajte kao živo kamenje u duhovni hram" (1 Pt 2,5). O toj Božjoj građevini govorio je sv. Augustin vjernicima svoga vremena: "Ruke propovjednika istine sijeku na gorama kamenje, zatim ga klešu da može ući u vječnu zgradu. Ljudi su sagradili ovu kamenu zgradu Božjeg hrama, a budući da su je ljudi sagradili, temelj su joj postavili na zemlji. No mi zidamo duhovnu zgradu kojoj je temelj na nebesima. Prema gore, dakle moramo hrliti, gore se moramo smjestiti jer je o tom Jeruzalemu rečeno: Eto već stoje noge naše na vratima tvojim Jeruzaleme".

10. XI. SV. ANDRIJA AVELIN
"GLORIAE FASTIGIUM - VRHUNAC SLAVE" (Molitva).

- Današnji svetac je rodom sa Sicilije. Kad je svršio nauke, postao je odvjetnik. Postavši svećenik vršio je odvjetničku službu pred crkvenim sudištem. G. 1566. uđe u teatinski red i sav se posveti radu na spasenju duša. Grešnike je ispovijedao s izvanrednom ljubavlju i strpljivošću. Gotovo je bez prestanka obilazio sela i gradove propovijedajući evanđeosku nauku. Bio je vrlo omiljen kao iskusan i razborit duhovni vođa. U tom pravcu je napisao mnogo tisuća pisama. Velikom je pokorom zavrijedio da ga Bog odlikuje mnogim čudesima i milostima. Umro je udaren od kapi dok je pred oltarom izgovarao riječi: "Pristupit ću k Božjem žrtveniku". To je bilo u Napulju na današnji dan g. 1608. Vjernici ga zazivaju kao zaštitnika od nagle i nepripravne smrti.

S Crkvom molimo Boga za milost da "budemo sretno privedeni do vrhunca njegove slave" (Molitva). VJEČNA SLAVA je jedina vrednota koja zaslužuje da se svim srcem za njom zanesemo. Sve drugo što nije vječno, mogli bismo kazati, da je bez vrijednosti. Stoga bismo morali prezirati sve što na zemlji izgleda veliko i vrijedno, a umom i srcem prionuti za vječnim blaženstvom koje ćemo uživati u društvu svetih. "Zagrlimo mišlju onaj dan koji će svakom pojedinom od nas odrediti stan u nebu i koji će nas - oslobođene od zemaljskih okova - povratiti raju i nebeskom kraljevstvu. Tko se, dok putuje tuđinom, ne žuri da se što prije vrati u domovinu? Kad se k svojima žuri, tko vruće ne želi ugodan vjetar da što prije može zagrliti svoje drage? Zašto se onda i mi ne žurimo i ne trčimo da vidimo svoju domovinu i pozdravimo svoje roditelje? Veliki nas broj dragih tamo čeka, želi nas mnoštvo roditelja, braće i djece. Oni su već sigurni za svoju besmrtnost i samo su još zabrinuti za naš spas. Kolika će i njima i nama zajedno biti radost kad ih ugledamo i kad im dođemo u zagrljaj! Kolika je slava nebeskog kraljevstva: živjeti bez straha od smrti i s uvjerenjem da ćemo vječno živjeti! Kako je to neizmjerna i beskonačna sreća! Tamo je slavni zbor apostola, tamo

veliki broj kličućih proroka, tamo nebrojeno mnoštvo mučenika okrunjenih zbog pobjede nad trpljenjem i smrću. K ovima se sa svim čeznućem žurimo i težimo da s njima naskoro budemo, pa da tako sretno Kristu dođemo" (Sv. Ciprijan).

Za našu je duhovnu pobudu vrlo spasonosno da promislimo na koji je način sv. Andrija dospio do nebeske slave. Prije svega tako da je izbjegavao svaki i najmanji svojevoljni grijeh. Jedamput mu je u jednoj parnici izišla iz usta neka malena laž, a iza toga se slučajno namjerio na riječi sv. Pisma: "Usta koja lažu, ubijaju dušu" (Mudr 1,11). To je na nj tako djelovalo da je ostavio odvjetništvo. Iz želje za što savršenijim životom, obavezao se zavjetom da će se uvijek protiviti svojoj volji i da će neprestano napredovati u savršenstvu. Taj njegov zavjet spominje današnje bogoslužje: "Bože, ti si u srcu bl. Andrije, svoga priznavaoca, po teškom zavjetu da će svaki dan napredovati u krepostima, pripravio divno uspinjanje do sebe"(Molitva). Što imamo raditi da dođemo do nebeske slave pokazao nam je Spasitelj s dvije slike u današnjem Evanđelju: "opasani bokovi" i "goruće svijeće u rukama". Što te dvije slike označuju razjasnio je sv. Grgur papa: "Bokove opasujemo kad tjelesne požude uzdržljivošću krotimo. A svijeće goruće držimo u ruci kad bližnjima svijetlimo primjerima dobrih djela."

11. XI. SV. MARTIN
"INTER ADVERSA ET PROSPERA - U SREĆI I NESREĆI" (Prik. molitva).

- Rođen je oko god. 316. u Sabariji (Sombathely u današnjoj Mađarskoj). Otac mu je bio vojnički časnik pa se i on već od 15. godine posvetio vojničkom životu. Kad se nalazio u francuskom gradu Amiensu, jednom u zimsko doba naiđe na gradskim vratima na siromaha koji je bio skoro bez odijela. Martin je razrezao svoj vojnički plašt i polovicom zaogrnuo onog siromaha. Slijedeće mu se noći ukaže Krist zaogrnut polovinom plašta i reče: "Martin još katekumen (u to doba se Martin tek pripremao za krštenje) zaodjenuo me je ovim odijelom". U 18. godini ostavi Martin vojnički život i primi sv. krštenje. Na poticaj sv. Hilarija osnovao je god. 350. samostan Liguge kod Poitiersa. Kad je poslije postao biskup u Toursu osnovao je drugi samostan u Marmontiorsu, daleko od svoga biskupskoga grada. Tu je i kao biskup živio strogo redovničkim životom zajedno s 80 drugih redovnika. On je u svojem životu skladno ostvario uzor povučenog samostanca i revnog apostola kao možda nijedan drugi svetac. Umro je u Candesu kod Toursa god. 397. Život mu je opisao njegov prijatelj Sulpicije Sever. On je uz sv. Antuna opata i sv. Silvestra prvi svetac koji je javno štovan, a da nije mučenik. Štovanje je sv. Martina vrlo rašireno po cijelom svijetu, a posebno u Francuskoj koja ga štuje kao svoga apostola. Preko 4.000 francuskih župskih crkvava i 500 mjesta nosi njegovo ime.

U svim prilikama i neprilikama života kao vojnik, monah, apostolski radnik i biskup, sv. Martin je uvijek samo jedno tražio: kako će BOGA PROSLAVITI, kako će što sigurnije on i drugi k njemu prispjeti. Ništa na svijetu, ni sreća, ni nesreća, ni život, ni smrt nije mogla pokrenuti njegovu usmjerenost prema Bogu. Njegova spremnost da uvijek radi ono što je Bogu ugodnije pokazala se osobito pri koncu njegova života. Obilazeći svoju biskupiju dođe u selo Candes i tu se teško razboli. U svojoj molitvi izrazio je Martin želju da što prije dođe Bogu, a kad su to čuli učenici, stali su mu plačući govoriti: "Zašto nas, oče, ostavljaš? Komu ćeš nas jadne ostaviti? Tvoje će stado napasti grabežljivi vuci?" Ganut tim riječima pomoli se Martin: "Gospodine, ako sam potreban tvome puku, ne bježim od rada". Misleći na ovu spremnost sv. biskupa kliče danas Crkva: "O divna li čovjeka kojega rad nije skršio, niti ga je smrt mogla nadvladati, koji se nije bojao umrijeti, niti mu je dodijalo živjeti" (Ant. na Večernji).

Kao što očinji vid daje vedrinu čitavom tjelesnom životu, kao što razum omogućuje rad našega duha, tako slično SVETA VJERA i DOBRA NAKANA čini da u novom svjetlu pred Bogom zablista sve naše kršćansko nastojanje i djelovanje. Na to se odnosi Spasiteljeva

opomena: "Svjetiljka je tvomu tijelu tvoje oko. Ako je oko tvoje zdravo, sve je tijelo tvoje svijetlo. Ako li je bolesno, i tijelo je tvoje tamno. Gledaj, dakle, da svjetlost koja je u tebi ne bude tama" (Ev.). Pogled Martinove duše bio je uvijek usmjeren prema Bogu: "Očima i rukama uzdignutim prema nebu duh njegov nije nikada prestajao moliti" (Ant. na Večernji).

Tako budnog slugu Spasitelj je na nebu ovjenčao slavom. Bude li naš život kao i Martinov posvećen živom vjerom i pravom nakanom, i naš će svršetak biti sličan Martinovu, o kome danas pjeva bogoslužje: "Blaženi čovjek, sv. Martin, turonski biskup počinu: a primiše ga anđeli i arkanđeli, prijestolja, gospodstva i sile" (Redak iza Aleluja).

12. XI. SV. MARTIN
"MOJE RIJEČI NA TVOJIM USTIMA" (Prik.).

- Sv. papa i mučenik rodom je iz Umbrije. Prije nego što je izabran za papu bio je papinski poslanik u Carigradu. Čitavo vrijeme svoga papinstva (god. 649-655) proveo je u borbi s carigradskim patrijarsima koje je morao osuditi zbog raznih krivovjerja. Posebno se morao boriti protiv tzv. monoteleta koji su naučavali da Krist ima samo jednu volju. Radi toga je sazvao opći crkveni sabor u Lateranu koji je razjasnio crkvenu nauku o tom pitanju. Car Konstanc II., koji je podržavao carigradskog patrijarhu, poborinka krivovjerja, naredi egzarhu Olimpiju da ubije papu. Međutim, vojnik koji je imao izvršiti ubojstvo dok je papa vršio službu Božju u crkvi sv. Marije Velike, oslijepi na ulazu u crkvu. Poslje ga je carski vojskovođa Teodor Kaliopa na prevaru doveo u Carigrad gdje je sv. papa bio na različite načine zlostavljan i napokon prognan u Hersonez gdje je i umro 16. rujna 655. g. Tijelo mu je poslije preneseno u Rim i pokopano u crkvi sv. Silvestra i Martina.

Ovaj sveti duhovni pastir koji je svojim ovcama davao ne samo duhovnu hranu, nego je za njih žtrvovao i svoj život, uzor nam je kako moramo savjesno ispunjavati DUŽNOSTI SVOGA STALEŽA. On je bio svjestan da mjesto Boga treba ljudima naviještati nebesku nauku. Više nego na proroka Jeremiju odnosi se na nj Božja riječ: "Eto sam postavio svoje riječi na tvoja usta, eto sam te postavio nad narode i kraljevstva, da guliš i rušiš, gradiš i sadiš" (Prik.). Tko god je postavljen da u Božje ime uči ljude, morao bi biti svjestan uzvišenosti te službe poput apostola Pavla koji je pisao Korinćanima: "Mi vršimo poslaničku službu mjesto Krista, kao da Bog opominje preko nas. Molimo mjesto Krista: pomirite se s Bogom" (2 Kor 5,20). Svaki koji zamjenjuje Krista morao bi s Kristom biti najuže povezan po ljubavi poput Petra koji je na Kristov upit (Ulaz) spremno odgovorio: "Da, Gospodine, ti znaš da te ljubim" (Iv 21,15). Kao što je sv. Martin provodio u djelo, morali bismo i mi provoditi opomenu apostolskog prvaka: "Starješine među vama opominjem ja, koji sam i sam starješina i svjedok Kristovih stradanja, pasite stado Božje koje vam je povjereno, nadgledajući ne silom nego dragovoljno, kako Bog zapovijeda, niti radi niskoga dobitka, nego spremno, niti kao da gospodujete zajednicama, nego kao izgled [primjer op. M. K.]stadu" (Posl.). Što je Petar napominjao, to je njegov nasljednik Martin u djelo provodio. Primjer i nauk svetih trebali bi produhoviti naše naviještanje Evanđelja, naše kateheze, propovijedi, duhovno vodstvo, pojedinačno opominjanje i cjelokupno pastirsko nastojanje.

Kod ređenja čitača, predajući novoređenicima knjigu, govori im biskup: "Budite razglasitelji Božje riječi. Ako vjerno i korisno izvršite službu svoju, imat ćete dio s onima koji su od početka dobro naviještali riječ Božju". Ako budemo uvijek imali spremnu volju za širenje Božje istine, ako za postignuće toga cilja ne budemo žalili svoga zdravlja i života, Bog će svojom milošću nadopuniti naše nedostatke, a na nebesima će nagraditi našu spremnost na žrtvu. I mi ćemo biti dionici Petrova obećanja: "Bog svake milosti koji vas je pozvao na vječnu svoju slavu u Kristu Isusu, on će vas, pošto pretrpite, usavršiti, učvrstiti i okrijepiti" (Posl.).

13. XI. SV. DIDAK
"INFIRMA MUNDI - ŠTO JE SLABO PRED SVIJETOM" (Molitva).

- Franjevački brat laik sv. Didak (Diego, Jakov) poznat po izvanrednim milosnim darovima kojima je bio od Boga odlikovan, rodom je iz Andaluzije. U franjevački red je stupio u Cordobi. Poslan je kao misionar na Kanarske otoke. Tu je osnovao samostan u kojemu je bio sam starješina. Silno je želio dati život za vjeru ali mu se želja nije ispunila. Za vrijeme jubileja koji je proglasio papa Nikola V. dođe u Rim. Tu mu papa povjeri brigu nad bolesnima u glasovitom samostanu u Ara coeli. Za bolesnike se brinuo velikim samoprijegorom i mnoge je čudesno ozdravio. Sv. Didak je bio tako zanesen za promatranjem božanskih stvari da je od Boga primio izvanredna rasvjetljenja. O najuzvišenijim otajstvima govorio je s velikim zanosom, te bi živo zagrijao srca slušalaca. Njegova čudesa, a još više njegova poslušnost, ljubav i žar molitve razglasiše mu ime nadaleko tako da su ga smatrali svecem kamo god bi došao. Pred smrt pođe ponovo u Španjolsku. Izdahnuo je gledajući raspelo i izgovarajući s najvećom pobožnošću riječi: "Slatko drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj. Samo ti si bilo vrijedno nositi Kralja i Gospodina nebesa". Bilo je to u kastiljskom gradu Alkali 12. XI. 1463. Poslije njegove smrti nagrnulo je k njegovu tijelu tako veliko mnoštvo da ga za nekoliko mjeseci nisu mogli pokopati.

Ono što je veliko pred svijetom, nije uvijek tako i pred Bogom, a ono što je bez vrijednosti pred svijetom, često je PRED BOGOM VELIKO. Mi se varamo kad mislimo da se moramo obazirati na ono što će ljudi o nama reći, kako će prosuditi naše nastojanje i djelovanje. Čim nam je jasno da je nešto Bogu ugodno, ne bismo više smjeli računati na ono što ljudi o tom misle. Život kako ga je provodio sv. Pavao sa svojim drugovima, bio je besmislen u očima svijeta. Stoga je on o tom i pisao Korinćanima: "Mi smo ludi radi Krista, a vi ste mudri u Kristu. Mi smo slabi, a vi jaki: vi ste plemeniti, a mi smo prezreni. Sve do sada i gladujemo i žeđamo i goli smo i ćuškaju nas i nemamo trajna boravišta i mučimo se radom svojih ruku. Psuju nas, a mi blagoslivljamo, progone nas, a mi trpimo, kleveću nas, a mi molimo. Postali smo kao smeće ovoga svijeta, kao izmet svih sve do sada" (Posl.). Isti sv. Pavao piše o nedokučivoj Božjoj providnosti koja s najuzvišenijim milostima obasiplje one koji u očima svijeta ne znače ništa: "Pogledajte, braćo, koji su od vas pozvani, da nema mnogo mudrih po tijelu, ni mnogo silnih, ni mnogo plemenitih. Nego, što je ludo pred svijetom, izabra Bog da posrami jako, i što je neplemenito pred svijetom i prezreno izabra Bog, i ono što nije ništa da uništi ono što jest, da se ne hvali nijedan čovjek pred Bogom" (1 Kor 1,26-29).

Ne samo pojedinci, nego ni Crkva kao zajednica ne ponosi se kakvim zemaljskim sjajem i veličinom, nego sakrivenim bogatstvom kojim ju je Bog obdario. Ona, koja se ponosi da je "maleno stado" ponavlja svojoj djeci Kristove riječi: "Prodajte što imate i dajte milostinju. Načinite sebi torbe koje ne stare, neprolazno blago na nebu, kamo se lupež ne približava, niti moljac izgriza" (Ev.). Tko živi unutarnjim životom, taj će se lako odcijepiti od zemaljskog sjaja. Tko cijeni nevidljivo blago, taj će lako prezreti propadljivo. Tko se raduje Božjem veselju, neće ga na putu k nebu zaustavljati nikakva prividna radost.

Prezreni na zemlji bit će jednom na nebu odabrani. Neugledni će biti jednom proslavljeni. Ponizni će biti uzvišeni. Didakov život je putokaz za sve koji hoće "biti uzvišeni u vječnoj nebeskoj slavi - ad perennem in coelos gloriam sublimari" (Molitva).

14. XI. SV. JOZAFAT
"JEDNO STADO I JEDAN PASTIR" (Ev.).

Najveći pobornik sjedinjenja istočne i zapadne Crkve, sv. Jozafat Kunčević rođen je u Volhyni oko god. 1580. Već se od djetinjstva isticao u pobožnosti. Uvijek je pažljivo slušao kad bi mu majka pripovijedala o Kristovu trpljenju. U 20. godini stupio je u red bazilijanaca. Iza

tog je postao arhimandrit u Vilni, a kasnije nadbiskup u Polocku. Njegov revni rad za sjedinjenje crkava izazvao je mržnju protivnika koji su ga ubili u Vitebsku (Poljska), 12. studenoga 1623. Tijelo mu je bilo bačeno u rijeku. Kad se oko njega pojavila svjetlost, izvadiše ga i časno sahraniše. God. 1875. ukinuta je u Rusiji zadnja biskupija sjedinjenih istočnjaka pa mu je tijelo bilo sakriveno sve do prvog svjetskog rata kad je preneseno u Beč gdje počiva u crkvi sv. Barbare. Svetim ga je svečano proglasio papa Pijo IX. god. 1867. kad se u Rimu nalazio veliki broj biskupa radi proslave 1800-godišnjice smrti sv. Petra i Pavla.

Gotovo ništa toliko nije Spasitelj preporučivao svojim učenicima kao SLOGU i JEDINSTVO. Kod rastanka s njima na Posljednjoj večeri za to je jedinstvo molio nebeskog Oca (Usp. Iv 17,11; 21-22). To jedinstvo su preporučivali i apostoli, napose sv. Pavao pišući Efežanima: "Starajte se da sačuvate jedinstvo duha u svezi mira. Jedno tijelo i jedan Duh, kao što ste i pozvani u jednoj nadi svoga zvanja. Jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje. Jedan Bog i Otac sviju, koji je nad svima i po svima i u svima" (Ef 4,3-6). Sv. Luka svjedoči da je cjelokupna obitelj prvih vjernika bila "jedno srce i jedna duša" (Dj 4,32).

Međutim, zbog sotonske zavisti i ljudske zloće došao je razdor. Kršćani danas ne sačinjavaju jednu jedinstvenu zajednicu. A osim toga, veliki broj ljudi uopće ne poznaje Krista. Na to se odnose Kristove riječi: "I druge ovce imam, koje nisu iz ovoga ovčinjaka, i njih mi valja dovesti, i čut će moj glas, i bit će JEDNO STADO I JEDAN PASTIR" (Ev.). Danas se po svijetu mnogo radi oko jedinstva svih kršćana. Moramo priznati da je u prošlosti bilo mnogo propusta i mnogo nelijepih pojava i na katoličkoj strani. Svaki je vjernik dužan raditi na ostvarenju jedinstva i sloge, a posebno duhovni pastir. Sveti je Jozafat u tom pogledu doslovno ispunio riječ Kristovu: "Dobri pastir daje svoj život za svoje ovce" (Ev.). Kad su neprijatelji jedinstva provalili u zgradu gdje se nalazio nadbiskup, iziđe im svetac ljubezno u susret i reče: "Sinci, zašto ubijate moje dvorjanike? Ako imate što protiv mene, evo me". Sv. euharistija je škola jedinstva ne samo u tom smislu što nas združenje s Kristom međusobno združuje, nego također i u tom što nas žrtvovanje s Kristom uči odricanju svojih osobnih težnja, nazora, pače i vlastitog života. Današnje prikazanje žrtvenih darova prati sveta pjesma u kojoj ponavljamo Kristove riječi: "Od ove ljubavi nitko veće nema, da tko položi život svoj za prijatelje". No ovo prikazanje mora biti popraćeno i prožeto istim duhom koji je poticao sv. Jozafata da žrtvuje svoj život za ovce Kristova stada. Na taj način po sv. žrtvi stičemo nebesku pomoć da "potaknuti i ojačani istim duhom ne oklijevamo dati svoje živote za svoju braću" (Poprič.).

15. XI. SV. ALBERT
"SAVRŠENO SVJETLO" (Molitva).

- Jedan od najvećih umova svih vremena sv. Albert, koji je još za života bio nazivan "Veliki", rođen je g. 1193. u Lauingenu na obali Dunava u južnoj Njemačkoj. Potomak je grofovske obitelji Bollstädt. Dok je bio na naucima u Padovi, privukao ga je drugi general dominikanskoga reda Jordan Saksonski, da postane dominikanac. Ubrzo je postao najglasovitiji učitelj svoga doba. Nitko u to vrijeme nije poznavao prirodne i svete znanosti kao on. Sve zaključke ljudskih znanosti znao je na divan način spojiti s vjerskim istinama. U tom je upravo njegova važnost za sva vremena. Djelovao je kao profesor u Hildesheimu, Freiburgu, Regensburgu, Kölnu i Parizu. Među njegovim učenicima bio je i sv. Toma Akvinski. God. 1254. izabran je za provincijala njemačke dominikanske provincije. Papa ga je Aleksandar IV. pozvao na svoj dvor, te ga je god. 1260. imenovao za regensburškog biskupa. Tu je službu revno vršio kroz dvije godine, pa se odrekao da može po svoj Njemačkoj slobodno propovijedati, poučavati i savjetovati. Posebno je blagotvorno bilo njegovo djelovanje u pomirivanju posvađanih. Nosio je glavni teret drugog lionskog sabora. Umro je u Kölnu g. 1280. u 87. godini života. Svecem i crkvenim naučiteljem proglasio ga je papa Pijo

XI. g. 1931.

Među osjetilima kojima nas je Bog obdario, odlično mjesto zauzima naše OKO. Bog nam ga je dao da možemo promatrati prirodu i događaje oko nas. No, oko ne može svagdje dospjeti. Stoga nas je Bog obdario RAZUMOM po kojemu možemo uočiti i shvatiti i ono što ne vidimo očima. Međutim je i naš razum ograničen, te ne može sve dokučiti. Svjetlo VJERE proširuje naš vidik i nadopunja nedostatak našega razuma. Sv. Albert je bio velik u usklađivanju onoga što doznajemo okom i razumom s onim što nas uči vjera. I vjera i znanost moraju nas voditi k Bogu. Svaka naša težnja za spoznajom treba imati samo jedan cilj, kako je to istaknuo sv. Bernard: "Najvažnije je da učimo ono što nas vodi k spasenju. Najviše se moramo zagrijavati za ono što u nama raspiruje ljubav. Ima ih koji traže znanje radi znanja - to je prazna znatiželja. Drugi se bave naukom da postanu glasoviti - to je isprazna nadutost. Neki opet sakupljaju znanje da ga mogu prodati - to je nečasna trgovina. Naprotiv ima ih koji traže znanje da druge potaknu na dobro - to je ljubav, ili opet, da sami sebe potaknu na dobro - to je razboritost". Jedino pravo znanje je znanje koje vodi k Bogu. Takvo je bilo Albertovo znanje na koje možemo primjeniti riječi nadahnutog mudraca: "Usta puna znanja su kao zlato, kao mnoštvo dragulja i kao dragocjena posuda" (Izr 20,15).

Sve naše znanje i shvaćanje na ovom svijetu, pače i vjersko znanje je samo gledanje "u ogledalu i zagonetki" (1 Kor 13,12). Tek u NEBESKOM SVJETLU SLAVE spoznat ćemo jasno potpunu istinu neposredno: "licem u lice" (1 Kor 13,12). Zato nas sve ono što je Krist objavio na zemlji upućuje na buduću objavu njegove slave. U ovim danima pri kraju crkvene godine imamo živo čeznuti za tom objavom, kako nas upućuje sv. Ćiril Jeruzalemski: "Ne zaustavljajmo se kod prvog Kristova dolaska, nego očekujmo drugi!"

Nastojanje i djelovanje sv. Alberta i nas upućuje da slijedeći njegov primjer i sami postanemo "svjetlo svijeta" (Ev.). Pokazujući drugima Božju istinu, moramo i sami hodati u njezinu svjetlu, da bismo "uzmogli uživati savršeno svjetlo na nebesima" (Molitva). Na zemlji mnogo svađa i nesuglasica izvire iz toga što svi ljudi ne spoznaju istinu. Na nebu će nam svima sve biti jasno, pa ćemo moći "odahnuti u vječnom miru" (Poprič.).

16. XI. DVADESET I PETA NEDJELJA PO DUHOVIMA
OD SJEMENKE STABLO.

- Dvije Spasiteljeve prispodobe o gorušićinom zrnu i kvascu daju vlastito obilježje današnjoj nedjelji. Te nam prispodobe govore o rastu i razvoju Božjeg kraljevstva sv. Crkve i svakog pojedinog vjernika. Prispodoba o gorušici odnosi se više na izvanjski rad, a prispodoba o kvascu na nutarnji. Konačno usavršenje postignut će Božje kraljevstvo i svaki pojedinac u blaženstvu nebeske domovine.

Velikom nas utjehom ispunja promatranje kako se od male prvobitne zajednice Crkva RAŠIRILA po svemu svijetu. To nije bio samo izvanjski rast i rasprostranjenje, nego također unutarnje jačanje i preobrazba duhova. Zajednica vjernika u Solunu slikovito predstavlja djelovanje Božje milosti u cijeloj Katoličkoj Crkvi. Apostol je Pavao bio radostan zbog tako divnog napretka pa je tu radost izrazio u pismu: "Zahvaljujemo uvijek Bogu za sve vas sjećajući se vaše djelotvorne vjere, truda i ljubavi i postojane nade u Gospodina našega Isusa Krista jer znamo, od Boga ljubljena braćo, da ste izabrani. Naše Evanđelje nije k vama došlo samo po riječima, nego i po sili i po Duhu Svetomu. Vi ste postali uzorom svim vjernicima u Makedoniji i u Ahaji" (Posl.).

No razvoj milosnog života u Crkvi i svakoj pojedinoj duši samo je jedan dio cjelokupnog razvoja. Potpuno PREOBRAŽENJE izvršit će se na koncu svijeta uskrsnućem tijela i ulaskom u nebesku slavu. Naš život na zemlji možemo usporediti sa sjemenkom, a život poslije uskrsnuća sa stablom o kojem govori današnje Evanđelje. Preobrazbu zemaljskog čovjeka u nebeskog divno je opisao apostol Pavao uspoređujući je sa preobrazbom sjemenke

u stablo: "Netko će reći: kako će ustati mrtvi? I u kakvom će tijelu doći? Bezumniče! Što siješ, neće oživjeti ako ne ugine. I što siješ, ne siješ stabljiku koja će biti, nego golo zrno, bilo pšenično ili kakvo drugo. A Bog mu daje tijelo, kakvo hoće i svakom sjemenu svoje tijelo. Ima tjelesa nebeskih i tjelesa zemaljskih, ali je drukčiji sjaj nebeskima, a drukčiji zemaljskima. Drukčiji je sjaj sunca, a drukčiji je sjaj mjeseca, a drukčiji sjaj zvijezda. Jer se zvijezda od zvijezde razlikuje u sjaju. Tako je i uskrsnuće mrtvih. Sije se u raspadljivosti, ustaje u neraspadljivosti. Sije se u sramoti, ustaje u slavi. Sije se u slabosti, ustaje u sili. Sije se tijelo zemaljsko, ustaje tijelo duhovno. Ako ima tijelo zemaljsko, ima i tijelo duhovno. Prvi je čovjek od zemlje, zemljan (Adam); drugi je čovjek s neba (Krist). Kakav je zemljan, takvi su i zemljani, a kakav je nebeski, takvi su i nebeski. I kako smo nosili sliku zemljanoga, nosit ćemo i sliku nebeskoga" (1 Kor 15,35 sl.).

Za našu pouku vrlo je važno promišljati da vrst stabla ovisi o vrsti sjemena i da razvoj stabla ovisi o životnoj snazi sjemenke. Jednako i slava uskrsnuća ovisi o našem kršćanskom životu na zemlji. "Budući da ćemo gore živjeti duhovnim životom, moramo se već ovdje odricati sjetilnih naslada. Budući da će naše tijelo gore blistati u sjajnoj ljepoti, moramo ovdje marljivo raditi oko ljepote unutarnjeg čovjeka" (P. Parsch). Ne možemo se nadati nebeskoj slavi samo stoga što živimo tjelesnim životom jer "tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega, niti raspadljivost baštiniti neraspadljivost" (1 Kor 15,50). Naprotiv, svoje pouzdanje treba da temeljimo na božanskom životu koji nam dolazi prije svega po svetim tajnama. Zato danas molimo milost da "vazda težimo za svetim tajnama koje nam daju pravi život" (Poprič.).

17. XI. SV. GRGUR ČUDOTOVRAC
"GRATIAS EXHIBENTES - ZAHVALJIVANJE" (Poprič.).

- rodom je iz Neocezareje u Pontu. Kršten je u Aleksandriji. Učio je kod glasovitog filozofa Origena. Bio je kroz 30 godina biskup u svom rodnom gradu. Imao je živu vjeru kao malo koji svetac. Radi toga i čitamo danas u Evanđelju riječi Kristove koje su se na njemu ispunile: "Imajte vjeru Božju! Zaista vam kažem, ako tko reče ovoj gori: digni se i baci se u more, i ne posumnja u svojem srcu, nego uzvjeruje da će se dogoditi što govori, bit će mu". Ime sv. Grgura nadaleko se razglasilo radi svetosti njegova života, radi njegova znanja i nauka, a najviše zbog nebrojenih čudesa koja je Bog preko njega učinio. Njegova čudesa i proroštva obratila su mnoge na kršćansku vjeru. Zbog toga je već za života bio nazivan čudotvorac. Odvažno je branio crkvenu nauku u borbi s Pavlom iz Samosate. Mnogo je podnio za Decijeva progonstva (249-251), a poslije također za provale barbara. Umro je oko god. 270. Pripovijeda se da je prije smrti upitao prisutne koliko još ima nevjernika u Neocezareji. Kad su mu odgovorili da ih ima još 17, odvrati: "Bogu hvala, toliko je bilo vjernika kad sam postao biskup".

S udivljenjem promatramo izvanredne DAROVE svetosti, znanja i čudesa kojima je Bog obdario sv. Grgura. Sv. Bazilije ga je uspoređivao s Mojsijem, prorocima i apostolima, a i Crkva danas primjenjuje pohvalu što je napisana o Mojsiju (Usp. Posl). Poput sv. Grgura i mi smo primili velike Božje darove kao kršćani, a još više kao svećenici i redovnici. Svakog dana primamo najveći Božji dar - Spasitelja Isusa u sv. pričesti. Današnje nas bogoslužje potiče na ZAHVALNOST. Crkva nas uči da ćemo po zahvalnosti zaslužiti još izvrsniji dar - trajno posjedovanje Boga u nebeskoj slavi. Danas nam je u ustima poučna molitva: "Podaj, molimo, svemogući Bože, da ti na primljenim darovima zahvaljujemo i da po zagovoru tvoga sv. priznavaoca i biskupa Grgura primimo tvoja još izvrsnija dobročinstva" (Poprič.). Zahvalnost je mila krepost koju moramo naučiti sudjelujući kod sv. euhraristije. Neprestano bismo trebali imati pred očima ono što o zahvalnosti i zahvali iza sv. mise piše sv. otac Pijo XII.: "Veoma dolikuje da se onaj koji je primio euharistijsku hranu iza završetka javnih

obreda sabere i usko sjedinjen s Božanskim učiteljem, da se s njime, koliko mu prilike dopuste, združi u slatkom i spasonosnom razgovoru. I sveta nas liturgija euharistijske žrtve potiče na to, kad nam zapovijeda da ovako molimo: daj da uvijek ostanemo u zahvaljivanju. Pače ovi čini zahvaljivanja sasvim su nužni da bismo svi dobili obilatije darove nebeskoga blaga s kojim obiluje euharistija, i da ih koliko se može, i na druge prelijemo, da bi Krist Gospodin u dušama sviju postigao puninu svoje kreposti. Mi svi dakle, tako usko sjedinjeni s Kristom nastojimo na neki način da se utopimo u njegovu presvetu dušu, pa se i združujemo s njime da bismo učestvovali u onim činima kojima se on ugodnim i milim poklonom klanja uzvišenom Trojstvu; s kojima ujedinjeni napokon prosimo nebesku pomoć u onim časovima kod kojih nema zgodnijih da prosimo i postignemo u Kristovo ime milost; i po kojima se naročito prikazujemo i žrtvujemo kao Žrtva govoreći: Učini nas tebi vječnim darom" (Enc. "M. D.").

No ne samo sveta euharistijska žrtva koja je sama po sebi najizvrsnija zahvala (Euharistija - zahvala), niti samo osobna pobožnost zahvale iza sv. mise, nego bi cijeli naš svakodnevni život trebao biti trajna zahvala za primljene Božje darove. Crkva smatra da je "dostojno, pravedno, razložno i spasonosno" da nebeskom Ocu "uvijek i svagdje zahvaljujemo". Stoga svakog dana poziva svu svoju djecu: "Gratias agamus Domino Deo nostro!" (Predsl).

18. XI. POSVETA BAZILIKA SV. PETRA I PAVLA
"PORTA CAELI - NEBESKA VRATA" (Ulaz).

- Na onom mjestu brda Vatikana gdje je prvak apostolski bio razapet na križ, dao je car Konstantin izgraditi veličanstvenu baziliku. Isto je tako dao izgraditi drugu baziliku uz Ostijsku cestu gdje je apostolu sv. Pavlu bila odsječena glava. U 16. i 17. st. bila je nad grobom sv. Petra izgrađena nova crkva, najveća na svijetu, koju je posvetio papa Urban VIII. god. 1626. Početkom 19. st. uništio je strašni požar crkvu sv. Pavla. Doprinosima cijelog kršćanskog svijeta podignuta je mnogo ljepša crkva koju je posvetio papa Pijo IX. god. 1854. prigodom proglašenja dogme Bezgrešnog Začeća BDM. Otada se slavi u isti dan svetkovina posvete ovih dviju najvećih i najljepših crkava na svijetu.

Bogoslužje Posvete Crkve upravlja naše misli prema NEBESKOM BOŽJEM PREBIVALIŠTU o kojem pjevamo u sv. pjesmi: "Nebeski Jeruzaleme, Božanskog mira gledanje, Od živog stijenja tvrđave, Što k vječnom svodu dopireš, A anđela milijun te Ko nevjestu okružuje" (Himan na Večernji). Ovakav pogled dobro pristaje pri završetku crkvene godine. U cijelom 21. poglavlju Otkrivenja pripovijeda nam sv. Ivan o ljepoti i slavi nebeskog Božjeg grada: "Vidio sam sveti grad, novi Jeruzalem, gdje silazi s neba, od Boga opremljen kao zaručnica nakićena za svoga muža. I čuo sam gdje s prijestolja govori silan glas: evo šatora Božjega s ljudima, i stanovat će s njima. I oni će biti njegov narod, a sam će Bog biti s njima Bog njihov. I otrt će svaku suzu s njihovih očiju, i neće više biti ni smrti ni tuge, ni jauka ni boli neće više biti, jer je prošlo što je bilo prije (Posl.). Temelji gradskog zida bili su ukrašeni svakim dragim kamenjem. I dvanaest vrata bijaše dvanaest bisera. I ulica gradska bijaše kao čisto zlato, kao prozirno staklo. I grad ne treba ni sunca ni mjeseca da svijetle u njemu jer ga je slava Božja obasjala, i svjetiljka je njegova Janje. I hodit će narodi u svjetlu njegovu i kraljevi zemlje donijet će slavu svoju u njega" (Čitanje na Jutarnji). Sv. Beda Časni nas potiče da se uživimo u blaženstvo i sreću Božjeg grada: "Tu nas neće više plašiti bijeda, siromaštvo ni briga za opstanak. Nitko se neće više uvrijediti niti srditi, nitko više neće više zavidati drugima. Nigdje se više neće javljati zla požuda ili strast. Tu više nema častohleplja ni želje za gospodstvom i vlašću i neće više biti straha od đavla ili pakla. Neće više biti smrti tjelesne ni duhovne." S tim se lijepo slaže ono što je napisao jedan suvremeni pisac: "Utonut ćemo u more Božje prisutnosti. Naša će se duša izgubiti u neograničenim i u nedokučivim

svjetovima svjetlosti i blaženstva. Boga ćemo ljubiti, gledati i posjedovati. To će biti život svete i čiste radosti! Radovat ćemo se ljepoti koju ćemo otkriveno gledati. Radovat ćemo se istini koja će nam se otkriti u svoj svojoj punini, jasnoći i dubini. Radovat ćemo se dobru uz koje ćemo prionuti svom dušom bez straha da ćemo ga izgubiti ili ga se zasititi. Da, mi ćemo biti kod kuće, u Bogu, a on će biti u nama. Kod kuće na grudima svoga Oca! Kod kuće na srcu ljubljene Gospodinove i naše majke, Kraljice svih svetih! Kod kuće sa svim nebeskim blaženicima, sa svojom braćom i sestrama u Kristu, sa svim čistim, jakim i plemenitim dušama!" (B. Baur).

Po svetim otajstvima mi postajemo stanovnici Božjeg grada. Mi se kao živo kamenje uzidavamo u taj grad. Mi smo na neki način već u tom gradu. "Mi smo kao kamenje koje je kupljeno Kristovom Krvlju, što je u toj krvi oprano. Po poslušnosti, ljubavi i odanosti postajemo sastavni dio Božjeg grada. Mi više nismo na putu nego smo već u gradu. Danas ili sutra će pasti granice vremena i mi ćemo se s ljubljenim gradom naći u nebeskoj stvarnosti. Narodi, kraljevstva i gradovi propadaju, a sv. Božji grad ostaje vječno" (E. Löhr). Kao kroz sveta vrata u taj se grad ulazi kroz zemaljsku Kristovu Crkvu po svetim činima i molitvama što se vrše u sv. hramu o kojem danas pjevamo: "Nek ovdje tvoji vjernici U molitvi dobivaju Nebeskog doma darove I trajno ih uživaju, Dok s tijelom se ne razriješe I ne uđu u blaženstvo" (Himan s Pohvala).

19. XI. SV. ELIZABETA
"DOBRE IZABERU, A ZLE ODBACE" (Ev.).

Kći ugarskog i hrvatskog kralja Andrije II., sv. Elizabeta rođena je u Presburgu god. 1207. Ranu je mladost provela vrlo pobožno, uza sve što je živjela usred dvorskih raskoši. U 14. se godini vjenčala s grofom Ludovikom Turinškim s kojim je živjela vrlo sretno i rodila troje djece. Elizabeta je bila dobra majka ne samo svojoj djeci, nego i svim ubogima i siromasima. Sama ih je svojim rukama hranila i čistila. Kad joj je polazeći na križarsku vojnu god. 1227. umro muž, nastalo je za nju vrijeme teške kušnje. Njezin djever Henrik potjera je s nejakom dječicom iz grada Wartburga na sam Badnji dan. Nemajući nigdje skloništa (jer se nitko nije usuđivao da je primi) začuje u franjevačkoj crkvi, koju je sama bila dala izgraditi, veselu zvonjavu za ponoćnu službu Božju. Poslije ponoćke zamoli redovnike da zapjevaju "Tebe Boga hvalimo" kao izražaj njezine zahvalnosti što ju je Spasitelj učinio dionicom svoga siromaštva. Nakon mnogih patnja i stradanja umrla je kao prva franjevačka trećoredica u Njemačkoj god. 1235. Tijelo joj je pokopano u Marburgu. Ona je zaštitnica trećeg franjevačkog reda i svih ustanova koje šire djelotvornu ljubav prema bližnjemu.

Život je sv. Elizabete prekrasni VIJENAC NAJIZVRSNIJIH KREPOSTI. Posebno su je resile dvije kreposti koje daju posebno obilježje kršćanstvu: ljubav prema bližnjemu i strpljivo podnošenje križa. Ona je prodala sve svoje dragocjenosti i sagradila je bolnicu. Njezina neisporediva ljubav nadahnula joj je na tisuće načina kako će priskočiti u pomoć potrebnima. Strpljivim predanjem u volju Božju odiše dirljiva molitva koju je molila prigodom smrti svoga muža: "Svemogući, ti znaš da na zemlji nisam nikoga ljubila kao svoga muža. Tvoja je sveta volja bila da on pođe s ovoga svijeta; zato ja ne plačem. Ja sam zadovoljna s onim što si ti dopustio, pa sve kad bih i mogla molitvom povratiti život, ne bih to učinila". Poslije muževljeve smrti Bog je još u uzvišenijem smislu postao njezina jedina nada. Na svijetu nije imala što više očekivati. Ona je živjela jedino od očekivanja budućnosti ispunjujući riječi sv. Pavla: "Prava udovica i sama uzda se u Boga i ustraje u molitvama noć i dan" (1 Tim 5,5). To pouzdanje i očekivanje buduće radosti dalo joj je snagu da rado podnosi sve zemaljske nevolje.

U okolini gdje je živjela sv. Elizabeta, bilo je dosta zlih ljudi koji su joj otežavali život. Takvih ljudi ima u svakom društvu. Današnje nas bogoslužje uči da tako neće biti na nebu jer

će na koncu svijeta biti ZLI ODIJELJENI OD DOBRIH. O tom nas je poučio Spasitelj prispodobom o mreži: "Kraljevstvo je nebesko slično mreži koja se baca u more i hvata svake vrsti riba. Kad se napuni, izvuku je i sjednu na kraj, izaberu dobre ribe u posude, a zle izbace. Tako će biti i na svršetku svijeta: Izići će anđeli i odijelit će zle od pravednih i bacit će ih u ognjenu peć. Ondje će biti plač i škripanje zubi" (Ev.).

Na koncu će svijeta pravednici i oni koji su po svetim tajnama zadobili oproštenje poći u vječno uživanje: "Blago onima koji peru haljine svoje u krvi Janjetovoj, da imaju pravao na drvo života i da uđu na vrata u grad!" (Otk 22,14). Zli će naprotiv biti isključeni od tog uživanja: "Vani psi i vračari, i bludnici, i ubojice, i idolopoklonici, i svi koji ljube i čine laž" (Otk 22,15). Ovo konačno odjeljenje zlih od dobrih trebalo bi nam biti poticaj da slijedeći primjer sv. Elizabete, preziremo sreću ovoga svijeta, a vazda se radujemo nebeskom utjehom.

20. XI. SV. FELIX DE VALOIS
SVRŠETAK ROBOVANJA

- Sv. Feliks (Srećko) potječe iz francuske kraljevske kuće de Valois. Rođen je god. 1127. Kao malo dijete rado je dijelio siromasima milostinju. Da izbjegne kraljevskoj kruni koja ga je čekala, postane svećenik, a zatim pođe u pustinju. Odatle ga je Bog na čudesan način "pozvao na djelo otkupljenja zarobljenih" (Molitva). Zajedno sa sv. Ivanom de Matha osnovao je red trinitaraca kojima je bila glavna svrha briga za otkup zarobljenih kršćana. Sveti je Feliks bio odlikovan ukazanjem presv. Djevice. U svetoj božićnoj noći, kad je imala započeti Jutarnja, svi su redovnici još spavali, a on se sam nalazio u koru. Tad mu se ukaže Majka Božja odjevena trobojnim odijelom trinitarskog reda u društvu velikog mnoštva anđela koji su bili jednako odjeveni. I sv. Feliks je u tom nebeskom zboru pjevao liturgijsku službu svete božićne noći koju je predvodila presv. Djevica Marija. To je bio početak nebeske radost koja je za nj imala naskoro započeti jer ga je jedan od anđela upozorio da će ubrzo umrijeti. To se doista ispunilo. Umro je u Parizu g. 1212.

Dokle god smo na svijetu, vezani smo uz tjelesna stvorenja, podložni smo mnogim slabostima, zapleteni smo svakojakim požudama i napastima tak da svi u mnogočemu griješimo. Božji su se sveci u velikoj mjeri znali osloboditi privezanosti za zemlju, pa su zato bili slobodniji. I sv. je Feliks ostavio kraljevski dvor i pošao u pustinju da zemaljska dobra što manje zarobe njegov duh. No i za njega i za druge svece ČAS POTPUNE SLOBODE kucnuo je tek na koncu života. Današnji je blagdan velika pouka da se nastojimo, koliko je god više moguće, oslobađati zemaljskih veza i čeznuti za časom potpunog oslobođenja. Bez prestanka bi nam morala odzvanjati u duši opomena sv. Jakova apostola: "Ustrajte, braćo, do dolaska Gospodinova. Gle, poljodjelac iščekuje dragocjeni rod iz zemlje i strpljivo čeka dok ne primi kišu ranu i kasnu. Budite, dakle, strpljivi, jer se dolazak Gospodnji približio. Gle, sudac stoji pred vratima. Uzmite, braćo, za izgled, kako treba ustrajno i strpljivo podnositi nevolje, proroke koji su govorili u ime Gospodnje. Gle, blaženima nazivamo ove koji su ustrajali" (Jak 5,7 sl.).

Crkva nas uči da danas molimo da "oslobođeni robovanja našim grijesima, budemo privedeni u nebesku domovinu" (Molitva). Kao što se svaki čovjek raduje tjelesnoj slobodi, tako bismo se još više morali radovati skorom dolasku Gospodnjem koji će nam donijeti potpunu slobodu. Nadahnute sv. pjesme mogu nam pomoći da se uživimo u taj svečani čas: "Bojat će se narodi imena tvojega, Gospodine, i svi kraljevi zemaljski slave tvoje, Kada Gospodin sagradi Sion i javi se u slavi svojoj, Kad pogleda na molitvu poniženih i ne prezre molitve njihove. Pogledao je sa svete visine svoje, Gospodin je s neba pogledao na zemlju, Da čuje uzdisaje zasužnjenih i oslobodi one kojima je namijenjena smrt, Da bi kazivali na Sionu ime Gospodnje i hvalu njegovu u Jeruzalemu (Ps 102,16 sl.). Kad je Gospodin vraćao roblje sionsko bilo nam je kao da sanjamo. Tada su usta naša bila puna smijeha i jezik naš klicanja.

Veliko je djelo učinio Gospodin na nama, mi smo se razveselili. Koji siju u suzama, u radosti će žeti. Odlazeći idu i plaču, noseći sjeme za sjetvu. Ali će doći, doći će s klicanjem, noseći snopove svoje" (Ps 126,1 sl.).

21. XI. PRIKAZANJE BDM
"IN TEMPLO GLORIAE PRAESENTARI - DOLAZAK U HRAM SLAVE" (Molitva).

- Prema starokršćanskoj legendi, još prije rođenja presv. Djevice, obećala je njezina majka sv. Ana, da će je posvetiti Bogu da služi u jeruzalemskom hramu. Tu je ona s drugim pobožnim djevojčicama spremala što je potrebno za službu Božju. Tu je Marija po Božjem nadahnuću zavjetovala vječno djevičanstvo, premda nije imala primjera pred sobom i premda se to protivilo shvaćanju Židova. Svak je židovska žena očekujući Mesiju u ženidbi gledala jedinu mogućnost da mu postane majka. Međutim je Bog odabrao onu koja u svojoj poniznosti nije na to računala.
Današnji blagdan je vjesnik skorih svetih vremena i blagdana što su posvećeni Isusu i Mariji. Na Istoku se svetkovao već u 6. st., a na Zapadu je uveden u 14. st. dok su pape bili u avinjonskom sužanjstvu.

Bogoslužje stavlja Mariji u usta riječi: "Služila sam pred njim u svetom stanu" (Posl.). Marijini roditelji su je u hramu predali Bogu, no s još većom odanošću PREDALA SE BOGU ona sama. "Ona je bila žrtveni dar koji je posve omilio Bogu, žrtveni dar čiju je vrijednost nadvisio samo još žrtveni dar križa i naših oltara. Marija je ostavila oca i majku i posvetila se potpuno svim žarom svoje velike duše svojemu Gospodinu Bogu. Živjela je životom povućenosti, molitve, spremne odanosti Bogu ugađajući mu u svemu" (B. Baur). Koliko li u Marijinu primjeru pouke za nas koji smo se posvetili za službu Božju. Pogledamo li pažljivo naš rad u crkvi i izvan crkve, vidjet ćemo da je sve isprepleteno užurbanošću, prezaposlenošću i uznemirenjem. Dok vršimo jedan posao mislimo na drugi. Ni za što nemamo dovoljno vremena, pače ni za molitvu, razmišljanje, sv. misu, zahvalu iza pričesti, pohod svetohraništu.

Od Marije trebamo naučiti kako ćemo se vladati časteći Boga, i kako ćemo ispunjati ulogu koju nam je Bog namijenio u svojoj Crkvi. To je preduvjet da nam bude slobodan PRISTUP K NEBESKOJ SLAVI. Za tu konačnu milost molimo danas u bogoslužju (Usp. Molitva). Slavni naš dolazak k Bogu i blaženi boravak u njegovu nebeskom stanu veličanstveno je opisao prorok Izaija: "Tko su oni što lete kao golubovi k svojim krletkama? Lađe tarsijske plove naprijed da dovezu djecu tvoju iz daleka, zajedno sa srebrom i zlatom njihovim. Ljudi iz tuđe zemlje zidaju tvoje zidove i kraljevi njihovi stoje ti na službu. Kršna stabla Libana tebi će se donijeti, čempresi, brijestovi i jele da ukrase mjesto svetišta moga i da počaste podnožje nogu mojih. O nasilju se neću ubuduće čuti u zemlji tvojoj, ni o pustošenju i razaranju u međama tvojim. Žalosnima ću mjesto pepela dati nakit na glavu kao dar, ulje radosti mjesto odjeće žalosti, hvalospjev mjesto plašljivosti. Narodi će vidjeti uzvišenje tvoje i svi kraljevi slavu tvoju, i prozvat ćeš se novim imenom što su ga odredila usta Gospodnja. Tada ćeš biti slavna kruna u ruci Gospodnjoj i kraljevski zlatni vijenac u ruci Boga svojega. Na zidovima tvojim, Jeruzaleme, namjestio sam stražare; cijeli dan i cijelu noć neće zašutjeti ni za čas hvaleći ime Gospodnje. Prođite, prođite kroz vrata! Napravite put narodu! Sagradite, sagradite cestu! Uklonite s nje kamenje! Podignite zastavu narodima!" (Pojedini reci izabrani iz Izaije 60-62).

Na zemaljsku i nebesku Crkvu, ali jednako i na slavnu djevicu Mariju odnosi se starozavjetno proročanstvo: "Ti ćeš se veseliti s djecom svojom, jer će te svi blagosloviti i okupiti oko Gospodina" (Tob 13,17).

22. XI. SV. CECILIJA
"IN LAETITIA ET EXSULTATIONE - U VESELJU I RADOSNOM KLICANJU" (Prik.).

- Zaštitnica crkvene glazbe sv. Cecilija potječe iz rimske patricijske obitelji. Ne može se točno historijski ustanoviti u koje je doba živjela. Najvjerojatnije je da se njezino mučeništvo zbilo za vrijeme vladanja pape Urbana I. (222-230). Legenda kaže da ju je sam papa upoznao s kršćanskom vjerom. Otada je živjela samo za Boga i njemu je posvetila svoje djevičanstvo. Roditelji su je ipak prisilili da se uda za plemenitog mladića Valerijana. No ona je i dalje ostala djevica te privela na kršćanstvo svoga muža i njegova brata Tiburcija. Budući da su Valerijan i Tiburcije mnogo radili na obraćenju pogana, dao ih je zapovjednik grada Almahij uhvatiti i pogubiti. Njihova se svetkovina slavi 14. travnja. Malo poslije uhvatili su i Ceciliju. Iza različitih muka Almahij naredi da joj odsijeku glavu. Triput je krvnik udario po djevičanskom vratu ali ga nije presjekao. Kako je zakon zabranjivao četvrti udarac, ostaviše je tako između života i smrti. Umrla je treći dan. God. 1599. kod svečanog otvora njezinog groba nađeno je sveto tijelo potpuno sačuvano, zaodjeveno u rimsko patricijsko odijelo. Cijeli joj je Rim tada došao iskazati štovanje, a kipar je Maderna izgradio glasoviti kip svetice u ležećem položaju. Ime sv. Cecilije spominje se svakog dana u misnom kanonu. Već u 4. st. svetkovala se njezina svetkovina, a u njezinoj Crkvi preko Tibera vrši se zborno bogoslužje u srijedu iza 2. korizmene nedjelje.

Djevičanska odanost Cecilijine duše Bogu i žrtva njezina tijela po mučeništvu bila je popraćena izrazima nutarnje POBOŽNE RADOSTI. U vezi s tim slušamo danas iz njezinih usta svete pjesme: "Pred kraljevima sam priznala tvoje nauke i nisam se postidjela; razmatrala sam zakon tvoj jer ga veoma ljubim (Ulaz). Gospodine Bože moj, uzdigao si nad zemljom moje boravište. Hvalit ću ime tvoje neprestano i slavit ću ga s priznavanjem" (Posl.).

I cjelokupni život Kristove Crkve popraćen je RADOSNOM PJESMOM. Crkva pjesmom prati svoju žrtvu i svoje cijelo bogoslužje jer je uvjerena da "Bog ljubi vesela darovatelja" (2 Kor 9,7). To što se vrši u Crkvi mora se odraziti u našem cjelokupnom životu prema onom što je pisao i odredio papa Pijo XI.: "Doista je divno koliko su za njegu pobožnosti kod puka još od starine pridonijele one jednostavne pjesme koje su resile svete molitve i liturgijski čin. Osobito se u starim bazilikama, gdje je biskup, kler i puk pjevao naizmjenice slavu Bogu, ima pripisati liturgijskom pjevanju da su mnogi od barbara prihvatili kršćansku vjeru i civilizaciju. U crkvama gdje je gotovo čitav grad sačinjavao veliki kor, upoznavali su se graditelji, slikari, kipari, pa i sami učenjaci po liturgiji s bogoslovskim stvarima u onolikoj mjeri, kako to danas jasno proizlazi iz spomenika Srednjeg vijeka. Treba paziti da se božanska služba ne vrši samo dostojno, pažljivo i pobožno, nego da se posvećuje pozornost i crkvenim odredbama gledom na umjetnost pjevanja. Bude li se to točno izvršivalo, svi će oni koji pravilno pjevaju, pokazujući divno jedinstvo svojih duša u klanjanju Bogu i uredivši dva dijela kora, natjecati se s onim vječnim slavospjevom serafa koji pjevahu jedan za drugim: Svet, Svet, Svet" (Ap. konst. "Divini cultus" od 20. XII. 1928).

Pjesma Cecilijina života kao i pjesma cjelokupnog života Crkve svima je trajni poziv da traže radost u Bogu i da očekuju njegov dolazak. To izrazuje i usklik današnjeg bogoslužja: "ETO ZARUČNIK IDE: IZIĐITE USUSRET KRISTU GOSPODINU!" (Redak iza Aleluja).

23. XI. POSLJEDNJA NEDJELJA PO DUHOVIMA
PARUZIJA.

Danas na zadnju nedjelju liturgijske godine sudjelujemo duhom kod zadnjeg čina drame našeg otkupljenja - DRUGOG KRISTOVA DOLASKA. Taj dolazak ima dvostruko lice: ozbiljno i radosno.

Krist će na koncu svima pokazati svoje BOŽANSKO VELIČANSTVO o kojem je

pjevao prorok Habakuk: "Veličanstvo njegovo pokriva nebesa i hvale njegove puna je zemlja" (Hab 3,3). Svačije srce moraju ispuniti svetom ozbiljnošću Kristove riječi: "Sunce će pomrčati, mjesec neće dati svoje svjetlosti i zvijezde će padati s neba i pokrenut će se nebeske sile. Tada će se pokazati znak Sina čovječjega na nebu i proplakat će sva plemena na zemlji i vidjet će Sina čovječjega gdje dolazi na nebeskim oblacima s velikom silom i veličanstvom. I poslat će svoje anđele koji će jakim glasom trublje sabrati njegove izabrane od četiri strane svijeta, od jednog kraja neba do drugoga" (Ev.). Sv. Ivan apostol koji je u duhu unaprijed vidio strahote sudnjeg dana, ovako ih je opisao: "Nastade sijevanje munja i grmljavina, gromovi. I bio je veliki potres zemlje, kakav nije bio otkad su ljudi na zemlji. I svi otoci iščeznuše, i gore se ne nađoše. I tuča je velika kao talenti padala s neba na ljude. I ljudi su psovali Boga poradi zla od tuče jer je njezino zlo bilo izvanredno veliko. Tada sam vidio veliko bijelo prijestolje i onoga koji je sjedio na njemu od čijeg je lica pobjegla zemlja i nebo. I vidio sam mrtvace velike i male gdje stoje pred prijestoljem. I knjige se otvoriše. I suđeni su bili mrtvaci po onome što je napisano u knjigama po njihovim djelima. I tko se ne nađe napisan u knjizi života, bačen bi u ognjeno jezero" (Otk 16,18 sl.; 20,11 sl.). Misleći na taj ozbiljni prizor ne možemo, a da ne uskliknemo s prorokom: "Tko može zamisliti dan dolaska njegova, ili tko će se održati kad se on pokaže?" (Mal 3,2). - Ovakvo ozbiljno promatranje moralo bi nas potaknuti da se spremno prihvatimo posla oko vlastitoga i tuđeg spasenja, da se ostavimo svake polovičnosti sjećajući se Kristovih riječi: "Tko nije sa mnom, protiv mene je (Lk 11,23). Ne možete služiti dvama gospodarima! Ne možete služiti Bogu i bogatstvu! (Mt 6,24). Ne možete piti kaleža Gospodnjega i kaleža đavolskoga!" (1 Kor 10,20). Misao na veliki dan obračuna sačuvat će nas od mnogih grijeha. Stoga je potpuno opravdana opomena Tome Kempenca: "Kod svih djela gledaj na svršetak i pomisli kako ćeš stajati pred strogim sucem kome nije ništa sakriveno. Onda će se vidjeti da je bio za života onaj mudar koji je naučio biti lud i prezren u svijetu radi Krista. Tada će nas više veseliti čista i mirna savjest nego duboka učenost, život u bijedi nego život u bogatstvu".

Onaj tko se potpuno predao Bogu, tko njemu služi svim svojim bićem, taj gleda prema sudnjem danu ne samo mirno, nego pun RADOSNOG ČEZNUĆA. Takvo se gledanje temelji na sv. Pismu, kršćanskoj predaji prvih vjekova i liturgijskoj pobožnosti. "Liturgija zaustavlja danas naš pogled na slici svršetka svijeta želeći da nam na tamnoj pozadini jasnije zasja svjetlo novog početka. Svijet propada - to je strašni svršetak zla. Krist dolazi - to je početak radosti u nagradi dobru" (E. Löhr). Taj dan će za odabrane biti veliki dan jer će tada biti potpuno oslobođeni od vlasti tmina i premješteni u kraljevstvo ljubljenoga Sina Božjega (Usp. Posl.). Nagrada što je primamo blagujući sv. euharistiju zalog je buduće slave koju nam je obećao Spasitelj: "Tko pobijedi neće mu naškoditi druga smrt. Tko pobijedi, dat ću mu od mane sakrivene i dat ću mu bijeli kamen i na kamenu novo ime napisano, koje nitko ne zna osim onoga koji ga prima. Tko pobijedi on će se obući u bijele haljine i neću izbrisati imena njegova iz knjige života i priznat ću ime njegovo pred Ocem svojim i pred anđelima njegovim. Tko pobijedi, učinit ću da bude stup u hramu Boga mojega i moje novo ime. Tko pobijedi, dat ću mu da sjedi sa mnom na prijestolju mojemu, kao što i ja pobijedih i sjedoh s Ocem svojim na prijestolju njegovu" (Otk 2,7 sl.).

24. XI. SV. IVAN OD KRIŽA

"GLORIAM PRAECEDIT HUMILITAS - POSLIJE PONIZNOSTI SLAVA" (Izr 15,33).

- Rođen je god. 1542. u Fontiberos (Španjolska) od siromašnih roditelja. Vrlo je mlad stupio u bolničarsku službu. Upravitelj bolnice dao ga je na nauke nadajući se da će biti bolnički kapelan. Međutim, on je radije pošao u karmelićanski red i tek iz poslušnosti pristao da bude zaređen za svećenika. Zajedno sa sv. Terezijom bio je obnovitelj reda bosonogih karmelićana. Radi neumornog nastojanja oko obnove morao je vrlo mnogo podnositi. Kad ga

je Spasitelj jednom upitao kakvu nagradu traži za toliki trud, odgovori: "Gospodine, trpjeti i biti prezren za tebe". Njegovi mnogobrojni spisi sačinjavaju najpotpuniji sistem kršćanske mistike. Najpoznatija su mu djela: "Penjanje na brdo Karmel", "Tamna noć duše" i "Živi oganj ljubavi". Umro je u Ubedi g. 1591. u 49. godini života izgovarajući riječi: "U ruke tvoje, Gospodine, predajem duh svoj". Grob mu je u Sevilji. Svetim je proglašen god. 1675. a crkvenim naučiteljem g. 1926. - Danas je također spomendan SV. KRISOGONA (Krševana) koji je za vladanja cara Dioklecijana oko god. 300. bio mučen u blizini Akvileje. Njegovo je štovanje bilo raširenо već početkom 4. st. Ime mu je upisano u misni kanon, a u njegovoj crkvi u Rimu vrši se zborno bogoslužje u ponedjeljak iza prve nedjelje muke.

Promatrati život sv. Ivana znači ugledati se u savršeni UZOR PONIZNOSTI I SAMOZATAJE. On je "potpuno prezreo sebe i uzljubio križ" (Molitva). Njegova je lozinka bila: "Sve pohote srca treba umrtviti i potisnuti". Osim onoga što je trpio od drugih, i sam je činio veliku pokoru - gotovo je neprestano postio i bdio. Zato je već na zemlji bio uzvišen u mističnom sjedinjenju s Bogom. I primjerom i perom on nas uči kako ćemo i na zemlji i na nebu biti odlikovani osobitom Božjom blizinom: "Zašto je tako malen broj onih koji dopiru do ovoga uzvišenog stupnja savršenog jedinstva s Bogom? Vrlo ih malo ima koji izdrže i prve teže kušnje koje im Bog pošalje. Radi toga ih Bog više ne vodi tim putem. O vi duše koje želite u duhovnom životu ići sigurnim putem koji vodi k Bogu, morate znati da to ne možete postići bez trpljenja!"

Propovjednik i učitelj Božje istine morao bi propovijedati istinu primjerom svoje samozataje još više nego svojim riječima. Gotovo u svim zemljama osjeća se nedostatak radnika na Gospodnjoj njivi. No i koji stvarno rade, nisu svi dovoljno obilježeni strpljivim nošenjem Kristova križa. U stanovitoj mjeri može se i danas ponoviti riječ sv. Grgura: "Eto po cijelom svijetu ima svećenika, ali su rijetki pravi radnici na Gospodnjoj njivi".

I sv. Krizogon mučenik iz doba progonstva i sv. Ivan pokornik iz mrinog razdoblja crkvene povijesti pokazuju nam svojim primjerom da je strm put koji vodi u nebo. Crkva nas danas uči da ćemo "Idući tim putem prispjeti k vječnoj slavi" (Molitva). S tim se dobro slaže ono što je pisao Toma Kempenac: "Ako se tko ne riješi svih stvorenja, neće moći slobodno misliti na ono što je Božje. Zato malo ljudi zna razmatrati jer ih se malo umije potpuno otrgnuti od prolaznih dobara i stvorova. Ako se čovjek ne uznese u duhu i ne liši svakog stvorenja te se s Bogom posve ne sjedini u ljubavi, svejedno mu je što god znao i imao jer mnogo ne vrijedi. Dugo će biti niska duha i ostat će ležati tko visoko cijeni bilo što osim jedino trajno dobro koje je vječno i neizmjerno".

Na nebu nas čeka slava, a na zemlji moramo trpjeti. Tko za Kristom nosi križ, s njim će na nebu i slavlje slaviti. "Patria est mansio Christi, via est passio Christi! Naša je domovina gdje Krist prebiva, a Kristova je muka put koji vodi gore!" (Sv. Augustin).

25. XI. SV. KATARINA
"ONE KOJE SU BILE PRIPRAVNE, UĐOŠE S NJIM NA SVADBU" (Ev.)

- Sv. Katarina djevica i mučenica je svetica koju uvelike štuje istočna Crkva, a od 13. st. štuje ju i kršćanski Zapad. Međutim, vrlo je malo onoga što znamo o njezinu životu historijski potvrđeno. Legenda pripovijeda da je podnijela mučeništvo za vrijeme vladanja cara Maksimina (g. 311-313). Prema toj legendi ona je pošla bez straha prekoriti cara što je dao mučiti kršćane. Istinitost je kršćanske vjere tako sjajno dokazivala da je zadivila i samog cara. On je iza toga pozvao sve svoje najglasovitije učenjake da pobiju njezine dokaze. No, dogodilo se sasvim drukčije. Ona je svojim mudrim razlaganjem mnoge učenjake predobila za Krista, te su radi toga podnijeli mučeničku smrt. Nato je car baci u tamnicu i stavi na razne muke. Konačno joj je mačem odsječena glava. Tijelo joj počiva u samostanu na brdu Sinaju. Misna se molitva oslanja na pobožnu predaju da su ga "na tom mjestu anđeli na

čudesan način sahranili". Filozofi i filozofski fakulteti časte sv. Katarinu kao svoju zaštitnicu.

Veličina uma sv. Katarine bila je u tom što je spoznala tko je Krist i što je prema njemu usmjerila sve svoje nastojanje i djelovanje. Vrhunac mudrosti i za sve nas nije u drugom nego da znamo kako ćemo što sigurnije "prispjti k brdu koje je Krist" (Molitva). Mudrost djevica iz Evanđelja pokazala se u tom što su imale ulje ljubavi i tako se našle vrijedne da budu primljene na nebesku svadbu. Ni najteže muke nisu mogle zaustaviti sv. Katarinu na njenu putu prema Kristu jer je "LJUBAV JAKA KAO SMRT" (Pj 8,6). Odricanje zemaljskih naslada ne bi imalo smisla, pače bi bilo potpuno glupo kad srce svetih djevica ne bi bilo ispunjeno nebeskom ljubavlju. Upravo radi ovoga prekrasnog nakita ljubavi prema Kristu, Bogu posvećene djevice su dika i ponos Crkve, kako je to pisao sv. Ciprijan: "To je cvijet crkvenog stabla, dika i ures duhovne milosti, krasni dar, čisto i nepokvareno djelo hvale i časti, Božja slika koja odgovara Gospodnjoj svetosti, ljepši dio Kristova stada. Po njima se veseli i krasno cvjeta plodnost majke Crkve. I koliko god više brojem napreduju djevičanske duše, toliko više raste i veselje Majke".

Za konac crkvene godine vrlo je značajno ono što pripovijeda današnje Evanđelje: "O ponoći se začula vika: Eto zaručnik ide, izidite mu u susret! Tada ustaše sve djevice i zapališe svoje svjetiljke, i one koje su bile pripravne, uđoše s njime na svadbu". Konac svega zemaljskog zbivanja za one koji se marljivo pripravljaju za Kristov dolazak bit će radost što će "svojim očima gledati Kralja u njegovoj krasoti" (Iz 33,17). Nikakv trud ne smije nam biti prevelik da tu sreću postignemo. Nikakvo zemaljsko veselje ne smije toliko zaokupiti našu pozornost da za tim ciljem čeznemo. "Tim neka se uvijek bave naše misli! U to vjerujmo svom svojom vjerom! Za tim težimo svim srcem! Oko toga nastojmo neprestanim i plemenitim djelovanjem! O nama ovisi da li ćemo to postići jer nebesko kraljevstvo trpi silu. Čovječe, nebo traži tebe samoga kao cijenu. Ono barem toliko vrijedi koliko ti sam vrijediš. Daj sebe i zadobit ćeš ga" (Sv. Beda Časni).

No, nužno je često pogledati i na opasnost da ne prispijemo na nebesku svadbu. Kad su lude djevice zvale zaručnika: "Gospodine, Gospodine, otvori nam!" on im je odgovorio: "Zaista vam kažem ne poznam vas!" Crkva nas uči da molimo: "Od nagle i nepripravne smrti oslobodi nas, Gospodine!" Jednako nas potiče da svakog časa budemo spremni za polazak s ovoga svijeta sjećajući se Kristove riječi: "Bdijte, dakle, jer ne znate dana ni časa!" (Ev.).

26. XI. V. SILVESTAR.

"CONSORTIO PERFRUAMUR AETERNO - UŽIVANJE VJEČNOG DRUŠTVA" (Molitva).

- Osnivač posebne grane benediktinskog reda (silvestrinci) sv. Silvestar opat rođen je u Osimu oko god. 1177. Otac mu je bio pravnik pa je htio da mu i sin uči pravo. Pošto je svršio pravne nauke u Bolonji, postane svećenik i kanonik u rodnom mjestu. Kad je jednom u otvorenom grobu vidio tijelo nekoga svog rođaka usklikne: "Ja sam sada ono što je on bio, a što je on sada to ću ja naskoro biti!" Poslije toga sprovoda namjeri se na Gospodnje riječi: "Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče sama sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi!" Iza toga se povukao u pustinju. Nešto kasnije je osnovao silvestrinski red i umro je kao opat u dubokoj starosti od 90 godina (1267.). Grob mu je u crkvi samostana što ga je on osnovao na Monte Fano.

OTVORENI GROB bio je sv. Silvestru prigoda da se zamisli u prolaznost ovoga svijeta i poradi ozbiljnije oko svoga spasenja. To je ono što nam Crkva želi danas prije svega staviti na srce: "Preblagi Bože, ti si se dostojao bl. Silvestra opata, kad je u otvorenom grobu pobožno razmatrao taštinu ovoga svijeta, pozvati u samoću i uresiti ga odličnim zaslugama" (Molitva). Pogled u grob gdje svršava sva tjelesna ljepota, snaga i veličina, može ispuniti naš duh spasonosnim strahom. Razorno djelovanje smrti potiče nas da mislimo na ništetnost

zemaljskog života i da se ozbiljno brinemo za vječni. Prezir zemaljskog bio bi besmislen kad to ne bi bilo sredstvo da bolje osiguramo nebesko. I upravo je zato misao na smrt spasonosna.

Ali smrt nas potiče da mislimo ne samo kako je ništetno ono što je bilo prije nje, nego također kako je veličanstveno ono što dolazi iza nje. U crkvenom se jeziku upotrebljavaju za smrt izrazi: sretna, blažena, sveta, dragocjena. O da nam je shvatiti i osjetiti kako će BLAŽEN I RADOSTAN BITI ŽIVOT IZA SMRTI. "Nebo i zemlja postat će jedno. Zemaljsko će biti nebesko, a tjelesno će biti najčišći odraz i odsjev duhovnoga. Stvorenje će sudjelovati u Božjem životu i u Božjem blaženstvu. Dospjevši tako do svog cilja neće stvorenje biti više izloženo propasti ni promjeni. Neće više stariti, nego će cvasti kao i sama Božja ljepota u vječnoj mladosti. Između naravi i duha neće više biti jaza što ga je grijeh unio u čovjeka i prirodu" (B. Baur). O blaženom životu poslije smrti pisao je sv. Ivan apostol: "I više neće biti nikakva prokletstva. I gledat će lice njegovo i ime njegovo bit će na čelima njihovim. I noći neće više biti i neće trebati svjetla od svjetiljke, ni od svjetla sunčanoga jer će ih obasjavati Gospodin Bog i kraljevat će u vijeke vjekova" (Otk 22,3 sl.).

Briga da naša smrt bude doista blažena, mora biti naša glavna briga. Morali bismo se naviknuti da često obavljamo djelo savršenog pokajanja. Izvrsno sredstvo da osiguramo sretan svršetak svoga života jest POTPUNO OPROŠTENJE što ga je za ZADNJI ČAS ŽIVOTA udijelio papa sv. Pijo X. svima koji se skrušeno ispovijede, dostojno pričeste i žarkom ljubavlju prema Bogu izmole: "Gospdine Bože moj! Već sada spremna i draga srca iz ruke tvoje primam svaku vrst smrti koje tebi bude po volji, i to sa svim njezinim tjeskobama, mukama i bolima". Crkva nas uči da molimo: "U vječnoj slavi daj da se ubrojimo među svete tvoje! "A svakog dana, dok sunce naginje k zapadu, sjećamo se svoje smrti i u svetoj pjesmi molimo: "PRAEMIUM MORTIS SACRAE PERENNIS INSTET GLORIA! - NEK SRETNU SMRT NAM NAGRADI NEBESKA SLAVA VJEČITA!" (Himan na Devetom času).

27. XI. PODUHOVSKO VRIJEME
VJEČNA KAZNA.

- Evanđelje govori o strašnoj kazni razorenja Jeruzalema i još većim strahotama zadnjeg dana. No za mnoge će to biti tek "početak nevolja" (Mt 24,6) jer će oni koji su činili zlo za zemaljskog života dospjeti u mjesto muka gdje crv njihov neće umrijeti, niti će se njihov oganj ugasiti" (Mk 9,43).

Bog kazni zle i VREMENITIM KAZNAMA, kao što je kaznio Jeruzalem i kao što će na koncu svijeta kazniti prirodnim strahotama cijelu ljudsku zajednicu. Pače i ono što je Bog stvorio da ljudima služi za radost, grešnicima je to bio izvor muka. Knjiga Mudrosti opisuje da je Bog tako kaznio Egipat: "Ili to bio vjetar što lahori, ili ljupko pjevanje ptica u gustom lišću, ili bio žubor vode što teče punom snagom, ili strahovit prasak stijena što se obaraju dalje, ili bilo trkanje razigranih životinja, ili zavijanje ričućih i divljih zvijeri, ili jeka iz gorskih pećina: sve ih je napunjalo strahom što lomi" (Mudr 17,18-19).

I najteže muke čovjek lakše podnosi ako vidi da će naskoro završiti. Ali što ako netko dopadne u VJEČNE MUKE? Sv. Pismo na mnogo mjesta slikovito nagoviješta, a na mnogo mjesta izričito govori o strašnim paklenim mukama. Spasitelj se prijetio književnicima i farizejima: "Teško vama, književnici i farizeji, licemjeri! Kako ćete pobjeći od paklene osude?" (Mt 23,29.33). Sv. Juda Tadej nagoviješta strašni svršetak zlih ljudi: "Oni su ljaga agapa vaših gosteći se s vama bez stida, same sebe pasući, oblaci bezvodni koje vjetrovi prenose, jesenska drva bez roda koja su dvaput umrla, iz korijena iščupana, bijesni valovi morski koji se pjene svojim sramotama, zvijezde koje lutaju, za koje se čuva mračna tama dovijeka" (Jd 12-13). Pod slikom propasti paklene zvijeri, njezinih poklonika i njezina grada Babilona opisao je sv. Ivan nesretni svršetak svih onih koji su po sotonskom nagovoru činili zlo: "Ako se tko pokloni zvijeri, on će piti vina srdžbe Božje koje je nepomiješano utočeno u

čašu njegove srdžbe, i bit će mučen ognjem i sumporom. I dim muka njihovih diže se u vijeke vjekova. I neće imati počinka dan i noć (Otk 14,10 sl.). Pade veliki Babilon i posta stan đavlima i tamnica svim nečistim dusima, skrovište svim nečistim i mrskim pticama. Grijesi njezini dopriješe čak do neba i Bog se opomenu njezinih nepravda. Platite joj kao što je ona platila vama i podajte joj dva puta po djelima njezinim. U čašu u koju je lijevala, ulijte joj dva puta onoliko. Koliko se proslavila i naslađivala, toliko joj podajte muke i tuge. Jao, jao! Grade veliki, obučen u vez i grimiz i skerlet i nakićen zlatom i dragim kamenjem i biserom. Jer u jedan čas propade toliko bogatstvo! I jedan jaki anđeo uze veliki kamen kao mlinski kamen i baci u more govoreći: Tako će sa silom biti bačen Babilon, veliki grad i neće se više naći! (Otk 18,2 sl.). I izići će sotona da vara narode na sva četiri kraja zemlje. Njihov je broj kao pijesak morski. I iziđoše i opkoliše tabor svetih i grad ljubljeni. I siđe oganj s neba i proguta ih. I đavao koji ih je zavadio, bi bačen u jezero ognjeno i sumporno gdje je zvijer i lažni prorok; i mučit će se dan i noć u vijeke vjekova" (Otk 20,7 sl.).
Ako se ičega treba bojati, treba se bojati da ne dospijemo u vječnu propast. A jedino nas grijeh može onamo dovesti. Zato moramo uložiti najveću pozornost da grijeh izbjegavamo: "Jer kad mi dragovoljno griješimo, pošto smo primili poznanje istine, nema više žrtve za grijehe nego strašno čekanje suda i žar vatre koja će spaliti protivnike. Tko prestupi Mojsijev zakon, bez milosrđa umire kod dva ili tri svjedoka. Koliko goru, sudite, neće zavrijediti kaznu onaj koji je Sina Božjega pogazio i krv Zavjeta kojom je bio posvećen, za nečistu držao, i Duha milosti obružio? Jer znamo onoga koji je rekao: Moja je osveta, ja ću je uzvratiti. STRAŠNO JE PASTI U RUKE BOGA ŽIVOGA!" (Heb 10,26 sl.).

28. XI. PODUHOVSKO VRIJEME
VJEČNA NAGRADA.

- Pogled na veličanstveni prizor posljednjeg suda ispunja naša srca spasonosnim strahom da se možda ne bismo našli u broju osuđenih. No Crkva hoće da ispuni radosnom nadom srca svih nas koji se okupljamo oko sv. oltara, da se i na nas odnose riječi Kristove: "Poslat će svoje anđele koji će jakim glasom trublje sabrati njegove izabrane od četiri strane svijeta, od jednog do drugog kraja neba" (Ev.). Radi toga nam na početku današnjeg bogoslužja ponavlja Božje obećanje: "Ja mislim misli mira, a ne cviljenja; prizvat ćete me i ja ću vas uslišati i učinit ću kraj robovanju vašem na svim mjestima" (Ulaz). Govoreći o strahotama sudnjeg dana ohrabrio je Spasitelj svoje učenike najutješnijom napomenom: "Kad se ovo počne zbivati, ohrabrite se i podignite glave svoje jer se približuje otkup vaš" (Lk 21,28). Ništa na svijetu ne može ispuniti naše srce tolikom radošću kao uživljavanja u buduću stvarnost SREĆE U RAJU. Duhom se prenosimo u tu stvarnost dok danas pjevamo sv. pjesmu: "Oslobodio si nas, Gospodine, od onih koji su nas mučili i smeo si one koji su mrzili na nas. U Bogu ćemo se bez prestanka hvaliti i tvoje ćemo ime slaviti u vijeke" (Na step.). Kad nas Bog "izbavi od vlasti tmina i premjesti u kraljevstvo ljubljenog Sina svoga" (Posl.) bit ćemo dionici blaženstva o kojem je prorokovao prorok Izaija: "Nasitite se, naslađujte se u punini krasote! Gle, dovodim spasenje kao rijeku, sjajno bogatstvo naroda kao nabujali potok. Vi ćete se na njemu napojiti. Bit ćete nošeni na rukama, milovani na koljenima. Kao što majka miluje dijete, tako ću i ja vas tješiti. Kad to vidite, obradovat će se vaše srce, tijelo će vaše procvasti kao mlada zelen. Tada će se dovesti sva vaša braća iz svih naroda kao dar za Gospodina, na konjima, na kolima, na nosiljkama, na mazgama i devama, k svetoj gori mojoj, kao što prinose sinovi izraelovi dar u čistoj posudi u kuću Gospodnju. Jer kao što će novo nebo i nova zemlja što ih stvaram, stajati pred mnom, tako će stajati i vaše pleme i vaše ime" (Iz 66,11 sl.). Budući da je i nas Gospodin izabrao "da budemo sveti i neokaljani pred njim" (Ef 1,4) imamo pravo da kličemo zajedno s psalmistom: "Blago onom koga si odabrao i primio: prebivat će u dvorima tvojim" (Ps 65,5).

Svakim se časom sve više približuje i ostvaruje vječno Božje Kraljevstvo koje će u svemu svom sjaju zablistati na sudnji dan. "Gospodin zida Jeruzalem, okuplja raspršene sinove Izraelove" (Ps 147,2). U Gospodina je milosrđe i obilno je u njega otkupljenje. I on će otkupiti Izraela od svih bezakonja njegovih" (Prikazni psalam).

Što se vremenski više približavamo času konačnog otkupljenja, to više bi i naš život morao OBILOVATI DOBRIM DJELIMA. Spasitelj će na koncu dodijeliti nagradu ili kaznu upravo po vrijednosti djela. Djela koja nisu u Bogu učinjena pa makar bila spojena s najvećim trudom, nemaju nikakve vrijednosti za vječnost. Ljudima koji rade bez Boga, doviknuo je prorok Hagaj: "Vi mnogo sijete, a malo žanjete. Mnogo jedete, a ipak niste siti. Mnogo pijete, a niste radosni. Vi sakupljate, ali probušenu poderanu vreću" (Hag 1,6). Djela koja imaju trajnu vrijednost, koja će nas pratiti" (Usp. Otk 14,13) i poslije naše smrti, jesu djela koja smo učinili u skladu s Božjom voljom. To su prije svega djela kojima smo Boga na poseban način slavili vršeći sv. liturgiju koja se u crkvenom jeziku naziva "OPUS DEI - BOŽJE DJELO". Na koncu liturgijske godine molimo za obilje plodova koji rastu na stablu sv. liturgije: "Potakni, molimo, Gospodine, volje svojih vjernika da s većim pregnućem nastoje zadobiti plod božanskih tajna (divini operis) i tako primiti veće obilje tvoje dobrote" (Molitva).

29. XI. SUBOTA SV. MARIJE
U SVRŠETKU POČETAK.

- Utječući se zagovoru presv. Djevice u svim zgodama i preporučujući joj završetak zemaljskog života svoje djece, uči nas majka Crkva da je "oslobođenje od sadašnje žalosti" ujedno početak "uživanja vječne radosti" (Molitva). Kao što je Marija zajedno s Kristom završetak Starog i početak Novog zavjeta, tako je njezina prisutnost od sudbonosnog značenja kod prelaza ljudi od zemaljskog života u nebeski. Radi toga je Crkva u litanijama i pozdravlja: "Janua caeli - Vrata nebeska", a danas joj stavlja u usta riječi koje povezuju njezinu prošlost i budućnost: "Bila sam stvorena od početka i prije vjekova, i neću nikada prestati" (Posl.).

Veliki engleski književnik, obraćenik Mauricij Baring (+ 1945.) napisao je autobiografski roman pod naslovom "U MOJEM SVRŠETKU JE MOJ POČETAK". To je njegovo najbolje djelo. Vincent Peale napisao je studiju "NAŠ SVRŠETAK SAMO JE POČETAK". A sam je Spasitelj rekao: "Ja sam uskrsnuće i život, tko vjeruje u me, ako i umre, živjet će. I nijedan koji živi i vjeruje u me, neće umrijeti dovijeka" (Iv 11,25-26).

Završetak jedne liturgijske godine i početak druge, prenosi nas duhom na završetak vremena i početak vječnosti. "U stvarnosti svetih misterija jedno je te isto prošlost i budućnost. Crkva jednako živi od onoga što je bilo kao i od onoga što će biti. Crkveni je život ispunjen jednim i drugim i zato ima puninu spasenja. Koračajući preko praga koji dijeli novu od stare godine spasenja, ide ona ususret novom vječnom životu koji će se u času Paruzije potpuno ostvariti. I svršetak i početak godišnjeg svetkovanja misterija sliva se u jedno. To su otvorena vrata kroz koja Kristovi izabranici ulaze u budući svijet. Obećanje se poistovjetuje sa stvarnošću. Dah besmrtnog proljeća piri prema granici svetog vremena koja je zamrzla od zemaljske zime. Već pupa smokvina grana! To nam je znak da je budući vijek već pred vratima. Na neki način mi smo već u njemu. Svjetlo Paruzije obasjava preobraženo lice Crkve koja diže svoje ruke da bi pobrala nove plodove spasenja" (E. Löhr).

Crkva nam je tokom prošle godine htjela predočiti Božja dobročinstva koja su nam se pokazala u otajstvima utjelovljenja i otkupljenja. Ta su se dobročinstva preko tih svetih tajna prelijevala u našu dušu. Po svetoj euharistiji mi smo na neki način započeli živjeti Spasiteljevim životom. Taj je život predokus blaženoga, nebeskog života. Sveta je žrtva jačala naš duhovni život i "koristila nam za vječnu i sadašnju sreću i mir" (Prik. molitva).

Na taj način cijeli naš život u sklopu crkvene godine nije ništa drugo nego veliki Božji dar koji je zapravo jedno s darom blažene besmrtnosti, koji ćemo baštiniti u budućem vijeku. Cijeniti, čuvati, jačati i gajiti kršćanski život znači: spremati se za nebesko blaženstvo, prema onomu što pjevamo u svetoj pjesmi:

"ČUVAJUĆI DARE DRAGE
NEK TE SLAVI SPAŠEN ROD,
SLAVNI SPASE, KOJI K NEBU
UPRAVLJAŠ NAM VAZDA HOD,
GDJENO S OCEM, S DUHOM SLAVIŠ
U SVOM CARSTVU VJEČNI GOD".

MARAN ATHA!
(Pogovor)

Na molbu predsjedništva ILO-a prihvatio sam se početkom listopada 1957. god. pisanja razmatranja o Rimskom misalu. Kako bi razmatranja dospjela u pravo vrijeme onima kojima su namijenjena, bilo je određeno da se umnažaju povremeno po mjesec dana. Radi toga sam nužno morao svakog dana dovršiti barem po jedno razmatranje. Budući da sam bio prezaposlen zvaničnim dužnostima, nije to bio lagan posao. Prihvatio sam ga pouzdavajući se u pomoć s neba, makar po ljudsku računajući nije bilo izgleda da ću ga privesti kraju.

Ako u ovim razmatranjima ima nešto što je posebno vrijedno, to su bez sumnje tekstovi sv. Pisma, predaje i [enciklike, op. M. K.] današnjeg crkvenog učiteljstva kojima sam nastojao rasvijetliti liturgijske tekstove. Naumice sam išao za tim da liturgijska objektivnost dođe što više do izražaja i u vanjskom obliku razmišljanja. U toj objektivnosti može svatko lako naći hrane za svoju subjektivnu pobožnost. Radi toga sam želio da se jasno čuje riječ Božje objave i crkvene nauke, a tek toliko je bilo najnužnije navodio sam priznate suvremene liturgijske pisce. Vrlo sam malo izražavao svoje osobne misli i osjećaje.

Kao zlatna nit koja se provlači od prvog do zadnjeg razmatranja jest osnovna orijentacija cjelokupne liturgijske pobožnosti, kao i svega crkvenog nastojanja i djelovanja: ČEŽNJA ZA VJEČNOŠĆU. Ovaj sam eshatološki momenat nastojao jače naglasiti ne samo stoga što ga jako naglašava objava i liturgija, nego također i zato jer u našoj duhovnoj literaturi nije dovoljno naglašen.

Dužnost mi je da izrazim srdačnu zahvalnost makarskim franjevačkim bogoslovima, napose fra Gabrijelu Jurišiću i vra Vatroslavu Vugdeliji koji si mi pomagali u radu. Jednako sam zahvalan i dru. o. Anti Jandrijeviću i dru. Ljubi Kučanu koji su pregledali tekst. Također i vlč. Vjekoslavu Sučiću koji je uložio veliki trud da izdanje bude što dotjeranije.

Bože, daj da ova razmatranja bar malo osvijetle stranice misala onima koji ga dnevno drže u ruci, te tako doprinese cilju cjelokupne liturgije koji je sv. Pavao ovako izrazio: "BESMRTNOM I NEVIDLJIVOM KRALJU VJEKOVA, JEDINOMU BOGU ČAST I SLAVA U VIJEKE VJEKOVA. AMEN!" (1 Tim 1,17).

Dr. o. Jure Radić OFM

Makarska, na kvatrenu rujansku subotu
20. IX. 1958.

L I T E R A T U R A

Acta Apostolicae Sedis
Baur B. OSB. Rasvijetli se! I-III.
Baur B. OSB. Werde licht! IV.
Bibel und Liturgie (revija). Klosterneuburg.
Bogler T. OSB. Liturgische Erneuerung in aller Welt.
Breviarium Romanum.
Caeremoniale Episcoporum.
Croatia orans. (Spomenica 1. hrvatskog liturgijskog kongresa u Hvaru).
Czernin Wolfgang OSB. Ein Leib - ein Brot.
Decreta authentica SRC.
Documenta Pontificia ad instaurationem liturgicam spectantia (1903-1953).
Heiliger Dienst (revija). Salzburg.
Hofiner - Kellner SJ. Liturgische Erneuerung in der Weltmission.
Jungmann dr. J. A. SJ. Missarum sollemnia I-II.
Kniewald dr. D. Rimski misal.
Kramp dr. J. SJ. Messliturgie und Gottesreich.
Lefebure G. OSB. Missel quotidien et Vesperal
Löhr E. OSB. Die Heilige Woche.
Löhr E. OSB. Das Herrenjahr.
La Maison-Dieu (revija). Paris.
Michael J. P. Unser Leben für die Brüder.
Parsch P. OSB. Das Jahr des Heiles I-IV.
Pavelić M. SJ. Crkveni himni.
Philips G. Der Laie in der Kirche.
Prohaszka, Meditations pour l'anne liturgique.
Reck dr. F. Das Missale als Betrachtungsbuch.
Rimski obrednik.
Schott A. OSB. Römisches Messbuch.
Vandeur OSB. Elevations sur la Messe. I-IV.
Zundel M. Pjesma sv. bogoslužja.
Život s Crkvom (časopis). Hvar.

SADRŽAJ

Predgovor 2. popravljenom izdanju 2

PROSINAC

1. Prva nedjelja došašća - "Čas je da se od sna probudimo!" 3
2. Došašće - "Znajte da je blizu kraljevstvo Božje!" 3
3. Sv. Franjo Ksaver - "O kako su krasne noge onih koji navještaju Evanđelje mira!" 4
4. Sv. Petar Hrizolog - "Usred Crkve otvorio je usta njegova." 5
5. Došašće - Mi Bogu, a Bog k nama. 5
6. Sv. Nikola - Gdje će biti zadnja stanica našeg putovanja? 6
7. Sv. Ambrozije - "Ad te, Domine! - K tebi, Gospodine!" 7
8. Druga nedjelja došašća - "Narod će se veseliti u tebi." 8
9. Bezgrešno Začeće - "Parata Sedes Tua, Deus! - Pripravno je prijestolje Tvoje, Bože!" 8
10. Došašće - "Probudi moć Svoju i dođi da nas spasiš." 9
11. Došašće - "Očišćenim srcem služimo ti." 10
12. Došašće - "Prezirati zemaljsko, a ljubiti nebesko." 11
13. Sv. Lucija - Djevičanski duh - Adventski duh. 12
14. Subota svete Marije - Marijin i naš advenat. 12
15. Nedjelja "Radujte se" - Mir Božji koji nadilazi svaki um. 13
16. Došašće - "Tmine naše duše rasvijetli svjetlošću Svoga pohođenja" 14
17. Došašće - "Tebe su čekali svi sveti od postanka svijeta." 15
18. Kvatrena srijeda - "Riječ je tijelom postala." 16
19. Došašće - Blagoslovljena Gospodnja zemlja. 17
20. Kvatreni petak - "Adventu Suo piis simo consecrare - Posvetiti svojim presvetim dolaskom. 18
21. Kvatrena subota - Sveti Toma Ap. - "Gospodin moj i Bog moj!" 18
22. Četvrta nedjelja došašća - "Pripravite put Gospodnji." 19
23. Došašće - Revolabitur Gloria Domini! - Otkrit će se slava Gospodnja!" 20
24. Badnji dan - "Mane videbitis gloriam eius! - Sutra ćete vidjeti slavu njegovu!" 21
25. Božić - "Eius dulcis praesentia - Njegova slatka prisutnost." 22
26. Sv. Stjepan - "Gospodine Isuse, primi duh moj!" 23
27. Sv. Ivan Ap. - "Koji je za večerom počivao na njegovim grudima 23
28. Sv. Mladenci - "Nova pjesma pred prijestoljem Božjim". 24
29. Nedjelja u Božićnoj osmini - "Uzmi dijete i njegovu majku!" 25
30. Ponedjeljak u Božićnoj osmini- "Dođite narodi i poklonite se Gospodinu 26
31. Sv. Silvestar - "Mir na Zemlji" i "Porast slobode". 27

SIJEČANJ

1. Obrezanje Gospodnje - "Isus Krist jučer i danas." 28
2. Božićno vrijeme - "Visibilitor Deum cognoscimus - Vidljivo Boga poznajemo". 29
3. Božićno vrijeme - "Riječ je postala tijelo da čovjek postane Bog". 30
4. Subota sv. Marije - "Marija je čuvala sve ove događaje..." 31
5. Ime Isusovo - "Ustima med, uhu pjesma, srcu radosno klicanje". 31
6. Bogojavljenje - "Slava te Gospodnja obasja". 32
7. Bogojavljensko vrijeme - "Dominator Dominus - Vladalac Gospodin". 33
8. Bogojavljensko vrijeme - "Priniješe mu darove." 34
9. Bogojavljensko vrijeme - "Vidjesmo njegovu zvijezdu." 35

10. Bogojavljensko vrijeme - "Contemplandam speciem tuae celsitudianis" - "Promatrati Tvoju uzvišenu krasotu." 36
11. Subota sv. Marije - Marijino bogojavljenje. 37
12. Sv. Obitelj - "U kući Tvojoj, Gospodine." 37
13. Kristovo krštenje - Kršćanin trajno bogojavljenje. 38
14. Sv. Hilarije - Bogojavljenski borac. 39
15. Sv. Pavao pustinjak - Poznavanje Krista dobitak, a sve ostalo gubitak 40
16. Sv. Marcel - "Oblatis muneribus benignus illumina! - Rasvijetli nas radi prikazanih darova!" 41
17. Sv. Antun Opat - "Magnificavit cum in timore inimicorum - Uveličao ga je za strah neprijateljima." 42
18. Katedra sv. Petra u Rimu - Bogojavljenje kod Cezareje - bogojavljenje u Rimu. 43
19. Druga nedjelja po Bogojavljenju "Aqua eramus, vinum nos fecit - Bili smo voda, pa nas je pretvorio u vino." 44
20. Sv. Fabijan i Sebastijan - "Sila je iz njega izlazila i sveje ozdravljao." 45
21. Sv. Janja - "Ukrašena kao zaručnica Janjetova". 45
22. Sv. Vinko i Anastazije - "Bezumnima se činilo da su umrli, no, oni su u miru." 46
23. Sv. Rajmund - "Lex Dei eius in corde ipsius - Zakon mu je Božji u srcu." 47
24. Sv. Timotej - "Soli Deo honor et gloria! - Jedinom Bogu čast i slava!" 48
25. Obraćenje sv. Pavla - Bogojavljenje kod Damaska. 49
26. Treća nedjelja po Bogojavljenju - "Corpora mentesque sanctificet - Da posveti tjelesa i duše". 50
27. Sv. Ivan Zlatousti - "Illustrare voluisti gloriosis meritis et doctrinis - Obasjao si slavnim zaslugama i poukama." 51
28. Sv. Petar Nolasko - "Osloboditi se od ropstva grijeha i radovati se vječnoj slobodi u nebeskoj domovini." 52
29. Sv. Franjo Saleški - Bogojavljenje ljubavi. 53
30. Sv. Martina - "Ornaverunt lampades suas - Ukrasiše svijeće svoje." 54
31. Sv. Ivan Bosko - "Tko primi jedno ovakovo dijete u moje ime, mene prima." 55

VELJAČA

1. Sv. Ignacije - "Zašto je Spasitelj došao na svijet?" 56
2. Sedamdesetnica - "Hajdete i vi u moj vinograd!" 57
3. Svijećnica - "Kako smo čuli, tako smo i vidjeli u gradu Boga našega!" 58
4. Sv. Andrija Korsini - "Sequi vestigia, ut assequamur praemia - Slijediti stope da postignemo nagradu". 59
5. Sv. Agata - "Victoriam martyrii contulisti - Dao si mučeničku pobjedu." 60
6. Sv. Tito - "Placuit Deo - Ugodio je Bogu." 61
7. Sv. Romuald - "Ostavili smo sve i pošli za tobom." 62
8. Sv. Ivan od Latha - "Da se oslobodimo robovanja duše i tijela." 63
9. Sedamdesetnica - "In laboribus plurimis - Mnogo sam se trudio." 63
10. Sv. Skolastika - "Ljubav i zakon." 64
11. Ukazanje B. D. Marije u Lurdu - "Zmijinu si glavu zgazila djevičanskom nogom." 65
12. Sedam sv. Utemeljitelja - "Conseciari fletibus, ut perfruamur et gaudis - Pridružiti se plaču da uživamo radost." 66
13. Vrijeme sedamdesetnice - "Rod ovisi o vrsti tla." 67
14. Vrijeme sedamdesetnice - "Ad altare Dei." 68
15. Subota sv. Marije - "Inviolata permansisti - Ostala si neokaljana." 69
16. Pedesetnca - "Razriješivši okove grijeha." 70

17. Vrijeme sedamdesetnice - Penjanje uzbrdo 71
18. Vrijeme sedamdesetnice - "Eminentior via - Izvrsniji put." 71
19. Pepelnica - "Contra spiritales nequitias pugnaturi - Na početku borbe protiv zla." 72
20. Korizma - Oružje molitve. 73
21. Korizma - "Savršeni kao i nebeski Otac." 74
22. Korizma - "Laborantes in remigando - Naporno veslanje." 75
23. Prva nedjelja korizme - "Ljudski život na zemlji je borba." 76
24. Sv. Matija Ap. - Korizma - "Vocati electi et fideles - Pozvani, izabrani i vjerni." 77
25. Korizma - "Mens nostra tuo desiderio..." - Neka naša duša izgara od želje za tobom." 78
26. Kvatrena srijeda - "Četrdeset dana i četrdeset noći." 78
27. Korizma - "Age poenitentiam, et prima opera fac! - Čini pokoru i obrati se!" 79
28. Kvatreni petak - "Renovabitur, sicut aquilae, iuventus - Pomladit ćeš kao orao." 80

OŽUJAK

1. Kvatrena subota - "Pokaži nam svjetlo svog smilovanja." 81
2. Druga nedjelja korizme - "Volja je Božja vaše posvećenje." 82
3. Korizma - "MEDIATOR DEI ET HOM. - POSREDNIK IZMEĐU BOGA I LJUDI" 83
4.Korizma - "COMUNICCNTES (sic) - U ZAJEDNICI" (Kanon mise). 84
5. Korizma - "Hostia pro hostia." 85
6. Korizma - "Suhi vrijesak u pustinji i bujno stablo kraj vode." 86
7. Korizma - "Sinceris mentibus ad sacra ventura pervenire - Da čistim srcem dočekamo skore blagdane." 87
8. Korizma - "Raspadljivost ne može baštiniti neraspadljivost." 88
9. Treća nedjelja korizme - Tama ili svjetlost. 89
10. Korizma - "Lavacrum regenerationis - Kupelj preporođenja." 90
11. Korizma - "Ja sam među njima." 91
12. Korizma - "Ako hoćeš da uđeš u život, vrši zapovijedi." 92
13. Korizma - Lijek u domu Gospodnjem. 93
14. Korizma - "Izvor žive vode." 94
15. Korizma - "Neću smrti grešnika, nego da se obrati i živi." 95
16. Nedjelja "Veseli se" - "Onaj Jeruzalem što je gore, slobodan je, a to je majka naša." 96
17. Korizma - "Dajte joj dijete, ovo mu je majka." 97
18. Korizma - Mojsije - Krist 98
19. Sv. Josip - "Tractare meruit et portare - Zavrijedio je držati i nositi." 99
19. SRIJEDA GLAVNOG SKRUTINIJA 100
20. Korizma - Sveto proljeće. 101
21. Korizma - "Uskrsnuće i život." 102
22. Žedna subota - "Confluent ad bona Domini - Sabrat će se da uživaju dobra gospod." 103
23. Prva nedjelja muke - Veliki svećenik. 104
24. Vrijeme muke - Škola trpljenja i umiranja. 105
25. Blagovijest - "Immaculate utero tuo concepisti - U svojem si bezgrešnom krilu začela" 106
25. Vrijeme muke - "PRIBLIŽITI SE NEBESKIM DAROVIMA" 106
26. Vrijeme muke - Kruh mjesto mene. 107
27. Vrijeme muke - "Može li se pjevati gospodnja pjesma u tuđoj zemlji?" 108
28. Vrijeme muke - Sedam žalosti BDM - "Juxta crucem - Uz križ." 110
29. Vrijeme muke - "Ut hujus semper participatione vivamus - Da uvijek živimo od ovog sudjelovanja." 111
30. Druga nedjelja muke - Cvjetnica - "Isti osjećaj" 112
31. Veliki ponedjeljak - "Krist Božji pomazanik - Kršćanin Božji pomazanik" 113

TRAVANJ

1. Veliki utorak - Dominicae passionis sacramenta pergare - "Vršenje tajna muke Gospodnje". 114
2. Velika srijeda - "Annus redemptionis meae venit - Došla je godina mojega otkupljenja" 115
Sveto trodnevlje - Svetkovanje Pashe. 117
3. Veliki četvrtak - "Pridie quam pateretur - Uoči muke" 118
4. Veliki petak - "Christo confixus sum cruci - S Kristom sam na križu razapet" 119
5. Velika subota - "Dies summi luctus - Dan najveće žalosti" 120
6. Uskrs - "Dies, quam fecit dominus - Dan Gospodnji" 121
7. Uskrsni ponedjeljak - "Zemlja, kojom teče mlijeko i med" 123
8. Uskrsni utorak - "Devotio populi renascentis - Pobožnost puka, koji se preporađa" 124
9. Uskrsna srijeda - Otvorena nebeska vrata 125
10. Uskrsni četvrtak - "Pobjeda velikog kralja" 126
11. Uskrsni petak - "Aqua regenerans - Voda koja preporađa" 127
12. Bijela subota - "Regale sacerdotium - Kraljevsko svećenstvo" 128
13. Bijela nedjelja - "Albas suas ad sepulchrum deposuit - Na grobu je svukao svoju bijelu haljinu" 129
14. Sv. Justin - "Strenue defendit - Odvažno je branio" 130
15. Uskrsno vrijeme - "Učenici su se obradovali kad su vidjeli Gospodina" 131
16. Uskrsno vrijeme - "Mir vama! Aleluja" 132
17. Uskrsno vrijeme - Svagdanja Pasha. 133
18. Uskrsno vrijeme - "Praecedare vos - Idem pred vama" 134
19. Subota sv. Marije - Marijina Pasha. 135
20. Druga nedjelja po Uskrsu - "Ut sequamini vestigia eius - Za njegovim stopama" 136
21. Sv. Anselmo - "Da jedete i pijete za mojim stolom" 137
22. Sv. Soter i Kajo - "Upoznali su ga u lomljenju kruha" 138
23. Sv. Juraj - Da li više vrijedi strpljiv čovjek ili junak? 139
24. Sv. Fidelis - " Perpetuo laetemur aspeotu - Radost vječnog gledanja" 140
25. Sv. Marko ev. - prosni dani - "Pobijedio je lav od plemena Judina" 141
26. Subota sv. Marije - "Coram ipso - Uza nj" 142
27. Treća nedjelja po Uskrsu - "Modicum - Još malo" 143
28. Sv. Pavao od Križa - "Koji žive, da ne žive sebi, nego onom koji je za njih umro i uskrsnuo" 144
29. Sv. Petar Veronski - "Fidem congrua devotione sectemur - Da nasljedujemo vjeru dostojnom pobožnošću" 145
30. Sv. Katarina Sienska - Spasonosna žrtva koja miriše djevičanskim mirisom" 146

SVIBANJ

1. Sv. Josip Radnik - "Ex animo... - Radite od srca kao za Gospodina" 147
2. Sv. Atanazije - Sjaj božanstva. 148
3. Našašće sv. Križa- "Per signum crucis - Po znaku križa" 149
4. Četvrta nedjelja po Uskrsu - "Ibi nostra fixa sint corda, ubi vera sunt gaudia - Da nam srca budu usidrena gdje su prave radosti" 150
5. Sv. Pijo V. - "Ad divinum cultum reparandum - Za obnovu bogoštovlja" 151
6. Sv. Ivan apostol pred latinskim vratima - "Hoću da on ostane dok ne dođem" 152
7. Sv. Stanislav - "Quorum reliquiae hic sunt - Kojih se moći ovdje nalaze" 153
8. Ukazanje sv. Mihaela - "Pred prijestoljem" 154
9. Sv. Grgur Nazijanski - "Vođa na putu vječnog spasenja" 155

10. Sv. Antonin - "Svećenik kojega je okrunio Gospodin" 156
11. Sv. Filip i Jakov - "Pokaži nam Oca i dosta nam je" 157
12. Prosni ponedjeljak - "Da duše naše k nebeskim željama uzdigneš" 158
13. Sv. Robert - "Čuvar Jeruzalema" 159
14. Vigilija Spasova - "Ad te venio - Dolazim k tebi" 160
15. Spasovo - "Gdje smo?" 161
16. Sv. Ubald - "Victor in coelum redis - Kao pobjednik se vraćaš u nebo" 162
17. Sv. Pashal - "Exaltavit humiles - Visoko diže ponizne" 163
18. Nedjelja poslije Spasova - "Devotam gerere voluntatem - Odanost pobožne volje" 164
19. Sv. Petar Čelestin - "Papinsku čast zapostavio poniznosti" 165
20. Sv. Bernardin - "Nominis tui amorem tribuisti - Ispunio si ga ljubavlju prema svome imenu" 166
21. Spasovsko vrijeme - "Sjedi s desne Bogu" 167
22. Spasovsko vrijeme - "Mente in caelestibus habitemus - Duhom prebivamo na nebu" 168
23. Spasovsko vrijeme - "Aspicientes in caelum - Gledajući na nebo" 169
24. Vigilija Duhova - "Da oplodi našu dušu izljevom svoje rose" 169
25. Duhovi - "Obnavljaš lice zemlje" 170
26. Duhovski ponedjeljak - "Nosmetipsos tibi perfice munus aeternum - Nas same učini sebi vječnim darom" 171
27. Duhovski utorak - "Radost vaše slave" 172
28. Kvatrena duhovska srijeda - "Hram slave" 173
29. Duhovski četvrtak - "Quid Spiritus dicat ecclesiis - Što Duh govori crkvama" 174
30. Kvatreni duhovski petak - Radosna Crkva 175
31. Kvatrena duhovska subota - "Moj šator među vama" 176

LIPANJ

1. Presveto Trojstvo - "Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu" 177
2. B. D. Marija Kraljica - "Zdravo kraljice" 178
3. Poduhovsko vrijeme - Naravni i nadnaravni život 179
4. Sv. Franjo Caracciolo - "Semper orantes - Neprestana molitva" 179
5. Tijelvo - "Tko blaguje mene, živjet će po meni" 180
6. Sv. Norbert - "Viri sancti eritis mihi - Budite mi sveti ljudi" 181
7. Subota sv. Marije - "Ukorijenila sam se u časnom puku" 182
8. Druga nedjelja po Duhovima - "Fecit coenam magnam - Pripravio je veliku večeru" 183
9. Poduhovsko vrijeme - Škola ljubavi 184
10. Sv. Margarita - "Caritas jugiter augeatur - Da se ljubav neprestano povećava" 184
11. Sv. Barnaba ap. - "Proroci i naučitelji među kojima bijaše Barnaba" 185
12. Sv. Ivan od Fakunda - "Blaženi mirotvorni" 186
13. Presv. Srce Isusovo - "Beskrajno blago ljubavi" 187
14. Sv. Bazilije - "Sol zemlje" 188
15. Treća nedjelja po Duhovima - "Digne je na svoja ramena radujući se" 189
16. Poduhovsko vrijeme - Ovca među trnjem 190
17. Poduhovsko vrijeme - Veselje radi povratka 190
18. Sv. Efrem - "Napunio ga je Gospodin duhom mudrosti" 191
19. Sv. Julijana - Putovanje i popudbina 192
20. Poduhovsko vrijeme - "Resistite fortes in fide - Oduprite se jaki u vjeri" 193
21. Sv. Alojzije - Anđeoski život - Anđeoska hrana 194
22. Četvrta nedjelja po Duhovima - Očekivanje slave sinova Božjih 195
23. Vigilija sv. Ivana Krstitelja - Pripraviti Gospodinu narod savršen 195

24. Rođenje sv. Ivana Krstitelja - "Pred licem Gospodnjim" 196
25. Sv. Vilim - "Put spasenja" 197
26. Sv. Ivan i Pavao - "Ista vjera i mučeništov učinilo ih je pravom braćom" 198
27. Poduhovsko vrijeme - Ribari ljudi 199
28. Vigilija sv. Petra i Pavla - "Ubi amatur non laboratur - Za ljubav ne postoji teškoća" 200
29. Sv. Petar i Pavao - Petar - Stijena 201
30. Spomendan sv. Pavla - "Ut revelaret Filium - Da objavi Sina"

SRPANJ

1. Predragocjena Krv - "Cijena našega spasenja" 202
2. Pohođenje BD Marije - "Pohodio nas je Istok s visine" 203
3. Sv. Leon II. - "Religionsi integritas - Savršeno bogoštovlje" 204
4. Poduhovsko vrijeme - Ljubav je prije nego bogoštovlje 205
5. Sv. Ćiril i Metod - Radnici poslani u Gospodnju žetvu 206
6. Šesta nedjelja po Duhovima - Mrtvi grijehu, a živi Bogu 207
7. Poduhovsko vrijeme - Jedna sveta Crkva 208
8. Sv. Elizabeta - "Mir ljudima dobre volje" 209
9. Poduhovsko vrijeme - "U Kristu - S Kristom" 209
10. Sv. Sedam braće i drugi mučenici - "Brat moj i sestra i majka" 210
11. Poduhovsko vrijeme - "Naš je stari čovjek s njim razapet" 211
12. Sv. Ivan Gvalbert - Ljubav i preziranje svijeta 212
13. Sedma nedjelja po Duhovima - "Poznat ćete ih po njihovim plodovima" 213
14. Sv. Bonaventura - "Non est inventus similis illi - Nitko mu nije bio sličan" 213
15. Sv. Henrik - "Mundi hujus blandimenta... - Izbjegavati zamamljivosti ovoga svijeta" 214
16. Spomendan BDM od Karmela - "Intercessio veneranda - Časni zagovor" 215
17. Sv. Aleksije - "Kad imamo hranu i odijelo, budimo zadovoljni" 216
18. Sv. Kamilo - "Hora exitus - Čas smrti" 217
19. Sv. Vinko Paulski - "Evangelizandum pauperibus - Propovijedanje Evanđelja siromasima" 217
20. Osma nedjelja po Duhovima - "Abba! Oče!" 218
21. Poduhovsko vrijeme - "Koliko ljubimo, toliko molimo" 219
22. Sv. Marija Magdalena - "Ljubav pokriva mnoštvo grijeha" 220
23. Sv. Apolinar - "Da blagujete i pijete za mojim stolom" 221
24. Poduhovsko vrijeme - "Sinovi su ovoga svijeta pametniji od sinova svjetlosti" 221
25. Sv. Jakov ap. - "Moju ćete čašu piti" 222
26. Sv. Ana - "Mnoge kćeri nakupiše blaga, a ti ih sve nadvisuješ" 223
27. Deveta nedjelja po Duhovima - "Nijesi upoznao vrijeme svoga pohođenja" 224
28. Sv. Nazarije, Celso, Viktor i Inocent - "Vodio ih je divnim putem" 224
29. Sv. Marta - "Primila ga je u svoju kuću" 225
30. Poduhovsko vrijeme - "Coepit ejicere - Stao je izgoniti" 226
31. Sv. Ignacije - "Deus noster ignis - Naš Bog je oganj" 227

KOLOVOZ

1. Sv. Petar u okovima - "Vincula pecatorum - okovi grijeha" 227
2. Sv. Alfonzo Liguori - "Thus ardens in igne - Tamjan što izgara na ognju" 228
3. Deseta nedjelja po duhovima - "Dionici nebeskih darova" 229
4. Sv. Dominik - "Propovijedaj!" 230
5. Posveta bazilike BDM - "In habitatione sancta - u svetom stanu" 231

6. Preobraženje Gospodnje - "Regis gloriae coheredes - subaštinici kralja" 232
7. Sv. Kajetan - "Sola caelestia desiderare - da želimo samo ono što je nebesko" 233
8. Sv. Cirijak, Largo i Smaragd - "Obilje svih dobara" 233
9. Vigilija sv. Lovre - "Perpetuo laetemur aspectu - da se veselimo u vječnom gledanju" 234
10. Sv. Lovro - "Veseli darovatelj" 235
11. Poduhovsko vrijeme - "Božjom milošću jesam što jesam" 236
12. Sv. Klara - "Obviam Christo - Ususret Kristu" 237
13. Poduhovsko vrijeme - "Efeta! - otvori se" 238
14. Vigilija uznesenja BDM - Put koji vodi k slavi 239
15. Uznesenje BDM - "Ad resurrectionis gloriam - k slavi uskrsnuća" 239
16. Sv. Joakim - "Pater esse voluisti - htio si d bude otac" 240
17. Dvanaesta nedjelja po duhovima - Slavna služba duha 241
18. Poduhovsko vrijeme - "Phase spiritus sancti - prolazak Duha Svetoga" 242
19. Sv. Ivan Eudes - "Instruamur exemplis - da se naučimo na primjerima" 243
20. Sv. Bernardo - "Svjetlo svijeta" 244
21. Sv. Ivana de Chantal - "Čudesna snaga duha" 244
22. Srce Marijino - Ognjište ljubavi 245
23. Sv. Filip Benicije - "Eximium humilitatis exemplum - odlični primjer poniznosti" 246
24. Sv. Bartol ap. - Oci i sinovi 247
25. Sv. Ljudevit - U službi Krista Kralja 248
26. Poduhovsko vrijeme - Božja obećanja 249
27. Sv. Josip Kalasancije - "Pustite djecu neka dolaze k meni" 250
28. Sv. Augustin - "Cedrus libani - Libanski cedar" 251
29. Smaknuće sv. Ivana Krstitelja - "Da poštujemo ono što označuju divna otajstva" 252
30. Sv. Ruža Limska - "Christi bonus odor - ugodni Kristov miris" 252
31. Četrnaesta nedjelja po Duhovima - "Vaš otac" 253

RUJAN

1. Poduhovsko vrijeme - Dva gospodara 254
2. Sv. Stjepan Kralj - "Imitemur quod agimus - da nasljedujemo ono što vršimo" 255
3. Sv. Pijo X. - "Sinceris tractemus obsequis - vršenje svete službe" 256
4. Poduhovsko vrijeme - "Pogledaj na lice svog pomazanika" 257
5. Sv. Lovro Justiniani - Božja obitelj 257
6. Subota sv. Marije - "Vazda djevica" 258
7. Petnaesta nedjelja po Duhovima - "Saeculi vita - život svijeta" 259
8. Rođenje BDM - "Salutis exoridum - početak Spasenja" 260
9. Poduhovsko vrijeme - "Bog je pohodio svoj narod" 260
10. Sv. Nikola Tolentinski - Vaše blago 261
11. Poduhovsko vrijeme - susret života i smrti 262
12. Ime Marijino - "Marija Milosti puna" 263
13. Subota sv. Marije - "Blagoslovjena među ženama" 264
14. Uzvišenje sv. Križa - "Judicium mundi - sud svijeta" 264
15. Sedam žalosti BDM - "Mučenička palma bez mučeničke smrti" 265
16. Sv. Kornelije i Ciprijan - "Nada duha besmrtnosti" 266
17. Kvatrena srijeda - "Radost Gospodnja je naša jakost" 267
18. Sv. Josip Kupertinski - "Supra terenas cupiditates elevati - uzdignuti nad sve zemaljske težnje" 268
19. Kvatreni petak - "Dilexit multum - mnogo je ljubio" 269
20. Kvatrena subota - "Šabat (subota) to jest počinak" 269

21. Sv. Matej ap. - "Hajde za mnom!" 270
22. Sv. Toma od Villanove - "Beata retributio - Blažena nagrada" 271
23. Sv. Lino - "Pasi moje ovce" 272
24. Gospa od otkupa - Slobodna djeca slobodne majke 273
25. Poduhovsko vrijeme - "Sanctuarium tuum - tvoje svetište" 274
26. Poduhovsko vrijeme - Obnova umjetnine 274
27. Subota Svete Marije - Vršenje Božje volje 275
28. Osamnaesta nedjelja po Duhovima - "In dominum domini - u dom Gospodnji" 276
29. Posveta Crkve sv. Mihovila - "Tempus prope est - blizu je vrijeme" 277
30. Sv. Jeronim - "Ore et opere - riječju i djelom" 278

LISTOPAD

1. Poduhovsko vrijeme - Božje prijestolje 270
2. Sv. Anđeli Čuvari - "Exodus - izlazak" 280
3. Sv. Terezija od Maloga Isusa - "Vestigia sectari - njezinim putem" 281
4. Sv. Franjo Asiški - "Siromah i ponizan ulazi bogat u nebo" 282
5. Devetnaesta nedjelja po Duhovima - "Invitati - uzvanici" 283
6. Sv. Bruno - Praesentibus exui malis - osloboditi se sadašnjih zala" 283
7. Blagdan sv. Krunice - "Quod promittunt assequamur - da postignemo što obećavaju" 284
8. Sv. Brigita - "Objavljenje vječne slave" 285
9. Sv. Ivan Leonardi - "Ad fidem propagandam - za širenje vjere" 286
10. Sv. Franjo Borgija - "Imitationis et gloriae consortes - dionici nasljedovanja i slave" 287
11. Materinstvo BDM - Majka Krista - Majka Crkve 288
12. Dvanaesta nedjelja po Duhovima - Povratak u domovinu 289
13. Sv. Eduard - "Vječna slava" 289
14. Sv. Kalist - "Mystica oblatio - Otajstveni prinos" 290
15. Sv. Terezija - Doctrix mystica - Učiteljica mistike 291
16. Sv. Hedviga - "Ponizno nasljedovanje križa" 292
17. Sv. Margarita Alacoque - "Neistraživo bogatstvo" 293
18. Sv. Luka - "Približilo se kraljevstvo Božje" 294
19. Dvadeset i prva nedjelja po Duhovima - "Voluit rationem ponere - obračun" 295
20. Sv. Ivan Kentski - "Superexaltat Misericordia judicium - milosrdan se ne treba bojati osude" 295
21. Poduhovsko vrijeme - "Čista žrtva na svakom mjestu" 296
22. Posveta crkve - "Domus Dei -Božja kuća" 297
23. Posveta crkve - "Kod grešnog se čovjeka svratio" 298
24. Sv. Rafael - "Pratilac na putu" 299
25. Subota sv. Marije - "Opera mea regi - Rad je moj posvećen kralju" 300
26. Krist Kralj - "In omnibus primatum tenens - U svemu prvi" 300
27. Poduhovsko vrijeme - "Kristov dan" 301
28. Sv. Šimun i Juda - "Celebrando... - Svetkovanje kao sredstvo duhovnog napretka" 302
29. Poduhovsko vrijeme - "Prava riječ" 303
30. Poduhovsko vrijeme - "Dvostruki rođendan" 304
31. Poduhovsko vrijeme - "Perfice gressus meos - upravi moje korake" 305

STUDENI

1. Svi sveti - Cilj našega putovanja 305
2. Dvadeset i treća nedjelja po Duhovima - "In caelis - na nebu" 306

3. Mrtvi dan - "Smrt je uništena pobjedom" 307
4. Sv. Karlo - "Sollicitudo pastoralis - Pastirska skrb" 308
5. Poduhovsko vrijeme - Krist - naš mir 309
6. Poduhovsko vrijeme - "Expectamus Dominum - Očekujemo Gospodina" 310
7. Poduhovsko vrijeme - Smrt u Gospodinu 310
8. Subota sv. Marije - "U zboru svetih 311
9. Posveta bazilike presv. Spasitelja - "Božji šator među ljudima" 312
10. Sv. Andrija Avelin - "Gloria fastigium - Vrhunac slave" 313
11. Sv. Martin - "Inter adversa et prospera - U sreći i nesreći" 314
12. Sv. Martin - "Moje riječi na tvojim ustima" 315
13. Sv. Didak - "Infirma mundi - Što je slabo pred svijetom" 316
14. Sv. Jozafat - "Jedno stablo i jedan pastir" 316
15. Sv. Albert - "Savršeno svjetlo" 317
16. Dvadeset i peta nedjelja po Duhovima - Od sjemenke stablo 318
17. Sv. Grgur Čudotvorac - "Gratias exhibentes - Zahvaljivanje" 319
18. Posveta bazilika sv. Petra i Pavla - "Porta caeli - Nebeska vrata" 320
19. Sv. Elizabeta - "Dobre izaberu, a zle izbace" 321
20. Sv. Felix de Valois - Svršetak robovanja 322
21. Prikazanje BDM - "In templo gloriae praesentari - Dolazak u hram slave" 323
22. Sv. Cecilija - "In laetitia et exsultatione - U veselju i radosnom klicanju" 324
23. Posljednja nedjelja po Duhovima - Paruzija 324
24. Sv. Ivan od Križa - "Gloriam praecedit humilitas - Poslije poniznosti slava" 325
25. Sv. Katarina - "One koje su bile pripravne uđoše s njim na svadbu" 326
26. Sv. Silvestar - "Consortio perfruamur aeterno - Uživanje vječnog društva" 327
27. Poduhovsko vrijeme - Vječna kazna 328
28. Poduhovsko vrijeme - Vječna nagrada 329
29. Subota sv. Marije - U svršetku početak 330
MARAN ATHA! (Pogovor) 331
Literatura 332
Sadržaj 333